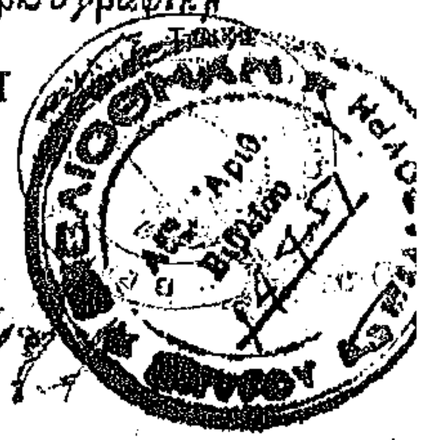
ΤΥΧΑΙ
ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ
ΥΙΟΥ ΤΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΩΣ

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΓΑΛΛΙΣΤΙ
ΠΑΡΑ
ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΦΕΝΕΛΟΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ ΔΕ ΥΠΟ
Δ. Π. ΓΟΒΔΕΛΑ

Νῦν νεωστὶ τύποις ἐκδοθεῖσαι
Ἐπιστασίᾳ καὶ διορθώσει λεκτικῇ τε καὶ ὀρθογραφικῇ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΠΑΤΕΡΑΚΗ
ΧΙΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΒΕΝΕΤΙΑ
Παρὰ Φραγκίσκῳ τῷ Ἀνδρεόλᾳ.
1830.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Ἰδομενεὺς διηγεῖται πρὸς τὸν Μέντορα τὴν μεγάλην πίστιν του πρὸς τὸν Πρωτεσίλαον καὶ τὰς μηχανὰς τοῦ Πρωτεσιλάου τούτου, ὁ ὁποῖος ἐσυμφώνησε μὲ τὸν Τιμοκράτην νὰ φονεύσῃ τὸν Φιλοκλέα, καὶ νὰ προδώσῃ αὐτὸν τὸν ἴδιον· ὁμολογεῖ πρὸς αὐτὸν, ὅτι παροξυνθεὶς διὰ τῶν μηχανῶν τῶν δύω τούτων ἀνδρῶν κατὰ τοῦ Φιλοκλέους, ἐπεφόρτισε τὸν Τιμοκράτην νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν φονεύσῃ εἰς μίαν ἐκστρατείαν, καθ' ἣν ἐκεῖνος ἐναυάρχει τοῦ στόλου· ὅτι ὁ Τιμοκράτης, ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ ἐφωράθη καὶ συνελήφθη· προσθέτει, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς ἐχάρισε μεγαλοψύχως εἰς τὸν Τιμοκράτην τὴν ἄφεσιν τοῦ πταίσματός του, καὶ παραδώσας τὴν κυβέρνησιν τοῦ στόλου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πολυμένους, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ Ἰδομενεὺς εἶχε ψηφίσει Ναύαρχον ἀντ' ἐκείνου διὰ γράμματος, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Νῆσον Σάμον· καὶ ὅτι μὲ ὅλην τὴν προδοσίαν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτὸς ὁ Ἰδομενεὺς δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν διώξῃ ἐκ τῆς αὐλῆς του.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Διασπαρείσης ἤδη τῆς ἀγγελίας περὶ τῆς τοῦ Ἰδομενέως ἐπιεικοῦς καὶ εὐαρέστου διοικήσεως, πολλοὶ ἐκ διαφόρων Γενῶν ἔτρεχον παμπληθεὶ διὰ νὰ πολιτογραφῶσιν εἰς τὴν Νέαν Πόλιν τοῦ Ἰδομενέως, καὶ νὰ ἀπολαύσωσι τὴν εὐτυχίαν των ὑποκάτω εἰς ἕνα τοιοῦτον Βασιλέα. Αἱ πεδιάδες, αἱ ὁποῖαι ἐκ πολλοῦ χρόνου ἦσαν σκεπασμέναι ἀπὸ βάτους καὶ ἀκάνθας ὑπέσχοντο πλούσιον θερισμὸν καὶ καρποὺς ἕως τότε ἀγνώστους. Ἡ γῆ ἤνοιγε τοὺς κόλπους της εἰς τὰς τομὰς τοῦ ἀρότρου, καὶ ἡτοίμαζε τὰ πλούτη της διὰ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς πόνους τοῦ γεωργοῦ, ἐνῷ λόγῳ ἡ ἐλπὶς ἔλαμπεν πανταχόθεν. Ἐφαίνοντο εἰς τὰ ἄλση καὶ ἐπὶ τῶν λόφων τὰ ποίμνια τῶν προβάτων, πηδῶντα ἐπάνω εἰς τὸν χόρτον, καὶ αἱ μεγάλαι ἀγέλαι τῶν βοῶν καὶ τῶν δαμάλεων, ἀπὸ τὰ μυκήματα τῶν ὁποίων ἀντήχουν τὰ ὑψηλὰ βουνά· τὰ ποίμνια ταῦτα ἐχρησίμευον εἰς τὴν κόπρισιν τῶν ἀγρῶν· ἐφευρετὴς δὲ τοῦ τρόπου τοῦ ν' ἀποκτηθῶσι ταῦτα, ἐστάθη ὁ Μέντωρ. Ὁ Μέντωρ ἐσυμβούλευσε τὸν Ἰδομενέα νὰ κάμῃ μὲ τοὺς Πευκετίους, Ἔθνη πλησιόχωρα, ἀλλαγὴν ὅλων τῶν περιττῶν πραγμάτων τῶν ἀποβλητέντων ἀπὸ τὸ Σάλεντον, μὲ τόσα ποίμνια, τῶν ὁποίων οἱ Σαλεντῖνοι ἐστεροῦντο.

Εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἡ Πόλις καὶ αἱ πέριξ Κῶμαι εὑρίσκοντο πλήρεις ἀπὸ ὡραιοτάτους Νέους, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ πολὺ διάστημα χρόνου στενάζοντες εἰς τὴν πενίαν δὲν ἐτόλμων νὰ νυμφευθῶσι, φοβούμε-

νοι

Ἀνθρώπε πίστις, καὶ τοὺς ξενιστὰς,
καὶ ἐκ θανάτου τοὺς ἔχοντας λυτρῶται

νοι μὴν ἀυξήσωσι τὴν δυστυχίαν των. Ὅταν εἶδον ὅμως, ὅτι ὁ Ἰδομενεὺς ἐλάμβανε αἰσθήματα φιλανθρωπίας, καὶ ἤθελε νὰ ἦναι Πατήρ των, δὲν ἐφοβήθησαν πλέον τὴν πεῖναν, οὔτε τὰς ἄλλας μάστιγας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ Θεοὶ, ὁπόταν θέλωσι νὰ παιδεύσωσι τὴν γῆν. Διὰ τοῦτο πάντοθεν ἠκούοντο φωναὶ χαρᾶς, καὶ ἄσματα τῶν ποιμένων καὶ τῶν γεωργῶν, οἵτινες ἑώρταζον τοὺς Ὑμεναίους των (1). Καθεὶς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ἔβλεπε τὸν Θεὸν Πᾶνα (2) μὲ πλῆθος Σατύρων, καὶ

---

(1) Ὁ Ὑμέναιος ἦτο Θεὸς καὶ προστάτης τῶν Γάμων, Υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἢ κατ' ἄλλους, τῆς Οὐρανίας. Αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγε τὴν τάξιν τῶν γάμων, καὶ πιστεύεται, ὅτι νὰ ἐκλήθη οὕτω, παρὰ τοῦ ὑμῆνος, τὸ ὁποῖον σημαίνει μεμβράνάν λεπτοτάτην, ἥτις κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν Ἀνατόμων εἶναι τὸ χλεῖθρον τῆς παρθενίας τῶν παρθένων. Ἕτεροί φασιν, ὅτι ὁ Ὑμέναιος ἦτον ἀνήρ τις ἐκ τῆς Ἀττικῆς, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἠλευθέρωσέ ποτε παρθένους τινὰς ἁρπαγείσας παρὰ τῶν λῃστῶν, ἐκληρώθη τὴν τιμὴν, νὰ ἀναφέρηται τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς γάμους ἐκείνων, ὡς ὑπερασπιστοῦ τῆς παρθενίας. Ἕτεροι πάλιν, ὅτι ὁ Ὑμέναιος ἦτο νέος τις, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὑπανδρεύθη, ἀπέθανεν πληγεὶς ἀπὸ τὸ κτύπημα μιᾶς πέτρας, καὶ διὰ τοῦτο μετέπεισε τὰ ἀπεφασίσθη χάριν ἐξιλεώσεως νὰ μνημονεύηται εἰς τοὺς γάμους. Οἱ Ποιηταὶ ὅμως λαμβάνουσιν συνεχῶς τὸν Ὑμέναιον, ἀντὶ τῶν Γάμων.

(2) Κοινὴ σχεδὸν γνώμη εἶναι, ὅτι ὁ Πᾶν ἐγεννήθη ἐκ τῆς Πηνελόπης καὶ τοῦ Ἑρμοῦ μεταμορφωθέντος εἰς τράγον, εἰς τὸ ὄρος Ταϋγέτην, ὅπου ἐποίμαινε τὸ ποίμνιον τῆς Πηνελόπης. Μετὰ ταῦτα ὁ Πᾶν διὰ τὴν διάσημον ἐπιμέλειαν, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς αὔξησιν τῆς γεωργικῆς, τοσοῦτον ἐδοξάσθη, ὥστε μετὰ θάνατον ἐτιμήθη ὡς Θεὸς τῶν Βουνῶν, τῶν ἀλσῶν, τῶν ποιμένων καὶ τῶν ποιμνίων. Εἶχε πρόσωπον ἐρυθρὸν, πώγωνα, σκέλη τραγικὰ, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν κέρατα. Ἐνομίζετο παρὰ τῶν ποιητῶν Θεὸς ἁπάσης τῆς φύσεως, διὰ τοῦτο καὶ ἐκλήθη Πᾶν, οἱονεὶ ἅπαν, ἢ ὅλον τι, ἐπειδὴ

ἐστοχάζοντο ἐκεῖναι, ὅτι ἐνὶ ὀνόματι ἡ φύσις περιέκλειεν ἅπαντα. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν τὸν ἐμόρφωναν οὕτως, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ φαίνηται, ὅτι ἐλλείπει τι ἀπὸ ὅλον τὸ τοῦ Παντὸς σύστημα. Τὰ κέρατα, τὰ ὁποῖα εἶχεν, ἐσήμαινον τὰς τοῦ Ἡλίου ἀκτῖνας, καὶ τὰς κερατοειδεῖς τῆς Σελήνης φάσεις. Τὸ ἐρυθρὸν πρόσωπον, τὸν αἰθέρα. Τὸ ποικιλόχρουν δέρμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐστειλίσσετο, τὴν διάφορον ποικιλίαν τῶν ἀστέρων. Τὸ κάτω μέρος, τὸ ὁποῖον ἦτο δασύ, τὰ φυτά, τὰ δένδρα, καὶ τὰ θηρία. Οἱ τραγικοὶ πόδες, τὴν τῆς γῆς στερεότητα. Ἡ σύριγξ τῶν ἑπτὰ καλάμων, τὴν οὐράνιον ἁρμονίαν, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦσιν οἱ ἑπτὰ Πλανῆται. Καὶ ἡ σκληρὰ ῥάβδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπακούμβει, τὴν τῶν χρόνων ἐτήσιον περίοδον. Αἱ Νύμφαι τὸν ἠγάπων, καὶ ἐχόρευον ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ὅταν ἔπαιζε τὴν σύριγγα. Ἦτον καὶ Θεὸς τῶν Ἀρκαδίων, οἱ ὁποῖοι τῷ ἐπρόσφερον εἰς τὰς θυσίας γάλα καὶ μέλι. Ὁ Λαὸς τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἐώρταζε πρὸς τιμήν του τὰς ἑορτὰς καλουμένας Λυκαίας (Festa Lupercalia) ἐκ τοῦ τόπου Λυκαίου καθιερωμένου ἀπὸ τὸν Εὔανδρον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ῥῶμος, καὶ Ῥωμύλος ἀνετράφησαν ἀπὸ μίαν Λύκαιναν. Εἰς αὐτὰς τὰς Ἑορτὰς οἱ Ἱερεῖς τοῦ Πανὸς (Lupercí Sacerdotes Panos) ἔτρεχον γυμνοὶ εἰς ὅλην τὸν Πόλιν. Λέγουσι προσέτι, ὅτι ἡ Ἱσπανία ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη οὕτω, καθὸ τι πρότερον ἐλέγετο Ἰβηρία· ἐπειδὴ ἐπιστραφεὶς ἀπὸ τοῦ κατὰ τῶν Ἰνδῶν πολέμου μετὰ τῶν Σατύρων καὶ τοῦ Βάκχου κατῴκησεν ἐκεῖνα τὰ Βασίλεια. Ὁ Πίκος, Βασιλεὺς τῶν Λατίνων, εἶχεν Υἱὸν ὀνόματι Φαῦνον, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε γηΐνος Θεὸς καὶ ἐξαίσιος ἐφευρετὴς πολλῶν πραγμάτων ἀναγκαίων εἰς τὴν γεωργικὴν τέχνην. Ἐνομίζετο Θεὸς τῶν λοιπῶν Φαύνων, οἵτινες εἶχον κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ σκέλη τραγικά. Φθάνοντες εἰς τὸ γῆρας οἱ Φαῦνοι καὶ οἱ Σάτυροι, ὠνομάζοντο Σειληνοί (ὅρα σελ. 76. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου τόμου) καὶ ὅλοι ἐμέθυον ὑπερβαλλόντως. Ὁ κορυφαῖος αὐτῶν καὶ παλαιότερος ἀνέθρεψε τὸν Διόνυσον εἰς τὴν νεαράν του ἡλικίαν ἐπιχουμένος ἐπάνω ἑνὸς ὄνου (ὅρα σελ. 17. καὶ 281. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου τόμου). Τοῦτο τὸ ζῶον ἐφάνη ἐπίσημον, ὅταν ὁ Διόνυσος ἐμάχετο κατὰ τῶν Ἰνδῶν, ἐπειδὴ ὀγκώμενον κατὰ τὴν φύσιν του, ἐφόβισε μεγάλως τοὺς Ἐλέφαντας τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς ἐθορύβησε τόσον, ὥστε ἔγιναν αἴτιον τῆς νίκης. Καὶ οὕτω συνηριθμήθη μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀστέρων, πλησίον τοῦ Καρκίνου.

καὶ Φαύνων μεμιγμένων ἀναμέσον τῶν Νυμφῶν καὶ χορευόντων πρὸς τὴν φωνὴν τῶν αὐλῶν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δάσεων. Τὸ πᾶν ἦτο τερπνὸν καὶ γαληνὸν, ἡ χαρὰ ὅμως ἦτο μετρία, καὶ αἱ ἡδοναὶ ἐκεῖναι συνέτεινον πρὸς ἀνακούφισιν μακρῶν κόπων, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ζωηρότεραι καὶ καθαρώτεραι. Οἱ γέροντες ἐξεπλήττοντο βλέποντες, ὅσα δὲν ἤλπιζαν νὰ ἰδῶσιν εἰς τὸ ἔσχατον αὐτῶν γῆρας, καὶ ἔκλαιον ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον τῆς χαρᾶς, καὶ εὐγνωμονοῦντες ὕψωνον πρὸς Οὐρανὸν τὰς τρεμούσας χεῖράς των, καὶ ἔλεγον· εὐλόγησον, ὦ μέγιστε Ζεῦ, τὸν Βασιλέα, ὅς τις σὲ ὁμοιάζει, καὶ εἶναι τὸ μεγαλήτερον δῶρον ἀπὸ ὅσα μᾶς ἔκαμες· αὐτὸς ἐγεννήθη διὰ τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων· ἀπόδος λοιπὸν εἰς αὐτὸν ὅλα, ὅσα ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ λαμβάνομεν· οἱ ἀπόγονοί μας, οἵτινες μέλλουν νὰ γεννηθῶσιν ἀπὸ τοὺς γάμους τούτους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς προστατεύει, θέλουσι τῷ εἶναι χρεῶσται καὶ αὐτῆς τῆς γεννήσεώς των, καὶ θέλει καταστα θῇ ἀληθῶς ὁ Πάτηρ ὅλων τῶν ὑπηκόων του. Οἱ Νέοι καὶ αἱ Νέαι, οἵτινες ἐνυμφεύοντο, ἐδείκνυον τὴν χαρὰν των, ψάλλοντες ὕμνους πρὸς ἔπαινον ἐκείνου, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθε μία χαρὰ τοσοῦτον γλυκεῖα. Τὰ στόματα πάντων, καὶ μᾶλλον αἱ καρδίαι ἦσαν ἀκαταπαύστως πλήρεις ἀπὸ τὸ ὄνομά του· ἕκαστος ἐστοχάζετο τὸν ἑαυτόν του εὐτυχῆ εἰς τὸ νὰ τὸν βλέπῃ, ἐφοβεῖτο μὴ τὸν χάσῃ, καὶ ὁ θάνατός του ἤθελε εἶσθαι ὁ ἀφανισμὸς ἑκάστης οἰκογενείας.

Τότε ὁ Ἰδομενεὺς ὡμολόγησεν εἰς τὸν Μέντορα, ὅτι δὲν ἠσθάνθη ποτὲ ζωηροτέραν ἡδονὴν ἀπὸ ἐκείνην τοῦ νὰ ἦναι ἠγαπημένος ἀπὸ τὸν Λαόν του, καὶ νὰ κατασταίνῃ εὐτυχεῖς τόσους ἀνθρώπους. Ἐγὼ ποτὲ δὲν ἤθελον τὸ πιστεύσει· μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι

τὸ μεγαλεῖον τῶν Βασιλέων δὲν συνίστατο εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐμπνέωσι φόβον, ὅτι οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι ἔγιναν μόνον δι' αὐτοὺς, καὶ ὅσα ἤκουον διὰ τοὺς Βασιλεῖς, οἵτινες ἐχρημάτισαν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Λαοῦ των, μοὶ ἐφαίνοντο μῦθος καθαρός· ἀλλ' ἤδη γνωρίζω τὴν ἀλήθειαν· πρέπει ὅμως νὰ σοὶ διηγηθῶ, τίνι τρόπῳ ἐφαρμάκευσαν τὴν καρδίαν μου, ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερωτάτης μου ἡλικίας, περὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Βασιλέων· καὶ αὕτη ἐστάθη ἡ αἰτία ὅλων τῶν δυστυχιῶν τῆς ζωῆς μου. Τότε ὁ Ἰδομενεὺς ἄρχισε τὴν διήγησιν ταύτην.

Ὁ Πρωτεσίλαος, ὅς τις εἶναι ὀλίγον τι πρεσβύτερος ἀπὸ ἐμὲ, ἦτον ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἠγάπων περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους νέους, ἐπειδὴ τὸ ζωηρόν, καὶ θαρραλαῖον τοῦ χαρακτῆρός του ἦτον κατὰ τὴν καρδίαν μου. Αὐτὸς συμμετέσχε τῶν ἡδονῶν μου, ἐκολάκευσε τὰ πάθη μου, καὶ μοὶ κατέστησεν ὕποπτον ἕνα ἄλλον νέον ὀνομαζόμενον Φιλοκλέα, τὸν ὁποῖον ὁμοίως ἠγάπων. Ἦτον ὁ Φιλοκλῆς ἄνθρωπος φοβούμενος τοὺς Θεοὺς, μεγαλόψυχος καὶ μέτριος· ἐλογίζετο διὰ δόξαν ὄχι τὸ νὰ ὑψοῦταί τις ἐπάνω τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τὸ νὰ νικᾷ τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ μὴ πράττῃ οὐτιδανόν τι καὶ ἀπρεπές. Μὲ ἐπέπληττεν ἐλευθέρως διὰ τὰ ἐλαττώματά μου, καὶ ὁπόταν δὲν ἐτόλμα νὰ μὲ ἐπιπλήξῃ, ἡ σιωπή του καὶ ἡ θλῖψις τοῦ προσώπου του μοὶ ἔδιδον ἀρκετὰ νὰ καταλάβω ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ μὲ ἐλέγξῃ.

Κατ' ἀρχὰς ἡ ἐλευθερία αὕτη μοὶ ἤρεσκε, καὶ συνεχῶς τὸν ἐβεβαίουν, ὅτι ἤθελον τὸν ἀκούει ἀνυπόπτως εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν διὰ νὰ προφυλάττωμαι ἀπὸ τοὺς κόλακας. Αὐτὸς μοὶ ἔλεγεν ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξω, διὰ νὰ ἀκολουθήσω τὰ ἴχνη τοῦ Μί-

νωος, καὶ νὰ καταστήσω εὐτυχὲς τὸ Βασίλειόν μου. Δὲν εἶχεν τὴν βαθεῖαν φρόνησιν, τὴν ὁποίαν ἔχεις σὺ, ὦ Μέντωρ, οἱ λόγοι του ὅμως, τώρα μόνον τὸ γνωρίζω, ἦσαν ὠφέλιμοι. Τὰ τεχνάσματα τοῦ Πρωτεσιλάου, ἀνθρώπου φθονεροῦ καὶ ὑπερηφάνου, μοὶ ἐψύχραναν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν θερμὴν ἐκείνην ἀγάπην, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸν Φιλοκλέα. Οὗτος ἦτον ἄνθρωπος φιλήσυχος, καὶ διὰ τοῦτο ἄφινε τὸν ἄλλον νὰ ὑπερισχύῃ, εὐχαριστούμενος μόνον νὰ μοὶ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ὁσάκις ἤθελον νὰ τοῦ ἀκούσω, ἐπειδὴ ἐζήτει τὴν ὠφέλειάν μου μᾶλλον παρὰ τὸ ἴδιόν του κέρδος. Ὁ Πρωτεσίλαος μὲ κατέπεισεν ἀνεπαισθήτως, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς ἦτον πνεῦμα δύσκολον καὶ ὑπερήφανον, ὅτι κατέκρινεν ὅλα μου τὰ ἔργα, καὶ ὅτι δὲν ἐζήτει ποτὲ παρ' ἐμοῦ κἀνὲν πρᾶγμα, ἐπειδὴ δι' ἀλαζονείαν δὲν ἤθελε νὰ μοὶ ἦναι χρεώστης εἰς τὸ παραμικρόν, ἀποβλέπων εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσῃ ὑπόληψιν, ὅτι καταφρονεῖ καὶ τὰς μεγαλητέρας τιμάς· ἐπρόσθεσεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Νέος, ὅς τις τόσον ἐλευθέρως μὲ ἐπέπληττε διὰ τὰ ἐλαττώματά μου, ὡμίλει περὶ αὐτῶν μετὰ τῶν ἄλλων μὲ τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν, λέγων φανερὰ, ὅτι δὲν εἶχεν εὐλάβειάν τινα πρὸς ἐμὲ, καὶ τελευταῖον ὅτι μικρύνων τοιουτοτρόπως τὴν φήμην τοῦ ὀνόματός μου, ἐσπούδαζε, διὰ τῆς δόξης μιᾶς ἀρετῆς αὐστηρᾶς, νὰ ἀνοίξῃ δι' ἑαυτὸν δρόμον πρὸς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν.

Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν ἐδυνήθην νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς ἤθελε νὰ μὲ ῥίψῃ ἀπὸ τὸν Βασιλικὸν Θρόνον. Εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀληθῆ ἀρετὴν κάποια καθαρότης καὶ ἀλήθεια, τὰς ὁποίας κἀνὲν πρᾶγμα δὲν δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ, καὶ ἐξετάζων τις αὐτὰς μετὰ προσοχῆς, δὲν σφάλλει εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν ἀναγνώρισιν. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τοῦ Φιλοκλέους ἐ-

ναν-

ναντίον εἰς τὰ ἐλαττώματά μου ἄρχισε νὰ μοὶ γίνηται ἀνυπόφορος· καὶ περιπλέον ἡ προθυμία τοῦ Πρωτεσιλάου εἰς τὸ νὰ μοὶ ἀρέσκῃ, καὶ ἡ ἀκάματός του ἐπιμέλεια εἰς τὸ νὰ μοὶ ἐφευρίσκῃ νέας ἡδονὰς, μοὶ κατέστησαν ἔτι μᾶλλον ἀφόρητον τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἄλλου. Ἐν τούτοις ὁ Πρωτεσίλαος, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὸ ὅτι δὲν ἐπίστευον ὅσα μοὶ ἔλεγεν ἐναντίον τοῦ Φιλοκλέους, ἀπεφάσισε νὰ μὴ μοὶ ὁμιλήσῃ πλέον περὶ τούτου, ἀλλὰ νὰ μὲ καταπείσῃ μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον ἰσχυρώτερον τῶν λόγων του· καὶ ἰδοὺ πῶς κατώρθωσε νὰ μὲ ἀπατήσῃ. Μὲ ἐσυμβούλευσε νὰ πέμψω τὸν Φιλοκλέα Ἀρχιναύαρχον εἰς τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ὑπάγωσι πρὸς πόλεμον κατὰ τῶν Καρπαθίων, καὶ διὰ νὰ μὲ καταπείσῃ εἰς τοῦτο, μοὶ εἶπε· σὺ ἠξεύρεις, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι οἱ πρὸς τὸν Φιλοκλέα ἔπαινοί μου εἶναι πάντῃ ἀνύποπτοι· ὁμολογῶ, ὅτι εἶναι ἀνδρεῖος καὶ ἄξιος κατὰ πολλὰ εἰς τὸν πόλεμον· αὐτὸς θέλει σοὶ δουλεύσει καλήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, καὶ ἐγὼ προτιμῶ τὸ συμφέρον τῶν ὑποθέσεών σου ἀπὸ κάθε μου ὀργὴν ἐναντίον του.

Ἔλαβον μεγάλην εὐχαρίστησιν εὑρὼν τόσην εὐθύτητα καὶ δικαιοσύνην εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Πρωτεσιλάου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεπιστεύθην τὴν οἰκονομίαν τῶν μεγαλητέρων μου ὑποθέσεων. Τὸν ἐνηγκαλίσθην ὅλος περιχαρής, καὶ ἐνόμιζον τὸν ἑαυτόν μου εὐτυχέστατον, ὅτι ἀφιέρωσα ὅλην μου τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς ἕνα ἄνθρωπον, ὅς τις μοὶ ἐφαίνετο ἀνώτερος ἀπὸ κάθε πάθος, καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἐπιθυμίαν κέρδους. Ἀλλ' οἴμοι! πόσον εἶναι οἱ Βασιλεῖς ἄξιοι λύπης! Αὐτὸς μὲ ἐγνώριζε περισσότερον παρ' ὅσον ἐγνώριζον ἐγὼ αὐτὸς ἐμαυτόν· ἤξευρεν, ὅτι οἱ Βασιλεῖς εἶναι ὕποπτοι, καὶ ἀμελεῖς

λεῖς εἰς τὰς ὑποθέσεις των· ὕποπτοι, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχουσι παντοτεινὴν πεῖραν τῆς δολιότητος τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι περικυκλωμένοι· ἀμελεῖς, ἐπειδὴ κυριεύονται ἀπὸ τὰς ἡδονὰς, καὶ εἶναι συνειθισμένοι νὰ ἔχωσιν ὑπηρέτας φροντίζοντας ἀντ' αὐτῶν, χωρὶς αὐτοὶ νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν φροντίδα. Ἐγνώρισε λοιπὸν, ὅτι δὲν ἤθελε δυσκολευθῆ νὰ χύσῃ εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν δυσπιστίαν, καὶ τὸν φθόνον ἐναντίον εἰς ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος βέβαια ἤθελε πράξει μεγάλας ἀνδραγαθίας, ἐν ᾧ μάλιστα καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Φιλοκλέους ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ τῷ στήσῃ διαφόρους παγίδας.

Ὁ Φιλοκλῆς, ἀναχωρῶν, προεῖδεν ὅσα ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ τῷ ἀκολουθήσωσιν. Ἐνθυμήσου, Βασιλεῦ, μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐγὼ δὲν θέλω δυνηθῆ πλέον νὰ ἀπολογηθῶ, ἐπειδὴ σὺ ἄλλον δὲν θέλεις ἀκούει, εἰμὴ τὸν ἐχθρόν μου, καὶ ἐν ᾧ θέλω σοὶ δουλεύει μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μου, θέλω κινδυνεύσει νὰ μὴ λάβω ἄλλην ἀνταμοιβὴν, εἰμὴ τὴν ὀργήν σου. Πλανᾶσαι, τῷ εἶπον. Ὁ Πρωτεσίλαος δὲν φρονεῖ περὶ σοῦ οὕτως, ὡς σὺ περὶ αὐτοῦ· αὐτὸς σὲ ἐπαινεῖ, σὲ τιμᾷ, σὲ στοχάζεται ἄξιον διὰ τὰ μεγαλήτερα ἐπαγγέλματα· ἴσως μοὶ ὡμίλει τι ἐναντίον σου, εὐθὺς ἤθελεν στερηθῆ τὴν ἀγάπην μου· μὴν ἔχῃς τινα φόβον, πήγαινε, καὶ μὴ στοχάζεσαι ἄλλο, εἰμὴ νὰ μοὶ δουλεύσῃς πιστῶς. Μετὰ τοῦτο ἀνεχώρησε καὶ μὲ ἄφησεν εἰς θέσιν ἀλλόκοτον. Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὦ Μέντωρ. Ἐγὼ ἔβλεπον φανερῶς, πόσον μοὶ ἦτον ἀναγκαῖον νὰ ἔχω πολλοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων νὰ συμβουλεύωμαι, καὶ ὅτι δὲν ἦτον ἄλλο χειρότερον τόσον διὰ τὴν ὑπόληψίν μου ὅσον διὰ τὸ καλὸν τέλος τῶν ὑποθέσεών μου, εἰμὴ ἡ εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον ἀ-

φο-

φοσίωσίς μου· ἐδοκίμασα ἐμπράκτως, ὅτι αἱ φρόνιμαι νουθεσίαι τοῦ Φιλοκλέους μὲ διεφύλαξαν· ἀπὸ πολλὰ κινδυνώδη ἀτοπήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ὑψηλοφροσύνη τοῦ Πρωτεσιλάου βεβαίως ἤθελε μὲ ῥίψει· ἠσθανόμην καλῶς, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς εἶχε θεμέλιον ἀρετῆς καὶ γνώμας ὀρθὰς, τὰς ὁποίας δὲν ἔβλεπον ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Πρωτεσίλαον· καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὸν ἄφησα νὰ λάβῃ ἐπάνω εἰς ἐμὲ κάποιον ὕφος ἐξουσιαστικὸν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἠδυνάμην πλέον σχεδὸν νὰ ἀντισταθῶ. Ὀχληρὸν μοὶ ἦτον νὰ εὑρίσκωμαι πάντοτε ἀναμέσον δύω ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδυνάμην νὰ συμβιβάσω πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτω διαπεἰμενος, ἐπεθύμουν μᾶλλον δὶ ἀδυναμίαν νὰ ῥιψοκινδυνεύσω τι πρὸς βλάβην καὶ αὐτῶν τῶν ποινῶν, διὰ νὰ ἀναπνεύσω ἐλευθέρως. Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἐτόλμων νὰ φανερώσω οὔτε εἰς τὸν ἑαυτόν μου μίαν τοιαύτην ἐπονείδιστον ἀπόφασιν· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν ἐτόλμων κατ' ἐμαυτὸν νὰ ἐξετάσω, ἐνήργει κρυφίως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, καὶ ἦτον ἡ ἀληθὴς αἰτία ὅσων ἔπραττον.

Ὁ Φιλοκλῆς, ἐπιπεσὼν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἤγειρε κατ' αὐτῶν λαμπρὰν νίκην, καὶ ἐσπούδασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Κρήτην, διὰ νὰ προλάβῃ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς κακοβούλους μηχανὰς τοῦ Πρωτεσιλάου, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ φοβῆται. Ὁ Πρωτεσίλαος ὅμως, ὅστις ἀκόμη δὲν εἶχε λάβει τὴν εὐκαιρίαν νὰ μὲ ἀπατήσῃ, τῷ ἔγραψεν ὅτι ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ πολιορκήσῃ τὴν Νῆσον τῆς Καρπάθου, διὰ νὰ γένῃ ἐνδοξοτέρα καὶ ὠφελιμωτέρα ἡ νίκη· καὶ τῷ ὄντι αὐτὸς μὲ εἶχεν ἤδη καταπείσει, ὅτι εὐκόλως ἠδυνάμην νὰ γένω κύριος ἐκείνης τῆς Νήσου· ἐνήργησεν ὅμως εἰς τρόπον, ὥστε πολλὰ ἀναγκαῖα πράγματα ἔλλειψαν εἰς τὸν Φιλοκλέα κατ' ἐκεῖνην τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ὑποκύψῃ εἰς μερικὰς προσταγὰς, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἐπροξένησε διαφόρους ἀταξίας εἰς τὸν πόλεμον. Ἐν τοσούτῳ αὐτὸς μετεχειρίσθη ἕνα μου διεφθαρμένον δοῦλον, ὅς τις ὡς ἄλλος Ἄργος (1) παρετήρει καὶ τὰς παραμικρὰς μου πράξεις, διὰ νὰ τὰς ἀναφέρῃ πρὸς ἐκεῖνον, μ' ὅλον ὅτι ἐπροσποιοῦντο, ὅτι ποτὲ δὲν ἔβλεπεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ ὅτι δὲν ἦσαν σύμφωνοι εἰς κἀνὲν πρᾶγμα.

Αὐτὸς ὁ δοῦλος ὀνομαζόμενος Τιμοκράτης ἦλθε πρός με μίαν ἡμέραν καὶ μοὶ εἶπε, μυστικωτάτῳ τῷ τρόπῳ, ὅτι ἀνεκάλυψε κινδυνώδη τινα ὑπόθεσιν. Ὁ Φιλοκλῆς, μοὶ εἶπε, βοηθούμενος μὲ τὴν ναυτικήν σου δύναμιν θέλει νὰ γένῃ Βασιλεὺς τῆς Νήσου Καρπάθου· οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατεύματος τὸν ἀγαπῶσιν· ἐκέρδισεν ὅλους τοὺς στρατιώτας

διὰ

---

(1) Ὁ Ἄργος ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἀρέστορος, ὀνομαζόμενος Πανόπτης, καθὸ ἦτον πανταχόθεν πλήρης ὀφθαλμῶν. Ἐντεῦθεν οἱ Ποιηταὶ πλάττουσιν, ὅτι διωρίσθη ἀπὸ τὴν Ἥραν φύλαξ τῆς Ἰοῦς, θυγατρὸς τοῦ Ἰνάχου, τὴν ὁποίαν ὁ Ζεὺς μετέβαλεν εἰς σχῆμα δαμάλεως, τὸν ὁποῖον ἔπειτα ὁ Ἑρμῆς κελεύσει τοῦ Διὸς ἐφόνευσεν, ἀποκοιμήσας αὐτὸν πρότερον διὰ τῆς ᾠδῆς τῆς σύριγγός του, ὅστις ἐντεῦθεν ἐκλήθη καὶ Ἀργειφόντης. Ἡ Ἥρα ὅμως ἔπειτα τὸν μετέβαλεν εἰς τὸ ὄρνεον καλούμενον Ταὼς, τὸ ὁποῖον φυλάττει μέχρι τοῦδε εἰς τὴν οὐρὰν του τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ Μυθολόγοι ἐννοοῦσι διὰ Ἄργον τὴν Ἀστροφόρον Σφαῖραν, ἡ ὁποία ἀστράπτει πάντοτε ἀπὸ τοὺς ἀπείρους ὀφθαλμούς, δηλ. ἀπὸ τὴν πληθὺν τῶν ἀστέρων, καὶ διὰ Ἑρμῆν τὸν Ἥλιον, ὁ ὁποῖος τότε λέγεται, ὅτι φονεύει τὸν Ἄργον, ὁπόταν μὲ τὸ ἡμερικὸν φῶς του ἀμαυρῇ τὸ μικρὸν φῶς τῶν Ἀστέρων. Μυστικῶς ὅμως Ἄργος ἐννοεῖται ὁ Οὐρανὸς, ὢν διακεχωρισμένος τοῦ φωτὸς τῶν Ἀστέρων, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι τὰ εἴδη καὶ τὰ φῶτα τῶν οὐρανίων καὶ νοερῶν ὀφθαλμῶν.

διὰ τῆς μεγαλοδωρίας του, καὶ ἀκόμη περισσότερον διὰ τῆς ὀλεθρίου ἐλευθερίας, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἀφίνει νὰ ζῶσι· καὶ ὑπερηφανεύθη μεγάλως διὰ τὴν νίκην, τὴν ὁποίαν κατώρθωσε· ἰδοὺ μία ἐπιστολὴ, τὴν ὁποίαν αὐτὸς πέμπει πρὸς ἕνα του φίλον περὶ τοῦ σκοποῦ του, εἰς τὸ νὰ γένῃ Βασιλεὺς, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀμφιβάλῃ τις περὶ τούτου ὕστερον ἀπὸ μίαν ἀπόδειξιν τόσον φανερὰν.

Ἐγὼ ἀνέγνων τὴν ἐπιστολὴν, καὶ μοὶ ἐφάνη γεγραμμένη ἀπὸ τὴν ἰδίαν χεῖρα τοῦ Φιλοκλέους, ἐπειδὴ ὡμοίαζεν ἐντελῶς τὴν εἰκόνα τοῦ γραφίματός του· αὐτὴν ὅμως τὴν ἔγραψεν ὁ Πρωτεσίλαος μετὰ τοῦ Τιμοκράτους· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μὲ ἔρριψεν εἰς μέγαν θαυμασμὸν· τὴν ἀνεγίνωσκον ἀκαταπαύστως, καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω, ὅτι ἦτον γεγραμμένη ἀπὸ τὸν Φιλοκλέα, διαλογιζόμενος μὲ τὸν τεταραγμένον μου νοῦν τὰς διασήμους βεβαιώσεις, τὰς ὁποίας μοὶ ἔδωκε τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἀγάπης, καὶ τοῦ ἀφιλοδόξου χαρακτῆρός του. Ἀλλ' ἐγὼ τότε τί ἠδυνάμην νὰ πράξω; Ποῖος τρόπος ἦτον νὰ ἀντισταθῶ εἰς μίαν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον, ὅτι βεβαίως ἦτο γεγραμμένη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Φιλοκλέους; Ὅταν ὁ Τιμοκράτης εἶδεν, ὅτι ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὸ τέχνασμά του, ἔτι μᾶλλον τὸ ηὔξησε· δύναμαι, μοὶ εἶπε συλλογιζόμενος, νὰ σοὶ φανερώσω, ὦ Βασιλεῦ, μίαν λέξιν, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς ταύτην τὴν ἐπιστολήν; Ὁ Φιλοκλῆς γράφει πρὸς τὸν φίλον του, ὅτι δύναται νὰ ὁμιλήσῃ κρυφίως μετὰ τοῦ Πρωτεσιλάου διὰ μίαν ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐκθέτει μὲ ἀγνώστους χαρακτῆρας· ὁ Πρωτεσίλαος ἀναμφιβόλως εἶναι συγκοινωνὸς τῶν σκοπῶν τοῦ Φιλοκλέους, καὶ αὐτοὶ συνώμοσαν πρὸς ἀλλήλους ἐναντίον σου· σὺ ἠξεύρεις,

ὅτι

ὅτι ὁ Πρωτεσίλαος σὲ παρεκίνησε νὰ πέμψῃς τὸν Φιλοκλέα κατὰ τῶν Καρταθίων· εἶναι καιρὸς ἀρκετὸς, ἀφ' οὗ αὐτὸς πλέον δὲν σοὶ ὁμιλεῖ ἐναντίον τι κατὰ τοῦ Φιλοκλέους, καθὼς πρότερον συνεχῶς ἔπραττεν, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰς κάθε εὐκαιρίαν τῷ δίδει μεγάλους ἐπαίνους, τὸν ἀθῳόνει, καὶ εἶναι καιρὸς ἱκανὸς, ἀφ' οὗ φέρονται φιλικῶς μεταξύ των. Βεβαίως ὁ Πρωτεσίλαος ἔλαβε μέτρα μετὰ τοῦ Φιλοκλέους, διὰ νὰ διαμοιράσωσιν ὁμοῦ τὴν νῆσον τῆς Καρπάθου. Σὺ μάλιστα βλέπεις, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι αὐτὸς ἠθέλησε νὰ βάλῃ παραλόγως εἰς πρᾶξιν αὐτὴν τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἐτόλμησε νὰ ἀφανίσῃ τὴν Ναυτικήν σου δύναμιν, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν φιλοδοξίαν του. Πιστεύεις, ὅτι αὐτὸς ἤθελεν εὐχαριστηθῆ νὰ συνεργήσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὴν φιλοδοξίαν τοῦ Φιλοκλέους, ἐὰν τοῦ ἐφύλαττεν ἀκόμη ἔχθραν; Ὄχι, ὄχι, δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία, ὅτι αὐτοὶ ἐφιλιώθησαν μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ὑψωθῶσιν ὁμοῦ εἰς μεγίστην ἐξουσίαν, καὶ ἡ ἀνατρέψωσιν ἴσως τὸν θρόνον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασιλεύεις· ὁμιλῶν σοι τοιουτοτρόπως ἠξεύρω, ὅτι κινδυνεύω νὰ πέσω εἰς τὸν θυμόν καὶ εἰς τὴν ἐκδίκησίν των, ἐὰν, καὶ μὲ ὅλας τὰς εἰλικρινεῖς μου ταύτας πληροφορίας, ἤθελες ἀφήσει ἀκόμη τὴν ἐξουσίαν σου εἰς τὰς χεῖράς των· ἀρκεῖ μοι ὅμως τὸ νὰ σοὶ φανερώσω τὴν ἀλήθειαν.

Αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Τιμοκράτους μοὶ ἐπροξένησαν μεγάλην ἐντύπωσιν· δὲν ἀμφιβαλλον πλέον περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Φιλοκλέους, καὶ ὑπωπτευόμην τὸν Πρωτεσίλαον ὡς φίλον ἐκείνου. Ἐν τοσούτῳ ὁ Τιμοκράτης δὲν ἔπαυε λέγων μοι· ἐὰν ἀναμελήσῃς νὰ κυριεύσῃ ὁ Φιλοκλῆς τὴν νῆσον τῆς Καρπάθου, δὲν θέλεις λάβει πλέον καιρὸν νὰ ἐμποδίσῃς τοὺς σκοπούς του· σπούδασον

λοι-

λοιπὸν νὰ τὸν προλάβῃς, ἐν ὅσῳ εἶσαι εἰς καιρόν. Ἐγὼ ἔφριττον εἰς τὴν βαθεῖαν ὑπόκρισιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ πλέον δὲν ἤξευρον εἰς ποῖον νὰ ἐμπιστευθῶ. Ἀφ' οὗ ἀνεκάλυψα τὴν προδοσίαν τοῦ Φιλοκλέους, δὲν ἔβλεπον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἄνθρωπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἀρετὴν ἠδυνάμην νὰ βάλω θεμέλιον. Ἀπεφάσισα νὰ τὸν θανατώσω ὅσον ἦτον δυνατὸν ταχύτερον, ἐφοβούμην ὅμως τὸν Πρωτεσίλαον, καὶ δὲν ἤξευρον πῶς νὰ φερθῶ μὲ αὐτὸν, ἐπειδὴ ἐφοβούμην καὶ πταίστην μήπως τὸν εὕρω, καὶ τὸ νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ εἰς.

Τελευταῖον εἰς τὸν βρασμὸν τῆς ταραχῆς μου δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατηθῶ ἀπὸ τὸ νὰ τὸν εἰπῶ, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς μοὶ ἔγινεν ὕποπτος. Αὐτὸς ἐφάνη ἀπορῶν εἰς τοὺς λόγους μου, μοὶ παρέστησε τὴν εὐθεῖαν καὶ ἐνάρετον διαγωγήν του, μοὶ ἐπαίνεσε τὰς ἐνδουλεύσεις του, καὶ ἐν συντόμῳ δὲν ἄφησεν τρόπον ἀμεταχείριστον διὰ νὰ μὲ καταπείσῃ, ὅτι εὑρίσκετο μετ' ἐκείνου εἰς φιλίαν· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Τιμοκράτης δὲν ἔχασεν οὔτε μίαν στιγμὴν εἰς τὸ νὰ μὲ παραστήσῃ αὐτὴν τὴν ἀνταπόκρισίν των, καὶ νὰ μὲ βιάσῃ νὰ θανατώσω τὸν Φιλοκλέα ἐν ὅσῳ τὸν εἶχον ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Ἰδοὺ, ὦ ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, πόσον εἶναι δυστυχεῖς οἱ Βασιλεῖς, καὶ πόσον εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸ νὰ γίνωνται παίγνια τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μάλιστα οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι φαίνονται τρέμοντες ἔμπροσθέν των!

Ἐνόμισα, ὅτι κατώρθωσα ἔργον βαθείας πολιτικῆς, καὶ ὅτι ἀνέτρεψα τοὺς σκοποὺς τοῦ Πρωτεσιλάου, πέμψας κρυφίως εἰς τὸν στόλον τὸν Τιμοκράτην διὰ νὰ φονεύσῃ τὸν Φιλοκλέα. Ὁ Πρωτεσίλαος ἔφερεν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τὴν ὑπόκρισίν του, καὶ τόσον εὐκολώτερον μὲ ἠπάτησε, ὅσον

ὅσον φυσικώτερον ἐπροσποιεῖτο, ὅτι ἦτον ὅμοιος μὲ ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀφίνεται νὰ ἀπατηθῇ. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Τιμοκράτης, καὶ εὗρε τὸν Φιλοκλέα εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν περὶ τῆς εἰς τὴν Νῆσον ἀποβάσεως, ὡς στερούμενον ὅλων τῶν ἀναγκαίων· διότι ὁ Πρωτεσίλαος μὴ εἰδὼς, ἐὰν ἡ πλαστὴ ἐκείνη ἐπιστολὴ ἤθελεν ἀρκέσει εἰς τὸ νὰ ἀφανίσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἤθελεν νὰ ἔχῃ συγχρόνως ἕτοιμον καὶ ἄλλο μέσον διὰ νὰ φανῇ ἀθῶος εἰς τὴν καινὴν ἔκβασιν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, περὶ τῆς ὁποίας μοὶ ἔδωκε μεγάλας ἐλπίδας, καὶ ἡ ὁποία βεβαίως ἤθελε μὲ παροξύνει κατὰ τοῦ Φιλοκλέους. Οὗτος δὲ ἐξηκολούθει τὸν τόσον δύσκολον πόλεμον μὲ τὴν ἀνδρείαν του, μὲ τὴν ἀγχινοιάν του, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἔφερον εἰς αὐτὸν οἱ στρατιῶται· καὶ μ' ὅλον ὅτι ὅλοι εἰς τὸ στράτευμα ἐγνώριζον, ὅτι ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἦτον ἄσκεπτος καὶ ἐπομένως ὀλεθρία διὰ τοὺς Κρῆτας, μ' ὅλον τοῦτο καθ' εἷς ἐκοπίαζε διὰ τὴν καλήν της ἔκβασιν, ὡς νὰ ἐρέματο ἡ ζωή του καὶ ἡ εὐτυχία του ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμά της· καθ' εἷς εὐχαριστεῖτο νὰ βάλλῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωήν του ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοιούτου σοφοῦ καὶ ἀξιαγαπήτου Στρατηγοῦ.

Ὁ Τιμοκράτης ἔτρεχε μέγαν κίνδυνον, ἐπιχειριζόμενος νὰ θανατώσῃ τοῦτον τὸν Στρατηγὸν εἰς τὸ μέσον ἑνὸς στρατεύματος, παρὰ τοῦ ὁποίου ἠγαπᾶτο μὲ τόσην ζέσιν· ἀλλ' ἡ ἔμμανὴς φιλοδοξία εἶναι τυφλή· δὲν ἐφαίνετο εἰς τὸν Τιμοκράτην κἀνὲν πρᾶγμα δύσκολον διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Πρωτεσίλαον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐφαντάζετο νὰ δεσπόζῃ ἀπολύτως, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλοκλέους. Ὁ Πρωτεσίλαος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ἕνα ὀρθὸν καὶ δίκαιον ἄνδρα, τοῦ ὁποίου ἡ θεωρία μόνη ἦ-

τον κρυφὸς ἔλεγχος τῶν ἀνόμων του πράξεων, καὶ ὁ ὁποῖος ἠδύνατο ἀνοίγων μοι τοὺς ὀφθαλμούς, νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς σκοπούς του.

Ὁ Τιμοκράτης ἐκέρδισε τῆς γνώμην δύω ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἦσαν πλησίον τοῦ Φιλοκλέους, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτοὺς μεγάλας ἀνταμοιβὰς ἐκ μέρους μου· ἔπειτα εἶπεν εἰς τὸν Φιλοκλέα, ὅτι ἦλθε νὰ τοῦ ἀναγγείλῃ ἐκ διαταγῆς μου πράγματά τινα ἀπόκρυφα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ ἐπὶ παρουσίᾳ ἐκείνων τῶν δύω ἀξιωματικῶν. Ὁ Φιλοκλῆς λοιπὸν ἐκλείσθη μετ' αὐτῶν καὶ μετὰ τοῦ Τιμοκράτους. Τότε ὁ Τιμοκράτης ἐκτύπησε τὸν Φιλοκλέα μὲ τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ διαφυγοῦσα ἡ μάχαιρα δὲν τὸν ἐπλήγωσε. Ὁ δὲ Φιλοκλῆς χωρὶς νὰ ταραχθῇ τὴν ἥρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του καὶ τὴν μετεχειρίσθη ἐναντίον εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους δύω· εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἐφώναξεν, καὶ συνδραμόντες πολλοὶ συνέτριψαν τὴν θύραν, καὶ ἠλευθέρωσαν τὸν Φιλοκλέα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν τριῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τεταραγμένοι εἶχον προσβάλει κατ' αὐτοῦ μὲ ἀνανδρίαν, καὶ συλλαβόντες αὐτοὺς ὀλίγον ἔλειψεν νὰ τοὺς διασπαράξωσι (τόσον μεγάλος ἦτον ὁ θυμὸς τῶν στρατιωτῶν), ἀνίσως δὲν τοὺς ἐμπόδιζεν ὁ Φιλοκλῆς. Αὐτὸς ἔπειτα λαβὼν κατὰ μέρος τὸν Τιμοκράτην, τὸν ἠρώτησε μὲ γλυκύτητα, ποῖος τὸν ἠνάγκασε νὰ πράξῃ ἓν ἔργον τόσον παράνομον. Ὁ Τιμοκράτης φοβούμενος μὴ χάσῃ τὴν ζωὴν, ἔδειξεν εὐθὺς τὴν διαταγὴν, τὴν ὁποίαν ἐγγράφως τῷ ἔδωκα τοῦ νὰ θανατώσῃ τὸν Φιλοκλέα· καὶ ἐπειδὴ οἱ προδόται πάντοτε εἶναι ἄνανδροι, δὲν ἐφρόντισεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ φυλάξῃ τὴν ζωήν του, διηλοποιῶν εἰς τὸν Φιλοκλέα ὅλην τὴν προδοσίαν τοῦ ἐχθροῦ του Πρωτεσιλάου.

Ὁ

Ὁ Φιλοκλῆς ἐτρόμαξεν ἰδὼν τόσην καπίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπέφασισε νὰ πράξῃ ἔργον γενναιότατον· ἐκήρυξεν εἰς ὅλον τὸν στρατὸν, ὅτι ὁ Τιμοκράτης ἦτον ἀθῶος, καὶ διὰ νὰ μὴν τῷ συμβῇ κἀνένα ἐναντίον, ἐπεμελήθη νὰ τὸν πέμψῃ εὐθὺς εἰς τὴν Κρήτην· αὐτὸς ἔπειτα παρέδωκε τὴν ἐξουσίαν τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Πολυμένην, τὸν ὁποῖον ἐγὼ εἰς τὴν ἰδιόχειρόν μου ἐπιταγὴν ἀποκαθίστων Ἀρχιστράτηγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλοκλέους, καὶ τελευταῖον νουθετήσας τοὺς στρατιώτας του νὰ φυλάττωσι τὴν πρὸς ἐμὲ χρεωστουμένην πίστιν, ἐμβῆκε τὴν νύκτα εἰς ἓν ταχύδρομον πλοῖον καὶ μετέβη εἰς τὴν Σάμον, ὅπου ζῇ ἡσύχως εἰς πενίαν καὶ μοναξίαν ἐργαζόμενος ἀγάλματα, διὰ νὰ περδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μὴ θέλων πλέον νὰ ἀκούσῃ περὶ τῶν ἀπατεώνων καὶ ἀδίκων ἀνθρώπων, πρὸ πάντων δὲ περὶ τῶν Βασιλέων, τοὺς ὁποίους νομίζει δυστυχεστέρους καὶ τυφλοτέρους ὅλων τῶν ἄλλων.

Ἐδῶ ὁ Μέντωρ διέκοψε τὸν Ἰδομενέα· ἐβράδυνας λοιπὸν, τοῦ εἶπε, νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν; Ὄχι! ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεὺς, ἐγὼ κατὰ μικρὸν ἐνόησα τὴν ἀπάτην τοῦ Πρωτεσιλάου καὶ τοῦ Τιμοκράτους· αὐτοὶ μάλιστα ἔγιναν ἐχθροὶ ἀνάμεσόν των, ἐπειδὴ οἱ κακοὶ δὲν δύνανται νὰ μείνωσι πολὺν καιρὸν σύμφωνοι, καὶ ἡ ἀσυμφωνία των μοὶ ἔδειξε μὲ ὅλην τὴν βεβαιότητα τὴν ἄβυσσον, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ ἔρριψαν. Ἀπεφάσισας λοιπὸν, ἐπανέλαβεν ὁ Μέντωρ, νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ αὐτούς; Οἴμοι! ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεὺς, δὲν γνωρίζεις τάχα τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ταραχὴν τῶν Βασιλέων; Ὅταν ἅπαξ παραδοθῶσιν εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσι τὴν τέχνην νὰ κατασταλνωνται εἰς αὐτοὺς ἀναγκαῖοι, δὲν δύνανται πλέον νὰ

ἐλπί-

ἐλπίσωσιν ἐλευθερίαν· ἐκείνους, τοὺς ὁποίους καταφρονοῦσι περισσότερον, ἐκείνους καὶ περιθάλπουσι καὶ εὐεργετοῦσι. Ἐγὼ ἐμίσουν τὸν Πρωτεσίλαον, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἄφηνα ὅλην μου τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς χεῖράς του. Καὶ τὸ χειριστον, ὁποία ἀπάτη! ἐγὼ ἔχαιρον κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι τὸν ἐγνώριζον, δὲν ἤμην ὅμως ἱκανὸς νὰ τὸν στερήσω τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκα, ἐπειδὴ τὸν εὗρισκον, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἕτοιμον νὰ μὲ εὐχαριστῇ, πρόθυμον νὰ κολακεύῃ τὰ πάθη μου, ἐπιμελέστατον εἰς ὅσα μοὶ ἤρεσκον, καὶ τελευταῖον, εἶχον δίκαιον νὰ συμπαθῶ τὴν ἀδυναμίαν μου, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀληθῆ ἀρετὴν, μὴ διδαχθεὶς νὰ ἐκλέγω ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπὶ τῶν ὑποθέσεών μου· ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι δὲν εὑρίσκοντο τοιοῦτοι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ ὅτι ἡ ἀρετὴ ἦτο μόνον ὡραῖόν τι φάντασμα. Τί ὠφελεῖ, ἔλεγον, νὰ φέρω τόσον θόρυβον διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς ἀνθρώπου κακοποιοῦ, καὶ διὰ νὰ πέσω εἰς ἄλλον τινα, ὅς τις δὲν θέλει εἶναι οὔτε ἀφιλοκερδέστερος οὔτε εἰλικρινέστερος ἐκείνου; Ἐν τοιούτοις ἐπέστρεφεν ὁ στόλος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Πολυμένους· ἐγὼ δὲν ἐφρόντισα πλέον περὶ τῆς κυριεύσεως τῆς Καρπάθου· καὶ ὁ Πρωτεσίλαος δὲν ἠδυνήθη νὰ προσποιηθῇ τόσον, ὥστε νὰ μὴν καταλάβω πόσον ἐλυπεῖτο, μαθὼν, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς εὑρίσκετο εἰς τὴν Σάμον ἐκτὸς κινδύνου.

Ὁ Μέντωρ διέκοψε πάλιν τὸν λόγον τοῦ Ἰδομενέως, διὰ νὰ τῷ ἐρωτήσῃ ἐὰν ἐξηκολούθησεν, ὕστερον ἀπὸ μίαν προδοσίαν τόσον ἀξιοκατάκριτον τοῦ Πρωτεσιλάου, νὰ τὸν ἐμπιστεύηται τὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας του. Ἐγὼ ἤμην, ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεὺς, μεγάλος ἐχθρὸς τῶν ὑποθέσεων, καὶ πολλὰ ἀμελὴς, τὸ ὁποῖον μὲ ἐμπόδιζε νὰ ἐλευ-

λευθερωθῶ ἀπὸ αὐτόν. Ἔπρεπε νὰ ἀνατρέψω τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν ἐσύστησα διὰ τὴν ἀνάπαυσίν μου, καὶ νὰ μεταβάλω ἐμαυτὸν εἰς νέον ἄνθρωπον, τὸ ὁποῖον καὶ μοὶ ἐστάθη πάντοτε ἀδύνατον νὰ ἐπιχειρισθῶ· διὸ καὶ ηὐχαριστούμην μᾶλλον νὰ κλείω τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ μὴ βλέπω τὰς ἀπάτας τοῦ Πρωτεσιλάου· ἐπαρηγορούμην μόνον, ἀποδεικνύων εἰς μερικοὺς πιστούς μου, ὅτι δὲν μοὶ ἦτον ἀγνώριστος ἡ δολιότης του, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐφανταζόμην, ὅτι ἀπατῶμαι μόνον ἐξ ἡμισείας, ἐπειδὴ ἤξευρον, ὅτι ἀπατῶμαι. Ἔβλεπον προσέτι ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν πρὸς τὸν Πρωτεσίλαον νὰ καταλάβῃ, ὅτι ὑπέφερον μετὰ βίας τὸν ζυγόν του· ἐλάμβανον συχνάκις εὐχαρίστησιν νὰ τῷ ἐναντιῶμαι, νὰ κατακρίνω φανερῶς κάμμίαν πρᾶξίν του, καὶ νὰ ἀποφασίζω ἐναντίον τῆς γνώμης του· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀμέλειαν καὶ νωθρότητά μου, δὲν ἐταράττετο, ὅσον καὶ ἂν ἐφαινόμην ἐγὼ παρωργισμένος· καὶ ἀναιρῶν μετ' ἐπιμονῆς τὰς παρακλήσεις του, τώρα μὲν μετεχειρίζετο βίαν, τώρα δὲ γλυκύτητα μεθ' ὑπουλότητος· πρὸ πάντων, ὅταν ἐκαταλάμβανεν, ὅτι ἐγὼ ἤμην θυμωμένος ἐναντίον του, ἐδιπλασίαζε τὴν ἐπιμέλειάν του εἰς τὸ νὰ μοὶ προμηθεύῃ νέας διατριβὰς ἱκανὰς νὰ μὲ μαλακύνωσιν, ἢ εἰς τὸ νὰ μὲ ἐμπλέξῃ εἰς κάμμίαν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ λάβῃ εἰς αὐτὴν εὐκαιρίαν νὰ μοὶ γενῇ ἀναγκαῖος, καὶ διὰ νὰ ἀποδείξῃ πόσον ζῆλον εἶχε διὰ τὴν ὑπόληψίν μου.

Μ' ὅλον ὅτι ἐπροφυλαττόμην ἀπὸ αὐτὸν, ἐνικῶμην ὅμως πάντοτε ἀπὸ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐκολάκευε τὰ πάθη μου· αὐτὸς ἤξευρε τὰ μυστικά μου, μὲ ἐλάφρωνεν εἰς τὰς πλέον δυσκόλους μου ὑποθέσεις, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν μου ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκα, ἐφόβιζεν ὅλους· ἐν συντόμῳ, δὲν ἠδυ-

ἠδυνήθην νὰ ἀποφασίσω τὸν ἀφανισμόν του· διατη-
ρῶν ὅμως αὐτὸν εἰς τὴν ἀξίαν του, κατέστησα ὅ-
λους τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας νὰ μὴ τολμῶσι νὰ μοὶ
φανερώσωσιν τὰ ἀληθῆ μου συμφέροντα. Ἔκτοτε
δὲν εὑρέθη πλέον κἀνεὶς νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ ἀφόβως,
καὶ νὰ μὲ συμβουλεύσῃ ἐλευθέρως περὶ τῶν ὑπο-
θέσεών μου, καὶ οὕτως ἡ ἀλήθεια ἐμαυρύνθη ἀπὸ
ἐμὲ, καὶ τὸ σφάλμα, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὴν πτῶ-
σιν τῶν Βασιλέων, μ' ἐτιμώρησε, διότι ἐθυσίασα
τὸν Φιλοκλέα εἰς τὴν σκληρὰν φιλοδοξίαν τοῦ Πρω-
τεσιλάου. Ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, οἵτινες εἶχον μεγαλή-
τερον ζῆλον τόσον ὑπὲρ τῆς Πολιτείας, ὅσον καὶ
ὑπὲρ ἐμοῦ, ἔκριναν, ὅτι δὲν εἶχον χρέος νὰ μὲ ἐ-
λευθερώσωσιν ἀπὸ τὴν πλάνην. Ὕστερον ἀπὸ ἓν
τοιοῦτον τρομερὸν παράδειγμα, ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὦ ἠ-
γαπημένε μου Μέντωρ, ἐφοβούμην μήπως σχίζου-
σα τὰ νέφη τῆς ἀπάτης ἡ ἀλήθεια, φανερωθῇ,
μ' ὅλον ὅτι ἤμην περικυκλωμένος ἀπὸ κόλακας, ἐμ-
προσθέν μου, ἐπειδὴ μὲν ἔχων πλέον δύναμιν νὰ
τὴν ἀκολουθήσω, ἐπειραζόμην ἀπὸ τὴν λάμψιν
της, καὶ γισθανόμην εἰς ἐμαυτὸν, ὅτι αὐτὴ ἤθελε
μοὶ προξενήσει πικρούς ἐλέγχους συνειδήσεως, χω-
ρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοιοῦτον ἐ-
πώλεθρον δεσμόν. Ἡ ἀδυναμία μου, καὶ ἡ ὑπεροχὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Πρωτεσίλαος ἔλαβεν ἐπάνω μου, μὲ ἔρριπτον εἰς ἓν εἶδος ἀπελπισίας, ὅτι δὲν θέλω δυνηθῇ ποτὲ νὰ ἀναλάβω τὴν ἐλευθερίαν μου. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπω τὴν ἐλεεινήν μου ταύτην στά-
σιν, ἀλλ' οὔτε νὰ συγχωρήσω εἰς τοὺς ἄλλους νὰ τὴν βλέπωσι. Σὺ ἠξεύρεις, ὦ φίλτατέμοι Μέντωρ, εἰς ποίαν ματαίαν ὑψηλοφροσύνην, καὶ ψευδῆ δό-
ξαν ἀνατρέφονται οἱ Βασιλεῖς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων· αὐτοὶ δὲν θέλουσί ποτε νὰ φανῶσιν, ὅτι ἔχουσιν ἄδικον· διὰ νὰ σπεράσωσιν ἓν πταῖσμα, πράττου-

σιν

σιν ἄπειρα ἄλλα, μὴ θέλοντες νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἠπατήθησαν, καὶ ἀντὶ νὰ φροντίσωσι διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν πταισμάτων των, παραδίδονται εἰς τὴν ἀπάτην καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς των. Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάστασις τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀμε-
λῶν Βασιλέων, καὶ ἐμοῦ τοῦ ἰδίου, ὅταν ἔγινε χρεία νὰ ἀναχωρήσω διὰ τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος πολιορκίαν.

Ἀναχωρῶν, ἄφησα ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς Βα-
σιλείας μου εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Πρωτεσιλάου, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀπουσίαν μου τὰς ἐδιοικοῦσε μὲ ὑ-
περηφάνειαν καὶ ὠμότητα. Ὅλον τὸ Βασίλειον τῆς Κρήτης ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας του, οὐδεὶς ὅμως ἐτόλμα νὰ μοὶ δώσῃ τὴν εἴδησιν διὰ τὴν τόσην καταδυναστείαν τοῦ Λαοῦ· ἤξευρον, ὅτι ἐγὼ ἐφοβούμην νὰ ἰδῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι ἄφινα εἰς τὴν ὠμότητα τοῦ Πρωτεσιλάου ὅλους ἐ-
κείνους, οἵτινες ἐτόλμων νὰ ὁμιλήσωσί τι ἐναντίον του. Ὅσον δὲ ὀλιγώτερον ἐτόλμων οἱ ὑπήκοοί μου νὰ προσκλαυθῶσι, τόσον περισσότερον τὸ κακὸν ηὔξανε. Μετὰ καιρὸν αὐτὸς μὲ ἠνάγκασε νὰ διώξω τὸν ἀνδρεῖον Μηριόνην, ὅς τις μὲ ἠκολούθησεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος πολιορκίαν μὲ τόσην δόξαν καὶ ἔπαινον, ἐπειδὴ ἐφθόνησε καὶ αὐτὸν, καθὼς ἐφθόνησε καὶ ὅλους ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἠ-
γάπων, καὶ οἵτινες εἶχον ἀρετήν τινα.

Πρέπει νὰ ἠξεύρῃς, ὦ ἠγαπημένε μου Μέντωρ, ὅτι ὅλαι μου αἱ δυστυχίαι προῆλθον ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς. Ἡ αἰτία τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Κρητῶν, δὲν ἐστάθη τόσον ὁ θάνατος τοῦ Υἱοῦ μου, ὅσον ἡ ἐκ-
δίκησις τῶν Θεῶν, ὀργισθέντων ἐναντίον τῶν ἀσε-
βῶν μου πράξεων, καὶ τὸ μῖσος τοῦ Λαοῦ, τὸ ὁ-
ποῖον ὁ Πρωτεσίλαος ἐξύφανε κατ' ἐμοῦ. Ὅταν ἔχυ-
σα τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ μου, οἱ Κρῆτες, βεβαρυμέ-

νοι

νοι ἀπὸ τοιαύτην σκληρὰν διδάσκησιν, ἔχασαν τὴν ὑπομονήν των, καὶ ἡ φρίκη τοῦ ἀδίκου ἐκείνου τολμήματός μου συνήργησε μόνον εἰς τὸ νὰ ἀναπαλύψῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκ πολλοῦ χρόνου ἦτο κεκρυμμένον εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν των.

Ὁ Τιμοκράτης μὲ ἠκολούθησεν εἰς τὴν τῆς Τροάδος πολιορκίαν, καὶ δι' ἐπιστολῶν ἐφανέρωνε κρυφίως εἰς τὸν Πρωτεσίλαον ὅσα ἐμάνθανεν. Ἐγὼ ἔβλεπον καθαρά, ὅτι ἤμην εἰς αὐτοὺς ὑπόδουλος, ἐσπούδαζον ὅμως νὰ μὴ δίδω προσοχήν, μὴν ἐλπίζων πλέον νὰ ἰατρεύσω τὸ δεινόν. Εἰς τὴν ἐπάνοδόν μου, ὅταν οἱ Κρῆτες ἀπεστάτησαν, ὁ Πρωτεσίλαος καὶ ὁ Τιμοκράτης ἐστάθησαν οἱ πρῶτοι νὰ φύγωσι· καὶ βέβαια αὐτοὶ ἤθελον μὲ ἀφήσει, ἐὰν δὲν ἠναγκαζόμην καὶ ἐγὼ νὰ φύγω σχεδὸν συγχρόνως μὲ αὐτούς. Βεβαιώσου, ὦ φίλτατέ μοι Μέντωρ, ὅτι ὅσον οἱ κακοποιοὶ ἄνθρωποι εἶναι τολμηροὶ καὶ ὑπερήφανοι εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἄλλο τόσον εἶναι ἄνανδροι καὶ δειλοὶ εἰς τὰς δυστυχίας. Αὐτοὶ μένουσι τεθορυβημένοι, εὐθὺς ὅπου ἡ δεσποτεία λείψει ἀπὸ τὰς χεῖράς των, καὶ φαίνονται τόσον χαμέρπεῖς, ὅσον ἐχρημάτισαν ὑπερήφανοι, μεταβαίνοντες ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο.

Πόθεν ὅμως προέρχεται, εἶπεν ὁ Μέντωρ, ὅτι, ἀφ' οὗ ἐγνώρισας μὲ ἀκρίβειαν τὴν κακίαν τῶν δύω τούτων ἀνθρώπων, τοὺς ἔχεις ἀκόμη πλησίον σου; Δὲν θαυμάζω ἐὰν αὐτοὶ σοὶ ἠκολούθησαν, ἐπειδὴ δὲν ἐδύναντο νὰ εὕρωσιν ἄλλο μέσον καλήτερον διὰ τὸ συμφέρον των· καταλαμβάνω πρὸς τούτοις, ὅτι σὺ ἔπραξας γενναῖον ἔργον, δεχόμενος τούτους εἰς τὴν Πόλιν, τὴν ὁποίαν νεωστὶ ἐθεμελίωσες· μένω ὅμως ἐκστατικὸς, πῶς ἔδωκας εἰς αὐτοὺς πάλιν τὴν ἐξουσίαν, ὕστερον ἀπὸ τόσας πικρὰς δοκιμὰς τῆς κακίας των.

Σὺ δὲν ἠξεύρεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεὺς, πόσον ὅλαι αἱ δοκιμαὶ εἶναι ἀνωφελεῖς εἰς Βασιλεῖς ἀνάνδρους καὶ ὀκνηροὺς, οἵτινες ζῶσι χωρὶς τινος φροντίδος καὶ ἐπιμελείας τῶν ὑποθέσεών των; Αὐτοὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς κἀνὲν πρᾶγμα, ἀλλ' οὔτε τολμῶσι νὰ διορθώσωσί τι. Μία ἕξις τόσων χρόνων, ὡς σιδηρά τις ἅλυσσος, μὲ κρατεῖ δεδεμένον πρὸς αὐτοὺς τοὺς δύω ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι μὲ παρηνώχλουν ἀδιαλείπτως. Ἀφ' οὗ κατεστάθην ἐδῶ, αὐτοὶ μὲ ἐρρίψαν εἰς ὅλα τὰ ὁποῖα εἶδες ὑπέρογκα ἔξοδα· αὐτοὶ ἔφθειραν τὰς δυνάμεις ταύτης τῆς ἤδη βλαστανούσης Βασιλείας, καὶ ἐφείλκυσαν ἐπάνω μου ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος, ἄνευ τῆς βοηθείας σου, ἤθελε μοὶ ἀποβῇ ἐξάπαντος ὀλέθριος· ὀλιγωρα ἤθελον δοκιμάσει εἰς τὸ Σάλεντον τὰς αὐτὰς δυστυχίας, τὰς ὁποίας ὑπέφερον εἰς τὴν Κρήτην. Σὺ ὅμως τέλος πάντων μοὶ ἤνοιξες τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μοὶ ἐνέπνευσας τὴν ἀνδρείαν, ἥτις μοὶ ἔλειπε, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν δουλείαν. Δὲν ἠξεύρω τί ἐνήργησες μέσα εἰς τὴν ψυχήν μου· ἀλλ', ἀφ' οὗ εὑρίσκεσαι ἐδῶ, αἰσθάνομαι, ὅτι εἶμαι ἄλλος ἄνθρωπος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μέντωρ ἠρώτησε τὸν Ἰδομενέα, ὁποία ἦτον ἡ διαγωγὴ τοῦ Πρωτεσιλάου εἰς αὐτὴν τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων. Δὲν δίδεται τρόπος ἄλλος, ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεὺς, πανουργότερος ἀπὸ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον αὐτὸς μεταχειρίζεται μετὰ τὴν ἐνταῦθα ἔλευσίν σου. Κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθη κάθε τέχνην, διὰ νὰ ῥίψῃ πλαγίως εἰς τὴν καρδίαν μου δυσπιστίαν τινα. Δὲν ἔλεγεν αὐτός τι κατὰ σοῦ, ἀλλ' ἐγὼ ἔβλεπόν τινας, οἱ ὁποῖοι ἐπλησίαζον πρὸς ἐμὲ, εἰδοποιοῦντές με, ὅτι ἔπρεπε μεγάλως νὰ φυλάττωμαι ἀπὸ τούτους τοὺς δύω ξένους. Ὁ εἷς, ἔλεγον, εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ δολεροῦ Ὀδυσσέως,

στέως, ὁ ἄλλος ἕνας ἄνθρωπος πρυφὸς, καὶ βαθυτάτου πνεύματος· εἶναι συνειθισμένοι νὰ πλανῶνται ἀπὸ Βασίλειον εἰς Βασίλειον, καὶ τίς οἶδε μήπως ἔχωσι σκοπὸν τινὰ ἐναντίον καὶ τούτου; Οὗτοι οἱ τυχοδιῶκται, καθὼς βεβαιώνουσιν οἱ ἴδιοι, ἐπροξένησαν μεγάλας ταραχὰς εἰς ὅλους ἐκείνους τοὺς τόπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐπέρασαν. Τοῦτο τὸ Βασίλειον, νεογενὲς ἀκόμη καὶ ἀστερέωτον, δύναται νὰ ἀφανισθῇ ἀπὸ τὴν παραμικρὰν κίνησιν.

Ὁ Πρωτεσίλαος δὲν ἔλεγε τίποτε, κατεγίνετο ὅμως νὰ μοὶ παραστήσῃ πλαγίως πως τὸν κίνδυνον, καὶ τὰ ἄτοπα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ πηγάσωσιν ἀπὸ τὰς πολλὰς μεταῤῥυθμίσεις ἐκείνας, τὰς ὁποίας ἐγὼ διὰ συμβουλῆς σου ἔπραττον· καὶ προσποιούμενος, ὅτι ἐφρόντιζε τάχα διὰ τὴν ἰδίαν μου ὠφέλειαν, ἀνίσως βάλῃς τοὺς λαοὺς, ἔλεγεν, εἰς τὴν ἀφθονίαν, αὐτοὶ δὲν θέλουσι κοπιάζει πλέον, θέλουν γένει ὑπερήφανοι καὶ ἀπαταδάμαστοι, καὶ πάντοτε θέλουσιν εἶναι ἕτοιμοι νὰ ἐπαναστατήσωσι κατὰ σοῦ. Μόνη ἡ πεῖνα καὶ ἡ ἀδυναμία τοὺς καταστρέφουσιν εὐπειθεῖς, καὶ τοὺς ἐμποδίζουσι τοῦ νὰ ἐναντιῶνται εἰς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Συχνάκις ἐδοκίμαζε νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν του ὑπεροχὴν διὰ νὰ μὲ φέρῃ κατὰ τὴν θέλησίν του, καὶ ἔκρυπτεν αὐτὴν του τὴν γνώμην ὑπὸ πρόσχημα ζήλου διὰ τὴν δούλευσίν μου. Θέλων, μοὶ ἔλεγε, νὰ ἐλαφρώσῃς τὰ βάρη τοῦ Λαοῦ, σμικρύνεις τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καὶ δι' ἐνὸς τοιούτου ἔργου πράττεις μάλιστα καὶ πρὸς τὸν ἴδιον λαὸν ἀδικίαν ἀδιόρθωτον, ὁ ὁποῖος πρέπει, διὰ τὴν ἀνάπαυσίν του, νὰ κρατῆται τεταπεινωμένος.

Ἐγὼ εἰς ὅλα ταῦτα ἀπεκρινόμην, ὅτι ἤξευρα νὰ κρατῶ εἰς ὑποταγὴν τοὺς Λαοὺς, δίδων εἰς αὐτοὺς αἰτίαν νὰ μὲ ἀγαπῶσι, διαφυλάττων τὴν ἐξουσίαν μου

μου εἰς τὴν προτέραν της μεγαλειότητα, καὶ τοι ἐλαφρώνων αὐτοὺς, παιδεύων αὐστηρῶς τοὺς ὑπευθύνους, καὶ τελευταῖον δίδων καλὴν ἀνατροφὴν εἰς τοὺς νέους, καὶ τάξιν ἀκριβῆ εἰς ὅλον τὸν λαὸν, διὰ νὰ τὸν κρατῶ εἰς ζωὴν ἁπλῆν, σώφρονα, καὶ φιλόπονον. Λοιπὸν, ἔλεγον ἐγὼ, οἱ Βασιλεῖς δὲν δύνανται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ κρατῶσιν εἰς ὑποταγὴν ἕνα λαὸν, εἰμὴ ἀποκαταστήνοντες αὐτὸν λιμοκτονοῦντα; Ὢ ποία ἀπανθρωπία! ὢ ποία ἄλογος πολιτικὴ τέχνη! Πόσους λαοὺς βλέπομεν ἡμεῖς, οἵτινες κυβερνώμενοι μετὰ γλυκύτητος καὶ ἱλαρότητος, εἶναι πιστότατοι πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας των! τὰ αἴτια τῶν ἐπαναστάσεων εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ἀνησυχία τῶν μεγιστάνων ἑνὸς βασιλείου, ὅταν δοθῇ εἰς αὐτοὺς ὑπέρμετρος ἐλευθερία, καὶ τὰ πάθη των μείνωσιν ἀχαλίνωτα· εἶναι ἡ πλειοψυχία τῶν μεγάλων καὶ τῶν μικρῶν, οἵτινες ζῶσιν εἰς τὴν μαλθακότητα, εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς τὴν ὀκνηρίαν· εἶναι τὸ μέγα πλῆθος τῶν πολεμικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἠμέλησαν ὅλας τὰς ἐπωφελεῖς ἐργασίας, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ δίδωνται εἰς καιρὸν εἰρήνης· τελευταῖον εἶναι ἡ ἀπελπισία τῶν βασανιζομένων Λαῶν, ἡ σκληρότης, ἡ ὑπερηφάνεια τῶν Βασιλέων, καὶ ἡ μαλθακότης των, ἡ ὁποία τοὺς καταστήνει ἀνικάνους εἰς τὸ νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς Βασιλείας, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς θορύβους. Ἰδοὺ τὰ αἴτια τῶν ἐπαναστάσεων, καὶ ὄχι ὁ ἄρτος, τὸν ὁποῖον ἀπολαμβάνει ὁ Γεωργὸς ἐλευθέρως ἐν εἰρήνῃ, ἀφ' οὗ τὸν ἐπέρδισε μὲ τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου του.

Ὅταν ὁ Πρωτεσίλαος εἶδεν, ὅτι ἤμην ἀμετάτρεπτος εἰς αὐτὰς τὰς γνώμας, ἔλαβε μέτρα πάντη ἐναντία τῶν προτέρων, ἄρχισε νὰ ἀκολουθῇ τὰς γνώμας, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ,

ἐπρο-

ἐπροσποιήθη, ὅτι εὐαρεστεῖται εἰς αὐτάς, ὅτι καταπείθεται, καὶ ὅτι μοὶ εἶναι εὐγνώμων, διότι τὸν ἐφώτισα ἐπάνω εἰς τοῦτο. Αὐτὸς προλαμβάνει ὅ,τι δύναμαι νὰ ἐπιθυμήσω πρὸς ἀναπαυφισμὸν τῶν πενήτων· αὐτὸς πρῶτος μοὶ ἀναφέρει τὰς ἀνάγκας των, καὶ βοᾷ ἐναντίον εἰς τὰς ὑπερόγκους δαπάνας· βλέπεις προσέτι, ὅτι σὲ ἐπαινεῖ, δεικνύει πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνην, καὶ δὲν παρατρέχει κἀνὲν πρᾶγμα, διὰ νὰ σ' εὐαρεστήσῃ. Ὁ Τιμοκράτης ὅμως ἄρχισε νὰ μὴν ἦναι πλέον σύμφωνος μετὰ τοῦ Πρωτεσιλάου, ἀλλ' οὔτε ὑπόκειται εἰς αὐτόν. Ὁ Πρωτεσίλαος τὸν φθονεῖ, καὶ ἡ ἀσυμφωνία των μοὶ ἔδωκεν ἐν μέρει αἰτίαν νὰ γνωρίσω τὴν κακίαν των.

Ὁ Μέντωρ, μειδιῶν, οὕτως ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Ἰδομενέα· σὺ ἐστάθης λοιπὸν τόσον ἀδύνατος, ὥστε νὰ ὑπομείνῃς νὰ σὲ τυραννίσωσιν εἰς διάστημα τόσων χρόνων δύω προδόται, τῶν ὁποίων ἡ προδοσία σοὶ ἦτον γνωστή; Ἄχ! σὺ δὲν ἠξεύρεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεύς, πόσην ἰσχὺν λαμβάνουσιν οἱ πανοῦργοι εἰς τὴν καρδίαν ἑνὸς Βασιλέως ἀνδρὸς, καὶ ὀκνηροῦ, ὅς τις ἤθελεν ἐγχειρίσει εἰς αὐτοὺς ὅλας τὰς ὑποθέσεις του; Ἐκτὸς τούτου, καθὼς σοὶ εἶπον, ὁ Πρωτεσίλαος ἔχει τώρα διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τὴν ἰδίαν γνώμην, τὴν ὁποίαν καὶ σὺ ἔχεις.

Τότε ὁ Μέντωρ μὲ ὕφος σοβαρὸν ἐπανέλαβεν οὕτω τὴν ὁμιλίαν του· βλέπω καλῶς πόσον περισσότερον ὑπερισχύουσιν κοντὰ εἰς τοὺς Βασιλεῖς οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγαθούς, καὶ πρὸς βεβαίωσιν τούτου σὺ εἶσαι παράδειγμα τρομερώτατον. Λέγεις, ὅτι σοὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ γνωρίσῃς τοὺς δόλους τοῦ Πρωτεσιλάου, καὶ ὅμως αὐτοὶ εἶναι ἀπόμη κεκλεισμένοι, ἐπειδὴ ἀφίνεις τὴν διοί-

διείκησιν τῶν ὑποθέσεών σου εἰς ἕνα τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅς τις εἶναι ἄξιος θανάτου. Ἤξευρε, ὅτι καὶ οἱ κακοὶ εἶναι ἄξιοι νὰ πράξωσι τὸ ἀγαθὸν, τὸ πράττουσιν ὅμως ἀδιαφόρως ὡς καὶ τὸ κακὸν, ὅταν συντείνῃ εἰς τὴν φιλοδοξίαν των· δὲν ἔχουσι κἀμμίαν δυσκολίαν νὰ πράξωσι τὸ κακὸν, ἐπειδὴ οὔτε αἴσθημά τι ἀγαθότητος, οὔτε θεμέλιόν τι ἀρετῆς τοὺς ἐμποδίζει· πράττουσιν ὅμως καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἐπειδὴ τοὺς παραινεῖ ἡ κακία των νὰ τὸ πράξωσιν, διὰ νὰ φανῶσιν ἀγαθοὶ, καὶ διὰ νὰ ἀπατήσωσι τοὺς ἀνθρώπους· καὶ κυρίως εἰπεῖν, αὐτοὶ δὲν εἶναι ἐπιδεκτικοὶ ἀρετῆς, μ' ὅλον ὅτι φαίνονται ἐργαζόμενοι αὐτὴν, εἶναι δὲ ἱκανοὶ νὰ προσθέσωσιν εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐλαττώματά των καὶ τὸ φριχτότερον πάντων, τὴν ὑπόκρισιν. Ἐν ὅσῳ σὺ μένῃς ἀμετάθετος εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς, ὁ Πρωτεσίλαος θέλει εἶναι ἕτοιμος νὰ τὴν ἐνεργῇ μετὰ σοῦ, διὰ νὰ διαφυλάξῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν. Ἐὰν ὅμως ἤθελε παρατηρήσει εἰς ἐσὲ μικρὰν ἀμέλειαν καὶ ψυχρότητα εἰς τὸ ἀγαθὸν, θέλει κινήσει πάντα λίθον διὰ νὰ σὲ ῥίψῃ ἐκ νέου εἰς τὴν πλάνην, καὶ νὰ ἀναλάβῃ ἐν ἐλευθερίᾳ τὴν προτέραν του δολερὰν καὶ θηριώδη φύσιν. Δύνασαι λοιπὸν νὰ ζήσῃς ἐντίμως καὶ ἡσύχως, ἐν ὅσῳ ἕνας τοιοῦτος ἄνθρωπος σὲ πολιορκῇ ἀδιαλείπτως, καὶ ἐν ὅσῳ ἠξεύρεις, ὅτι ὁ φρόνιμος καὶ πιστὸς Φιλοκλῆς ζῇ πένης καὶ ἄτιμος εἰς τὴν Νῆσον τῆς Σάμου;

Καλῶς γινώσκεις, ὦ Ἰδομενεῦ, ὅτι οἱ πλάνοι καὶ αὐθάδεις ἄνθρωποι, εὑρισκόμενοι παρόντες, διοικοῦσι τοὺς ἀδυνάτους Βασιλεῖς κατὰ τὴν θέλησίν των· πρόσθεσον δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ Βασιλεῖς ἔχουσιν ἄλλην μίαν δυστυχίαν, ὄχι μικροτέραν τῆς πρώτης, τοῦ νὰ λησμονῶσι ταχέως τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς

ἐκ-

ἐνδουλεύσεις ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅς τις εἶναι μαπρὰν. Τὸ πλῆθος ἐκείνων, οἵτινες περικυκλοῦσι τοὺς Ἡγεμόνας, εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν κἀνεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν προξενεῖ βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν των· τὰ παρόντα μόνον καὶ τὰ ἀρεστὰ εἰς τὰς ἐπιθυμίας των τοὺς κάμνουσι προσβολήν, τὰ λοιπὰ δὲ πάντα ἐξαλείφονται εὐθὺς ἀπὸ τὴν μνήμην των. Ἡ ἀρετὴ πρὸ πάντων ὀλίγον τοὺς θέλγει, ἐπειδὴ ἀντὶ νὰ τοὺς κολακεύσῃ, ἐναντιοῦται μᾶλλον εἰς αὐτοὺς καὶ καταδικάζει τὰ πταίσματά των. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιον ἀπορίας, ἐὰν οἱ Λαοὶ δὲν ἀγαπῶσι τοὺς Βασιλεῖς, ἐπειδὴ οὗτοι δὲν ἀγαπῶσιν ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν μεγαλειότητα καὶ τὰς ἡδονάς των.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Μέντωρ βιάζει τὸν Ἰδομενέα νὰ ἐξορίσῃ τὸν Πρωτεσίλαον μετὰ τοῦ Τιμοκράτους εἰς τὴν Νῆσον Σάμον, καὶ νὰ ἀναπαλέσῃ ἐκεῖθεν τὸν Φιλοκλῆ, διὰ νὰ τὸν παραλάβῃ πάλιν εἰς τιμὴν πλησίον του. Ὁ Ἡγήσιππος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπιστεύεται αὐτὴ ἡ προσταγή, τὴν ἐκτελεῖ μετὰ χαρᾶς. Φθάνει μετὰ τῶν ῥηθέντων δύω εἰς τὴν Νῆσον Σάμον, καὶ ἐκεῖ εὑρίσκει τὸν παλαιόν του φίλον Φιλοκλέα, εὐχαριστούμενον νὰ διάγῃ ζωὴν πενιχρὰν καὶ ἐρημικήν· τῷ φανερώνει καταλεπτῶς πᾶσαν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν παρακινεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Σάλεντον. Ὁ Φιλοκλῆς συγκατανεύει εἰς τοῦτο μὲ μεγάλην δυσαρέσκειαν, καὶ, ἀφ' οὗ ἐγνώρισεν, ὅτι τοιαύτη ἦτον ἡ θέλησις τῶν Θεῶν, ἐμβαίνει εἰς τὸ πλοῖον μὲ τὸν Ἡγήσιππον, καὶ φθάνει εἰς τὸ Σάλεντον, ὅπου ὁ Ἰδομενεύς, ὅς τις δὲν εἶναι πλέον ὁποῖος ἦτον πρότερον, τὸν δέχεται μὲ μεγάλην ἀγάπην.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἀφ' οὗ ὁ Μέντωρ εἶπε τοὺς λόγους τούτους, παρεκίνησε τὸν Ἰδομενέα νὰ διώξῃ τὸν Πρωτεσίλαον ὅσον τάχιον μετὰ τοῦ Τιμοκράτους, καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν Φιλοκλέα ἀπὸ τὴν Σάμον. Ὁ Βασιλεὺς ὅμως ἐφοβεῖτο τὸ αὐστηρὸν τοῦ Φιλοκλέους, καὶ ἄυτη ἦτον ἡ μόνη αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἐβράδυνεν. Ὁμολογῶ, ἔλεγεν, ὅτι, καί τοι ἀγαπῶν αὐτὸν καὶ τιμῶν, φοβοῦμαι μ' ὅλον τοῦτο ὀλίγον τὴν ἐπιστροφήν του. Ἐκ νεαρᾶς μου ἡλικίας ἐσυνείθισα νὰ ἐπαινῶμαι, νὰ κολακεύωμαι, καὶ νὰ μὴν ἀπαντῶ ἐναντίωσίν τινα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐλπίζω νὰ εὕρω εἰς τὸν Φιλοκλέα. Εὐθὺς ὅπου ἔπραττόν τι παρὰ τὴν γνώμην του, ἡ μελαγχολία τοῦ προσώπου του μοὶ ἐφανέρωνεν καθαρά, ὅτι αὐτὸς κατέκρινε τὰ πραττόμενά μου. Ὅταν εὑρίσκετο μόνος μετ' ἐμοῦ, ὁ τρόπος του, καί τοι σεμνὸς καὶ ταπεινὸς, ἦτον ὅμως αὐστηρὸς καὶ ἄχαρις.

Δὲν βλέπεις, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, ὅτι αὐτὸς, καί τοι ἐλεύθερος καὶ φιλαλήθης, φαίνεται ὅμως πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, τοὺς διεφθαρμένους ἀπὸ τὴν κολακείαν, αὐστηρὸς καὶ ἄχαρις; αὐτοὶ καταντοῦν μάλιστα νὰ φαντάζωνται, ὅτι, ὅς τις δὲν ἔχῃ τὸ αἴσθημα δουλικὸν, καὶ δὲν προθυμοποιῆται νὰ τοὺς κολακεύῃ εἰς τὴν ὁποίαν κάμνουσιν ἄδικον χρῆσιν τῆς ἐξουσίας των, δὲν εἶναι ζηλωτὴς τοῦ συμφέροντός των, καὶ μισεῖ τὴν δεσποτείαν των· πᾶς λόγος γενναῖος καὶ ἐλεύθερος τοὺς φαίνεται ἀλαζονικὸς, μεμπτικὸς καὶ στασιώδης· κατασταίνονται τόσον μαλ-

Βραχεῖα τίνυ, καὶ πρὸς ἡμέραν μόνον
Κ' ἐτῶν Πονηρῶν ἄσχετος Τυραννία

μαλθακοὶ, ὥστε κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν γίνεται μετὰ πολακείας, τοὺς συγχίζει, καὶ τοὺς κινεῖ εἰς θυμόν· ἀλλ' ἂς προχωρήσωμεν περαιτέρω. Ὑποθέτω, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς εἶναι ἄχαρις καὶ αὐστηρὸς, ἀλλὰ τάχα ἡ αὐστηρότης του δὲν σὲ ὠφελεῖ περισσότερον ἀπὸ τὴν βλαβερὰν κολακείαν τῶν συμβούλων σου; Ποῦ θέλεις εὕρει ποτὲ ἄνθρωπον ἄνευ ἐλαττωμάτων; καὶ τὸ νὰ σοὶ φανερώνῃ τις τολμηρῶς τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶναι τάχα ἐλάττωμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φοβῆσαι ὀλιγώτερον; ἀλλὰ τί λέγω! δὲν εἶναι ἄρδγε τοῦτο ἐλάττωμα ἀναγκαῖον διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ ἐδικά σου, καὶ διὰ νὰ παύσῃ τὴν ἀποστροφὴν τῆς ἀληθείας, εἰς τὴν ὁποίαν σὲ ἔρριψεν ἡ κολακεία; Ἔχεις χρείαν ἀνθρώπου, ὅστις νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ἀγαπᾷ περισσότερον ἐσένα, παρ' ὅσον σὺ ὁ ἴδιος ἀγαπᾷς τὸν ἑαυτόν σου, ὥστε, καὶ μὴ θέλοντάς σου, νὰ σοὶ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ νικᾷ διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας ὅλας σου τὰς ἐναντιότητας. Τοιοῦτος ἀναγκαῖος ἄνθρωπος εἶναι ὁ Φιλοκλῆς. Ἤξευρε, ὅτι ἕνας Βασιλεὺς τότε εἶναι εὐδαίμων, ὁπόταν ἐπὶ τῆς βασιλείας του εὑρίσκηται ἕνας καὶ μόνος ἄνθρωπος μὲ τοιαύτην μεγαλοψυχίαν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πλέον πολύτιμος θησαυρὸς τοῦ Βασιλείου· καὶ πάλιν ἡ μεγαλητέρα τιμωρία, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ φοβηθῇ ἀπὸ τοὺς Θεούς, εἶναι, νὰ στερηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, ἐὰν γένῃ ἀνάξιος νὰ τὸν ἔχῃ, μὴν ἠξεύρων νὰ τὸν μεταχειρισθῇ. Πρέπει νὰ ἠξεύρῃς τίνι τρόπῳ διαγινώσκονται τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, καὶ νὰ μὴν τοὺς ἀποποιῆσαι, ἀλλὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζησαι. Διόρθωνε αὐτούς. Μὴ παραδίδεσαι τυφλῶς εἰς τὸν ἀδιάκριτόν τους ζῆλον, ἀλλ' ἄκουε αὐτῶν φιλοφρόνως, τίμα τὴν ἀρετήν των,

δείκνυε εἰς τὸ κοινὸν, ὅτι τὴν γνωρίζεις, καὶ πρὸ πάντων πρόσεχε μὴ μείνῃς περισσότερον καιρὸν εἰς τὴν ὁποίαν ἦσο ἕως τώρα κατάστασιν. Οἱ Βασιλεῖς, οἱ ὡς ἐσὲ διεφθαρμένοι, εὐχαριστούμενοι νὰ καταφρονῶσι τοὺς κακοτρόπους, δὲν παύουσιν ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται μετὰ ἐμπιστοσύνης, καὶ νὰ τοὺς εὐεργετῶσι. Ἐξ ἐναντίας κρύπτονται, ὅτι γνωρίζουσι καὶ τοὺς ἐναρέτους ἄνδρας, πλὴν δίδουσιν εἰς αὐτοὺς μόνον ματαίους ἐπαίνους, μὴ τολμῶντες οὔτε τὰς ἀξίας νὰ ἐμπιστεύσωσιν εἰς τὰς χεῖράς των, οὔτε εἰς τὴν οἰκειότητά των νὰ τοὺς παραλάβωσιν, οὔτε νὰ τοὺς εὐεργετήσωσιν.

Τότε ὁ Ἰδομενεὺς ὡμολόγησεν, ὅτι ἔπραττε πρᾶγμα ἐπονείδιστον, βραδύνας τόσον καιρὸν εἰς τὸ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν στενάζουσαν ἀθῳότητα, καὶ νὰ παιδεύσῃ τὴν κακίαν ἐκείνων, οἵτινες τὸν ἠπάτησαν. Ὁ Μέντωρ δὲν ἔλαβε κάμμίαν δυσκολίαν νὰ καταπείσῃ τὸν Βασιλέα εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ τὸν φιλούμενόν του· διότι εὐθὺς ὅπου φθάσει τις νὰ καταστήσῃ τοὺς ἐν εὐνοίᾳ (favori) ὑπόπτους καὶ ὀχληροὺς πρὸς τοὺς κυρίους των, οἱ Ἡγεμόνες, βεβαρυμένοι καὶ ἀμηχανοῦντες, δὲν ζητοῦσιν ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ αὐτούς· ἡ φιλία των χάνεται, αἱ ἐκδουλεύσεις λησμονοῦνται· ἡ πτῶσίς των δὲν φέρει εἰς αὐτοὺς κάμμίαν λύπην, τοῖς ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ τοὺς βλέπωσι. Παρευθὺς ὁ Βασιλεὺς ἐπρόσταξε κρυφίως εἰς τὸν Ἡγήσιππον, ἕνα τῶν πρωτίστων ἀξιωματικῶν τοῦ Παλατίου του, νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Πρωτεσίλαον καὶ τὸν Τιμοκράτην, νὰ τοὺς ὑπάγῃ εἰς τὴν Σάμον, καὶ νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὴν ἐξορίαν τὸν Φιλοκλέα. Θαυμάσας ὁ Ἡγήσιππος διὰ τὰς τοιαύτας προστάγας, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ τοῦ νὰ μὴ κλαύσῃ ἀπὸ τὴν χαράν του. Τώρα ναί, εἶπε τῷ Βασιλεῖ, εὐχαριστεῖς πληρέστατα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Λαοῦ σου. Οὗτοι οἱ δύω ἄνθρωποι ἐπροξένησαν ὅλας τὰς δυστυχίας εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τὸ Βασίλειόν σου. Εἶναι ἤδη εἴκοσι χρόνοι, ἀφ' οὗ κρατοῦσιν ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους ὑποπόδιον εἰς ἀνυπόφορον ζυγὸν, καὶ ἀφ' οὗ μόλις τολμᾷ τις νὰ κλαύσῃ τὴν δουλείαν του· τόσον σκληρὰ εἶναι ἡ τυραννία των. Αὐτοὶ καταθλίβουσιν ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διὰ μέσου τινὸς ἄλλου ζητοῦσι νὰ σὲ πλησιάσωσι, καὶ ὄχι διὰ μέσου αὐτῶν. Ὁ Ἡγήσιππος ἐφανέρωσεν ἔπειτα εἰς τὸν Ἰδομενέα πολυαρίθμους ἀδικίας καὶ ὠμότητας, παρ' αὐτῶν πραχθείσας, τὰς ὁποίας ὁ Βασιλεὺς παντάπασι δὲν ἐγίνωσκεν, ἐπειδὴ δὲν ἐτόλμα κάνεὶς νὰ τοὺς κατηγορήσῃ. Τῷ ἐδιηγήθη προσέτι ὅσα εἶχεν ἀνακαλύψει διὰ μίαν κρυφίαν συνομωσίαν ἐναντίον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Μέντορος. Ὁ Ἰδομενεὺς ἔφριξεν εἰς ὅσα ἤκουσεν.

Ἔτρεξε μετὰ ταῦτα ὁ Ἡγήσιππος διὰ νὰ συλλάβῃ τὸν Πρωτεσίλαον εἰς τὴν οἰκίαν του. Αὐτὴ ἦτον μικροτέρα, εὐχρηστοτέρα ὅμως καὶ χαριεστέρα τῆς τοῦ Βασιλέως· ἡ Ἀρχιτεκτονική της εἶχε περισσοτέραν φιλοκαλίαν. Ὁ Πρωτεσίλαος τὴν εἶχε στολίσει δι' ἐξόδων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν πενήτων. Ἀνεπαύετο αὐτὸς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μὲ ἀδιαφορίαν ἐπάνω εἰς μίαν κλίνην πορφυρᾶν χρυσοκέντητον, κειμένην εἰς εὐρύχωρον Στοὰν ἐκ μαρμάρων πλησίον εἰς τὰ λουτρά του· ἐδείκνυεν, ὅτι ἦτον καταβεβαρυμένος καὶ ἀδύνατος ἀπὸ τοὺς κόπους· οἱ ὀφθαλμοί του καὶ αἱ ὀφρύες του παρέσταινον ταραχήν τινα, μελαγχολίαν, καὶ ἀγριότητα. Περιεκυκλοῦτο ἀπὸ τοὺς ἀρίστους Μεγιστάνας τῆς Βασιλείας, οἱ ὁποῖοι ἐκάθηντο περὶ αὐτὸν κατὰ τάξιν ἐπάνω εἰς μεγάλας στρωμνάς, σχηματίζοντες τὰ πρόσωπά των κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Πρωτεσιλάου,

λάου, τοῦ ὁποίου παρετήρουν καὶ τὸ παραμικρὸν νεῦμα· εὐθὺς ὅπου αὐτὸς ἤνοιγε τὸ στόμα, ὅλοι ἵσταντο προσεκτικοὶ, διὰ νὰ ἐπαινέσωσι τοὺς λόγους του.

Εἷς τῶν πρώτων τοῦ συλλόγου ἐδιηγεῖτο μὲ ὑπερβολὰς γελοιώδεις ὅσα ὁ Πρωτεσίλαος ἐνήργησε πρὸς χάριν καὶ δούλευσιν τοῦ Βασιλέως· ἄλλος τὸν ἐβεβαίωνεν, ὅτι ὁ Ζεὺς, ἀπατήσας τὴν Μητέρα του, τῷ ἔδωκε τὴν ζωὴν, καὶ ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Πατρὸς τῶν Θεῶν. Ἕνας ποιητὴς μόλις εἶχε τελειώσει τότε ψάλλων στίχους τινὰς, εἰς τοὺς ὁποίους ἔλεγεν, ὅτι ὁ Πρωτεσίλαος, διδαχθεὶς ἀπὸ τὰς Μούσας, ἔγινεν ὅμοιος μὲ τὸν Ἀπόλλωνα κατὰ τὴν μάθησιν καὶ εὐλωττίαν. Ἕτερος ποιητὴς, πλέον οὐτιδανὸς καὶ ἀναιδέστερος, τὸν ὠνόμαζεν εἰς τοὺς στίχους του ἐφευρετὴν τῶν ὡραίων τεχνῶν, καὶ Πατέρα τῶν Λαῶν, τῶν ὁποίων ἐπροξένει τὴν εὐτυχίαν, καὶ τὸν παρέσταινε κρατοῦντα εἰς τὴν χεῖρα τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας (1).

Ὁ Πρωτεσίλαος ἤκουεν ὅλους τούτους τοὺς ἐπαίνους μὲ ἦθος ἀδιάφορον, ἄψυφον καὶ καταφρονητικὸν, ὡς ἄνθρωπος, γνωρίζων καλῶς, ὅτι τοῦ πρέπουσιν ἔτι μεγαλήτεροι ἔπαινοι, καὶ ὁ ὁποῖος τοὺς δέχεται χαριζόμενος. Εἷς τῶν πολάκων ἔλαβε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοῦ ὡμίλησεν εἰς τὸ αὐτίον, διὰ νὰ τοῦ εἰπῇ ἀστεϊόντι ἐναντίον τῆς εὐταξίας, τὴν ὁποίαν ὁ Μέντωρ ἐσπούδαζε νὰ συστήσῃ· ὁ Πρωτεσίλαος ἐμειδίασε, καὶ ὅλος ὁ σύλλογος ἄρχισε νὰ γελᾷ, μ' ὅλον ὅτι οἱ περισσότεροι δὲν ἤξευρον ἀκόμη τί εἶπεν ὁ Κόλαξ· ἅμα δὲ ὁ Πρωτεσίλαος ἐπανέλαβε τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀλαζονικὸν ἦθός του, καθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν σιωπὴν καὶ φόβον. Πολλοὶ εὐγενεῖς ἐπεθύμουν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Πρωτεσίλαος ἠδύνατο νὰ στραφῇ πρὸς αὐτοὺς, διὰ νὰ τοὺς ἀκούσῃ· αὐτοὶ ἐφαίνοντο ἔμφοβοι καὶ τεθορυβημένοι, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ τῷ ζητήσωσι χάριν τινα. Τὰ ἱπέσια σχήματά των ὡμίλουν δι' αὐτούς, καὶ ἐφαίνοντο τόσον ταπεινοὶ, καθὼς φαίνεται μία Μήτηρ ἔμπροσθεν τινὸς ἱεροῦ Βωμοῦ, ὁπόταν ζητῇ παρὰ τῶν Θεῶν τὴν θεραπείαν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ της. Ἐφαίνοντο ὅλοι εὐγνώμονες, προσφιλεῖς καὶ ἐπαινέται πρὸς τὸν Πρωτεσίλαον, μ' ὅλον ὅτι ἔτρεφον ὅλοι κατ' αὐτοῦ μῖσος ἀδυσώπητον.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐμβαίνει ὁ Ἡγήσιππος, ἁρπάζει τὴν σπάθην τοῦ Πρωτεσιλάου, καὶ τῷ ἀναγγέλλει, ἐκ διαταγῆς τοῦ Βασιλέως, ὅτι ἔμελλεν εὐθὺς νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν Σάμον. Ἅμα ἤκουσεν αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Πρωτεσίλαος, ἔπεσεν ὅλη του ἡ ἀλαζονεία ὡς τις βράχος, ὁ ὁποῖος ἀποτέμνεται ἐκ τῆς κορυφῆς ἀποτόμου τινὸς ὄρους. Πίπτει ὅλος ἔντρομος εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἡγησίππου, κλαίει, ἀμηχανεῖ, τραυλίζει, τρέμει, ἐναγκαλίζεται τὰ γόνατα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον πρὸ μιᾶς ὥρας δὲν κατεδέχετο νὰ τιμήσῃ μὲ ἓν βλέμμα του. Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες τὸν ἐθεοποίουν, βλέποντές τον, ὅτι ἐστερήθη ὄχι μόνον τὴν προτέραν του δόξαν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας, μετήλλαξαν τὰς κολακείας των εἰς σκληρὰς ὕβρεις. Ὁ Ἡγήσιππος δὲν τῷ ἔδωκεν εὐκαιρίαν οὔτε νὰ δώσῃ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν πρὸς τοὺς οἰκειακούς του, οὔτε νὰ λάβῃ μυστικά τινα ἔγγραφά του· ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐπιμελῶς συναχθέντα, ἐφέρθησαν εἰς τὸν Βασιλέα. Συγχρόνως συνέλαβον καὶ τὸν Τιμοκράτην, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν εἰς ἄκρον ἑστατικὸς διὰ

(1) Ὅρα ἐν τῷ Πρώτῳ Τόμῳ σελ. 32. ἐν τοῖς Σχολίοις.

διὰ τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο συμβὰν, ἐπειδὴ ἐστοχάζετο, ὅτι δὲν ἤθελε τὸν εὕρει ἡ δυστυχία τοῦ Πρωτεσιλάου, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον πλέον μετ' αὐτοῦ φίλος. Ἀναχωροῦσι μὲ ἓν πλοῖον ἐπὶ τούτου ἑτοιμασθὲν, καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν Σάμον. Ὁ Ἡγήσιππος ἀφίνει ἐκεῖ αὐτοὺς τοὺς δύω δυστυχεῖς, καὶ διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν των, τοὺς ἀφίνει ὁμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Ἐκεῖ ὀνειδίζει μὲ μανίαν ὁ εἷς τὸν ἄλλον τὰς ἀνομίας, τὰς ὁποίας ἔπραξαν, καὶ αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἡ αἰτία τῆς πτώσεώς των· δὲν ἔχουσι πλέον ἐλπίδα νὰ ἰδῶσι πάλιν τὸ Σάλεντον, καταδικασμένοι νὰ ζῶσι μακρὰν ἀπὸ τὰς γυναῖκάς των, καὶ ἀπὸ τὰ τέκνατων, δὲν λέγω μακρὰν ἀπὸ τοὺς φίλους των, ἐπειδὴ δὲν εἶχόν τινα φίλον. Τοὺς ἔφερον εἰς ἕνα τόπον ἀγνώριστον, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύναντο νὰ εὕρωσιν ἄλλον πόρον ζωῆς, εἰμὴ τὸν κόπον των· ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔζησαν τόσους χρόνους εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ εἰς τὴν πολυτέλειαν, ὅμοιοι μὲ δύο ἄγρια θηρία ἦσαν πάντοτε ἕτοιμοι νὰ κατασπαραχθῶσιν ἀναμεταξύ των.

Ἐν τούτοις ὁ Ἡγήσιππος ἠρεύνησεν εἰς ποῖον μέρος τῆς Νήσου κατῴκει ὁ Φιλοκλῆς. Τῷ εἶπον, ὅτι εὑρίσκετο πολλὰ μακρὰν τῆς Πόλεως ἐπάνω εἰς ἓν ὄρος, ὅπου ἓν σπήλαιον τῷ ἐχρησίμευε διὰ κατοικίαν. Ὅλοι γενικῶς ὡμίλησαν μὲ θαυμασμὸν πρὸς τὸν Ἡγήσιππον περὶ τοῦ Φιλοκλέους. Ἐξ ὅτου αὐτὸς, τῷ ἔλεγον, εὑρίσκεται εἰς ταύτην τὴν Νῆσον, δὲν ἔβλαψέ τινα· ὅλοι θαυμάζουσι τὴν ὑπομονήν του, τοὺς κόπους του, καὶ τὸ ἀτάραχον τῆς καρδίας του· μ' ὅλον ὅτι δὲν ἔχει τι ἴδιον, φαίνεται ὅμως πάντοτε εὐχαριστημένος· μακρὰν ἀπὸ τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, ἄνευ πλούτου, καὶ ἀξίας, δὲν παύει μ' ὅλον τοῦτο τοῦ νὰ ὑποχρεώνῃ ἐκείνους, ὅσοι κατασταίνονται αὐτοῦ ἄξιοι, καὶ ἐπινοεῖ μυρίους

ρίους τρόπους, διὰ νὰ εὐχαριστῇ ὅλους τοὺς γείτονάς του.

Ὁ Ἡγήσιππος πλησιάσας εἰς ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον, εὗρεν αὐτὸ ἀνεῳγμένον καὶ κενὸν, ἐπειδὴ ἡ πενία καὶ ἡ ἁπλότης τῶν ἠθῶν τοῦ Φιλοκλέους κατέστηνον ἀνωφελὲς τὸ νὰ κλείῃ τὴν θύραν του, ὅταν ἐξήρχετο. Εἶχε διὰ στρωμνὴν μίαν χονδρὴν ψίαθον ἐκ σχοίνου, σπανίως ἀνῆπτε φωτίαν, ἐπειδὴ δὲν ἔτρωγε φαγητὸν μαγειρευμένον, ἀλλ' ἐτρέφετο, κατὰ μὲν τὸ θέρος, μὲ ὀπώρας προσφάτως ἐκ τῶν δένδρων συνηγμένας, τὸν δὲ χειμῶνα, μὲ φοίνικας καὶ σῦκα ξηρά. Ἔπαυον τὴν δίψαν του τὰ καθαρὰ νάματα μιᾶς πηγῆς, τὰ ὁποῖα πίπτοντα ἀπὸ μέγαν τινα βράχον ἐσχημάτιζον ἕνα καταῤῥάκτην. Δὲν εἶχεν ἄλλο τι εἰς τὸ σπήλαιόν του, εἰ μὴ τὰ ἀναγκαῖα ὄργανα τῆς Γλυπτικῆς, καί τινας βίβλους, τὰς ὁποίας ἀνεγίνωσκεν εἰς διωρισμένας ὥρας, ὄχι διὰ νὰ κοσμήσῃ τὸν νοῦν του, ἢ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν του, ἀλλὰ διὰ νὰ διδάσκῃ τὸν ἑαυτόν του, ὁπόταν ἀνεπαύετο ἀπὸ τοὺς κόπους, καὶ διὰ νὰ ἐξασκῆται εἰς τὸ ἀγαθόν. Μετήρχετο τὴν Γλυπτικὴν δι' ἄσκησιν τοῦ σώματος, δι' ἀποφυγὴν τῆς ἀργίας, καὶ πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ χρείαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὁ Ἡγήσιππος, ἐμβὰς εἰς τὸ σπήλαιον, ἐθαύμασεν, ἰδὼν τὰ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη δὲν ἦσαν τελειωμένα. Εἶδε τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα, τοῦ ὁποίου τὸ γαλήνιον πρόσωπον ἦτο πλῆρες μεγαλειότητος, δι' ἧς εὐκόλως ἐγνωρίζετο, ὅτι ἦτον Πατὴρ ὅλων τῶν Θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων. Εἰς ἄλλο μέρος ἐφαίνετο τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἄρεως μὲ εἶδος ἄγριον καὶ φοβερόν. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐπροξένει περισσότερον θαυμασμὸν, ἦτον ἓν ἄγαλμα

τῆς

τῆς Ἀθηνᾶς, ἐνθαρρύνουσης τὰς τέχνας· τὸ πρόσωπόν της ἦτον εὐγενὲς καὶ ἱλαρὸν, τὸ ἀνάστημά της μέγα καὶ ἐλεύθερον, καὶ εἶχε τόσην ζωηρότητα, ὥστε καθεὶς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ἦτον ἑτοίμη νὰ νικηθῇ. Ὁ Ἡγήσιππος, ἀφ' οὗ ἐθεώρησε μετ' εὐχαριστίας τὰ ἀγάλματα, ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου, καὶ εἶδε μακρόθεν τὸν Φιλοκλῆ καθήμενον ἐπάνω τῶν χόρτων ὑπὸ τὴν σκιὰν ἑνὸς μεγάλου δένδρου, καὶ ἀναγινώσκοντα. Πηγαίνει λοιπὸν πρὸς αὐτὸν· ὁ δὲ Φιλοκλῆς, παρατηρῶν αὐτὸν, δὲν ἠξεύρει τί νὰ στοχασθῇ· δὲν εἶναι οὗτος; ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ὁ Ἡγήσιππος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζησα εἰς τὴν Κρήτην τόσους χρόνους; ἀλλὰ πῶς δύναμαι νὰ ἐλπίσω, ὅτι ἦλθεν αὐτὸς εἰς μίαν Νῆσον τόσον ἀπομεμακρυσμένην; μήπως εἶναι ἡ σκιά του, ἥτις μετὰ θάνατον ἐπιστρέφει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς ὄχθας τῆς Στυγός;

Ἐν ᾧ ὁ Φιλοκλῆς εὑρίσκετο εἰς αὐτὴν τὴν ἀμφιβολίαν, ἐπλησίασε τόσον ὁ Ἡγήσιππος, ὥστε εὐθὺς τὸν ἐγνώρισε, καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη. Σὺ λοιπὸν εἶσαι, τῷ εἶπεν, ὦ φίλτατέ μοι καὶ παλαιὲ φίλε; Ποῖον συμβὰν, ποῖα τρικυμία σὲ ἔρριψαν εἰς τοῦτο τὸ παραθαλάσσιον; διὰ ποίαν αἰτίαν ἀνεχώρησες ἀπὸ τὴν Κρήτην; μήπως δυστυχία τις, ὁμοία μὲ τὴν ἐδικήν μου, σὲ ἀπεσπᾷ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς Πατρίδος μας; Δὲν ἔπαθον δυστυχίαν τινὰ, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἡγήσιππος, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἡ εὔνοια τῶν Θεῶν μὲ φέρει εἰς ταύτην τὴν Νῆσον. Ἐν τῷ ἅμα τῷ ἐδιηγήθη τὴν μακρὰν τυραννίαν τοῦ Ἱρωτεσιλάου, τοὺς δόλους αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τιμοκράτους, τὰς δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριψαν τὸν Ἰδομενέα, τὴν πτῶσιν αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως, τὴν φυγήν του εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑσπερίας, τὴν κτίσιν τοῦ Σαλέντου, τὴν ἅλωσιν τοῦ Μέντορος

ρος καὶ τοῦ Τηλεμάχου, τὰς σοφὰς διδασκαλίας τοῦ Μέντορος, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐγέμισεν αὐτὸς τὴν ψυχὴν τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν δυστυχίαν τῶν δύω ναυαγίων ἐκείνων· ἐπρόσθεσεν ἔτι, ὅτι τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Σάμον, διὰ νὰ δοκιμάσωσιν ἐκείνην τὴν ἐξορίαν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν εἰς τὸν Φιλοκλέα, καὶ τελευταῖον τῷ ἐφανέρωσεν, ὅτι εἶχε προσταγὴν νὰ τὸν λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ Σαλεντον, ὅπου ὁ Βασιλεὺς, ὅς τις ἐγνώριζε τὴν ἀθωότητά του, ἤθελε νὰ τῷ ἐγχειρίσῃ ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς Βασιλείας του, καὶ νὰ τὸν πλουτίσῃ μὲ μύρια ἀγαθά.

Εἰς ταῦτα τῷ ἀπεκρίθη ὁ Φιλοκλῆς· βλέπεις ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον εἶναι πλέον ἁρμόδιον νὰ κρύψῃ ἄγρια θηρία, παρὰ νὰ κατοικῆται ἀπὸ ἀνθρώπους; Ἐκεῖ εἰς διάστημα τόσων χρόνων ἀπήλαυσα μεγαλητέραν γλυκύτητα, καὶ ἀνάπαυσιν, παρὰ εἰς τὰ πεχρυσωμένα παλάτια τῆς Κρήτης. Οἱ ἄνθρωποι δὲν μὲ ἀπατῶσι πλέον, ἐπειδὴ δὲν βλέπω πλέον τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἀκούω τοὺς πλάνους καὶ φαρμακεροὺς λόγους των, οὔτε ἔχω πλέον χρείαν ἀπὸ αὐτούς. Αἱ χεῖρές μου σκληρυνθεῖσαι ἀπὸ τὸν κόπον, μοὶ δίδουσιν εὐκόλως ἐκείνην τὴν ἁπλῆν ζωοτροφίαν, ἥτις μοὶ εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ ζήσω, οὔτε χρειάζομαι, ὡς βλέπεις, ἄλλοτι, εἰμὴ ἓν λεπτὸν πανίον διὰ νὰ σκεπασθῶ. Μὴ στερούμενός τινὸς πράγματος, ἀπολαμβάνων γαλήνην ἀτάραχον, καὶ γλυκεῖαν ἐλευθερίαν, τὰς ὁποίας ἡ σοφία τῶν βιβλίων μου μὲ διδάσκει νὰ μεταχειρίζωμαι ὡς πρέπει, ποῖον ἄλλο πρᾶγμα δύναμαι νὰ ζητήσω μεταξὺ εἰς τοὺς φθονεροὺς, ἀστάτους καὶ ἀπατεῶνας ἀνθρώπους; Ὄχι, ὄχι, ἀγαπητέ μοι Ἡγήσιππε, μὴ μοῦ φθονεῖς τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐνταῦθα ἀπολαμβά-

βάνω. Ὁ Πρωτεσίλαος ἐπρόδωκε τὸν ἑαυτόν του, θέλων νὰ προδώσῃ τὸν Βασιλέα, καὶ νὰ μὲ ἀφανίσῃ· αὐτὸς ὅμως δὲν μοὶ ἐπροξένησε κἀνὲν κακόν· ἐξ ἐναντίας μοὶ ἔγινεν αἴτιος τοῦ μεγαλητέρου ὅλων τῶν ἀγαθῶν, ἐπειδὴ μὲ ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν ταραχὴν καὶ ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν ὑποθέσεων, καὶ ἐγὼ τῷ εἶμαι μεγάλως χρεώστης διὰ τὴν φίλην μοι ἐρημίαν, καὶ διὰ ὅλας τὰς ἀθῴας ἡδονάς, τὰς ὁποίας ἀπολαμβάνω εἰς αὐτήν. Ἐπίστρεφον, ὦ Ἡγήσιππε, ἐπίστρεφον εἰς τὸν Βασιλέα, βοήθει τον νὰ ὑποφέρῃ τὰς δυστυχίας τῆς μεγαλειότητός του, καὶ πράττε πλησίον εἰς αὐτὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ. Τὸν Μέντορα, τὸν ὁποῖον μ' ἀνέφερες, τὸν σοφὸν ἐκεῖνον ἄνδρα, ὅς τις τοῦ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι τοσοῦτον χρόνον ἐτύφλωττον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐκεῖνον ἂς κρατήσῃ πλησίον του. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, δὲν πρέπει πλέον μετὰ τὸ ναυάγιον νὰ ἀφήσω τὸν λιμένα, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ τρικυμία κατ' εὐτυχίαν μὲ ἔρριψεν, καὶ νὰ δοθῶ πάλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀνέμων. Ὢ πόσον εἶναι οἱ Βασιλεῖς ἀξιολύπητοι! Ὢ πόσον εἶναι ἄθλιοι καὶ ἀξιοδάκρυτοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τοὺς δουλεύουσιν! Ἀνίσως ἦναι κακοί, ὦ πόσων κακῶν γίνονται αἴτιοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁποῖαι βάσανοι εἶναι ἡτοιμασμέναι δι' αὐτοὺς εἰς τὸν Ἅδην! Ἀνίσως ἦναι ἀγαθοί, ὁποίας δυσκολίας δὲν ἔχουσι νὰ νικήσωσι; ὁποίας ἐπιβουλὰς νὰ ἀποφύγωσι; ὁποῖα κακὰ νὰ ὑποφέρωσι; Σοὶ λέγω πάλιν, ὦ Ἡγήσιππε, μὴ φθονεῖς τὴν τύχην μου, ἀλλ' ἄφες μᾶ εἰς τὴν εὐτυχῆ μου πενίαν.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλοκλῆς ὡμίλει ταῦτα μὲ μεγάλην ζέσιν, ὁ Ἡγήσιππας τὸν ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως. Τὸν εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε εἰς τὴν Κρήτην, ὅταν ἐκυβέρνα τὰς πλέον μεγάλας ὑποθέσεις, ἰσχνὸν, ἀδύ-

δυνατον, καὶ τεταλαιπωρημένον, ἐπειδὴ ἡ θερμουργὸς καὶ αὐστηρὰ φύσις του κατέφθειρεν αὐτὸν τότε εἰς τοὺς πόπους· δὲν ἠδύνατο νὰ ἰδῇ, χωρὶς νὰ ὀργισθῇ, τὴν κακίαν ἀτιμώρητον· ἀπαιτοῦσε πάντοτε εἰς τὰς ὑποθέσεις ἀκριβειάν τινα, τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκει ποτέ τις εἰς αὐτάς· καὶ οὕτω τὰ βάρη ταῦτα κατέφθειρον τὴν λεπτὴν καὶ ἀδύνατον ὑγείαν του· εἰς τὴν Σάμον ὅμως ὁ Ἡγήσιππος τὸν εὑρῆκε τεθραμμένον καὶ εὔρωστον· καί τοι γέρων, ἡ ἀνθηρὰ νεότης ἀνανεώθη εἰς τὸ πρόσωπόν του, καὶ μία ζωὴ σώφρων, ἀτάραχος, καὶ ἐργώδης τὸν ἔδωκε τρόπον τινὰ νέαν πρᾶσιν. Σὺ θαυμάζεις, βλέπων με εἰς τοιαύτην μεταλλαγὴν, τῷ εἶπε τότε ὁ Φιλοκλῆς μειδιῶν. Ἡ ἐρημία μόνη μοὶ ἔδωκε τὸ νεάζον τοῦτο καὶ τὴν ἐντελῆ ταύτην ὑγείαν· οἱ ἐχθροί μου μοὶ ἔδωκαν ὅ,τι δὲν ἤθελον δυνηθῆ ποτὲ νὰ εὕρω εἰς τὴν μεγαλητέραν εὔνοιαν τῆς τύχης. Θέλεις λοιπὸν νὰ ἀφήσω τὰ ἀληθῆ καὶ μόνιμα ἀγαθὰ, καὶ νὰ ἀκολουθήσω τὰ ψευδῆ, διὰ νὰ βυθισθῶ πάλιν εἰς τὰς παλαιάς μου δυστυχίας; Μὴ γένεσαι ὠμότερος τοῦ Πρωτεσιλάου, καὶ μὴ μοὶ φθονεῖς ἐκείνην τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν δι' αὐτοῦ ἔλαβον.

Τότε ὁ Ἡγήσιππος τῷ παρέστησεν, ἀλλὰ ματαίως, ὅσα ἔπρινεν ἁρμόδια εἰς τὸ νὰ τὸν παταπείσωσιν. Εἶσαι λοιπὸν, τῷ ἔλεγεν, ἀναίσθητος εἰς τὴν χαρὰν τοῦ νὰ ἰδῇς πάλιν τοὺς συγγενεῖς σου καὶ τοὺς φίλους σου, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦσι τὴν ἐπιστροφήν σου, καὶ ὅλοι εὐφραίνονται εἰς μόνην τὴν ἐλπίδα, ὅτι μέλλουσι πάλιν νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶσι; Καὶ ἐν ᾧ φοβεῖσαι τοὺς Θεοὺς, καὶ εἶσαι ζηλωτὴς τῶν καθηκόντων σου, ἀμελεῖς καὶ στοχάζεσαι οὐδενὸς ἄξιον τὸ νὰ δουλεύσῃς τὸν Βασιλέα σου, νὰ τῷ βοηθήσῃς εἰς ὅλα, ὅσα θέλει νὰ πράξῃ ἀγαθὰ, καὶ νὰ παστήσῃς τόσους λαοὺς εὐ-

τυ-

τυχείς; Εἶναι τάχα συγκεχωρημένον νὰ δοθῇ τις ὅλος εἰς μίαν ἀγρίαν φιλοσοφίαν, νὰ προτιμᾷ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ νὰ ἀγαπᾷ περισσότερον τὴν ἀνάπαυσίν του, παρὰ τὴν κοινὴν εὐτυχίαν τῶν συμπολιτῶν του; Ἐντὸς τούτου, ὅλοι θέλουσι στοχασθῇ, ὅτι, ἀπὸ μῖσος κινούμενος, δὲν θέλεις νὰ ἰδῇς πλέον τὸν Βασιλέα. Ἐὰν αὐτὸς ἠθέλησε νὰ σὲ κακοποιήσῃ, τὸ αἴτιον ἦτον, ἐπειδὴ δὲν σὲ ἐγνώρισε· δὲν ἠθέλησε νὰ θανατώσῃ τὸν ἀληθῆ, τὸν ἀγαθὸν, καὶ δίκαιον Φιλοκλῆ ὁ Ἰδομενεύς, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ παιδεύσῃ ἕνα ἄνθρωπον πολὺ διαφέροντα ἀπὸ ἐσένα. Τώρα ὅμως, ὅτε σὲ γνωρίζει, καὶ δὲν σὲ στοχάζεται ἄλλον ἀντ' ἄλλου, αἰσθάνεται νὰ ἀναγεννᾶται εἰς τὴν καρδίαν του ὅλη ἡ παλαιὰ φιλία. Αὐτὸς σὲ ἀναμένει· ἁπλώνει ἤδη τὰς χεῖράς του διὰ νὰ σὲ ἐναγκαλισθῇ, καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἀνυπομονησίαν ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας. Σὺ λοιπὸν θέλεις σκληρύνει τόσον τὴν καρδίαν σου, ὥστε νὰ μὴ καμφθῇς εἰς τὰς δεήσεις τοῦ Βασιλέως σου, καὶ τῶν πλέον ἠγαπημένων σου φίλων;

Ὁ Φιλοκλῆς, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία εἶχεν ἀπαλυνθῇ, ὅταν ἀνεγνώρισε τὸν Ἡγήσιππον, ἀνέλαβε τὸ αὐστηρόν του ἦθος, ἀκούσας τούτους τοὺς λόγους. Ὅμοιος μὲ ἕνα βράχον, ἐναντίον εἰς τὸν ὁποῖον ματαίως μάχονται οἱ ἄνεμοι, καὶ πρὸς ὃν ὅλα τὰ κύματα ὁρμῶσι καὶ συντρίβονται μετὰ κρότου, ἔμενεν ἀκλόνητος, καὶ μήτε αἱ παρακλήσεις, μήτε τὰ δικαιολογήματα εὕρισκον κάμμίαν εἴσοδον εἰς τὴν καρδίαν του. Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ Ἡγήσιππος ἄρχισε νὰ ἀπελπίζηται εἰς τὸ νὰ τὸν νικήσῃ, ὁ Φιλοκλῆς, συμβουλευθεὶς τοὺς Θεούς, ἐκατάλαβεν ἀπὸ τὸ ἴπταμα τῶν πτηνῶν, ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῶν θυμάτων, καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα σημεῖα, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Ἡγήσιππον.

Τότε δὲν ἀντεστάθη πλέον, ἀλλ' ἡτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ Ἡγησίππου· ἀλλ' ἀναχωρῶν, δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ λυπηθῇ, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐρημίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε ζήσει τόσους χρόνους. Οἴμοι! ἔλεγε, πρέπει λοιπὸν νὰ σὲ ἀπαρνηθῶ, ὦ ἠγαπημένον μοι σπήλαιον, ὅπου ὁ εἰρηνικὸς ὕπνος ἤρχετο πᾶσαν νύκτα, καὶ μὲ ἀνέπαυεν ἀπὸ τοὺς ἡμερινοὺς κόπους; Ἐδῶ οἱ Μοῖραι μοὶ ἔκλωθον, εἰς τὸ μέσον τῆς πενίας μου, ἡμέρας χρυσᾶς καὶ πολυτίμους. Ἔπεσε μετὰ ταῦτα ἐπὶ πρόσωπον κλαίων, διὰ νὰ λατρεύσῃ ἐκείνην τὴν Νηΐδα Νύμφην (1), ἡ ὁποία μὲ τὸ καθαρὸν νερὸν τῆς πηγῆς της τὸν ἐπότιζεν εἰς διάστημα τόσου καιροῦ, ὁμοίως καὶ τὰς λοιπὰς Νύμφας, αἱ ὁποῖαι κατῴκουν εἰς ὅλα τὰ πλησίον ὄρη. Ἠκούσεν ἡ Ἠχὼ (2) τοὺς κλαυθμούς του, καὶ μὲ φωνὴν θλιβε-

(1) Ὅρα σελίδ. 177. ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου.

(2) Ἡ Ἠχὼ, ἡ πολυλογωτέρα ὅλων τῶν Νυμφῶν, μετεβλήθη ἀπὸ τὴν Ἥραν εἰς λίθον, φυλάξασα μόνον τὴν χρῆσιν τῆς φωνῆς της, καὶ ταύτην μάλιστα εἰς τὸ νὰ προφέρῃ μόνον τὰς συλλαβὰς τῶν προφερομένων λόγων παρ' ἄλλων. Θέλουσί τινας, ὅτι ἦτο θυγάτηρ τῆς Ἥρας καθ' ὑπερβολὴν δυσειδὴς, καὶ διὰ τοῦτο αἰσχυνομένη κατῴκει πάντοτε εἰς τὰ σπήλαια τῶν ὀρέων, καὶ μόνον ἡ φωνή της ἠκούετο, αὐτὴ δὲ οὐδόλως ἐφαίνετο. Συνέβη δέ ποτε νὰ συναντηθῇ κατὰ τύχην μετὰ τοῦ Νάρκισσου, καὶ ἐρασθεῖσα αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβε τὴν ὁμοίαν ἀνταπόκρισιν, τόσον ἐμαράνθη ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ὥστε τελευταῖον μετεβλήθη εἰς πέτραν. Ὁ Νάρκισσος δέ, ὅστις δὲν ἤθελε μήτε νὰ ἀγαπᾷ μήτε νὰ ἀνταγαπᾶται, καθήμενος ἔπειτα εἰς τὸ χεῖλος μιᾶς πηγῆς, καὶ θεωρῶν ἑαυτόν, ἐράσθη τῆς ἰδίας του ὡραιότητος, νομίζων, ὅτι ἦτον τινὸς ἄλλου, καὶ πεσὼν εἰς τὸ ὕδωρ, μετεβλήθη εἰς ἄνθος, τὸ

βε-

βερὰν τοὺς ἐπανέλαβεν εἰς ὅλας τὰς ὀρεινὰς Θεότητας.

Ἦλθεν ἔπειτα ὁ Φιλοκλῆς μετὰ τοῦ Ἡγησίππου εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ πλοῖον. Ἐνόμισεν αὐτὸς, ὅτι ὁ δυστυχὴς Πρωτεσίλαος, πλήρης ὢν αἰσχύνης καὶ θυμοῦ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἰδῇ, ἐπλανᾶτο ὅμως, διότι οἱ κακοποιοὶ ἄνθρωποι δὲν αἰσχύνονται, ἀλλ' εἶναι πάντοτε ἕτοιμοι νὰ πράξωσι πᾶν εἶδος ἀτιμίας. Ὁ Φιλοκλῆς φοβούμενος, μὴ τὸν ἰδῇ ἐκεῖνος ὁ δυστυχὴς, ἐκρύπτετο ἀπὸ μετριότητα, καὶ ἐσυστέλλετο μήπως αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν του, δεικνύων εἰς αὐτὸν τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς θανασίμου του ἐχθροῦ, ὅς τις ὑψώνετο ἐπάνω εἰς τὴν πτῶσίν του. Ὁ Πρωτεσίλαος ὅμως ἐζήτει μετὰ σπουδῆς τὸν Φιλοκλέα, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τὸν παρακινήσῃ εἰς εὐσπλαγχνίαν, καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Βασιλέως τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Σάλεντον. Ὁ Φιλοκλῆς, ὢν εἰς ἄκρον φιλαλήθης, δὲν τῷ ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει ἐνεργήσει διὰ τὴν ἀναπόλεσίν του ἀπὸ τὴν ἐξορίαν, ἐπειδὴ ἐγίνωσκε καλῶς περισσότερον ἀπὸ

τὸ ὁποῖον ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται Νάρκισσος. Ὁ ἀνωτέρω δὲ ῥηθεὶς Μῦθος βεβαίως ἐπιστηρίζεται εἰς μεγάλην ἀμάθειαν καὶ δεισιδαιμονίαν, ἐπειδὴ ἦτο κοινὸν ἔθος εἰς τοὺς Παλαιοὺς νὰ δίδωσι τὴν Θεότητα εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων τὰς ἀληθεῖς αἰτίας δὲν ἠδύναντο νὰ καταλάβωσιν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τότε ἄνθρωποι διῆγον τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς των θηρεύοντες, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγέμιζον ὅλα τὰ οἰκήματα καὶ ὀρεινὰ μέρη ἀπὸ φωνὰς, καὶ ἀπὸ τὴν τῶν κυνῶν ὑλακὴν, τῶν ὁποίων ὁ ἦχος ἀντανακλώμενος ἀπετέλει τὴν Ἠχώ, ἐστοχάσθησαν, ὅτι ὑποκάτω εἰς ἕνα τοιοῦτον φαινόμενον νὰ κρύπτηται θεόν τι, τὸ ὁποῖον ἔπειτα ἔπλασαν, ὅτι εἶναι μία Νύμφη κεκλουμένη Ἠχώ.

ἀπὸ κάθε ἄλλον, πόσον ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς ἡ ἐπιστροφή του. Τῷ ὡμίλησεν ὅμως μετὰ γλυκύτητος, ἔδειξε πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν, ἐσπούδασε νὰ τὸν παρηγορήσῃ, τὸν ἐνουθέτησε νὰ θεραπεύσῃ, καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τοὺς Θεοὺς διὰ τῆς τῶν ἠθῶν καθαρότητος, καὶ διὰ μιᾶς μεγαλοψύχου ὑπομονῆς εἰς τὰς δυστυχίας του. Μαθὼν δὲ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐστέρησε τὸν Πρωτεσίλαον ἀπὸ ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὁποῖα ἀδίκως ἀπέκτησε, τῷ ὑπεσχέθη δύω πράγματα, τὰ ὁποῖα πιστῶς ἐξετέλεσεν εἰς τὸ ἀκόλουθον· πρῶτον τὸ νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν γυναῖκά του καὶ τοὺς παῖδάς του, οἵτινες ἔμειναν εἰς τὸ Σάλεντον εἰς φριπτὴν πενίαν, ὑποκείμενοι εἰς τὴν δημόσιον ὀργήν· καὶ δεύτερον νὰ πέμψῃ χρηματικήν τινα βοήθειαν εἰς τὸν Πρωτεσίλαον, εἰς ἐκείνην τὴν μακρὰν Νῆσον, διὰ νὰ ἐλαφρώσῃ τὸν πόνον τῆς δυστυχίας του.

Ἐν τοσούτῳ τὰ πανία τοῦ πλοίου φουσκώνονται ἀπὸ βοηθητικὸν ἄνεμον. Ὁ Ἡγήσιππος, ἀνυπόμονος, ἐτάχυνε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φιλοκλέους. Ὁ Πρωτεσίλαος τοὺς βλέπει ἐμβαίνοντας εἰς τὸ πλοῖον, οἱ ὀφθαλμοί του μένουσι προσηλωμένοι καὶ ἀκίνητοι εἰς τὸ παραθαλάσσιον· ἀκολουθοῦσιν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον σχίζει μὲ ὁρμὴν τὰ θαλάσσια ὕδατα, καὶ ἀποπέμπεται ἀδιακόπως ἀπὸ τὸν ἄνεμον· καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ τοὺς ἰδῇ, ἀναπολεῖ ἀπόμη τὴν εἰκόνα των εἰς τὴν φαντασίαν του. Τελευταῖον τεταραγμένος, μανιώδης, καὶ ὅλος ἀπελπισμένος, ἀνασπᾷ τὰς κόμας τῆς κεφαλῆς του, κυλίεται εἰς τὴν ἄμμον, ὑβρίζει τοὺς Θεοὺς διὰ τὴν σκληρότητά των, καὶ προσκαλεῖ ματαίως πρὸς βοήθειάν του τὸν σκληρὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος, κωφὸς εἰς τὰς δεήσεις του, δὲν καταδέχεται νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τόσα δεινά, ἀλλ' οὔ-

τε αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει καρδίαν νὰ θανατωθῇ ἰδιοχείρως.

Ἐν τούτοις ἡ βοήθεια τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῶν ἀνέμων ἔφερον ταχέως καὶ εὐτυχῶς τὸ πλοῖον εἰς τὸ Σάλεντον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς μαθὼν, ὅτι ἔμβαινεν ἤδη εἰς τὸν λιμένα, ἔτρεξεν εὐθὺς μετὰ τοῦ Μέντορος πρὸς ἀπάντησιν τοῦ Φιλοκλέους, τὸν ἐννηκαλίσθη μετὰ μεγάλης ἀγάπης, καὶ τῷ ἔδειξε καιρίαν θλῖψιν, διότι τὸν κατέτρεξε μὲ τόσην ἀδικίαν. Αὐτὴ ἡ ἐξομολόγησις, ἀντὶ νὰ φανῇ ἀδυναμία εἰς ἕνα Βασιλέα, ἐκρίθη ἀπὸ τοὺς Σαλεντίνους ὡς ὁρμὴ γενναίας ψυχῆς, ἥτις ὑψοῦται ἐπάνω ὅλων τῶν ἐλαττωμάτων της, ἐξομολογουμένη ταῦτα θαῤῥαλαίως πρὸς διόρθωσίν των. Ὁ λαὸς ὅλος ἔκλαιεν ἀπὸ τὴν χαρὰν, βλέπων πάλιν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, ὅς τις ἠγάπα τὸ Ἔθνος, καὶ ἀκούων τὸν Βασιλέα νὰ ὁμιλῇ μετὰ τοσαύτης σοφίας καὶ ἀγαθότητος.

Ὁ Φιλοκλῆς ἐδέχετο μὲ σέβας καὶ ταπείνωσιν τὰς περιθάλψεις τοῦ Βασιλέως, καὶ ἦτον ἀνυπόμονος νὰ ἀποφύγῃ τοὺς κρότους καὶ ἐπαίνους τοῦ Λαοῦ· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠκολούθησε τὸν Βασιλέα εἰς τὸ Παλάτιον. Ταχέως ὁ Μέντωρ καὶ αὐτὸς συνέδεσαν φιλίαν στενωτάτην, ὡς νὰ εἶχον ἀπεράσει ὁμοῦ τὴν ζωήν των, μ' ὅλον ὅτι δὲν εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ἐπειδὴ οἱ Θεοὶ, οἵτινες ἐστέρησαν ὀφθαλμῶν τοὺς πονηροὺς εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἔδωκαν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς τὸν τρόπον τοῦ νὰ γνωρίζωνται μεταξύ των. Ἐκεῖνοι, οἵτινες αἰσθάνονται τὴν γλυκύτητα τῆς ἀρετῆς, ὅπου καὶ ἂν τύχωσιν, εὐθὺς ἀγαπῶνται, καὶ συνδέονται δι' αὐτῆς τῆς ἐρασμίας των ἀρετῆς. Μετ' οὐ πολὺ ὁ Φιλοκλῆς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Βασιλέως νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς μίαν ἐρημίαν πλη-

πλησίον εἰς τὸ Σάλεντον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξηκολούθησε νὰ ζῇ πενιχρῶς, καθὼς εἶχε ζήσει εἰς τὴν Σάμον. Ὁ Βασιλεὺς σχεδὸν καθ' ἡμέραν τὸν ἐπεσκέπτετο μετὰ τοῦ Μέντορος εἰς ἐκείνην τὴν ἐρημίαν. Ἐκεῖ ἐσυμβουλεύοντο περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἠδύναντο νὰ στερεωθῶσιν οἱ Νόμοι, καὶ νὰ δοθῇ βάσις στερεὰ εἰς τὸ Πολίτευμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐτυχίας.

Τὰ δύο πρώτιστα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐξετάσθησαν, ἐστάθη ἡ ἀνατροφὴ τῶν παίδων, καὶ ὁ τρόπος τοῦ ζῆν ἐν καιρῷ εἰρήνης. Οἱ Παῖδες, ἔλεγεν ὁ Μέντωρ, ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὴν Πολιτείαν, παρὰ εἰς τοὺς συγγενεῖς των, ἐπειδὴ εἶναι τέκνα τοῦ Ἔθνους, εἶναι ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ δύναμίς του· ἂν διαφθαρῶσιν ἅπαξ, εἶναι ἀδύνατον ἔπειτα νὰ διορθωθῶσι. Δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ τοὺς ἀποκλείηται ἡ εἰς τὰς ἀξίας εἴσοδος, ὅταν κατασταθῶσιν ἀνάξιοι αὐτῶν· ὠφελεῖ μᾶλλον νὰ προλαμβάνῃ τις τὸ κακὸν, παρὰ νὰ βιάζηται ἔπειτα νὰ τὸ παιδεύῃ. Ὁ Βασιλεὺς, ἐπρόσθετεν ὁ Μέντωρ, ὅς τις εἶναι ὁ Πατὴρ ὅλου τοῦ Λαοῦ του, εἶναι προσέτι καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Πατὴρ τῶν Νέων, οἵτινες εἶναι τὸ ἄνθος ὅλου τοῦ Ἔθνους· εἰς τὸ ἄνθος πρέπει τις νὰ προετοιμάζῃ τοὺς καρπούς. Πρέπει λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς νὰ ἐπαγρυπνῇ, καὶ νὰ ἀναγκάζῃ καὶ τοὺς λοιποὺς νὰ ἐπαγρυπνῶσι διὰ τὴν ἀνατροφὴν, τὴν διδομένην εἰς τοὺς παῖδας. Ἂς προσέχῃ μετὰ σταθερότητος εἰς τὴν διατήρησιν τῶν Νόμων τοῦ Μίνωος, οἱ ὁποῖοι κελεύουσι νὰ ἀνατρέφωνται οἱ παῖδες εἰς τὴν καταφρόνησιν τῶν πόνων καὶ τοῦ θανάτου, νὰ λογίζωνται δόξαν των τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἡδονῶν καὶ τοῦ πλούτου· νὰ θεωρῶσιν ὡς βδελυρὰ ἐλαττώματα τὴν ἀδικίαν, τὸ ψεῦδος, τὴν ἀχαριστίαν, τὴν χαυνότητα· ἂς τοὺς διδάσκωσιν, ἐκ

νεαρᾶς των ἡλικίας νὰ ψάλλωσι τοὺς ἐπαίνους τῶν Ἡρώων, τῶν παρὰ τῶν Θεῶν ἀγαπηθέντων, οἵτινες ἔπραξαν ἔργα ἔνδοξα ὑπὲρ τῆς Πατρίδος των, καὶ εἰς τὰς μάχας ἔδειξαν ἐναργῶς καὶ ἐμπράκτως τὴν τόλμην καὶ μεγαλοψυχίαν των· τὸ θέλγητρον τῆς Μουσικῆς ἂς κυριεύσῃ τὰς ψυχάς των, διὰ νὰ γίνωνται τὰ ἤθη των ἥμερα καὶ καθαρά· ἂς παιδεύωνται εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶσιν ἀληθῶς τοὺς φίλους των, νὰ ἦναι πιστοὶ εἰς τοὺς συμμάχους των, δίκαιοι πρὸς πάντας, προσέτι καὶ πρὸς τοὺς πλέον σκληρούς των ἐχθρούς, καὶ τελευταῖον περισσότερον ἂς φοβῶνται τὸν παραμικρότερον ἔλεγχον τῆς ἰδίας των συνειδήσεως, παρὰ τὸν θάνατον καὶ τὰς βασάνους. Ἀνίσως ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς ἐμπνευσθῶσιν εἰς τοὺς παῖδας τοιαῦται γενναῖαι διδασκαλίαι, καὶ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὰς καρδίας των διὰ τῆς ἡδύτητος τῆς Μουσικῆς, ὀλίγοι θέλουσιν εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν θέλουσι φλογισθῆ ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δόξης.

Ἐπρόσθετεν ἐν τούτοις ὁ Μέντωρ, ὅτι ἦτον ὠφελιμώτατον νὰ διορισθῶσι σχολεῖα δημόσια, διὰ νὰ συνειθίζωσιν εἰς αὐτὰ οἱ Νέοι τὰς πλέον σκληρὰς ἀσκήσεις τοῦ σώματος, καὶ νὰ ἀποφεύγωσι τὴν ἀνανδρίαν, καὶ τὴν ὀκνηρίαν, τὰ ὁποῖα φθείρουσι καὶ τὰς πλέον καλὰς φύσεις. Αὐτὸς ἤθελε μυγδλην ποικιλίαν ἀγώνων καὶ θεαμάτων, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐμψυχώνηται ὅλον τὸ Ἔθνος, καὶ τὰ ὁποῖα νὰ γυμνάζωσι πρὸ πάντων τὰ σώματα, διὰ νὰ τὰ ἀποτελῶσιν ἐλαφρά, εὔστροφα, καὶ ἀνδρεῖα. Ὑπέσχετο καὶ ἀνταμοιβὰς, διὰ νὰ παρακινήσῃ τὴν εὐγενῆ ἅμιλλαν. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει περισσότερον ὡς πρὸς τὰ καλὰ ἤθη, ἦτον τὸ νὰ ὑπανδρεύωνται οἱ Νέοι εἰς τὴν νεαρὰν των ἡλικίαν, καὶ οἱ Πατέρες των, χωρὶς κἀνένα σκοπὸν

πὸν κέρδους, νὰ τοὺς ἀφίνωσι νὰ ἐκλέγωσιν οἱ ἴδιοι εἰς γυναῖκας των, παρθένους ὡραίας κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα διὰ νὰ λαμβάνωσι πλίσιν εἰς αὐτάς.

Ἐν ᾧ δὲ προπαρεσκευάζον τοιουτοτρόπως τὰ μέσα τοῦ νὰ διατηρήσωσι τοὺς νέους καθαροὺς, ἀθώους, φιλεργοὺς, πραεῖς καὶ φίλους θερμοὺς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δόξης, ὁ Φιλοπλῆς, ὡς φιλοπόλεμος, ἔλεγεν εἰς τὸν Μέντορα. Ματαίως ἠθέλαμεν διδάξει τοὺς Νέους τοιαύτας ἐξασκήσεις, ἐὰν τοὺς ἀφήσωμεν νὰ χαυνωθῶσιν εἰς παντοτεινὴν εἰρήνην, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν θέλουσι λάβει πεῖράν τινα τοῦ πολέμου, οὔτε ἀνάγκην νὰ δείξωσι τὴν ἀνδρείαν των· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει ἀδυνατήσει κατὰ μικρὸν τὸ Ἔθνος, ἡ ἀνδρεία θέλει ἐξασθενήσει, αἱ ἡδυπάθειαι καὶ τρυφαὶ θέλουσι διαφθείρει τὰ ἤθη· ἄλλα Ἔθνη μάχιμα δὲν θέλουσι λάβει καμμίαν δυσκολίαν νὰ τοὺς νικήσωσι· καὶ οὕτω θέλοντες νὰ ἀποφύγωσι τὰ κακὰ τοῦ πολέμου, θέλουσιν ὑποπέσει εἰς φρικτοτάτην δουλείαν.

Τὰ κακὰ τοῦ πολέμου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, εἶναι πολλὰ τρομερώτερα ἀφ' ὅσον σὺ φρονεῖς. Ὁ πόλεμος ἐξασθενεῖ τὴν Πολιτείαν, καὶ τὴν φέρει πάντοτε εἰς κίνδυνον νὰ ἀφανισθῇ, καὶ ὅταν ἀπόμη κατορθώνῃ τὰς μεγαλητέρας νίκας. Μὲ ὁποιαδήποτε ὀφέλη καὶ ἂν τὸν ἀρχίσῃ τις, δὲν εἶναι ποτὲ βέβαιος νὰ τὸν τελειώσῃ, χωρὶς νὰ εὑρεθῇ ὑποκείμενος εἰς τὰς πλέον τραγικὰς καταστροφὰς τῆς Τύχης· μὲ ὁποιανδήποτε ὑπεροχὴν δυνάμεων καὶ ἂν συγκροτήσῃ τις μίαν μάχην, κάθε παραμικρὸν σφάλμα, ἕνας πανικὸς τρόμος, μία οὐτιδανὴ σκιά, σοῦ ἁρπάζει τὴν νίκην, ἥτις ἤδη ἦτον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ τὴν δίδει εἰς τὸν ἐχθρόν σου· ἀλλὰ καὶ τὴν νίκην αὐτὴν νὰ κρατῇ τις ὡς

σιδηροδέσμιον εἰς τὸ στρατόπεδόν του, ἀφανίζει αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀφανίζων τοὺς ἐχθρούς του, ἐπειδὴ ἐρημώνονται αἱ ἐπαρχίαι του, οἱ ἀγροὶ μένουσι σχεδὸν ἀγεώργητοι, τὸ ἐμπόριον ταράττεται, καὶ τὸ χείριστον, ἀδυνατοῦσιν οἱ καλήτεροι νόμοι, καὶ τρέχουσιν εἰς διαφθοράν τὰ ἤθη. Οἱ Νέοι πλέον δὲν δίδονται εἰς τὴν παιδείαν. Ἡ μεγάλη ἀνάγκη κατασταίνει ὑποφερτὴν τὴν ὀλεθρίαν τῶν στρατευμάτων ἀταξίαν. Ἡ δικαιοσύνη, ἡ εὐταξία, καὶ κάθε ἄλλο πρᾶγμα ζημιοῦται ἀπὸ τὰς ἀτοπίας ταύτας. Ὁ Βασιλεὺς, ὅστις χύνει τὸ αἷμα τόσων ἀνθρώπων, καὶ προξενεῖ τοσαύτας δυστυχίας, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ μικρὰν δόξαν, ἢ διὰ νὰ ἐξαπλώσῃ τὰ ὅρια τοῦ Βασιλείου του, εἶναι ἀνάξιος τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν ζητεῖ, καὶ πρέπει εἰς αὐτὸν νὰ στερηθῇ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξουσιάζει, ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ ἁρπάσῃ ὅ,τι δὲν ἀνῆκεν εἰς αὐτόν.

Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ τρόπος, δι' οὗ ἐξασκεῖται ἡ μεγαλοψυχία καὶ ἡ τόλμη ἑνὸς Ἔθνους ἐν καιρῷ εἰρήνης. Σὺ εἶδες ἤδη τὰς σωματικὰς γυμνάσεις, τὰς ὁποίας διωρίσαμεν, τὰ βραβεῖα, τὰ ὁποῖα θέλουσιν ἐξάψει τὴν ἅμιλλαν, τοὺς κανόνας τῆς δόξης καὶ ἀρετῆς, οἱ ὁποῖοι θέλουσιν ἐμπνευσθῆ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Νέων, εἰς αὐτὰ σχεδὸν τὰ σπάργανα, διὰ τοῦ ἄσματος τῶν λαμπρῶν κατορθωμάτων τῶν Ἡρώων· πρόσθες εἰς αὐτὰ καὶ τὴν βοήθειαν μιᾶς σώφρονος καὶ κοπιαστικῆς ζωῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτοὶ οἱ τρόποι.

Ὅταν Λαός τις σύμμαχος τοῦς Ἔθνους σου εὑρίσκηται εἴς τινα πόλεμον, πρέπει νὰ πέμπῃς εἰς αὐτὸν τὸ ἄνθος τῆς Νεολαίας σου, καὶ μάλιστα ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἤθελες παρατηρήσει, ὅτι ἔχουσι πολεμικὸν πνεῦμα, καὶ ὅτι εἶναι οἱ ἀξιώτεροι εἰς τὸ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὴν πεῖραν.

Τοιου-

Τοιουτοτρόπως θέλεις φυλάξει μεγάλην ὑπόληψιν πλησίον τῶν Συμμάχων σου. Ἡ Συμμαχία σου θέλει ζητεῖται παρὰ πάντων, καὶ ἕκαστος θέλει φοβεῖται μὴ τὴν χάσῃ· καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃς τὸν πόλεμον εἰς τὸ Βασιλειόν σου καὶ μὲ τὰ ἔξοδά σου, θέλεις ἔχει πάντοτε πολλοὺς Νέους ἀνδρείους καὶ ἐξησκημένους εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην. Καί τοι εὑρισκόμενος εἰς εἰρήνην, μὴ παύσῃς νὰ ἀποδίδῃς τιμὰς μεγάλας εἰς τοὺς πολεμικοὺς ἄνδρας, ἐπειδὴ ὁ ἀληθὴς τρόπος, διὰ νὰ ἀπομακρύνῃς τὸν πόλεμον, καὶ νὰ φυλάξῃς μίαν πολυχρόνιον εἰρήνην, εἶναι τὸ νὰ ἐπιμελῆσαι τὰ τοῦ πολέμου, νὰ τιμᾷς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἔμπειροι εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην, νὰ ἔχῃς πάντοτε περὶ σὲ ἄνδρας, γυμνασμένους εἰς τὰ πολεμικὰ εἰς ξένους τόπους, καὶ γνωρίζοντας τὰς δυνάμεις, τοὺς κανόνας, καὶ τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν τῶν γειτνιαζόντων Ἐθνῶν, νὰ ἦσαι ἐπίσης ἀνίκανος καὶ εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃς τὸν πόλεμον διὰ φιλοδοξίαν, καὶ εἰς τὸ νὰ τὸν φοβῆσαι δι' ἀδυναμίαν. Τοιουτοτρόπως, ὢν πάντοτε ἕτοιμος εἰς τὸ νὰ τὸν κάμῃς, θέλεις τὸν ἀποφεύγει σχεδὸν πάντοτε.

Ὅταν δὲ βλέπῃς, ὅτι οἱ Σύμμαχοι ἑτοιμάζονται νὰ πολεμήσωσιν ἀναμεταξύ των, πρέπει νὰ γενῇς ὁ διαλλακτὴς αὐτῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποκτᾷς δόξαν βασιμωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν τῆς τῶν Κατακτητῶν· περιζεις τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ξένων· ὅλοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπὸ σέ· σὺ βασιλεύεις ἐπ' αὐτοὺς διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης, καθὼς βασιλεύεις εἰς τοὺς ὑπηκόους σου διὰ τῆς ἐξουσίας· γίνεσαι ὁ φύλαξ τῶν ἀπορρήτων, ὁ διαιτητὴς τῶν συνθηκῶν, ὁ κύριος τῶν καρδιῶν· ἡ φήμη σου πετᾷ καὶ εἰς τὰς πορρωτάτω κειμένας χώρας, τὸ ὄνομά σου εἶναι ὡς μῦρον εὐῶδες, τὸ

ὁποῖον

ὁποῖον πνέει ἀπὸ τόπον εἰς τόπον ἕως εἰς τὰ πλέον ἀφεστῶτα Ἔθνη. Ἐν τοιαύτῃ στάσει, ἂν τολμήσῃ νὰ σὲ πολεμήσῃ κἀνὲν πλησιόχωρον Ἔθνος, ἐναντίον εἰς τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου, σὲ εὑρίσκει ἐξησκημένον εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ ἕτοιμον, καὶ τὸ περισσότερον, σὲ εὑρίσκει ἀγαπώμενον καὶ βοηθούμενον. Ὅλοι οἱ γείτονές σου ἐμβαίνουσιν εἰς κίνησιν ὑπὲρ σοῦ, καὶ εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι ἡ διατήρησίς σου φέρει τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν. Ἰδοὺ ἓν περιχαράκωμα πολλὰ ὀχυρώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ τείχη τῶν Πόλεων, καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς ἰσχυροτέρας Ἀκροπόλεις. Ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς δόξα. Ἀλλ', ὦ πόσον ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ Βασιλεῖς, οἵτινες ἠξεύρουν νὰ τὴν ἀναζητήσωσι, καὶ δὲν ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτήν! ἐξ ἐναντίας οἱ περισσότεροι τρέχουσιν ὀπίσω μιᾶς ἀπατηλῆς σκιᾶς, καὶ ἀφίνουσιν ὄπισθέν των τὴν ἀληθῆ δόξαν, ἐπειδὴ δὲν τὴν γνωρίζουσιν.

Ἀφ' οὗ ὁ Μέντωρ ὡμίλησεν οὕτως, ὁ Φιλοκλῆς ἐκστατικὸς τὸν ἐθεώρει, ἔπειτα ἔρριπτε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπάνω εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ ἠσθάνετο μεγάλην χαρὰν διὰ τὸν πόθον, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰδομενεὺς ἐδέχετο εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του ὅλους τοὺς λόγους, οἵτινες ἐξήρχοντο ὡς ποταμὸς σοφίας ἀπὸ τὸ στόμα ἐκείνου τοῦ ξένου.

Ἡ Ἀθηνᾶ, ὑποκάτω εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Μέντορος, διέταττεν εἰς τὸ Σάλεντον τοὺς σοφωτέρους Νόμους, καὶ τοὺς ὠφελιμωτέρους διοικητικοὺς κανόνας, ὄχι τόσον διὰ τὴν δόξαν καὶ εὐτυχίαν τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἰδομενέως, ὅσον διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τὸν Τηλέμαχον, εἰς τὴν ἐπιστροφήν του, παράδειγμα προφανέστατον τῶν ὅσων μία σοφὴ διοίκησις δύναται νὰ πράξῃ, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τοὺς Λαοὺς εὐτυχεῖς, καὶ νὰ ὑψώσῃ τὸν ἀγαθὸν Βασιλέα εἰς δόξαν αἰώνιον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Τηλέμαχος, εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων, κερδίζει τὴν εὔνοιαν τοῦ Φιλοκτήτου, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς ἦτον ἐναντίος του διὰ τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἔφερε πρὸς τὸν Πατέρα του Ὀδυσσέα. Ὁ Φιλοκτήτης τῷ διηγεῖται τὰ συμβάντα του, εἰς τὰ ὁποῖα παρεισάγει καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡρακλέους, ὅς τις ἐπροξενήθη εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ φαρμακευμένου χιτῶνος, τὸν ὁποῖον ὁ Κένταυρος Νέσσος ἔδωκεν εἰς τὴν Δηϊάνειραν· τοῦ φανερώνει πῶς ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἡρωος τὰ θεῖά του βέλη, ἄνευ τῶν ὁποίων (κατὰ τὸν χρησμὸν) ἡ Τροία ἦτον ἀπόρθητος, καὶ ἐπειδὴ ἐφανέρωσε τὸ μυστικόν του, ἐτιμωρήθη μὲ ὅλα τὰ κακά, τὰ ὁποῖα ὑπέφερεν εἰς τὴν Λῆμνον, καὶ ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς μετεχειρίσθη τὸν Νεοπτόλεμον, διὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας, ὅπου ἰατρεύθη τῶν πληγῶν του διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἐν τούτοις ὁ Τηλέμαχος ἐδείκνυε τὴν ἀνδρείαν του εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. Ἀναχωρήσας ἀπὸ τὸ Σάλεντον, ἐπροσπάθησε νὰ κερδίσῃ τὴν ἀγάπην τῶν Γερόντων Στρατηγῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ἐμπειρία ἦσαν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Ὁ Νέστωρ, ὅς τις ἐγνώρισε τὸν Τηλέμαχον ἔτι εἰς τὴν Πύλον, καὶ ἐχρημάτισε πάντοτε φίλος τοῦ Ὀδυσσέως, τὸν ἠγάπα ὡς Υἱόν του, τῷ ἔδιδε πολλὰς διδασκαλίας, τὰς ὁποίας ἐβεβαίωνε διὰ διαφόρων παραδειγμάτων, καὶ τῷ ἐδιηγεῖτο ὅλα τὰ συμβάντα τῆς νεότητός του, καὶ ὅλας, ὅσας εἶδεν ἐνδόξους πράξεις τῶν Ἡρώων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἡ μνήμη τούτου τοῦ φρονίμου Γέροντος, ὅς τις ἔζησε τρεῖς ἡλικίας ἀνθρώπων, ἦτον ὡς μία ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἐγκεχαραγμένη εἰς τὸν μάρμαρον καὶ εἰς τὸ μέταλλον.

Ὁ Φιλοκτήτης δὲν ἔλαβε κατ' ἀρχὰς τὴν αὐτὴν μὲ τὸν Νέστορα κλίσιν πρὸς τὸν Τηλέμαχον. Τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἐκ πολλοῦ χρόνου κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τὴν καρδίαν του ἔτρεφεν, τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸν Υἱόν ἐκείνου, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἰδῇ, χωρὶς θλῖψιν τῆς καρδίας του, ὅσα οἱ Θεοὶ ἡτοίμαζον, καθὼς ἐφαίνετο, εἰς αὐτὸν τὸν Νέον, διὰ νὰ τὸν ἀναδείξωσιν ἴσον μὲ ἐκείνους τοὺς Ἥρωας, οἵτινες κατηδάφισαν τὴν Τροάδα. Ἀλλὰ τελευταῖον ἡ μετριότης τοῦ Τηλεμάχου ἐνίκησε τὴν ἔχθραν τοῦ Φιλοκτήτου, ὁ ὁποῖος δὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἀλλέως, εἰμὴ νὰ ἀγαπήσῃ ἐκείνην τὸν τόσον

Σοφῶς διδάσκει ἱερῶν νῦν τῷ λόγῳ,
Οὓς παλαι ἔλλη ὑπὲρ Ἀλκείδη ποίνης.

σὸν σεμνὴν καὶ ἱλαρὰν ἀρετήν. Αὐτὸς ἐλάμβανε συνεχῶς τὸν Τηλέμαχον, καὶ τῷ ἔλεγεν. Ὁμολογῶ, ὦ Υἱέ μου, (ἐπειδὴ πλέον δὲν φοβοῦμαι νὰ σὲ ὀνομάσω δι' ἑνὸς τοιούτου ὀνόματος) ὅτι ὁ Πατήρ σου καὶ ἐγὼ ἐστάθημεν πολὺν καιρὸν ἐχθροί· ὁμολογῶ ὁμοίως, ὅτι ἀφ' οὗ κατηδαφίσθη ἡ ὑπερήφανος Πόλις τῆς Τρῳάδος, ἡ καρδία μου δὲν εἶχεν ἀκόμη πραϋνθῇ, καὶ ὅταν σὲ εἶδον, ἐδοκίμασα κόπον εἰς τὸ νὰ ἀγαπήσω τὴν ἀρετὴν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως· πολλάκις δι' αὐτὸ ἐμέμφθην τὸν ἐμαυτόν μου· ἀλλὰ τελευταῖον ἡ Ἀρετή, ὅταν ἦναι γλυκεῖα, ἁπλῆ, ἀληθὴς, καὶ σεμνὴ, νικᾷ κἀθε ἐναντιότητα. Ἔπειτα ὁ Φιλοκτήτης ἠναγκάσθη ἀνεπαισθήτως νὰ τῷ διηγηθῇ, ὁποία ἐστάθη ἡ αἰτία, ἥτις ἄναψεν εἰς τὴν καρδίαν του τόσον μῖσος κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως.

Πρέπει, τῷ εἶπε, νὰ ἀρχίσω τὴν Ἱστορίαν μου ἐξ ἀρχῆς. Ἐγὼ ἠκολούθουν παντοχοῦ τὸν μέγαν Ἡρακλέα, ὅς τις ἠλευθέρωσε τὴν γῆν ἀπὸ τόσα τέρατα, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου οἱ ἄλλοι Ἥρωες ἦσαν ὡς οἱ ἀδύνατοι κάλαμοι πρὸς μίαν μεγάλην Δρῦν, ἢ ὡς τὰ πλέον μικρὰ πτηνὰ πρὸς τὸν Ἀετόν. Αἱ ἐδικαί του καὶ ἐδικαί μου δυστυχίαι ἔλαβον ἀρχὴν ἀπὸ ἓν πάθος, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὰς πλέον φοβερὰς δυστυχίας, ἀπὸ τὸν Ἔρωτα. Ὁ Ἡρακλῆς, ὅς τις ἐνίκησε τόσα τέρατα, δὲν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τὸ ἐπονειδιστον τοῦτο πάθος, καὶ ἔγινε παίγνιον τοῦ σκληροῦ βρέφους Ἔρωτος. Ἐκεῖνος ὁ μέγας Ἥρως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνθυμηθῇ, χωρὶς νὰ ἐρυθριάσῃ ἀπὸ ἐντροπὴν, ὅτι ἐλησμόνησέ ποτε τὴν δόξαν του, καταντήσας νὰ νήθῃ πλησίον τῆς Ὀμφάλης, Βασιλίσσης τῆς Λυδίας, ὡς ὁ χείριστος καὶ χαυνότατος ὅλων τῶν ἀνθρώπων· τόσον ὑπεδουλώθη εἰς τὸν τυφλὸν ἔρωτα.

Ἀπει-

Ἀπειράκις μοὶ ὡμολόγησεν, ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς ζωῆς του ἠμαύρωσε τὴν ἀρετήν του, καὶ ἐξήλειψε σχεδὸν τὴν δόξαν τῶν ἄθλων του. Ἀλλ', ὦ Θεοί! τοιαύτη εἶναι ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀστασία τῶν ἀνθρώπων· δίδουσι μεγίστην πίστιν εἰς τὸν ἑαυτόν των, καὶ δὲν ἀντέχουσιν εἰς κἀνὲν πρᾶγμα. Φεῦ! ὁ μέγας Ἡρακλῆς μετέπεσεν εἰς τὰ δίκτυα τοῦ Ἔρωτος, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἐμίσησεν. Ἠγάπησε τὴν Δηϊάνειραν, καὶ ἤθελεν εἶσθαι εὐτυχὴς, ἐὰν ἔμενε σταθερὸς εἰς αὐτὸν τὸν ἔρωτα, τὸν ὁποῖον ἔλαβε πρὸς μίαν γυναῖκα, ἥτις ἔγινε σύζυγός του. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡ νεότης τῆς Ἰόλης, εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ὁποίας ἦσαν ἐξωγραφισμέναι αἱ χάριτες, ἐκυρίευσε τὴν καρδίαν του· ἄναψεν ἀπὸ ζηλοτυπίαν ἡ Δηϊάνειρα, καὶ ἐνθυμήθη ἐκεῖνο τὸ θανατηφόρον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ὁ Κένταυρος Νέσσος, ἀποθνήσκων, ἔφησεν εἰς αὐτὴν, ὡς μέσον βέβαιον, διὰ νὰ διεγείρῃ τὸν πρὸς ἑαυτὴν ἔρωτα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἡρακλέους, ὁπόταν ἐκεῖνος ἤθελε φανῇ, ὅτι τὴν ἀμελεῖ καὶ μηδόλως περὶ αὐτῆς φροντίζει, κυριευόμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα ἄλλης τινος γυναικός. Οἴμοι! ἐκεῖνο τὸ ἔνδυμα, βεβρεγμένον ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν αἷμα τοῦ Κενταύρου, ἔκρυπτεν ἐν ἑαυτῷ τὸ φαρμάκι τῶν βελῶν, δι' ὧν ὁ μέγας Ἥρως ἐθανάτωσεν ἐκεῖνο τὸ Τέρας. Σὺ ἠξεύρεις, ὅτι τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους, τὰ θανατώσαντα τὸν δύστροπον ἐκεῖνον Κένταυρον, ἦσαν πρότερον βεβαμμένα εἰς τὸ αἷμα τῆς Λερναίας Ὕδρας, καὶ ὅτι τὸ αἷμα τοῦτο, φαρμακεῦον αὐτὰ, κατέστηνε τὰς δι' αὐτῶν γενομένας πληγὰς ἀνιάτους.

Ἐνδυθεὶς λοιπὸν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖνο τὸ θανατηφόρον ἱμάτιον, ἠσθάνθη εὐθὺς τὴν φθοροποιὰν φλόγα, ἥτις διεπέρασεν ἕως τὸν μυελὸν τῶν κοκάλων του. Ὕψωσε φωνὰς φοβερὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀντι-

ἀντηχοῦσε τὸ ὄρος τῆς Οἴτης, καὶ ἀντεβόων ὅλαι αἱ βαθεῖαι κοιλάδες. Ἐφαίνετο, ὅτι δὶ ἐκείνων τῶν φωνῶν ἐταράττετο καὶ ἡ ἰδία θάλασσα. Οἱ πλέον θυμοειδεῖς ταῦροι μὲ τοὺς φοβεροὺς των μυκηθμοὺς, τοὺς ὁποίους ὑψώνουσιν, ὅταν μάχωνται, δὲν ἤθελον ἀποτελέσει βοὴν τόσον τρομερὰν. Ὁ δυστυχὴς Λίχας, ὅς τις ἔφερεν εἰς τὸν Ἡρακλέα τὸ θανατηφόρον ἐκεῖνο ἔνδυμα ἐκ μέρους τῆς Δηϊανείρας ἐτόλμησε νὰ τῷ πλησιάσῃ· ἀλλ' ὁ Ἡρακλῆς, μαινόμενος ἀπὸ τὸν πόνον του, τὸν ἐτίναξεν εἰς τὸν ἀέρα, καθὼς ὁ σφενδονίτης τεινάσσει μὲ τὴν σφενδόνην τὴν πέτραν, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ῥίψῃ μακρὰν ἀπὸ αὐτόν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ Λίχας, σφενδονισθεὶς ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν χεῖρα τοῦ Ἡρακλέους ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὄρους, ἔπεσεν εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὅπου μετεμορφώθη αἰφνιδίως εἰς βράχον, ὁ ὁποῖος φυλάττων ἀκόμη τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα, καὶ πλητόμενος πάντοτε ἀπὸ τὰ ἀφρίζοντα κύματα, τρομάζει ἀπὸ μακρὰν τοὺς πλέον φρονίμους καὶ ἐμπείρους Ναυκλήρους.

Ἐσυμπέρανα, μετὰ τὴν δυστυχίαν τοῦ Λίχα, ὅτι δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὸν Ἡρακλέα, διὰ τοῦτο ἐσπούδασα νὰ κρυφθῶ εἰς τὰ πλέον βαθέα σπήλαια. Τὸν εἶδον μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ ἐκριζώνῃ εὐκόλως μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὰς ὑψηλὰς Ἐλάτας, καὶ τὰς παλαιὰς Δρῦς, αἱ ὁποῖαι εἰς διάστημα πολλῶν χρόνων κατεφρόνησαν τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κεραυνίδων, ἐν ᾧ μὲ τὴν ἄλλην χεῖρα ἔπασχε ματαίως νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ σῶμά του τὸ θανατηφόρον ἐκεῖνο ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον τόσον σφοδρῶς ἐκόλλησεν εἰς τὸ δέρμα του, ὥστε ἐσυσωματώθη μὲ τὰ μέλη του. Ὅσον μέρος ἔσχιζεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἔνδυμα, ἄλλο τόσον ἔσχιζεν ἀπὸ τὸ δέρμα του,

καὶ

καὶ ἀπὸ τὸ κρέας του· τὸ αἷμα ἔτρεχε ποταμηδὸν, καὶ ἔβρεχεν ὅλην τὴν περὶ αὐτὸν γῆν. Τελευταῖον ἡ ἀρετή του ἐνίκησε τὴν ὀδύνην του, καὶ αὐτὸς ἐφώναξε. Σὺ βλέπεις, ὦ ἠγαπημένε μου Φιλοκτήτα, τὰς βασάνους, δι' ὧν οἱ Θεοὶ μὲ παιδεύουσιν. Λύτοὶ εἶναι δίκαιοι, ἐγὼ μόνον εἶμαι ἄδικος καὶ ὑπεύθυνος, ἐπειδὴ τοὺς παρώργισα, ἀθετήσας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἐχρεώστουν πρὸς τὴν γυναῖκά μου. Ἀφ' οὗ ἐνίκησα τόσους ἐχθροὺς, ἐνικήθην ἀνάνδρως ἀπὸ τὸν ἔρωτα μιᾶς ὡραιότητος ξένης. Ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ ἀποθάνω, διὰ νὰ πράυνα τὸν θυμὸν τῶν Θεῶν.

Σὺ ὅμως, οἴμοι! ποῦ φεύγεις, ὦ φίλτατέ μοι φίλε; Ὁ ὑπερβολικός πόνος μὲ παρώξυνεν ἐπ' ἀληθείας, εἰς τὸ νὰ πράξω ἐναντίον τοῦ δυστυχοῦς Λίχα μίαν ὠμότητα, διὰ τὴν ὁποίαν καταδικάζω ἐμαυτόν· δὲν ἐγνώρισεν ὁ ἄθλιος ὁποῖον φαρμάκι μοὶ ἔδιδε, διὰ τοῦτο δὲν τῷ ἔπρεπεν ἡ δυστυχία, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν χειρῶν μου ἔλαβεν. Πιστεύεις ὅμως σὺ, ὅτι δύναμαι νὰ λησμονήσω, τὴν ὁποίαν σοὶ χρεωστῶ φιλίαν, καὶ νὰ σὲ στερήσω τὴν ζωήν; Ὄχι, ὄχι, δὲν θέλω παύσει ποτὲ τοῦ νὰ ἀγαπῶ τὸν Φιλοκτήτην. Ὁ Φιλοκτήτης θέλει δεχθῆ τὴν ἑτοίμην εἰς τὸ νὰ πετάσῃ ψυχήν μου· αὐτὸς θέλει συνάξει τὴν κόνιν μου. Ποῦ εἶσαι λοιπὸν, ὦ ἀγαπητέ μοι Φιλοκτῆτα! ὦ Φιλοκτῆτα, ἡ μόνη ἐλπὶς, ἥτις μοὶ μένει ἀπόμη ἐπάνω εἰς τὴν γῆν;

Εἰς τοὺς λόγους τούτους, τρέχω χωρὶς ἀναβολὴν πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς ἐκτείνει τοὺς βραχίονάς του, καὶ θέλει νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇ· ἀλλὰ παραιτεῖται, φοβούμενος μὴν ἀνάψῃ εἰς τὸ σῶμά μου ἐκείνην τὴν φθοροποιὰν φλόγα, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς φλογίζεται. Οἴμοι! λέγει, οὔτε ἡ παρηγορία ἄυτη μοὶ εἶναι πλέον συγκεχωρημένη· καὶ ὁμιλῶν τοιουτοτρόπως, συναθροίζει ὅλα τὰ δένδρα, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐκριζώσει, κάμνει μὲ αὐτὰ πυρὰν ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὄρους, ἀναβαίνει ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἀταράχως, ἁπλώνει τὸ δέρμα τοῦ ἐν Νεμέᾳ Λέοντος, μὲ τὸ ὁποῖον ἐσκέπασε τόσους χρόνους τοὺς ὤμους του, ὅταν ἐπήγαινεν ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν τῆς Οἰκουμένης ἕως εἰς τὴν ἄλλην θανατώνων τὰ τέρατα, καὶ ἐλευθερώνων τοὺς δυστυχεῖς, ἀκουμβᾷ εἰς τὸ ῥόπαλόν του, καὶ μὲ προστάζει νὰ ἀνάψω τὴν πυράν.

Αἱ χεῖρές μου, τρέμουσαι καὶ ἀπὸ φρίκην κυριευμέναι, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τῷ ἀρνηθῶσι μίαν τοιαύτην σκληρὰν χάριν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ δὲν ἦτον πλέον δι' αὐτὸν θεῖον δῶρον, ἀλλ' ὀλεθρία μᾶλλον καὶ ἀνυπόφορος. Ἐφοβήθην μήπως, ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὀδυνῶν του, πράξῃ ἀνάξιόν τι τῆς ἀρετῆς ἐκείνης, ἥτις ἐξέπληξε τὴν Οἰκουμένην.

Ἀφ' οὗ εἶδεν, ὅτι ἡ φλὸξ ἄρχισε νὰ διαδίδηται εἰς τὴν πυράν, ἐφώναξε· τώρα, ὦ ἠγαπημένε μοι Φιλοκτῆτα, δοκιμάζω τὴν ἀληθῆ σου φιλίαν, ἐπειδὴ ἐγνώρισα καλῶς, ὅτι ἀγαπᾷς περισσότερον τὴν τιμήν μου, παρὰ τὴν ἰδίαν μου ζωήν. Παρακαλῶ λοιπὸν τοὺς Θεοὺς, νὰ σοὶ ἀνταμείψωσιν ἀφθόνως. Σοὶ ἀφίνω τὸ ἐπὶ τῆς γῆς πολυτιμώτερόν μου πρᾶγμα, τὰ βέλη ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι βεβαμμένα εἰς τὸ αἷμα τῆς ἐν Λέρνῃ Ὕδρας. Σὺ ἠξεύρεις καλῶς, ὅτι αἱ ἐξ αὐτῶν πληγαὶ εἶναι ἀνίατοι, καὶ διὰ τοῦτο θέλουν σὲ ἀναδείξει ἀήττητον, ὡς ἐμὲ, οὔτε θνητός τις θέλει τολμήσει νὰ πολεμήσῃ μετὰ σοῦ. Ἐνθυμήσου, ὅτι ἐγὼ ἀποθνήσκω πιστὸς εἰς τὴν φιλίαν μας, καὶ μὴ λησμονήσῃς ποτὲ πόσον μοὶ ἐστάθης ἀγαπητός· ἀλλ' ἀνίσως ἦναι

ἀλη-

ἀληθὲς, ὅτι ἡ καρδία σου αἰσθάνεται εὐσπλαγχνίαν, εἰς τὰς συμφοράς μου, δός μοι τὴν τελευταίαν ταύτην παραμυθίαν, καὶ ὑποσχεθητί μοι, ὅτι δὲν θέλεις φανερώσει ποτὲ εἰς τινὰ οὔτε τὸν θάνατόν μου, οὔτε τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον θέλει κρυφθῆ παρὰ σοῦ ἡ κόνις τοῦ σώματός μου.

Οἴμοι! ἐγὼ τοῦ τὸ ὑπεσχέθην, καὶ πρὸς τούτοις μάλιστα τῷ ὁρκίσθην, βρέχων τὴν πυράν του μὲ τὰ δάκρυά μου. Ἔστραψε τότε μία ἀκτὶν χαρᾶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του· ἀλλ' ἐν ταὐτῷ ἕνας λαίλαψ φλογὸς, ὅς τις τὸν περιεκύλωσε, ἔσπιξε τὴν φωνήν του, καὶ τὸν ἀφήρπασε σχεδὸν ἀπὸ τὴν ὅρασίν μου. Ἐγὼ μ' ὅλον τοῦτο τὸν ἔβλεπον ἀκόμη διὰ τῆς φλογὸς, ἔχοντα πρόσωπον γαληνὸν, ὡς νὰ ἦτον ἐστεφανωμένος μὲ ἄνθη καὶ περιχυμένος ἀπὸ ἀρώματα εἰς τὴν χαρὰν τερπνοτάτου συμποσίου μεταξὺ ὅλων τῶν φίλων του.

Τὸ πῦρ κατενάλωσε παρευθὺς ὅλον τὸ γήϊνον καὶ θνητὸν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐν ἑαυτῷ· δὲν ἔμεινεν εἰς αὐτὸν τίποτε ἀφ' ὅσον εἰς τὴν γέννησίν του ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Μητέρα του Ἀλκμήνην, ἀλλ' ἐφύλαξε μόνον διὰ προσταγῆς τοῦ παντοδυνάμου Πατρός του ἐκείνην τὴν λεπτὴν καὶ ἀθάνατον φύσιν, ἐκείνην τὴν Οὐράνιον φλόγα, ἥτις εἶναι ἡ ἀληθὴς ἀρχὴ τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Ζεὺς τῷ ἔδωκεν. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ὁ Ἡρακλῆς ὑπῆγεν εἰς τὰς χρυσοκτίστους κατοικίας τοῦ φωτεινοῦ Ὀλύμπου νὰ πίνῃ τὸ Νέκταρ μετὰ τῶν Θεῶν, ὅπου παρ' αὐτῶν τῷ ἐδόθη εἰς γυναῖκα ἡ ἀξιέραστος Ἥβη, θυγάτηρ τῆς Ἥρας (1), ἥτις εἶναι ἡ Θεὰ τῆς Νεό-

(1) Ἡ Ἥρα ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας ἀδελφὴ ἅμα τε καὶ γυνὴ τοῦ Διός, Βασίλισσα τῶν λοιπῶν Θεῶν,

Θεῶν, καὶ Θεὰ τῶν Βασιλειῶν καὶ τοῦ πλούτου. Εἶχε τὴν ἐπιστασίαν τῶν γάμων καὶ τῶν τικτουσῶν γυναικῶν, ὅθεν ἠξιώθη Ναῶν πολλῶν καὶ θυσιαστηρίων. Ἐγέννησε τὸν Ἥφαιστον, ὡς σελ. 82. δεδήλωται ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ, τὸν Ἄρην ὡς σελ. 330. ἐν τῷ ἰδίῳ τόμῳ, καὶ τὴν Ἥβην, Θεαν τῆς Νεότητος, καὶ τὴν καταστησεν εἰς μεγάλην ἀγάπην πλησίον τοῦ Διός, ὥστε καὶ τὸν ὑπηρέτει πάντοτε εἰς τὴν τράπεζαν, προσφέρουσα αὐτῷ διὰ ποτὸν τὸ Νέκταρ, ἕως ὅπου ὁ Ζεὺς ἔβαλε τὸν Γανυμήδην εἰς τὸν τόπον της. Ἦτον εἰς ἄκρον ζυλόστυπος τῶν Παλλακίδων τοῦ ἀνδρός της, ὡς δεδήλωται περὶ τῆς Λητοῦς σελ. 68. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου τόμου. Ἐκαλεῖτο διαφόροις ὀνόμασιν. Ὡς, Ἀργεία Ἥρα, διὰ τὰς ἑορτὰς τὰς ὁποίας ἑώρταζον οἱ Ἀργεῖοι καλουμένας Ἡραῖα, τὰς ὁποίας ἐτέλουν διὰ μιᾶς καμπρᾶς Ἑκατόμβης, δηλαδὴ θυσίας ἑκατὸν Βοῶν. Ἔτι ἐκαλεῖτο Γαμηλία, Παρθένια, Τελεία, Calendaris, κτλ. Εἶχε δοῦλον τὸν Ἄργον, τὸν ὁποῖον ἔπεισα ἐφόνευσεν ὁ Ἑρμῆς, ὡς δεδήλ. Σελ. 476. καὶ τὴν Ἶριδα, ὡς σελ. 338. διείληπται. Πλάττεται παρὰ τῶν Ποιητῶν καθημένη εἰς χρυσῆν ἅμαξαν, τὴν ὁποίαν ἑλκύουσι παγώνια (Ταὼ), ἔχει ἐπακολουθοῦσαν ὄπισθεν τὴν Ἶριδα, εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα κατέχει σκῆπτρον, καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν Ῥοῖσκον (μῆλον ῥοιᾶς), καὶ ὑπὸ τῶν ποδῶν της εὑρίσκεται ἐρριμμένος ὁ κόκκυξ (κοῦκκος), ἐπειδὴ εἰς τοιοῦτον πτηνὸν μετεβλήθη ὁ Ζεὺς, ἐρασθεὶς αὐτῆς. Διὰ τῆς Ἥρας ὅμως ἀλληγορικῶς, δηλοῦται (κατὰ τὸν Βάῤῥωνα) ἡ Γῆ, καὶ διὰ τοῦ Διὸς ὁ Οὐρανὸς, ἐκ τῆς συζεύξεως τῶν ὁποίων, δηλ. ἐκ τῆς μίξεως τῶν οὐρανίων ἐπιῤῥοῶν, καὶ τῶν γηΐνων ἀναθυμιάσεων, γεννῶνται σχεδὸν ὅλα. Κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς πάλιν, Ἥρα ἐννοεῖται ὁ Ἀήρ, καθὼς καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα σημαίνει, γινομένου, κατὰ ἀναγραμματισμὸν, τοῦ πρώτου στοιχείου, τελευταίου. Καὶ ὡς λέγει ὁ Κικέρων (de Natura Deorum 2,), ὁ μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ θαλασσῶν ἐντεθειμένος Ἀήρ, τῷ τῆς Ἥρας ὀνόματι καθιέρωται. Διὰ τοῦτο καὶ πλάττεται γυνὴ τοῦ Διὸς, ὅτι ὁ Ἀήρ ψυχρὸς ὢν καθ' ἑαυτὸν, παρὰ τοῦ Διός, τοῦτ' ἔστι, παρὰ τοῦ πυρὸς θερμαίνεται. Ὅθεν καὶ παρ' ἐνίων ἡ Ἥρα ἐκλήθη Ἀερία, ὅτι δηλ. ἐν τῷ ἀέρι βασιλεύει, καὶ ἡ ἰδία ἀὴρ ἐστίν. Ἐντεῦθεν ἔπλασαν, ὅτι ἡ Ἥρα δεθεῖσα παρὰ τοῦ Διὸς χρυσαῖς ἁλύσεσι, καὶ τοὺς πόδας σιδηροῖς ἄκμοσι βαρυνθεῖσα ἐκρεμάσθη ἐν τῷ Ἀέρι, δηλοῦντες, ὅτι ὁ Ἀὴρ πλησιέστερος ὢν τοῦ οὐρανίου πυρὸς μιγνύται μετα

Νεότητος, καὶ ἡ ὁποία ἐκέρνα εἰς τὸν Δία τὸ Νέκταρ, πρὶν νὰ γένῃ ὁ Γανυμήδης (1) ἄξιος αὐτῆς τῆς τιμῆς.

Μετὰ ταῦτα, ἐκεῖνα τὰ βέλη, τὰ ὁποῖα μοὶ ἐχαρίσθησαν ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα, διὰ νὰ ὑπερβῶ ὅλους τοὺς Ἥρωας κατὰ τὴν δόξαν, ἐχρημάτισαν αἰτίαι τῶν δεινῶν μου καὶ τῶν ἀπεράντων μου πόνων. Μετ' οὐ πολὺ συνέβη, ὅτι οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος, συμμαχήσαντες ἀναμεταξύ των, ἀπεφάσισαν νὰ ἀφανίσωσι τὴν δύναμιν τοῦ Πριάμου, καὶ νὰ ἐκδικήσωσι τὸν Μενέλαον ἐναντίον τοῦ παρανόμου Πάριδος, ὅς τις ἥρπασε τὴν Ἑλένην. Τὸ Μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐχρησμῳδότησεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἐὰν δὲν εἶχον μεθ' ἑαυτῶν τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλπίζωσιν εὐτυχὲς τὸ τοῦ πολέμου τέλος, τὸν ὁποῖον τότε ἐπεχειρίζοντο. Ὁ Πατήρσου Ὀδυσσεὺς, ὁ σοφώτερος καὶ ἐφευρετικώτερος εἰς τὸ συμβουλεύειν, ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς νὰ μὲ καταπείσῃ νὰ ὑπάγω μετ' αὐτῶν εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρῳάδος πολιορκίαν, καὶ νὰ φέρω τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἐπίστευεν, ὅτι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου.

Πα-

τὰ τῶν δύω κατωτέρων στοιχείων δηλ. μετὰ τῆς Γῆς καὶ τοῦ ὕδατος, τὰ ὁποῖα εἶναι βαρύτερα τῶν ἀνωτέρω. ὅρα προσέτι καὶ Σελ. 77, 78, 79, 80. ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ πρώτου τόμου.

(1) Ὁ Γανυμήδης ἦτον Υἱὸς τοῦ Τρῳὸς, ὡραιότατος τῶν τότε παίδων. Τοῦτον εὑρὼν ὁ Ζεὺς εἰς τὸ Ὄρος τῆς Ἴδης θηρεύοντα, μεταμορφωθεὶς εἰς Ἀετὸν, ἥρπασε, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἀποκατεστήσας αὐτὸν οἰνοχόον εἰς τὸν τόπον τῆς Ἥβης, θυγατρὸς τῆς Ἥρας. Ὁ ὑγίνιος (Hyginus) ἐν Ἄστρῳ λέγει, ὅτι ὁ Γανυμήδης, μετενεχθεὶς παρὰ τοῦ Διὸς εἰς τοὺς Ἀστέρας, σχηματίζει τὸ σημεῖον, καλούμενον Ὑδροχόον, τοῦ ὁποίου τὸ Ἄστρον φαίνεται, ὅτι φέρει εἶδος ἀνθρώπου χέοντος ὕδωρ.

Παρῆλθεν ἤδη πολὺς χρόνος, ἀφ' οὗ ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἐφαίνετο πλέον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' οὔτε ἠκούετο κἀμένα νέον ἀνδραγάθημα ἐκείνου τοῦ Ἥρωος. Ἤρξαντο πάλιν νὰ ἀναφαίνωνται ἀτιμωρήτως ἐπὶ τῆς γῆς τὰ Τέρατα, καὶ οἱ κακοποιοὶ καὶ ἄνομοι ἄνθρωποι. Δὲν ἤξευρον οἱ Ἕλληνες, τί νὰ στοχασθῶσι περὶ αὐτοῦ. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι ἀπέθανεν, ἄλλοι ἐβεβαίουν, ὅτι ὑπῆγε πρὸς τὰ Ἀρκτικὰ καὶ Ὑπερβόρεια μέρη διὰ νὰ καταδαμάσῃ τοὺς Σκύθας· ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως διϊσχυρίζετο, ὅτι ἀπέθανε, καὶ ὑπεσχέθη νὰ μὲ βιάσῃ εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσω τὸν θάνατόν του. Ἦλθε λοιπὸν καὶ μὲ ηὗρεν εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἠδυνάμην νὰ παρηγορηθῶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλκείδου. Ἐβουλίμασε μεγάλον κόπον, ἕως νὰ μὲ πλησιάσῃ, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερα νὰ βλέπω πλέον τοὺς ἀνθρώπους· ἠσθανόμην μεγαλωτάτην θλῖψιν εἰς τὸ νὰ ἀφίσω τὰς ἐρημίας τοῦ Ὄρους Οἴτης, ὅπου εἶδον ἀποθνήσκοντα τὸν ἠγαπημένον μου φίλον, οὔτε ἄλλο ἐφρόντιζον εἰμὴ νὰ φαντάζωμαι τὴν εἰκόνα ἐκείνου τοῦ Ἥρωος, καὶ νὰ κλαίω, βλέπων ἐκείνους τοὺς θλιβεροὺς καὶ δι' ἐμὲ λυπηροὺς τόπους. Ὁ Πατήρσου ὅμως εἶχεν εἰς τὰ χείλη του ἐπικαθημένην τὴν γλυκεῖαν καὶ παντοδύναμον πειθώ· αὐτὸς ἔδειξε θλῖψιν σχεδὸν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐδικήν μου, ἔχυσε πηγὰς δακρύων, καὶ εὑρῆκε τὸν τρόπον νὰ περδίσῃ κατὰ μικρὸν τὴν καρδίαν μου, καὶ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην μου· μὲ παρεκίνησε διὰ τῶν λόγων του νὰ λάβω κλίσιν πρὸς τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ἐπῄνουν νὰ πολεμήσωσι διὰ μίαν δικαίαν αἰτίαν, μὴ δυνάμενοι, ἄνευ ἐμοῦ, νὰ ἐλπίσωσι εὐτυχῆ ἔκβασιν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά των· δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ εὐγάλῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου τοῦ Ἡρα-

κλέους, τὸν ὁποῖον ὡρκίσθην νὰ μὴ φανερώσω ποτέ· ὁ ὀξύνους ὅμως Ὀδυσσεὺς δὲν ἀμφίβαλλε περὶ τούτου, καὶ μ' ἐβίαζε νὰ τῷ φανερώσω εἰς ποῖον τόπον ἔκρυψα τὴν κόνιν τοῦ Ἡρακλείου σώματος.

Οἴμοι! μ' ὅλον ὅτι ἐφοβήθην νὰ φανῶ ἐπίορκος, φανερώνων πρὸς αὐτὸν ἓν μυστικὸν, διὰ τὸ ὁποῖον ἔταξα πρὸς τοὺς Θεοὺς νὰ μὴ φανερώσω ποτὲ, ἐστάθην ὅμως τοσοῦτον ἀνανδρος, ὥστε ἐματαίωσα τὸν ὅρκον μου, καί τοι μὴ τολμήσας νὰ τὸν παραβῶ διὰ λόγου. Οἱ Θεοὶ μὲ ἐπαίδευσαν σφοδρῶς διὰ τὸ πταῖσμά μου. Ἐκτύπησα μὲ τὸν πόδα τὴν γῆν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἡ κόνις τοῦ Ἡρακλέους ἔκειτο παρ' ἐμοῦ τεθαμμένη· μετὰ τοῦτο ἠνώθην μετὰ τῶν Συμμάχων Βασιλέων, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐδέχθησαν μὲ τὴν ἰδίαν χαρὰν, μὲ τὴν ὁποίαν ἤθελον δεχθῆ καὶ τὸν ἴδιον Ἀλκείδην. Εἰς καιρὸν ὅπου διεβαίνομεν ἀπὸ τὴν Νῆσον τῆς Λήμνου (1), ἠθέ-

(1) Ἡ Λῆμνος, κοινῶς Λῆμνα καὶ Σταλαμήνη, ἦτο Νῆσος Ἱερά ποτε εἰς τὸν Ἥφαιστον (ὡς σελ. 82. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου). Ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Δίπολις, ὡς ἔχουσα δύω πόλεις, μεσόγειον μὲν τὴν Ἡφαιστιάδα, ὀνομασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Ἡφαίστου, (καλουμένην τανῦν Κόκκινο), παραθαλάσσιον δὲ τὴν Μύρινην, κληθεῖσαν ἀπὸ Μυρίνης τῆς γυναικὸς τοῦ Θόαντος, καὶ θυγατρὸς τοῦ Κρηθέως (λεγομένην νῦν Βάνδραν, ἢ Παλαιόκαστρον). Εἶναι περίφημος αὐτὴ ἡ Νῆσος διὰ τὴν λημνίαν γῆν, τὴν ὁποίαν εὐγάζει. Τὴν Νῆσον ταύτην ἐξουσίασαν ποτὲ γυναῖκες, θανατώσαντες τοὺς Ἄνδρας των, ὁπόταν ἐκοιμῶντο, ἀφ' οὗ τοὺς ἐμέθυσαν πρότερον, πλὴν τῆς Ὑψιπύλης, ἥτις ἔκλεισε τὸν Πατέρα της Θόαντα μέσα εἰς ἓν κιβώτιον, καὶ τὸν ἐφύλαττεν. Ὕστερον δὲ φανεροῦ γενομένου, αὐτὸν μὲν κατεπόντισαν, κατὰ δὲ τῆς Ὑψιπύλης ἐψηφίσαντο θάνατον, ἡ δὲ μαθοῦσα φεύγει, καὶ ληστὰς περιπίπτει, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐπώλησαν εἰς τὸν Λυκοῦργον. Ὅθεν ἐπεκράτησε καὶ παροιμία, Λήμνια κακὰ, καὶ Λη-

ἠθέλησα νὰ δείξω εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας τὴν ἰσχυρὰν ἐνέργειαν τῶν βελῶν μου· καὶ ἐν ᾧ ἡτοιμαζόμην νὰ διαπεράσω μὲ αὐτὰ μίαν ἔλαφον, ἥτις ἔφευγεν εἰς τὸ δάσος, ἐξ ἀπροσεξίας ἄφησα, καὶ ἔπεσε τὸ βέλος ἀπὸ τὸ τόξον ἐπάνω εἰς τὸν πόδα μου, καὶ μὲ ἐπλήγωσε θανασίμως, ἐκ τῆς ὁποίας πληγῆς αἰσθάνομαι ἔτι πόνον. Εὐθὺς ἐδοκίμασα τοὺς ἰδίους ἐκείνους πόνους, τοὺς ὁποίους ὑπέφερε πρότερον ὁ Ἀλκείδης· ἐνόμιζον ὅλην τὴν Νῆσον νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀπὸ τὰς φωνάς μου· Τὸ μέλανὸν καὶ διεφθαρμένον αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐκ τῆς πληγῆς μου ἔρρεεν, ἐμόλυνε τὸν ἀέρα, καὶ διέχεεν εἰς ὅλον τὸ στράτευμα τῶν Ἑλλήνων τοιαύτην δυσωδίαν, ἥτις ἦτον ἱκανὴ νὰ πνίξῃ καὶ τοὺς πλέον δυνατοὺς ἄνδρας. Ἔμεινε τεταραγμένον καὶ ἔντρομον ὅλον τὸ στράτευμα, ἀφ' οὗ μὲ εἶδεν εἰς ἐκείνην τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν, καὶ καθ' εἷς ἐσυμπέρανεν, ὅτι ἡ ἀσθένειά μου ἦτον τιμωρία, σταλεῖσά μοι παρὰ τῶν δικαίων Θεῶν.

Ὁ Ὀδυσσεὺς, ὅς τις μὲ παρεκίνησε νὰ ὑπάγω εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, αὐτὸς πρῶτος μὲ ἄφησεν. Ἐγνώρισα ἔπειτα, ὅτι αὐτὸς ἔπραξε τοῦτο, πρατιμῶν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν νίκην ἀπὸ κάθε λόγον φιλίας καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἰδιαιτέραν συστολήν. Οἱ Ἕλληνες πλέον δὲν ἠδύναντο νὰ προσφέρωσι πρὸς τοὺς Θεοὺς τὰς συνηθείς των θυσίας εἰς τὸ στρατόπεδον, τόσον ἡ δυσωδία τῆς πληγῆς μου, ὁ φόβος, τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἐνέβαλεν εἰς τὰς καρδίας των, καὶ ἡ ὀξύτης τῶν φω-

Λημνία δίκη, ἡ κακίστη δηλαδή. Καὶ οἱ Ἀχαιοὶ δὲ, καθ' Ὅμηρον, ἐν Λήμνῳ πίνοντες κρατῆρας ἐπιστεφεῖς οἴνου, κατεκαυχῶντο Τρῶας. Πατρὶς ἐχρημάτισεν αὕτη τοῦ Φιλοκτήτου. Ταύτην ἐξουσίασε ποτε καὶ ὁ Μιλτιάδης.

φρωνῶν μου ἐτάραττον ὅλον τὸν Στρατόν. Ἀλλ' εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν εἶδον τὸν ἑαυτόν μου ἐγκαταλελειμμένον ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας διὰ τῶν συμβουλῶν τοῦ Ὀδυσσέως, ἡ πολιτικὴ αὕτη τέχνη μοὶ ἐφάνη πλήρης ἀπὸ ἐσχάτην ἀπανθρωπίαν καὶ ἀπὸ τὴν πλέον ἀξιοκατάκριτον προδοσίαν. Δυστυχὴς ἐγώ! ἐπειδὴ κατελάμβανον, ὅτι δικαίως μὲ ἐμίσουν καὶ οἱ πλέον φρόνιμοι τῶν ἀνθρώπων, μιμούμενοι τοὺς Θεοὺς, τοὺς ὁποίους παρώργισα διὰ τῶν ἀνομιῶν μου.

Εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς Τρωάδος ἔμεινα μεμονωμένος, χωρὶς βοηθείας, χωρὶς ἐλπίδος, καὶ χωρὶς τινος παραμυθίας, ὑπομένων σφοδροὺς πόνους, εἰς ἐκείνην τὴν ἔρημον καὶ ἀγρίαν Νῆσον, ὅπου δὲν ἤκουον ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν ταραχὴν τῶν θαλασσίων κυμάτων, τὰ ὁποῖα, ἀφρίζοντα ἀγρίως, ἐσυντρίβοντο κατὰ τῶν βράχων. Εἰς ἐκείνην τὴν ἐρημίαν εὑρῆκα ἓν εὔκαιρον σπήλαιον μέσα εἰς ἕνα βράχον, ὁ ὁποῖος ὕψωνε πρὸς Οὐρανὸν δύω κορυφὰς, ὁμοίας μὲ δύω κεφαλάς. Ἀπὸ τὸν βράχον τοῦτον ἐξήρχετο μία πηγὴ καθαρωτάτη. Τὸ σπήλαιον ἦτον κατοικητήριον τῶν ἀγρίων θηρίων, εἰς τὴν λύσσαν τῶν ὁποίων ἤμην ὑποκείμενος πᾶσαν στιγμήν. Συνήθροισα μερικὰ φύλλα, διὰ νὰ κοιμῶμαι ἐπάνω εἰς αὐτά. Ὅλα τὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα μοὶ ἔμειναν, ἦτον ἓν ἀγγεῖον ξύλινον, ἀτέχνως κατεσκευασμένον, καὶ μερικὰ ἐσχισμένα φορέματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐτύλισσον τὴν πληγήν μου, διὰ νὰ σταματῶ τὸ αἷμα, καὶ τὰ ὁποῖα ἐν ταὐτῷ μετεχειριζόμην, διὰ νὰ τὴν καθαρίζω. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγκαταλελειμμένος ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην βοήθειαν, καὶ παραδεδομένος εἰς τὸν θυμὸν τῶν Θεῶν, διηρχόμην τὸν καιρόν μου, θανατώνων μὲ τὰ βέλη μου τὰς περιστερὰς καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ἵπταντο ὀλόγυρα εἰς τὸν βράχον. Ὁπόταν ἐθανάτωνον μερικὰ πτηνὰ πρὸς τροφήν μου, ἔπρεπε νὰ συρθῶ κατὰ γῆς μὲ πολὺν κόπον, διὰ νὰ συνάξω τὸ κυνήγιόν μου, καὶ οὕτω μοὶ ἡτοίμαζον αἱ χεῖρές μου τὰ πρὸς ζωοτροφίαν μου ἀναγκαῖα.

Κατὰ ἀλήθειαν ὅταν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Νῆσον οἱ Ἕλληνες, μοὶ ἄφησαν μερικὴν ζωοτροφίαν, μετ' οὐ πολὺ ὅμως τὴν ἐτελείωσα. Ἀνῆπτον τὸ πῦρ μὲ πυρίτας λίθους· καὶ ἐὰν οἱ πόνοι δὲν ἤθελον μὲ καταδαμάσει, ἢ ἐὰν δὲν ἤθελον ἐνθυμεῖσθαι πάντοτε τὴν πικράν μου δυστυχίαν, μία τοιαύτη ζωὴ, καὶ τοι ἐπώδυνος, ἤθελε μοὶ φανῇ γλυκυτάτη, οὖσα μακρὰν τῶν ἀχαρίστων καὶ δολίων ἀνθρώπων. Ὁποία ἀπανθρωπία, ἔλεγον ἐν ἑαυτῷ, νὰ λάβωσιν ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὡς τὸν μόνον δυνάμενον νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔπειτα εἰς καιρὸν ὅπου ἐκοιμᾶτο νὰ τὸν ἀφήσωσιν εἰς ταύτην τὴν ἔρημον Νῆσον! διότι οἱ Ἕλληνες ἔφυγον, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκοιμώμην. Φαντάσου ὁποία ἐστάθη ἡ ἔκπληξίς μου, καὶ πόσα δάκρυα ἔχυσα, ὅταν ἐξύπνησα καὶ εἶδον τὰ πλοῖα σχίζοντα μὲ βίαν τὰ ὕδατα. Οἴμοι! ἠρεύνησα ἐπιμελῶς εἰς ὅλα τὰ μέρη ἐκείνης τῆς φοβερᾶς καὶ ἀγρίας Νήσου, καὶ δὲν εὗρον, εἰμὴ ὀδύνην.

Τῷ ὄντι ἡ Νῆσος ἐκείνη δὲν ἔχει οὔτε λιμένα, οὔτε ἐμπόριον, οὔτε φιλοξενίαν, οὔτε ἔρχεταί ποτε τις εἰς αὐτὴν μὲ εὐχαρίστησιν. Ἐκεῖ δὲν φαίνονται ἄλλοι εἰμὴ οἱ δυστυχεῖς, τοὺς ὁποίους αἱ τρικυμίαι ἐκεῖ ἔρριψαν, οὔτε δύναται νὰ ἐλπίσῃ τις ἑταιρείαν τινα, εἰμὴ ἀπὸ τὰ ναυάγια· ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἤρχοντο εἰς ἐκείνην τὴν Νῆσον, δὲν ἐτόλμων νὰ μὲ δεχθῶσιν εἰς τὰ πλοῖά των διὰ νὰ μὲ φέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα μου, ἐπειδὴ ὄχι μόνον ἐ-

φοβοῦντο μὴ παροργίσωσι τοὺς Θεούς, ἀλλὰ πρὸ σέτι μὴ θυμώσωσι καὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ τοὺς κινήσωσιν ἐναντίον των. Δέκα χρόνους ὁλοκλήρους ὑπέφερον τὰς ὀδύνας καὶ τὴν πεῖναν, ἔτρεφον μίαν πληγήν, ἥτις μὲ κατέφθειρε, καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτὴ ἐξέλιπεν ἀπὸ τὴν καρδίαν μου.

Ἐπιστρέφων ποτὲ, ἀφ' οὗ ἐσύναξα μερικὰ ἰατρικὰ χόρτα διὰ τὴν πληγήν μου, εἶδον ἀνελπίστως εἰς τὸ σπήλαιόν μου ἕνα νέον ὡραῖον, καὶ χαριέστατον, ἀλλὰ θρασὺν, καὶ ἡρωϊκοῦ ἀναστήματος. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι ἔβλεπον τὸν Ἀχιλλέα, τοσοῦτον ἦτον ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον εἰς τὸ βλέμμα, εἰς τὸ βάδισμα, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον, ἡ ἡλικία του μόνη μοὶ ἔδωκε νὰ καταλάβω, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ἐκεῖνος. Παρετήρησα εἰς τὸ πρόσωπόν του τὴν συμπάθειαν μεμιγμένην μὲ τὴν ἀπορίαν. Βλέπων με, ὅτι ἐσυρόμην μὲ μεγάλον κόπον καὶ βραδύτητα, ἐπαρακινήθη εἰς εὐσπλαγχνίαν, καὶ τῷ ἐμάλαξαν τὴν καρδίαν του αἱ σφοδραὶ καὶ θλιβεραὶ φωναί μου, διὰ τῶν ὁποίων ἀντήχει ὅλον τὸ παραθαλάσσιον. Ἀκόμη δὲν εἶχον πλησιάσει καλῶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐφώναξα, ποία δυστυχία, ὦ ξένε, σὲ ἔφερεν εἰς ταύτην τὴν ἔρημον Νῆσον; Ἀναγνωρίζω καλῶς τὸ Ἑλληνικὸν ἔνδυμα, τὸ τόσον εἰς ἐμὲ ἀγαπητὸν ἀκόμη ἔνδυμα. Ὦ! μὲ πόσην ἀνυπομονησίαν ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ νὰ εὕρω εἰς τὰ χείλη σου ἐκείνην τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἔμαθον εἰς τὴν βρεφικήν μου ἡλικίαν, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὁμιλήσω πρὸς ἄνθρωπον τώρα τόσους χρόνους εἰς ταύτην τὴν ἐρημίαν. Μὴ φοβηθῇς βλέπων ἕνα ἄνθρωπον τόσον δυστυχῆ, ἀλλὰ μᾶλλον πρέπει νὰ μὲ εὐσπλαγχνισθῇς.

Μόλις αὐτὸς ἐπρόφερεν, ἐγὼ εἶμαι Ἕλλην, καὶ εὐθὺς ἐφώναξα. Ὦ γλυκεῖα φωνὴ ὕστερον ἀπὸ μίαν πο-

πολυχρόνιον σιωπὴν, καὶ ἀπαραμύθητον λύπην! Ποία δυστυχία, ποία ἀνεμοταραχὴ, ὦ Τέ μου! ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ποῖος βοηθὸς ἄνεμος σὲ ἔφερεν εἰς τοῦτον τὸν τόπον, διὰ νὰ δώσῃς τέλος εἰς τὰς συμφοράς μου; Ἐγὼ, μοὶ ἀπεκρίθη, εἶμαι ἀπὸ τὴν Νῆσον τῆς Σκύρου, καὶ ἤδη ἐπιστρέφω εἰς τὴν Πατρίδα μου, νομίζομαι ἀπὸ ὅλους, ὅτι εἶμαι Υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ὀνομάζομαι Νεοπτόλεμος (1). Ἰδοὺ ἔμαθες ἐν συνόψει τὰ πάντα.

Ἡ περιέργειά μου δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένη εἰς τό-

(1) Ὁ Νεοπτόλεμος ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῆς Δηϊδαμείας, θυγατρὸς τοῦ Λυκομήδου, Βασιλέως τῆς Σκύρου, κατὰ τὸν Παυσανίαν ἐν τοῖς Ἀττικοῖς. Οὗτος πρῶτος μετὰ τὴν τῆς Τροάδος ἅλωσιν κατέβη εἰς τὴν Ἤπειρον. Ἐλέγετο πρότερον Πύρρος, διὰ τὸ ἔχειν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ξανθάς, εἶτα ἐκλήθη Νεοπτόλεμος διὰ τὸ ἀπελθεῖν νέος εἰς τὸν πόλεμον, μετὰ τὸν ὁποῖον λαβὼν χρησμοὺς ἀπὸ τοῦ Μάντεως Ἑλένου, Υἱοῦ τοῦ Πριάμου, δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πατρίδα του Θετταλίαν, ἀλλ' ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἔχων διὰ γυναῖκά του Ἀνδρομάχην, τὴν γυναῖκα τοῦ Ἕκτορος, μεθ' ἧς ἐγέννησε τὸν Μολοσσόν, τὸν Πίερον, καὶ τὸν Πέργαμον. Εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Πριαμίδην Ἕλενον, τὸν ὁποῖον ἠγάπα διὰ τὴν ἀξιότητά του, ὅθεν καὶ τὸν κατέστησε Βασιλέα εἰς τὴν Χαονίαν. Εἶτα κατὰ τύχην εὑρίσκει ὁ Πύρρος εἰς τὸ Δωδωναῖον Μαντεῖον τὴν ἐγγόνην τοῦ Ἡρακλέους, καὶ θυγατέρα τοῦ Κλεοδέου, υἱοῦ τοῦ Ὕλλου, καλουμένην Λάνασσαν, καὶ τὴν ἁρπάζει, μεθ' ἧς (κατὰ τὸν Ἰουστῖνον) ἐγέννησεν ὀκτὼ παῖδας, ἐξ ὧν οἱ πλείους ἦσαν θήλειαι. Δὲν εὐχαριστήθη εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἀκόμη ἔλαβε καὶ τὴν Ἑρμιόνην θυγατέρα τοῦ Μενελάου καὶ τῆς Ἑλένης, δοὺς τὴν Ἀνδρομάχην εἰς γυναῖκα τῷ Ἑλένῳ. Ἡ δὲ Ἑρμιόνη ἦτον νενυμφευμένη πρότερον μετὰ τοῦ Τυνδάρου, ὅς τις ἦτο πάππος τοῦ Ὀρέστου, διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν φονεύεται ὁ Πύρρος, ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς Δελφούς. Ἀπὸ τοῦ Πύρρου τούτου, καὶ ὅλοι οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἠπείρου Πυρρίδαι ἐκαλοῦντο.

τόσον βραχέα καὶ ὀλιγοσύλλαβα λόγια. Ὦ Υἱέ, τῷ εἶπον, ἐνὸς Πατρὸς, τὸν ὁποῖον μεγάλως ἠγάπησα, φίλτατον ἀνάθρεμμα τοῦ Λυκομήδου, πῶς λοιπὸν ἦλθες εἰς τοῦτον τὸν τόπον; καὶ πόθεν ἔρχεσαι; Μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος. Σὺ δὲν ἦσουν, τῷ εἶπον, ἀπὸ τοὺς πρώτους κατ' αὐτῆς ἐκστρατεύσαντας. Καὶ σὺ, μοὶ ἀντεῖπεν αὐτὸς, ἦσουν ἐξ ἐκείνων; Δὲν γνωρίζεις, τῷ ἀπεκρίθην, ὡς καλῶς καταλαμβάνω, οὔτε τὸ ὄνομα οὔτε τὰς δυστυχίας τοῦ Φιλοκτήτου. Φεῦ τῆς ἐμῆς δυστυχίας! Οἱ διῶκταί μου μὲ ὑβρίζουσιν ἀπανθρώπως καὶ εἰς τὴν ἰδίαν μου δυστυχίαν! ἡ Ἑλλὰς ἀγνοεῖ, ὅτι ἐγὼ πάσχω· ἡ ὀδύνη μου αὐξάνει. Οἱ Υἱοὶ τοῦ Ἀτρέως (1) μὲ ἔφε-

(1) Ὁ Ἀτρεὺς ἦτον Υἱὸς τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Ἱπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως Οἰνομάου, καὶ Βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν. Εἶχεν ἀδελφὸν τὸν Θυέστην. Οὗτοι οἱ δύω ἀδελφοὶ διὰ τὴν ἀκαταδάμαστον ἔχθραν, τὴν ὁποίαν ἀναμεταξύ των εἶχον, ἔγιναν ὑπόθεσις πολλῶν Τραγῳδιῶν. Ὁ Θυέστης μὴ φροντίζων ἄλλο τι, εἰμὴ πῶς νὰ λυπήσῃ τὸν Ἀτρέα, ἔπραξεν εἰς τὸν γάμον του ἄπρεπον ἀτιμίαν μοιχεύσας τὴν γυναῖκά του, ἔπειτα ἐξῆλθε καὶ ὑπῆγε νὰ εὕρῃ τόπον ἐπιτήδειον διὰ φύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν. Ὁ Ἀτρεὺς πάλιν εἶχε τοὺς Υἱοὺς τοῦ Θυέστου εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ προσποιούμενος, ὅτι δὲν τὸν ἔμελλε περὶ τῶν παρελθόντων, τὸν ἐκάλεσεν εἰς ἓν συμπόσιον, διὰ νὰ τελειώσωσι φιλικῶς πάσας τὰς διαφοράς των. Ὁ Θυέστης ὑπῆγε μετὰ πάσης χαρᾶς, ὑπερεπιθυμῶν νὰ ἰδῇ καὶ τοὺς Υἱούς του· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἠγέρθησαν τῆς τραπέζης, ὁ Ἀτρεὺς τῷ ἔδειξε τὰς κεφαλὰς καὶ τὰς χεῖράς των κεκομμένας, φανερώσας εἰς αὐτὸν, ὅτι εἰς τὴν τράπεζαν δὲν ἔφαγεν ἄλλο, εἰμὴ τὰς σάρκας τῶν Υἱῶν του. Λέγουσιν οἱ Ποιηταὶ, ὅτι ὁ Ἥλιος ἐσκοτίσθη τότε, καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τὴν Ἀνατολὴν, διὰ νὰ μὴν ἰδῇ πρᾶγμα τοσοῦτον παράνομον. Ὅμως καθὼς ἓν πταῖσμα φέρει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλο, οὕτω πάλιν ἀπήντησεν ὁ Ἀτρεὺς τὸν Αἴγισθον

Υἱὸν

ἔφερον εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀλλ' οἱ Θεοὶ ἀς τοῖς τὸ ἀνταποδώσωσι. Τῷ ἐδιηγήθην ἔπειτα τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες μὲ ἄφησαν ἐκεῖ. Εὐθὺς ὅπου ἤκουσε τὰς συμφοράς μου, ἄρχισε νὰ μοὶ διηγηθῇ καὶ αὐτὸς τὰς ἐδικάς του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλέως, μοὶ εἶπεν .... (Ἐδὼ διακόπτων τὸν λόγον του, ἀπέθανε λοιπὸν, τῷ εἶπον, ὁ Ἀχιλλεὺς; Συγχώρησόν μοι, ὦ Υἱέ μου, ἐὰν ἐμποδίζω τὴν ἀκολούθησιν τῆς διηγήσεώς σου διὰ τῶν δακρύων μου, τὰ ὁποῖα χρεωστῶ εἰς τὴν γενναίαν ψυχὴν τοῦ Πατρός σου.) Σὺ, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Νεοπτόλεμος, μὲ παρηγορεῖς διακόπτων με. Ὦ πόσον μοὶ εἶναι γλυκὺ νὰ βλέπω τὸν Φιλοκτήτην κλαίοντα τὸν θάνατον τοῦ Πατρός μου! Ἔπειτα ἀναλαμβάνων τὴν διήγησίν του, οὕτω μοὶ εἶπε.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλέως, ἦλθον ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Φοῖνιξ (1) πρὸς ἀναζήτησίν μου, βεβαιοῦντές με, ὅτι ἡ Τρωὰς δὲν ἠδύνατο νὰ κυριευθῇ

Υἱὸν τοῦ Θυέστου, ὃς τις ἐνομίζετο ἀπεθαμμένος, ἀλλ' ἐφυλάχθη καὶ ἐτράφη ἀπὸ τὰς Αἶγας, διὰ τὸ ὁποῖον ἐπωνομάζετο Αἴγισθος. Αὐτὸς διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν Πατέρα του, ἔβαψε τὰς χεῖράς του εἰς τὸ αἷμα τοῦ Ἀτρέως, ἐφόνευσε τὸν Ἀγαμέμνονα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος, ἔχων σύμφωνον καὶ ὁμόγνωμον τὴν Κλυταιμνήστραν, γυναῖκα τοῦ Ἀγαμέμνονος.

(1) Ὁ Φοῖνιξ ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἀμύντορος, καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἀχιλλέως. Αὐτὸς καταλιπὼν τὴν Πατρίδα του, ἐπορεύθη εἰς τὴν Θεσσαλίαν πρὸς τὸν Πηλέα, ὃς τις τῷ ἐνεχείρισε τὴν φροντίδα τῶν Δολόπων, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Υἱοῦ του Ἀχιλλέως, τὸν ὁποῖον ἔπειτα καὶ συνῴδευσε μέχρι τῆς Τρωάδος.

θῇ ἄνευ τῆς βοηθείας μου. Δὲν ἔλαβον αὐτοὶ δυσπολίαν νὰ μὲ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν, ἐπειδὴ ἡ θλῖψις τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἡ ἐπιθυμία, τὴν ὁποίαν εἶχον, τοῦ νὰ κληρονομήσω μέρος τῆς δόξης του εἰς ἐκεῖνον τὸν περίφημον πόλεμον, μεγάλως μὲ ἠνάγκαζον νὰ τοὺς ἀκολουθήσω. Ἀφ' οὗ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Σίγειον, ὅπου ἦτον τὸ Στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, συνήχθη περὶ ἐμὲ ὅλον τὸ στράτευμα, καὶ καθ' εἷς ὤμνυεν, ὅτι ἔβλεπε τὸν Ἀχιλλέα· ἀλλ' οἴμοι! αὐτὸς δὲν ἦτον πλέον. Ἐγὼ Νέος ὢν, καὶ χωρὶς πεῖραν, ἐφαντάζόμην, ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω κάθε πρᾶγμα ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες μοὶ ἔδιδον τόσους ἐπαίνους. Ἐζήτησα εὐθὺς τὰ ὅπλα τοῦ Πατρός μου ἀπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀπὸ τὸν Μενέλαον, καὶ αὐτοὶ μοὶ ἀπεκρίθησαν μετὰ σκληρότητος οὕτω. Σὺ θέλεις λάβει κάθε ἄλλο πρᾶγμα ἐδικόν του, ἀλλὰ τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως εἶναι διωρισμένα διὰ τὸν Ὀδυσσέα. Ἐγὼ ἐταράχθην εὐθὺς, ἔκλαυσα, ἔγινα ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμόν μου· ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως μοὶ εἶπε, χωρὶς νὰ ταραχθῇ. Σὺ, ὦ Νέε, εἰς τοὺς κινδύνους ταύτης τῆς μακρᾶς πολιορκίας δὲν ἦσουν μεθ' ἡμῶν, δὲν ἔγινες ἄξιος τοιούτων ὅπλων, καὶ οἱ λόγοι σου εἶναι ἤδη πολλὰ θρασεῖς· ἤξευρε ὅμως, ὅτι δὲν θέλεις τὰ λάβει ποτέ. Στερηθεὶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἑνὸς τοιούτου πατρικοῦ κλήρου ἀδίκως ἀπὸ τὸν Ὀδυσσέα, ἐπιστρέφω εἰς τὴν Νῆσον τῆς Σκύρου, ὄχι τόσον θυμωμένος ἐναντίον εἰς αὐτὸν, ὅσον ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου. Παρακαλῶ τοὺς Θεοὺς νὰ γένωσι βοηθοὶ τῶν ἐχθρῶν των. Δὲν ἔχω ἄλλο τι πλέον νὰ σοὶ εἰπῶ, ὦ Φιλοκτῆτα, ἐπειδὴ σοὶ εἶπον τὰ πάντα.

Τότε

Τότε ἐγὼ τὸν ἠρώτησα, πῶς ὁ Αἴας, ὁ Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος (1), δὲν ἐμπόδισεν αὐτὴν τὴν ἀδικίαν· ἀπέθανεν, μοὶ ἀπεκρίθη· ὁ Αἴας ἀπέθανεν! ἐφώναξα· καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἀποθνήσκει, ἀλλὰ θριαμβεύει εἰς τὸ στράτευμα! Τὸν ἠρώτησα ἔπειτα διὰ τὸν Ἀντίλοχον (2), τὸν Υἱὸν τοῦ φρονίμου Νέστορος, καὶ διὰ τὸν Πάτροκλον (3), τὸν

ὁποῖ-

(1) Ὁ Τελαμὼν ἦτον Υἱὸς τοῦ Αἰακοῦ, καὶ τῆς Ἐνδηΐδος, θυγατρὸς τοῦ Χείρωνος, Βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, εἷς τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ σύντροφος τοῦ Ἡρακλέους. Ὅταν ὑπῆγε τὸ πρῶτον μὲ ἓξ νῆας κατὰ τῆς Τρῳάδος μετὰ τε τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἄλλων, διὰ τὴν μεγάλην του ἀνδρείαν ἔλαβε διὰ γυναῖκα, τὴν Ἡσιόνην, θυγατέρα τοῦ Λαομέδοντος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Τεῦκρον. Τὸν δὲ Αἴαντα ἐγέννησε πρότερον ἐξ ἑτέρας γυναικός. Ἀμφότεροι ὅμως παρὰ Ποιηταῖς Τελαμώνιοι ὀνομάζονται.

(2) Ὁ Ἀντίλοχος ἦτο πρεσβύτερος Υἱὸς τοῦ Νέστορος καὶ τῆς Εὐρυδίκης. Αὐτὸς ἠκολούθησε τὸν Πατέρα του εἰς τὸν κατὰ τῆς Τρῳάδος πόλεμον, ὅπου ἐθαναπώθη εἰς μίαν μάχην, καθ' Ὅμηρον μὲν, παρὰ τοῦ Μέμνονος, Υἱοῦ τῆς Ἠοῦς, κατὰ δὲ Ὀβίδιον, παρὰ τοῦ Ἕκτορος.

(3) Ὁ Πάτροκλος ἦτον Υἱὸς τοῦ Μενοιτέως καὶ τῆς Σθενέλης. Οὗτος, φονευθέντος τοῦ Κλεονύμου διὰ τῆς παιδιᾶς τῶν ἀστραγάλων, ἔφυγε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Φθίαν, ὅπου ὁ Πηλεὺς τὸν ἐδέξιώθη διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ γένους, καὶ τὸν παρέδωκε μετ' αὐτῆς Ἀχιλλέως εἰς τὸν Χείρωνα, μετὰ τοῦ ὁποίου Ἀχιλλεὺς ἔζησεν εἰς μεγαλωτάτην ἀγάπην. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρῳάδος πολιορκίαν, ὅπου ἐνδυθεὶς τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως (ὡς σελ. 61. καὶ 62. ἐν τοῖς Σχολίοις τῷ Πρώτου Τόμου δεδήλωται) καὶ μονομαχήσας μὲ τὸν Ἕκτορος ἐφονεύθη παρ' αὐτοῦ. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἀχιλλεὺς, ὠργίλα καὶ θυμωμένος κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Βρισηΐδος, καὶ λαβὼν διὰ τῆς Θετίδος τὰ παρὰ τοῦ Ἡφαίστου χαλκευθέντα νέα ὅπλα, ἐπροξένησε μεγάλην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῳαδίτας, καὶ ἐθανάτωσε τὸν ἴδιον Ἕκτορα.

ὁποῖον μεγάλως ἠγάπα ὁ Ἀχιλλεύς. Καὶ αὐτοί, ἀπεκρίθη ὁ Νεοπτόλεμος, ἀπέθανον. Ἀπέθανον καὶ αὐτοί! ἐφώναξα πάλιν· φεῦ! τί ἀκούω; κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ σκληρὸς πόλεμος θερίζει τοὺς ἀγαθούς, καὶ ἀφίνει τοὺς κακοποιούς. Ὁ Ὀδυσσεὺς λοιπὸν ζῇ! ἀλλὰ καὶ ὁ Θερσίτης (1) ἀναμφιβόλως ζῇ! Ἰδοὺ τί πράττουσιν οἱ Θεοί; καὶ θέλομεν ἀκόμη νὰ τοὺς δοξάζωμεν! Ἐν ᾧ ἐγὼ ἤμην τοιουτοτρόπως θυμωμένος κατὰ τοῦ Πατρός σου, ἠκολούθει ὁ Νεοπτόλεμος νὰ μὲ ἀπατᾷ, προσθέτων τοὺς θλιβεροὺς τούτους λόγους. Μακρὰν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα, ὅπου ἡ κακία ὑπερτερεῖ τὴν ἀρετήν, ἐγὼ πηγαίνω εἰς τὴν ἀγρίαν Νῆσον τῆς Σκύρου (2) νὰ ζήσω ζωὴν εἰρηνικὴν καὶ εὐ-

(1) Ὁ Θερσίτης ἦτον ὁ ἀσχημότατος καὶ ἀμελέστατος πάντων τῶν Ἑλλήνων, τῶν πορευθέντων κατὰ τῆς Τρῳάδος. Τοῦτον ὁ Ἀχιλλεὺς ἐθανάτωσε πλήξας μὲ τὴν δράκα, ἢ πυγμὴν (γρόθον) τῆς χειρός. Ὁ Ὅμηρος γραφικῶτατα καὶ ἀστείως τὸν παρέστησε τοῖς ἑφεξῆς. Ἰλιάδ. Β'. στίχ. 216.

. . . Αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε.
Φολκὸς ἦν, χωλὸς δ' ἕτερον πόδα, τὼ δέ οἱ ὦμω
Κυρτὼ, ἐπὶ στῆθος συνοχωκότε· αὐτὰρ ὕπερθε
Φοξὸς ἦν κεφαλήν, ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη.
Ἔχθιστος δ' Ἀχιλλῆϊ μάλιστ' ἦν, ἠδ' Ὀδυσσῆϊ.

Ἔδωκεν ὅμως ὁ Ὅμηρος διὰ τούτων αἰτίαν, ὅτι ὁπόταν θέλωμεν νὰ κατηγορήσωμεν ἄσχημόν τινα, νὰ τὸν καλλωπίζωμεν μὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ ὡραιοτάτου Θερσίτου.

(1) Ἡ Σκύρος διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος καὶ κοινῶς λέγεται. Ὁ Ὅμηρος τὴν καλεῖ Αἰπεῖαν, ὁ Λυκόφρων Αἰγίλιπα, δηλαδὴ ὑψηλήν. Ἐπειδὴ ἐστὶν Αἰγίλιψ πέτρα, ἥτις διὰ τὸ τοῦ ὕψους δυσανέβατον καὶ ὑπὸ Αἰγὸς λείπεται, ζώου ἀλτικοῦ καὶ πετροβατικοῦ. Αὕτη εἶναι πετρώδης καὶ λυπρά, ὅθεν καὶ Παροιμία ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τῶν εὐτελῶν λεγομένη, Ἀρχὴ Σκυρία. Εἶναι διάσημος διὰ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἐν τοῖ τοῦ

τοῦ Λυκομήδου παρθενῶσι κρύψιν, καὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Θησέως. (Διηγήθην ἐν τοῖς Σχολ. σελ. 140. τοῦ Πρώτου Τόμου τὴν τοῦ Θησέως Ἱστορίαν). Ἀνῆκον ὅμως κρίνω νὰ μὴ παραδώσω γραφῇ ἐξ ἀρχῆς τὸν θάνατον τοῦ περικλεοῦς τούτου Ἥρωος. Εὐθὺς ὅπου αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ τὴν ἐξουσίαν του, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴν Πολιτικὴν διοίκησιν μίαν πλέον ἐπίμονον καὶ εὐτακτον μορφήν. Αἱ δώδεκα Πόλεις τῆς Ἀττικῆς, αἱ ὁποῖαι συνεστάθησαν διὰ τοῦ Κέκροπος, εἶχον γένει τόσαι δυμοκρατίαι, καὶ ἑκάστη τούτων εἶχε κατ' ἰδίαν Κριτήρια καὶ Ἄρχοντας, σχεδὸν ἀνεξαρτήτους. Τὰ κέρδη τῶν νῦξανόν ἀκαταπαύστως. Ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία, οὖσα ἀμφιρρεπὴς μεταξὺ τυραννίας καὶ ὠμότητος, ἔδιδον αἰτίαν εἰς τὸν λαὸν νὰ τὴν καταφρονῇ. Ὁ Θησεὺς ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν τὸν σκοπόν του, καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ κάθε ἐμπόδιον, περιῆλθε μόνος του ὅλα τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐζήτησε παντοχοῦ νὰ κερδίσῃ τὴν ἀγάπην τῶν ὑπηκόων. Ἀφ' οὗ εἶδεν, ὅτι ὁ Λαὸς τὸν ἐδέχθη μὲ μεγάλον ζῆλον καὶ εὐχαρίστησιν, τότε ἐθέσπισε νὰ ἦναι αἱ Ἀθῆναι Μητρόπολις καὶ κέντρον τοῦ Βασιλείου, τὰ Κριτήρια τῶν πολιτειῶν νὰ καθαιρεθῶσιν, ἡ Νομοθετικὴ δύναμις νὰ ἵστανται εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τοῦ Γένους, διῃρημένην οὖσαν εἰς τρεῖς κλάσεις, τῶν Εὐπατριδῶν δηλ. τῶν Γεωργῶν, καὶ τῶν Τεχνίτων, τελευταῖον, ὁ Θησεὺς ὡς ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατίας, νὰ ἦναι ὁ ὑπερασπιστὴς τῶν Νόμων, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἤθελεν ἐκδώσει, καὶ ὁ Στρατάρχης τῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἤθελε διορίσει πρὸς διαφύλαξίν της. Διὰ τῶν τοιούτων διαταγῶν, ἡ κυβέρνησις τῶν Ἀθηναίων ἔγινεν εὐθὺς Δημοκρατική. Μετὰ ταῦτα ὁ Θησεύς, ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ὁ Πειρίθοος, φίλοι ὁμόψυχοι, τρέχοντες καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀνδρείας, ἔκαμον τὴν κακίαν νὰ τρέμῃ ἀπὸ τὴν ἀθωότητα, καὶ ὕστερον ἀπὸ διάφορα τρόπαια ἀπεφάσισαν μετὰ τοῦ Πειριθόου νὰ ἁρπάσωσι τὰς Ἡγεμονίδας τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ἠπείρου, οὖσας περιφήμους διὰ τὴν μεγάλην των ὡραιότητα. Αὗται ἦσαν ἡ Περσεφόνη, θυγάτηρ τοῦ Ἀϊδωνέως, Βασιλέως τῶν Μολοσσῶν, καὶ ἡ Τυνδαρὶς Ἑλένη. Ἀφ' οὗ τὰς ἥρπασαν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφύγωσι τὰς χεῖρας τοῦ Ἀϊδωνέως, ἀλλὰ συλληφθέντες παρ' αὐτοῦ, ὁ μὲν Πειρίθοος παρεδόθη εἰς ἄγρια θηρία, ὁ δὲ Θησεὺς ἐρρίφθη εἰς φοβερὰν φυλακὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ἠλευθερώθη διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Ἡρακλέους. Ἐκ τούτου τοῦ συμβάντος ἔλαβον αἰτίαν οἱ

εὐχάριστον. Ὑγίαινε, ὦ Φιλοκτήτα, ἐγὼ ἀναχωρῶ, παραπαλῶ τοὺς Θεοὺς νὰ σὲ ἐλεήσωσιν ἰατρεύοντες τὰς πληγάς σου.

Σὲ ἐξορκίζω, ὦ Υἱέ μου, εὐθὺς τῷ εἶπον, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πατρός σου, εἰς τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν φέρεις πρὸς τὴν Μητέρα σου, καὶ εἰς ὅ,τι ἔχεις πλέον ἀγαπητὸν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, νὰ μὴ μὲ ἀφήσῃς μεμονωμένον ἀναμέσον τούτων τῶν συμφορῶν, τὰς ὁποίας βλέπεις. Ἠξεύρω καλῶς, πόσον ὀχληρὸς θέλω σοὶ εἶσθαι; ἀλλὰ δὲν θέλεις ἐπαινεθῇ, ἐὰν μὲ ἀφήσῃς. Ῥῖψόν με εἰς ὅποιον τόπον τοῦ πλοίου θέλεις, ἢ εἰς τὴν πρῴραν, ἢ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐντερόνην (πάτον τοῦ καραβίου), παντοῦ;

οἱ Ποιηταὶ νὰ πλάσωσιν, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς κατέβη εἰς τὸν Ἅδην, καὶ ἐφιλοξενήθη παρὰ τῆς Περσεφόνης ἐντίμως, ἥτις τῷ ἐχάρισε τὸν Θησέα καὶ τὸν Πειρίθοον, τοὺς ὁποίους ἀνεβίβασεν ὁμοῦ μὲ τὸν κύνα Κέρβερον. Ἐπιστραφεὶς ὁ Θησεὺς εἰς τὸ Βασίλειόν του, ηὗρε μεγάλας ταραχάς. Ἐκατηγορήθη παρὰ τοῦ πλήθους διὰ τὴν ἀπουσίαν του, διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις του, καὶ διὰ τὰς δυστυχίας του. Μᾶλλον ἄνθρωπός τις, Λύκος καλούμενος, κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν ἐξωστράκισαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὅς τις ἀπελθὼν εἰς τὴν Σκύρον συνευρίσκετο μετὰ τοῦ Βασιλέως ταύτης Λυκομήδου. Αὐτὸς δὲ φθονήσας τὸν Θησέα, τὸν ἐθανάτωσε, ἔτεσι πρὸ Χριστοῦ 3305, ἢ καὶ διὰ νὰ κερδίσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Μενεσθέως, διαδόχου τοῦ Θησέως. Οἱ Ἀθηναῖοι λιμοίξαντες ἔπειτα καὶ κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ Μαντείου νὰ ἐκδικήσωσι τὸν Θησέα, ἐφόνευσαν τὸν Λυκομήδην, καὶ μετέφερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ Κίμωνος, Υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου, ὅπου ᾠκοδόμησαν Ναὸν ἐπάνω τοῦ τάφου, καλέσαντες αὐτὸν Θησεῖον. Αἱ Ἀθῆναι τελευταῖον τὸν ἐτίμων, ὡς πρῶτον ἀρχηγὸν τῆς δυνάμεώς των, καὶ ὠνομάζοντο ἡ Πόλις τοῦ Θησέως. Δημοσθ. Ἰσοκρ. Ἑλέν. ἐγκώμιον. Πλούτ. Θησ. Θουκυδ. βιβ. β'. κεφ. ιέ. Παυσαν. βιβ. ά. Μελέτ. Γεωγρ. σελ. 309. καὶ λοιπ.

τοῦ, ὅπου ἤθελον σὲ ἐνοχλεῖ ὀλιγώτερον. Οὐδεὶς ἄλλος, ἔξω ἀπὸ τοὺς μεγαλοψύχους, γνωρίζει πόσον ἔνδοξος εἶναι ἡ ἀγαθότης. Μὴ μὲ ἀφήσῃς εἰς αὐτὴν τὴν ἐρημίαν, ὅπου οὔτε ἴχνος ἀνθρώπινον φαίνεται. Φέρε με ἢ εἰς τὴν Πατρίδα σου, ἢ εἰς τὴν Εὔβοιαν; ἤτις δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὸ βουνὸν τῆς Οἴτης, ἀπὸ τὴν Τραχῖνα, καὶ ἀπὸ τὰς τερπνὰς ὄχθας τοῦ Σπερχειοῦ. Εὐχαριστήσου νὰ μὲ εὐγάλῃς ἀπὸ τοῦτον τὸν τόπον, καὶ νὰ μὲ πέμψῃς εἰς τὸν Πατέρα μου. Ἀλλὰ, φεῦ! φοβοῦμαι μήπως καὶ αὐτὸς ἀπέθανεν. Ἐγὼ τὸν ἐμύησα νὰ μὲ πέμψῃ ἓν πλοῖον, πλὴν ἢ ἀπέθανεν, ἢ ἐκεῖνοι, οἵτινες μοὶ ὑπεσχέθησαν νὰ τῷ φανερώσωσι τὴν δυστυχίαν μου, δὲν ἐτελείωσαν τὴν ὑπόσχεσίν των. Εἰς ἐσένα, λοιπόν, προστρέχω νὰ μοὶ δώσῃς βοήθειαν. Ἀνάλαβε κατὰ νοῦν, ὦ Υἱέ μου, τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ὅς τις εὑρίσκηται εἰς τὴν εὐτυχίαν, πρέπει νὰ προσέχῃ εἰς τὸ νὰ μὴ τὴν καταχράται, καὶ νὰ βοηθῇ τοὺς δυστυχεῖς.

Ἰδοὺ ποίους λόγους μὲ ἐβίασε νὰ εἰπῶ εἰς τὸν Νεοπτόλεμον ἡ ὑπερβολὴ τοῦ πόνου μου. Αὐτὸς μοὶ ὑπεσχέθη νὰ μὲ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ Πλοῖόν του, καὶ νὰ μὲ εὐγάλῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν Νῆσον. Ὦ εὐτυχὴς ἡμέρα! τότε πάλιν ἐφώναξα· ὦ ἀγαπητέ μοι Νεοπτόλεμε, ἄξιε τῆς δόξης τοῦ Πατρός σου! προσφιλεῖς σύντροφοι τῆς θαλασσοπορίας μας, ὑπομείνατε νὰ ἀποχαιρετήσω τὴν θλιβερὰν ταύτην κατοικίαν· θεωρήσατε, ποῦ ἔζησα, καὶ καταλάβετε, ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ ὑποφέρῃ ἄλλος τις ὅσα ὑπέφερον· ἀλλ' ἡ ἀνάγκη μὲ ἐδίδαξε τὴν ὑπομονήν, ἐκείνη, ἥτις διδάσκει τοὺς θνητοὺς ὅσα ἀλλέως δὲν ἤθελον δυνηθῇ νὰ ἐννοήσωσιν. Ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἐδυστύχησαν ποτὲ, μένουσιν εἰς τὸ σκότος·

τος· δὲν διακρίνουσιν οὔτε τὰ καλὰ, οὔτε τὰ κακὰ, καὶ οὔτε τοὺς ἀνθρώπους γνωρίζουσιν, οὔτε αὐτοὶ ἑαυτούς. Ἀφ' οὗ εἶπον ταῦτα, ἔλαβον ἐπὶ χεῖρας τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη μου.

Μὲ ἐπαρακάλεσε τότε θερμῶς ὁ Νεοπτόλεμος νὰ τῷ συγχωρήσω νὰ ἀσπασθῇ ἐκεῖνα τὰ τόσον περίφημα ὅπλα, τὰ καθιερωμένα ἀπὸ τὸν ἀήττητον Ἡρακλέα. Ὅ,τι πρέπει, τῷ ἀπεκρίθην, ἀπὸ τὴν θέλησίν μου, εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σου, ἐπειδὴ σὺ μοὶ χαρίζεις σήμερον τὴν ζωὴν, τὴν Πατρίδα, τὸν βεβαρυμένον ἀπὸ τὸ γῆρας πατέρα, τοὺς φίλους μου, καὶ ἐμὲ αὐτόν· σὺ δύνασαι νὰ ἐγγίσῃς τὰ ὅπλα τοῦ Ἡρακλέους, καὶ νὰ καυχηθῇς, ὅτι ἐχρημάτισας ὁ μόνος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ὃς τις ἠξιώθης νὰ τὰ λάβῃς εἰς τὰς χεῖρας.

Ἐμβῆκεν εὐθὺς ὁ Νεοπτόλεμος εἰς τὸ Σπήλαιόν μου, διὰ νὰ θεωρήσῃ τὰ ὅπλα μου. Εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἐκυριεύθην ἀπὸ ἕνα πόνον τόσον σφοδρὸν, ὥστε δὲν ἤξευρον πλέον τί ἔπραττον· ἐζήτουν κοπτερὰν μάχαιραν, διὰ νὰ κόψω τὸν πόδα μου, φωνάζων μεγαλοφώνως. Ὦ θάνατε τόσον ἐπιθυμητὲ, διατί δὲν ἔρχεσαι; Καῦσόν μοι, ὦ Νέε, εἰς ταύτην τὴν στιγμὴν, καθὼς ἐγὼ ἔκαυσα τὸν Υἱὸν τοῦ Διός. Ὦ Γῆ! ὦ Γῆ, δέξαι ἕνα ἡμιθανῆ, ὃς τις δὲν ἔχει ἐλπίδα πλέον ἰάσεως! Ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὑπερβολικὸν πόνον, κατὰ τὴν συνήθειάν μου, ἔπεσον ἐξαίφνης εἰς ἕνα βαθὺν λήθαργον· ἄφθονος ἱδρὼς ἄρχισε νὰ μὲ ἐλαφρώνῃ, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἀπὸ τὴν πληγήν μου αἷμα μαῦρον καὶ σεσαπημένον. Ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκοιμώμην, ἠδύνατο ὁ Νεοπτόλεμος νὰ μοῦ ἁρπάσῃ τὰ ὅπλα καὶ νὰ φύγῃ, ἦτον ὅμως Υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ δὲν ἦτον γεννημένος διὰ νὰ μὲ ἀπατήσῃ.

Ὅταν ἐξύπνησα, ἐκατάλαβον ἀπὸ τὰ πρόσωπόν του

του τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας του. Αὐτὸς ἀνεστέναζεν ὡς ἄνθρωπος, ὅς τις δὲν ἠξεύρει νὰ ὑποκριθῇ, καὶ ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς θελήσεώς του. Θέλεις τάχα, τῷ εἶπον, ὦ Νεοπτόλεμε, νὰ μὲ ἀπατήσῃς; Τί τρέχει; Ἐγὼ πιγαίνω, μοὶ ἀπεκρίθη, εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, καὶ πρέπει νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς. Ἄχ, ὦ Τέκνον μου! ἐπανέλαβον εὐθὺς, τί εἶπες; Ἐπίστρεψόν μοι ταχέως ἐκεῖνο τὸ τόξον, βλέπω, ὅτι ἐπροδόθην· ἀλλὰ, μὴ μὲ στερήσῃς, σὲ παρακαλῶ, τῆς ζωῆς! Οἴμοι! αὐτὸς δὲν ἀποκρίνεται, μὲ θεωρεῖ ἡσύχως, κἀνὲν πρᾶγμα δὲν τὸν κινεῖ εἰς συμπάθειαν! Ὦ παράλια, ὦ ἀκρωτήρια ταύτης τῆς Νήσου, ὦ θηρία ἄγρια, ὦ βράχοι ἀπότομοι, σεῖς δεχθῆτε τοὺς ὀδυρμούς μου, ἐπειδὴ δὲν ἔχω εἰς ποῖον πλέον νὰ προσκλαυθῶ, εἰμὴ εἰς ἐσᾶς, οἵτινες ἐσυνειθίσατε ἐκ πολλοῦ ἤδη χρόνου νὰ ἀκούητε τοὺς κλαυθμούς μου. Ὁ υἱὸς λοιπὸν τοῦ μεγάλου Ἀχιλλέως ἔπρεπε νὰ μὲ προδώσῃ; Αὐτὸς μοῦ ἁρπάζει τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀλκείδου τόξον, θέλει νὰ μὲ σύρῃ μὲ δυναστείαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ θριαμβεύσῃ κατ' ἐμοῦ, καὶ δὲν στοχάζεται, ὅτι αὐτὸς ἐπιθυμεῖ νὰ θριαμβεύσῃ ἐναντίον εἰς ἕνα νεκρὸν, εἰς μίαν σκιὰν, εἰς ἓν φάντασμα. Ὦ καὶ νὰ ἤθελε προσβάλει κατ' ἐμοῦ, ὅταν εἶχον τὰς δυνάμεις μου! ἀλλὰ καὶ τώρα, ὄχι μὲ ἀνδρείαν, ἀλλὰ μὲ ἀπάτην, ἦλθεν ἐναντίον μου· τί νὰ κάμω; Κάμφθητι, ὦ Τέκνον μου, γενοῦ ὅμοιος μὲ τὸν Ἀχιλλέα τὸν πατέρα σου, γενοῦ ὅμοιος μὲ τὸν ἑαυτόν σου. Τί συλλογίζεσαι, ὦ Νεοπτόλεμε, διατί σιωπᾷς, καὶ δὲν μοὶ ἀποκρίνεσαι; Πρὸς σὲ λοιπὸν, ἐπιστρέφω, ὦ βράχε ἄγριε, γυμνὸς, ἄθλιος, ἐγκαταλελειμμένος, διὰ νὰ ἀποθάνω μόνος εἰς τοῦτο τὸ σπήλαιον, μὴν ἔχων ζωοτροφίαν. Θέλουσι μὲ καταφάγει οἱ

ἄγριοι θῆρες, ἐπειδὴ δὲν ἔχω πλέον τὸ τόξον μου διὰ νὰ τοὺς φονεύω· πλὴν δὲν μὲ μέλλει. Ἀλλ', ὦ υἱέ μου, σὺ δὲν φαίνεσαι ποτὲ ἄνθρωπος. κάμμία συμβουλὴ βέβαια σὲ παρακινεῖ· ἀπόδος μοι τὰ ὅπλα μου, καὶ ἄπελθε.

Τότε ὁ Νεοπτόλεμος, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἔλεγε μὲ χαμηλὴν φωνήν· ἄμποτε νὰ μὴν ἤθελον ἀναχωρήσει ποτὲ ἀπὸ τὴν Σκῦρον. Ἀκόμη δὲν εἶχε τελειώσει τὸν λόγον του καὶ ἐγὼ ἐφώναξα. Φεῦ! τί βλέπω; δὲν εἶναι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος; Μόλις ἤκουσα τὴν φωνήν του, καὶ εὐθὺς ἀπεριέθη. Ναὶ, ἐγὼ εἶμαι. Ὁμολογῶ, ὅτι ὀλιγώτερον ἤθελον φρίξει, ἂν ἐσώνετο ἔμπροσθέν μου τὸ σκοτεινὸν Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος, καὶ ἔβλεπον τὸν ζοφερὸν Τάρταρον, πρὸς τὸν ὁποῖον οἱ ἴδιοι Θεοὶ φοβοῦνται νὰ στρέψωσι τοὺς ὀφθαλμούς των. Ὦ Γῆ τῆς Λήμνου, ἐφώναξα πάλιν, ἐσὲ λαμβάνω εἰς μαρτυρίαν! Ὦ Ἥλιε, σὺ τὸν βλέπεις, καὶ τὸν ὑποφέρεις! Ὁ Ζεὺς, μοὶ ἀπεριέθη ὁ Ὀδυσσεὺς χωρὶς νὰ ταραχθῇ, ὁ Ζεὺς κελεύει, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ ἐκπληρώσω τὴν προσταγήν του. Τόσην λοιπὸν ὀλίγην τιμὴν, τῷ εἶπον, φέρεις εἰς τὸν Δία, ὥστε τολμᾷς νὰ βεβηλώνῃς διὰ τῆς ψευδοῦς σου γλώσσης τὸ ὄνομά του; Βλέπεις τοῦτον τὸν Νέον; αὐτὸς δὲν ἦτον γεγεννημένος διὰ νὰ μεταχειρίζηται τὸν δόλον, καὶ τιμᾶται, ἐκτελῶν ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον σὺ τὸν βιάζεις. Ἡμεῖς ἤλθομεν, μοὶ ἀπεριέθη ὁ Ὀδυσσεὺς, ὄχι διὰ νὰ σὲ ἀπατήσωμεν ἢ διὰ νὰ σὲ βλάψωμεν, ἀλλὰ διὰ νὰ σὲ ἐλευθερώσωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυστυχῆ κατάστασιν, νὰ σὲ ἰατρεύσωμεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, νὰ σοὶ δώσωμεν τὴν δόξαν τῆς καταστροφῆς τῆς Τρωάδος, καὶ νὰ σὲ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Πατρίδα σου. Σὺ αὐτὸς, καὶ ὄχι ὁ Ὀδυσσεὺς, εἶσαι ὁ ἐχθρὸς τοῦ Φιλοκτήτου.

Τότε

Τότε εἶπον εἰς τὸν Πατέρα σου, ὅσα ὁ θυμός μὲ ὑπηγόρευσεν. Ἀφ' οὗ, μὲ ἄφησες, τῷ εἶπον, εἰς τοῦτο τὸ παραθαλάσσιον καὶ ἔφυγες μετὰ τῶν ἄλλων, διατὶ δὲν μὲ ἀφίνεις κἂν εἰς ἀνάπαυσιν; Ὕπαγε μόνος σου νὰ ζητήσῃς τὴν δόξαν τῶν πολεμικῶν ἀγώνων, καὶ νὰ ἀπολαύσῃς ὅλας τὰς ἡδονάς. Ἀπολάμβανε τὴν εὐτυχίαν σου μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου, ἐμὲ δὲ ἄφες εἰς τὴν ἀθλιότητά μου καὶ εἰς τοὺς πόνους μου. Διὰ ποίαν αἰτίαν θέλεις νὰ μὲ εὐγάλῃς ἀπὸ τοῦτον τὸν τόπον; Ἐγὼ δὲν εἶμαι πλέον ἱκανὸς εἰς τὸ παραμικρὸν, καὶ εἶμαι ἤδη νεκρός. Διατί δὲν πιστεύεις σήμερον, καθὼς καὶ πρότερον, ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ ἀναχωρήσω, καὶ ὅτι αἱ φωναί μου, καὶ ἡ δυσωδία τῆς πληγῆς μου θέλουσι ταράξει τὰς θυσίας; Ὦ Ὀδυσσεῦ, αἰτία ὅλων μου τῶν κακῶν, εἴθε οἱ Θεοὶ νὰ σὲ ..... ἀλλ' οἱ Θεοὶ δὲν μοῦ εἰσακούουσι πλέον· ἐξ ἐναντίας παροξύνουσι τὸν ἐχθρόν μου. Ὦ Γῆ τῆς Πατρίδος μου, τὴν ὁποίαν δὲν θέλω ἀξιωθῆ ποτὲ νὰ ἰδῶ! Ὦ Θεοὶ! ἐὰν εὑρίσκηταί ἀκόμη τις ἐξ ὑμῶν ὁπωσοῦν δίκαιος, ὥστε νὰ λάβῃ εὐσπλαγχνίαν εἰς τὰς δυστυχίας μου, τιμωρήσατε τὸν Ὀδυσσέα· τότε ἤθελον νομίσει τὸν ἑμαυτόν μου ἰατρευμένον.

Εἰς καιρὸν ὅπου ἐγὼ οὕτως ὡμίλουν, ὁ Πατήρ σου, μένων ἥσυχος, μὲ ἐθεώρει· μὲ σχῆμα συμπαθητικὸν, ὡς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος, μαυρὰν τοῦ νὰ ὀργισθῇ, ὑποφέρει καὶ συμπαθεῖ τὰς παραφορὰς ἑνὸς δυστυχοῦς, ὑπὸ τῆς τύχης ἐξηγριωμένου· μοὶ ἐφαίνετο ὅμοιος μὲ ἕνα βράχον, ὁ ὁποῖος, κείμενος εἰς τὴν κορυφὴν τινὸς ὄρους, καταφρονεῖ τὴν ὁρμὴν τῶν ἀνέμων, καὶ μένων ἀκίνητος, ἀφίνει νὰ φθείρωνται, καὶ νὰ ἐξασθενῶσιν ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ θυμοῦ των. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Πατήρ σου

σιωπῶν, ἀνέμενε νὰ παύσῃ ὅλος μου ὁ θυμός, ἐπειδὴ καλῶς ἐγίνωσκεν, ὅτι τότε πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα εἰς τὸ νὰ ὑποτάξωμεν τὰ ἀνθρώπινα πάθη εἰς τὸ λογικόν, ὁπόταν ἐκεῖνα, κεκοπιακότα τρόπον τινά, ἄρχονται νὰ ἀδυνατῶσιν. Ἔπειτα μοὶ εἶπε τοὺς λόγους τούτους. Ποῦ εἶναι, ὦ Φιλοκτῆτα, ἡ φρόνησις, καὶ ἡ τόλμη σου; Ἰδοὺ ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ τὰ μεταχειρισθῇς. Ἀνίσως δὲν θέλῃς νὰ μᾶς ἀπολουθήσῃς, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃς τὰς μεγάλας βουλὰς, τὰς ὁποίας ὁ Ζεὺς ἀπεφάσισε νὰ τελειώσῃ διὰ σοῦ, μεῖνον ἐδῶ. Εἶσαι ἀνάξιος νὰ γένῃς ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ ἀφανιστὴς τῆς Τρωάδος. Μεῖνον εἰς τὴν Λῆμνον. Τὰ ὅπλα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα λαμβάνω μετ' ἐμοῦ, θέλουν μοὶ χορηγήσει τὴν δόξαν ἐκείνην, ἥτις ἦτον δί ἐσὲ πεπρωμένη. Ἂς ἀναχωρήσωμεν, ὦ Νεοπτόλεμε, ἐπειδὴ ματαίως κοπιάζομεν, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον, εὐσπλαγχνιζόμενοι ἕνα μόνον ἄνθρωπον, νὰ παραβλέψωμεν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τῆς Ἑλλάδος.

Τότε ἠσθάνθην εἰς ἐμαυτὸν τὴν λύσσαν μιᾶς Λεαίνης, ἡ ὁποία, βλέπουσα ἁρπαζομένους ἀπ' αὐτῆς τοὺς σκύμνους της (τὰ Λεονταράκια), γεμίζει τὰ δάση ἀπὸ τοὺς βρυχηθμούς της. Ὦ σπήλαιον! ἔλεγον, ποτὲ δὲν θέλω σὲ ἀφήσει, σὺ θέλεις γενῇ ὁ τάφος μου! ὦ καταγώγιον τῆς ὀδύνης μου! καὶ τροφῆς στεροῦμαι, καὶ ἐλπίδες πλέον δὲν μοὶ μένουσι! Ποῖος θέλει μοὶ δώσει μάχαιραν διὰ νὰ σφαγῶ; ὦ καὶ ἂν ἠδύναντο τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα νὰ μὲ ἁρπάσωσι· δὲν θέλω τὰ πληγώσει πλέον μὲ τὰ βέλη μου. Ὦ τόξον πολύτιμον, τόξον καθηγιασμένον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ μεγάλου Υἱοῦ τοῦ Διός! ὦ ἀγαπητέ μοι Ἡράκλεις, ἐὰν σοὶ μένῃ ἀκόμη αἴσθησίς τις τῶν γηΐνων πραγμάτων, δὲν ὀργί-

ὀργίζεσαι, βλέπων, ὅτι τὸ τόξον, τὸ ὁποῖον μὲ ἄφησες, δὲν εἶναι πλέον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πιστοτάτου σου φίλου, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκαθάρτους καὶ ἀνοσίους χεῖρας τοῦ δολεροῦ Ὀδυσσέως; Μὴ φεύγετε πλέον, ὦ ἁρπατικὰ ὄρνεα, μὴ φεύγετε, ὦ ἄγρια θηρία, μακρὰν τούτου τοῦ σπηλαίου! αἱ χεῖρές μου δὲν ἔχουσι πλέον βέλη, διὰ νὰ σᾶς τοξεύσωσι. Δυστυχὴς ἐγώ! τώρα πλέον δὲν δύναμαι νὰ σᾶς βλάψω, ἔλθετε, καταφάγετέ με, ἢ μᾶλλον σὺ, κεραυνὲ τοῦ ἀδυσωπήτου Διός, κατάκαυσόν με!

Ἀφ' οὗ ὁ Πατήρ σου μετεχειρίσθη κάθε τρόπον, διὰ νὰ μὲ καταπείσῃ, ἔκρινε τέλος πάντων, ὅτι τὸ καλήτερον ἦτον νὰ μοὶ ἐπιστρέψῃ τὰ ὅπλα μου· ὅθεν ἔνευσεν εἰς τὸν Νεοπτόλεμον νὰ μοὶ τὰ ἐπιστρέψῃ ταχέως. Ἄξιε Υἱὲ τοῦ Ἀχιλλέως, τότε τῷ εἶπον, σὺ ἐμπράκτως ἀποδεικνύεις, ὅτι εἶσαι υἱός του· ἀλλ' ἄφες με νὰ τοξεύσω τὸν ἐχθρόν μου· καὶ ἐν τῷ ἅμα ἡτοιμάσθην νὰ ῥίψω ἓν βέλος κατὰ τοῦ πατρός σου· ἀλλ' ὁ Νεοπτόλεμος μ' ἐμπόδισεν, εἰπών μοι· ὁ θυμός, ὦ Φιλοκτῆτα, σοῦ ταράττει τὸν νοῦν, καὶ σὲ ἐμποδίζει νὰ ἰδῇς τὸ ἄτοπον ἔργον, τὸ ὁποῖον θέλεις νὰ πράξῃς. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν τούτοις ἐδείκνυε ψυχὴν ἀτάραχον τόσον ἐναντίον τῶν βελῶν, δι' ὧν ἤθελον νὰ τὸν τοξεύσω, ὅσον ἐναντίον τῶν ὕβρεων, τὰς ὁποίας τῷ ἔλεγον. Ἐγὼ τότε ἐμαλάχθην ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἀφοβίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν, καὶ ᾐσχύνθην, ὅτι ἠθέλησα εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ θυμοῦ μου νὰ μεταχειρισθῶ τὰ ὅπλα μου, διὰ νὰ φονεύσω ἐκεῖνον τὸν ἴδιον, ὅς τις ἐνήργησε νὰ μοὶ ἐπιστραφῶσιν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ θυμός μου δὲν εἶχεν ἀκόμη καταπέσει, ἤμην ἀπαρηγόρητος, ὅτι ἐχρεώστουν τὴν ἀνάκτησιν τῶν ὅπλων μου εἰς ἕνα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον μεγάλως ἐμίσουν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ὁ Νεοπτόλεμος μοὶ ἔλεγεν· ἤξευ-

ρε, ὅτι ἐξελθὼν τῆς Τρῳάδος ὁ Θεῖος Ἕλενος (1), ὁ Υἱὸς τοῦ Πριάμου, ἐκ κελεύσεως καὶ ἐμπνεύσεως τῶν Θεῶν, ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς τὰ μέλλοντα. Θέλει πέσει ἡ δυστυχὴς Τρῳὰς, αὐτὸς εἶπε, τότε ὅμως, ὁπόταν καταπολεμηθῇ ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅς τις ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰ ὅπλα τοῦ Ἡρακλέους. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν δύναται ποτὲ νὰ λάβῃ τὴν ὑγείαν του, εἰμὴ ὅταν φθάσῃ ἔμπροσθεν τῆς Τρῳάδος· ἐκεῖ τὰ τέκνα τοῦ Ἀσκληπιοῦ (2) θέλουσι τὸν ἰατρεύσει.

Εἰς

---

(1) Ὁ Ἕλενος ἦτον Υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης, περίφημος διὰ τὰς μαντείας, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἐφυλάχθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων, μᾶλλον δέ, ἐπειδὴ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς πολλοὺς τόπους κρυφίους, δι' ὧν ἠδύναντο ταχύτερον νὰ κυριεύσωσι τὴν Πατρίδα του. Ὁ Πύρρος, Υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ὡς δεδήλωται σελ. 71. καὶ τὸν ἠγάπα μεγάλως, ἐπειδὴ τὸν ἐφύλαξεν ἀπὸ πολλὰς δυστυχίας, ἀφ' ὁποίας ἤθελε νὰ πάθῃ. Ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἓν μέρος τῆς Βασιλείας του, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκτισε μίαν Πόλιν κατὰ μίμησιν τῆς Τρῳάδος, ἔνθα ἐξένισε καὶ τὸν Αἰνείαν.

(2) Ὁ Ἀσκληπιὸς, Θεὸς τῶν Ἰατρῶν καὶ τῆς Ἰατρικῆς (διὰ τὸ ὁποῖον καὶ συνηριθμήθη μεταξὺ τῶν λοιπῶν Θεῶν, ὅτι δηλ. μεγάλως ἐξειργάσατο τὴν Ἰατρικὴν), ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Νύμφης Κορωνίδος, ἥτις, κατὰ τὸν Ὀβίδιον, ἦτον ἐκ τῆς Λαρίσσης, θυγάτηρ τοῦ Φλεγυίου. Ταύτην ὁ Ἀπόλλων ἐτόξευσεν, ἐπειδὴ ἐμολύνθη παρ' ἑνὸς νέου καλουμένου Ἰσχύος. Ἀλλ' ἔπειτα μεταμεληθεὶς διὰ τὸ πραχθὲν ἔσχισε τὴν κοιλίαν της, εὐγαλε τὸ ἔμβρυον, καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰατρὸν Χείρωνα διὰ νὰ ἀνατραφῇ, καλέσας αὐτὸν Ἀσκληπιόν. Τοσοῦτον δὲ ἐπέδωκεν εἰς τὴν Ἰατρικὴν, τὴν ὑποίαν ἐπαιδεύθη παρὰ τοῦ Χείρωνος, ὥστε, ἐπειδὴ ἔδιδεν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τὴν ποθουμένην ὑγείαν, καὶ εἰς τοὺς ἀπηλπισμένους τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς των, ἐνομίσθη, ὅτι ἀνίστα τοὺς νεκροὺς, καθὼς δηλ. τὸν δυστυχῆ Ἱππόλυτον, διὰ δεη-

σεως

σεως τῆς Ἀρτέμιδος, ὅστις ἐθανατώθη ἀπὸ τοὺς ἵππους. Διὰ τὸ ὁποῖον βαρέως προσκλαυθεὶς ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἅδου Πλούτων εἰς τὸν Δία, ὅτι ὀλιγώστευε τὸ εἰσόδημα τῆς Βασιλείας του, καὶ ὅτι ἀπήγοντο τοῦ Ἅδου οἱ ὑπήκοοί του, εὗρε τὴν χάριν παρ' αὐτῷ, διὰ νὰ θανατώσῃ δηλ. ὁ Ζεὺς τὸν Ἀσκληπιὸν διὰ κεραυνοῦ, καθὼς καὶ ἔγινε. Ζωγραφίζεται κατέχων ἐπὶ κεφαλῆς στέφανον ἐκ δάφνης, ὅτι δηλαδὴ τὸ φυτὸν τοῦτο χρησιμεύει διὰ ἰατρικὸν πολλῶν ἐναντίων. Εἰς τὰς χεῖρας κατέχει ῥάβδον πολύπλοκον, ἢ κονδυλώδη (μὲ πολλοὺς κόμπους), σημαίνων διὰ τούτου τὴν δυσκολίαν τῆς Ἰατρικῆς τέχνης. Οἱ Κυρηναῖοι τῷ ἐθυσίαζον αἴγας, ὅτι δηλ. ἀνετράφη παρ' αἰγός, ἢ ὅτι τοῦτο τὸ ζῶον φαίνεται νὰ ἦναι βλαπτικὸν εἰς τὴν ὑγείαν. Ἔτι δὲ τῷ ἐθυσίαζον καὶ Ἀλεκτρυόνας, ὡς φησιν ὁ Πλάτων ἐν Φαίδωνι. Ἐτιμᾶτο κατ' ἐρχὰς εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, ἔνθα ἐγεννήθη, καὶ ἔνθα ἐνομίζετο νὰ ἰατρεύῃ κάθε πάθος, ὡς γνωστὸς ἦτον ἐκ τῶν Πινάκίων τῶν ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ ἀνακειμένων, ἐν οἷς αἱ θεραπεῖαι ἀναγεγράφασι. Ἐντεῦθεν μεταχλιθεὶς εἰς τὴν Ῥώμην, ἤλευθέρωσε τὴν Πόλιν πάσχουσαν ἀπὸ μέγαν λοιμόν. Διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Τιβερία τῷ καθιέρωσε Ναὸν εἰς τὴν Νῆσόν της, ὅπου ἐτιμᾶτο ὑπὸ τὸ εἶδος ἑνὸς μεγάλου δράκοντος, τοῦ ὁποίου αἰτία ἦτον ὅτι, ὅταν οἱ Ῥωμαῖοι ἔπηγαν εἰς Ἐπίδαυρον νὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖθεν τὸν Θεὸν Ἀσκληπιὸν, ἐμβῆκεν εἰς τὸ πλοῖον των μέγας ὄφις, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι νομίσαντες εἶναι Θεὸν Ἀσκληπιὸν, τὸν ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν. Ἢ, ὡς ἕτεροι λέγουσιν, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι φιλοφρόνως ξενισθέντες παρὰ τῶν Ἐπιδαυριωτῶν, ἤχθησαν παρ' ἐκείνων εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅστις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τὸ εἶδος ἑνὸς φοβεροῦ ὄφεως. Ἐκλήθη Ἀσκληπιὸς, ἢ ἐπειδὴ ἰάτρευσε τὸν Ἀσκελὴν τύραννον τῆς Ἐπιδαύρου, ἢ παρὰ τοῦ μὴ ἐᾶν τοὺς ἀνθρώπους σκάλεσθαι καὶ θνήσκειν. Εἶχε δύω Υἱοὺς καλουμένους Μαχάονα καὶ Ποδαλείριον, οἵτινες ἀκολουθήσαντες εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρῳάδος ἐκστρατείαν τὸν Ἀγαμέμνονα, ἔφερον μεγάλην βοήθειαν εἰς τοὺς τραυματιζομένους Ἕλληνας. Ὁμοίως εἶχε καὶ δύο θυγατέρας καλουμένας Ὑγιείαν, καὶ Ἰασὼ, ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι. Ὁ Χείρων δὲ Κένταυρος, ὁ διδάσκαλός του, ἦτον Υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Νύμφης Φιλλύρας. Ταύτης ὁ Κρόνος γενόμενος ἐρωτόλιπτος, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἡ γυνή του Ῥέα, μετεβλήθη εἰς ἵππον, καὶ συνεύρεθη μετὰ τῆς Φιλλύρας, ἥτις ἐξ ἐκείνου ἐγέννησεν ἔπειτα ἓν παιδίον, τοῦ ὁποίου τὸ ἔμπροσθεν μὲν

Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠσθάνθην τὴν καρδίαν μου διαμοιρασμένην εἰς δύω πάθη. Μὲ ἐμαλάκωσε τρόπον τινὰ ἡ φιλαλήθεια τοῦ Νεοπτολέμου καὶ ἡ ἁπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν μοὶ ἐπέστρεψε τὸ τόξον μου· ἀλλ', ἐὰν ἔπρεπε νὰ συγκατανεύσω εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ὀδυσσέως, μία πικρὰ αἰσχύνη δὲν μὲ ἄφινε νὰ ἀποφασίσω. Θέλω λοιπὸν ὑπομείνει; ἔλεγον καθ' ἑαυτὸν, νὰ μὲ ἰδῶσιν εἰς τὴν ἑταιρείαν τοῦ Ὀδυσσέως, τοῦ Ἀγαμέμνονος, καὶ τοῦ Μενελάου; Τί θέλουσιν εἰπεῖ περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι; Ἐν ᾧ εὑρισκόμην εἰς αὐτὸν τὸν δισταγμὸν, μία φωνὴ ὑπεράνθρωπος ἐνίσχυσεν αἰφνιδίως εἰς τὰς ἀκοάς μου, καὶ ἐν ταυτῷ εἶδον τὸν Ἡρακλέα περικυκλωμένον ὅλον ἀπὸ ἀκτίνας δόξης μέσα εἰς ἓν νέφος λαμπρόν. Ἐγνώρισα εὐκόλως τὸ σκληρὸν ὀπωσοῦν ἦθος τοῦ προσώπου του, τὸ ῥωμαλαϊόν του σῶμα, καὶ τοὺς ἁπλοῦς τρόπους του, εἶχεν ὅμως ὑψηλόν τι καὶ μεγαλοπρεπὲς, τὰ ὁποῖα δὲν ἐφάνη-

μέρος ἦτον ἀνθρώπινον, τὸ δὲ ὄπισθεν ἵππειον, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Χείρωνα. Αὐτὸς εὐθὺς ὅπου ἠύξησεν, ἐκατοίκησεν εἰς ἀλσώδεις τόπους, καὶ ἐκεῖ διδαχθεὶς διὰ πείρας τὰς τῶν βοτάνων ἐνεργείας, ἐδοξάσθη ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἰατρικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἀρετάς. Διὰ τὸ ὁποῖον ἐκλέχθη παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἰς τὴν Ἰατρικήν. Ἐπειδὴ ὅμως ποτὲ τοξεύων ὁ Ἡρακλῆς συνέβη κατὰ τύχην, καὶ ἐπλήγωσε τὸν πόδα τοῦ Χείρωνος διὰ τοῦ βέλους, τὸ ὁποῖον ἦτο βεβαμμένον εἰς τὸ αἷμα τῆς Λερναίας Ὕδρας, διὰ τοῦτο ὁ Χείρων ἔπασχε πόνους δριμεῖς, μάλιστα καθὸ ἀθάνατος, ὡς γεγεννημένος ἐκ Γεννητόρων ἀθανάτων. Τελευταῖον εὐσπλαγχνισθέντες αὐτὸν οἱ Θεοὶ τὸν μετέφερον εἰς τὸν Οὐρανὸν, θέντες αὐτὸν εἰς τὸν Ζωδιακὸν, ὑπὸ τὰ σημεῖα τοῦ Τοξότου. — Κικέρων β'. περὶ Νόμων. Ὅμηρος ἐν ὕμνῳ. Ὀβίδ. β'. μεταμορφ. Βιργίλιος 7. Αἰνειάδος Παυσαν. ἐν Κορινθ. Livius L. 55. et 10.

νησάν ποτε εἰς αὐτὸν τόσον ἔξοχα, ὁπόταν ἐδάμαζε τὰ τέρατα. Αὐτὸς μοὶ εἶπε· σὺ ἀκούεις, σὺ βλέπεις τὸν Ἡρακλέα. Ἐγὼ ἀνεχώρησα ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν Ὄλυμπον, καὶ ἦλθον νὰ σοὶ φανερώσω τὰ προστάγματα τοῦ Διός. Ἠξεύρεις καλῶς ὁποίους κόπους ὑπέμεινα διὰ τὴν ἀθανασίαν, τὴν ὁποίαν ἤδη ἀπολαμβάνω. Ἀνίσως ὁμοίως καὶ σὺ, ὦ Φιλοκτῆτα, θέλῃς νὰ ἀπολουθήσῃς τὰ ἴχνη μου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δόξης, πρέπει νὰ ὑπάγῃς μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως· σὺ θέλεις ἰατρευθῆ, καὶ ὁ ἄνομος Πάρις, αἴτιος τόσων κακῶν, θέλει φονευθῆ διὰ τῶν βελῶν σου. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος θέλεις λάβει πλούσια λάφυρα, τὰ ὁποῖα θέλεις πέμψει εἰς τὸν Πατέρα σου, εἰς τὸ ὄρος Οἴτην· αὐτὰ τὰ λάφυρα θέλουν τεθῆ ἐπάνω τοῦ τάφου μου, δι' αἰώνιον ἐνθύμησιν τῆς νίκης, ἡ ὁποία χρεωστεῖται εἰς τὰ ὅπλα μου. Καὶ σὺ, ὦ Υἱὲ τοῦ Ἀχιλλέως, ἤξευρε, ὅτι οὔτε ὁ Φιλοκτήτης δύναται νὰ νικήσῃ ἄνευ τῆς βοηθείας σου, οὔτε σὺ ἄνευ τῆς ἐδικῆς του. Ὑπάγετε λοιπὸν ὡς δύω λέοντες, οἵτινες ὁμοῦ ζητοῦσι θήραν. Θέλω πέμψει εἰς τὴν Τρωάδα τὸν Ἀσκληπιὸν, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν Φιλοκτήτην. Πρὸ πάντων, ὦ Ἕλληνες, ἀγαπᾶτε, καὶ φυλάττετε τὴν εὐσέβειαν· ὅλα τὰ ἐπίλοιπα πράγματα ἀποθνήσκουσιν, αὐτὴ ὅμως μένει ἀθάνατος.

Ἀφ' οὗ ἤκουσα αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐφώναξα· ὦ εὐτυχὴς ἡμέρα, ὦ γλυκὺ φῶς, σὺ τέλος πάντων ὕστερον ἀπὸ τόσους χρόνους πάλιν ἀναφαίνεσαι. Σὲ ὑπακούω, ὦ μέγιστε Ἡράκλεις! καὶ ἀφ' οὗ ἀποχαιρετήσω τούτους τοὺς τόπους, εὐθὺς ἀναχωρῶ. Χαῖρε, ὦ ἀγαπητόν μοι Σπήλαιον! Χαῖρε, ὦ Νύμφη τῶν δροσερῶν τούτων λειμώνων! δὲν θέλω ἀκούσει πλέον τὸν ἥσυχον μουρμουρισμὸν τῶν κυμά-

μάτων ταύτης τῆς θαλάσσης. Χαίρετε παραθαλάσσια, εἰς τὰ ὁποῖα πολλάκις ὑπέφερα τὰς ναυπαιρίας! Χαίρετε, ὦ ἀκρωτήρια, ὅπου ἡ Ἠχὼ ἐπανέλαβε πολλάκις τοὺς κλαυθμούς μου. Χαίρετε, ὦ γλυκεῖαι πηγαί, αἱ ὁποῖαι ἐχρηματίσατε τῆς δίψης μου πικρὰ βοήθεια· καὶ σὺ τελευταῖον χαῖρε, ὦ ἠγαπημένη Γῆ τοῦ Ἡφαίστου, Λῆμνος! Ἄφες με νὰ ἀπέλθω εὐτυχῶς, ἐπειδὴ ὑπάγω ὅπου προσκαλοῦσί με ἡ θέλησις τῶν Θεῶν καὶ τῶν φίλων μου.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Νῆσον, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, ἥτις ἐκ πολλοῦ χρόνου κατεπολεμεῖτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐκεῖ ὁ Μαχάων, καὶ ὁ Ποδαλείριος μὲ ἰάτρευσαν δι' ἐκείνης τῆς θείας Ἐπιστήμης, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ Πατρός των Ἀσκληπιοῦ, ἢ κἂν μὲ ἔφερον εἰς αὐτὴν τὴν σωματικὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη μὲ βλέπεις. Δὲν αἰσθάνομαι πλέον πόνον τινά, ἀνέλαβον ὅλην τὴν προτέραν μου δύναμιν, ἀναγκάζομαι ὅμως νὰ χωλαίνω ὀλίγον. Δι' ἐμοῦ ἔπεσεν ὁ Πάρις πληγωμένος διὰ τῶν βελῶν, καθὼς πίπτει εἷς πεφοβισμένος νεβρὸς, ὁπόταν τοξεύηται ἀπὸ τὸν κυνηγόν. Εἰς ὀλίγον καιρὸν κατεκαύθη ἡ Τρωάς, τὰ δὲ λοιπὸν γινώσκεις. Εἶχον μ' ὅλον τοῦτο ἀκόμη κάποιαν ἀντιπάθειαν ἐναντίον τοῦ σοφοῦ Ὀδυσσέως, ἐνθυμούμενος τὰ δεινά μου, καὶ ἡ ἀρετή του δὲν ἠδύνατο νὰ καταπραΰνῃ τοῦτό μου τὸ αἴσθημα· ἀλλ' ἡ παρουσία ἑνὸς Υἱοῦ, ὅς τις τὸν ὁμοιάζει, καὶ τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ μεγάλως, ἀπαλύνει προσέτι τὴν καρδίαν μου διὰ νὰ ἀγαπήσω καὶ τὸν Πατέρα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Τηλέμαχος διαφέρεται μετὰ τοῦ Φαλάντου Ἡγεμόνος τῶν Λακεδαιμονίων διά τινας ἀμφισβητουμένους αἰχμαλώτους. Μάχεται μετὰ τοῦ Ἱππίου, ἀδελφοῦ τοῦ Φαλάντου, (ὁ ὁποῖος καταφρονῶν τὴν νεότητά του ἁρπάζει αὐθαδῶς τοὺς αἰχμαλώτους ἐκείνους), καὶ τὸν νικᾷ. Ἀλλὰ μετανοήσας διὰ τὴν τοιαύτην νίκην, θλίβεται ἐσωτερικῶς διὰ τὴν ἀταξίαν του, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν διορθώσῃ· εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὁ Ἄδραστος, Βασιλεὺς τῶν Δαυνίων, μαθὼν, ὅτι οἱ σύμμαχοι Βασιλεῖς ἦσαν ὅλως προσηλωμένοι εἰς τὸ νὰ καθησυχάσωσι τὴν μεταξὺ τοῦ Τηλεμάχου καὶ τοῦ Ἱππίου διαφωνίαν, ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν ἀπροσδοκήτως, καὶ συλλαβὼν ἑπατὸν ἀπὸ τὰ πλοῖα των, μεταφέρει τὰ στρατεύματά του εἰς τὸ Στρατόπεδόν των, βάλλει πρῶτον πῦρ εἰς αὐτὸ, ἀρχίζει τὴν μάχην ἀπὸ τὰς τάφρους τοῦ Φαλάντου, θανατώνει τὸν ἀδελφόν του Ἱππίαν, καὶ αὐτὸς ὁ Φάλαντος μένει καταπληγωμένος ἀπὸ τὸ βέλη του.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓ. ΒΙΒΛΙΟΥ 14452

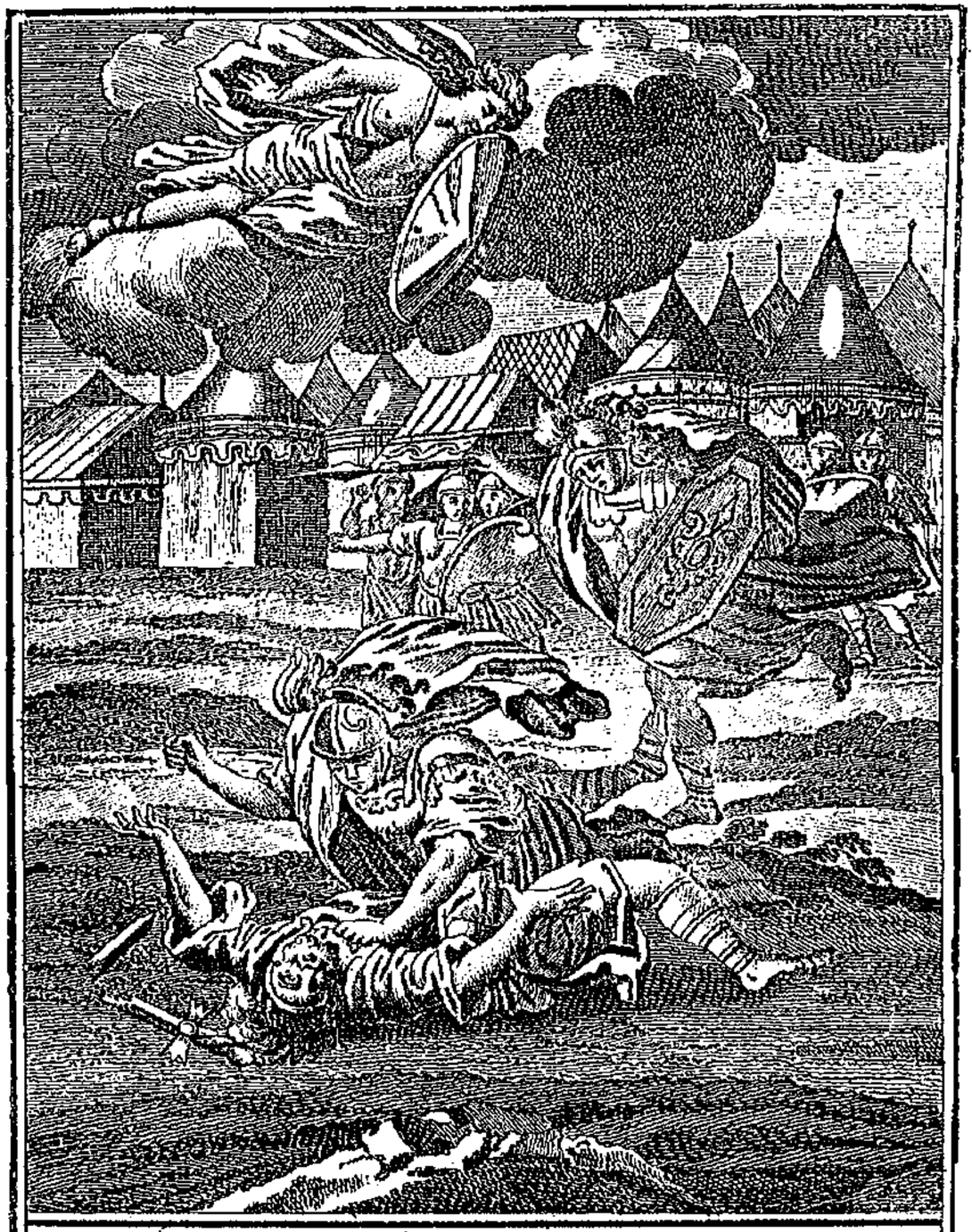
ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλοκτήτης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διηγεῖτο τὰ συμβάντα του, αἱ αἰσθήσεις ὅλαι τοῦ Τηλεμάχου ἦσαν ἐκκρεμεῖς καὶ ἀκίνητοι· οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν προσηλωμένοι ἐπάνω εἰς τὸν ὁμιλοῦντα ἐκεῖνον ἔνδοξον ἄνδρα· ὅλα τὰ διάφορα πάθη, τὰ ὁποῖα ἐτάραξαν τὸν Ἡρακλέα, τὸν Φιλοκτήτην, τὸν Ὀδυσσέα, τὸν Νεοπτόλεμον, ἐζωγραφίζοντο ἀμοιβαδὸν εἰς τὸ ἀθῶον πρόσωπον τοῦ Τηλεμάχου, καθ' ὅσον πρὸς αὐτὸν ἐπεριγράφοντο. Ἐνίοτε εἰς τὸ μεταξὺ τῆς διηγήσεως ταύτης ἐπιλανθανόμενος ἑαυτοῦ ἐφώναζε, καὶ διέκοπτε τὸν λόγον τοῦ Φιλοκτήτου. Ἄλλοτε ἐφαίνετο σύννους, ὡς ἄνθρωπος, ὅς τις σκέπτεται βαθέως περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων. Ὅταν ὁ Φιλοκτήτης περιέγραφε τὴν ταραχὴν τοῦ Νεοπτολέμου, ὅς τις δὲν ἤξευρε νὰ προσποιηθῇ, ὁ Τηλέμαχος ἐφαίνετο εἰς τὴν ἰδίαν ταραχήν, καὶ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤθελε τὸν ἐκλάβει τις διὰ τὸν ἴδιον Νεοπτόλεμον.

Ἐν τούτοις, τὸ στράτευμα τῶν Συμμάχων ἐπροχώρει εὐτάκτως κατὰ τοῦ Ἀδράστου Βασιλέως τῶν Δαυνίων, ὅς τις καταφρονεῖ τοὺς Θεούς, καὶ δὲν ἐζήτει ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ ἀπατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Τηλέμαχος εὗρεν μεγάλας δυσκολίας, εἰς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φέρεται πρὸς τόσους ἀλληλοφθονοῦντας Βασιλεῖς, ἐπειδὴ ὄχι μόνον ἔπρεπε νὰ μὴ φανῇ ὑποπτος εἰς τινὰ, ἀλλὰ καὶ ἀγαπητὸς πρὸς ὅλους νὰ κατασταθῇ· ὁ Τηλέμαχος ἦτον ἐκ φύσεως ἀγαθὸς καὶ εἰλικρινὴς,

ὄχι

Θράσος καθεῖλε ξυμπλακεὶς τῷ ἵππῳ.
Ἀλλ' αὖ σημαίει ἐνοδεῖ ὑπερσάτη.

ὄχι ὅμως τόσον περιποιητικός· δὲν ἐφρόντιζε τελείως περὶ ἐκείνων, ὅσα ἤρεσκον εἰς τοὺς ἄλλους· δὲν ἦτον φιλόπλουτος ἢ αἰσχροκερδὴς, ἀλλ' οὔτε πάλιν ἐλευθέριος ἢ φιλοδάπανος· διὰ τοῦτο καίτοι γενναιόψυχος, καὶ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐπίφορος, δὲν ἐφαίνετο μήτε περιποιητικὸς, μήτε εὐαίσθητος πρὸς τὴν φιλίαν, μήτε ἐλευθέριος, μήτε εὐγνώμων πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κοπιῶντας, μήτε προσεκτικὸς εἰς τὴν ἀγνωσιν τῶν προτερημάτων. Ἠκολούθει τὴν ἀρέσκειάν του ἀσυλλογίστως. Ἡ Μήτηρ του Πηνελόπη τὸν ἀνέθρεψεν ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Μέντορος εἰς ἀλαζονείαν καὶ θρασύτητα, αἱ ὁποῖαι ἠμαύρωνον πᾶν ὅ,τι εὑρίσκετο εἰς αὐτὸν ἀξιαγάπητον. Ἐστοχάζετο τὸν ἑαυτόν του, ὅτι ἦτο φύσεως διαφόρου τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐβάλθησαν εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τῶν Θεῶν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τῷ ἀρέσκωσι, νὰ τῷ δουλεύωσι, νὰ προλαμβάνωσι κάθε του ἐπιθυμίαν, καὶ νὰ ἀναφέρωσι πρὸς αὐτὸν πάντα ὡς πρὸς Θεόν τινα. Κατὰ τὴν γνώμην του, ἡ εὐτυχία τοῦ νὰ τῷ δουλεύωσιν, ἦτον ἀνταμοιβὴ μεγίστη πρὸς ὅσους τῷ ἐδούλευον. Δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ φανῇ, ὅτι ἦτό τι ἀδύνατον πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας του, καὶ ἡ παραμικρὰ ἀργοπορία ἠρέθιζε τὸ ὀξὺ τοῦ χαρακτῆρος του.

Ὅς τις ἤθελε τὸν ἰδεῖ εἰς τὴν φυσικήν του ταύτην στάσιν, ἤθελε κρίνει, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀγαπήσῃ ἄλλο τι, ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, ἢ νὰ αἰσθανθῇ ἄλλην ἀγάπην εἰμὴ ἐκείνην τῆς δόξης καὶ τῆς εὐχαριστήσεώς του. Αὕτη ὅμως ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδιαφορία του, καὶ ἡ εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀδιάκοπος προσοχὴ προήρχοντο ἀπὸ τὴν ἀκατάπαυστον ταραχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἔρριψεν ἡ βιαία ὁρμὴ τῶν παθῶν του. Περιπλέον ἀνετράφη

μὲ

μὲ πολλαπλείαν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀπὸ τὴν μητέρα του Πηνελόπην, καὶ ἦτον μέγιστον παράδειγμα τῆς δυστυχίας ἐκείνων, οἵτινες γεννῶνται εἰς τὴν δόξαν. Αἱ δυστυχίαι, τὰς ὁποίας ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας ἐδοκίμασε, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ταπεινώσωσι τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ὑψηλοφροσύνην του ταύτην. Ἐστερημένος παντὸς πράγματος, ἐγκαταλελειμμένος, ὑποκείμενος εἰς τόσας δυστυχίας, δὲν ἀπέβαλε οὔτε ἴχνος ἀπὸ τὴν πρώτην του θρασύτητα· αὐτὴ πάντοτε διεγείρετο, καθὼς ὁ εὐλυγιστος φοῖνιξ ἀνεγείρεται ἀφ' ἑαυτοῦ του ἀπαταπαύστως, ὅσον καὶ ἂν ποπιάζῃ τις νὰ τὸν χαμηλώσῃ.

Ἐν ὅσῳ ὁ Τηλέμαχος εὑρίσκετο μετὰ τοῦ Μέντορος, αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα δὲν ἐφαίνοντο, ἀλλὰ μᾶλλιστα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐσμικρύνοντο. Ὅμοιος μὲ ὁρμητικόν τινα ἵππον, ὅς τις διέρχεται πηδῶν τοὺς εὐρυχώρους λειμῶνας, καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζουσιν οὔτε βράχοι ἀπότομοι, οὔτε κρημνοὶ, οὔτε χειμάρροι, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει ἄλλην φωνὴν καὶ ἄλλην χεῖρα, εἰμὴ ἐκείνην ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, ἱκανοῦ νὰ τὸν δαμάσῃ· οὕτως ὁ Τηλέμαχος, πλήρης εὐγενοῦς τόλμης, ἀδύνατον ἦτον νὰ κρατηθῇ ἢ νὰ χαλινωθῇ παρ' ἄλλου, εἰμὴ παρὰ τοῦ Μέντορος, τοῦ ὁποίου ἓν μόνον βλέμμα ἔφθανε νὰ ἐμποδίσῃ ἐν τῷ ἅμα τὴν μεγαλητέραν ὁρμήν του· καὶ ἐννοῶν τί ἐσήμαινε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο, ἀνεκάλει παρευθὺς εἰς τὴν καρδίαν του ὅλα τῆς ἀρετῆς τὰ αἰσθήματα· ἡ φρόνησίς του κατέσταινε ἐν ἀκαρεῖ τὸ πρόσωπόν του γλυκὺ καὶ γαλήνιον. Δὲν χαλινώνει μὲ τόσην ταχύτητα ὁ Ποσειδώνειος Τρίαινα τὰς ταραχώδεις καταιγίδας τῶν ἀφριζόντων κυμάτων, ὅταν θέλῃ νὰ φέρῃ τὴν γαλήνην, μὲ ὅσην ἐχαλίνωνεν ἡ προσταγὴ τοῦ Μέντορος τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τοῦ Τηλεμάχου.

Ἀλλ'

Ἀλλ' ὁπόταν ὁ Τηλέμαχος εὑρέθη μόνος, ὅλα του τὰ πάθη, τὰ ἕως τότε πεπρατημένα, ἐπανέλαβον τὸν συνήθη των δρόμον, ὡς ὁ ἀπὸ δυνατὰ πρόχωμάτα ἐμποδιζόμενος χειμάρρος. Αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν αὐθάδειαν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ των Φαλάντου. Ἡ Ἀποικία αὕτη, ἥτις ἐθεμελίωσε τὸ Τάραντον, συνίστατο ὅλη ἀπὸ Νέους, γεννηθέντας ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς Τρωάδος, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔλαβον κἀμμίαν ἀνατροφήν· ἡ παρὰ νόμον γέννησίς των, ἡ ἀπολασία τῶν μητέρων των, καὶ ἡ ἀπώλεια, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνετράφησαν, ἔδιδον εἰς αὐτοὺς κάποιόν τι βάρβαρον καὶ θηριώδες· ὡμοίαζον μᾶλλον μὲ πλῆθος λιστῶν, ἢ μὲ ἀποικίαν Ἑλληνικήν.

Ὁ Φάλαντος ἤθελεν εἰς πάθε περίστασιν νὰ ἐναντιώνηται εἰς τὸν Τηλέμαχον· πολλάκις διέκοπτε τὸν λόγον του εἰς τὰς Συνελεύσεις, καταφρονῶν τὰς συμβουλάς του, ὡς συμβουλὰς ἑνὸς Νέου χωρὶς πεῖραν πραγμάτων· τὸν περιέπαιζεν ὡς ἀδύνατον καὶ γυναικώδη· ἔδιδεν αἰτίαν εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος νὰ παρατηρῶσι καὶ τὸ παραμικρόν του ἐλάττωμα, καὶ ἔπασχε νὰ διασπείρῃ εἰς τὰς καρδίας ὅλων τὴν ζηλοφθονίαν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν ὑψηλοφροσύνην τοῦ Τηλεμάχου μισητὴν πρὸς ὅλους τοὺς Συμμάχους.

Μίαν ἡμέραν ὁ Τηλέμαχος ἠχμαλώτευσε μερικοὺς ἐκ τῶν Δαυνίων· ὁ δὲ Φάλαντος ἐζήτησε νὰ τῷ δοθῶσιν οἱ αἰχμάλωτοι, λέγων, ὅτι αὐτὸς μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων του ἐνίκησεν ἐκείνην τὴν μοῖραν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὅτι ὁ Τηλέμαχος, εὑρὼν τοὺς Δαυνίους νενικημένους, καὶ εἰς φυγὴν τραπέντας, δὲν ἔπραξεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ζωὴν, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὰ στρατόπεδον. Ὁ Τηλέμαχος ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐβεβαίωνεν,

ὅ-

ὅτι αὐτὸς ἐστάθη ὁ αἴτιος τοῦ νὰ μὴ νικηθῇ ὁ Φάλαντος, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐνίκησε τοὺς Δαυνίους· ὑπῆγον λοιπὸν ἀμφότεροι νὰ πριθῶσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν Συμμάχων Βασιλέων· ὁ δὲ Τηλέμαχος τόσον ἐκυριεύθη ἀπὸ τὸν θυμόν, ὥστε ἐφοβέρισε τὸν Φάλαντον· καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον τοὺς ἐμποδίσει, εὐθέως ἤθελον ἔλθει εἰς τὰς χεῖρας.

Ὁ Φάλαντος εἶχεν ἀδελφὸν, ὀνομαζόμενον Ἱππίαν, περίφημον εἰς ὅλον τὸ στράτευμα διὰ τὴν ἀνδρείαν του, διὰ τὴν δύναμίν του, καὶ διὰ τὴν ἐπιδεξιότητά του. Ὁ Πολυδεύκης (1), ἔλεγον οἱ Ταραν-

(1) Κοινὴ γνώμη τῶν Ποιητῶν εἶναι, ὅτι ἡ Λήδα, γυνὴ τοῦ Τυνδάρου, Βασιλέως τῆς Λακωνίας, ἠγαπήθη παρὰ τοῦ Διός, ὅς τις, μεταβληθεὶς εἰς κύκνον, διὰ τῆς ἡδύτητος τῆς φωνῆς του τὴν ἠπάτησε, καὶ συνευρέθη μετ' αὐτῆς, εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἦτον ἔγκυος ἀπὸ τὸν Τύνδαρον. Αὐτὴ ἔπειτα ἐγέννησε δύω ᾠά, καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἐκ τῆς μίξεως τοῦ Διὸς ἐξῆλθεν ὁ Πολυδεύκης καὶ ἡ Ἑλένη, ἀπὸ δὲ ἐκ τῆς τοῦ Τυνδάρου, ὁ Κάστωρ καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα· καλοῦνται ὅμως πάντες παρὰ τῶν Ποιητῶν κοινῷ ὀνόματι Τυνδαρῖδαι, ὡς ὄντες τέκνα τῆς αὐτῆς Μητρὸς Λήδας, γυναικὸς δηλ. τοῦ Τυνδάρου, μ' ὅλον ὅτι καὶ ὁ Θεόκριτος ἐν Διοσκούροις (εἰδυλ. κβ'.), ὀνομάζει τοὺτε Κάστορα καὶ Πολυδεύκην Υἱοὺς Διός, καὶ τῆς Λήδας. Οἱ δύω οὗτοι ἀδελφοὶ συνέζων ἀναμεταξύτων μετὰ μεγάλης καὶ ἀκριβοῦς ὁμονοίας, μηδὲν ἐργαζόμενοι χωρὶς ἀμοιβαίας συμφωνίας. Ὅμως ὁ Πολυδεύκης διὰ τὴν ἐκ τοῦ Διὸς γέννησιν ἦτον ἀθάνατος, καὶ ἀπελάμβανε τὴν χάριν καὶ τὸ προτέρημα τοῦ Διός, ἤτοι τὴν Ἀθανασίαν, ἀλλ' ἀγαπῶν μεγάλως τὸν ἀδελφόν του, τοσαύτην χάριν εὗρε παρὰ τῷ Διὶ διὰ τῶν δεήσεών του, ὥστε ὁ Θεὸς ἐδέχθη ἀμφοτέρους ἀδιαφόρως ὡς Υἱούς του, καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλοῦντο παρὰ πάντων κατ' ἐξοχὴν Διόσκουροι, δηλ. τέκνα τοῦ Διός, καὶ μάλιστα ὁ Ζεὺς τελευταῖον ἐφεῦρε τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Πολυδεύκης κατέστησε τὸν Κάστορα μέτοχον τῆς Ἀθανασίας, ὥστε ἔζων ἀλληλοδιαδόχως ἀναβιοῦντες ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἕως

ἕως ὅπου ἀνεβιβάσθησαν μεταξὺ τῶν σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ, ἔνθα ἀποτελοῦσι τοὺς καλουμένους Διδύμους. Ἀλλὰ τοῦτο ἐπλάσθη, καθότι, ἐν ᾧ ἐμάχοντο μετὰ τοὺ Λυγκέως, ἀδελφοῦ τοῦ Ἴδα, διὰ τὰς θυγατέρας τοῦ Λευκίππου παρ' αὐτῶν ἁρπαγείσας, ὁ μὲν Κάστωρ ἀποθνήσκει εἰς τὸν πόλεμον φονευθεὶς παρὰ τοῦ Λυγκέως, ὁ δὲ Λυγκεὺς ὁμοίως παρὰ τοῦ τοῦ Πολυδεύκους· ἢ κατ' ἄλλους, καθότι ἀμφότεροι ἐφονεύθησαν παρὰ τοῦ Λυγκέως· καὶ μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν ἐτέθησαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἡμιθέων μεταξὺ τῶν Ἀστέρων, κληθέντες Δίδυμοι, ἐπειδὴ τότε πρῶτον ἐγνώσθησαν ἐκεῖνα τὰ δύω Ἄστρα, τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν ἀνατέλλουσιν οὔτε δύουσιν ὁμοῦ. Οὗτοι οἱ δύω Ἥρωες ἐδοξάσθησαν μεγάλως, τελέσαντες ἐξαίρετα κατορθώματα, ἐπειδὴ ἥρπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Θησέως τὴν ἀδελφὴν των Ἑλένην, προαρπαγεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ· ἐκαθάρισαν τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοὺς πειρατὰς, οἱ ὁποῖοι ἐπροξένουν μεγάλην βλάβην εἰς τοὺς πραγματευτὰς, καὶ εἰς ὅλους τοὺς θαλασσοπορούντας, ὅθεν ἐνομίζοντο Θεοὶ θαλάσσιοι, καὶ ἐκαλοῦντο Ἀποτρόπαιοι, ἤτοι φυγαδευταὶ πάντων τῶν κακῶν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐθυσίαζον εἰς αὐτοὺς λευκοὺς ἄρνας· καὶ μ' ὅλον ὅτι ἦσαν ἐξ ἑνὸς τοκετοῦ γεγεννημένοι, μ' ὅλον τοῦτο, κατὰ τὸν Ὡράτιον, εἶχον διάφορα ἐπιτηδεύματα, ἐπειδὴ ὁ μὲν Κάστωρ ἦτο διάσημος εἰς τὴν Ἱππασίαν, ὁ δὲ Πολυδεύκης εἰς τὴν Πυγμαχίαν. Ἔλαβον προσέτι μεγάλην δόξαν, ὁπόταν ἔγιναν ὁδηγοὶ εἰς τοὺς Ἀργοναύτας συμπλέοντες μετ' αὐτῶν, ἐν ᾧ συνέβη μεγάλη καταιγὶς εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις ἐπαπειλοῦσεν εἰς ὅλους τὸν θάνατον· ἐπειδὴ εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἐδέετο ὁ Ὀρφεὺς εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ἐφάνησαν δύω φῶτα εἰς τὰς κεφαλὰς τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους, ἐκ τοῦ ὁποίου συμβάντος εὐθὺς ἠκολούθησε θαυμασίως γαλήνη καὶ αἰθρία εἰς τὸν Οὐρανόν. Ἔπειτα ἐπίστευον, ὅτι ἦτον εἰς αὐτοὺς τοὺς δύω νέους κάποιόν τι θεῖον καὶ ὑπεράνθρωπον. Αὐτὰ τὰ φῶτα, ἐπειδὴ συνεχῶς φαίνονται εἰς καιρὸν καταιγίδος, λέγονται, ὅτι εἶναι πῦρ τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους, τὰ ὁποῖα ἂν φανῶσιν ὁμοῦ εἶναι σημεῖον αἰθρίας, τοὐναντίον ἐὰν μόνον τὸ ἕν, καλούμενον Ἑλένη, εἶναι σημεῖον καταιγίδος. Οἱ Γάλλοι τὰ ὀνομάζουσι, les feux St. Elme, et St. Nicolas. Οἱ Ὁλλανδοὶ ὅμως οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ λοιποὶ, πῦρ τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους. Ἡ αἰτία ὅμως τούτων εὐκόλως ἀναπτύσσεται διὰ τῆς Ἠλεκτρικῆς Ὕλης. Εἰς τὴν Παλαιὰν Ῥώμην ἐτίμων μεγάλως τοὺς

ραντῖνοι, δὲν ἠγωνίζετο εἰς τὴν Πυγμαχίαν καλλίτερον ἀπὸ αὐτὸν, οὔτε ὁ Κάστωρ ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὸν νικήσῃ εἰς τὴν ἱππασίαν· ἦτον σχεδὸν ὅμοιος μὲ τὸν Ἡρακλέα κατὰ τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος, καὶ κατὰ τὴν δύναμιν. Ὅλον τὸ στράτευμα τὸν ἐφοβεῖτο, ἐπειδὴ ὅσον δυνατὸς καὶ ἀνδρεῖος, ἄλλο τόσον ἦτον ἐριστικὸς καὶ θηριώδης. Ἰδὼν ὁ Ἱππίας μὲ πόσην ἔπαρσιν ὁ Τηλέμαχος ἐφοβέρισε τὸν ἀδελφόν του, ὑπῆγε σπουδαίως νὰ ἁρπάσῃ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ Ταράντον, χωρὶς νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἀπόφασιν τῶν Βασιλέων. Ὁ Τηλέμαχος μαθὼν τοῦτο κρυφίως, ἐξῆλθεν ὅλος ἐμμανὴς ἀπὸ τὸν θυμόν· καὶ ὅμοιος μὲ ἕνα ἀφρισμένον ἀγριόχοιρον, ὁ ὁποῖος ζητεῖ πανταχόθεν τὸν κυνηγόν, ὅστις τὸν ἐπλήγωσε, περιεπλανᾶτο ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, ζητῶν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ἐχθρόν του, καὶ σείων τὸ δόρυ, διὰ τοῦ ὁποίου ἤθελε νὰ τὸν διαπεράσῃ· τελευταῖον τὸν ἀπήντησε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, διπλασίως ἐκυριεύθη ἀπὸ τὸν θυμόν.

Δὲν

ρηθέντας δύω ἀδελφοὺς, διὰ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον εἰς μεγαλωτάτας ἀνάγκας, στέλλουσιν εἰς τὸν κατὰ τῶν Λατίνων πόλεμον πλησίον τῆς λίμνης Ῥηγίλλης, καὶ διὰ τοῦτο ᾠκοδόμησαν πρὸς τιμήν των ὡραιότατον Ναὸν, ὁμνύοντες πάντοτε εἰς τὸ ὄνομα τῶν ῥηθέντων τούτων ἀδελφῶν. Ἦτο δὲ τῶν μὲν γυναικῶν ὁ ὅρκος Aecastor, ἤτοι, νὴ τὸν Ναὸν τοῦ Κάστορος, τῶν δὲ ἀνδρῶν Aedepol, ἤτοι νὴ τὸν Ναὸν τοῦ Πολυδεύκους. Ζωγραφίζονται Νέοι ὡραίου εἴδους, λευκοῖς ἵπποις ἐπικαθήμενοι, εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κατέχοντες δόρυ, καὶ εἰς τὰς κεφαλὰς ἔχοντες πῖλον σφαιροειδῆ μεθ' ἑνὸς Ἀστέρος. — Πίνδαρ. ἐν Πυθ. Ὡράτ. ἐπῳδ. γ'. Διονύσ. Ἁλικαρνασσεὺς βιβ. ς'. Hygin. Astronom. L. 2. et Fabul 24. Ὅμηρ. Ὀδυσ. κ. Catull. carm. 69.

Δὲν ἦτον πλέον ἐκεῖνος ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος, ὅς τις ἐδιδάχθη τὰ μυστήρια τῆς Σοφίας ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μέντορος. Αὐτὸς ἦτον ὡς ἄνθρωπος ἔξω φρενῶν, ἢ ὡς ὠρυόμενος καὶ λυσσώδης λέων. Στάσου, εὐθὺς πρᾶζει πρὸς τὸν Ἱππίαν, στάσου, ὦ οὐτιδανώτατε πάντων τῶν ἀνθρώπων· τώρα θέλομεν ἰδεῖ, ἐὰν δύνασαι νὰ μοῦ ἁρπάσῃς τὰ λάφυρα τῶν ὑπ' ἐμοῦ νικηθέντων· σὺ δὲν θέλεις φθάσει νὰ τὰ φέρῃς εἰς τὸ Ταράντον· πήγαινε, κατάβα παρευθὺς εἰς τὰς ζοφερὰς ὄχθας τῆς Στυγός. Οὕτως εἰπὼν, ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ, τὸ ἔρριψεν ὅμως μὲ τόσην ὁρμὴν, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἰσοσταθμίσῃ τὴν βολὴν· διὸ καὶ τὸ δόρυ δὲν ἤγγιξε τελείως τὸν Ἱππίαν. Ὁ Τηλέμαχος εὐθέως σύρει τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν λαβὴν χρυσῆν, καὶ τὸ ὁποῖον τῷ ἐχάρισεν ὁ Λαέρτης (1), ὅταν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ἰθάκην εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης του. Ὁ Λαέρτης εἰς τὴν Νεότητά του τὸ μετεχειρίσθη μὲ μεγάλην δόξαν, καὶ τὸ εἶχε βάψει εἰς τὰ αἵματα πολλῶν περιφήμων Ἠπειρωτῶν Στρατηγῶν εἰς ἕνα πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφάνη νικητής.

Μόλις ὁ Τηλέμαχος ἔσυρε τὸ ξίφος τοῦτο, καὶ ὁ Ἱππίας, θέλων νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς του, ὥρμησε, διὰ νὰ τὸ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ νέου υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσέως· ἀλλὰ τὸ ξίφος συντρίβεται εἰς τὰς χεῖράς των, καὶ αὐτοὶ ἁρπάζονται καὶ συσφίγγονται μανιωδῶς, ὅμοιοι μὲ δύο ἀνήμερα θηρία, τὰ ὁποῖα ζητοῦσι νὰ κατασπαραχθῶσι πρὸς ἄλληλα· οἱ ὀφθαλμοί των

---

(1) Ὁ Λαέρτης ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἀρκεισίου, καὶ Πατὴρ τοῦ Ὀδυσσέως, ὅς τις παρ' αὐτοῦ ὀνομάζεται Λαερτιάδης.

των ῥίπτουσι φλόγας· συμμαζώνονται, ἐξαπλοῦνται, χαμηλώνουσιν, ἀνεγείρονται, ἐφορμῶσιν, φλέγονται ἀπὸ δίψαν αἵματος· περιπλαμένντες πόδα πρὸς πόδα καὶ χεῖρα πρὸς χεῖρα, σχηματίζουσιν ἐκ δύο σωμάτων ἓν μόνον· ὁ Ἱππίας ὅμως, πρεσβύτερος κατὰ τοὺς χρόνους, ἐφαίνετο, ὅτι ἔμελλε νὰ καταπονέσῃ τὸν Τηλέμαχον, τοῦ ὁποίου ἡ τρυφερὰ Νέοτης δὲν ἦτον τόσον ῥωμαλαία· ὁ Τηλέμαχος, ἀτονήσας, ἠσθάνετο ἤδη νὰ τῷ τρέμωσι τὰ γόνατα, καὶ ὁ Ἱππίας, βλέπων αὐτὸν κλονούμενον, ἐδιπλασίασε τὴν δύναμίν του· καὶ ἤθελεν ἀπωλεσθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ λάβει τὴν τιμωρίαν τῆς αὐθαδείας καὶ τοῦ θυμοῦ του, ἐὰν ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις μακρόθεν ἐφρόντιζε δι' αὐτὸν, καὶ τὸν ἔφινεν εἰς τὸν ἔσχατον τοῦτον κίνδυνον, διὰ νὰ τὸν σωφρονίσῃ, δὲν ἤθελε στρέψει τὴν νίκην πρὸς τὸ μέρος του.

Δὲν ἀνεχώρησεν αὐτὴ ἀπὸ τὸ Σάλεντον, οὔτε ἄφησε τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Ἰδομενέως, ἀλλ' ἔπεμψεν εἰς τὸ στρατόπεδον τὴν Θεὰν Ἶριν, τὴν ἕτοιμον μηνύτριαν τῶν Θεῶν. Λῦτη πετῶσα μὲ πτέρυγα ἐλαφρὰν, ἔσχιζε τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ ἀέρος καὶ ἄφινεν ὄπισθέν της μακρὰν σειρὰν φωτὸς, τὸ ὁποῖον διεζωγράφιζεν ἓν νέφος μυριόχροον· δὲν ἐστάθη δὲ πρότερον εἰς ἄλλο μέρος, εἰμὴ εἰς τὰ παραθαλάσσια, ὅπου ἐστρατοπέδευε τὸ ἀναρίθμητον στράτευμα τῶν Συμμάχων· βλέπει μακρόθεν τὴν μάχην, τὴν μανίαν, καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν δύω μαχητῶν, καὶ φρίττει, θεωροῦσα τὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκετο ὁ Τηλέμαχος· πλησιάζει περιτετειλιγμένη εἰς λαμπρὸν νέφος, ἐσχηματισμένον παρ' αὐτῆς ἐκ λεπτοτάτων ἀτμῶν, εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἱππίας αἰσθανόμενος ὅλας του τὰς δυνάμεις, ἐπίστευε τὸν ἑαυτόν του νικητήν· καὶ σκεπάζει τὸν νέον κλάδον τῆς Ἀθηνᾶς μὲ τὴν Αἰγίδα, τὴν ὁποίαν ἡ Θεὰ τῆς Σοφίας τῷ ἐνεπιστεύθη. Εὐθὺς ὁ Τηλέμαχος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη ἀτονήσει, ἀρχίζει νὰ ἀναλαμβάνῃ· ὅσον αὐτὸς ἐμψυχοῦται, τόσον ὁ Ἱππίας ταράττεται, καὶ αἰσθάνεται θείαν τινα δύναμιν, ἥτις τὸν ἐκπλήττει καὶ τὸν καταθλίβει. Ὁ Τηλέμαχος τὸν βιάζει, τὸν κτυπᾷ πότε μὲν εἰς ἓν, πότε δὲ εἰς ἄλλο μέρος, τὸν τεινάσσει, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει οὔτε στιγμὴν νὰ ἀναπνεύσῃ· τελευταῖον τὸν ῥίπτει κατὰ γῆς, καὶ πίπτει ἐπάνω εἰς αὐτόν. Μία μεγάλη Δρῦς τοῦ Ὄρους τῆς Ἴδης, κοπεῖσα ἀπὸ τὸν πέλεκυν διὰ μυρίων ἀλλεπαλλήλων πληγῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὅλον τὸ δάσος ἀντιχεῖ, δὲν ἀποτελεῖ πρότον τρομερώτερον πίπτουσα, ἡ γῆ βομβεῖ, ὅλα τὰ πέριξ κλονίζονται.

Ἐν τοσούτῳ ἡ φρόνησις ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Τηλεμάχου· μόλις εἶδε τὸν Ἱππίαν ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἐγνώρισε τὸ ἄτοπον τῆς πράξεώς του, τοῦ νὰ καθυβρίσῃ τοιουτοτρόπως τὸν ἀδελφὸν ἑνὸς τῶν Συμμάχων Βασιλέων, πρὸς βοήθειαν τῶν ὁποίων ἦλθε, καὶ ἀνέλαβε κατὰ νοῦν μὲ ἐντροπὴν τὰς συνετὰς παραινέσεις, τὰς ὁποίας παρὰ τοῦ Μέντορος ἔλαβεν. Ἠσχύνθη διὰ τὴν νίκην του, καὶ ἐγνώρισεν, ὅτι μᾶλλον τῷ ἔπρεπε νὰ μείνῃ νενικημένος. Ἐν τούτοις ὁ Φάλαντος, ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀπὸ τὸν θυμὸν, ἔτρεχεν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἱππίου, καὶ ἤθελε διαπεράσει τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως μὲ τὴν ὁποίαν ἐκράτει λόγχην, ἀνίσως δὲν ἤθελε φοβηθῇ μὴ διαπεράσῃ καὶ τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ὁ Τηλέμαχος ἐκράτει ὡπλωμένον εἰς τὴν κόνιν ὑποκάτω του. Ἠδύνατο εὐκόλως ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἐχθροῦ του, ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν του

ἦτον

ἦτον ἐσβεσμένος ὁ θυμός του, καὶ δὲν ἐστοχάζετο ἄλλο, εἰμὴ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του, φαινόμενος ἐγκρατὴς καὶ μέτριος εἰς τὴν Νίκην· ὅθεν ἐγερθεὶς, τῷ εἶπεν. Ἀρκεῖ μοι, ὦ Ἱππία, ὅτι σὲ ἐδίδαξα νὰ μὴ καταφρονῇς πλέον ποτὲ τὴν τρυφεράν μου Νεότητα. Ζῆθι, ἐγὼ θαυμάζω τὴν δύναμίν σου, καὶ τὴν τόλμην σου. Οἱ Θεοὶ μ' ἐβοήθησαν, εἰς τὴν δύναμιν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ὑποκλίνῃς τὸν αὐχένα, καὶ νὰ μὴν ἐναντιῆσαι. Ἂς ἀφήσωμεν λοιπὸν εἰς τὸ ἑξῆς κάθε πάθος, καὶ ἂς μὴ φροντίσωμεν πλέον δι' ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ πολεμήσωμεν ὁμοῦ κατὰ τῶν Δαυνίων.

Εἰς καιρὸν ὅπου ὁ Τηλέμαχος οὕτως ὡμίλει, ὁ Ἱππίας, πλήρης αἰσχύνης καὶ θυμοῦ, ἠγείρετο ἀπὸ τὴν γῆν ὅλος αἱματωμένος, καὶ σκεπασμένος ἀπὸ κονιορτόν. Ὁ Φάλαντος δὲν ἐτόλμα νὰ ὑστερήσῃ τῆς ζωῆς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τόσον μεγαλοψύχως τὴν ἐχάρισεν εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἀλλ' ἵστατο ἀμφίβολος, καὶ ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὅλοι οἱ Σύμμαχοι Βασιλεῖς εὐθὺς ἔδραμον, καὶ ἔφερον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους τὸν Τηλέμαχον, καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου τὸν Φάλαντον μετὰ τοῦ Ἱππίου, ὅστις ἀποβαλὼν τὴν προτέραν του ὑψιλοφροσύνην, δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὅλον τὸ στράτευμα δὲν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὸν θαυμασμὸν, πῶς ὁ Τηλέμαχος, εἰς ἡλικίαν οὕτω τρυφερὰν, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσιν ἀπέμπη ὅλην των τὴν δύναμιν, ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ τὸν Ἱππίαν, ὅστις εἰς τὴν δύναμιν καὶ εἰς τὸ μέγεθος ἦτον ὅμοιος μὲ ἐκείνους τοὺς φοβεροὺς Γίγαντας, τὰ τέκνα τῆς γῆς, οἵτινες εἰς τοὺς παρελθόντας χρόνους ἐτόλμησαν νὰ κινήσωσι πόλεμον κατὰ τῶν Θεῶν, διὰ νὰ τοὺς ἐξώσωσιν ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον.

Ἀλλ'

Ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος ἦτο πολλὰ μακρὰν τοῦ νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἡδύτητα τῆς νίκης ταύτης· καὶ ἐν ᾧ ὅλοι δὲν ἔπαυον θαυμάζοντες τὴν ἀνδρείαν του, αὐτὸς ἐτραβίχθη μόνος εἰς τὴν σκηνήν του, αἰσχυνόμενος διὰ τὸ ἄτοπον τῆς πράξεώς του, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἑαυτόν του, ἐθλίβετο διὰ τὴν ἀπροσεξίαν του· ἐγνώριζε πόσον ἦτον ἄδικος καὶ ἄλογος εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ θυμοῦ του· εὑρίσκε μάταιόν τι, ἀγενὲς καὶ οὐτιδανόν εἰς τὴν ἄμετρον ἐκείνην ἀλαζονείαν του· ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ ἀληθὴς μεγαλειότης δὲν συνίσταται εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὴν μετριότητα, εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς τὴν σεμνότητα, καὶ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν· καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸ ἔβλεπε, δὲν ἐτόλμα ὅμως νὰ ἐλπίσῃ τὴν διόρθωσίν του, ἀφ' οὗ πολλάκις ὑπέπεσεν εἰς τὰ ἴδια· εὑρίσκετο εἰς πόλεμον μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὡρύετο ὡς Λέων μανιώδης.

Ἐστάθη δύω ἡμέρας εἰς τὴν σκηνήν του κεκλεισμένος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποφασίσῃ τὸ νὰ ὑπάγῃ εἰς συναναστροφήν τινα, καὶ τιμωρῶν αὐτὸς ἑαυτόν. Οἴμοι! ἔλεγεν, θέλω τολμήσει νὰ ἰδῶ πάλιν τὸν Μέντορα; ἐγὼ εἶμαι ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, ὅς τις εἶναι ὁ πλέον ἔμφρων καὶ ὑπομονητικώτατος ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας; Ἦλθον λοιπὸν, διὰ νὰ φέρω τὴν ἀσυμφωνίαν, καὶ τὴν ταραχὴν εἰς τὸ στράτευμα τῶν Συμμάχων; Ποῖον αἷμα πρέπει νὰ χύσω τὸ ἐδικόν των, ἢ τὸ τῶν ἐχθρῶν των Δαυνίων; ἐστάθην θρασὺς καὶ ἀπρόσεκτος, ὥστε οὔτε κἂν τὴν λόγχην μου ἠδυνήθην νὰ ἀκοντίσω εὐστόχως· ἔβαλον εἰς κίνδυνον τὴν ζωήν μου, πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἱππίου μὲ δυνάμεις ἀνίσους, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένω ἄλλο, εἰμὴ τὸν θάνατον ὁμοῦ μὲ τὴν ἀτιμίαν τοῦ νὰ μείνω νενικημένος. Ποία ὅμως βλάβη, ἐὰν ἀπέθνησκον; δὲν ἤθελον εἶσθαι πλέον,

ὄχι

ὄχι, δὲν ἤθελον εἶσθαι ὁ αὐθάδης ἐκεῖνος Τηλέμαχος, ὁ μωρὸς ἐκεῖνος Νέος, ὅς τις δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ καμμίαν συμβουλήν, καὶ ἡ αἰσχύνη μου τότε ἤθελε λάβει τέλος ὁμοῦ μὲ τὴν ζωήν μου. Ἀλλ' οἴμοι! ἂς ἠδυνάμην καλὰ νὰ ἐλπίσω, ὅτι δὲν θέλω πλέον πράξει ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα τώρα δὲν εὑρίσκω παρηγορίαν· ὢ! πόσον ἤθελον εἶσθαι εὐτυχής. Ἀλλ' ἴσως, πρὶν νὰ τελειώσῃ ἡ ἡμέρα, θέλω πράξει, καὶ θέλω ἐπιθυμήσει νὰ πράξω ἐκεῖνα τὰ ἴδια ἄτοπα, διὰ τὰ ὁποῖα τώρα αἰσθάνομαι τόσην ἐντροπὴν καὶ μῖσος. Ὢ νίκη ὀλέθριος! Ὢ ἔπαινοι, τοὺς ὁποίους δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω, καὶ οἵτινες εἶναι πικροὶ ἔλεγχοι τῆς μανίας μου!

Ἐν ᾧ ὁ Τηλέμαχος εὑρίσκετο μόνος καὶ ἀπαρηγόρητος, ὁ Νέστωρ μετὰ τοῦ Φιλοκτήτου ὑπῆγον πρὸς αὐτὸν νὰ τὸν ἐπισκεφθῶσιν. Ὁ Νέστωρ ἠθέλησε νὰ τῷ παραστήσῃ τὸ ὁποῖον ἔπραξεν ἄτοπον· γνωρίζων ὅμως ὁ φρόνιμος Γέρων τὴν θλῖψιν τοῦ Νέου, μετήλλαξε τὰς βαρείας ἐπιπλήξεις του εἰς γλυκεῖς λόγους, διὰ νὰ καταμαλάξῃ τὴν ἀπελπισίαν του.

Οἱ Σύμμαχοι Βασιλεῖς ἐμποδίσθησαν ἀπὸ ταύτην τὴν ἔριδα, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κινηθῶσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, πρὶν νὰ εἰρηνεύσωσι τὸν Τηλέμαχον μετὰ τῶν δύω ἀδελφῶν Φαλάντου καὶ Ἱππίου. Ἐφοβοῦντο ἀδιακόπως μήπως τὸ στράτευμα τῶν Ταραντίνων ἤθελεν ὁρμήσει ἐναντίον εἰς τοὺς ἑκατὸν Κρῆτας, οἵτινες ἠκολούθουν τὸν Τηλέμαχον εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, καὶ τὸ πᾶν ἦτον εἰς ταραχὴν διὰ τὸ ἄτοπον μόνου τοῦ Τηλεμάχου· ὁ δὲ Τηλέμαχος, βλέπων τόσα παρόντα δεινὰ, καὶ τόσους κινδύνους εἰς τὸ μέλλον, τῶν ὁποίων αὐτὸς ἦτον αἴτιος, ἐβυθίζετο εἰς πικρὰν θλῖψιν. Ὅλοι οἱ Βασιλεῖς ἦσαν εἰς ἐσχάτην ταραχὴν, οὔτε ἐτόλμων νὰ

νὰ κινήσωσι τὰ στρατεύματά των, φοβούμενοι, μὴ συγκτυπηθῶσιν εἰς τὴν ὁδὸν οἱ Κρῆτες τοῦ Τηλεμάχου μετὰ τῶν Ταραντίνων τοῦ Φαλάντου, ἐν ᾧ εἰς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον, ὅπου τοὺς παρεφύλαττον πλησιέστερον, μὲ μεγάλον κόπον ἠδύναντο νὰ τοὺς κρατήσωσιν. Ὁ Νέστωρ μετὰ τοῦ Φιλοκτήτου μετέβαινεν ἀκαταπαύστως ἀπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Τηλεμάχου εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀνημέρου Φαλάντου, ὅς τις ἔπνεεν ἐκδίκησιν. Ἡ γλυκεῖα εὐγλωττία τοῦ Νέστορος, καὶ ἡ ἀξία τοῦ μεγάλου Φιλοκτήτου δὲν ἠδύναντο νὰ πραΰνωσιν ἐκείνην τὴν θηριώδη καρδίαν, ἡ ὁποία διεγείρετο εἰς θυμὸν μεγαλήτερον ἀπὸ τοὺς λυσσώδεις ἀδιακόπους λόγους τοῦ ἀδελφοῦ του Ἱππίου. Ὁ Τηλέμαχος ἦτον πολλὰ ἡμερώτερος, ἀλλ' ἐκυριεύετο ἀπὸ λύπην ἀπαρηγόρητον.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ Ἡγεμόνες εὑρίσκοντο εἰς τὴν ταραχὴν ταύτην, τὰ στρατεύματα ἐκυριεύοντο ἀπὸ μεγίστην ἀθημονίαν· τὸ στρατόπεδον ὅλον ἦτον ὅμοιον μὲ μίαν οἰκίαν, ἥτις στερηθεῖσα τοῦ ἰδίου της οἰκοδεσπότου, ὅς τις ἦτον ἡ βοήθεια τῶν συγγενῶν, καὶ ἡ γλυκεῖα ἐλπὶς τῶν τέκνων του, μένει ἀπαραμύθητος.

Ἐν ᾧ τὸ στράτευμα εὑρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν καὶ ἀταξίαν, ἀκούεται ἐξαίφνης κρότος τρομερὸς ἁμαξῶν, ὅπλων, χρεμετισμῶν ἵππων, κραυγῶν ἀνθρώπων, τῶν μὲν νικώντων καὶ πνεόντων φόνους, τῶν δὲ φευγόντων, ἀποθνησκόντων καὶ πληγωμένων· λαίλαψ κονιορτοῦ σχηματίζει πυκνὸν νέφος, τὸ ὁποῖον καλύπτει τὸν Οὐρανὸν, καὶ περικυκλώνει ὅλον τὸ στρατόπεδον· παρευθὺς μὲ τὸν κονιορτὸν μιγνύεται καπνός τις φλογερὸς, ὅς τις μολύνει τὸν ἀέρα, καὶ ἀφαιρεῖ τὴν ἀναπνοήν· ἀκούεται ἕνας βόμβος βαθὺς, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον

τῶν

τῶν πυρίνων ἀνεμοστροβίλων, τοὺς ὁποίους ἡ Λίτνη ξερνᾷ ἐκ τοῦ βάθους τῶν πεφλογισμένων σπλάγχνων της, ὅταν ὁ Ἥφαιστος, μὲ τοὺς Κύκλωπάς του, χαλκεύῃ ἐκεῖ κεραυνοὺς διὰ τὸν Πατέρα τῶν Θεῶν. Ὁ τρόμος κυριεύει τὰς καρδίας.

Ὁ Ἄδραστος ἄγρυπνος, καὶ ἀκούραστος ἤλθε κατὰ τῶν συμμάχων αἰφνιδίως κρύψας ἀπὸ αὐτοὺς τὸ κίνημά του, καὶ πληροφορηθεὶς περὶ τῆς στάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι εὑρίσκοντο. Κατέβαλεν ἀπίστευτον ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸν γύρον ἑνὸς ὄρους σχεδὸν ἀβάτου, αἱ ἔξοδοι τοῦ ὁποίου ἐκρατοῦντο σχεδὸν ὅλαι ὑπὸ τῶν Συμμάχων. Ἔχοντες αὐτοὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν των ἐκεῖνα τὰ στενὰ, ἐστοχάζοντο ἑαυτοὺς εἰς ἄκραν ἀσφάλειαν· μάλιστα ἐνόμιζον, ὅτι διὰ μέσου ἐκείνων τῶν διαβάσεων, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐκυρίευσαν, ἠδύναντο ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ὄρους νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἅμα ἤθελον φθάσει στρατεύματά τινα ὑπ' αὐτῶν περιμενόμενα. Ἀλλ' ὁ Ἄδραστος, ὁ ὁποῖος διέσπειρεν ἀφθόνως τὸν χρυσὸν διὰ νὰ μανθάνῃ τὰ ἀπόρρητα τῶν ἐχθρῶν του, ἐπληροφορήθη περὶ τοῦ σκοποῦ των, καθότι ὁ Νέστωρ καὶ ὁ Φιλοκτήτης, ἐκεῖνοι οἱ δύω στρατηγοὶ, τόσον σοφοὶ καὶ ἔμπειροι κατὰ τὰ ἄλλα, δὲν ἦσαν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά των ἱκανῶς μυστικοί. Ὁ Νέστωρ εἰς ἐκείνην τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ὑπερβαλλόντως ἔχαιρεν εἰς τὸ νὰ διηγῆται πολλάκις ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ τῷ προξενήσῃ ἔπαινόν τινα καὶ δόξαν. Ὁ Φιλοκτήτης ἐκ φύσεως ἦτον πλέον ὀλιγόλογος ἀπὸ τὸν Νέστορα, ἀλλ' ἦτον ὀξὺς, καὶ ὀλίγον ἂν διήγειρέ τις τὸ ὀξὺ τοῦ χαρακτῆρός του, τὸν ἠρέθιζε νὰ εἰπῇ ὅσα εἶχεν ἀποφασίσει νὰ κρατήσῃ μυστικά. Οἱ πλάνοι καὶ πόλαμες εὗρον τὸ κλειδίον τῆς καρδίας του, διὰ νὰ μαν-

μανθάνωσι τὰ πλέον ἀναγκαῖα ἀπόρρητα· ἔφθανε μόνον νὰ τὸν κινήσῃ τις εἰς ὀργὴν, καὶ εὐθὺς γινόμενος μανιώδης καὶ ἔξω ἑαυτοῦ, ὡρμεῦσεν εἰς τὰς ἀπειλάς· ἐκαυχᾶτο, ὅτι εἶχε μέσα ἀσφαλῆ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ποθουμένου του· ἂν ἐφαίνετό τις, ὅτι ἀμφίβαλλεν ὀλίγον διὰ τὰ μέσα ταῦτα, ἐπροθυμοποιεῖτο ἀπερισκέπτως νὰ τὰ διασαφῇ, καὶ ἄφινε νὰ φεύγουσιν ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας του τὰ πλέον ἀπόκρυφα μυστήρια. Ἡ καρδία τοῦ μεγάλου τούτου Στρατηγοῦ, ὁμοία μὲ ἓν ἀγγεῖον πολύτιμον, πλὴν ῥαγισμένον, ἐκ τοῦ ὁποίου ῥέουσι τὰ πλέον ἀξιόλογα ποτὰ, δὲν ἠδύνατο νὰ φυλάξῃ τὸ παραμικρὸν ἀπόρρητον.

Ἐν τούτοις οἱ Προδόται, διεφθαρμένοι ἀπὸ τὸν χρυσὸν τοῦ Ἀδράστου, δὲν ἔπαυον περιπαίζοντες τὴν ἀδυναμίαν τούτων τῶν δύω Βασιλέων. Αὐτοὶ ἐκολάκευον ἀδιακόπως τὸν Νέστορα μὲ ματαίους ἐπαίνους, τῷ ἐνεθύμιζον τὰς προλαβούσας του νίκας, ἐθαύμαζον τὸ προβλεπτικόν του, καὶ ποτὲ δὲν ἔπαυον τοῦ νὰ τὸν ἐπαινῶσι. Ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸν ἀνυπόμονον χαρακτῆρα τοῦ Φιλοκτήτου ἔστενον ἐνέδρας πάντῃ διαφόρους· τῷ παρέσταινον πάντοτε δυσκολίας, ἐμπόδια, κινδύνους, ἀταξίας, λάθη ἀδιόρθωτα· διὰ τῶν ὁποίων ἅμα ἐξήπτετο τὸ ὀξύθυμον τῆς φύσεώς του, ἐρρίπτετο ἔξω τῶν ὁρίων τῆς φρονήσεως, καὶ δὲν ἦτον πλέον ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Τηλέμαχος, μὲ ὅλα του τὰ ἐλαττώματα, ὅσα εἴδομεν, ἦτον πολλὰ φρονιμώτερος εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἀπορρήτων. Εἰς τοῦτο ἔλαβεν ἔξιν διὰ τῶν δυστυχιῶν του, καὶ διὰ τῆς ἀνάγκης, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθη ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας τοῦ νὰ κρύπτῃ τὰς ἰδέας του ἀπὸ τοὺς ἐραστὰς τῆς Μητρός του Πηνελόπης. Ἠξεύρε νὰ φυλάττῃ τὸ μυστικὸν,

κὸν, χωρὶς νὰ εἰπῇ τὸ ψεῦδος· οὔτε εἶχε κἄποιον τρόπον συνεσταλμένον καὶ μυστηριώδη, ὁποῖον ἔχουσιν οἱ ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων ἄνδρες· δὲν ἐφαίνετο βεβαρυμένος ἀπὸ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φυλάξῃ, ἀλλὰ τὸν εὕρισκέ τις πάντοτε ἐλεύθερον, ἁπλοῦν, ἀπονήρευτον, ὅμοιον μὲ ἕνα ἄνθρωπον, ὅς τις ἔχει, κατὰ τὸ λεγόμενον, τὴν καρδίαν εἰς τὰ χείλη. Ἀλλ' ὁμιλῶν περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων, ἤξευρε νὰ ἀποσιωπήσῃ ἀκριβῶς καὶ ἀπροσποιήτως ὅσα ἠδύναντο νὰ προξενήσωσιν ὑποψίαν τινα, καὶ νὰ ἐγγίξωσι τὸ μυστικόν του· ἐκ τούτου ἡ καρδία του ἦτον ἄβατος καὶ ἀπρόσιτος. Οἱ πλέον ἐξαίρετοι τῶν φίλων του δὲν ἠδύναντο νὰ μάθωσι παρ' αὐτοῦ ἄλλο τι, εἰμὴ ὅσα αὐτὸς ἤρεσεν ὠφέλιμα νὰ τοὺς φανερώσῃ, διὰ νὰ λάβῃ φρονίμην τινα νουθεσίαν. Μόνος ὁ Μέντωρ ἦτον ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Τηλέμαχος δὲν ἐμεταχειρίζετο προσποίησίν τινα, ὅταν ἤθελε νὰ τῷ φανερώσῃ τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας του. Ἐνεπιστεύετο καὶ εἰς ἄλλους φίλους του, ὅμως μὲ διάφορα μέτρα ἐμπιστοσύνης, καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀποδείξεων τῆς φιλίας καὶ τῆς φρονήσεώς των.

Ὁ Τηλέμαχος πολλάκις ἐπαρατήρησεν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου διεδίδοντο παρὰ τὸ δέον εἰς τὸ Στρατόπεδον, καὶ εἰδοποίησε περὶ τούτου τὸν Νέστορα καὶ τὸν Φιλοκτήτην. Ἐκεῖνοι ὅμως οἱ τόσον ἔμπειροι δύω ἄνδρες ὀλίγον ἐφρόντισαν διὰ μίαν εἰδοποίησιν τόσον ὠφέλιμον. Τὸ γῆρας δὲν λυγίζει πλέον, ἐπειδὴ ἡ μακρὰ ἕξις τὸ κρατεῖ ὡς εἰς τὰ δεσμὰ, οὔτε πλέον εὑρίσκει τρόπον τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του. Οἱ ἄνθρωποι, ὅμοιοι μὲ τὰ δένδρα, τῶν ὁποίων ὁ τραχὺς καὶ πολύῤῥιζος στέλεχος σκληρύνεται ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἀνορθωθῇ, ὅταν

ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, δὲν εἶναι πλέον εἰς στάσιν νὰ μεταβάλλωσιν ἑαυτούς, καὶ νὰ νικήσωσιν ἐκείνας τὰς ἕξεις, αἱ ὁποῖαι συνεγήρασαν μετ' αὐτῶν, καὶ διεπέρασαν ἕως εἰς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων των. Πολλάκις γνωρίζουσιν, ὅτι ἐσυνείθισαν εἰς τὸ κακὸν, καὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὸ διορθώσωσιν, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ θλίβονται, πλὴν ἀνωφελῶς, ἐπειδὴ μόνη ἡ τρυφερὰ ἡλικία τῆς Νεότητος εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος δύναται τὸ πᾶν εἰς ἑαυτὸν πρὸς διόρθωσίν του.

Εἰς τὸ στράτευμα ἦτον ἀνήρ τις, καλούμενος Εὐρύμαχος, Δόλοψ κατὰ τὸ γένος, ἐπιτήδειος κόλαξ, ἠξεύρων νὰ συμμορφώνηται μὲ τὰς ὀρέξεις καὶ κλίσεις τῶν ἡγεμόνων, ὀξύνους καὶ πολύπειρος εἰς τὸ νὰ ἐφευρίσκῃ πάντοτε νέους τρόπους, διὰ νὰ τοῖς ἀρέσκῃ· κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, κἀνὲν πρᾶγμα δὲν ἦτον δύσκολον· ἂν τῷ ἐζήτει τις συμβουλὴν, ἐμάντευεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι πλέον εὐχάριστον εἰς τὸν ἀκούοντα. Ἦτον ἀστεῖος, σκωπτικὸς κατὰ τῶν ἀδυνάτων, εὐάρεστος πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐφοβεῖτο, καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ στολίζῃ τοὺς ἐπαίνους του μὲ τρόπον, ὥστε νὰ γίνωνται δεκτοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον μετριόφρονας ἀνθρώπους. Ἐφαίνετο σοβαρὸς μὲ τοὺς σοβαροὺς, χαρίεις μὲ τοὺς χαρίεντας, καὶ εἶχε μεγαλωτάτην εὐκολίαν νὰ λαμβάνῃ διάφορα σχήματα. Οἱ ἐνάρετοι καὶ φιλαλήθεις ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε οἱ αὐτοὶ, καὶ ὑποτάσσονται εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀρετῆς· δὲν δύνανται ποτε νὰ καταστα θῶσι τοσοῦτον εὐάρεστοι πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας, ὅσον γίνονται εὐάρεστοι πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖνοι, οἵτινες κολακεύουσι τὰ κυριεύοντα αὐτοὺς πάθη. Ὁ Εὐρύμαχος ἦτον ἔμπειρος εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην καὶ ἄξιος νὰ τελειώσῃ κάθε ἔργον, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἦτον

ἕνας

ἕνας τυχοδιώκτης, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς δολιότητός του εὑρῆκε δούλευσιν εἰς τὸν Νέστορα, καὶ ἀπέκτησε τόσην ἐμπιστοσύνην παρ' αὐτῷ, ὥστε εὔγαζεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ὀπωσοῦν ματαιόφρονος καὶ φιλεπαίνου καρδίας του ὅλα ὅσα ἤθελε νὰ ἠξεύρῃ.

Μ' ὅλον ὅτι ὁ Φιλοκτήτης δὲν τῷ ἐμπιστεύετο, ἀλλ' ὁ θυμός, καὶ ἡ ἀνυπομονησία του ἐνήργουν εἰς αὐτὸν ὅ,τι εἰς τὸν Νέστορα ἐνήργει ἡ ἐμπιστοσύνη. Ἤρκει μόνον νὰ τῷ ἐναντιωθῇ ὁ Εὐρύμαχος, καὶ κινῶν αὐτὸν εἰς θυμόν, ἀνεκάλυπτεν ὅλα τὰ μυστικά του. Αὐτὸς ἔλαβεν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῶν Δαυνίων, διὰ νὰ τῷ φανερώνῃ ὅλους τοὺς σκοποὺς τῶν Συμμάχων. Ὁ Ἄδραστος ἔτρεφεν εἰς τὸ Στράτευμα ἱκανὸν ἀριθμὸν φυγάδων, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ φεύγωσιν ἀπὸ τὸ Στρατόπεδον τῶν Συμμάχων ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ ἐπιστρέφωσιν εἰς τὸ ἐδικόν του. Ὀσάκις λοιπὸν ἦτον καμμία ἀναγκαία ὑπόθεσις νὰ δηλοποιηθῇ πρὸς τὸν Ἄδραστον, ὁ Εὐρύμαχος ἀπέστελλεν ἕνα τῶν φυγάδων τούτων. Ἀδύνατον ἦτον νὰ φανερωθῇ εὐκόλως ὁ τοιοῦτος δόλος, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ φυγάδες δὲν ἐλάμβανον ἐπιστολήν τινα μεθ' ἑαυτῶν, ὅθεν ἐὰν καὶ συνελάμβανον αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες, δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποπτευθῶσιν εἰς τὸν Εὐρύμαχον. Ἐν τούτοις, ὁ Ἄδραστος προελάμβανεν ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Συμμάχων. Μόλις ἐδιωρίζετό τι εἰς τὸ Συμβούλιόν των, καὶ εὐθὺς οἱ Δαύνιοι ἔπραττον ὅ,τι ἦτον ἀναγκαῖον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν καλήν του ἔκβασιν. Ὁ Τηλέμαχος δὲν ἔπαυεν ἐρευνῶν ἐπιμελῶς τὴν αἰτίαν, καὶ διεγείρων εἰς ὑποψίαν τὸν Νέστορα καὶ τὸν Φιλοκτήτην· ἀλλ' οἱ κόποι του ἦσαν ἀνωφελεῖς· ἐκεῖνοι ἐτύφλωττον.

Ἐψηφίσθη εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Συμμάχων νὰ ἀνα-

μείνωσιν ἱκανὴν ποσότητα στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ φθάσωσιν· ὅθεν ἐπέμφθησαν κρυφίως διὰ νυκτὸς ἑκατὸν πλοῖα, διὰ νὰ μεταμίσωσιν αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας ταχύτερον ἀπὸ μίαν ἀκροθαλασσίαν πολλὰ δύσβατον, ὅπου ἔμελλον νὰ ἀποβῶσιν, ἕως εἰς τὸ Στρατόπεδον. Ἐν τούτοις ἐστοχάζοντο ἑαυτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐπειδὴ ἐφύλαττον μὲ μερικὰ στρατεύματα τὰ στενὰ τοῦ πλησίον ὄρους, τὸ ὁποῖον εἶναι μία πλευρὰ σχεδὸν ἄβατος τοῦ Ἀπεννίνου. Τὸ στράτευμα ἦτον στρατοπεδευμένον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Γαλησοῦ πολλὰ πλησίον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ τερπνοτάτη αὕτη πεδιὰς εἶναι πλουσία εἰς βοσκὰς, καὶ εἰς κάθε εἶδος καρπῶν, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ θρέψωσιν ἕνα στρατόν. Ὁ Ἄδραστος εὑρίσκετο ὄπισθεν τοῦ ὄρους, καὶ ἐνόμιζον, ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ περάσῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος μαθὼν, ὅτι οἱ Σύμμαχοι δὲν ἦσαν ἀκόμη καλῶς δυναμωμένοι, ὅτι τοῖς ἤρχετο μία μεγάλη βοήθεια, ὅτι τὰ πλοῖα ἀνέμενον τοὺς ἐλευσομένους στρατιώτας, καὶ ὅτι τὸ στράτευμα ἦτο διῃρημένον ἀπὸ τὴν ἔριδα τοῦ Φαλάντου μετὰ τοῦ Τηλεμάχου, ἐσπούδασεν εὐθὺς νὰ κάμῃ ἕνα μεγάλον γύρον· περιπατήσας ἀνενδότως ἡμέραν καὶ νύκτα, ἔφθασεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ διέβη δρόμους, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζον πάντῃ ἀδιαβάτους. Τοιουτοτρόπως ἡ τόλμη καὶ ὁ κόπος νικῶσι τὰ μεγαλήτερα ἐμπόδια· δὲν εἶναι τίποτε σχεδὸν ἀδύνατον εἰς ὅσους ἠξεύρουν νὰ τολμῶσι καὶ νὰ κοπιάζωσι· ὅσοι δὲ ἀποκοιμῶνται, λαμβάνοντες τὰ δύσκολα ὡς ἀδύνατα, δικαίως προκαταλαμβάνονται καὶ ὑποδουλώνονται. Ὁ Ἄδραστος ἔφθασεν ἀπροσδοκήτως εἰς τὰ ἑκατὸν πλοῖα τῶν Συμμάχων, τὰ ὁποῖα ἐπειδὴ δὲν ἦσαν καλῶς περφυλαγμένα, ὡς μὴ προσδοκῶντα κίνδυνόν τινα, ἐκυ-

κυρίευσεν ἄνευ τινὸς ἐναντιότητος, καὶ τὰ μετεχειρίσθη διὰ νὰ μεταφέρῃ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Γαλησοῦ μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα, καὶ οὕτως ἀνέπλευσε ταχύτατα πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ. Αἱ περὶ τὸ Στρατόπεδον πρὸς τὸν ποταμὸν προσθοφυλακαὶ ἐνόμισαν, ὅτι δι' ἐκείνων τῶν πλοίων ἤρχοντο οἱ προσδοκώμενοι στρατιῶταί των, ὅθεν ὕψωσαν εὐθὺς μεγίστας φωνὰς χαρᾶς. Ἀλλ' ὁ Ἄδραστος καὶ οἱ στρατιῶταί του, ἐξελθόντες εἰς τὴν γῆν, πρὶν νὰ δυνηθῶσι νὰ τοὺς γνωρίσωσιν, ὥρμησαν ἐναντίον τῶν Συμμάχων, οἱ ὁποῖοι ἔμενον ἀμέριμνοι, καὶ τοὺς εὗρῆκαν εἰς ἕν στρατόπεδον ἀπεριχαράκτωτον, ἄνευ ὅπλων, ἄνευ τάξεως, ἄνευ Ἀρχηγοῦ.

Τὸ μέρος τοῦ στρατοπέδου, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Δαύνιοι πρῶτον ὥρμησαν, ἦτο τῶν Ταραντίνων, ὅπου ἐστρατήγει ὁ Φάλαντος. Αὐτοὶ ἐμβῆκαν μὲ τόσην ὁρμὴν, ὥστε οἱ νέοι Λακεδαίμονες, αἰφνιδίως παταληφθέντες, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς μίαν τοιαύτην ὁρμητικὴν προσβολήν. Ἐν ᾧ ζητῶσι νὰ εὕρωσι τὰ ὅπλα των, καὶ γίνεται ἐμπόδιον ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον εἰς τοῦτον τὸν θόρυβον, ὁ Ἄδραστος προστάζει νὰ βάλωσι πῦρ εἰς τὸ Στρατόπεδον. Ὑφοῦται εὐθὺς ἡ φλὸξ ὑπεράνω τῶν σκηνῶν, καὶ ἀναβαίνει ἕως εἰς τὰ νέφη· ἡ βοὴ τοῦ πυρὸς ὁμοιάζει μὲ τὴν ταραχὴν ἑνὸς χειμάρρου, ὅς τις πλημμυρεῖ ὁλόκληρον πεδιάδα, καὶ διὰ τῆς βιαίας του ὁρμῆς ἐκριζώνει καὶ παρασύρει τὰς παλαιοτάτας δρῦς, τὰ γεννήματα, τοὺς φραγμοὺς, καὶ τὰς φάτνας μὲ τὰ ποίμνια. Ὁ ἄνεμος μεταφέρει ὁρμητικῶς τὴν φλόγα ἀπὸ σκηνὴν εἰς σκηνὴν, καὶ εὐθὺς τὸ στρατόπεδον γίνεται ὡς ἓν παλαιὸν δάσος τὸ ὁποῖον μικρὸς σπινθὴρ πυρὸς κατανάλωσεν.

Ὁ

Ὁ Φάλαντος, ὅς τις βλέπει τὸν κίνδυνον πλησιέστερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, δὲν δύναται νὰ τὸν ἐμποδίσῃ· γνωρίζει, ὅτι ὅλοι οἱ στρατιῶταί του μέλλουν νὰ γένωσι θύματα τῆς φλογός, ἂν δὲν σπουδάσωσι νὰ ἀφήσωσι τὸ Στρατόπεδον· ἀλλὰ γνωρίζει πάλιν, πόσον ἡ ἀταξία τῆς φυγῆς ταύτης εἶναι ἐπίφοβος ἔμπροσθεν εἰς ἕνα ἐχθρὸν νικητήν· μ' ὅλον τοῦτο προστάζει τοὺς στρατιώτας του νὰ ἐξέλθωσιν, ἀνόμη ἐξ ἡμίσεως ὡπλισμένους, ἀλλ' ὁ Ἄδραστος δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ ἀναπνεύσωσιν, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους ἐν τάγμα τοξοτῶν ἐπιδεξίων καταφονεύει μὲ ἀναρίθμητα βέλη τοὺς στρατιώτας τοῦ Φαλάντου, καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου πολλοὶ σφενδονῖται ῥίπτουσι χάλαζαν μεγάλων λίθων. Ὁ ἴδιος Ἄδραστος, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα, ἐπὶ κεφαλῆς ἑνὸς ἐκλεκτοῦ τάγματος τῶν ἀνδρειοτέρων Δαυνίων, καταδιώκει, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ πυρὸς, τοὺς φεύγοντας Ταραντίνους· θερίζει μὲ τὴν κοπτερὰν σπάθην του ὅσους διεσώθησαν ἀπὸ τὰς φλόγας· πολυμβᾷ εἰς τὸ αἷμα· δὲν δύναται νὰ χορτασθῇ ἀπὸ φόνους· οἱ Λέοντες καὶ αἱ Τίγρεις δὲν τὸν ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν μανίαν, ὁπόταν σπαράττωσι τοὺς Ποιμένας μὲ τὰ ποίμνιά των. Οἱ στρατιῶται τοῦ Φαλάντου ὑποχωροῦσιν, ἀποβαλόντες τὴν ἀνδρείαν των· ὁ ὠχρὸς θάνατος, ὁδηγούμενος ἀπὸ καταχθονίου τινα Ἐρινύα, τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ εἶναι ἀπὸ ὄφεις στεφανωμένη, παγώνει τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας των, τὰ μέλη των, νεναρκωμένα, ψυχραίνονται, καὶ τὰ γόνατά των, κλονιζόμενα, τοῖς ἀφαιροῦσι καὶ αὐτὴν τῆς φυγῆς τὴν ἐλπίδα.

Ὁ Φάλαντος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ αἰσχύνη καὶ ἡ ἀπελπισία δίδουσιν ἀνόμη λείψανόν τι ἀνδρείας καὶ δυνάμεως, ὑψώνει πρὸς Οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς

του καὶ τὰς χεῖράς του· βλέπει πίπτοντα εἰς τοὺς πόδας του τὸν ἀδελφόν του Ἱππίαν, πληγωθέντα ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν χεῖρα τοῦ Ἀδράστου. Ὁ Ἱππίας, ἡπλωμένος κατὰ γῆς, κυλίεται εἰς τὸν κονιορτόν· αἷμα μαῦρον καὶ ἀχνίζον ἀναβρύει ποταμηδὸν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν πληγήν, ἥτις τοῦ διεπέρασε τὴν πλευράν· οἱ ὀφθαλμοί του κλείονται εἰς τὸ φῶς· ἡ μανιώδης ψυχή του φεύγει μὲ ὅλον του τὸ αἷμα. Ὁ ἴδιος Φάλαντος, ὅλος περιχυμένος ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τῷ βοηθήσῃ, βλέπει ἑαυτὸν περικυκλωμένον ἀπὸ πλῆθος ἐχθρῶν, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ τὸν καταβάλωσιν. Ἡ ἀσπίς του εἶναι διαπερασμένη ἀπὸ μυρία βέλη, αὐτὸς εἶναι πληγωμένος εἰς πολλὰ μέρη τοῦ σώματός του, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ συναθροίσῃ τοὺς φεύγοντας στρατιώτας του. Οἱ Θεοὶ βλέπουσι τὴν οἰκτρὰν του κατάστασιν, καὶ δὲν λαμβάνουσι τὸ παραμικρὸν πρὸς αὐτὸν ἔλεος.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Τηλέμαχος, ἐνδυθεὶς τὰ θεῖα ὅπλα του, φέρει αἰφνιδίως βοήθειαν εἰς τὸν Φάλαντον. Θανατώνει τὸν Ἰφικλέα, Υἱὸν τοῦ Ἀδράστου, ἀποδιώκει τὸν θριαμβεύοντα ἐχθρὸν, καὶ ἤθελε τὸν νικήσει κατὰ κράτος, ἐὰν δὲν διέλυε τὴν μάχην ἡ προσγενομένη καταιγίς. Μετὰ ταῦτα ἐπιμελεῖται μεγάλως ὁ Τηλέμαχος ἐκείνους, οἵτινες ἐπληγώθησαν εἰς τὴν μάχην, καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τὸν Φάλαντον. Κηδεύει μετὰ μεγάλης πομπῆς τὸ σῶμα τοῦ Ἱππίου, ἀφ' οὗ τὸ ἔκαυσεν ἐπάνω τῆς πυρᾶς, καὶ προσφέρει εἰς τὸν ἀδελφόν του Φάλαντον τὴν κόνιν του, πεφυλαγμένην εἰς χρυσῆν κάλπιν.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ο Ζεὺς, εἰς τὸ μέσον τῶν Οὐρανίων Θεῶν, ἐθεώρει ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Ὀλύμπου τὴν φθορὰν τῶν Συμμάχων. Ἐν ταυτῷ ἐσυμβουλεύετο τὴν ἀμετάτρεπτον Εἱμαρμένην, καὶ προέβλεπε ποῖοι τῶν Ἀρχηγῶν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔμελλον νὰ ἀπωλέσωσι τὴν ζωήν των. Ἴσταντό ὅλοι οἱ Θεοὶ σύννοες καὶ προσεκτικοὶ, διὰ νὰ καταλάβωσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Διὸς, ποῖον ἤθελεν εἶσθαι τὸ θέλημά του. Ὁ Πατὴρ δὲ τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων μετὰ γλυκείας καὶ μεγαλοπρεποῦς φωνῆς οὕτω τοῖς εἶπεν. Ὑμεῖς βλέπετε εἰς ποῖον ἔσχατον κίνδυνον ἔφθασαν οἱ Σύμμαχοι, βλέπετε τὸν Ἄδραστον πῶς καταστρέφει ὅλους τοὺς ἐχθρούς του· ἀλλὰ τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι πολλὰ ἀπατηλόν· ἡ δόξα καὶ ἡ εὐτυχία τῶν κακῶν δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ. Ὁ ἀσεβὴς Ἄδραστος, ὅς τις διὰ τῆς ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας του ἐκίνησεν ἐναντίον του τὸ μῖσος ὅλων, δὲν θέλει λάβει τελείαν νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Αὐτὴ ἡ δυστυχία δὲν συνέβη εἰς τοὺς Συμμάχους δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ νὰ διορθώσωσιν ἑαυτοὺς, καὶ νὰ φυλάττωσι μυστικωτέρας εἰς τὸ ἑξῆς τὰς ἐπιχειρήσεις των. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἡ σοφὴ Ἀθηνᾶ ἑτοιμάζει νέαν δόξαν εἰς τὸν ἠγαπημένον της Τηλέμαχον. Τότε ὁ Ζεὺς ἔπαυσε τοῦ νὰ ὁμιλῇ, καὶ ὅλοι οἱ Θεοὶ, σιωπῶντες, ἐξηκολούθουν νὰ θεωρῶσι τὴν μάχην.

Ἐν τούτοις ὁ Νέστωρ καὶ ὁ Φιλοκτήτης ἔλαβον τὴν εἴδησιν, ὅτι ἓν μέρος τοῦ στρατοπέδου ἐκάη, ὅτι

Κηδεύσας ἄρει πρὸς ὁμαίμονα μόρον
Ὁ Τηλέμαχος, Ἱππιάδεω κούρη.

ὅτι ἡ φλὸξ, ὠθουμένη ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, ἐπροχώρει ἀδιακόπως, ὅτι τὰ στρατεύματά των εὑρίσκοντο εἰς ἀταξίαν, καὶ ὅτι ὁ Φάλαντος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν βίαν καὶ ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν. Εὐθὺς ὅπου ἤκουσαν τοιαύτας δυστυχεῖς ἀγγελίας, ἔδραμον εἰς τὰ ὅπλα, συνήγαγον τοὺς Ἀρχηγούς, καὶ ἐπρόσταξαν νὰ ἐξέλθωσι ταχέως ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν πυρκαϊάν.

Ὁ Τηλέμαχος, ὅς τις ἦτον μελαγχολικὸς καὶ ἀπαραμύθητος, ἐλησμόνησε τὴν λύπην του. Εὐθὺς ἔλαβε τὰ ὅπλα, πολύτιμον δῶρον τῆς πανσόφου Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία, ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μέντορος, ἐπροσποιήθη, ὅτι τὰ ἔλαβεν ἀπὸ ἕνα ἔξοχον τεχνίτην τοῦ Σαλέντου, τὰ εἶχεν ὅμως κατασκευάσει ἐκ διαταγῆς της ὁ Ἥφαιστος εἰς τὰ καπνίζοντα σπήλαια τῆς Αἴτνης.

Αὐτὰ τὰ ὅπλα ἦσαν λαμπρὰ ὡς ἓν κάτοπτρον, καὶ ἤστραπτον ὡς αἱ Ἡλιακαὶ ἀκτῖνες. Ἦτον γεγλυμμένη ἐπάνω εἰς αὐτὰ ἡ περίφημος Ἱστορία τῶν Θηβῶν. Ἐφαίνετο πρῶτον μὲν ὁ δυστυχὴς Λάϊος (1), ὁ ὁποῖος ἀκούων ἀπὸ τὸν χρησμὸν τοῦ

---

(1) Λάϊος, ὁ Υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Λαβδάκου, καὶ Βασιλεὺς τῶν Θηβῶν, ἔλαβεν εἰς γυναῖκά του τὴν Ἐπικάστην, ἢ Ἰοκάστην, θυγατέρα τοῦ Μενοικέως. Δι' αὐτὸν τὸν γάμον ἦσαν προωρισμένα τὰ ὀξύτατα κακά, ἐπειδὴ τὸ Μαντεῖον ἐχρησμοδότησεν, ὅτι τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐξ αὐτῶν ἤθελε γεννηθῇ, θέλει γένει φονεὺς τοῦ Πατρός του, καὶ σύζυγος τῆς Μητρός του. Ἔχει δὲ ὁ χρησμὸς οὕτω.

Λάϊε Λαβδακίδη, παίδων γένος ἄλβιον αἰτεῖς;
Δώσω σοι φίλον Υἱόν. Ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστὶ
Παιδὸς ἑοῦ χείρεσσι λιπεῖν φάος. Ὡς γὰρ ἔνευσε
Ζεὺς Κρονίδης, Πέλοπος στυγεραῖς ἀρηῖσι πιθήσας,
Οὗ φίλον ἥρπασας Υἱόν. Ὁ δ' ηὔξατό σοι τάδε πάντα.

Διὰ τὸ ὁποῖον ἡ γυνή του Ἰοκάστη ἐπροστάχθη νὰ σπάσῃ τὰ ἐξ αὐτῆς γεννώμενα ἄρσενα βρέφη. Ἀφ' οὗ ἐγεννήθη ὁ Οἰδίπους, ἡ Μήτηρ του, μὴν ὑποφέρουσα νὰ πράξῃ τοιαύτην κακοπραγίαν, παρέδωκε τὸ βρέφος εἰς ἕνα στρατιώτην, διὰ νὰ γένῃ ὁ ὑπηρέτης τοῦ προστάγματος. Ἀλλ' αὐτὸς λυπηθεὶς τὸ μικρὸν ἄκακον βρέφος, καὶ εὐσπλαγχνίᾳ κινούμενος, ηὐχαριστήθη νὰ τῷ τρυπήσῃ τοὺς πόδας, καὶ νὰ τὸ χρεμάσῃ εἰς ἓν δένδρον τοῦ ὄρους Κιθαιρῶνος, διὰ νὰ ἀποθάνῃ τοιουτοτρόπως. Ὁ Φόρβας, βοσκὸς τοῦ Πολυβίου, Βασιλέως τῆς Κορίνθου, διέβαινε κατὰ συμβεβηκὸς τότε ἐκεῖθεν, ὅπου ἦτο τὸ παιδίον, καὶ ἀκούσας τῶν κλαυθμῶν του, τὸ ἔλαβε, καὶ βλέπων αὐτὸ ὡραῖον, τὸ παρέστησεν εἰς τὴν Βασίλισσαν τῆς Κορίνθου, ἡ ὁποία τὸ ἀνέθρεψεν ὡς ἴδιόν της Υἱόν, ὀνομάσας αὐτὸ Οἰδίποδα, παρὰ τοῦ οἰδέω καὶ ποῦς, διὰ τὸ πρίσιμον τῶν ποδῶν του. Φθάσας ὁ Οἰδίπους εἰς δόκιμον ἡλικίαν, καὶ μαθὼν τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ὑπέφερε, καὶ ὅτι δὲν ἦτον Υἱὸς γνήσιος τοῦ Πολυβίου, ὑπῆγε νὰ μάθῃ ἀπὸ τοὺς χρησμοὺς τοῦ Μαντείου τὸν γνήσιόν του Πατέρα. Οἱ χρησμοδόται, ἐπαναβεβαιώσαντες τὸν πρὸ τῆς γεννήσεώς του δεδομένον χρησμόν, τῷ εἶπον, ὅτι θέλει εὕρει τὸν πατέρα του εἰς τὴν Φωκίδα. Ὁ Οἰδίπους, ἀποφασίσας νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν Κόρινθον, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζεν ὡς Πατρίδα του, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν Φωκίδα. Εἰς μίαν στενὴν ὁδὸν εὑρῆκεν ἕνα γέροντα, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπρόσταξε μὲ ἀλαζονείαν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ διέλθῃ, ἐπειδὴ ἀλλέως ἔμελλε νὰ τὸν βιάσῃ. Αὐτὸς ὁ γέρων ἦτον ὁ Πατήρ του Λαΐος. Ὁ Οἰδίπους ὥρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐθανάτωσε. Μετὰ τὸ φοβερὸν τοῦτο συμβὰν συνέβησαν πολλαὶ δυστυχίαι εἰς τοὺς Θηβαίους. Τὸ Βασίλειον τῶν Θηβῶν καὶ ἡ χεὶρ τῆς Ἰοκάστης διωρίσθησαν πρὸς ἀνταμοιβὴν εἰς ἐκεῖνον, ὅς τις ἤθελεν ἐλευθερώσει τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τὰ κακά, ὅσα ἔπασχον. Ἡ Σφίγξ, γνησία θυγάτηρ τοῦ Λαΐου, συντροφευμένη ἀπὸ λῃστάς, ἐρήμωνε τοὺς τόπους, ἠχμαλώτευε τοὺς Ὁδοιπόρους διὰ τῶν ἀπαντηλῶν ἐρωτήσεων, καὶ τοὺς περιέπλεκεν εἰς τὰς περιστροφὰς τοῦ ὄρους Φικέως, διὰ νὰ τοὺς παραδίδῃ εἰς τοὺς ἀπίστους ἑταίρους της. Ὁ Οἰδίπους τὴν κατετρόπωσε, διεσκόρπισε τὸ σύστημα τῆς κακίας, τῆς καὶ κερδήσας ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως τὸν καρπὸν τῆς νίκης, συνεπλήρωσε πάντα τὰ παρὰ τοῦ χρησμοῦ προῤῥηθέντα. Τοῦτο ἦτο τὸ ἀληθὲς αἴτιον, τὸ ὁποῖον ἔπειτα μετεπλάσθη, ὅτι ἡ Θεὰ Ἥρα, ἔχουσα ἔχθραν καὶ μῖσος

σος κατὰ τῶν Θηβαίων, ἐνήργησε διὰ νὰ γεννηθῇ εἰς τὸν ἀγρὸν τῶν Θηβῶν ἐκ τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς Ἐχίδνης ἓν θηρίον, καλούμενον Σφίγξ. Αὐτὸ τὸ θηρίον εἶχε τὸ πρόσωπον καὶ τὴν φωνὴν, ὡς μία παιδίσκη· τὸ σῶμα ὡς κύων, τὴν οὐρὰν ὡς δράκων, τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ὄνυχας ὡς λέων, καὶ τὰς πτέρυγας ὡς ὄρνεον. Ἐπρόβαλλεν εἰς ὅσους διέβαινον ζητήματα αἰνιγματώδη, καὶ ἂν δὲν ἔλυον τὰ ζητήματα, εὐθὺς τοὺς κατέτρωγεν, ὥστε ἡ Πόλις ἔπασχε μεγάλην ἐρήμωσιν, καὶ οὐδεὶς ἑτοίμα νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ. Τὸ Μαντεῖον ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἦτο τρόπος ἄλλος ἐλευθερίας ἐκ τῆς συμφορᾶς ταύτης, εἰμὴ νὰ δοθῇ τὸ ἀληθὲς σημαινόμενον τοῦ Αἰνίγματος. Ὁ Κρέων, ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης, ἐξουσιάζων τὸ Βασίλειον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λαΐου, ἐδημοσίευσεν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἄφηνε τὸ Βασίλειόν του, καὶ ἔδιδε διὰ γυναῖκα νόμιμον τὴν Ἰοκάστην, χεῖρα τοῦ Λαΐου καὶ ἀδελφήν του, εἰς ἐκεῖνον, ὅς τις ἤθελεν ἐξηγήσει τὸ αἴνιγμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν οὕτως·

Ἔστι δίπουν ἐπὶ γῆς καὶ τετράπουν, οὐ μία φωνή,
Καὶ τρίπουν. Ἀλλάσσει δὲ φυὴν μόνον, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
Ἕρπετά κινεῖται, ἀνὰ τ' αἰθέρα καὶ κατὰ πόντον·
Ἀλλ' ὁπόταν πλείστοισιν ἐπειγόμενον ποσὶ βαίνῃ,
Ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀφαυρότατον πέλει αὐτοῦ·
Δηλαδὴ, (κατὰ τὴν ἐξήγησιν τινῶν Συγγραφέων) ποῖον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον τὴν αὐγὴν περιπατεῖ μὲ τέσσαρας πόδας, τὴν μεσημβρίαν μὲ δύω, καὶ τὸ ἑσπέρας μὲ τρεῖς; Ὁ Οἰδίπους μόνος ἄγινεν ἐξηγητὴς καὶ ἀνέφερε τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ προβλήματος, εἰπών; ὅτι τοῦτο τὸ ζῶον εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἦναι παιδίον, περιπατεῖ μὲ τέσσαρας πόδας, δηλ. μὲ δύο χεῖρας καὶ μὲ δύο πόδας. Εἰς τὴν νεότητά του ὁδεύει μὲ δύο πόδας ἄνευ τινὸς βοηθείας. Καὶ εἰς τὸ γῆρας χρήζει καὶ μιᾶς ῥάβδου ἀντὶ τρίτου ποδὸς πρὸς βοήθειαν. Ἔχει δὲ ἡ λύσις οὕτω.

Κλῦθι καὶ οὐκ ἐθέλουσα, κακόπτερε Μοῦσα θανόντων,
φωνῆς ἠμετέρης σὸν τέλος ἀμπλακίης.
Ἄνθρωπον κατέλεξας, ὅς, ἡνίκα γαῖαν ἐφέρπῃ, πρώτον ἔφυ
τετράπους νήπιος ἐκ λαγόνων·
Ἡρακλέος δὲ πέλων, τρίτατον πόδα βάκτρον ἐρείδει, ἀὐχένα
φορτίζων, γήρᾳ καμπτόμενος.
Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ θηρίον νικηθὲν, ἐκτύπησε θυμωμένον τὴν κεφαλήν του εἰς μίαν πέτραν, τὴν κατέκοψε, καὶ ἄφη-

ἄφησε τὴν Πόλιν εἰς μεγάλην ἡσυχίαν. Ὁ Οἰδίπους δὶ ἀναμοιβὴν ἐδέχθη τὴν κυβέρνησιν τῆς Βασιλείας, καὶ διὰ γυναῖκά του τὴν Ἰοκάστην, ἀγνοῶν αὐτὴν ὡς Μητέρα του. Μετ' αὐτῆς ἐγέννησε δύο Υἱοὺς τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνείκη, καὶ δύο Θυγατέρας Ἀντιγόνην καὶ Ἰσμήνην. Ἀλλ' αὐταὶ, καθὼς λέγει ὁ Παυσανίας βιβ. γ', καὶ θ', ἐγέννησε μὲ τὴ δευτέραν του γυναῖκα Εὐρυγένειαν. Ἡ ἀναίσχυντος αἱμομιξία ἐθριάμβευεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἀτιμωρήτος· μία τρομερὰ φανέρωσις τῆς ἀληθείας κατεταράξε τοὺς δύω συζύγους. Ἡ Ἰοκάστη ἔδωκε τέλος τῶν συμφορῶν της μὲ βίαιον θάνατον, Οἱ Θεοὶ ἔπεμψαν βαρύτατον θανατικὸν εἰς τὰς Θήβας δὶ ἐκδίκησιν τοῦ φονευθέντος Λαΐου, καθὼς ἐδηλοποίησαν τὰ Μαντεῖα, καὶ τὸ θανατικὸν δὲν ἤθελε παύσει χωρὶς τὴν ἐξορίαν ἐκείνου, ὅστις ἐφόνευσε τὸν Λαΐον. Ἐξετάχθη μετ' ἀκριβείας ὁ φονεύς, καὶ τέλος πάντων ἐφανερώθη αἴτιος ὁ Οἰδίπους. Γνωρίζων ὁ Οἰδίπους τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι διὰ κακὴν τύχην εὑρίσκετο νὰ ἔχῃ διὰ γυναῖκά του τὴν ἰδίαν του Μητέρα, ἐλυπήθη ὑπερβαλλόντως, ὥστε κατὰ τὴν παράδοσιν τινῶν Συγγραφέων (Σοφοκλ Οἰδίπ. Ἀπολλόδ. βιβ. γ'.) ἐτύφλωσε τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου ὁ Θησεὺς τῷ ἔδωκε τὸ ἄσυλον. Κατ' ἄλλας παραδόσεις ὅμως, κατεδικάσθη νὰ ὑποφέρῃ τὸ μὲν φῶς τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ βλέπῃ ἀκόμη ἐκείνους τοὺς τόπους, ὡς μάρτυρας τῶν παρ' αὐτοῦ προπεπραγμένων, τὴν δὲ ζωὴν, διὰ νὰ τὴν μεταδώσῃ εἰς τέκνα πλέον ἔνοχα ἀπὸ αὐτὸν καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον δυσμυχῆ. Μόλις οἱ δύω του Υἱοὶ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης ἦλθον εἰς ἡλικίαν νὰ βασιλεύσωσι, καὶ εὐθὺς ἔκλεισαν τὸν Οἰδίποδα εἰς τὰ ἐνδότατα τοῦ Παλατίου του, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀδυνατίσωσιν ἢ διαιρέσωσι τὸ Βασίλειον, συνεφώνησαν νὰ ἔχωσι τὴν κυβέρνησιν πάντοτε ὁλόκληρον ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς διάστημα ἑνὸς χρόνου. Ὁ Ἐτεοκλῆς, ὡς πρωτόγονος, ἔλαβε πρότερον τὴν ἐξουσίαν, καὶ παρελθόντος τοῦ χρόνου δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ τὸ σκῆπτρον. Λυτὴ ἐστάθη ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Πολυνείκης ἐβιάσθη νὰ ἐκδικηθῇ μὲ μίαν πολιορκίαν τὴν ἀδικίαν, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανεν. Ἐπρόσφυγε πρὸς τὸν Ἄδραστον, Βασιλέα τοῦ Ἄργους, ὁ ὁποῖος δίδων αὐτῷ τὴν Θυγατέρα του εἰς γυναῖκα, τῷ ὑπεσχέθη ἱκανὴν βοήθειαν. Αὐτὸς ὁ πρῶτος πόλεμος τῶν Θηβῶν συνέστη ἐτ. 1529. πρὸ Χριστοῦ. Ὁ Ἄδραστος διεμοίρασε τὴν δυσίκησιν τῶν στρατευμάτων του μετὰ τοῦ Πολυνείκους, τὸν ὁποῖον ἦ-

θελε

θελε νὰ στερεώσῃ εἰς τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν. Ὁ ἀνδρεῖος Τυδεὺς, Υἱὸς τοῦ Οἰνέως, Βασιλεὺς τῆς Αἰτωλίας, ὅς τις ἦτο μικρὸς κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ μαχητὴς καὶ ἀνδρεῖος εἰς ἄκρον, ἔδειξε τότε εἰς πολλὰ πράγματα τὴν ἀνδρείαν του. Ὑπῆγε μυνητὴς πρὸς τὸν Ἐτεοκλέα, διὰ νὰ συμφωνήσῃ τὰ ζητούμενα παρὰ τοῦ Πολυνείκους, καὶ βλέπων, ὅτι τίποτε δὲν ἐνήργει, ἐκάλεσε καθ' ἕνα εἰς διαφόρους μάχας, καὶ ὅσοι ἐπαρρησιάσθησαν, ὅλους τοὺς ἐνίκησε, ῥίψας αὐτοὺς κατάγῆς. Ὅθεν πεντήκοντα οἱ ἀνδρειότεροι ἐσυμφώνησαν νὰ τὸν κατατραυματώσωσιν εἰς τὴν ὁδὸν, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἐφόνευσεν ὅλους, καὶ μόνον ἕνα ἄφησε ζῶντα, τὸν ὁποῖον ἐστειλε πρὸς τὸν Ἐτεοκλέα, διὰ νὰ τῷ δώσῃ τὴν εἴδησιν. Ὁ τολμηρὸς Καπανεὺς, ὅς τις (κατὰ τὸν Φιλόστρατον) ἦτον ἀμετρήτου μεγέθους, καὶ τόσον ὑπερηφανεύετο, ὥστε οὐδενὸς ἀξίου ἐστοχάζετο τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός. Μ' ὅλον τοῦτο ἕνας κεραυνὸς τὸν ἐφόνευσε διὰ τιμωρίαν, πρέπουσαν τῆς τολμηρᾶς του καυχήσεως. Ὁ χρησμοδότης Ἀμφιάραος, ὅς τις διὰ τὸν φόβον τοῦ νὰ μὴν ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, ἐκρύβη. Ἀλλὰ φανερωθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικός του, ἠναγκάσθη παρὰ τοῦ Ἀδράστου νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν ἄλλων. Θέλων ὅμως νὰ φύγῃ, τὸν κατέπιεν ἡ γῆ μὲ τὴν ἅμαξάν του· συνηριθμήθη ἔπειτα μὲ τοὺς Θεοὺς νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὸ Μαντεῖον, τὸ ὁποῖον διὰ πολὺν καιρὸν ἐτιμήθη ὡς περίφημον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἱππομέδων, ὅς τις (κατὰ τὸν Εὐριπ.) ὡμοίαζεν ἕνα Γίγαντα, ἔφερεν εἰς τὸν θώρακά του τὴν εἰκόνα τοῦ πολυοφθάλμου Ἄργου, καὶ ἐφόβιζε πάντας τοὺς ὁρῶντας. Ὁ Παρθενοπεὺς καὶ ὅλοι οἱ ἐπίσημοι καπετάνιοι τῆς Μεσσήνης, τῆς Ἀρκαδίας καὶ τῆς Ἀργολίδος, ἠκολούθουν αὐτοὺς τοὺς περιβλέπτους στρατηγοὺς εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον. Ὁ Μάντις Τειρεσίας πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Θηβαίους εὐτυχίαν τοῦ πολέμου, ἐὰν ὁ Μενοικεὺς, Υἱὸς τοῦ Κρέοντος, καὶ ὕστερος τῆς γενεᾶς τοῦ Κάδμου, ἤθελεν εὐχαριστηθῇ νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος. Διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὁ Κρέων δὲν συγκατέβαινεν. Ἀλλ' ὁ Μενοικεὺς ἐσφαξε τὸν ἑαυτόν του γενναιότατα παρόντων ἁπάντων. Ὅθεν οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν εὐτυχῶς τοὺς Ἀργείους, καὶ ὁ Ἄδραστος μόνος μὲ τοὺς Στρατάρχας του ἔφυγε τὸν θάνατον. Τελευταῖον οὗτοι οἱ δύω ἀδελφοὶ μονομαχήσαντες ἱκανῶς, ἐθανατώθησαν ἀναμεταξύ των χωρὶς πρότερον νὰ διαλαχθῶσιν. Αἱ Θεαὶ Ἐριννύες ἐφύτευσαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖ-

νον ἐν δένδρον Ῥοιᾶς, ἐκ τῆς ὁποίας ἔρρεεν αἷμα, πρὸς σημεῖον τῆς αἰδίου ἀλληλομαχίας των. Ὁμοίως καὶ ἡ φλὸξ τῆς πυρᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλον νὰ σώσωσι τὰ σώματα τῶν δύο νὰ κατακαυθῶσιν ὁμοῦ, διηρέθη, ὡς νὰ ἐγνώριζε τὸ μῖσός των, καὶ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ἑνωθῇ, ὥστε ἔπρεπε νὰ μείνῃ τὸ σῶμα τοῦ Πολυνείκους, διὰ νὰ ἐνταφιάσθῃ κατὰ μόνας. Ὁ Κρέων ἐμπόδισε νὰ ἐνταφιασθῇ τὸ σῶμα τοῦ Πολυνείκους, διὰ νὰ μείνῃ τροφὴ τῶν κυνῶν καὶ τῶν ὀρνέων, ἐπειδὴ ὠδήγησε ξένον στράτευμα εἰς τὴν Πατρίδα του. Ἡ Ἀντιγόνη, ἀδελφὴ τοῦ Πολυνείκους, τὸν ἔθαψε διὰ νυκτός. Ὁ Κρέων ἐκήρυξε θάνατον εἰς τοὺς φύλακας, ἐὰν δὲν ὁμολογήσωσι τὸν ἐνταφιαστήν. Ἡ Ἀντιγόνη, ἰδοῦσα πάλιν γυμνὸν τὸν τεθνηκότα ἀδελφόν της, μαρτυρεῖ ἑαυτὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος. Ὁ Κρέων τὴν κατεδίκασε καὶ τὴν ἀπέκλεισε ζῶσαν εἰς ἕνα τάφον. Τότε ὁ Αἵμων, Υἱὸς τοῦ Κρέοντος, ὃς τις τὴν ἠγάπα, σφάζει τὸν ἑαυτόν του, ὁμοίως καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Κρέοντος Εὐρυδίκη διὰ τὴν λύπην της θανατώνεται, καὶ τελευταῖον ὁ Κρέων θρηνεῖ καὶ τοῦ παιδὸς καὶ τῆς γυναικός του τὸν θάνατον. Ὁ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ηὐδοκίμησε μεγάλως εἰς τὴν Τραγῳδίαν ταύτην, ἠξιώθη καὶ ἔγινε στρατηγὸς εἰς τὴν Νῆσον Σάμον. Οἱ Ἀργεῖοι ἄφησαν ὅλην τὴν γῆν τῶν Θηβῶν πλήρη νεκρῶν. Ἡ τοιαύτη δυστυχία ἐφαίνετο ἀξιοθρήνητος, ἐπειδή, καθὼς ἐνόμιζον, αἱ ψυχαὶ τῶν παλαιτώρων ἐκείνων ἔπρεπε νὰ πάσχωσι πολὺν καιρόν, ἐπειδὴ ὁ Χάρων δὲν τὰς ἐδέχετο, ἐὰν δὲν ἐνταφιάζοντο πρότερον τὰ νεκρὰ σώματα. Ἠναγκάσθη λοιπὸν ὁ Ἄδραστος νὰ πέμψῃ πρεσβείαν πρὸς τὸν Κρέοντα, διὰ νὰ ἐνταφιάσῃ τοὺς νεκρούς. Ὁ δὲ Κρέων δὲν ὑπήκουσεν, καὶ ὁ Ἄδραστος μὴ δυνάμενος νὰ πολεμήσῃ μετὰ τοῦ Κρέοντος, ἐπαρακάλεσε τὸν Θησέα, ὃς τις διὰ τῶν ὅπλων ὑπεχρέωσε τὸν Κρέοντα νὰ ἐνταφιάσῃ τὰ ῥιφθέντα σώματα. Οἱ Ἀρχιστράτηγοι τῶν Ἀργείων εἶχον ἀφήσει Υἱοὺς ἀξίους εἰς τὸ νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν θάνατόν των. Ἐλθόντος λοιπὸν καιροῦ ἁρμοδίου (ἔτ. 1319. πρὸ Χριστοῦ), οἱ νέοι οὗτοι Ἡγεμόνες, ἀναμεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ὁ Διομήδης, Υἱὸς τοῦ Τυδέως, καὶ ὁ Σθένελος, υἱὸς τοῦ Καπανέως, ἐμβῆκαν εἰς τοὺς τόπους τῶν ἐχθρῶν των μὲ ἀνδρεῖα στρατεύματα, ὅθεν ἠκολούθησεν ὁ Δεύτερος Πόλεμος τῶν Θηβῶν. Ἐλθόντων εἰς μάχην, οἱ Θηβαῖοι ἔμειναν νικημένοι, καὶ ἄφησαν τὴν Πατρίδα των, ἥτις ἐδόθη εἰς φθορὰν φλογός. Ὁ Θέρσανδρος, Υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Πολυνείκους, ἐφονεύθη μετά τινας χρό-

νους

τοῦ Μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτι ὁ παρ' αὐτοῦ γεννηθεὶς Υἱὸς ἤθελε θανατώσει τὸν Πατέρα του, ἔδωκεν εὐθὺς εἰς ἕνα Ποιμένα τὸ παιδίον, διὰ νὰ τὸ ῥίψῃ πρὸς τροφὴν τῶν θηρίων, καὶ τῶν σαρκοβόρων ὀρνέων. Ἔπειτα ἐφαίνετο ὁ Ποιμήν, ὅς τις ἔφερε τὸ βρέφος εἰς τὸ Ὄρος Κιθαιρῶνα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμέσον τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Φωκίδος. Ἐφαίνετο, ὅτι ἐκεῖνο τὸ βρέφος ἐφώναζε κλαυθμηρῶς, καὶ ἐγνώριζε τὴν ἀξιοδάκρυτόν του τύχην. Αὐτὸ εἶχεν ἐν ἑαυτῷ κάποιόν τι ἁπλοῦν, ἄδολον, καὶ χαροπὸν, τὰ ὁποῖα ἀποκαταστάινουσι μίαν τοιαύτην ἠλικίαν ἀξιέραστον. Ὁ Ποιμὴν, ὅς τις τὸ ἔφερεν ἐπάνω εἰς τοιούτους κρημνούς, ἐφαίνετο, ὅτι ἔπραττε τοῦτο μὲ θλῖψιν τῆς καρδίας του· ἔπιπτον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του τὰ δάκρυα, καὶ ἦτον ἀμφίβολος καὶ τεθορυβημένος. Ἔπειτα ἐτρυποῦσε τοὺς πόδας τοῦ βρέφους, καὶ διαπερῶν ἀπὸ τὰς τρύπας τῶν ποδῶν ἕνα κλόνον Ἰτέας, τὸ ἐκρέμα εἰς ἓν δένδρον, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποφασίσῃ, οὔτε νὰ τὸ φυλάξῃ ἐναντίον τῆς προσταγῆς τοῦ κυρίου του, οὔτε νὰ τὸ ἀφήσῃ εἰς βέβαιον θάνατον, εὐθὺς ὅπου ἤθελεν ἀναχωρήσει, φοβούμενος νὰ ἰδῇ νεκρὸν ἐκεῖνο τὸ ἀθῶον βρέφος, πρὸς τὸ ὁποῖον ἠσθάνετο μεγάλην συμπάθειαν καὶ ἀγάπην.

Ἐν

νους εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐβασίλευον εἰς τὰς Θήβας δύο Ἡγεμόνες ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἐξαίφνης ἐκυριεύθη ἀπὸ μανίαν. Ὅθεν βεβαιωθέντες οἱ Θηβαῖοι, ὅτι ἡ ὀργὴ τῶν Θεῶν ἐδίωκε τὸ αἷμα τοῦ Οἰδίποδος, ἐν ὅσῳ ἤθελε μείνει καὶ παραμικρὸς σταλαγμὸς ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνεβίβασαν ἄλλην γενεὰν ἐπὶ τοῦ θρόνου. — Διόδ. βιβ. δ'. Εὐριπ. φοινισ. στίχ. 11. καὶ 30. Ὁμηρ. Ὀδυσ. λ'. στίχ. 273. Senec. in Oedip. Στάτιος. Πλούταρχος. Αἰλιανός, καὶ ἄλλοι.

Ἐν τούτοις αὐτὸ ἦτον ἕτοιμον νὰ ἀποθάνῃ στερούμενον τροφῆς καὶ ἔχον τοὺς πόδας του πρισμένους καὶ μελανούς. Ὁ Φόρβας, ποιμὴν τοῦ Πολυβίου, Βασιλέως τῆς Κορίνθου (1), ὅς τις ἔβοσκεν εἰς

(1) Ἡ Κόρινθος εἶναι πόλις τῆς Ἀχαΐας, κειμένη ἔνδον τοῦ Πελοποννησιακοῦ Ἰσθμοῦ. Ἐκαλεῖτο πρότερον Ἐφύρα, ἀπὸ Ἐφύρας τῆς θυγατρὸς τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ Πόλις Ἡλίου. Ἐπειδὴ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἥλιος φιλονεικοῦντες περὶ τῆς δεσποτείας τῆς Κορινθιακῆς γῆς, ἐξέλεξαν αἱρετὸν κριτὴν τὸν ἑκατόγχειρα Βριάρεων, ὅς τις ἀπεφάσισεν, ὅτι ὁ Ἰσθμὸς καὶ ὅσα εἶναι περὶ αὐτὸν νὰ ἦναι τοῦ Ποσειδῶνος, ἡ δὲ Πόλις μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν νὰ δοθῶσι τῷ Ἡλίῳ, Ὁ δὲ Ἥλιος ἐμοίρασε τὸ Βασίλειόν του ἔπειτα εἰς τοὺς δύω του υἱοὺς Αἰήτην καὶ Ἀλωέα, καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀλωέα ἔδωκε τὴν Ἀρκαδίαν, εἰς δὲ τὸν Αἰήτην τὴν Κόρινθον, ὅστις μὴν εὐχαριστηθεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Κορίνθου ὑπῆγεν εἰς τὴν Κολχίδα. Ἡ ἀκρόπολις τῆς Κορίνθου ἦτο διάσημος, Ἀκροκόρινθος λεγομένη καὶ Ἐπώπη, διότι ἀπ' αὐτῆς ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ τόπου ὁ Σίσυφος ἐπώπτευσε κατὰ τίνα τρόπον ἡ Αἴγινα ἡρπάγη παρὰ τοῦ Διός. Ὑπὸ τὴ κορυφὴ τοῦ Ἀκροκορινθίου Ὄρους εἶναι ἡ Πειρήνη πηγή, ἡ ὁποία ἔκρυσιν ὕδατος δὲν ἔχει, ἀλλ' εἶναι πάντοτε μεστὴ ὕδατος διαυγοῦς, καὶ ποτίμου. Καὶ ἀπ' αὐτῆς λέγουσιν, ὅτι ἔπιεν ὕδωρ ὁ πτερωτὸς Ἵππος Πήγασος, καὶ συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Βελλεροφόντου. Ὑπὸ τὴ Πειρήνη ἦτο τὸ Σισύφιον ἱερόν, ἢ Βασίλειον, ἐκ λευκοῦ λίθου κατεσκευασμένον. Ἡ Κόρινθος ἐχρημάτισε τὸ πάλαι Μητρόπολις τῆς Ἀχαΐας, πύλη τῆς Πελοποννήσου, ἐμπρέπεια τῆς Ἑλλάδος, καὶ Πόλις πλουσιωτάτη. Ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος (Ἰλιάδ. β'. στίχ. 77.) ἀφνειὸν, ἤτοι πλουσίαν αὐτὴν καλεῖ. Ὁ Θουκυδίδης ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε τὰ δευτερεῖα εἰς τὴν δεσποτείαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σπάρτην. Ὅταν Διονύσιος, ὁ Τύραννος τῆς Σικελίας, ἐδιώχθη ἀπὸ τὸ Βασιλειόντου, ἐκεῖ ἐξωρίσθη, καὶ χάριν κέρδους ἐδίδασκε τοὺς παῖδας γράμματα. Διάσημος ἐχρημάτισεν ἡ Κόρινθος ἔτι καὶ διὰ τὰς ὁποίας εἶχε, πολλὰς Πόρνας, ἐπειδὴ τοσαύτην εὐπορίαν Ἑταιρίδων εὔγαλεν, ὥστε καὶ Παροιμία ἐπεκράτησεν ἡ λέγουσα., Οὐ παντὸς ἀν-

εἰς ἐκείνην τὴν ἔρημον τὰ μεγάλα ποίμνια τοῦ Βασιλέως, ἀκούων τὰς φωνὰς τοῦ τρυφεροῦ βρέφους, ἔτρεξεν εὐθὺς, τὸ ἔλυσεν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς ἕνα ἄλλον ποιμένα, διὰ νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς τὴν Βασίλισσαν Μερόπην, οὖσαν ἄ-

τε-

ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ Πλοῦς. " Ἐπειδὴ ἐκεῖ ἦτον Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης πλουσιώτατον, τὸ ὁποῖον εἶχε πλείους ἢ χιλίας Ἑταίρας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς τὴν θεὰν Ἀφροδίτην, καὶ ἕκαστος ἠδύνατο νὰ πηγαίνῃ εἰς ὁποίαν ἤθελεν, ἔφθανε μόνον νὰ ἦναι πλούσιος, ἐπειδὴ πτωχοὺς δὲν ἐδέχοντο. Διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Πόλις πολυωχλεῖτο καὶ ἐπλουτίζετο, ἐπειδὴ, ὅσοι διὰ Νηῶν ὑπήγαινον εἰς τὴν Κόρινθον, ἐξώδευον τὴν οὐσίαν των ὅλην εἰς τὰς Πόρναι. Ὅθεν καὶ τις Πόρνη ἀπεκρίθη εἰς ἐκείνην, ἥτις τὴν ὠνείδιζεν, ὅτι δὲν εἶναι φιλέργος, οὐδ' ἐρίων ἅπτεται.,, Ἐγὼ μέντοι ἡ τοιαύτη πρεῖς ἤδη καθεῖλον ἱστούς. " Ἐνταῦθα ἐχρημάτισε καὶ ἡ πολυθρύλλητος καὶ ὡραιοτάτη ἐκείνη Πόρνη, καλουμένη Λαΐς, ἡ ὁποία ἐδέχετο τοὺς πρὸς αὐτὴν ἐρχομένους μὲ ἄπειρον πλῆθὺν χρημάτων, ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ὁποίους, φέρεται, ὅτι ἦτο καὶ ὁ Ῥήτωρ Δημοσθένης, ὁ ὁποῖος ἐλκυσθεὶς ἀπὸ τὴν μεγάλην της φήμην ἔπλευσεν εἰς Κόρινθον, καὶ ἐκείνη τὸν ἐζήτησε διὰ ἐργασίαν μιᾶς νυκτὸς δέκα χιλιάδας δραχμῶν· θαυμάσας δὲ διὰ τὸ μέγεθος τῆς αἰτήσεως ὁ Δημοσθένης, ἀπεκρίθη. Οὐκ ὠνοῦμαι μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν. ,, (Propert. Lib. 2.) Ὅθεν καὶ οἱ Συγγραφεῖς τὸ μαστροπεύειν, ἢ ἑταιρεῖν, Κορινθιάζεσθαι λέγουσι. Ταύτην τὴν Πόλιν Λούκιος ὁ Μούμιος ἐκ θεμελίων ἀνέσκαψεν, ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ Ῥωμαῖοι, μήπως οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν ὀχυρὰν τοποθεσίαν τῆς Κορίνθου ἤθελον κινήσει πόλεμον κατ' αὐτῶν. Ἐκ τῆς Πυρκαϊᾶς δὲ τῆς Πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν Ἀγάλματα διάφορα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χάλκεια, καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα διελύθησαν ὅλα ὁμοῦ, ἔγινεν ὁ περίφημος Κορίνθιος χαλκός. Ἀνῳκοδόμησε δὲ πάλιν ταύτην Ἰούλιος ὁ Καῖσαρ. Εἰς αὐτὴν διέτριψεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος μῆνας δεκαοκτὼ, καὶ ἔγραψε δύω Ἐπιστολὰς πρὸς Κορινθίους. Ταυτὴ δὲ αὕτη σώζει μόνον τὸ ὄνομα, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἀρχαίαν μεγαλειότητα.

τεκνον. Εὐσπλαγχνισθεῖσα αὐτὴ τὴν ὡραιότητα τοῦ βρέφους, τὸ ἔλαβε, καὶ τὸ ὠνόμασεν Οἰδίποδα, διὰ τὸ πρίξιμον τῶν ποδῶν του, καὶ νομίζουσα τοῦτο τὸ βρέφος, ὡς δῶρον ἀπεσταλμένον παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀνέθρεψεν ὡς Υἱόν της· ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ διάφοροι περιστάσεις ἐφαίνοντο κεχωρισμέναι, καὶ ἑκάστη εἰς ἴδιον τόπον.

Ἔπειτα ἐφαίνετο ὁ Οἰδίπους εἰς ἡλικίαν νέαν, ὅς τις μανθάνων, ὅτι δὲν ἦτον Υἱὸς γνήσιος τοῦ Βασιλέως Πολυβίου, ἐπορεύετο ἐκ τόπου εἰς τόπον, διὰ νὰ μάθῃ τὴν γέννησίν του. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν τὸ Μαντεῖον, ὅτι εἰς τὴν Φωκίδα ἤθελεν εὕρει τὸν Πατέρα του, ὑπῆγεν ἐκεῖ, καὶ ηὗρε τὸν Λαὸν εἰς φοβερὰν ἐπανάστασιν, καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ταραχὴν ἐφόνευσε τὸν Πατέρα του Λάϊον, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ. Ἐφαίνετο αὐτὸς πάλιν ἔμπροσθεν εἰς τὰς Θήβας. Ἐδῶ διέλυε τὸ αἴνιγμα τῆν Σφιγγὸς, καὶ ἐθανάτωνεν ἐκεῖνο τὸ Τέρας, ἔπειτα ἐλάμβανε διὰ γυναῖκα τὴν Βασίλισσαν Ἰοκάστην, τὴν Μητέρα του, ἀγνοῶν αὐτὴν, ἡ ὁποία τὸν ἐστοχάζετο Υἱὸν τοῦ Βασιλέως Πολυβίου.

Εὐθὺς λοιμὸς τρομερὸς, σημεῖον τῆς ὀργῆς τῶν Θεῶν, συνέβη εἰς τὴν Πόλιν μετὰ τὴν βδελυρὰν ταύτην αἱμομιξίαν. Ἐδῶ ὁ Ἡφαιστος μὲ ἔξοχον τέχνην ἐφανέρωνε τὰ βρέφη ἀποθνήσκοντα εἰς τὰ στήθη τῶν Μητέρων, ὅλον τὸν λαὸν λειποψυχοῦντα, τὸν θάνατον καὶ τοὺς πόνους περιγεγραμμένους εἰς τὰς ὄψεις των. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἔδιδε περισσότερον φόβον, ἦτο, τὸ νὰ βλέπῃ τις τὸν Οἰδίποδα, ὅς τις ἐρευνήσας διὰ πολὺν καιρὸν τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῶν Θεῶν, ἐκαταλάμβανεν, ὅτι αἴτιος τῶν κακῶν ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος. Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἰοκάστης ἐφαίνετο ἡ αἰσχύνη καὶ ὁ

ὁ φόβος, ὅταν ἔμαθε μετὰ βεβαιότητος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε νὰ μάθῃ πώποτε. Εἰς τὸ πρόσωπον πάλιν τοῦ Οἰδίποδος ἐφαίνετο ἡ ἀπελπισία μετὰ τῆς ἀπορίας, καὶ αὐτὸς ὁ δυστυχὴς Βασιλεὺς ἐξορύττων αὐτοχείρως τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἔπειτα παριστάνετο αὐτὸς ὁ ἴδιος τυφλὸς, χειραγωγούμενος ἀπὸ τὴν Θυγατέρα του Ἀντιγόνην. Ἐφαίνετο, ὅτι αὐτὸς ἤλεγχε τοὺς Θεοὺς διὰ τὰ πταίσματα, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ἄφησαν νὰ καταντήσῃ. Ἐφαίνετο ἔπειτα, ὅτι διὰ νὰ παιδεύσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ζῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀνεχώρει ἀπὸ τὸ Βασίλειόν του, καὶ τὸ ἄφηνεν εἰς κληρονομίαν πρὸς τοὺς δύω του υἱοὺς Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκη, οἱ ὁποῖοι τῷ ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν μητέρα του Ἰοκάστην, μὲ ὑπόσχεσιν νὰ βασιλεύωσιν ἀλληλοδιαδόχως ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἕκαστος ἀνὰ ἕνα χρόνον. Ἡ ἀσυμφωνία τῶν δύω ἀδελφῶν ἐφαίνετο ἀκόμη φοβερωτέρα τῆς δυστυχίας τοῦ Πατρός των. Ἐφαίνετο ὁ Ἐτεοκλῆς εἰς τὸν θρόνον εἰς σχῆμα, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν Βασίλειον ἀξίαν, διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ καὶ ὁ ἀδελφός του εἰς τὸν δέοντα καιρὸν κατὰ τὴν συνθήκην. Πάλιν ὁ Πολυνείκης, προστρέχων εἰς τὸν Ἄδραστον, Βασιλέα τοῦ Ἄργους, τοῦ ὁποίου τὴν Θυγατέρα Ἀργείαν ἔμελλε νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκά του, καὶ βοηθούμενος παρ' αὐτοῦ, ἤρχετο εἰς τὰς Θήβας μὲ ἀναρίθμητον στράτευμα· καὶ ἐφαίνοντο εἰς κάθε μέρος τῆς πολιορκουμένης Πόλεως μάχαι καὶ θάνατοι.

Ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον ὅλοι οἱ Ἥρωες τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτον μικρότερος ἐκείνου τῆς Τρωάδος, οὔτε ὀλιγώτερον αἱματώδης. Ἐδῶ ἐφαίνετο ἐσχηματισμένος ἐντέχνως ὁ Ἅρπ τῆς Ἐριφύλης. Αὐτὸς ἦτον ὁ περίφημος

Μάν-

Μάντις Ἀμφιάραος, ὅς τις προεῖδε τὴν δυστυχίαν του, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ τὴν ἀποφύγῃ. Αὐτὸς ἐκρύβη, διὰ νὰ μὴν ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Θηβῶν, γινώσκων καλῶς, ὅτι ἐὰν ὑπήγαινεν εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ τὴν ἐπιστροφήν του. Αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἄλλον τινα τὸ μυστικόν του, εἰμὴ εἰς τὴν σύζυγόν του Ἐριφύλην. Αὐτὴ δὲ, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀμφιάραος ἠγάπα πλέον παρὰ τὴν ἰδίαν του ζωὴν, καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἀντηγαπᾶτο παρ' ἐκείνης ὁμοίως, ἀπατηθεῖσα δι' ἑνὸς ὁρμίσκου, τὸν ὁποῖον ἔλαβε δῶρον ἀπὸ τὸν Βασιλέα Ἄδραστον, ἐπαρακινήθη νὰ προδώσῃ τὸν ἴδιόν της Ἄνδρα. Ἐφαίνετο ἐκείνη φανερώνουσα τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ δυστυχὴς εὑρίσκετο κεκρυμμένος, καὶ ὁ Ἄδραστος φέρων αὐτὸν εἰς τὰς Θήβας χωρὶς τῆς θελήσεώς του. Ἅμα ἔφθανεν ἐκεῖ, ἐφαίνετο καταπινόμενος ἀπὸ τὴν γῆν, ἡ ὁποία ἐσχίζετο νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα της.

Ἀναμέσον εἰς τόσας μάχας, τὰς ὁποίας ἡ μανία τοῦ πολέμου ἐξῆπτεν, ἐφαίνοντο μαχόμενοι ὡς θηρία οἱ δύω ἀδελφοὶ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης. Ἐφαίνετο εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν πάποιόν τι φοβερὸν καὶ ὀλέθριον. Ἡ ἁμαρτία τῆς γεννήσεώς των ἦτον ἐγκεχαραγμένη εἰς τὰ μέτωπα αὐτῶν, καὶ εὐκόλως ἐγνώριζεν ἕκαστος, ὅτι ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς τὰς Ἐρινύας τοῦ Ἅδου, καὶ εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Οὐρανοῦ. Οἱ Θεοί τοὺς ἐτιμώρουν, διὰ νὰ τοὺς ἀναδείξωσιν εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας οἰκτρὸν παράδειγμα ὅλων τῶν διαμαχομένων ἀδελφῶν, καὶ διὰ νὰ φανερώσωσι τὰς ὀλεθρίους δυστυχίας, ὅσας προξενεῖ ἡ ἀσεβὴς ἀσυμφωνία, ἡ ὁποία διαχωρίζει ἐκείνας τὰς καρδίας, αἵτινες χρεωστοῦσι νὰ ἦναι ἡνωμέναι μὲ ἀδελφικὸν δεσμόν. Ἐφαίνοντο οὗτοι οἱ δύω ἀδελφοὶ καταπαράττοντες ἀλ-

λήλους ὡς λέοντες μανιώδεις. Ἕκαστος αὐτῶν θέλων νὰ θανατώσῃ τὸν ἀδελφόν του, δὲν ἐφρόντιζε νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἰδίαν του ζωήν. Ἦσαν βεβαμμένοι καὶ οἱ δύω ἀπὸ αἷμα, πληγωμένοι μὲ θανατηφόρους πληγὰς, σχεδὸν λειποψυχοῦντες, καὶ μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔπαυεν ὁ θυμός των. Εὑρίσκοντο καὶ οἱ δύω ὁμοῦ ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς, ἡμιθανεῖς, τὴν τελευταίαν σχεδὸν πνοὴν πνέοντες, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἐφέροντο ἀκόμη ἐχθροπαθῶς πρὸς ἀλλήλους, εὐχαριστούμενοι νὰ ἀποθάνωσιν εἰς τὸ ἔσχατον τῆς ὠμότητος καὶ ἐκδικήσεως.

Τὰ Στρατεύματα ἐφαίνοντο παύσαντα τῆς γενικῆς μάχης, εἰς τὴν θεωρίαν τῆς σκληρᾶς ἐκείνης μονομαχίας, καὶ ἐθεώρουν εἰς τρομερὰν ἔκπληξιν τὰ δύο ἐκεῖνα θηρία. Ὁ ἴδιος Ἄρης ἔστρεφε τοὺς σκληρούς του ὀφθαλμοὺς, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ θέαμα τόσον θηριώδες. Ἐφαίνετο τελευταῖον ἡ φλὸξ τῆς πυρᾶς, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθεντο τὰ τεθνηκότα σώματα τῶν δύω μισανθρώπων ἀδελφῶν, (πρᾶγμα παράδοξον!), μεριζομένη εἰς δύω καὶ παρασταίνουσα μὲ τοῦτο τὴν μεγάλην των ἐχθροπάθειαν· ὥστε οὔτε ὁ θάνατος ἠδυνήθη νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὸ ἀνήμερον ἀμοιβαῖον μῖσός των. Ὅθεν δὲν ἐστάθη δυνατὸν νὰ καυθῶσιν ὁμοῦ τὰ σώματά των, καὶ ἡ στάκτη των, φυλάττουσα ἀκόμη τὴν αἴσθησιν τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἑτέρου ἐπροξένησε, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἑνωθῇ. Ὅλα ταῦτα μὲ ὑπεράνθρωπον τέχνην ἐχάραξεν ὁ Ἥφαιστος εἰς τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἀθηνᾶ ἔδωκεν εἰς τὸν Τηλέμαχον.

Ἐπαρασταίνετο πάλιν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς Ἀσπίδος ἐντέχνως τετορνευμένη ἡ Θεὰ Δημήτηρ (1) εἰς

(1) Ἡ Δημήτηρ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας.

Αὐτὴ ἐκ τῆς μίξεως τοῦ Διὸς συνέλαβε τὴν Περσεφόνην, τὴν ὁποίαν ἀφ' οὗ ἥρπασεν ὁ Πλούτων, ὡς σελ. 242, καὶ 283 ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου δεδήλωται, ἡ Δημήτηρ, ἀναλάσα φανοὺς εἰς τὸ ὄρος τῆς Αἴτνης ἐζήτει μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν τὴν θυγατέρα της εἰς ὅλην τὴν γῆν. Φθάσασα δὲ εἰς τὸν Ἐλεύσιον Βασιλέα, ἔλαβε τὸν Τίόν του Τριπτόλεμον, διὰ νὰ τὸν ἀναθρέψῃ, καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ ἀθάνατον, ὅθεν τὴν μὲν ἡμέραν τὸν ἔτρεφε μὲ θεῖον γάλα τῶν μαστῶν της, τὴν δὲ νύκτα τὸν ἐσκέπαζε μὲ πῦρ. Ὁ Πατήρ του Ἐλεύσιος, θαυμάζων τὴν μεγάλην αὔξησιν τοῦ Τίοῦ του, ἀπεφάσισε νὰ παρατηρήσῃ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡ τροφός του, ὅθεν καὶ ἐκρύφθη εἰς ἓν μέρος τῆς οἰκίας, ὅπου ἡ Δημήτηρ ἐσυνείθιζε νὰ συγκαλύπτῃ τὸν Τίόν του μὲ τὸ πῦρ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶδε τὸν παῖδα χωννύμενον εἰς τὸ πῦρ, φοβηθείς, καὶ φωνάξας μεγάλως, ἐπρόδωκε τὸν ἑαυτόν του, τὸ ὁποῖον στοχαζομένη ἡ Δημήτηρ διὰ καταφρόνησίν της, εὐθὺς τὸν ἐθανάτωσεν. Ἔπειτα ἐδίδαξεν εἰς τὸν παῖδά του τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τῶν Καρπῶν, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς ὅλην τὴν γῆν, ἐποχούμενον ἐπάνω εἰς μίαν ἅμαξαν, τὴν ὁποίαν ἔσυρον δύω μεγάλοι δράκοντες, διὰ νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν καὶ τῆς Γεωργικῆς. Ἐντεῦθεν ἐκλήθη ἔπειτα ἡ Δημήτηρ Θεσμοφόρος, καὶ αἱ ἑορταί της ἐκαλοῦντο Θεσμοφόρια, ἔτι καὶ Δημήτηρ, οἱονεὶ Γῆ Μήτηρ. Ἐκ τῶν Ἑορτῶν της ἀξιόλογοι ἦσαν τὰ Ἐλευσίνια, τὰ ὁποῖα ἑωρτάζοντο εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἀττικῆς Ἐλευσῖνα, κληθεῖσαν οὕτω ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς Δήμητρος. Εἰς αὐτὴν ἠγέρθη ἔπειτα καὶ Ναὸς περιβόητος τῆς Δήμητρος, ὅπου ἐτελοῦντο μυστικῶς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια μὲ μεγαλωτάτην σιγήν, χωρὶς νὰ ἦναι θεμιτὸν εἰς τινὰ νὰ φανερώσῃ τι τῶν ἐκεῖ γινομένων. Αὗται δὲ αἱ τελεταὶ ἦσαν σεβασμιώτεραι καὶ τιμιώτεραι τῶν ἄλλων εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι συνέτρεχον πρὸς αὐτὰς ὁμοθυμαδόν, μᾶλλον δὲ ἐσυνείθιζον αἱ Γυναῖκές των ἐκ τῆς ἁμάξης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐφωχεῖτο ἑκάστη, νὰ ἐξουθενῇ τὴν ἄλλην μὲ λόγους ὑβριστικοὺς ἐλευθέρως, χαριεντισμοῦ καὶ ἀστειότητος ἕνεκα. Ἀφ' ὧν ἐπεκράτησε καὶ Παροιμία, ἡ, ὡς ἐκ Δίφρου λάλει, λεγομένη περὶ τῶν ἐλευθέρως λαλούντων. Εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον ἦσαν οἱ τρεῖς οὗτοι Νόμοι γεγραμμένοι παρὰ τοῦ Τριπτολέμου, ὡς γράφει ὁ Φιλόσοφος Ξενοκράτης, οἷον. Θεοὺς αἰδοῦ, Γονεῖς τίμα, Κρεῶν ἀπέχου. Ἔτι καὶ τὰ Θεσμοφόρια, παρὰ τοῦ Τριπτολέμου εἰ-

εἰς τὰς καρποφόρους πεδιάδας τῆς Αἴτνης, αἵτινες κεῖνται εἰς τὸ μέσον τῆς Σικελίας. Ἐφαίνετο ἡ Θεὰ συνάγουσα τοὺς διεσπαρμένους πανταχοῦ λαούς, οἱ ὁποῖοι, μὴν ἔχοντες ἄλλην τροφὴν, ἐτρέφοντο ἢ μὲ τὸ κυνήγι, ἢ συνάζοντες τὰς ἀγρίας ὀπώρας, αἱ ὁποῖαι ἔπιπτον ἀπὸ τὰ δένδρα. Αὐτὴ ἐδίδασκεν ἐκείνους τοὺς ἀπαιδεύτους ἀνθρώπους νὰ ἡμερώσωσι τὴν γῆν, καὶ νὰ εὐγάλωσιν ἀπὸ τὸν εὔκαρπόν της κόλπον τὰ πρὸς ζωοτροφίαν αὐτῶν ἐπιτήδεια. Ἐπρόσφερεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἄροτρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπρόσταζε νὰ συζεύξωσι τοὺς Βόας. Ἐφαίνετο ἡ γῆ σχιζομένη διὰ τοῦ ἀρότρου εἰς διαφόρους τόπους, καὶ ἀνοίγουσα μεγάλας αὔλακας. Ἔπειτα ἐφαίνοντο οἱ ἀστάχυες χρώματος χρυσοβαφοῦς, σκεπάζοντες ἐκείνας τὰς εὐφόρους πεδιάδας. Ἔκοπτεν ὁ Θεριστὴς μὲ τὸ κοπτερόν του δρέπανον τοὺς γλυκεῖς καρποὺς, τοὺς ὁποίους ἔδιδεν ἡ γῆ, ἀνταμείβουσα αὐτὸν διὰ ὅλους του τοὺς κόπους. Ὁ σίδηρος, διωρισμένος ἄλλοτε εἰς τὸ νὰ ἀφανίζῃ κάθε πρᾶγμα, εὑρίσκετο εἰς χρῆσιν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὄχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ φέρῃ τὴν εὐθηνίαν, καὶ τὴν αὔξησιν ὅλων τῶν ἐπαινετῶν καὶ ἀθώων ἡδονῶν.

Αἱ Νύμφαι, ἐστεφανωμέναι ἀπὸ ἄνθη, ἐχόρευον ὁμοῦ ἐπάνω εἰς τὸ χεῖλος ἑνὸς ποταμοῦ πλησίον εἰς ἓν μικρὸν δάσος. Ὁ Θεὸς Πὰν ἔπαιζε τὴν σύριγγά του,

---

εἰσαχθέντα. Εἰς αὐτὰς τὰς ἑορτὰς ἔκαμνον τὴν ἀρχήν, ὅσαι ἀπεφάσισαν νὰ φυλάξωσιν σωφροσύνην. Ἐκηρύττετο νηστεία εἰς διάστημα μερικῶν ἡμερῶν, καὶ οὔγαζον τὸν οἶνον ἔξω ἀπὸ τοὺς Βωμούς της. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παρὰ τοῖς Παλαιοῖς Παροιμία, Δήμητρος γάμους τελεῖν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον, ἐάν ποτε δὲν ἐσύγχαγεν οἶνος εἰς τὸ συμπόσιον. Ἐθυσιάζετο εἰς αὐτὴν ὁ χοῖρος, ὡς ἐχθρὸς τῶν καρπῶν.

του, καὶ οἱ Σάτυροι ἐχόρευον εἰς χωριστὸν μέρος ὁμοῦ μὲ τοὺς Φαύνους. Ἐφαίνετο καὶ ὁ Βάκχος ἐστεφανωμένος τὴν κεφαλὴν μὲ κισσὸν, ὅς τις, στηριζόμενος μὲ τὴν μίαν του χεῖρα εἰς τὸν Θύρσον του (ῥάβδος Βακχικὴ), ἐκράτει μὲ τὴν ἄλλην κλῆμα ἐστολισμένον μὲ βλαστοὺς καὶ μὲ σταφυλάς. Εἶχεν αὐτὸς ὡραιότητα μαλθακὴν, μεμιγμένην μὲ κάποιόν τι εὐγενὲς, παθητικὸν, καὶ χαῦνον· ἦτον τοιοῦτος, οἷος ἐφάνη εἰς τὴν δυστυχῆ Ἀριάδνην (1), ὁπόταν τὴν νῦφε μεμονωμένην, ἐγκαταλελειμμένην ἀπὸ τὸν Θησέα, καὶ καταβυθισμένην εἰς τὴν θλῖψιν, ἐπάνω εἰς ἓν παραθαλάσσιον ἄγνωστον.

Τελευταῖον ἐφαίνετο εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσπίδος πλῆθος Λαοῦ. Ἐφαίνοντο Γέροντες, οἵτινες ὑπήγαινον νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς Ναοὺς τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν των· Νέοι, οἵτινες ὑπέστρεφον εἰς τὰς οἰκίας των, κεκοπιακότες ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας· ὑπήγαινον εἰς προϋπάντησίν των αἱ γυναῖκές των, κρατοῦσαι ἀπὸ τὴν χεῖρα, καὶ χαϊδεύουσαι τὰ τρυφερά των τέκνα. Ἐφαίνοντο ὁμοίως Ποιμένες εἰς σχῆμα τραγῳδούντων, καὶ μερι-

(1) Ἡ Ἀριάδνη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Μίνωος, Βασιλέως τῶν Κρητῶν, ὡς διείληπται σελ. 141. ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου· αὐτὴ ἐγκαταλειφθεῖσα παρὰ τοῦ Θησέως εἰς τὴν Νῆσον Νάξον, ἠγαπήθη παρὰ τοῦ Βάκχου, ὅς τις τὴν ἔλαβε διὰ γυναῖκά του, καὶ τῇ ἐχάρισεν ἓν διάδημα, ἐστολισμένον μὲ ἑπτὰ Ἀστέρας, ἀπὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔλαβε παρὰ τῆς Ἀφροδίτης, ὀνομασθὲν ἔπειτα Διάδημα Γνώσεως, ἐκ τῆς ἐπωνυμίας τῆς Ἀριάδνης, ἥτις ἐπωνομάζετο Γνῶσις, ἐκ μιᾶς Πόλεως τῆς Κρήτης. Τὸ Διάδημα τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀριάδνης ἐτέθη ἀναμεταξὺ τῶν Ἀστέρων. Porp. Lib. 3. Eleg. 17.

ρικοὶ ἐχόρευον πρὸς τοῦ αὐλοῦ τὴν ἁρμονίαν. Κάθε πρᾶγμα ἐπαράσταινε τὴν εἰρήνην, τὴν ἁρμονίαν, τὴν τρυφὴν, καὶ πάντα ἐφαίνοντο τερπνὰ καὶ εὐτυχῆ. Ἐφαίνοντο οἱ Λύκοι παίζοντες εἰς τὰς βοσκὰς ἀναμεταξὺ τῶν προβάτων. Οἱ Λέοντες καὶ αἱ Τίγρεις, παραιτήσαντες τὴν φυσικὴν των ἀγριότητα, ἔβοσκον ὁμοῦ μὲ τὰ ἀρνία, καὶ ἕνας νεανίσκος Βοσκὸς ὡδήγει αὐτὰ, ἡνωμένα, διὰ τῆς ῥάβδου του. Ἐν συντόμῳ αὕτη ἡ ἀξιέραστος εἰκὼν ἀνεπάλει εἰς τὴν μνήμην ὅλα τὰ κάλλη τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος.

Ἐνδυθεὶς λοιπὸν ὁ Τηλέμαχος μὲ αὐτὰ τὰ θεῖα ὅπλα, ἀντὶ νὰ λάβῃ τὴν συνειθισμένην του Ἀσπίδα, ἔλαβε τὴν τρομερὰν Αἰγίδα, τὴν ὁποίαν τῷ ἔπεμψεν ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπιστευθεῖσα αὐτὴν εἰς τὴν Ἶριδα, ταχύπτερον ἄγγελον τῶν Θεῶν. Ἡ Ἶρις τοῦ ἀφῄρεσε τὴν Ἀσπίδα του, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ καταλάβῃ, καὶ τῷ ἔδωκεν ἀντ' αὐτῆς τὴν Αἰγίδα ἐκείνην, ἡ ὁποία φοβεῖ καὶ τοὺς ἰδίους Θεούς. Ὡπλισμένος ὁ Τηλέμαχος τοιουτοτρόπως, τρέχει ἔξω τοῦ στρατοπέδου, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς φλόγας· κράζει πλησίον του μὲ μεγάλην φωνὴν ὅλους τοὺς Ἀρχηγοὺς τοῦ Στρατεύματος, καὶ ἐκείνη ἡ φωνὴ ἐνισχύει παρευθὺς τοὺς πεφοβισμένους Συμμάχους· φλόξ θεία σπινθηροβολεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Νέου τούτου Ἥρωος· φαίνεται πάντοτε γλυκὺς, πάντοτε ἄφοβος καὶ ἀτάραχος, πάντοτε προσεκτικὸς εἰς τὸ νὰ δίδῃ διαταγὰς, ὅμοιος μὲ ἕνα σοφὸν γέροντα, ὅς τις διατάττει τὰ τῆς οἰκογενείας του, καὶ διδάσκει τὰ τέκνα του· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος εἶναι ταχὺς καὶ δραστήριος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δέοντος· ὅμοιος μὲ ἕνα ὁρμητικὸν ποταμὸν, ὅς τις ὄχι μόνον κυλίει μὲ ὁρμὴν τὰ ἀφρισμένα του κύματα, ἀλλ' εἰς τὴν ῥοήν του σύρει προσέτι καὶ τὰ εἰς αὐτὸν πλέον μεγάλα καὶ βαρέα πλοῖα.

Ὁ Φιλοκτήτης, ὁ Νέστωρ, καὶ ὅλοι οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Μανδουρίων καὶ τῶν ἄλλων Ἐθνῶν βλέπουσιν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως ἐξουσίαν τινὰ, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει ὅλοι νὰ ὑποχωρήσωσιν. Ἡ ἐμπειρία τῶν Γερόντων τοῖς λείπει, ἡ φρόνησις καὶ τὸ νουθετικὸν δὲν ὑπάρχουσι πλέον εἰς κἀνένα τῶν Στρατηγῶν· αὐτὴ ἡ ζηλία, ἡ ὁποία εἶναι τόσον φυσικὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐξαλείφεται ἀπὸ πᾶσαν καρδίαν· ὅλοι σιωπῶσι, ὅλοι θαυμάζουσι τὸν Τηλέμαχον, ὅλοι τῷ ὑποτάσσονται, καὶ τοῦ ὑπακούουσι, χωρὶς νὰ στοχάζωνται εἰς ποῖον ὑποτάσσονται, ὡς νὰ ἦσαν εἰς τοῦτο συνειθισμένοι ἀπὸ καιρὸν πολύν. Ὁ Τηλέμαχος προχωρεῖ, ἀναβαίνει ἐπάνω εἰς ἕνα λόφον, καὶ ἐκεῖθεν παρατηρεῖ τὴν διάταξιν τῶν ἐχθρῶν· μετὰ τοῦτο εὐθὺς κρίνει ὠφέλιμον, ὅτι πρέπει νὰ ταχύνωσι νὰ τοὺς καταλάβωσιν εἰς τὴν ἀταξίαν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθησαν, μὴ φροντίζοντες ἄλλο, εἰμὴ νὰ πυρπολήσωσι τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων. Κάμνει τὸν γύρον ταχύτατα, καὶ ὅλοι οἱ ἐμπειρότεροι Στρατηγοὶ τὸν ἀκολουθοῦσι· κτυπᾷ τοὺς Δαυνίους ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἐνόμιζον αὐτοὶ περιπεπλεγμένον εἰς τὰς φλόγας ὅλον τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων. Θορυβοῦνται μεγάλως οἱ Δαύνιοι ἀπὸ μίαν τοιαύτην αἰφνίδιον ὁρμήν· πίπτουσι θανατωμένοι ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Τηλεμάχου, καθὼς πίπτουσι τὰ φύλλα πρὸς τὸ τέλος τοῦ Φθινοπώρου, ὁπόταν ὁ σκληρὸς Βορέας, ἐπιφέρων τὸν χειμῶνα, σείει μετὰ βοῆς τὰ στελέχη τῶν ἀρχαίων δένδρων, καὶ τινάζει μὲ βίαν ἄλους τοὺς κλάδους των· ἡ γῆ κάλυπτεται ἀπὸ πτώματα ἀνθρώπων, ὑπὸ τοῦ Τηλεμάχου φονευομένων. Αὐτὸς διαπερᾷ μὲ τὸ δόρυ τὸ στῆθος τοῦ Ἰφικλέους, τοῦ νεωτέρου τῶν Υἱῶν τοῦ Ἀδράστου, ὅς τις, εἰς τὴν

τὴν μάχην ἐτόλμησε νὰ τῷ ἐναντιωθῇ, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ζωὴν τοῦ Πατρός του, τὸν ὁποῖον ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονεύσῃ αἰφνιδίως ὁ Τηλέμαχος. Τόσον ὁ Ἰφικλῆς, ὅσον καὶ ὁ Τηλέμαχος, ἦσαν καὶ οἱ δύω ὡραῖοι, ἰσχυροὶ, πλήρεις ἐπιδεξιότητος καὶ εὐγενοῦς τόλμης, τῆς αὐτῆς ἡλικίας, τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος, τῶν αὐτῶν χαρίτων, ἀμφότεροι ἀγαπώμενοι φιλοστόργως ἀπὸ τοὺς Γονεῖς των· ἀλλ' ὁ Ἰφικλῆς ὡμοίαζεν ἓν ἄνθος, τὸ ὁποῖον, ἀνοῖγον εἰς τὴν πεδιάδα, μέλλει νὰ ἐκκοπῇ ἀπὸ τὸ κοπτερὸν δρέπανον τοῦ Θεριστοῦ. Μετὰ τοῦτον ὁ Τηλέμαχος φονεύει τὸν Εὐφορίονα, τὸν περιφημότερον ὅλων τῶν εἰς τὴν Ἐτρουρίαν ἐλθόντων Λυδίων (1). Τελευταῖον διαπερᾷ μὲ τὸ ξίφος καὶ τὸν νεόνυμφον Κλεομένην, ὁ ὁποῖος ὑπεσχέθη εἰς τὴν σύζυγόν του, τὴν ὁποίαν δὲν ἔμελλε νὰ ἰδῇ πλέον, νὰ τῇ φέρῃ δῶρον τὰ πλούσια λάφυρα τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ Ἄδραστος μαίνεται ἀπὸ τὸν θυμὸν ὡς λέων, βλέπων τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ του καὶ πολλῶν Στρα-

(1) Ἡ Λυδία, ἥτις καὶ Μαιονία λέγεται, εἶναι μία ἐπαρχία τῆς Ἀσίας κειμένη μεταξὺ τῆς μεγάλης Φρυγίας πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Βορέαν, τῆς Λυκίας πρὸς Μεσημβρίαν, καὶ τῆς Ἰωνίας πρὸς Δυσμὰς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ποτὲ περιελαμβάνετο. Οἱ Λύδιοι ἐχρημάτισαν κακοὶ (κατὰ τὸν Διογένην παρ' Ἀθηναίῳ), μετὰ τούτους οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ χείριστοι πάντων οἱ Κᾶρες. Ἐκ τῆς Λυδίας ἐκλήθη καὶ ὁ Λύδιος λίθος, ἤτοι Βάσανος, ὅς τις καὶ Ἡράκλειος λέγεται ἀπὸ τῆς ἐν Λυδίᾳ ποτὲ πόλεως Ἡρακλείας. Αἱ ἄμαξαι τῶν Λυδίων ἦσαν εἰς τοὺς πολέμους τοσοῦτον ταχεῖς, ὥστε καὶ Παροιμία ἐρρέθη ἐπὶ παντὸς ταχυτάτου, „ Ἅμαξα Λυδία. " Ὁμοίως καὶ οἱ Λυδοὶ ἦσαν ταχύτατοι εἰς τοὺς πολέμους, ἀλλ' ὕστερον ἐδόθησαν εἰς τὰς τρυφὰς, ὥστε καὶ Παροιμία ἀπ' αὐτῶν περὶ τῶν σπαταλῶν, Ἔθνει Λυδίῳ.

Στρατηγῶν του, καὶ τὴν νίκην διαφεύγουσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας του. Ὁ Φάλαντος, σχεδὸν ἡμιθανὴς ὑπὸ τοὺς πόδας του, ὁμοιάζει θῦμα μισοσφαγμένον, τὸ ὁποῖον διαφυγὸν τὴν ἱερὰν μάχαιραν φεύγει μακρὰν ἀπὸ τὸν Βωμόν. Μία στιγμὴ ἀκόμη, καὶ ὁ Ἄδραστος ἔστελλεν εἰς τὸν Ἅδην τὸν Λακεδαιμόνιον.

Ὁ Φάλαντος, πνιγμένος εἰς τὸ αἷμά του, καὶ εἰς τὸ αἷμα τῶν περὶ αὐτὸν μαχομένων στρατιωτῶν, ἀκούει τὰς φωνὰς τοῦ Τηλεμάχου, ὅς τις ἔτρεχεν εἰς βοήθειάν του. Εἰς τὴν στιγμὴν ταύτην ἀναλαμβάνει τὴν ζωήν, καὶ τὸ πρὸ μικροῦ καλυπτον τοὺς ὀφθαλμούς του πυκνὸν νέφος διαλύεται. Οἱ Δαύνιοι, βλέποντες τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην προσβολήν, ἄφησαν τὸν Φάλαντον, διὰ νὰ ἐμποδίσωσιν ἕνα ἐχθρὸν κινδυνωδέστερον. Ὁ Ἄδραστος εἶναι ὅμοιος μὲ μίαν Τίγριν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, πολλοὶ ποιμένες συνενωθέντες, ἁρπάζουσι τὸ κυνῆγι, ἐν ᾧ ἦτον εἰς τὴν στιγμὴν νὰ τὸ καταφάγῃ. Ὁ Τηλέμαχος τὸν ζητεῖ εἰς τὴν συμπλοκήν, καὶ θέλει διὰ μιᾶς νὰ τελειώσῃ τὸν πόλεμον, ἐλευθερώνων τοὺς Συμμάχους ἀπὸ τὸν ἀδιάλλακτόν των ἐχθρόν. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως μίαν νίκην τόσον εὔκολον καὶ ταχεῖαν. Ἡ ἰδία Ἀθηνᾶ ἤθελε τὸ νὰ ὑποφέρῃ ἀκόμη ὁ Τηλέμαχος δεινὰ πολυχρονιώτερα, διὰ νὰ λάβῃ παιδείαν βασιμωτέραν εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων κυβέρνησιν.

Ὁ ἀσεβὴς λοιπὸν Ἄδραστος διεσώθη διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Πατρὸς τῶν Θεῶν, διὰ νὰ λάβῃ ὁ Τηλέμαχος καιρὸν νὰ ἀποκτήσῃ περισσοτέραν ἀρετὴν καὶ δόξαν. Ἓν σκοτεινὸν νέφος, πυκνωθὲν αἰφνιδίως παρὰ τοῦ Διὸς εἰς τὸν ἀέρα, διέσωσε τοὺς Δαυνίους, καὶ μία βροντὴ φοβερὰ ἐδηλοποίησε τὴν θέ-

λησιν τῶν Θεῶν. Ἤθελε νομίσει τις, ὅτι αἱ αἰώνιαι ἀψῖδες τοῦ Οὐρανοῦ ἔμελλον νὰ πρημνισθῶσιν ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀδυνάτων θνητῶν· αἱ Ἀστραπαὶ ἀπὸ τὸν ἕνα Πόλον μέχρι τοῦ ἄλλου ἔσχιζον τὰ σκοτεινὰ νέφη, καὶ ἅμα ἐθάμβωναν τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὰς ὀξεῖάς των φλόγας, ἅμα ἄφιναν πάλιν τὸ πᾶν εἰς τὰ φοβερὰ σκότη βαθυτάτης νυκτός· πρὸς πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ μία ραγδαία βροχή, ἐπιπεσοῦσα αἰφνιδίως, συνήργησεν εἰς τὸν διαχωρισμὸν τῶν δύω στρατευμάτων.

Ὁ Ἄδραστος ὠφελήθη ἀπὸ τὴν βοήθειαν τῶν Θεῶν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ καὶ νὰ εὐγνωμονήσῃ πρὸς τὴν θείαν δύναμιν, διὸ καὶ κατέστησεν ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ νὰ διατηρηθῇ εἰς σκληροτέραν ἐκδίκησιν διὰ τὴν ἀχαριστίαν του ταύτην. Ἐσπούδασεν εὐθὺς νὰ διαβιβάσῃ τὸ στράτευμά του μεταξὺ τοῦ μισοπεπαυμένου στρατοπέδου, καὶ μιᾶς λίμνης, ἥτις ἐκτείνετο μέχρι τοῦ ποταμοῦ· ἐξετέλεσε δὲ τοῦτο μὲ τοιαύτην ἐπιδεξιότητα καὶ ταχύτητα, ὥστε ἡ ἀναχώρησίς του αὐτὴ ἀπέδειξεν πόσον ἦτον ἀκαταμάχητος καὶ προβουλευτικὸς εἰς τοὺς κινδύνους.

Οἱ Σύμμαχοι, ἐνισχυθέντες ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Τηλεμάχου, ἠθέλησαν νὰ καταδιώξωσι τὸν Ἄδραστον· ἀλλ' αὐτὸς μὲ τὴν βοήθειαν τῆς κακοπαιρίας ἔφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των, καθὼς τὸ πτηνὸν φεύγει μὲ ἐλαφρὰν καὶ ταχεῖαν πτῆσιν ἀπὸ τὸ δίκτυον τοῦ κυνηγοῦ. Δὲν ἐστοχάσθησαν λοιπὸν ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ διορθώσωσι τὴν ζημίαν των. Ἐμβάντες δὲ εἰς αὐτό, εἶδον τὰ πλέον δεινὰ καὶ ἀξιοθρήνητα τοῦ πολέμου ἀποτελέσματα· οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ πληγωμένοι, μὴν ἔχοντες δύναμιν νὰ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὰς σκηνάς, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὸ πῦρ· ἐφαίνοντο ἐξ ἡμισείας

σείας πεπαυμένοι, καὶ ὕψωναν πρὸς οὐρανὸν μὲ φωνὴν θρηνητικὴν καὶ ἐπιθανάτιον παυγὰς ὀδυνηρὰς. Ἡ καρδία τοῦ Τηλεμάχου ἐπληγώθη καιρίως εἰς ταύτην τὴν θέαν, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα· πολλάκις ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς του, κυριευθεὶς ἀπὸ φρίκην καὶ συμπάθειαν· δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ, χωρὶς νὰ φρίξῃ, ἐκεῖνα τὰ ἔτι ζῶντα σώματα, ἀλλὰ πεἰμενα εἰς μακρὸν καὶ πικρότατον θάνατον· αὐτὰ ἦσαν ὅμοια μὲ τὰ κρέατα τῶν θυμάτων, τὰ ὁποῖα καυθέντα ἐπάνω τῶν Βωμῶν, διαδίδουσιν εἰς ὅλα τὰ πέριξ τὴν ὀσμήν των.

Οἴμοι! ἐφώναξεν ὁ Τηλέμαχος· αὐτὰ λοιπὸν τὰ καπὰ, αὐτὰς τὰς δυστυχίας γεννᾷ ὁ πόλεμος; ὁποία, φεῦ, τυφλὴ μανία παρασύρει τοὺς ἀθλίους θνητούς! μέλλουσι νὰ ζήσωσι τόσον ὀλίγον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς των εἶναι ἀθλιέσταται· διατί λοιπὸν νὰ ταχύνωσι τὸν τόσον πλησίον ὄντα θάνατον; διατὶ νὰ προσθέτωσιν τόσας φριπτὰς συμφορὰς εἰς τὴν πικρίαν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Θεοὶ ἐγέμισαν ταύτην τὴν βραχυτάτην ζωήν; Τὰ ἄγρια θηρία δὲν εἶναι τόσον σκληρὰ, ὅσον οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι καίτοι ὄντες ὅλοι ἐξίσου ἀδελφοὶ, σπαράττουσι μὲ ἄπραν ἀσπλαγχνίαν ἀλλήλους. Οἱ Λέοντες δὲν μάχονται μὲ τοὺς Λέοντας, οὔτε αἱ Τίγρεις μὲ τὰς Τίγρεις, ἀλλ' ὁρμῶσι μόνον ἐναντίον εἰς ἑτεροειδῆ ζῶα. Μόνοι οἱ ἄνθρωποι, καίτοι πλουτισμένοι μὲ τὴν χρῆσιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου, πράττουσιν ὅσα τὰ ἄλογα ζῶα ποτὲ δὲν ἔπραξαν. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ποία εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν γίνονται οὗτοι οἱ πόλεμοι; Δὲν εἶναι ἄραγε ἡ ὑπ' Οὐρανὸν γῆ ἱκανὴ, διὰ νὰ λάβωσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι περισσοτέραν παρ' ὅσην δύνανται νὰ γεωργήσωσι; Πόσοι τόποι εἶναι ἔρημοι, τοὺς ὁποίους τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν δύναται

ται νὰ γεμίσῃ! Τί λοιπόν; μία ματαία ἰδέα δόξης, ἓν μάταιον ὄνομα Κατακτητοῦ, τὸ ὁποῖον ἕνας Βασιλεὺς θέλει νὰ ἀποκτήσῃ, ἐξάπτει τὴν φλόγα τοῦ πολέμου εἰς ὅλον τὸν Κόσμον; Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἕνας μόνος ἄνθρωπος, δεδομένος εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ὀργὴν τῶν Θεῶν, θυσιάζει κτηνωδῶς τόσους ἄλλους εἰς τὴν ματαιοδοξίαν του· πρέπει νὰ ἀπωλεσθῇ τὸ πᾶν, νὰ ῥεύσῃ ποταμηδὸν τὸ αἷμα, καὶ ἡ Οἰκουμένη νὰ γενῇ παρανάλωμα τοῦ πυρὸς, ὅσοι δὲ διαφύγωσι τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν σκληροτέραν τούτων μάστιγα, τὴν πεῖναν, καὶ διατί ταῦτα; διὰ νὰ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅς τις περιπαίζει ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἰς τὴν γενικὴν ταύτην καταστροφὴν, τὴν εὐχαριστησίν του καὶ τὴν δόξαν του. Ὁποία δόξα θηριώδης! Ὅσον καὶ ἂν καταφρονῶνται, ὅσον καὶ ἂν μισῶνται οἱ τοιοῦτοι, οἵτινες ἐλησμόνησαν τοιουτοτρόπως τὴν φιλανθρωπίαν, δὲν πάσχουσιν ἀναλόγως τῆς κακίας των. Τόσον ἀπέχουσι τοῦ νὰ ἦναι Ἡμίθεοι, ὥστε δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ συναριθμηθῶσιν οὔτε εἰς τὸν κατάλογον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, πρέπει μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι νὰ μισῶνται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, παρὰ τῶν ὁποίων ἤλπισαν νὰ ἀπολαύσωσι δόξαν καὶ ἔπαινον αἰώνιον. Ὢ! πόσον πρέπει νὰ προσέχωσιν οἱ Βασιλεῖς εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιχειρίζονται πολέμους! αὐτοὶ πρέπει νὰ ἦναι δίκαιοι, ἀλλὰ δὲν ἐξαρκεῖ τοῦτο μόνον, πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἦναι καὶ ἀναγκαῖοι ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὠφελείας. Τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ χύνηται μόνον διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου λαοῦ εἰς τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας. Αἱ κολακευτικαὶ ὅμως συμβουλαὶ, αἱ ἰδέαι δόξης ψευδοῦς, αἱ μάταιαι ζηλοτυπίαι, ἡ ἄδικος πλεονεξία, ἥτις καλύπτεται ὑπὸ εὐλογοφα-

φανεῖς προφάσεις, τελευταῖον ἀνεπαίσθητοί τινες δεσμοὶ παρασύρουσι σχεδὸν πάντοτε τοὺς Βασιλεῖς εἰς πολέμους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποκατασταίνονται δυστυχεῖς, ριψοκινδυνεύοντες τὰ πάντα χωρίς τινος ἀνάγκης, καὶ ἐπιφέροντες εἰς τοὺς ὑπηκόους των τὰ αὐτὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα προξενοῦσι καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς των.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔκρινε περὶ τοῦ πολέμου ὁ Τηλέμαχος· δὲν ηὐχαριστεῖτο ὅμως νὰ ἐλεεινολογῇ μόνον τὰς συμφορὰς τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἔπασχε νὰ τὰς ἐλαφρύνῃ· ὑπήγαινεν εἰς τὰς σκηνὰς, καὶ ἐβοήθει ὁ ἴδιος τοὺς ἀσθενεῖς καὶ λειποψυχοῦντας· ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς ὄχι μόνον ἰατρικὰ, ἀλλὰ καὶ ἀργύρια· τοὺς ἐπαρηγόρει, καὶ τοὺς ἐθάρρυνε μὲ γλυκεῖς λόγους· πρὸς ἐκείνους δὲ, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ, ἔπεμπεν ἄλλους, διὰ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῶσιν.

Μεταξὺ τῶν Κρητῶν, οἵτινες τὸν συνώδευον, ἦσαν δύω γέροντες, Τραυμάφιλος καὶ Νοσόφυγος καλούμενοι. Ὁ Τραυμάφιλος ἐστάλθη μετὰ τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, καὶ ἐκεῖ ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς Υἱοὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὴν θείαν τέχνην τοῦ νὰ ἰατρεύῃ πάθε πληγήν. Ἔχυνεν εἰς τὰς πλέον βαθείας καὶ ἀνιάτους πληγὰς ἐν εὐώδες βάλσαμον, τὸ ὁποῖον, χωρίς τινος τομῆς, κατέκαιε τὰ νεκρὰ καὶ σεσηπότα κρέατα, καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ ἔτρεφεν ἄλλα νέα ὑγιέστερα καὶ ὡραιότερα τῶν πρώτων. Ὁ δὲ Νοσόφυγος δὲν εἶδέ ποτε οὔτε τὸν Μαχάονα, οὔτε τὸν Ποδαλείριον, ἀλλὰ διὰ τοῦ Μηριόνου (1) ἀπέκτησε μίαν ἱερὰν καὶ μυ-

(1) Ὁ Μηριόνης ἦτον ἡνίοχος τοῦ Ἰδομενέως, καὶ Ἀρχιναύαρχος τῶν Νηῶν αὐτοῦ, ὅταν ἐπορεύθη εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος πολιορκίαν. Ἦτο κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος ὅμοιος καὶ ἰσοφαρὴς μὲ τὸν Ἄρην, κατὰ τὸν Ὅμηρον Ἰλιάδ. Β'. στίχ. 158.

Μηριόνης τ' ἀτάλαντος ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ.

μυστηριώδη Βίβλον, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀσκληπιὸς εἶχε δώσει εἰς τοὺς Υἱούς του. Ὁ Νοσόφυγος πρὸς τούτοις ἠγάπα μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀψευδοῦς καρδίας τοὺς Θεοὺς, ἐσύνθεσεν ὕμνους πρὸς τιμὴν τῶν Υἱῶν τῆς Λητοῦς, καὶ ἐθυσίαζε καθ' ἡμέραν ἕν πρόβατον λευκὸν καὶ ἀκηλίδωτον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλάκις ἐνεπνέετο. Ἅμα ἔβλεπεν ἕνα ἀσθενῆ, ἐγνώριζεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου του, ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματός του, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναπνοήν του, τὴν αἰτίαν τῆς ἀσθενείας του. Πότε ἔδιδεν ἰατρικά τινα, τὰ ὁποῖα ἐκίνουν τὸν ἱδρῶτα, καὶ ἀπεδείκνυε διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἱδρῶτος πόσον ἡ διαπνοὴ βοηθουμένη ἢ ἐλαττουμένη ἐνδυναμώνει ἢ ἐξασθενεῖ τὴν κατασκευὴν ὅλου τοῦ σώματος. Πότε διὰ τὰς ἀσθενείας, αἵτινες προήρχοντο ἀπὸ ἀδυναμίαν, ἔδιδε ποτά τινα, τὰ ὁποῖα ἐνεδυνάμωνον κατὰ μικρὸν τὰ εὐγενέστερα μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἀνενέωνον τοὺς ἀνθρώπους γλυκαίνοντα τὸ αἷμάτων. Ἐβεβαίωνεν ὅμως, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μεγαλοψυχίας, λαμβάνουσι τόσον συνεχῶς χρείαν τῆς Ἰατρικῆς. Μεγάλη ἐντροπὴ, ἔλεγεν, εἶναι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ νὰ πάσχωσι τόσας ἀσθενείας· τὰ χρηστὰ ἤθη προξενοῦσι τὴν ὑγείαν· ἡ δὲ ἀκρασία των μεταβάλλει εἰς θανατηφόρα φαρμάκια τὰς τροφὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι διωρισμέναι πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Αἱ ἄμετροι ἡδοναὶ βραχύνουσι περισσό-

Τρωάδος πολιορκίαν. Ἦτο κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος ὅμοιος καὶ ἰσοφαρὴς μὲ τὸν Ἄρην, κατὰ τὸν Ὅμηρον Ἰλιάδ. Β'. στίχ. 158.

Μηριόνης τ' ἀτάλαντος ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ.

τῆς

σότερον τὴν ζωὴν, παρ' ὅσον δύνανται τὰ τὴν μαπρύνωσι τὰ ἰατρικά. Οἱ πτωχοὶ σπανιώτερον ἀσθενοῦσι, καὶ τοῦτο ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς δι' ἔλλειψιν τροφῆς, ἐν ᾧ οἱ πλούσιοι, οἱ ὁποῖοι πάμνουσιν εἰς αὐτὴν καταχρησιν, ἀσθενοῦσι συχνότερα. Τὰ φαγητὰ, τὰ ὁποῖα διεγείρουσι τὴν ὄρεξιν, καὶ παρακινοῦσι τὸν ἄνθρωπον νὰ τρώγῃ πλέον τοῦ δέοντος, φαρμακεύουσιν, ἀντὶ νὰ θρέψωσιν. Ἀπόμη καὶ τὰ ἴδια Ἰατρικὰ εἶναι ἐπιβλαβέστατα, ἐπειδὴ φθείρουσι τὴν φύσιν· διὸ καὶ δὲν πρέπει νὰ τὰ μεταχειριζώμεθα παρὰ μόνον εἰς τὰς μεγάλας χρείας. Τὸ κάλλιστον ἰατρικὸν καὶ μέγιστον βοήθημα τῆς ὑγείας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀβλαβὲς καὶ ὠφέλιμον πάντοτε, εἶναι ἡ μετριότης εἰς κάθε πρᾶγμα, ἡ ἐγκράτεια τῶν ἡδονῶν, ἡ ἡσυχία τοῦ πνεύματος, καὶ ἡ γύμνασις τοῦ σώματος. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται τὸ αἷμα γλυκὺ καὶ συγκερασμένον, καὶ ὅλοι οἱ περιττοὶ χυμοὶ διαλύονται.

Τοιουτοτρόπως ὁ σοφὸς Νοσόφυγος δὲν ἐθαυμάζετο τόσον διὰ τὰ ἰατρικά του, ὅσον διὰ τὴν δίαιταν, τὴν ὁποίαν ἐσυμβούλευεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ προλαμβάνωσι τὰς ἀσθενείας, καὶ νὰ ἀποτελῶσιν ἀνωφελῆ τὰ ἰατρικά.

Οὗτοι λοιπὸν οἱ δύω Ἄνδρες ἐπέμφθησαν παρὰ τοῦ Τηλεμάχου νὰ ἐπισκεφθῶσιν ὅλους τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἰάτρευσαν πολλοὺς διὰ τῆς τέχνης των, ἀλλὰ πολλὰ περισσοτέρους ἰάτρευσαν διὰ τῆς ἐπιμελείας, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανον διὰ τὴν ἔγκαιρον περιποίησιν αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐφρόντιζον νὰ τοὺς φυλάττωσι καθαροὺς ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν, νὰ ἐμποδίζωσι διὰ τῆς καθαριότητος ταύτης τὸν μολυσμένον ἀέρα, καὶ νὰ τοὺς κρατῶσιν εἰς δίαιταν ἐγκρατείας ἀκριβεστά-

στάτης εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρώσεώς των. Ὅλοι οἱ στρατιῶται, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὰς τοιαύτας φιλανθρώπους ἐπιμουρίας, ἀνέπεμπον ἀπείρους χάριτας πρὸς τοὺς Θεοὺς, διότι ἔπεμψαν τὸν Τηλέμαχον εἰς τὸ στράτευμα τῶν Συμμάχων. Αὐτὸς, ἔλεγον, δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλ' εἶναι ἀναμφιβόλως εὐεργετικός τις Θεὸς ὑποκάτω εἰς σχῆμα ἀνθρώπινον· ἢ ἐὰν ἦναι καὶ ἄνθρωπος, ὁμοιάζει περισσότερον μὲ τοὺς Θεοὺς, παρὰ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ δὲν ἐγεννήθη δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ ἀγαθοποιῇ. Ἡ γλυκύτης του καὶ ἡ ἀγαθότης του τὸν ἀναδεικνύουσιν μᾶλλον ἀξιαγάπητον, παρὰ ἡ ἀνδρεία του. Ὢ! εἴθε νὰ ἐβασίλευεν ἐφ' ἡμᾶς! Ἀλλ' οἱ Θεοὶ τὸν διαφυλάττουσι διὰ κάνένα ἄλλον Λαὸν, εὐτυχέστερον ἡμῶν, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀγαπώμενον, θέλοντες νὰ ἀνανεώσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος.

Ὁ Τηλέμαχος, ἐν ᾧ διὰ νυκτὸς ἐπεσκέπτετο τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου, προφυλαττόμενος κατὰ τῶν μηχανημάτων τοῦ Ἀδράστου, ἤκουεν αὐτοὺς τοὺς ἀπροσωπολήπτους καὶ ἀνυποκρίτους ἐπαίνους· αὐτοὶ οἱ ἔπαινοι ἦσαν διάφοροι ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους οἱ κόλακες δίδουσιν ἀναφανδὸν πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας, στοχαζόμενοι, ὅτι εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει μήτε σεμνότης, μήτε εὐγένεια, καὶ ὅτι μόνον μὲ τοὺς ἀμέτρους ἐπαίνους δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι τὴν εὔνοιάν των. Ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως δὲν ἐλάμβανεν εὐχαρίστησιν παρὰ εἰς μόνην τὴν ἀλήθειαν· δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ἄλλους ἐπαίνους παρὰ τοὺς κρυφίως καὶ μαρὰν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν διδομένους, τῶν ὁποίων κατέστη ἀληθῶς ἄξιος· ἡ καρδία του δὲν ἦτον εἰς τοὺς τοιούτους ἐπαίνους ἀναίσθητος, ἀλλ' ᾐσθάνετο τὴν γλυκυτάτην καὶ καθαρωτάτην ἐκείνην ἡδονὴν, τὴν ὁποίαν

οἱ

οἱ Θεοὶ συνέδεσαν μὲ μόνην τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ πονηροὶ, ἐπειδὴ δὲν τὴν ἐδοκίμασαν, δὲν δύνανται μήτε νὰ συλλάβωσι, μήτε νὰ πιστεύσωσι· δὲν ἐβυθίζετο ὅμως ὅλαις αἰσθήσεσιν εἰς ταύτην τὴν ἡδονὴν, ἐπειδὴ ἀνέτρεχον εὐθὺς παμπλήθει εἰς τὴν μνήμην του ὅλα ὅσα ἔπραξε πταίσματα· δὲν ἐλησμόνει τὴν φυσικήν του ὑψηλοφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὑπεροψίαν του· ἠσθάνετο ἐνδόμυχον ἐντροπὴν, ὅτι, γεννηθεὶς σκληροκάρδιος, ἐφαίνετο τόσον φιλάνθρωπος· ἀπέδιδεν εἰς τὴν πάνσοφον Ἀθηνᾶν ὅλην τὴν πρὸς αὐτὸν προσφερομένην δόξαν, νομίζων ἑαυτὸν ἀνάξιον ταύτης.

Σὺ, ἔλεγεν, ὦ μεγίστη Θεὰ, μοὶ ἔδωκες τὸν Μέντορα, διὰ νὰ μὲ διδάξῃ, καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν κακήν μου φύσιν. Σὺ μοὶ ἐχάρισας τὴν φρόνησιν τοῦ νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὰ πταίσματά μου, διὰ νὰ μάθω νὰ δυσπιστῶ εἰς τὸν ἑαυτόν μου. Σὺ ἐχαλίνωσας τὰ ὁρμητικά μου πάθη. Διὰ σοῦ ἀπολαμβάνω τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ παρηγορῶ καὶ νὰ βοηθῶ τοὺς δυστυχεῖς. Ἄνευ τῆς θείας σου βοηθείας ἤθελον καταστραφῆ, καὶ δικαίως, μισητὸς πρὸς πάντας. Ἄνευ σοῦ ἤθελον πέσει εἰς σφάλματα ἀθεράπευτα, καὶ ἤθελον εἶσθαι ὅμοιος μὲ ἓν βρέφος, τὸ ὁποῖον μὴ γνωρίζον τὴν ἀδυναμίαν του, μακρύνει ἀπὸ τὴν Μητέρα του, καὶ πίπτει εὐθὺς μετὰ τὸ πρῶτον βῆμα.

Ὁ Νέστωρ καὶ ὁ Φιλοκτήτης ἐθαύμαζον, βλέποντες τὸν Τηλέμαχον, ὅτι ἔγινε τόσον πρᾶος καὶ περιποιητικὸς, τόσον ὠφέλιμος καὶ εὐεργετικὸς, καὶ τόσον ὀξὺς εἰς τὸ νὰ προλαμβάνῃ τὰς τῶν ἄλλων χρείας· δὲν ἤξευρον τί νὰ πιστεύσωσι, καὶ τοῖς ἐφαίνετο, ὅτι ἔβλεπον εἰς τὸν Τηλέμαχον ἄλλον ἄνθρωπον. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησεν εἰς

εἰς αὐτοὺς περισσότερον θαυμασμὸν ἐστάθη ἡ περὶ τῆς κηδείας τοῦ Ἱππίου φροντίς του. Ὑπῆγεν ὁ Ἴδιος καὶ ἐσήκωσε τὸ αἱματωμένον καὶ ἄμορφον σῶμά του, κείμενον ὑποκάτω εἰς ἕνα σωρὸν νεκρῶν σωμάτων, καὶ ἔχυσεν ἐπ' αὐτὸ θερμὰ δάκρυα, εἰπών· ὦ ἔνδοξε σκιὰ, σὺ τώρα γνωρίζεις πόσον ἐτίμησα τὴν ἀνδρείαν σου· δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι μὲ ἐκίνησεν εἰς θυμὸν ἡ ὑπερηφάνειά σου, ἡ αἰτία ὅμως τῶν ἐλαττωμάτων σου ἦτον ἡ ὀξεῖα ὁρμὴ τῆς Νεότητός σου· ἠξεύρω πόσον εὐσύγγνωστος εἶναι αὐτὴ ἡ ἥλιπλα· ἀλλ' ἡμεῖς ἠθέλαμεν φιλιωθῆ μὲ ἀληθῆ ἀγάπην εἰς τὸ ἐρχόμενον. Ὁμολογῶ, ὅτι καὶ ἐγὼ σοὶ ἔπταισα. Διατί λοιπὸν, ὦ Θεοὶ, μοὶ τὸν ἐστερήσατε, πρὶν νὰ δυνηθῶ νὰ τὸν κάμω φίλον μου;

Μετὰ τοῦτο ὁ Τηλέμαχος ἐπεμελήθη νὰ πλυθῇ τὸ σῶμα μέ τινα ὑγρὰ εὐώδη. Τούτου γενομένου, ἡτοιμάσθη, διὰ προσταγῆς του, ἡ πυρά. Αἱ ὑψηλαὶ Πίτυες, γογγύζουσαι ὑπὸ τὰς πληγὰς τῆς ἀξίνης, πίπτουσι κυλιόμεναι ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Αἱ Δρῦς, ἐκεῖναι αἱ παλαιαὶ θυγατέρες τῆς Γῆς, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐφοβέριζον τὸν Οὐρανόν, αἱ Κέδροι, αἱ Πτελέαι, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ εἶναι ἀειθαλεῖς καὶ δασύφυλλοι, αἱ Φηγοὶ, αἵτινες εἶναι ὁ στολισμὸς τῶν δάσεων, ὅλα αὐτὰ τὰ δένδρα πίπτουσι σωρηδὸν ἐπὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Γαλησοῦ. Ἐκεῖ ἐγείρεται μὲ τάξιν μία πυρὰ, ἥτις ὁμοιάζει μὲ μίαν οἰκοδομὴν σύμμετρον· ἡ φλὸξ ἀρχίζει νὰ φαίνεται, καὶ πυκνὸς καπνὸς ἀναβαίνει ἕως εἰς τὸν Οὐρανόν.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι προχωροῦσι μὲ βῆμα βραδὺ καὶ πένθιμον, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν, καὶ κρατοῦντες τὰς λόγχας των ἀνατετραμμένας· ἡ πικρὰ θλῖψις εἶναι ἐζωγραφισμένη εἰς τὰ ἄγρια πρόσωπά των, καὶ τὰ δάκρυα τρέχουσι ποταμηδόν·

δόν· μετὰ τούτους ἤρχετο ὁ Γέρων Φερεκύδης, ὄχι τόσον καταπεπονημένος ἀπὸ τὸ γῆρας, ὅσον ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ ὅτι ἐπέζησε μετὰ τὸν Ἱππίαν, τὸν ὁποῖον ἀνέθρεψεν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων. Ὕψωνεν αὐτὸς τὰς χεῖράς του πρὸς τὸν Οὐρανὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, δακρυρροοῦντας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱππίου δὲν ἐδέχετο τὴν παραμικρὰν τροφήν· ὁ γλυκὺς ὕπνος δὲν ἠδυνήθη νὰ κλείσῃ τὰ βλέφαρά του, καὶ νὰ διακόψῃ μίαν στιγμὴν τὴν κατατήκουσαν αὐτὸν θλῖψιν. Ἐπεριπάτει μὲ βῆμα κλονούμενον, ἀπολουθῶν τὸ πλῆθος, καὶ μὴν ἠξεύρων εἰς ποῖον μέρος τὸν ἔφερον οἱ πόδες του· ὁ παραμικρὸς λόγος δὲν εὔγαινεν ἀπὸ τὸ στόμα του, ἐπειδὴ ἡ καρδία του ἦτον πολλὰ βεβαρυμένη ἀπὸ τὴν θλῖψιν· ἡ σιωπὴ δὲ αὕτη προήρχετο ἀπὸ τὴν ἀθυμίαν καὶ ἀπελπισίαν του. Ὅταν ὅμως εἶδε τὴν πυρὰν ἀναμμένην, ἐκτὸς ἑαυτοῦ αἰφνιδίως γενόμενος, ἐφώναξεν· ὦ Ἱππία! Ἱππία! δὲν θέλω σὲ ἰδεῖ πλέον! ὁ Ἱππίας δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ ἐγὼ ζῶ ἀκόμη; Ἐγὼ ἔγινα αἴτιος τοῦ θανάτου σου, φίλτατέ μοι Ἱππία! ἐγὼ ὁ σκληρός, ἐγὼ ὁ ἀσπλαγχνος, ἐπειδὴ σὲ ἐδίδαξα νὰ καταφρονῇς τὸν θάνατον. Ἐγὼ ἐστοχαζόμην, ὅτι αἱ χεῖρές σου ἔμελλον νὰ μοὶ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ νὰ μὲ ἰδῇς νὰ ἀποπνεύσω τὴν τελευταίαν πνοήν. Ὦ σκληρότατοι Θεοί! σεῖς ἐμακρύνατε τὴν ζωήν μου, διὰ νὰ μοὶ διλέξητε τὸν θάνατον τοῦ Ἱππίου! Φίλτατον τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀνέθρεψα μὲ τόσας φροντίδας καὶ κόπους, δὲν θέλω σὲ ἰδεῖ εἰς τὸ ἐξῆς, θέλω ἰδεῖ ὅμως τὴν μητέρα σου, ἡ ὁποία θέλει ἀποθάνει ἀπὸ τὴν λύπην της, ἐλέγχουσά με διὰ τὸν θάνατόν σου· θέλω ἰδεῖ τὴν νεόνυμφόν σου σύζυγον νὰ κτυπᾷ τὸ στῆθός της, καὶ νὰ ἀνασπᾷ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, καὶ τούτων ὅλων ἐγὼ θέλω εἶσθαι ὁ αἴ-

τιος

τιος. Κρᾶξόν με, ὦ φιλτάτη σκιά, εἰς τὰς ὄχθας τῆς Στυγὸς, ἐπειδὴ μοὶ ἔγινε μισητὸν τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Σὲ μόνον, ὦ φίλτατέ μοι Ἱππία, ἐπιθυμῶ νὰ μεταϊδῶ. Ἱππία, Ἱππία, ὦ ἀγαπητέ μοι Ἱππία, δὲν ζῶ δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ ἀποδώσω εἰς τὴν κόνιν σου τὰς τελευταίας τιμάς.

Ἐν τούτοις ἐφέρετο τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος Ἱππίου ἐπάνω εἰς ἕνα κράββατον, ἐστολισμένον μὲ πορφύραν, χρυσὸν, καὶ ἄργυρον. Ὁ θάνατος, ὅστις ἔσβυσε τὸ φῶς τῶν ὀμμάτων του, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ ὅλην του τὴν ὡραιότητα· καὶ αἱ χάριτες ἦσαν ἀκόμη ἡμιζωγραφισμέναι ἐπάνω εἰς τὸ ὠχρόν του πρόσωπον· περὶ τὸν τράχηλόν του, ὅστις ἦτον λευκότερος τῆς χιόνος, κεκλιμένος ὅμως ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἐκυμάτιζον τὰ μακρὰ καὶ μαῦρα μαλλία του, ὡραιότερα τῶν τοῦ Ἄτυος (1) ἢ τοῦ Γα-

νυ-

(1) Τὸν Ἄτυν δυνάμεθα νὰ τὸν στοχασθῶμεν, ὡς παῖδα ἐξαισίου ὡραιότητος, ἀγαπώμενον μεγάλως παρὰ τῆς Ῥέας, ὡς πρῶτον τὰ εἰς αὐτὴν ὄργια διδάξαντα, τὰ παρὰ τῶν Φρυγῶν, καὶ Λυδῶν, καὶ Σαμοθρακῶν ἐπιστελούμενα πρὸς τιμήν της· ἡ Θεὰ, ἀγαπῶσα αὐτὸν μεγάλως, τὸν κατέστησεν ἐπισπάστην εἰς τὰς Ἑορτάς της, μὲ συνθήκην νὰ μὴ φθείρῃ τὴν παρθενίαν του. Ἀλλ' αὐτὸς βιάσας τὴν Νύμφην Σαγγαρίδα, ἔγινε μανιώδης παρὰ τῆς Θεᾶς, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπέκοψε τὰ αἰδοῖά του (Virgil. Aen. 9. Αὐγουστῖνος περὶ Πόλ. 7.). Ὁ Λουκιανὸς ὅμως (ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίης Θεοῦ) λέγει, ὅτι ἡ Ῥέα εὐνουχήσασα αὐτὸν, τῆς μὲν ἐνεργείας τοῦ ἀνδρείου βίου τὸν ἀπεστέρησε, μορφὴν δὲ γυναικείαν μόνον αὐτῷ ἐνέδωκεν, ὃς τις εἰς πᾶσαν τὴν γῆν φοιτῶν ἐπιστέλλει ὄργια, καὶ διηγεῖτο τὰ παθόντα, καὶ ἐώρταζε τὴν Θεὰν Ῥέαν. Τελευταῖον συσπλαγχνισθεῖσα αὐτοῦ ἡ Θεὰ, τὸν μετέβαλε, κατὰ τὸν Ὀβίδιον (ἐν Μεταμορφ.) εἰς τὸ δένδρον καλούμενον Πίτυν. Ἦτο καὶ ἄλλος Ἄτυς (Ἡρόδ. βιβ. 2.), Υἱὸς τοῦ Κροίσου, Βασιλέως τῆς Λυδίας, ὁ ὁποῖος ἐκ γεννήσεώς του ἦτο

ρυμίδου, τὰ ὁποῖα μετ' ὀλίγον ἔμελλον νὰ γενῶσι στάκτη. Ἐφαίνετο εἰς τὸ πλευρόν του ἡ βαθεῖα πληγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔῤῥευσεν ὅλον του τὸ αἷμα, καὶ ἡ ὁποία τὸν κατεβίβασεν εἰς τὸ ζοφερὸν Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος.

Ὁ Τηλέμαχος, τεθλιμμένος καὶ ἀθυμῶν, ἠκολούθει πλησίον τοῦ σώματος, καὶ τὸ ἔῤῥαινε μὲ ἄνθη. Ἀφ' οὗ ἔφθασαν εἰς τὴν πυράν, ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως δὲν ἠδυνήθη νὰ θεωρήσῃ, χωρὶς νὰ χύσῃ νέα δάκρυα, τὴν φλόγα, ἥτις διεσπέρνα τὰς σινδόνας, μὲ τὰς ὁποίας ἦτο τετιλιγμένον τὸ σῶμα. Χαῖρε, εἶπε, μεγαλόψυχε Ἱππία! Σὲ ὀνομάζω οὕτως, ἐπειδὴ δὲν τολμῶ νὰ σὲ ὀνομάσω φίλον μου. Γενοῦ ἵλεως, ὦ μεγίστη ψυχή, ἥτις ἠξιώθης τοσαύτης δόξης. Ἐὰν δὲν σὲ ἠγάπων, ἤθελον ζηλεύσει τὴν εὐτυχίαν σου, ἐπειδὴ σὺ ἠλευθερώθης ἀπὸ ἐκείνας τὰς δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡμεῖς εὑρισκόμεθα ἀκόμη, καὶ ἐξῆλθες τοῦ βίου μὲ τὸν ἐνδοξότερον τρόπον. Δυστυχὴς ἐγώ! Πόσον εὐτυχὴς ἤθελον εἶσθαι, ἐὰν μοὶ ἦτο συγκεχωρημένον παρὰ τῶν Θεῶν νὰ τελειώσω τὸν δρόμον τῆς ζωῆς μου μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Εἴθε ἡ Στὺξ νὰ μὴν ἐμποδίσῃ τὴν σκιάν σου· τὰ Ἠλύσια πεδία νὰ ἀνοιχθῶσιν εἰς αὐτήν· ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός σου νὰ διαφυλαχθῇ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ τὰ λείψανά σου νὰ ἀναπαύωνται εἰς εἰρήνην.

Μόλις ὁ Τηλέμαχος εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους, συνωδευμένους μὲ πολλοὺς ἀναστεναγμούς, καὶ ὅ-

λον

βουβός. Ἀλλ' ἰδών ποτε εἰς ἕνα πόλεμον ἕνα στρατιώτην, ὅστις ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν Πατέρα του ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος, ἀπὸ τὸν τρόμον ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης του, καὶ ἐφώναξε, φανερώσας τὴν κακουργίαν τοῦ στρατιώτου.

λον τὸ στράτευμα ὕψωσε μεγάλην φωνήν. Ὅλοι εὐσπλαγχνίζοντο τὸν Ἱππίαν, διηγούμενοι τὰς μεγάλας του ἀνδραγαθίας. Ἡ λύπη τοῦ θανάτου του, ἀναπαλοῦσα εἰς τὴν μνήμην ὅλας τὰς ἀρετάς του, ἔθαπτεν εἰς τὴν λήθην ὅλα τὰ ἐλαττώματά του, τὰ ὁποῖα ἡ ὁρμητικὴ Νέότης, καὶ ἡ κακὴ ἀνατροφὴ ἔδωκαν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἐκείνου περισσότερον τὰς καρδίας τὰ συμπαθῆ αἰσθήματα τοῦ Τηλεμάχου. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι, ἔλεγον, ἐκεῖνος ὁ τόσον ἄγριος Ἕλλην, ὁ τόσον ὑπερήφανος, ὁ τόσον ὑπεράπτης καὶ ἀνήμερος; Ἰδοὺ οὗτος ἔγινε πρᾶος, εὐπρόσιτος, καὶ φιλάνθρωπος. Βέβαια ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις τόσον πολὺ ἠγάπησε τὸν Πατέρα του, τὸν μεγάλον Ὀδυσσέα, ἀγαπᾷ ὄχι ὀλιγώτερον καὶ τὸν Υἱόν του. Αὐτὴ ἀναμφιβόλως τῷ ἔδωκε τὰ πλέον πολύτιμα χαρίσματα, δι' ὧν οἱ Θεοὶ εὐεργετοῦσι τοὺς ἀνθρώπους· αὐτὴ τῷ ἐνέπνευσε τὴν φρόνησιν, καὶ τὸν ἐπλούτισε μὲ καρδίαν, πρὸς τὴν φιλίαν εὐαίσθητον.

Τὸ σῶμα κατηναλώθη ἤδη ἀπὸ τὰς φλόγας. Ὁ Τηλέμαχος ἐράντισεν ἰδίαις χερσὶ μὲ ὑγρόν τι εὔοσμον τὴν κόνιν, ἥτις ἐκάπνιζεν ἀκόμη· ἔπειτα τὴν ἔβαλεν εἰς χρυσῆν κάλπην, τὴν ὁποίαν, στεφανώσας μὲ ἄνθη, ἔφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν Φάλαντον· οὗτος ἔκειτο πληγωμένος εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος, καὶ τόσον ἦτον ἀδύνατος, ὥστε ἔβλεπε πλησίον του τὰς ζοφερὰς πύλας τοῦ Ἅδου.

Ὁ Τραυμάφιλος καὶ ὁ Νοσόφυγος, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, τῷ ἐβοήθησαν μὲ ὅλην τὴν τέχνην των. Αὐτοὶ ἀνεκάλουν κατὰ μικρὸν τὴν ψυχήν του, ἥτις ἦτον ἑτοίμη νὰ ἐξέλθῃ· νέα πνεύματα τὸν ἀνεζωογόνουν ἀνεπαισθήτως δύναμίς τις γλυκεῖα καὶ διαπεραστική, ἣν βάλσαμον ζωῆς, διέβαινεν ἀπὸ φλέβα εἰς φλέβα ἕως εἰς

τὸ βάθος τῆς καρδίας του, καὶ μία θερμότης εὐχάριστος τὸν ἐλύτρωνεν ἀπὸ τὰς παγωμένας χεῖρας τοῦ θανάτου. Ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ λειποθυμία, ἠκολούθησεν εὐθὺς ἡ λύπη, καὶ ἄρχισε νὰ δοκιμάζῃ τὸν πόνον διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Ἱππίου, τὸν ὁποῖον ἕως τότε δὲν ἠδυνήθη νὰ αἰσθανθῇ. Ὢ ἐγὼ δυστυχὴς! ἔλεγε, διατί ἐπιμελοῦνται νὰ μὲ ζωογονήσωσι; δὲν μοὶ ἦτον ὠφελιμώτερον νὰ ἀποθάνω, καὶ νὰ ἀκολουθήσω τὸν ἀγαπητόν μοι ἀδελφόν; ἐγὼ τὸν εἶδον νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ πλευρόν μου. Ὢ Ἱππία, γλυκύτης τῆς ζωῆς μου, ἀδελφέ μου, ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ! δὲν ὑπάρχεις πλέον! λοιπὸν δὲν θέλω δυνηθῇ πλέον μήτε νὰ σὲ ἰδῶ, μήτε νὰ σὲ ἀκούσω, μήτε νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ, μήτε νὰ σοὶ φανερώσω τὰς θλίψεις μου, μήτε νὰ σὲ παραμυθήσω εἰς τὰς ἐδικάς σου! Ὢ Θεοί, ἐχθροὶ τῶν ἀνθρώπων! σεῖς μὲ ἠρπάσατε τὸν Ἱππίαν! ἀλλ' εἶναι δυνατὸν τοῦτο; μήπως τάχα ὀνειρεύομαι; ἀλλ' ὄχι, τοῦτο δὲν εἶναι ὄνειρον, ὦ ἀδελφέ μου! ἐγὼ σὲ ἔχασα, σὲ εἶδον νὰ ἀποθάνῃς, καὶ πρέπει νὰ ζήσω ἀκόμη ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον, διὰ νὰ σὲ ἐκδικήσω. Ναὶ, θέλω νὰ θυσιάσω πρὸς τὴν σκιάν σου τὸν ἀπὸ τὸ αἷμά σου βεβαμμένον σκληρὸν Ἄδραστον.

Ἐν ᾧ ὁ Φάλαντος οὕτως ὡμίλει, οἱ δύο θεῖοι Ἄνδρες ἐδοκίμαζον νὰ καταπραΰνωσι τὴν λύπην του, φοβούμενοι μὴν αὐξήσῃ τὴν ἀσθένειάν του, καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἰατρικῶν. Ἀλφιδίως ὁ Φάλαντος βλέπει τὸν Τηλέμαχον παῤῥησιαζόμενον ἔμπροσθέν του· κατ' ἀρχὰς ἡ καρδία του κατεπολεμήθη ἀπὸ δύω ἐναντία πάθη· διότι ἐφύλαττεν ἀκόμη κάποιαν ἀγανάκτησιν διὰ ὅσα συνέβησαν μεταξὺ τοῦ Τηλεμάχου καὶ τοῦ Ἱππίου, τὴν ὁποίαν ἡ λύπη τοῦ θανάτου τοῦ Ἱππίου ἐξήπτε περισσότερον· ἀλλὰ δὲν

δὲν ἠδύνατο προσέτι νὰ λησμονήσῃ, ὅτι ἦτο χρεώστης διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς του πρὸς τὸν Τηλέμαχον, ὁ ὁποῖος τὸν ἠλευθέρωσεν αἱματωμένον καὶ ἡμιθανῆ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ἀδράστου. Ὅταν ὅμως εἶδε τὴν χρυσῆν κάλπην, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο κεκλεισμένη ἡ κόνις τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ του, ἔχυσε ποταμοὺς δακρύων, ἐνηγκαλίσθη τὸν Τηλέμαχον, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ, καὶ τελευταῖον μὲ φωνὴν ἀδύνατον, καὶ διακεκομμένην ἀπὸ πολλοὺς ὀλολυγμούς, τῷ εἶπε τοὺς ἑξῆς λόγους. Ἄξιε Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως! ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀρετήν σου παρακινοῦμαι νὰ σὲ ἀγαπήσω. Βέβαια σοὶ εἶμαι χρεώστης διὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο τῆς ζωῆς μου, ἥτις μετ' οὐ πολὺ θέλει τελειώσει, σοὶ χρεώστῳ ὅμως ἄλλο τι τῆς ζωῆς μου πολλὰ τιμιώτερον· ἄνευ τῆς βοηθείας σου τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἤθελε γένει τροφὴ τῶν Γυπῶν, καὶ ἡ σκιά του, ἐστερημένη τῶν ἐπικηδείων τελετῶν, ἤθελε πλανᾶσθαι ἐλεεινῶς ἐπὶ τὰς Στυγίας ὄχθας, ἀποβαλλομένη πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἀσπλάγχνου Χάρωνος. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἦμαι τόσον ὑπόχρεως πρὸς ἕνα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον τόσον ἐμίσησα; Ἀντεμείψατε αὐτὸν, ὦ ἀθάνατοι Θεοί! καὶ ἐμὲ ἐλευθερώσατε ἀπὸ μίαν ζωὴν τόσον δυστυχῆ. Σὺ δὲ, ὦ Τηλέμαχε, ἀπόδος καὶ εἰς ἐμὲ τὴν τελευταίαν τιμὴν, τὴν ὁποίαν καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἀπέδωκας, διὰ νὰ καταστήσῃς ἐντελῆ τὴν δόξαν σου.

Ἀφ' οὗ εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Φάλαντος, ἐβυθίσθη εἰς ἄπραν ἀτονίαν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν θλῖψιν. Ὁ Τηλέμαχος ἵστατο πλησίον του καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ τῷ ὁμιλήσῃ, ἀναμένων νὰ ἀναλάβῃ τὰς δυνάμεις του. Συνελθὼν δὲ ταχέως ἀπὸ τὴν λειποθυμίαν ἐκείνην, ἔλαβε τὴν κάλπην ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Τηλεμάχου, καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἐσπάσθη πολλὰ-

λά-

λάκις, καὶ τὴν ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά του, οὕτως εἶπε. Πότε, ὦ ἀγαπητὴ καὶ πολύτιμος κόνις, θέλει τεθῇ ὁμοῦ μετὰ σοῦ εἰς τὴν ἰδίαν κάλπην καὶ ἡ ἐδική μου; Σὲ ἀκολουθῶ, ὦ ψυχὴ τοῦ Ἱππίου, ἔρχομαι νὰ ἑνωθῶ μετὰ σοῦ εἰς τὸν Ἅδην. Ὁ Τηλέμαχος θέλει μᾶς ἐκδικήσει ἀμφοτέρους.

Ἐν τοσούτῳ ἡ νόσος τοῦ Φαλάντου ἐσμίκρυνε ἡμέραν παρ' ἡμέραν διὰ τῆς ἐπιμελείας ἐκείνων τῶν δύω Ἀνδρῶν, οἵτινες ἦσαν τόσον ἔμπειροι εἰς τὴν θείαν τέχνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ὁ Τηλέμαχος εὑρίσκετο πάντοτε πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς μετ' αὐτῶν, παρακινῶν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ ταχύνωσι τὴν ἰατρείαν του. Τὸ στράτευμα ὅλον ἐθαύμαζε περισσότερον τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας τοῦ Τηλεμάχου, μὲ τὴν ὁποίαν ἐβοήθει τὸν μεγαλήτερόν του ἐχθρὸν, παρὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὴν μάχην, διασώσας τὸν στρατὸν τῶν Συμμάχων. Ὁ Τηλέμαχος εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐφαίνετο προθυμώτατος εἰς τὰ πλέον κοπιαστικὰ ἔργα τοῦ πολέμου· ἐκοιμᾶτο ὀλίγον, καὶ πολλάκις ὁ ὕπνος του διεκόπτετο ἢ ἀπὸ τὰς ἀγγελίας, τὰς ὁποίας ἐλάμβανε πάντοτε τόσον τὴν νύκτα ὅσον καὶ τὴν ἡμέραν, ἢ ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν ὅλων τῶν φυλακῶν τοῦ Στρατοπέδου, τὴν ὁποίαν δὲν ἔπαμνέ ποτε κατὰ συνέχειαν εἰς τὰς ἰδίας ὥρας, διὰ νὰ γνωρίζῃ καλήτερον μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἦσαν ἀρκετὰ ἄγρυπνοι. Ἐπέστρεφε πολλάκις εἰς τὴν σκηνήν του πλήρης ὅλος ἱδρῶτος καὶ κόνεως. Ἡ τροφή του ἦτον ἁπλῆ, καὶ ἔζη ὡς οἱ Στρατιῶται, διὰ νὰ δίδῃ εἰς αὐτοὺς παράδειγμα ἐγκρατείας καὶ ὑπομονῆς· καὶ ἐπειδὴ ὁ στρατὸς εἶχεν ὀλίγας ζωοτροφίας εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐστρατοπέδευεν, ἐστοχάσθη ἀναγκαῖον ὁ Τηλέμαχος, διὰ νὰ παύσῃ τοὺς γογγυσμοὺς τῶν στρατιωτῶν, νὰ ὑπο-

ὑποφέρῃ καὶ αὐτὸς ἑκουσίως τὰς αὐτὰς μὲ ἐκείνους ταλαιπωρίας. Τὸ σῶμά του, ἀντὶ νὰ ἀδυνατίσῃ, ἐνεδυναμοῦτο καὶ ἐσπλήρύνετο ἡμέραν παρ' ἡμέραν· ἄρχισαν νὰ ἐξαλείφωνται ἀπὸ αὐτὸν αἱ ἁπαλαὶ ἐκείναι χάριτες, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὡς τὸ ἄνθος τῆς πρώτης νεότητος· τὸ χρῶμά του ἐγίνετο μελανώτερον καὶ ἀνδρικώτερον, καὶ τὰ μέλη του δὲν ἦσαν πλέον ἁπαλὰ τόσον, ὅσον ῥωμαλαῖα καὶ εὔρωστα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Τηλέμαχος, καταπεισθεὶς ἀπὸ ὀνειράτινα, ὅτι ὁ Πατήρ του δὲν ἦτον πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν, βάλλει εἰς πρᾶξιν τὸν σκοπόν του τοῦ νὰ τὸν ζητήσῃ εἰς τὸν Ἅδην. Ἐξέρχεται κρυφίως τοῦ στρατοπέδου ὁμοῦ μὲ δύω Νεανίας Κρῆτας, οἱ ὁποῖοι τὸν συνώδευσαν ἕως εἰς ἕνα Ναὸν, ὅς τις ἦτον πλησίον εἰς τὸ περιβόητον Σπήλαιον τῆς Ἀχεροντίας. Ἐμβαίνει εἰς ἐκεῖνο τὸ Σπήλαιον, καὶ διὰ τοῦ σκότους διερχόμενος, φθάνει εἰς τὸ χεῖλος τῆς λίμνης Στυγὸς, καὶ ὁ Χάρων τὸν δέχεται εἰς τὸ πλοιάριόν του. Διελθὼν τὴν λίμνην μὲ τὴν σκάφην τοῦ Χάρωνος, φθάνει ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πλούτωνα, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ζητήσῃ εἰς τοὺς τόπους του τὸν Πατέρα του. Διέρχεται διὰ τοῦ Ταρτάρου, ὅπου βλέπει τὰς βασάνους, δι' ὧν κολάζονται οἱ ἀχάριστοι, οἱ ἐπίορκοι, οἱ ὑποκριταὶ, καὶ πρὸ πάντων οἱ ἄδικοι Βασιλεῖς.

Φάσματα τιχρὰ, καὶ λεέιπν ἀρόβως,
Μόνος διελθεῖν ὅιδεν ὁ Ζηνὸς λάτρις.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Ὁ Ἄδραστος, τοῦ ὁποίου τὰ στρατεύματα εἶχον ἐλαττωθῆ μεγάλως εἰς τὴν μάχην, ἀπεσύρθη ὄπισθεν τοῦ ὄρους Αὐλῶνος, ἀναμένων διαφόρους βοηθείας ἄλλων στρατευμάτων, διὰ νὰ ὁρμήσῃ πάλιν αἰφνιδίως κατὰ τῶν ἐχθρῶν του· ὅμοιος μὲ πεινασμένον Λέοντα, ὁ ὁποῖος, διωχθεὶς ἀπὸ τὴν πολμυνην, ἐπιστρέφει εἰς τὰ σποτεινὰ δάση, καὶ ἐμβαίνει εἰς τὸ σπήλαιόν του, ὅπου ἀκονίζει τοὺς ὄνυχάς του καὶ τοὺς ὀδόντας του, ἀναμένων τὴν εὐκαιρίαν, διὰ νὰ πνίξῃ ὅλον τὸ πολμνιον.

Ὁ Τηλέμαχος, ἀφ' οὗ ἐπεμελήθη νὰ βάλῃ εἰς ἀκριβῆ τάξιν ὅλον τὸ στρατόπεδον, δὲν ἐφρόντισεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ἕνα σκοπὸν, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλάβει κατὰ νοῦν, χωρὶς νὰ τὸν φανερώσῃ εἰς κανένα τῶν Στρατηγῶν. Ἐκ πολλοῦ ἤδη χρόνου τὸν ἐτάραττον κατὰ πᾶσαν νύκτα τινὰ ἐνύπνια, παρασταίνοντα πρὸς αὐτὸν τὸν Πατέρα του Ὀδυσσέα. Ἡ ἀγαπητὴ αὕτη εἰκὼν ἐπανήρχετο πάντοτε πρὸς τὸ τέλος τῆς νυκτὸς, πρὶν νὰ διώξῃ ἡ Ἠὼ μὲ τὸ λυπαυγὲς φῶς της τοὺς Ἀστέρας ἀπὸ τὸ στερέωμα τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν Γῆν τὸν ἀπὸ πτερωτὰ ἐνύπνια συνοδευόμενον γλυκὺν ὕπνον. Τώρα τῷ ἐφαίνετο, ὅτι ἔβλεπε τὸν Ὀδυσσέα γυμνὸν εἰς μίαν εὐδαίμονα Νῆσον, ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑνὸς ποταμοῦ, εἰς ἕνα λειμῶνα ἀνθοστόλιστον, καὶ περικυκλούμενον ἀπὸ Νύμφας, αἱ ὁποῖαι τῷ ἔρριπτον ἱμάτια διὰ νὰ σκεπασθῇ. Ἄλλο τ
τῷ ἐφαίνετο, ὅτι τὸν ἤκουεν ὁμιλοῦντα εἰς ἓν πα-

λά-

ἡλάτιον ὁλολαμπὲς ἀπὸ χρυσίον καὶ ἐλεφάντινον κόκκαλον, ὅπου μὲ εὐχαρίστησιν ἤκουον καὶ ἐθαύμαζον αὐτὸν πολλοὶ ἄνθρωποι ἐστεφανωμένοι μὲ ἄνθη. Πολλάκις τῷ ἐνεφανίζετο ὁ Ὀδυσσεὺς αἰφνιδίως καθήμενος ἐπὶ συμποσίου, ὅπου ἔλαμπεν ἡ χαρὰ ἀναμέσον εἰς τὰς τρυφὰς, καὶ ἠκούετο ἡ γλυκεῖα ἁρμονία φωνῆς τινὸς, συνωδευμένης μὲ τὴν συμφωνίαν μιᾶς Λύρας, ἡ ὁποία ὑπερέβαινεν εἰς τὴν ἡδύτητα ἐκείνην τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὰς φωνὰς ὅλων τῶν Μουσῶν.

Ὁ Τηλέμαχος, ἐξυπνῶν, ἐλιποῦτο δι' αὐτὰ τὰ τόσον χαροποιὰ ἐνύπνια· ὦ Πάτερ μου! ἐφώναζεν, ὦ ἀγαπητέ μοι Πάτερ Ὀδυσσεῦ! τὰ φρικτότερα ἐνύπνια μοὶ ἤθελον εἶσθαι πλέον εὐχάριστα. Αἱ εἰκόνες αὐταὶ τῆς εὐτυχίας μοὶ δίδουσι νὰ ἐννοήσω, ὅτι κατέβης εἰς τὴν κατοικίαν ἐκείνων τῶν μακαρίων ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνταμείβονται διὰ τὰς ἀρετάς των παρὰ τῶν Θεῶν μὲ αἰώνιον ἀνάπαυσιν. Μοὶ φαίνεται, ὅτι ἀνοίγουσιν αἱ τερπναὶ πεδιάδες τῶν Ἠλυσίων, καὶ παρασταίνουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τὴν μορφήν σου. Ὢ πόσον εἶναι σκληρὸν τὸ νὰ μὴν ἔχῃ πλέον τις ἐλπίδα! Δὲν θέλω λοιπὸν σὲ ἰδεῖ πλέον, ὦ φίλτατέ μοι Πάτερ; δὲν θέλω ἐναγκαλισθῆ πλέον ἐκεῖνον, ὅς τις μεγάλως μὲ ἠγάπα, καὶ τὸν ὁποῖον ἐγὼ ζητῶ μὲ τόσους κόπους; δὲν θέλω ἀκούσει πλέον ὁμιλοῦντα τὰ χείλη ἐκεῖνα, ἐκ τῶν ὁποίων ἔῤῥεεν ἡ σοφία; δὲν θέλω ἀσπασθῆ πλέον ἐκείνας τὰς τριποθήτους καὶ ἐπερδάστους μοι χεῖρας, αἵτινες ἐνίκησαν τόσους ἐχθρούς; αὐταὶ δὲν θέλουσι τιμωρήσει τοὺς ἄφρονας ἐραστὰς τῆς Πηνελόπης, καὶ ἐλευθερώσει τὴν Ἰθάκην ἀπὸ τὴν δυστυχῆ καὶ οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη εὑρίσκεται;

Σεῖς, ὦ Θεοὶ, ἐχθροὶ τοῦ Πατρός μου, σεῖς μοὶ ἐπέμ-

ψατε αὐτὰ τὰ φοβερὰ καὶ ἀποτρόπαια ἐνύπνια, καὶ ἡρπάσατε διὰ τούτων ἀπὸ τὴν καρδίαν μου κάθε ἐλπίδα· ἀφαιροῦντές με τὴν ἐλπίδα, μὲ στερεῖτε καὶ τῆς ζωῆς, ἐπειδὴ δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω εἰς τοιαύτην ἀβεβαιότητα. Ἀλλὰ ποίας ἀβεβαιότητας λέγω; μάλιστα εἶμαι ὑπερβέβαιος, ὅτι ὁ πατήρ μου πλέον δὲν ζῇ· ἐγὼ ὅμως θέλω ἀναζητήσει τὴν σκιάν του καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἅδην. Κατέβη, ναὶ, καὶ ὁ Θησεὺς, ἐκεῖνος ὁ ἄνομος Θησεὺς, διὰ νὰ ὑβρίσῃ τοὺς Θεοὺς τοῦ Ἅδου. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω τοιοῦτον σκοπὸν, μάλιστα κινοῦμαι ὑπὸ τῆς εὐσεβείας, καὶ τῆς πρὸς τὸν Πατέρα μου ἀγάπης. Κατέβη προσέτι καὶ ὁ μέγας Ἡρακλῆς· ἐγὼ δὲν εἶμαι Ἡρακλῆς· ἀλλ' εἶναι ἔνδοξον τὸ νὰ τολμήσῃτις νὰ τὸν μιμηθῇ. Ὁ Ὀρφεὺς μὲ τὴν διήγησιν τῆς δυστυχίας του ἐκίνησεν εἰς εὐσπλαγχνίαν τὴν καρδίαν ἐκείνου τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν ἀσυμπαθῆ, καὶ ἀπέλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ ἡ Εὐρυδίκη (1) εἰς τὴν Γῆν μεταξὺ τῶν ζώντων· ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι πλέον ἄξιος εὐσπλαγχνίας παρὰ τὸν Ὀρφέα, ἐπειδὴ ἐκεῖνος, τὸ ὁποῖον ἐστερήθην, εἶναι πολὺ ἀνώτερον. Ποῖος δύναται νὰ συγκρίνῃ μίαν Κόρην, ὁμοίαν μὲ τόσας ἄλλας, μετὰ τοῦ ἔμφρονος Ὀδυσσέως, τὸν ὁποῖον ἐθαύμασεν ὅλη ἡ Ἑλλάς; Ἂς ὑπάγω, ἂς ἀποθάνω, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ. Διατί νὰ φοβῶμαι τὸν θάνατον, ἀφ' οὗ δοκιμάζω τόσας πικρίας εἰς τὴν ζωήν; Ὦ Πλούτων! ὦ Περσεφόνη! θέλω δοκιμάσει μετ' ὀλίγον ἐὰν ἦσθε τόσον ἀσπλαγχνοι, ὡς σᾶς κηρύττουσιν. Ὦ Πάτερ μου, ἀφ' οὗ περιέτρεξα ματαίως γῆν καὶ θάλασσαν διὰ νὰ σ' εὕ-

(1) Ὅρα Σιλ. 19. ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου.

σ' εὕρω, καταβαίνω τώρα καὶ εἰς τὸν Ἅδην διὰ νὰ σὲ ζητήσω εἰς τὰς ζοφερὰς κατοικίας τοῦ Θανάτου. Ἐὰν οἱ Θεοὶ μοὶ ἀρνῶνται τὴν χάριν νὰ σὲ ἀπολαύσω ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ χαρῶ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, ἴσως θέλουσι μοὶ συγχωρήσει νὰ ἰδῶ τοὐλάχιστον τὴν σκιάν σου εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ σκότους.

Λέγων αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Τηλέμαχος, ἔβρεχε τὴν στρωμνήν του μὲ δάκρυα, καὶ, αἰφνιδίως ἐγειρόμενος, ἔπασχε διὰ τοῦ ἡμερινοῦ φωτὸς νὰ δώσῃ ἐλάφρωσίν τινα εἰς τὸν φλογερὸν πόνον, τὸν ὁποῖον τῷ ἐπροξένησαν ἐκεῖνα τὰ ἐνύπνια· ἀλλ' ἡ θλῖψις αὕτη ἦτον ἓν βέλος, τὸ ὁποῖον ἐπλήγωσε τὴν καρδίαν του, καὶ τὸ ὁποῖον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ὅπου καὶ ἂν ὑπήγαινε. Οὕτω λοιπὸν ἀδημονῶν καὶ θλιβόμενος, ἀπεφάσισε νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ἅδην δι' ἑνὸς περιφήμου τόπου, ὀλίγον τι μακρὰν ὄντος ἀπὸ τὸ στρατόπεδον. Ἐκεῖνος ὁ τόπος ἐκαλεῖτο Ἀχεροντία, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἦτον τὸ φοβερὸν ἄντρον, δι' οὗ κατέβαινέ τις εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἀχέροντος, εἰς τὸν ὁποῖον φοβοῦνται νὰ ὠμόσωσι καὶ οἱ ἴδιοι Θεοί. Ἡ Πόλις ἔκειτο ἐπάνω εἰς ἕνα βράχον, καθὼς μία φωλεὰ κεῖται ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς δένδρου. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου τούτου ἦτον τὸ σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ δειλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἐτόλμουν νὰ πλησιάσωσι, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ Ποιμένες ἐπεμελοῦντο νὰ ἀπομακρύνωσι τὰ ποίμνιά των. Αἱ θειαφώδεις ἀναθυμιάσεις τῆς Στυγίας λίμνης, αἵτινες ἀπ' ἐκείνου τοῦ χάσματος ἀπαταπαύστως ἀνεδίδοντο, ἐμόλυνον τὸν ἀέρα· εἰς ὅλα ἐκεῖ τὰ πέριξ δὲν ἤυξανον οὔτε χόρτα, οὔτε ἄνθη· ἐκεῖ δὲν ἔπνεόν ποτε οἱ γλυκεῖς Ζέφυροι, οὔτε ἐδείκνυε τὸ Ἔαρ τὰς τρυφεράς του χάριτας, ἢ τὸ Φθινόπωρον τὰ πλούσια δῶρά του.

Ἐκεῖ ἡ γῆ, ξηρά, ἔμενε πάντοτε ἄκαρπος, εὑρίσκοντο μόνον δενδράκιά τινα ὀλόγυμνα, καὶ τινες πένθιμοι Κυπάρισσοι. Εἰς τὴν εὐρύχωρον περιφέρειαν τῆς γῆς ἐκείνης ἡ Δήμητρα ἤρνειτο πρὸς τοὺς Γεωργοὺς τοὺς χρυσοῦς της ἀστάχυας· καὶ ὁ Βάκχος ἐφαίνετο ματαίως ὑποσχόμενος τοὺς μελισταγεῖς καρπούς του· αἱ σταφυλαὶ, ἀντὶ νὰ ὡριμάσωσιν, ἐξηραίνοντο. Αἱ Νηϊάδες δὲν ἐξέχεον καθαρὰ τὰ νάματά των, ἀλλ' αὐτὰ ἦσαν πάντοτε πικρὰ καὶ τεθολωμένα. Τὰ πτηνὰ δὲν ἐκελάδουν ποτὲ εἰς ἐκείνην τὴν ἀγρίαν γῆν, τὴν πλήρη βάτων καὶ ἀκανθῶν, οὔτε εὕρισκον τόπον καταπαύσεως· διὰ τοῦτο, παρερχόμενα αὐτὸν τὸν τόπον, ὑπήγαινον νὰ κελαδήσωσι τοὺς ἔρωτάς των εἰς ἄλλην γῆν ἡμερωτέραν. Ἐκεῖ δὲν ἠκούετο ἄλλο τι, εἰμὴ ὁ κρωγμὸς τῶν Κοράκων, καὶ ἡ κλαυθμυρὰ φωνὴ τῶν Γλαυκῶν. Ὁ χόρτος αὐτὸς ἦτον πικρὸς, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ τρεφόμενα ποίμνια δὲν ἠσθάνοντο τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην χαρὰν, ἥτις τὰ παρακινεῖ εἰς τὸ νὰ σκιρτῶσιν· ὁ ταῦρος ἔφευγε τὴν δάμαλιν, καὶ ὁ βοσκὸς, ὅλος ἀθυμῶν, ἐλησμόνει τοὺς αὐλοὺς καὶ τὸ ἀσκιδιόν του.

Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ Σπήλαιον ἐξήρχετο ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν καπνὸς πυκνὸς καὶ ζοφώδης, ὁ ὁποῖος ἔφερε νύκτα εἰς αὐτὸ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας. Τότε οἱ πλησιόχωροι λαοὶ, διὰ νὰ ἐξιλεώσωσι τοὺς Θεοὺς τοῦ Ἅδου, ἐδιπλασίαζον τὰς θυσίας των. Πολλάκις ὅμως αἱ μόναι θυσίαι, εἰς τὰς ὁποίας ἐκεῖνοι οἱ σκληροὶ Θεοὶ ἔχαιρον, ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐθερίζοντο ἀσπλάγχνως εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των, καὶ εἰς τὴν πλέον τρυφεράν των Νεότητα, διά τινος λοιμώδους ἐπιδημίας.

Ὁ Τηλέμαχος ἀπεφάσισε νὰ ἔμβῃ ἐκεῖθεν εἰς τὸ σκοτεινὸν Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος. Ἡ Ἀθηνᾶ,

γὰ, ἥτις πάντοτε ἐφρόντιζε περὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐσκέπαζε μὲ τὴν ἀθάνατόν της Αἰγίδα, προδιέθεσε τὸν Πλούτωνα εἰς βοήθειάν του· ὁ Ἴδιος Ζεὺς, διὰ παρακλήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπρόσταξε τὸν Ἑρμῆν, (ὁ ὁποῖος καταβαίνων καθ' ἡμέραν εἰς τὸν Ἅδην, παραδίδει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Χάρωνος (1) ἀριθμόν τινα ψυχῶν,) νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν Βασιλέα τοῦ

(1) Ὁ Χάρων ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτός, κληθεὶς οὕτω κατ' ἀντίφρασιν, οἱονεὶ ἄχαρις, ἄνευ δηλ. τινὸς χάριτος. Ἦτο Πορθμεὺς τῶν καταχθονίων, καὶ διεπέρα τὰς ψυχὰς τῶν τεθνηκότων διὰ τοῦ Κωκυτοῦ, λαμβάνων ἕνα ὀβολὸν παρ' ἑκάστου διὰ τὸν πόρον του. Ὁμοίως ἐδέχετο ἅπαντας χωρὶς προτίμησιν τοῦ πλουσίου ἢ τοῦ πένητος, τοῦ Βασιλέως ἢ τοῦ στρατιώτου. Ἐκείνων ὅμως τὰς ψυχὰς, τῶν ὁποίων τὰ σώματα δὲν ἦσαν ἐνταφιασμένα, δὲν τὰς ἐδέχετο εἰς τὸ πλοῖον του, ἀλλὰ τὰς ἄφινεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ἕως νὰ διέλθωσιν ἑκατὸν χρόνοι, καὶ οὕτω τὰς ἐλάμβανεν. Ἦτο κατὰ πολλὰ δυσειδής, εἶχε τὸ γένειον λευκὸν καὶ μεγάλον, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς καὶ σπινθηροβολοῦντας, τὸ ἔνδυμά του ὑτιλὲς ἐξ οὐτιδανοῦ μαλίου ὑφασμένον, τὸ ὁποῖον ἔδενεν εἰς τὴν μέσην μὲ ἓν σχοινίον. Ἀλλ' οὗτος ὁ Μῦθος τοῦ Χάρωνος δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ πλασματώδης ἐπίνοια τοῦ Ὀρφέως, τὴν ὁποίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἔφερεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ὅταν ἀπέθνησκέ τις εἰς τὴν Αἴγυπτον, οἱ Αἰγύπτιοι ἐσυνείθιζον νὰ συνάζωνται πέραν μιᾶς λίμνης, ἐξετάζοντες τὰς πράξεις τοῦ τεθνηκότος. Ὁ Κυβερνήτης τοῦ πλοίου ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν τῶν Αἰγυπτίων διάλεκτον Χάρων, καὶ αὐτὸς διεπέρα τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος. Ἐκεῖ ἦτο μία σύναξις Κριτῶν, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων ὁ Δημόσιος Συνήγορος ἔπρεπε νὰ ἀποδείξῃ ὁποία ἐστάθη ἡ ζωὴ τοῦ τεθνηκότος, καὶ ἐὰν ἦτο φαύλη, ἠτίμαζον τὸ ὄνομά του καὶ τὸν ἄφινον ἄταφον· ἐὰν δὲ δὲν εὑρίσκετο ὁ τεθνηκὼς ἔνοχος εἰς κἀνὲν ἔγκλημα, ἐνταφιάζετο μὲ τὰς συνήθεις τιμάς· διὰ τὸ ὁποῖον παράδειγμα ἕκαστος φοβούμενος νὰ μὴν ἀτιμάσῃ μετὰ θάνατον τὸ ὄνομά του καὶ τὸ γένος του, ἠγωνίζετο νὰ ζῇ κατὰ τὴν διάταξιν τῶν Νόμων.

τοῦ σκότους νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως τὸ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ Βασίλειόν του.

Ὁ Τηλέμαχος φεύγει κρυφίως ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, βαδίζει μὲ τὸ φῶς τῆς Σελήνης, καὶ ἐπικαλεῖται ἐκείνην τὴν ἰσχυρὰν Θεότητα, ἡ ὁποία εἶναι τὸ φωτεινὸν Ἄστρον εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἡ σώφρων Ἄρτεμις εἰς τὴν Γῆν, καὶ ἡ φοβερὰ Ἑκάτη εἰς τὸν Ἅδην. Ἡ Θεὰ προσεδέχθη εὐμενῶς τὰς δεήσεις του, ἐπειδὴ προῆρχοντο ἀπὸ καρδίαν καθαρὰν, καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκινεῖτο ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἕνας υἱὸς χρεωστεῖ πρὸς τὸν Πατέρα του. Εὐθὺς ὅπου ἐπλησίασεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σπηλαίου, ἤκουσε νὰ ὑπαντηχῇ τὸ Βασίλειον τῶν Καταχθονίων. Ἔτρεμεν ἡ Γῆ ὑποκάτω εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ὁ Οὐρανὸς ἐνωπλίσθη μὲ ἀστραπὰς καὶ φλόγας, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο, ὅτι ἔπιπτον εἰς τὴν γῆν. Τότε ἠσθάνθη ὁ Τηλέμαχος τρέμουσαν τὴν καρδίαν του, καὶ ἰδρὼς παγωμένος περιέχυσεν ὅλον τὸ σῶμά του· ἀλλ' ἡ μεγαλοψυχία του τὸν ἐνίσχυσε, καὶ ὑψώσας πρὸς Οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὄμματα, ἐφώναξε. Δέχομαι, ὦ μεγάλοι Θεοὶ, τούτους τοὺς Οἰωνοὺς, τοὺς ὁποίους πιστεύω εὐτυχεῖς δι' ἐμέ· τελειώσατε λοιπὸν τὸ ἔργον σας. Εἶπε, καὶ διπλασιάσας τὰ βήματά του, ἐπαρρησιάσθη θαρραλαίως εἰς τὸ στόμιον τοῦ Σπηλαίου. Ἐν τῷ ἅμα ὁ πυκνὸς καπνὸς, ὅς τις ἦτον θανατηφόρος εἰς ὅλα τὰ ζῶα, ὅσα ἐπλησίαζον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σπηλαίου, διαλύεται, καὶ ἡ θανάσιμος δυσωδία ἔπαυσε πρὸς καιρόν· ὁ Τηλέμαχος ἐμβῆκε μόνος, ἐπειδὴ ποῖος ἄλλος θνητὸς ἑτοίμα νὰ τῷ ἀκολουθήσῃ; Δύο Κρῆτες, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκοινώνησε τὸ Μυστικόν του, καὶ οἵτινες τὸν συνώδευσαν ἕως εἰς ἓν διάστημα μακρὰν τοῦ Σπηλαίου, ἔμειναν εἰς ἕνα Ναὸν πολλὰ μακρὰν ἀπὸ ἐκεῖ, τρέμον-

μοντες καὶ ἡμίθνητοι, δεόμενοι τῶν Θεῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ μὴν ἐλπίζοντες πλέον νὰ τὸν μεταϊδῶσι.

Ἐν τούτοις ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸ ξῖφος, προχωρεῖ· ἐξαίφνης παρατηρεῖ ὀλίγον καὶ ἀμυδρόν τι φῶς, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φαίνεται τὴν νύκτα ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν· θεωρεῖ τὰς ἐλαφρὰς σκιὰς, πετώσας περὶ αὐτὸν, καὶ τὰς ἀπομακρύνει μὲ τὸ ξῖφός του. Ἔπειτα παρασταίνονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του αἱ λυπηραὶ ὄχθαι τοῦ λιμνώδους ποταμοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ λασπώδη καὶ νεκρὰ ὕδατα ἀκαταπαύστως περιστρέφονται· ἐπὶ τῆς ὄχθης ταύτης βλέπει ἀναρίθμητον πλῆθος νεκρῶν ἀτάφων, οἱ ὁποῖοι ματαίως παρρησιάζονται πρὸς τὸν ἀνελεήμονα Χάρωνα. Αὐτὸς ὁ Θεὸς, τοῦ ὁποίου τὸ αἰώνιον γῆρας εἶναι πάντοτε μελαγχολικὸν, καὶ σκυθρωπὸν, εὔρωστον ὅμως καὶ ἀδάμαστον, τοὺς φοβερίζει, τοὺς ἀποβάλλει, καὶ δέχεται κατὰ πρῶτον εἰς τὸ πλοῖόν του τὸν Νέον Ἕλληνα.

Ἐν ᾧ ἐπέβαινεν ὁ Τηλέμαχος, ἀκούει μίαν σκιὰν, κλαίουσαν ἀπαραμύθητα. Ποία εἶναι, τῇ λέγει, ἡ δυστυχία σου; ποία ἐστάθη ἡ κατάστασίς σου ἐπάνω εἰς τὴν γῆν; Ἐγὼ ἤμην, τῷ ἀπεκρίθη ἐκείνη ἡ σκιὰ, ὁ Ναβοφαρζάνης (1), Βασιλεὺς τῆς ὑπε-

(1) Ὁ Ναβοφαρζάνης, ὁ αὐτὸς καὶ Ναβουχοδονόσορ καλούμενος, ἦτο δεύτερος Βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων καὶ Χαλδαίων. Αὐτὸς εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας Ἰωακείμ, τοῦ Βασιλέως Ἰούδα (Δανιὴλ κεφ. ά.), ἐπολιόρκησε τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ᾐχμαλώτευσε τὸν Βασιλέα Ἰωακείμ, τὸν λαὸν, καὶ τινα σκεύη τοῦ Ναοῦ, τὰ ὁποῖα ἔφερεν εἰς Βαβυλῶνα μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων ἦσαν τέσσαρες ὡραῖοι λίαν, καὶ πλήρεις συνέσεως καλούμενοι Δανιὴλ, Ἀνανίας, Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ, τοὺς ὁποίους ἔλαβεν ὁ Βασι-

ὑπερηφάνου Βαβυλῶνος (1)· εἰς μόνην τὴν φήμην τοῦ

φίλους νὰ τοὺς ἔχῃ περὶ αὐτόν· μετονομασθέντας παρὰ τοῦ Ἀρχιευνούχου (Ἔσδρ. 4. καὶ 7) ὁ μὲν Δανιὴλ Βαλτάσαρ, ὁ δὲ Ἀνανίας Σεδράχ, ὁ Μισαὴλ Μισάχ, καὶ ὁ Ἀζαρίας Ἀβδεναγώ. Εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς Βασιλείας του, ἐπρόσταξεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ κατεσκεύασαν (κεφ. γ'.) μίαν εἰκόνα χρυσῆν, τὸ ὕψος αὐτῆς πήχεων ἑξήκοντα, καὶ τὸ πλάτος πήχεων ἓξ, καὶ ἐστείλε παντάχου προστάγμα νὰ συναχθῶσιν ὅλοι οἱ Ὕπατοι, στρατηγοὶ, τοπάρχαι, ἡγεμόνες, τύραννοι, ἐξουσιάσται, καὶ πάντες οἱ Ἄρχοντες τῶν χωρῶν, διὰ νὰ πέσωσιν εἰς προσκύνησιν τῆς εἰκόνος, ἀφ' οὗ ἀκούσωσι τὴν ἁρμονίαν τῶν Μουσικῶν ὀργάνων. Τότε δὲ οἱ τρεῖς παῖδες Ἀνανίας, Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ, μὴ προσκυνήσαντες, ἐβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς, ἥτις ἐξεκαύθη ἑπταπλασίως, καὶ διεφυλάχθησαν ἀβλαβεῖς τῇ δρόσῳ τοῦ ἐμφανισθέντος ἐν τῇ καμίνῳ Ἀγγέλου. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐπροφήτευσεν ὁ Δανιὴλ περὶ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, διαλύσας τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ. Ὁμοίως ἐξήγησε καὶ τὴν διάλωσιν τοῦ Ἐνυπνίου (αὐτόθ. κεφ. δ'.), ὅτι θέλει ἐκδιωχθῆ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλει συγκατοικήσει μετὰ θηρίων ἀγρίων εἰς διάστημα ἑπτὰ χρόνων, καὶ θέλει φάγει χόρτον ὡς βοῦς, διὰ τὴν μεγάλην του ὑπερηφάνειαν· τὸ ὁποῖον καὶ ἐτελέσθη εὐθύς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐτελείωσεν ὁ διορισμένος καιρὸς, ἐστράφη εἰς αὐτὸν τὸ πνεῦμά του, καὶ αἱ αἰσθήσεις του. „ Αὐτὸς εἶτα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν „ Οὐρανὸν (λέγει ἡ θεία Γραφὴ), εὐλόγησε τὸν Ὕψιστον, καὶ „ ἐδόξασεν τὸν αἰωνίως ζῶντα. Ἐγνώρισεν, ὅτι τὸ Βασίλειόν „ του εἶναι αἰώνιον, ὅτι ὅλοι οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν εἶναι „ ἔμπροσθεν εἰς αὐτὸν τὸ οὐδέν, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἐκτελεῖ „ πάντα ὅσα θέλει ἔντα τῷ Οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ Γῇ, χωρὶς „ νὰ ἀντισταθῇ τις εἰς τὴν παντοδύναμόν του χεῖρα ". Τότε ἀνέλαβε τὴν προτέραν του μορφὴν, ὁμοῦ καὶ τὸν θρόνον του. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς χρόνου ἀπέθανε, βασιλεύσας χρόνους 40, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρός του Ναβοπολασσὰρ ἔτει Κόσμου 3442, καὶ χρηματίσας ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγίστους Βασιλεῖς, ὅσοι ἐβασίλευσαν ποτὲ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

(1) Ἡ Βαβυλὼν ἦτο πάλαι ἐνδοξοτάτη Μητρόπολις τῶν

Χαλδαίων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν διδομένοι ποτὲ εἰς τὴν Ἀστρολογίαν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο Ἔθνος. Αὐτὴ ἐκτίσθη σχεδὸν πρώτη τῶν ἄλλων Πόλεων περὶ τὸν θάνατον τοῦ Νῶε, ὑπὸ τοῦ Νεβρώδ· ἢ κατὰ τὸν Στέφανον, κτίσμα Βαβυλωνίοι παλαιότατον ἀνδρὸς σοφωτάτου παιδὸς Μήδου· ἢ κατ' ἄλλους, ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος, πρὸς τὸν Εὐφράτην Ποταμὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔστησε τὸν Βασιλικὸν θρόνον τῶν Ἀσσυρίων, μῦθον ὅτι ὁ Σουΐδας λέγει, ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Νίνου, καλουμένη ὑπ' αὐτοῦ Νινευὶ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὁ Ἰώσηπος καὶ ἄλλοι θέλουσιν, ὅτι, ἀποθανόντος Νίνου, Υἱοῦ τοῦ Βήλου, πρώτου Βασιλέως γεγονότος τῶν Ἀσσυρίων μετὰ τὸν Κατακλυσμὸν (εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Ἀβραάμ), ἡ Γυνὴ αὐτοῦ Σεμίραμις ἔκτισε τὴν Βαβυλῶνα, εἰς τὴν ὁποίαν μετέφερε τὸ Βασίλειον ἐκ τῆς Νινευί. Ἡ περίμετρος τῶν τειχῶν ταύτης ἦτο σταδίων 385. ἢ κατὰ τὸν Πλίνιον μιλίων 60. ὅθεν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐκαλεῖτο Ἐπαρχία. Τὰ Τείχη ἦσαν τοσοῦτον πλατέα, ὥστε ἠδύναντο ἅμαξαι νὰ τρέχωσι χωρὶς νὰ ἐμποδίζωνται ὑπ' ἀλλήλων, δηλαδὴ ἦσαν ποδῶν 50. καὶ ὑψηλὰ 200. τὰ ὁποῖα συνεριθμοῦντο εἰς τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ Κόσμου. Εἶχε 300. Πύργους. Ἔτρεχε δὲ αὐτῆς ὁ Εὐφράτης, τὸν ὁποῖον ἀπετέλει διαβατὸν ἡ Γέφυρα, θαυμασίου οὔσα κατασκευῆς. Ἡ Ἀκρόπολις ταύτης καὶ ὁ ὑπερμεγέθης Πύργος ἐκτίσθησαν, κατὰ τὸν Ἀμμιανὸν, ὑπὸ τῶν Γιγάντων. Ἤδη εὑρίσκεται ὁλοτελῶς χρημνισμένη, ὥστε ἴχνη τινὰ αὐτῆς φαίνονται. Ὅσοι ὅμως συνοχάζονται, ὅτι Βαβυλὼν εἶναι τὸ Μπαγδάτ, σφάλλουσιν, ἐπειδὴ τὸ Μπαγδὰτ ἀφίσταται (κατὰ τὸν Γεωγρ. Μελέτιον) τῆς Βαβυλῶνος πρὸς Ἀνατολὰς ὁδὸν ἡμερῶν δύο, ἢ μίλια, κατάτινας, 50. Ἡ Βαβυλὼν καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἑβραίων Βαβὲλ, διὰ τὴν τῶν γλωσσῶν σύγχυσιν. Εἶχε Ναὸν θαυμασιώτατον τοῦ Βήλου. Εἰς αὐτὴν ὁ Νεβρὼδ, ὁ πρῶτος Βασιλεὺς ταύτης, ἠθέλησε νὰ κτίσῃ τὸν μέγαν Πύργον, ὃς τις νὰ φθάνῃ μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ. Τὰ ἐξαίρετα ἔργα, ὅσα ἀνέδειξαν τὴν Βαβυλῶνα τόσον περίφημον, ἦσαν, ὡς ἀνωτέρω διέλαβον, τὰ Τείχη ταύτης, τὰ χείλη τοῦ ποταμοῦ, ἡ Γέφυρα, ἡ λίμνη, οἱ Σωλῆνες, τὰ παλάτια, οἱ κρεμαστοὶ κῆποι, καὶ τελευταῖον ὁ Ναὸς τοῦ Βήλ· ἔργα ὅλα μιᾶς τόσον θαυμασίου μεγαλειότητος, ὥστε μετὰ βίας δύναταί τις νὰ τὰ ἐννοήσῃ. Ὁ Πριδεὺξιος (Prideaux) διέλαβε περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως κατὰ πλάτος μετὰ μεγάλης πολυμαθείας.

Ὅθεν

τοῦ ὀνόματός μου ἔτρεμον ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς· οἱ Βαβυλώνιοι μὲ ἐπροσκύνουν εἰς ἕνα Ναὸν ἐκ μαρμάρου κατεσκευασμένον, ὅπου ἵστατο ἓν χρυσοῦν ἄγαλμά μου, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου ἐκαίοντο ἡμέραν καὶ νύκτα τὰ πλέον πολύτιμα ἀρώματα τῆς Αἰθιοπίας· ποτὲ ἄνθρωπος δὲν ἐτόλμησε νὰ μ' ἐναντιωθῇ, χωρὶς νὰ λάβῃ εὐθὺς τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν· καθ' ἡμέραν ἐφευρίσκοντο νέαι ἡδοναὶ, διὰ νὰ μοὶ καταστήσωσι πλέον γλυκεῖαν καὶ εὐχάριστον τὴν ζωήν· εὑρισκόμην ἀκόμη εἰς τὸ ἄνθος τῆς Νεότητος καὶ τῶν δυνάμεών μου. Οἴμοι! πόσαι καὶ πόσαι εὐτυχίαι μοὶ ἔμενον ἀκόμη ν' ἀπολαύσω ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον! ἀλλὰ γυνή τις, τὴν ὁποίαν ἠγάπων, αὐτὴ δὲ δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὸν ἔρωτά μου, μὲ ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν ἤμην Θεὸς, μ' ἐφαρμάκευσε, καὶ τώρα εἶμαι σκιὰ ματαία καὶ οὐτιδανή. Χθὲς ἐτέθη μὲ πομπὴν εἰς χρυσῆν κάλπην ἡ κόνις τοῦ σώματός μου· μ' ἔκλαυσαν, ἀνέσπασαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των, καὶ ἐπροσποιήθησαν, ὅτι ἤθελον νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὰς φλόγας τῆς πυρᾶς μου, διὰ νὰ συναποθάνωσι μετ' ἐμοῦ· πηγαίνουν ἀκόμη καὶ θρηνοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ λαμπροῦ τάφου, ὅπου κατέθεσαν τὴν κόνιν μου· οὐδεὶς ὅμως θλίβεται ἀληθῶς διὰ τὸν θάνατόν μου· ἡ μνήμη μου εἶναι μισητὴ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν οἰκογένειάν μου, καὶ ἐδῶ ὑποφέρω πολλὰς καὶ φοβερὰς ὕβρεις.

Ὁ Τηλέμαχος, εὐσπλαγχνισθεὶς εἰς τὴν θέαν ταύτην, τῷ εἶπεν. Ἦσο ἀληθῶς εὐτυχὴς ἐν ὅσῳ ἐβασίλευες ἐπὶ τῆς Γῆς; ἐδοκίμαζες ἐκείνην τὴν γλυ-

---

Ὅθεν ἀφίνω τὰς κατὰ μέρος τούτων περιγραφὰς, τὰς ὁποίας δύναται νὰ θεωρήσῃ ἕκαστος εἰς τὰ περιπλεῖ συγγράμματά του.

γλυκεῖαν εἰρήνην, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἀνθρωπινος καρδία μένει πάντοτε εἰς στενοχωρίαν καὶ θλῖψιν, καὶ τοι κολυμβῶσα εἰς τὰς τρυφάς; Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Βαβυλώνιος, μάλιστα οὔτε καταλαμβάνω τί θὰ θέλεις νὰ μὲ φανερώσῃς διὰ τούτου τοῦ λόγου. Οἱ Σοφοὶ ἐπιθειάζουσι ταύτην τὴν εἰρήνην ὡς τὸ μόνον ἀγαθόν· ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν τὴν ἐδοκίμασα ποτέ. Ἡ καρδία μου ἐταράττετο πάντοτε ἀπὸ νέας ἐπιθυμίας, ἀπὸ φόβους, ἀπὸ ἐλπίδας· κατεγινόμην νὰ μεθύω αὐτὸς ἐμαυτὸν μὲ τὴν ζάλην τῶν παθῶν μου, καὶ ἐφρόντιζον νὰ περιθάλπω τὴν μέθην ταύτην, διὰ νὰ τὴν καταστήσω ἀδιάκοπον. Ἡ παραμικρὰ εἰρήνη τοῦ νοός μου, δίδουσά με καιρὸν νὰ γνωρίσω τὴν κατάστασίν μου, ἤθελε μοὶ εἶσθαι πικροτάτη. Τοιαύτη ἐστάθη ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἀπήλαυσα εἰς τὸν Κόσμον, καὶ τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἀγαθὰ, διὰ τὰ ἑποῖα ἤδη θλίβομαι, ὅτι τὰ ἐστερήθην· πᾶσαν δὲ ἄλλην εἰρήνην τὴν ἐνόμιζον ὡς Μῦθον καὶ ὄνειρον.

Ἐν ᾧ ὁ Βαβυλώνιος οὕτως ὡμίλει, ἔκλαιεν ὡς ἄνθρωπος μικρὸς, ὅς τις χαυνωθεὶς ἀπὸ τὰς εὐτυχίας, δὲν ἐσυνείθισε νὰ ὑποφέρῃ μὲ σταθερότητα καρδίας τὰς δυστυχεῖς περιστάσεις. Πλησίον αὐτοῦ ἵσταντο μερικοὶ δοῦλοι, οἵτινες ὑπεβλήθησαν εἰς θάνατον, διὰ νὰ τιμήσωσι τὴν κηδείαν του. Ὁ Ἑρμῆς, παραδοὺς αὐτοὺς εἰς τὸν Χάρωνα, ὁμοῦ μὲ τὸν Βασιλέα των, τοῖς ἔδωκεν ἐξουσίαν παντελεύθερον ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν Βασιλέα, τὸν ὁποῖον ἐδούλευσαν εἰς τὸν Κόσμον. Αἱ σκιαὶ τῶν δούλων δὲν ἐφοβοῦντο πλέον ἐκείνην τοῦ Ναβοφαρζάνου, τὴν ἐκράτουν δεδεμένην, τὴν περιέπαιζον, καὶ τὴν ὕβριζον μὲ τὰς πλέον σκληρὰς ἀτιμίας. Δὲν ἤμεθα τάχα καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι, ὡς σύ; τῷ ἔλεγεν εἷς ἐξ ἐκείνων· πῶς λοιπὸν ἦσο τοσοῦτον ἀναίσθητος

τος νὰ πιστεύῃς τὸν ἑαυτόν σου Θεόν; Δὲν ἔπρεπεν ἄρά γε νὰ ἐνθυμηθῇς, ὅτι καὶ σὺ ἦσο ἀπὸ τὸ ἴδιον γένος τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; Εἶχες δίκαιον, τῷ ἔλεγεν ὁ ἄλλος διὰ νὰ τὸν περιπαίξῃ, νὰ μὴ θέλῃς νὰ σὲ στοχάζωνται ἄνθρωπον, ἐπειδὴ ἦσο θηρίον ἀπάνθρωπον! Λοιπὸν, τῷ ἔλεγεν ὁ ἕτερος, ποῦ εἶναι κατὰ τὸ παρὸν οἱ κόλακές σου; τώρα δὲν ἔχεις πλέον τι νὰ χαρίσῃς, ἄθλιε· οὔτε πλέον δύνασαι νὰ ἐνεργήσῃς κανόν τι· ἰδοὺ ἔγινες δοῦλος τῶν ἰδίων σου δούλων. Οἱ Θεοὶ βραδύνουσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τελευταῖον ἀποδίδουσι τὰ δίκαια.

Ὁ Ναβοφαρζάνης, μὴ φέρων αὐτοὺς τοὺς πικροὺς λόγους, ἔπιπτε πρηνὴς εἰς τὴν γῆν, καὶ κυριευόμενος ἀπὸ λύσσαν καὶ ἀπελπισίαν ἀνέσπα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Ἀλλ' ὁ Χάρων ἐπιστραφεὶς πρὸς τοὺς δούλους του, σύρετέ τον, τοὺς εἶπεν, ἀπὸ τὴν ἄλυσίν του, σπικώσατέ τον καὶ μὴ θέλοντα· δὲν θέλει λάβει οὔτε αὐτὴν κἂν τὴν παρηγορίαν τοῦ νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του· πρέπει νὰ τὴν ἰδῶσιν ὅλαι αἱ σκιαὶ τῆς Στυγὸς, διὰ νὰ δικαιωθῶσιν οἱ Θεοὶ, οἵτινες ὑπέφερον τὸ νὰ βασιλεύσῃ τοσοῦτον χρόνον οὗτος ὁ ἄνομος ἐπὶ τῆς Γῆς. Τί τρέμεις, ὦ Βαβυλώνιε; αὗται εἶναι ἀκόμη ἀρχαὶ τῶν πόνων σου. Ἑτοιμάσου νὰ κριθῇς ἀπὸ τὸν ἀκαμπτον Μίνωα, τὸν Κρητὴν τῶν Καταχθονίων. Ἐν ᾧ ὁ φοβερὸς Χάρων οὕτως ὡμίλει, τὸ πλοῖον ἤγγιζεν ἤδη τὰ παράλια τοῦ Βασιλείου τοῦ Πλούτωνος. Αἱ σκιαὶ ὅλαι συνέτρεχον, διὰ νὰ ἰδῶσιν ἐκεῖνον τὸν ζῶντα ἄνθρωπον, ὅς τις ἐκάθητο εἰς τὸ πλοῖον ἀναμέσον τόσων νεκρῶν· ἀλλὰ μόλις ὁ Τηλέμαχος ἐπάτησε τὸν πόδα του εἰς τὴν γῆν, αὗται ἔφυγον, ὅμοιαι μὲ τὰς σκιὰς τῆς νυκτὸς, αἵτινες ἀπὸ τὴν πλέον μικρὰν λάμψιν τῆς ἡμέρας ἀφανί-

ζονται. Ὁ δὲ Χάρων, φαινόμενος πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως πλέον ἥμερος, καὶ θεωρῶν αὐτὸν μὲ ὄμμα ὄχι τόσον ἄγριον, τῷ εἶπεν. Ἐπειδὴ σοὶ ἐδόθη ἄδεια, ὦ ἄνθρωπε μεγάλως ἠγαπημένε παρὰ τῶν Θεῶν, νὰ ἔμβῃς εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Νυκτὸς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνεπίβατον εἰς τοὺς ἄλλους ζῶντας, σπούδασον νὰ ὑπάγῃς ὅπου σὲ προσκαλεῖ ἡ Εἱμαρμένη. Ὕπαγε εἰς τὸ Παλάτιον τοῦ Πλούτωνος δι' ἐκείνης τῆς σκοτεινῆς ὁδοῦ. Ἐκεῖ θέλεις τὸν εὕρει καθήμενον ἐπὶ θρόνου, καὶ παρ' αὐτοῦ θέλει σοὶ δοθῆ ἄδεια νὰ ἔμβῃς εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, τῶν ὁποίων τὰ κρυπτὰ δὲν εἶναι συγκεχωρημένον εἰς ἐμὲ νὰ σοὶ φανερώσω.

Παρευθὺς ὁ Τηλέμαχος προχωρεῖ μὲ γενναῖα βήματα· βλέπει πανταχόθεν περιπετωμένας σκιὰς, ὑπερβαινούσας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοὺς κόκκους τῆς ἄμμου, τοὺς καλύπτοντας τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης· εἰς τὴν κίνησιν τῆς ἀμετρήτου ἐκείνης πληθύος, κυριεύεται ἀπὸ θείαν τινὰ φρίκην, ἀναλογιζόμενος τὴν βαθεῖαν σιωπὴν τῶν εὐρυχώρων ἐκείνων τόπων. Τὰ μαλλία του ὀρθοῦνται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ὅταν πλησιάζῃ εἰς τὴν σκοτεινὴν κατοικίαν τοῦ ἀσπλάγχνου Πλούτωνος· τὰ γόνατά του κλονίζονται, ἡ φωνή του ἐκλείπει, καὶ μόλις δύναται νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους. Σὺ βλέπεις, ὦ φοβερὲ Θεὲ, τὸν Υἱὸν τοῦ δυστυχοῦς Ὀδυσσέως· ἔρχομαι νὰ σὲ ἐρωτήσω, ἐὰν ὁ Πατήρ μου κατέβη εἰς τὸ Βασίλειόν σου; ἢ ἀπόμη πλανᾶται ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Εὑρίσκετο τότε ὁ φοβερὸς Πλούτων καθήμενος ἐπάνω εἰς ἕνα θρόνον κατεσκευασμένον ἀπὸ Ἔβανον (1)· τὸ πρόσωπόν του ἦτον ὠχρὸν καὶ ἄγριον, οἱ

(1) Ξύλον Ἰνδίας.

οἱ ὀφθαλμοί του κοῖλοι καὶ σπινθηροβολοῦντες, ῥυτιδωμένον καὶ φοβερὸν τὸ μέτωπόν του. Ἦτον εἰς αὐτὸν μισητὴ ἡ θεωρία ἑνὸς ἀνθρώπου ζῶντος, καθὼς τὸ φῶς βλάπτει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ζώων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶναι συνειθισμένα νὰ μὴν εὐγαίνωσιν ἀπὸ τὰ σπήλαιά των τὴν ἡμέραν, εἰμὴ μόνον τὴν νύκτα· ἐκάθητο εἰς τὸ πλευρόν του ἡ Γυνή του Περσεφόνη, πρὸς τὴν ὁποίαν μόνην ἔστρεφε τὰ βλέμματά του, καὶ ἐφαίνετο, ὅτι αὐτὴ ἡμέρωνεν ὁπωσοῦν τὴν καρδίαν του· ἡ ὡραιότης της ἔμενε πάντοτε ἀπαμάζουσα, ἀλλ' ἔβλεπέ τις συνενωμένον μὲ τὰς θείας της χάριτας καὶ κάποιόν τι αὐστηρὸν καὶ σκληρὸν τοῦ συζύγου της.

Εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου ἵστατο ὁ ὠχρὸς καὶ παμφάγος Θάνατος μὲ τὸ κοπτερόν του δρέπανον, τὸ ὁποῖον ἀδιακόπως ἠκόνιζεν. Ἵπταντο περὶ αὐτὸν αἱ μελαγχολικαὶ φροντίδες, ἡ σκληρὰ δυσπιστία, αἱ αἱμάτων ἀποστάζουσαι καὶ καταπληγωμέναι ἐκδικήσεις, τὰ ἄδικα μίση, ἡ φιλαργυρία, ἥτις κατατρώγει τὸν ἑαυτόν της, ἡ ἀπελπισία, ἡ ὁποία κατασπαράττεται μὲ τὰς ἰδίας της χεῖρας, ἡ ἐμμανὴς φιλοδοξία, ἡ τὸ πᾶν ἀναστατώνουσα, ἡ προδοσία, ἥτις ἀγαπᾷ νὰ τρέφηται ἀπὸ αἵματα, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς καρποὺς τῶν ὁποίων προξενεῖ δεινῶν, ὁ φθόνος, ὅς τις χύνει περὶ αὐτὸν τὸ θανατηφόρον φαρμάκιον, καὶ, μὴ δυνάμενος νὰ βλάψῃ, μεταβάλλεται εἰς λυσσώδη μανίαν, ἡ ἀσέβεια, ἥτις ὁρύττει εἰς ἑαυτὴν ἀχανῆ ἄβυσσον, εἰς τὴν ὁποίαν κρημνίζεται χωρὶς ἐλπίδα, τὰ φοβερὰ φαντάσματα, τὰ παρασταίνοντα τοὺς νεκροὺς, διὰ νὰ φοβίζωσι τοὺς ζῶντας, τὰ τρομακτικὰ ὄνειρα, αἱ ἀϋπνίαι ἔπισης δειναὶ μὲ τὰ ὀλέθρια ἐνύπνια. Ὅλαι αὗται αἱ ὀλέθριαι εἰκόνες περιεκύκλουν τὸν ἄγριον Πλούτωνα, καὶ ἐπλή-

πλήρουν τὸ φοβερόν του παλάτιον. Λυτὸς μὲ φωνὴν τραχεῖαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ ἄβυσσος τοῦ Ἐρέβου (1) τρέμουσα ἀντήχησεν, οὕτως ἀπεκρίθη εἰς τὸν Τηλέμαχον.

Νέε θνητέ! ἐπειδὴ ἡ Εἱμαρμένη σ' ἐσυγχώρησε νὰ βιάσῃς τοῦτο τὸ ἱερὸν καταγώγιον τῶν νεκρῶν, ὕπαγε ὅπου σὲ ὁδηγεῖ ἡ ὑψηλὴ Μοῖρά σου· ἐγὼ δὲν θέλω σ' εἰπεῖ ποῦ εὑρίσκεται ὁ Πατήρ σου· σοὶ ἀρκεῖ, ὅτι ἔχεις τὸ ἐλεύθερον νὰ τὸν ἀναζητήσῃς· καὶ ἐπειδὴ ἐχρημάτισε Βασιλεὺς εἰς τὴν Γῆν, διὰ τοῦτο ἐρεύνησον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Ταρτάρου (2), ὅπου οἱ κακότροποι Βασιλεῖς τιμωροῦνται, καὶ

(1) Ὁ Ἔρεβος ἦτο Θεὸς τῶν καταχθονίων, καὶ Πατὴρ τῆς Νυκτός, γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Χάους καὶ τῆς Ἀχλύος (ἢ καὶ τῆς Σκοτίας), κατὰ τὸν Ὑγίνιον (ἐν. Μεδ. κιφ. ά.). Ὁ δὲ Κικέρων (περὶ φύσ. Θεῶν) πλάττει τὴν Νύκτα, γυναῖκα τοῦ Ἐρέβου. Οἱ Ποιηταὶ ὅμως συνεχῶς ἐκλαμβάνουσι τὸν Ἔρεβον ἀντὶ τῆς τῶν καταχθονίων κατοικίας. Ὁ Ὀβίδιος (Βιβ. ἑ. τῶν Μεταμορ.) καλεῖ τὴν Περσεφόνην, Βασίλισσαν τοῦ Ἐρέβου· τὰ ὁποῖα αὐτὰ δὲν φανερώνουσιν ἄλλο, εἰμὴ ἐκεῖνο τὸ χλῖμα τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον δὲν φωτίζεται παρὰ τοῦ Ἡλίου. Δυνάμεθα προσέτι νὰ δώσωμεν τὴν παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἐρέβου, ἀπὸ τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως Ἔρεβ, ὅπερ σημαίνει ἑσπέραν, ὅθεν καὶ Ἔρεβος δύναται νὰ φανερώσῃ μίξιν τινὰ φωτὸς καὶ σκότους.

(2) Ὁ Τάρταρος ἦτον ὁ σκοτεινότατος τόπος παρὰ τοῖς καταχθονίοις. Ἴσου τὸν ἀφίστατο τῆς Γῆς, ὁπόσον αὐτὴ τοῦ Οὐρανοῦ. Περιεκυκλοῦτο μὲ τριπλοῦν χάλκινον τεῖχος, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα καὶ τὸ ἔδαφος ἦσαν ὁμοίως ἐκ χαλκοῦ πεποιημένα. Κύκλωθεν αὐτοῦ ἔτρεχεν ὁ ἀρπακτικὸς ποταμὸς Πυριφλεγέθων, καθὰ τὸν ὁποῖον ἦτο διαπεχυμένη ἀμαυρωτάτη καὶ σκοτεινοτάτη νύξ· εὑρίσκετο ἐκεῖ Πύργος ὑψηλὸς ἐκ πυρώδους χαλκοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον παρεκοιμᾶτο ὡς φρουρὸς ἡ Ἐρινὺς, καλουμένη Μέγαιρα, ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας ἐφαίνοντο φοβερὰ φάσματα τοῦ θανάτου, δηλ. ἰριμίαι, φρονηΐδες, ασθένειαι,

καὶ εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, ὅπου λαμβάνουσι τὰς ἀνταμοιβὰς τῆς ἀρετῆς των οἱ ἀγαθοὶ Βασιλεῖς. Ἤξευρε ὅμως, ὅτι δὲν δύνασαι δι' ἑτέρας ὁδοῦ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὰ Ἠλύσια, εἰμὴ διερχόμενος διὰ τοῦ Ταρ-

ρειαι, γῆρας, τρόμος, καὶ πεῖνα. Ἐν βραχυλογίᾳ, ὁ Τάρταρος ἦτον ἐκεῖνος ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπαιδεύοντο οἱ ἀσχόλαστοι καὶ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι. Ἐκλήθη οὕτω παρὰ τοῦ Ταράττω, τὸ συγχίζω, ἢ καὶ παρὰ τοῦ Ταρταρίζειν, τὸ τρέμειν ὑπὸ φύχους, ἐπειδὴ (κατὰ τὸν Σέρβιον) στερεῖται τῶν Ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἰδοὺ ἡ περιγραφὴ ἑνὸς Νεωτέρου Γάλλου. Ὁ Τάρταρος εἶναι ἡ κατοικία τῶν δακρύων καὶ τῆς ἀπελπισίας. Οἱ πταῖσται δίδονται ἐκεῖ εἰς δεινὰς ταραχάς. Ὠμόστατοι Ἱέρακες κατασχίζουσι τὰ ἐντόσθιά των. Κωστικοὶ τροχοὶ τοὺς περιφέρουσι κύκλῳ τοῦ ἄξονός των. Ἐκεῖ ὁ Τάνταλος ἀποθνήσκει κάθε στιγμὴν ἀπὸ πεῖναν καὶ δίψαν εἰς τὸ μέσον καθαροῦ ῥύακος, καὶ ὑποκάτω δένδρων καρπίμων. Ἐκεῖ αἱ θυγατέρες τοῦ Δαναοῦ εἶναι καταδικασμέναι νὰ γεμίζωσιν ἓν ἀγγεῖον μὲ γερόν, τὸ ὁποῖον χύνεται ἐν ἀκαρεῖ, καὶ ὁ Ἰξίων νὰ ἀναβιβάζῃ εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς Ὄρους μίαν μεγάλην πέτραν, τὴν ὁποίαν μὲ πολὺν κόπον σηκώνει, καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν διὰ νὰ τὴν καταθέσῃ, ἐν ταὐτῷ πίπτει. Ἀνεκπλήρωτοι ἐπιθυμίαι, τῶν ὁποίων ἡ τυραννία αὐξάνει πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῶν ποθουμένων πρὸς ἐνχαρίστησίν των, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμποροῦσι νὰ τὰ ἀπολαύσωσι· κόποι πάντοτε οἱ αὐτοὶ καὶ αἰωνίως ἀνωφελεῖς. Ἡ φαντασία, ἥτις ἀφεῦρεν αὐτὰς τὰς παιδείας, μετεχειρίσθη ὅλας τὰς εἰκόνας τῆς σκληρότητος, διὰ νὰ προετοιμάσῃ παιδείας εἰς τὴν κακίαν, εἰς καιρὸν καθ' ὃν ἐχάριζε πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς μίαν ἀτελῆ εὐδαιμονίαν καὶ φαρμακευμένην μὲ ἐπιθυμίας. Δὲν εἶναι λοιπὸν αἰσχύνη εἰς ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, οἵτινες ἀποστρέφονται καὶ δὲν δέχονται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ τὴν τῶν κακῶν τιμωρίαν εἰς τὸν Ἅδην, ὡς ὄντα δόγματα ἱερὰ τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, εἰς καιρὸν ὅπου οἱ ἴδιοι Ἐθνικοί, ἐστερημένοι τοῦ φωτὸς τῆς εὐσεβείας, τὰ ἐδόξαζον, καὶ τὰ εἶχον ὡς μέσα, δι' ὧν ἐμποδίζον τὴν κακίαν; Τρόπτι μεγάλη αἰσχύνη!

Ταρτάρου. Σπούδασον λοιπὸν νὰ ὑπάγῃς ἐκεῖ, καὶ νὰ ἐξέλθῃς ταχέως ἀπὸ τὸ Βασίλειόν μου.

Εἶπεν ὁ Πλούτων, καὶ ὁ Τηλέμαχος ἐφάνη, ὅτι ἐπετοῦσεν εἰς ἐκεῖνα τὰ κενὰ καὶ ἀπέραντα διαστήματα· τόσον εἶναι ἀνυπόμονος νὰ μάθῃ, ἐὰν μέλλῃ νὰ ἰδῇ τὸν Πατέρα του, καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν φοβερὰν παρουσίαν ἐκείνου τοῦ Τυράννου, ὅς τις φοβίζει καὶ ζῶντας καὶ τεθνηκότας· ταχέως βλέπει πλησίον του τὸν ζοφερὸν Τάρταρον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξήρχετο πυκνὸς καὶ μαῦρος καπνός, τοῦ ὁποίου ἡ μεμολυσμένη δυσωδία ἤθελε θανατώσει ὅλους τοὺς ζῶντας, ἐὰν διεδίδετο ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν· ἐσκέπαζεν ὁ καπνὸς οὗτος ἕνα Ποταμὸν πύρινον, μὲ βιαίας φλόγας φερόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ ταραχὴ, οὖσα ὁμοία μὲ ἐκείνην τῶν πλέον ὁρμητικῶν Χειμάρρων, ὅταν πίπτωσιν ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας πέτρας εἰς τὸ βάθος τῶν χασμάτων, ἐσύγχιζε τόσον τὰς ἀκοὰς, ὥστε δὲν ἠκούετό τι καθαρῶς εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς ὀδύνης.

Ὁ Τηλέμαχος, βοηθούμενος ὡραίως ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν, ἐμβαίνει ἀφόβως εἰς ἐκείνην τὴν Ἄβυσσον. Εὐθὺς εἶδεν ἓν πλῆθος ἀνθρώπων, οἵτινες ἔζησαν εἰς τὸν Κόσμον εἰς τὴν πλέον ταπεινὴν κατάστασιν, καὶ ἐτιμωροῦντο, ἐπειδὴ ἐζήτησαν τὰ πλούτη μὲ δόλους, μὲ προδοσίας, καὶ μὲ σκληρότητας· παρετήρησεν ἐκεῖ πολλοὺς Ὑποκριτὰς, οἱ ὁποῖοι ὑποκρινόμενοι, ὅτι εἶναι εὐσεβεῖς, καὶ ὅτι ἀγαπῶσι τὴν θρησκείαν, μετεχειρίσθησαν αὐτὴν ὡς πρόφασιν εὔλογον, διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τὴν κενοδοξίαν των, καὶ νὰ ἀπατήσωσι τοὺς εὐκολοπίστους ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἵτινες κατεχρήσθησαν καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία εἶναι τὸ μέγιστον δῶρον ἀφ' ὅσα δύνανται νὰ μᾶς δώ-

σωσιν οἱ Θεοὶ, ἐτιμωροῦτο περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους κακοποιούς. Οἱ Υἱοὶ, οἵτινες ἐθανάτωσαν τοὺς Πατέρας των καὶ τὰς Μητέρας των, αἱ γυναῖκες, ὅσαι ἔβαψαν τὰς χεῖράς των εἰς τὸ αἷμα τῶν ἀνδρῶν των, οἱ προδόται, οἵτινες ἔδωκαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν τὴν Πατρίδα των, ἀφ' οὗ κατεπάτησαν ὅλους τοὺς ὅρκους των, ὅλοι αὐτοὶ ἐλαφροτέρας βασάνους ἐδοκίμαζον ἀπὸ τοὺς Ὑποκριτάς. Τοιαύτη ἦτον ἡ θέλησις τῶν τριῶν Κριτῶν (1) τοῦ Ἅδου, καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος των. Οἱ Ὑποκριταὶ δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ ἦναι μόνον κακοὶ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ θέλουσι περιπλέον νὰ νομίζωνται ἀγαθοὶ, καὶ διὰ τῆς ψευδοῦς των ἀρετῆς ἐνεργοῦσι τὸ νὰ μὴ τολμῶσι πλέον οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐμπιστεύωνται εἰς τοὺς ἀληθῶς ἐναρέτους. Οἱ Θεοὶ, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ περιέπαιξαν εἰς τὸν Κόσμον, καὶ τοὺς ἐξουδένωσαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, χαίρουσι μεταχειριζόμενοι ὅλην των τὴν ἐξουσίαν πρὸς τιμωρίαν τῆς κακίας των.

Πλησίον αὐτῶν ἐφαίνοντο πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες δὲν

(1) Οἱ τρεῖς Κριταὶ τοῦ Ἅδου ἦσαν ὁ Μίνως, ὁ Ῥαδάμανθυς, καὶ ὁ Αἰακός, καὶ οἱ τρεῖς, Υἱοὶ τοῦ Διὸς, καὶ ἀδελφοί· μόλον ὅτι ὁ θεῖος Αὐγουστῖνος λέγει, ὅτι ὁ Ῥαδάμανθυς ἦτον Υἱὸς τοῦ Ξάνθου, Βασιλέως τῶν Κρητῶν, καὶ τῆς Εὐρώπης, θυγατρὸς τοῦ Ἀγήνορος, καὶ ἕτεροι πάλιν, ὅτι ἦτο μυστικὸς σύμβουλος τοῦ Μίνωος, βοηθήσας αὐτὸν εἰς τὴν Νομοδοσίαν. Οὗτοι οἱ τρεῖς διὰ τὴν μεγάλην δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον ἐπὶ γῆς, διορίσθησαν παρὰ τῶν Θεῶν Κριταὶ εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος, καὶ ὁ μὲν Αἰακὸς ἔκρινε κυρίως τοὺς Εὐρωπαίους, ὁ Ῥαδάμανθυς τοὺς Ἀσιατικοὺς, καὶ ὁ Μίνως τοὺς ἐπιλοίπους. — Banier Διόδ. Σικ. βιβλ. δ'. Παυσαν. ἐν Κορινθ. Πλάτων παρὰ Γυράλδῳ.

δὲν κρίνονται πταῖσται ἀπὸ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, τοὺς κατατρέχει ὅμως ἀσπλάγχνως τοῦ Θεοῦ ἡ ἰνδίκησις· αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀχάριστοι, οἱ ψεῦσται, οἱ κόλακες, οἵτινες ἐπῆνεσαν τὴν κακίαν, οἱ ἄδικοι κατήγοροι καὶ μῶμοι, οἱ ὁποῖοι ἐδοκίμασαν νὰ ἀμαυρώσωσι τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν ἔπαινον τῆς πλέον λαμπρᾶς ἀρετῆς; καὶ τελευταῖον ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔκριναν ἀπερισκέπτως τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ τὰ γνωρίζωσι κατὰ βάθος, καὶ οὕτως ἔβλαψαν τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀθώων ἀνθρώπων. Μεταξὺ ὅμως ὅλων τῶν ἀχαρίστων, οἵτινες ἐκολάζοντο βαρύτερον, ὡς πλέον ἀξιοτιμώρητοι, ἦσαν οἱ πρὸς τοὺς Θεοὺς ἀχαριστήσαντες. Δὲν πρέπει ἄρα γε, ἔλεγεν ὁ Μίνως, νὰ λογίζηται ὡς θηρίον ἐκεῖνος, ὅς τις εἶναι ἀχάριστος εἰς τοὺς Γεννήτοράς του, εἰς τοὺς φίλους του, εἰς τοὺς εὐεργέτας του, καὶ ὅς τις ἔχει διὰ δόξαν του τὸ νὰ ἀχαριστῇ πρὸς τοὺς Θεοὺς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβε τὴν ζωὴν, καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα εὑρίσκονται εἰς αὐτήν; Δὲν εἶναι τάχα χρεώστης εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν γέννησίν του περισσότερον, παρὰ εἰς τοὺς ἰδίους του Γονεῖς; Ὅσον αἱ κακίαι εἶναι ἀτιμώρητοι καὶ συγγνωσταὶ ἐπὶ τῆς Γῆς, τόσον περισσότερον εἰς τὸν Ἅδην κολάζονται μὲ πικρὰς καὶ ἀναπορρήτους τιμωρίας.

Ὁ Τηλέμαχος, βλέπων τοὺς τρεῖς Κρητὰς καθημένους, καὶ καταδικάζοντας ἕνα ἄνθρωπον, ἐτόλμησε νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ, ὁποῖα ἦσαν τὰ πταίσματά του. Εὐθὺς ὁ καταδικασθεὶς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐφώναξεν. Ἐγὼ δὲν ἔπραξά ποτε κακόν τι. Ὅλη μου ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐχαρίστησις ἦτο νὰ ἐργάζωμαι τὸ ἀγαθόν. Ἔζησα μεγαλοπρεπῶς, ἤμην μεγαλόδωρος, δίκαιος, καὶ εὔσπλαγχνος εἰς τὰς δυστυχίας τῶν ἄλλων· εἰς τί λοιπὸν, δύναμαι νὰ ἐλεγχ-

θῶ; Δὲν ἐλέγχεσαι, τῷ εἶπε τότε ὁ Μίνως, ὅτι ἔπραξες κακίαν τινὰ ἐναντίον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἔχῃς μεγαλυτέραν φροντίδα καὶ εὐλάβειαν πρὸς τοὺς Θεοὺς, παρὰ πρὸς τοὺς ὁμοίους σου. Ποία λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη, διὰ τὴν ὁποίαν παυχᾶσαι; Δὲν ἔλειψες ἀπὸ τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χρέος σου, οἵτινες εἶναι τὸ οὐδὲν ὡς πρὸς τοὺς Θεούς· ἐχρημάτισας ἐνάρετος· ὅλην σου ὅμως τὴν ἀρετὴν ἀπέδωκες εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ὄχι εἰς τοὺς Θεούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβες κατὰ μετοχὴν τὸ δῶρον τῆς ἀρετῆς, καθότι ἠθέλησας νὰ ἀπολαύσῃς τὸν καρπὸν τῆς ἀρετῆς σου, καὶ νὰ τὴν περιορίσῃς μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Σὺ κατέστησας εἰς ἑαυτὸν τὸν ἴδιον ἑαυτόν σου Θεόν· ἀλλ' οἱ Θεοὶ, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὰ πάντα, καὶ πάντα δι' ἑαυτούς, δὲν δύνανται νὰ ἀπαρνηθῶσι τὰ δικαιώματά των. Σὺ τοὺς ἐλησμόνησας, θέλουν σὲ λησμονήσει καὶ αὐτοί· θέλουν σὲ ἐγκαταλίπει, ἐπειδὴ ἐπεθύμησας νὰ ἦσαι τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ὄχι ἐκείνων. Ζήτησον λοιπὸν τώρα, ἂν δύνασαι, τὴν παραμυθίαν εἰς τὴν καρδίαν σου. Ἰδοὺ σὺ μένεις κεχωρισμένος αἰωνίως ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἠθέλησας νὰ φανῇς ἀρεστὸς, μένεις μόνος μὲ τὸν ἑαυτόν σου, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευσας ὡς θεότητά σου. Μάθε, ὅτι δὲν εὑρίσκεται κἀμμία ἀληθὴς ἀρετὴ, χωρὶς τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς τιμὴν καὶ ἀγάπην, εἰς τοὺς ὁποίους χρεώστεῖται τὸ πᾶν. Ἡ ἐπισφαλὴς καὶ ψευδὴς σου ἀρετὴ, ἡ ὁποία ἠπάτησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τοὺς ταχυπειθεῖς καὶ εὐαπατήτους ἀνθρώπους, τώρα καταισχύνεται· μὴ κρίνοντες οἱ ἄνθρωποι, περὶ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς παρὰ ἀφ' ὅσα τοὺς εὐχαριστοῦσι ἢ τοὺς ἐνοχλοῦν, τυφλώττουσιν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἐδὼ

ὅμως

ὅμως ἓν οὐράνιον καὶ θεῖον φῶς συγχέει τὰς ἐπιπολαίους των κρίσεις· καταπρίνει πολλάκις ὅσα αὐτοὶ θαυμάζουσι, καὶ δικαιώνει ἐξ ἐναντίας ὅσα αὐτοὶ καταπρίνουσι.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὡς νὰ ἐπλήγη ἀπὸ κεραυνὸν ἐκεῖνος ὁ Φιλόσοφος, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ εὐχαριστησις, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ἐλάμβανε, θεωρῶν τὴν μετριότητά του, τὴν εὐτολμίαν του καὶ τὰς γενναίας του κλίσεις, μεταβάλλεται εἰς ἀπελπισίαν. Ἡ θεωρία τῆς ἰδίας του καρδίας, ἐχθρὰς τῶν Θεῶν, γίνεται ἡ τιμωρία του· βλέπει τὸν ἑαυτόν του, καὶ δὲν δύναται νὰ παύσῃ τοῦ νὰ τὸν θεωρῇ· βλέπει τὸ μάταιον τῶν κρίσεων τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἠθέλησε νὰ φανῇ ἀρεστὸς καθ' ὅλας τὰς πράξεις του· εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του γίνεται γενικὴ ἀναστάτωσις, ὡς νὰ ἐστρέφοντο ἄνω καὶ κάτω ὅλα του τὰ ἐντόσθια· δὲν εὑρίσκει πλέον εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν τὸν ἑαυτόν του, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ εἰς τὴν καρδίαν του τὴν παραμικρὰν βοήθειαν. Ἡ συνείδησίς του, ἡ μαρτυρία τῆς ὁποίας τῷ ἦτον πρότερον τόσον γλυκεῖα, διεγείρεται κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐλέγχει πικρῶς τὴν πλάνην καὶ τὸ ψεῦδος ὅλων του τῶν ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι οὔτε ἐκ Θεοῦ ἤρχοντο, οὔτε εἰς Θεὸν ἀνεπαύοντο· ταράττεται, στενοχωρεῖται, αἰσχύνεται, τήκεται ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀπελπίζεται· αἱ Ἐρινύες δὲν τὸν βασανίζουσιν, ἐπειδὴ τὰς ἀρνεῖ, ὅτι τὸν παρέδωκαν εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν του, καὶ ὅτι ἡ ἰδία του καρδία ἐκδικεῖ ἀρνητὰ τοὺς καταφρονηθέντας Θεούς· ζητεῖ ὁ δυστυχὴς τοὺς πλέον σκοτεινοὺς τόπους, διὰ νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν ἄλλων ψυχῶν, μὴ δυνάμενος νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του· ζητεῖ τὰ σκότη, καὶ δὲν δύναται νὰ τὰ εὕρῃ, ἐπειδὴ ἓν φῶς ὀχληρὸν τὸν ἀκο-

λουθεῖ παντοῦ· αἱ ὀξεῖαι ἀκτῖνες τῆς ἀληθείας ἐκδικοῦσι τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ζῶν δὲν ἐφρόντισε νὰ ἀκολουθήσῃ. Ὅ,τι ἠγάπησε τῷ γίνεται μισητόν, ἐπειδὴ ἀπὸ τούτου ἔλαβον ἀρχὴν ὅλα τὰ αἰώνια δεινά του· ὦ ἀναίσθητος ἐγώ! λέγει καθ' ἑαυτόν, δὲν ἐγνώρισα λοιπὸν οὔτε τοὺς Θεούς, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε τὸν ἑαυτόν μου· ὄχι, ὄχι, τίποτε δὲν ἐγνώρισα, ἐπειδὴ δὲν ἠγάπησα ποτὲ ἐκεῖνο τὸ ἀγαθὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μόνον καὶ ἀληθές. Ἐστάθησαν ἐπισφαλῆ ὅλα τὰ διαβήματά μου· ἡ σοφία μου δὲν ἦτον ἄλλο τι, εἰμὴ μωρία, ὅλη μου ἡ ἀρετὴ ἦτον δυσσεβὴς καὶ τυφλὴ ὑπερηφάνεια, ἐπειδὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐλάτρευσα.

Τελευταῖον ὁ Τηλέμαχος εἶδε τοὺς Βασιλεῖς, οἵτινες κατεδικάσθησαν, ἐπειδὴ δὲν μετεχειρίσθησαν ὀρθῶς καὶ κατὰ λόγον τὴν ἐξουσίαν των. Ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους μία Ἐρινὺς ἐκδικήτρια τοὺς ἐπαρρησίαζεν ἓν κάτοπτρον (καθρέπτην), παρασταῖνον εἰς αὐτοὺς ὅλην τὴν αἰσχρότητα τῶν ἁμαρτημάτων των, Ἐκεῖ ἔβλεπον, καὶ μὴ θέλοντες, τὴν εὐήθη καὶ μωρὰν ὑψηλοφροσύνην των, ἥτις δὲν ἐχόρταινέ ποτε τοὺς πλέον γελοιώδεις ἐπαίνους, τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὠμότητά των, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ καταστήσωσιν εὐδαίμονας, τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀναισθησίαν των, τὸν ὁποῖον εἶχον φόβον τοῦ νὰ ἀκούσωσι τὴν ἀλήθειαν, τὴν πρὸς τοὺς ἀπατεῶνας καὶ οὐτιδανοὺς ἀνθρώπους κλίσιν των, τὴν ἀμέλειαν, τὴν μαλθακότητα, τὴν νωθρότητα, τὴν παράλογον δυσπιστίαν, τὴν πολυτέλειαν, τὴν ἄμετρον μεγαλοπρέπειαν, τρεφομένην μὲ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ ἔθνους, τὴν φιλοδοξίαν των εἰς τὸ νὰ ἀγοράσωσι μὲ τὰ αἵματα τῶν ὑπηκόων των μικρὰν καὶ ματαίαν δόξαν, καὶ τελευταῖον τὴν ὠμότητά των καὶ ἀπανθρωπίαν, ἡ ὁποία ζητεῖ καθ' ἡμέραν νέας

νέας τρυφὰς μεταξὺ εἰς τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀπελπισίαν τόσων δυστυχῶν. Ἔβλεπον αὐτοὶ πάντοτε εἰς αὐτὸ τὸ κάτοπτρον τοὺς ἑαυτούς των πλέον φοβεροὺς καὶ τερατώδεις ἀπὸ τὴν Χίμαιραν, ἥτις ἐδαμάσθη ὑπὸ τοῦ Βελλεροφόντου (1), ἀπὸ τὴν Ὕδραν

(1) Ὁ Βελλεροφόντης πρότερον ἐκαλεῖτο Ἱππονόος διὰ τὸ πρῶτον διδάξαι τοῖς ἀνθρώποις τὴν τέχνην τοῦ δαμάζειν τοὺς ἵππους διὰ χαλινῶν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐφόνευσε Βέλλερον, τὸν τῶν Κορινθίων δυνάστην, ἐκλήθη Βελλεροφόντης. Ἦτο δὲ φύσει μὲν Υἱὸς Ποσειδῶνος, ἐπιχλήσει δὲ Γλαύκου, Βασιλέως τῆς Ἐφύρας. Λαβὼν παρὰ Ποσειδῶνος τὸν πτερωτὸν ἵππον Πήγασον, ὃς τις ἐξῆλθε τοῦ αἵματος τῆς κεφαλῆς Μεδούσης τῆς Γοργόνος, ἐπωχεῖτο εἰς αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ ἐτέλεσε τὸν φόνον, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἔφυγεν εἰς Ἄργος, καὶ ἐκεῖ ἐτυχε καθαρσίων (ἐφιλοξενήθη) ἀπὸ τὸν Βασιλέα Προῖτον. Ἄντεια δέ, ἡ γυνὴ Προίτου, ἐρασθεῖσα τοῦ Βελλεροφόντου, ἐπαρακάλεσεν αὐτὸν νὰ συνευνασθῇ μετ' αὐτῆς. Αὐτὸς ὅμως ἐξασκῶν σωφροσύνην, καὶ δεξιούμενος τὸ ὅσιον, ἀντέλεγεν. Ἡ δὲ Ἄντεια φοβηθεῖσα, μήπως ἤθελε προλάβει καὶ φανερώσει εἰς τὸν Προῖτον τὴν ὑπόθεσιν, τὸν ἐκατηγόρησεν, ὅτι ἤθελε νὰ τὴν μοιχεύσῃ, καὶ τὸν ἐπαρακίνει νὰ τὸν θανατώσῃ. Ὁ Προῖτος ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ μολύνῃ τὰ δίκαια τῆς φιλοξενίας μὲ τὸ αἷμα ἐκείνου, ὅθεν καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς Λυκίαν πρὸς τὸν πενθερόν του Ἰοβάτην μὲ γράμματα, χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ, ἐναντία κατ' αὐτοῦ. Ἐκεῖνος δέ, ἀφ' οὗ τὸν ἐδοκίμασε μὲ διάφορα ἄθλα, τὸν ἔστειλε νὰ παιδεύσῃ τοὺς Σολύμους, μὲ πρόσχημα διὰ νὰ λάβῃ τάχα φίμην μιᾶς τοιαύτης ἀξιομνημονεύτου μάχης. Νικήσας δὲ εὐτυχῶς αὐτούς, καὶ ἄλλας ὅτι ἀνδραγαθίας ποιήσας, ἐστάλη τελευταῖον παρ' αὐτοῦ νὰ καταδαμάσῃ τὴν Χίμαιραν, τέρας φοβερώτατον, ἥτις εἶχε στῆθος καὶ κεφαλὴν λέοντος, ἐκ τῆς ὁποίας πάντοτε ἐβγάζε φλόγας, κοιλίαν αἰγός, καὶ οὐρὰν δράκοντος. Αὐτὸς δέ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Πηγάσου, τὴν ἐφόνευσε μὲ μεγάλον ἔπαινον. Διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὁ Ἰοβάτης ὑπώπτευσεν, ὅτι τὸν ἐσυκοφάντησεν ὁ Προῖτος, ὅθεν καὶ τῷ ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν ἰδίαν του θυγατέρα Κασσάνδρην, καὶ μέρος τῆς Βασιλείας του,

Ὕδραν τῆς Λέρνης, φονευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τὸν Ἴδιον Κέρβερον, μ' ὅλον ὅτι ξερνᾷ ἀπὸ τὰ ἀνεῳγμένα του τρία στόματα αἷμα μαῦρον καὶ φαρμακερόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ θανατώσῃ ὅλους τοὺς θνητούς, τοὺς ζῶντας ἑπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Εἰς τὸν Ἴδιον καιρὸν ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους ἄλλη Ἐρινὺς τοῖς ἐπανέλεγε πρὸς ὄνειδός των ὅλους τοὺς ἐπαίνους, ὅσους ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς Κόλακας, ὅταν ἔζων, καὶ ἐπαρρησίαζεν ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλ-

φου, τὸ ὁποῖον μαθοῦσα ἡ Ἄντεια, ἐθανατώθη. Λέγεται δέ, ὅτι ἐπαρθεὶς διὰ τὰ ἔνδοξά του κατορθώματα ἠθέλησε νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν Οὐρανὸν μετὰ τοῦ Πηγάσου (ἐπειδὴ εἶχεν ὁ Πήγασος τὰ νῶτά του πτερωτά). Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὀργισθεὶς ἐνέβαλεν οἶστρον εἰς τὸν Πήγασον, ὅς τις ἐρρίψεν ἔπειτα τὸν Βελλεροφόντην εἰς τὸ τῆς Λυκίας πεδίον, τὸ ὁποῖον ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη μετὰ ταῦτα Ἀλήϊον πεδίον, ἀπὸ τοῦ ῥήματος ἀλάομαι, τὸ πλανῶμαι, ὅτι ἐπλανήθη κατὰ τοῦτο ὡς τυφλὸς εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Τὸν Πήγασον ὅμως τὸν μετέφερεν εἰς τοὺς Ἀστέρας ὁ Ζεύς. Τῆς δὲ Χιμαίρας ὁ Μῦθος ἐλήφθη ἀπὸ τὸ πυρίπνουν ἢ πυροβόλον ὄρος τῆς Λυκίας, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κορυφὴν κατῴκουν λέοντες, εἰς τὴν μέσην, αἶγες, καθότι εἶχε πλουσίας βοσκάς, καὶ εἰς τὴν ῥίζαν, ὄφεις· τὰ ὁποῖον ὄρος ἐπειδὴ τὸ ἐκαθάρισεν ὁ Βελλεροφόντης ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω θηρία, καὶ τὸ κατέστησεν οἰκητόν, λέγεται, ὅτι ἐθανάτωσε τὸ τέρας Χίμαιραν. Κατ' ἄλλους πάλιν, ὅτι ἦτο Γιγαντιαῖός τις πειρατής, ὁ ὁποῖος ἐσυνείθιζε νὰ πλέῃ μὲ πλοῖον, τοῦ ὁποίου ἡ πρῷρα ἐπαράσταινε λέοντα, ἡ πρύμνα δράκοντα, καὶ τὸ ἐπίλοιπον αἶγα. Τοῦτον καταδιώξαι ὁ Βελλεροφόντης μὲ μεγαλήτερον πλοῖον, καλούμενον Πήγασον, τὸν ἐθανάτωσε. Διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ἐπλάσθη ἡ Χίμαιρα ἔπειτα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Παρὰ τοῦ Βελλεροφόντου ἔμεινε καὶ Παροιμία, Βελλεροφόντου τὰ γράμματα, καὶ Βελλεροφόντου αἱ ἐπιστολαί, λεγομένη ἐπὶ τῶν φερόντων ἐπιστολὰς συστατικὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι γεγραμμέναι διὰ ἀφανισμόν των.

θαλμῶν των ἄλλο κάτοπτρον, ὅπου ἔβλεπον ἑαυτοὺς τοιούτους, οἵους τοὺς ἐζωγράφιζεν ἡ κολακεία. Ἡ ἀντίθεσις τούτων τῶν δύω τοσοῦτον ἐναντίων εἰκόνων ἦτον ἡ τιμωρία τῆς ὑπερηφανείας καὶ ματαιότητός των· παρετηρεῖτο, ὅτι οἱ πονηρότεροι μεταξὺ τῶν Βασιλέων ἐκείνων ἦσαν, ὅσοι ἀπήλαυσαν τοὺς λαμπροτέρους ἐπαίνους ἐπὶ ζωῆς των, ἐπειδὴ οἱ κακοὶ ἐμπνέουσι φόβον περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ἀπαιτοῦσιν ἀναιδῶς τὰς οὐτιδανὰς κολακείας τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ῥητόρων τοῦ καιροῦ των.

Εἰς ἐκείνην τὴν βαθεῖαν ἄβυσσον τοῦ σκότους στενάζουσιν ἀπαραμυθήτως, καὶ δὲν αἰσθάνονται ἄλλο τι, ἔξω ἀπὸ τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ὑποφέρωσιν· ὅλα τὰ περὶ αὐτοὺς τοὺς θλίβουσι, τοὺς ἐναντιώνονται, τοὺς συγχίζουσιν. Ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς γῆς εἶχον παίγνιον τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπίστευον, ὅτι ὅλοι ἐγεννήθησαν διὰ νὰ τοὺς δουλεύωσιν, εἰς τὸν Τάρταρον παραδίδονται εἰς τὴν θέλησιν τινῶν δούλων, οἱ ὁποῖοι τοὺς ὑποβάλλουσιν εἰς σκληροτάτην ἀμοιβαίαν δουλείαν· ἐκεῖνοι δουλεύουσιν εἰς αὐτοὺς μὲ πόνον, χωρὶς νὰ τοὺς μένῃ ἐλπὶς, ὅτι θέλει ἐλαφρωθῇ ποτὲ ἡ δουλεία των· ὑπόκεινται εἰς τὰς σκληρὰς μάστιγας καὶ ῥαβδισμοὺς αὐτῶν τῶν δούλων, οἵτινες ἔγιναν τύραννοί των ἀσπλαγχνοι, καὶ πάσχουσιν ὅ,τι πάσχει ὁ ἄκμων (τὸ ἀμῶνι) ὑποκάτω εἰς τὰς σφύρας τῶν Κυκλώπων, ὅταν ὁ Ἥφαιστος τοὺς βιάζῃ πρὸς ἐργασίαν εἰς τὰς πεπυρωμένας καμίνους τῆς Αἴτνης.

Ὁ Τηλέμαχος εἶδεν ἐκεῖ πρόσωπα ὠχρὰ, δυσειδῆ, καὶ τεθλιμμένα· θλῖψις βαθυτάτη κατατήκει ἐκείνους τοὺς πταίστας· φρίττουσι καὶ βδελύττονται αὐτοὶ ἑαυτοὺς, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ αὐτὴν τὴν φρίκην, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ ἐνδυθῶσι τὴν φύσιν των. Δὲν χρειάζονται ἄλλας τιμωρίας διὰ τὰ ἁμαρτήματά των, καθότι τὰ ἴδια των ἁμαρτήματα τοῖς εἶναι ἱκανὴ τιμωρία· αὐτοὶ τὰ βλέπουσιν αἰωνίως εἰς ὅλην των τὴν αἰσχρότητα, καὶ αὐτὰ παριστάνονται ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν των ὡς φαντάσματα φοβερὰ καὶ ἀποτρόπαια, καὶ τοὺς κατατρέχουσιν ἀσπλάγχνως. Διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσι, ζητοῦσι θάνατον ἰσχυρώτερον ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅς τις τοὺς διεχώρισεν ἀπὸ τὰ σώματά των. Εἰς τὴν ἀπελπισίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται, κράζουσι πρὸς βοήθειαν καὶ ἐλευθερίαν των οἱ ἄφρονες ἕνα θάνατον, ἱκανὸν νὰ σβέσῃ εἰς αὐτοὺς πᾶν αἴσθημα καὶ πᾶσαν νόησιν· ἐπικαλοῦνται τὰ φοβερὰ χάσματα τῆς Ἀβύσσου νὰ τοὺς καταπίωσι, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὰς ἐνδικητικὰς ἀκτῖνας τῆς ἀληθείας, ἡ ὁποία παντοχοῦ τοὺς καταδιώκει· ἀλλ' αὐτοὶ διατηροῦνται εἰς μίαν ἐνδίκησιν, ἡ ὁποία σταλάζει ῥανιδὸν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς, καὶ δὲν θέλει παύσει ποτέ. Ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐφοβήθησαν πάλαι νὰ γνωρίσωσιν, γίνεται εἰς αὐτοὺς ἡ μεγαλητέρα τιμωρία καὶ βάσανος· τὴν βλέπουσιν, ἀλλ' ἡ ὅρασις δὲν τοῖς χρησιμεύει δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ τὴν βλέπωσιν ἐγειρομένην ἐνάντιόν των· ἡ θεωρία της τοὺς καταχεντᾷ, τοὺς διασπαράττει, καὶ τοὺς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτόν τους· αὐτὴ ὁμοιάζει τὸν κεραυνόν· χωρὶς νὰ φθείρῃ τὸ ἐξωτερικὸν, διέρχεται ἕως εἰς τὰ βάθη τῶν σπλάγχνων· ἡ ψυχὴ, ὁμοία μὲ τὸ εἰς τὴν καιομένην κάμινον φλογιζόμενον μέταλλον, ἀναλύεται τρόπον τινὰ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἐνδικητικὴν φλόγα, ἥτις, μὴ καταναλίσκουσα τὸ παραμικρὸν, διαλύει καὶ αὐτὰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ δώσῃ τὸν θάνατον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ κατακεκριμένος εἶναι διηρημένος

ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, δὲν δύναται πλέον νὰ εὕρῃ μήτε βοήθειαν, μήτε ἀνάπαυσιν διὰ μίαν στιγμήν, καὶ δὲν ζῇ πλέον, εἰμὴ ἀπὸ τὴν λύσσαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἀπὸ τὴν πάσης ἐλπίδος στέρησιν, ἥτις φέρει εἰς μανίαν.

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τούτων, τὰ ὁποῖα ἐπροξένουν εἰς τὸν Τηλέμαχον τοσαύτην φρίκην, ὥστε τὰ μαλλία του ὠρθοῦντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, εἶδε πολλοὺς τῶν παλαιῶν Βασιλέων τῆς Λυδίας, οἵτινες ἐκολάζοντο, ἐπειδὴ ἐπρόκριναν τὰς τρυφὰς μιᾶς μαλθακῆς ζωῆς, καὶ ἠγάπησαν αὐτὰς περισσότερον ἀπὸ τὸν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν Λαῶν πόνον, ὅς τις πρέπει νὰ ἦναι ἀδιαχώριστος ἀπὸ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Οἱ Βασιλεῖς οὗτοι ὠνείδιζον ἀλλήλους διὰ τὴν τυφλότητά των. Ἦσαν μεταξὺ εἰς ἐκείνους δύω, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας ἐπλήττε τὸν ἄλλον, ὅς τις ἦτον Υἱός του. Δὲν σοὶ παρήγγειλον πολλάκις εἰς τὰ γηρατειά μου καὶ πρὶν τοῦ θανάτου μου νὰ διορθώσω τὰ κακὰ, ὅσα ἡ ἀνοησία μου ἐπροξένησεν; Ὦ Πάτερ δυστυχέστατε! ἔλεγεν ὁ Υἱὸς, σὺ μὲ ἐκρήμνισας εἰς ταύτην τὴν ἄβυσσον τῆς ἀπωλείας· τὸ παράδειγμά σου μὲ ἔρριψεν εἰς τὸν τύφον, εἰς τὴν ἀλαζονείαν, εἰς τὴν χαυνότητα καὶ εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὠμότητα. Βλέπων σε βασιλεύοντα μὲ τόσην μαλθακότητα, καὶ περικυκλωμένον ἀπὸ τόσους οὐτιδανοὺς κόλακας, ἐσυνειθισα καὶ ἐγὼ νὰ ἀγαπῶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν κολακείαν. Ἐστοχαζόμην, ὅτι οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ἦσαν πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, ὅ,τι εἶναι τὰ ζῶα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δηλαδὴ, ὅτι ἦσαν ζῶα, τὰ ὁποῖα δὲν τὰ μεταχειριζόμεθα εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ μᾶς δουλεύωσι, καὶ νὰ μᾶς δίδωσιν ὠφέλειάν τινα· τὸ ἐπίστευον, καὶ ἡ αἰτία ἦσο σὺ τούτου μου τοῦ φρο-

φρονήματος· τώρα δὲ ὑποφέρω τόσας βασάνους, διότι σὲ ἐμιμήθην. Εἰς τοὺς ἐλέγχους τούτους ἐπρόσθετον τὰς πλέον φοβερὰς κατάρας, καὶ ἐφαίνοντο ἐμμανεῖς καὶ λυσσῶντες εἰς τὸ νὰ κατασπαράξωσιν ἀλλήλους.

Κύκλωθεν τούτων τῶν Βασιλέων περιίπταντο ἀκόμη, ὡς Νυκτικόρακες εἰς τὸ σκότος, αἱ σκληραὶ ὑποψίαι, οἱ μάταιοι φόβοι, αἱ δυσπιστίαι, αἵτινες ἐκδικοῦσι τοὺς Λαοὺς ἐναντίον τῆς ὠμότητος τῶν Βασιλέων των, ἡ ἄπληστος φιλοπλουτία, ἡ πάντοτε τυραννικὴ ψευδὴς δόξα, καὶ ἡ οὐτιδανὴ μαλθακότης, αἱ ὁποῖα, διπλασιάζουσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ ὁποῖα πάσχουσι δεινὰ, δὲν χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς ποτὲ κἀμμίαν ἀληθῆ εὐχαρίστησιν. Ἐφαίνοντο πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Βασιλεῖς σκληρῶς τιμωρούμενοι, ὄχι μόνον διὰ τὰ κακὰ, τὰ ὁποῖα ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ καλὰ, ὅσα εἶχον χρέος νὰ πράξωσιν ἐπὶ τῆς Γῆς, καὶ δὲν τὰ ἔπραξαν. Ὅλα τὰ πταίσματα τῶν Λαῶν, τὰ ὁποῖα πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν τῶν Νόμων ἀθέτησιν, ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς Βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν πρέπει νὰ βασιλεύωσι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ βασιλεύωσιν οἱ Νόμοι δι' αὐτῶν· ἠλέγχοντο προσέτι διὰ ὅλα τὰ ἄτοπα, ὅσα πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν ἀσωτείαν, ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας παραφορὰς, αἱ ὁποῖαι ῥίπτουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς στενοχωρίαν, καὶ τοὺς παροξύνουσι νὰ καταπατῶσι τοὺς νόμους, διὰ νὰ ἀποκτήσωσι πλοῦτη. Ἐτιμωροῦντο δὲ πρὸ πάντων αὐστηρότατα οἱ Βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι, ἀντὶ νὰ ἦναι καλοὶ καὶ ἄγρυπνοι Ποιμένες τῶν Λαῶν, δὲν ἐστοχάσθησαν ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἀφανίσωσι τὸ ποίμνιον ὡς λύκοι ἅρπαγες καὶ παμφάγοι.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐτάραξε τὸν Τηλέμαχον

μεγάλως, ἦτον, ὅτι εἶδεν εἰς ἐκείνην τὴν Ἄβυσσον τοῦ σκότους καὶ τῶν δεινῶν ἀναρίθμητον ἀριθμὸν Βασιλέων, οἱ ὁποῖοι, μ' ὅλον ὅτι ἐπὶ γῆς ἐνομίσθησαν βασιλεῖς ἄριστοι, ἔγιναν ὅμως ὑπεύθυνοι εἰς τὰς τιμωρίας τοῦ Ἅδου, ἐπειδὴ ἄφησαν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν κυβέρνησιν ἀνθρώπων κακοτρόπων καὶ δολερῶν· ἐτιμωροῦντο δὲ ἐκεῖνα τὰ κακὰ, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων συνευδόκησαν, δίδοντες τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν πονηρῶν. Οἱ περισσότεροι ἐκείνων τῶν Βασιλέων δὲν ἐχρημάτισαν οὔτε καλοὶ, οὔτε κακοί· τοσαύτη ἦτον ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀναξιότης των· δὲν ἐπεμελήθησαν ποτὲ νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν, δὲν γίσθάνθησάν ποτε τὴν ἡδύτητα τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ἡδονὴν τῆς πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Τηλέμαχος εἰσελθὼν εἰς τὰς μακαρίας τῶν Δικαίων κατοικίας, αἵτινες ἦσαν εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, ἀναγνωρίζεται παρὰ τοῦ Προπάππου του Ἀρκεισίου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Πατήρ του Ὀδυσσεὺς εὑρίσκεται ἀκόμη ἐν τοῖς ζῶσιν, ὅτι θέλει τὸν ἰδεῖ πάλιν εἰς τὴν Πατρίδα του Ἰθάκην, καὶ ὅτι μετ' ἐκεῖνον θέλει μείνει διάδοχος τῆς Βασιλείας. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀρκείσιος περιγράφει πρὸς αὐτὸν τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ Δίκαιοι, καὶ μάλιστα οἱ ἀγαθοὶ Βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι, ἐν ᾧ ἔζων, δὲν ἐφρόντιζον δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν, καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ὑπηκόων των. Φανερώνει πρὸς αὐτὸν, ὅτι οἱ Ἥρωες, οἵτινες διέλαμψαν μόνον εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, εἶναι πολλὰ ὀλιγώτερον εὐδαίμονες, καὶ κατοικοῦσιν εἰς χωριστὸν τόπον. Δίδει συμβουλὰς εἰς τὸν Τηλέμαχον, ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφει ταχέως εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων.

ΑΒΣ. ΑΡΙΘ. Βιβλίου

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Ἅμα ἐξῆλθεν ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς τόπους, ἠσθάνθη τὸν ἑαυτόν του ἐλαφρωμένον, ὡς νὰ ἐσπιώθη ἓν βουνὸν ἀπὸ τὴν καρδίαν του· ἐκ τούτου ἐπατάλαβε πόσον ἦτον βαρεῖα ἡ δυστυχία ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ κεκλεισμένοι, χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐξέλθωσί ποτε ἐκεῖθεν· ἦτον ἔντρομος, βλέπων πόσον ἀυστηρότερα ἐτιμωροῦντο οἱ Βασιλεῖς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους πταίστας. Πῶς! ἔλεγεν αὐτὸς, ὕστερον ἀπὸ τόσα βάρη, τόσους κινδύνους, καὶ ἐνθδρὰς, τόσας δυσκολίας τοῦ νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτόν τους, ὑποφέρουσι τόσας φοβερὰς βασάνους καὶ εἰς τὸν Ἅδην, ἀφ' οὗ τόσον πολλὰ ἐφθονήθησαν, καὶ ἀφ' οὗ ὑπέφερον τόσους κόπους, καὶ τόσας ἐναντιότητας εἰς μίαν ζωὴν βραχυτάτην καὶ οὐδαμινήν; Ἀναίσθητος ἐκεῖνος, ὅς τις ἐπιθυμεῖ νὰ βασιλεύσῃ! Εὐτυχὴς, ὅς τις περιορίζεται εἰς ζωὴν ἰδιωτικὴν καὶ ἥσυχον, εἰς τὴν ὁποίαν εὐκολώτερον δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἀρετήν.

Συλλογιζόμενος ταῦτα ὁ Τηλέμαχος, ἐταράττετο μεγάλως τὴν καρδίαν, ἀνετριχίασε, καὶ ἔπεσεν εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν, ὥστε ἠσθάνθη μέρος τι τῆς ἀπελπισίας ἐκείνων τῶν δυστυχῶν, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ ἐθεώρησεν. Πόσον ὅμως ἀπεμακρύνετο ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ παραδείγματα τοῦ σκότους, τοῦ φόβου, καὶ [illegible] τόσον ἄρχιζε νὰ ἀναγεννᾶται κατὰ μικρὸν ἡ εὐτολμία του, νὰ ἀναπνέῃ ἐλευ-

Τερπνὸν πεδίον ἐνθαλὲς πάντας μένει,
Ὃς τὴν Ἀθηναν Προσάτιν κεκτημένης.

λευθέρως, καὶ νὰ βλέπῃ ἤδη μακρόθεν τὸ καθαρὸν καὶ γλυκὺ φῶς τῆς μακαρίας κατοικίας τῶν Ἡρώων. Εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἐκατοίκουν ὅλοι αἱ ἕως τότε ἀγαθοὶ Βασιλεῖς, οἵτινες διοίκησαν εἰς τὴν ζωὴν των φρονίμως καὶ δικαίως τοὺς ὑπηκόους των, καὶ ἦσαν κεχωρισμένοι ἀπὸ τὰς ἄλλας τάξεις τῶν δικαίων. Καθὼς οἱ κακοὶ Βασιλεῖς εἰς τὸν Τάρταρον ἐδοκίμαζον τιμωρίας ἀσυγκρίτως δριμυτέρας ἀπὸ ἐκείνας τῶν ἄλλων ἁμαρτωλῶν, οἵτινες ἦσαν κατασταύσεως ἰδιωτικῆς, οὕτω καὶ εἰς τὰς Ἠλυσίους πεδιάδας οἱ ἀγαθοὶ Βασιλεῖς ἀπελάμβανον εὐτυχίαν ἀπείρως μείζονα ἀπὸ ἐκείνην τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οἵτινες ἠγάπησαν τὴν ἀρετὴν ἐπὶ Γῆς.

Ὁ Τηλέμαχος ἐπλησίασε πρὸς ἐκείνους τοὺς Βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι διέτριβον εἰς μικρὰ δάση μυρίπνοα, ἐπὶ χλόης πάντοτε νεαρᾶς καὶ ἀνθούσης· μύριοι καθαρώτατοι καὶ κρυσταλλώδεις ῥύακες ἐπότιζον ἐκείνους τοὺς ὡραίους τόπους, καὶ διεφύλαττον εἰς αὐτοὺς εὐρρόσυνον καὶ δροσερὰν αὔραν· ἀπὸ τὰ ἡδύτατα κελαδήματα ἀναριθμήτων ὀρνέων ἀντιχοῦσαν ἐκεῖνα τὰ δάση· τὰ ἄνθη τοῦ Ἔαρος ἀνεφύοντο ὁμοῦ μὲ τοὺς πλέον πλουσίους καρποὺς τοῦ φθινοπώρου, πρεμαμένους ἀπὸ τὰ δένδρα. Ἐκεῖ δὲν ἐπικρατοῦσι τὰ καύματα, τὰ ὁποῖα συμβαίνουσιν, ὅταν ὁ Ἥλιος φθάσῃ εἰς τὸν Σείριον (1). Ἐκεῖ ὁ μελαινεφὴς Βορέας δὲν τολμᾷ ποτὲ νὰ

(1) Ὁ Σείριος Ἀστὴρ, παρὰ τῶν Λατίνων Canicula λεγόμενος, εὑρίσκεται εἰς τὸ στόμα τοῦ Ζωδίου Κυνός, εἰς τὸν ὁποῖον ὁπόταν φθάσῃ ὁ Ἥλιος, δηλαδὴ εἰς τὸ κέντρον τοῦ Οὐρανοῦ, τότε αὐξάνει τὴν θερμότητά του, καὶ προξενεῖ φθορὰς εἰς τὰ ἐπὶ Γῆς. Ἐκλήθη οὕτω, παρὰ τοῦ Σειραίνειν, δηλαδὴ τὸ ξηραίνειν, καθότι τότε ξηραίνονται ἀπὸ τὴν μεγάλην θερμότητα καὶ ποταμοὶ καὶ πηγαί· ἢ ἀπὸ τοῦ σειρουν,

νὰ πνεύσῃ, οὔτε νὰ φέρῃ τὸ ψύχος τοῦ χειμῶνος. Οὔτε ὁ πόλεμος, ὅστις διαβαίνει πάντοτε τὰ ἀνθρώπινα αἵματα, οὔτε ὁ σκληρὸς φθόνος, ὁ ὁποῖος δάκνει μὲ φαρμακερὸν ὀδόντα, καὶ φέρει εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τοὺς βραχίονάς του περιπεπλεγμένας ἔχιδνας, οὔτε αἱ ζηλοτυπίαι, οὔτε αἱ δυστιστίαι, οὔτε ὁ φόβος, οὔτε αἱ μάταιαι ἐπιθυμίαι, πλησιάζουσί ποτε πρὸς ἐκείνην τὴν εὐτυχῆ κατοικίαν τῆς εἰρήνης. Ἐκεῖ ἡ ἡμέρα δὲν ἔχει ποτὲ τέλος, καὶ τὰ σκότη τῆς νυκτὸς εἶναι ἀγνώριστα.

Φῶς καθαρὸν καὶ γλυκὺ διαχέεται περὶ τὰ σώματα ἐκείνων τῶν δικαίων, καὶ τοὺς περικυκλώνει μὲ τὰς ἀκτῖνάς του ὡς μὲ ἔνδυμα. Τοῦτο τὸ φῶς δὲν εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ ἀλαμπὲς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φωτίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀθλίων θνητῶν, καὶ δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ σκότος· τὸ φῶς ἐκεῖνο εἶναι μᾶλλον δόξα τις οὐράνιος· αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου δὲν διαπερῶσιν μὲ τόσην λεπτότητα τὸν καθαρώτερον κρύσταλλον, μὲ ὅσην αὐτὸ διέρχεται καὶ τὰ παχύτερα σώματα· δὲν θαμβώνει ποτὲ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας τοὺς ἐνδυναμώνει, καὶ φέρει εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας θαυμάσιόν τινα γαλήνην. Αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη τροφὴ ἐκείνων τῶν μακαρίων ἀνδρῶν· ἀπὸ αὐτοὺς ἐξερχόμενον, πάλιν εἰς αὐτοὺς εἰσέρχεται, καὶ συσσωματοῦται μὲ αὐτούς, καθὼς τὰ φαγητὰ συσσωματοῦνται μὲ ἡμᾶς· τὸ βλέπουσιν, τὸ αἰσθάνονται, τὸ ἀναπνέουσιν· αὐτὸ γεννᾷ εἰς τὰς καρδίας των πηγὴν ἀνεξάντλητον γαλήνης, καὶ χαρᾶς· κολυμβῶσιν εἰς ἐκείνην τὴν Ἄβυσσον τῆς τρυφῆς, καθὼς οἱ

ροῦν, τὸ κενοῦν, καθότι ἐκεῖνοι τὰ ἀνθρώπινα σώματα διὰ τῶν ἱδρώτων.

οἱ ἰχθύες εἰς τὰ θαλάσσια ὕδατα· δὲν ἐπιθυμοῦσι πλέον τινὸς πράγματος· ἔχουσι πάντα, μηδὲν κατέχοντες, ἐπειδὴ ἡ γλυκύτης ἐκείνου τοῦ καθαροῦ φωτὸς καταπαύει τὴν πεῖναν τῆς καρδίας των. Ὅλαι αἱ ἐπιθυμίαι των εἶναι πεπληρωμέναι, καὶ ἡ πλησμονὴ τοὺς ὑψώνει ὑπεράνω παντὸς πράγματος, τὸ ὁποῖον οἱ κενοὶ καὶ λιμώττοντες ἄνθρωποι ζητοῦσιν ἐπὶ τῆς Γῆς· ὅλαι αἱ περικυκλοῦσαι αὐτοὺς τρυφαὶ τοῖς εἶναι ὡς τὸ μηδέν, ἐπειδὴ τὸ τέλειον τῆς εὐδαιμονίας των, τὸ ὁποῖον πηγάζει ἐσωτερικῶς, τοῖς ἀφαιρεῖ τὴν αἴσθησιν πάσης ἡδονῆς ἐξωτερικῆς· εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς Θεούς, οἵτινες ἐμπεπλησμένοι Νέκταρος καὶ Ἀμβροσίας, δὲν ἤθελον καταδεχθῆ νὰ φάγωσιν ἀπὸ τὰ θνητὰ φαγητά, τὰ ὁποῖα ἤθελον τεθῆ ἔμπροσθέν των εἰς τὴν πλέον λαμπρὰν καὶ ἡδονικὴν τράπεζαν τῶν ἀνθρώπων. Φεύγουσι μακρὰν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς τόπους τῆς αἰωνίου εἰρήνης ὅλα τὰ κακά· ὁ θάνατος, αἱ ἀσθένειαι, ἡ πενία, αἱ λύπαι, οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεως, οἱ φόβοι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐλπίδες, αἱ ὁποῖαι προξενοῦσι πολλάκις τὰς αὐτὰς μὲ τοὺς φόβους θλίψεις καὶ στενοχωρίας, αἱ διχόνοιαι, αἱ δυσαρέσκειαι, αἱ ἀγανακτήσεις, δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς ἐκείνους τοὺς μακαρίους τόπους.

Τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Θράκης, τὰ ὁποῖα μὲ τὰς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου χιονοσκεπάστους καὶ παγωμένας κορυφάς των σχίζουσι τὰ νέφη, ἠδύναντο νὰ ἀνατραπῶσιν ἀπὸ τὰ θεμέλιά των, τὰ ὁποῖα εἶναι τεθειμένα εἰς τὸ κέντρον τῆς Γῆς, ἀλλ' αἱ καρδίαι ἐκείνων τῶν δικαίων εἶναι ἀδύνατον νὰ μετακινηθῶσι ποσῶς ἀπὸ τὴν ἀληθῆ καὶ εὐδαίμονα ἐκείνην χαράν· κινοῦνται μόνον εἰς εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς ἐπὶ γῆς ζῶντας ἀνθρώπους διὰ τὰ ἄπειρα κα-

κακὰ, τὰ ὁποῖα τοὺς καταθλίβουσιν· ἀλλ' αὕτη εἶναι εὐσπλαγχνία γλυκεῖα καὶ ἀτάραχος, ἥτις οὐδόλως ἀλλοιώνει τὴν ἀμετάτρεπτον αὐτῶν μακαριότητα· εἰς τὰ πρόσωπά των εἶναι ζωγραφισμένη ἀειθαλὴς νεότης, ἀπεράντος εὐτυχία, καὶ δόξα ὅλως θεία καὶ ὑπεράνθρωπος· ἡ χαρά των ὅμως δὲν ἔχει τι ἀπρεπές, ἢ παιδικόν· εἶναι χαρὰ γλυκεῖα, εὐγενὴς, πλήρης μεγαλειότητος· εἶναι ἡδονὴ ὑπερτάτη τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μόνην κυριεύονται· εὑρίσκονται ἀδιακόπως εἰς τὴν αὐτὴν διάχυσιν τῆς καρδίας, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει μία Μήτηρ, ὅταν ἀνελπίστως ἰδῇ τὸν ἀγαπητὸν Υἱόν της, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε νεκρόν· καὶ ἡ χαρὰ αὕτη, ἥτις εἰς τὴν Μητέρα παύει εὐθὺς, εἰς αὐτοὺς εἶναι ἀνεξάλειπτος, δὲν φεύγει ποτὲ ἀπὸ τὰς καρδίας των, δὲν μικρύνει, ἀλλ' αὐξεῖ καὶ νεάζει πάντοτε. Αὐτοὶ ἔχουσι τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ μέθη, ὄχι ὅμως τὴν ταραχὴν καὶ τὴν τυφλότητά της. Συνομιλοῦσι περὶ ὅσων βλέπουσι, καὶ ἀπολαμβάνουσι· καταπαύουσι τὰς τρυφηλὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ματαίας μεγαλειότητας τῆς ἀρχαίας των καταστάσεως, ἐλεεινολογοῦντες αὐτήν· ἀνακαλοῦσι μετ' ἡδονῆς εἰς τὴν μνήμην των ἐκείνους τοὺς θλιβεροὺς καὶ βραχεῖς χρόνους, εἰς τοὺς ὁποίους, διὰ νὰ γένωσιν ἀγαθοὶ, ἠναγκάσθησαν νὰ πολεμήσωσιν ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ των, καὶ ἐναντίον τοῦ πλήθους τῶν διεφθαρμένων ἀνθρώπων· θαυμάζουσι τὴν βοήθειαν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν Θεῶν, οἵτινες τοὺς ὡδήγησαν, ὡς διὰ χειρὸς, εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τοσούτων καὶ τηλικούτων κινδύνων. Διὰ τῶν καρδιῶν των ῥέει πάντοτε θεῖόν τι, καὶ ἀκατάληπτον εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ὡς χείμαρρος ἀνάβρυων ἐξ αὐτῆς τῆς εἰς αὐτοὺς ἐγκατοικούσης Θεότητος· βλέπουσιν, ὅτι εἶναι εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι, τὸ αἰσθάνονται, καὶ γνωρίζουσιν, ὅτι τοιοῦτοι θέλουσιν εἶσθαι αἰωνίως. Ψάλλουσιν τοὺς ὕμνους τῶν Θεῶν, καὶ ὅλοι ὁμοθυμαδὸν ἀποτελοῦσι μίαν μόνην ἁρμονίαν, μίαν γνώμην, μίαν καρδίαν· μία καὶ ἡ αὐτὴ εὐδαιμονία πληροῖ μὲ τὰ θέλγητρά της ἀδιαλείπτως ἐκείνας τὰς ὁμοφώνους καρδίας.

Εἰς ἐκείνην τὴν θείαν ἔκστασιν παρέρχονται οἱ αἰῶνες μὲ μεγαλητέραν ταχύτητα, παρὰ αἱ ὧραι μεταξὺ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀναρίθμητοι αἰῶνες, παρελθόντες, δὲν ἐλαττώνουσιν εἰς τὸ παραμικρὸν τὴν πάντοτε ἀκμάζουσαν καὶ πληρεστάτην εὐδαιμονίαν των. Ὅλοι ὁμοῦ βασιλεύουσιν, ὄχι ἐπάνω εἰς θρόνους, τοὺς ὁποίους ἡ ἀνθρωπίνη χεὶρ δύναται νὰ ἀνατρέψῃ, ἀλλ' εἰς ἑαυτοὺς μὲ ἐξουσίαν ἀμετάτρεπτον· διότι δὲν ἔχουσι χρείαν νὰ καταστραφῶσι τρομεροὶ διὰ δυνάμεως, δανεισθείσης εἰς αὐτοὺς ἀπὸ ἄθλιον καὶ οὐτιδανὸν λαόν· δὲν φέρουσι πλέον ἐκεῖνα τὰ ματαία διάδήματα, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης ὑποκρύπτει τοσους φόβους καὶ τόσας καρδιοφάγους μερίμνας. Οἱ Θεοὶ αὐτοὶ τοὺς ἐστεφάνωσαν ἰδίαις χερσὶ μὲ ἀμαράντους στεφάνους.

Ὁ Τηλέμαχος, ὅς τις ἐζήτει τὸν Πατέρα του, καὶ ἤλπισε νὰ τὸν εὕρῃ εἰς ἐκείνους τοὺς ὡραιοτάτους τόπους, ἐκυριεύθη τόσον ἀπὸ τὴν ἡδύτητα τῆς ἀναλλοιώτου ἐκείνης εὐδαιμονίας, ὥστε ἐπεθύμησε νὰ ἤθελεν εὕρει ἐκεῖ τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ἐμισε νὰ ἤθελεν εὕρει ἐκεῖ τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ἐμισε νὰ θλίβετο, ὅτι ἦτον καὶ ὁ ἴδιος ἀναγκασμένος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν μεταξὺ τῶν θνητῶν. Ἐδῶ, ἔλεγεν αὐτὸς, εὑρίσκεται ἡ ἀληθὴς ζωὴ, ἡ ἐδική μας δὲ ἄλλο δὲν εἶναι, εἰμὴ θάνατος. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον τὸν ἐξέπληξεν, ἦτον, ὅτι, ἐν ᾧ εἰς τὸν Τάρταρον εἶδε τιμωρουμένους πολλοὺς Βασιλεῖς, εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία ἔβλεπε πολλὰ ὀλίγους·

γους· ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκατάλαβεν, ὅτι ὀλίγοι Βασιλεῖς ἔχουσι σταθερότητα, καὶ εὐτολμίαν ἱκανὴν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν των ἐξουσίαν, καὶ νὰ ἀπορρίψωσι τὴν κολακείαν τόσων ἀνθρώπων, οἵτινες παροξύνουσι τὰ πάθη των· διὰ τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ Βασιλεῖς εἶναι πολλὰ σπάνιοι, καὶ τὸ περισσότερον μέρος εἶναι τόσον κακοὶ, ὥστε δὲν ἤθελον εἶσθαι δίκαιοι οἱ Θεοὶ, ἀνίσως μετὰ θάνατον δὲν τοὺς ἐτιμώρουν, ἀφ' οὗ τοὺς ὑπέφερον καταχρωμένους ἐπὶ ζωῆς των τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν.

Ὁ Τηλέμαχος, μὴ βλέπων τὸν Πατέρα του ἀναμέσον ἐκείνων τῶν Βασιλέων, ἠρεύνησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν νὰ εὕρῃ κἂν τὸν θεῖον Λαέρτην, τὸν Πάππον του. Ἐν ᾧ δὲ τὸν ἐζήτει ἀνωφελῶς, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν Γέρων τις σεβάσμιος καὶ μεγαλοπρεπής. Τὸ γῆρας του δὲν ὡμοίαζε μὲ ἐκεῖνο τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους τὸ βάρος τῶν χρόνων καταστρέφει ἀδυνάτους καὶ κεκυφότας. Ἐφαίνοντο μόνον εἰς αὐτὸν σημεῖά τινα, ὅτι πρὸ τοῦ θανάτου ἐστάθη γέρων ἐπὶ τῆς Γῆς· ἔβλεπέ τις εἰς αὐτὸν ἡνωμένας ὅλας τὰς χάριτας τῆς νεότητος, καὶ ὅλον τὸ σοβαρὸν τοῦ γήρατος, ἐπειδὴ αἱ χάριτες ἀναγεννῶνται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὑπεργήρους, ἅμα ἔμβωσιν εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία. Αὐτὸς ἐπροχώρει μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν Τηλέμαχον, καὶ τὸν ἐθεώρει μετ' εὐχαριστήσεως ὡς ἄνθρωπον, πολλὰ ἀγαπητὸν πρὸς αὐτόν. Ὁ Τηλέμαχος, ὅστις δὲν τὸν ἐγνώριζεν, ἔστεκε ταραγμένος καὶ ἀμφίβολος. Σὲ συγχωρῶ, ὅτι δὲν μὲ γνωρίζεις, ὦ φίλτατόν μοι τέκνον, τῷ εἶπεν ὁ Γέρων. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀρκείσιος (1), Πατὴρ τοῦ Λαέρτου, ἀποθανὼν ὀλίγον

(1) Ὁ Ἀρκείσιος ἦτον Υἱὸς τοῦ Διός, καὶ Πατὴρ τοῦ Λαέρτου, καθὼς λέγει ὁ Ὀδυσσεὺς, διαφερόμενος μετὰ τοῦ Αἴαντος, παρὰ Ὀβιδίῳ· (Ulysses apud Ovidium contra Aiacem,

Nam mihi Laertes Pater est, Arcesius illi,
Jupiter huic, (scilicet Arcesio) condidit etc.

δηλαδὴ, εἰς ἐμένα Πατὴρ ἐχρημάτισεν ὁ Λαέρτης, Υἱὸς τοῦ Ἀρκεισίου, τοῦ γεννηθέντος ἐκ τῆς σπορᾶς τοῦ Διός.

γον τι πρὶν νὰ πορευθῇ ὁ Ἔγγονός μου Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρῳάδος πολιορκίαν. Τότε σὺ ἦσο ἀκόμη βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τροφοῦ σου, καὶ ἀπὸ τότε ἐγὼ συνέλαβον περὶ σοῦ μεγάλας ἐλπίδας, αἱ ὁποῖαι κατὰ ἀλήθειαν δὲν ἀπέβησαν σφαλεραὶ, ἐπειδὴ σὲ βλέπω, ὅτι κατέβης εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος ζητῶν τὸν Πατέρα σου, καὶ ὅτι οἱ Θεοὶ συντρέχουσιν εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιχείρησιν. Σὲ ἀγαποῦσιν οἱ Θεοὶ, ὦ εὐτυχέστατον τέκνον, καὶ σοὶ ἑτοιμάζουσι δόξαν, ἡ ὁποία εἶναι ἴση μὲ ἐκείνην τοῦ Πατρός σου Ὀδυσσέως. Ὦ ἐγὼ εὐτυχὴς, ὅτι σὲ βλέπω πάλιν! Παῦσαι τοῦ νὰ ζητῇς τὸν Ὀδυσσέα ἐδῶ εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, ἐπειδὴ αὐτὸς ζῇ ἀκόμη, καὶ διατρεῖται ἐν τοῖς ζῶσι, διὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸν οἶκόν μας εἰς τὴν Ἰθάκην. Ὁ ἴδιος Λαέρτης ἀπολαμβάνει ἀκόμη τὰς ζωτικὰς αὔρας, μ' ὅλον ὅτι βεβαρυμένος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς χρόνους, καὶ ἀναμένει νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Υἱός του Ὀδυσσεὺς, διὰ νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρέρχονται οἱ ἄνθρωποι ὡς τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα τὸ πρωὶ ἀνθίζουσι, καὶ πρὸς ἑσπέραν μαραίνονται καὶ καταπατοῦνται ἀπὸ τοὺς ὁδοιπόρους. Ῥέουσι μὲ μεγάλην ταχύτητα αἱ γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὰ ὕδατα ἑνὸς βιαίου

βιαίου χειμάρρου. Δὲν εἶναι κἀνὲν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ κρατήσῃ τὸν καιρὸν, ὅς τις φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ σύρει ὄπισθέν του ὅλα τὰ πράγματα, ὅσα φαίνονται πλέον ἀσάλευτα. Σὺ ὁ ἴδιος, ὦ ἠγαπημένον μοι Τέκνον, σὺ ὁ ἴδιος, ὅς τις ἀπολαμβάνεις ἤδη μίαν νεότητα τόσον τρυφερὰν καὶ πλουσίαν εἰς ἡδονὰς, ἐνθυμήσου, ὅτι αὐτὴ ἡ ὡραία καὶ εὐφρόσυνος ἡλικία δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ἓν ἄνθος, τὸ ὁποῖον μόλις θέλει ἀνθήσει, καὶ εὐθὺς θέλει ξηρανθῆ· θέλεις ἰδεῖ τὸν ἑαυτόν σου μετηλλαγμένον, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃς. Ἡ θελκτικὴ ὡραιότης, αἱ γλυκεῖαι ἡδοναὶ, αἵτινες σὲ συντροφεύουν, ἡ ὑγεία, ἡ εὐρωστία, ἡ χαρὰ, ἀφανίζονται ταχέως ὡς εὐχάριστον ὄνειρον, οὔτε θέλει μείνει ἄλλο εἰς τὴν μνήμην σου, εἰμὴ λυπηρὰ τῶν παρελθόντων ἀνάμνησις. Θέλει ἔλθει τὸ ἀδύνατον γῆρας, τὸ ὁποῖον εἶναι πάσης ἡδονῆς ἐχθρὸς, νὰ ῥυτιδώσῃ τὸ πρόσωπόν σου, νὰ κυρτώσῃ τὸ σῶμά σου, νὰ ἀδυνατήσῃ τὰ μέλη σου, νὰ ξηράνῃ εἰς τὴν καρδίαν σου τὰς πηγὰς τῆς χαρᾶς, νὰ σοὶ καταστήσῃ ἀηδὲς τὸ παρὸν, φοβερὸν τὸ μέλλον, καὶ νὰ σοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν αἴσθησιν παντὸς ἄλλου πράγματος, ἐξαιρουμένου τοῦ πόνου καὶ τῆς λύπης. Αὐτὸν τὸν καιρὸν τὸν στοχάζεσαι πολλὰ μακρὰν, πλανᾶσαι ὅμως, ὦ Τέκνον μου! σπουδαίως θέλει φθάσει, καὶ ἰδοὺ ἐν ἀκαρεῖ φθάνει· δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔρχεται μὲ τόσην ταχύτητα· καὶ τὸ παρὸν, τὸ ὁποῖον φεύγει, εἶναι ἤδη πολλὰ μακρὰν, ἐπειδὴ χάνεται εἰς τὴν ἰδίαν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν συνομιλοῦμεν, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Μὴν ἐλπίζεις λοιπὸν ποτὲ, ὦ υἱέ μου, εἰς τὰ παρόντα, ἀλλὰ μόνον ἐνδυναμοῦ εἰς τὴν δυσχερῆ καὶ τραχεῖαν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς διὰ τῆς προνοίας τοῦ μέλλοντος. Ἑτοί-

μα-

μασον εἰς τὸν ἑαυτόν σου, μὲ τὴν καθαρότητα τῶν ἠθῶν, καὶ μὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀγάπην τῆς ἀρετῆς, ἕνα τόπον εἰς ταύτην τὴν εὐδαίμονα καταιγίαν τῆς εἰρήνης. Σὺ θέλεις μεταϊδεῖ τέλος πάντων τὸν Πατέρα σου ἀναλαμβάνοντα τὰ σκῆπτρα τῆς Βασιλείας εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ μέλλεις νὰ βασιλεύσῃς ὕστερον ἀπὸ αὐτόν. Ναὶ, ἐγεννήθης διὰ νὰ λάβῃς τὸ σκῆπτρον τῆς Βασιλείας παρ' αὐτοῦ· ἀλλὰ, φεῦ! πόσον ἡ κατάστασις τῶν Βασιλέων εἶναι ἀπατηλή! Ὅταν τὴν θεωρῶσιν οἱ ἄνθρωποι μακρόθεν, ἄλλο δὲν βλέπουσιν, εἰμὴ τρυφὰς, λάμψιν, μεγαλειότητα, καὶ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἐγγύθεν τὸ πᾶν εἶναι ἀκανθῶδες. Ὁ ἰδιώτης δύναται νὰ ζήσῃ, χωρὶς ὄνειδος, ζωὴν τερπνὴν, ἄδοξον καὶ ἀμέριμνον· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς δὲν δύναται, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν τιμήν του, νὰ προτιμήσῃ τοιαύτην ζωὴν γλυκεῖαν καὶ ἀμέριμνον ἀπὸ τὰς βαρέας ὑπουργίας τῆς διοικήσεως. Αὐτὸς εἶναι ὑπόχρεως νὰ θυσιάζῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπηκόων του, καὶ δὲν τῷ εἶναι συγκεχωρημένον νὰ φροντίσῃ ποτὲ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Τὰ μικρότερά του σφάλματα ἔχουσι μυρία ἀποτελέσματα, ἐπειδὴ προξενοῦσι τὴν δυστυχίαν τῶν Ἐθνῶν, καὶ ἐνίοτε διὰ πολλοὺς αἰῶνας. Ἔχει χρέος ὁ Βασιλεὺς νὰ ταπεινώνῃ τὴν αὐθάδειαν τῶν κακῶν, νὰ ὑπερασπίζηται τὴν ἀθωότητα, καὶ νὰ ἀφανίζῃ τὰς ψευδεῖς διαβολάς. Δὲν ἐξαρκεῖ μόνον τὸ νὰ μὴ κακοποιῇ τινὰ, ἀλλὰ χρεωστεῖ νὰ πράττῃ ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα ἀγαθὰ καὶ ἐπωφελῆ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχει χρείαν τὸ Βασίλειον· δὲν ἐξαρκεῖ νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐμποδίζῃ καὶ τὰς τῶν ἄλλων κακοπραγίας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ πράξωσι, μὴν ὄντες χαλινωμένοι. Φοβοῦ λοιπὸν, ὦ Τέκνον μου! φοβοῦ μίαν

στά-

στάσιν τόσον κινδυνώδη, ὁπλίσθητι ἀπὸ γενναιότητα ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου, ἐναντίον τῶν παθῶν σου, καὶ ἐναντίον τῶν πολλάκων.

Λέγων αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Ἀρκεῖσιος, ἐφαίνετο κινούμενος ἀπὸ θεῖον πῦρ, καὶ ἐδείκνυεν εἰς τὸν Τηλέμαχον πρόσωπον πλῆρες συμπαθείας διὰ τὰ καπά, μὲ τὰ ὁποῖα εἶναι συνωδευμένη ἡ βασιλικὴ ἐξουσία. Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος, ἔλεγεν αὐτὸς, λαμβάνῃ τὴν κυβέρνησιν, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἑαυτόν του, τοιαύτη κυβέρνησις εἶναι τυραννία θηριώδης. Ὅταν πάλιν τὴν ἀναδέχηται, διὰ νὰ ἐκπληρώνῃ τὰ χρέη του, καὶ νὰ διοικῇ πλῆθος λαοῦ ἄπειρον κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καθ' ὃν κυβερνᾷ ἕνας Πατὴρ τοὺς υἱούς του, τότε εἶναι δουλεία βαρυτάτη, ἥτις ἀπαιτεῖ μεγαλοψυχίαν καὶ ὑπομονὴν Ἡρωϊκήν· εἶναι δὲ βέβαιον, ὅτι ὅσοι μὲ ἀληθῆ ἀρετὴν ἐβασίλευσαν ἐπὶ τῆς Γῆς, ἔχουσιν ἐνταῦθα ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἡ παντοδυναμία τῶν Θεῶν δύναται νὰ δώσῃ πρὸς σύστασιν ἐντελοῦς εὐδαιμονίας.

Ἐν ᾧ ὁ Ἀρκεῖσιος οὕτως ὡμίλει, εἰσήρχοντο οἱ ἔμφρονες λόγοι του ἕως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τοῦ Τηλεμάχου, καὶ ἐνετυπώνοντο εἰς αὐτὴν, καθὼς ἐντυπώνονται εἰς τὸν χαλκὸν αἱ μορφαὶ, τὰς ὁποίας ὁ ἔξοχος τεχνίτης διαχαράττει εἰς αὐτὸν, θέλων νὰ τὰς παραστήσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἐσχατωτέρας γενεᾶς· αὐτοὶ ἦσαν ὡς μία φλὸξ λεπτὴ, διερχομένη εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ νέου Τηλεμάχου, ὁ ὁποῖος ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὅλον φλεγόμενον, καὶ θεία τις δύναμις ἐφαίνετο ὡς νὰ διέλυεν ἔνδοθεν τὴν καρδίαν του· κατηναλίσκετο κρυφίως ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ἐνδότατον τοῦ ἑαυτοῦ του ἔφερε· δὲν ἠδύνατο, οὔτε νὰ τὸ περιλάβῃ, οὔτε νὰ τὸ ὑποφέρῃ, οὔτε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοι-

τοιαύτην βιαίαν ἐντύπωσιν· τοῦτο ἦτον αἴσθημα ζωηρὸν καὶ γλυκύτατον, μεμιγμένον μέ τινα βάσανον, ἱκανὴν νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ζωήν.

Ἄρχισεν ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος νὰ ἀναπνέῃ μὲ περισσοτέραν ἐλευθερίαν, καὶ θεωρῶν προσεκτικῶς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρκεισίου, ἐγνώρισεν, ὅτι ὡμοίαζε μεγάλως μὲ τὸ τοῦ Λαέρτου· τῷ ἐφαίνετο προσέτι, ὅτι ἐνθυμεῖτο νὰ εἶδεν εἰς τὸν Πατέρα του Ὀδυσσέα χαρακτῆράς τινας ἐκείνης τῆς ὁμοιότητος, ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς ὑπῆγεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος πολιορκίαν. Ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἐκίνησε τὴν καρδίαν του· δάκρυα γλυκέα, μεμιγμένα μετὰ χαρᾶς, ἔτρεξαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐναγκαλισθῇ ἄνθρωπον τοσοῦτον παρ' αὐτοῦ ἠγαπημένον, ἀλλὰ ματαίως ἐπεχείρισθη τοῦτο πολλάκις. Ἔφευγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Τηλεμάχου ἐκείνη ἡ ματαία σκιὰ, ἐν ᾧ ἤθελε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, καθὼς φεύγει ἕν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον πλανᾷ τοὺς κοιμωμένους, ἐν ᾧ νομίζωσιν, ὅτι τὸ ἀπολαμβάνουν· πότε τὸ διψασμένον στόμα τοῦ ὑπνώττοντος ἀνθρώπου ἀκολουθεῖ ἓν ὕδωρ φεῦγον, πότε κινοῦνται τὰ χείλη του, διὰ νὰ συναρθρώσωσι λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ προφέρῃ ἡ ναρκωμένη του γλῶσσα· ἐκτείνονται αἱ χεῖρές του μὲ ὁρμὴν, ἀλλὰ δὲν περιλαμβάνουσι τίποτε· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Τηλέμαχος δὲν δύναται νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης του· βλέπει τὸν Ἀρκείσιον, τῷ ὁμιλεῖ, τὸν ἀκούει, καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν ἐγγίξῃ· τελευταῖον τὸν ἐρωτᾷ, ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους περὶ αὐτὸν ἔβλεπε.

Σὺ βλέπεις, ὦ Τίμου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ σοφὸς Γέρων, ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἐχρημάτισαν ὁ στολισμὸς τοῦ αἰῶνός των, ἡ δόξα καὶ ἡ εὐτυχία

τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Βλέπεις τὸν μικρὸν ἀριθμὸν ἐκείνων τῶν Βασιλέων, οἵτινες ἔγιναν ἄξιοι τοῦ Βασιλικοῦ σκήπτρου, καὶ ἐπεῖχον τόπον Θεῶν, πληρώσαντες μὲ πίστιν τὸ χρέος των ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους βλέπεις πολλὰ πλησίον τῶν Βασιλέων, ἀλλὰ διαχωρισμένους ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μικρὸν νέφος, ἔχουσι δόξαν ὀλίγον τι μικροτέραν· αὐτοὶ εἶναι Ἥρωες κατὰ ἀλήθειαν, ἡ ἀνταμοιβὴ ὅμως τῆς ἀνδρείας των, καὶ τῶν στρατιωτικῶν των κατορθωμάτων, δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ ἐκείνην τῶν Βασιλέων, οἵτινες εἰς τὴν Γῆν ἐχρημάτισαν φρόνιμοι, δίκαιοι, καὶ εὐεργετικοί. Σὺ βλέπεις τὸν Θησέα, ἀναμέσον ἐκείνων τῶν Ἡρώων, ὀλίγον μελαγχολικὸν εἰς τὸ πρόσωπον, ἐπειδὴ μισθάνθη τὴν δυστυχίαν τοῦ ὅτι ἐφάνη πολλὰ εὔπιστος εἰς τοὺς λόγους μιᾶς γυναικὸς στλάνου, καὶ λυπεῖται ἀκόμη, ὅτι ἐζήτησεν ἀδίκως ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ του Ἱππολύτου (1). Εὐτυχὴς αὐτὸς ἀνίσως δὲν ἦτον τοσοῦ-

(1) Ὁ Ἱππόλυτος ἦτον Υἱὸς τοῦ Θησέως ἐκ τῆς Ἱππολύτης, Βασιλίσσης τῶν Ἀμαζόνων, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς γυναῖκα προστάξει τοῦ Ἡρακλέους. Ἦτο μέγας φύλαξ τῆς σωφροσύνης, διὰ τὸ ὁποῖον, Φαῖδρα ἡ μητρυιά του, καὶ ἀδελφὴ τῆς Ἀριάδνης, εἰς τὴν ἀπουσίαν τοῦ Θησέως, μὴ δυνηθεῖσα νὰ τὸν καταπείσῃ εἰς αἰσχρὰν μίξιν, τὸν κατηγόρησεν ἔπειτα, ὅτι ἠθέλησε νὰ τὴν βιάσῃ. Τοῦτο μαθὼν ὁ Θησεὺς ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν ἀνεύθυνον Ἱππόλυτον, ὁ ὁποῖος εὐθὺς ἔφυγεν ἐποχούμενος ἅρματι, ἀλλ' ὁ Ποσειδῶν διὰ δεήσεως τοῦ Θησέως ἔστειλε θαλασσίους Μόσχους, οἱ ὁποῖοι ἐφόβισαν τοὺς Ἵππους, καὶ οὕτως αὐτοὶ ἐξέσχισαν τὸν Ἱππόλυτον. Ἀλλὰ τοῦτον ἀνέστησεν ὁ Ἀσκληπιὸς διὰ παρακλήσεως τῆς Ἀρτέμιδος. Αὐτὸς ἔπειτα κατέλιπε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἰταλίαν κληθεὶς Virbius ἤτοι Virbis, δηλ. ὢν Ἀνὴρ δίς. Ἠδὶ Φαῖδρα βρόχῳ τελευταῖον κατέλυσε τὴν ζωήν της.

σοῦτον ταχὺς καὶ εὔκολος εἰς θυμόν! Ἴδε ὁμοίως τὸν Ἀχιλλέα, στηριζόμενον ἐπὶ τὸ δόρυ του, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ σταθῇ ὄρθιος εἰς τοὺς πόδας του, διὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβε πληγὴν ἀπὸ τὸν ἄνανδρον Πάριδα εἰς τὴν πτέρναν, ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς θάνατον. Οἱ Θεοὶ ἤθελον τῷ συγχωρήσει νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ γῆς πολὺν καιρόν, ἀνίσως ἦτον φρόνιμος, δίκαιος, καὶ μέτριος, ὅσον ἦτον μεγαλόψυχος· εὐσπλαγχνισθέντες ὅμως τοὺς Φθιώτας καὶ Δόλοπας, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὁποίων ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ φύσιν ἔπρεπε νὰ διαδεχθῇ τὸν Πηλέα, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑποβάλωσι τόσους λαοὺς εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑνὸς ἀνδρὸς ὁρμητικοῦ, ὅς τις ἦτον πλέον ταχὺς εἰς ὀργήν, παρ' ὅσον εἶναι ἡ πλέον ἐξηγριωμένη θάλασσα. Αἱ Μοῖραι ἔκοψαν τὸ νῆμα τῶν ἡμερῶν του, καὶ τοιοῦτος Ἥρως ἐφάνη ὡς ἄνθος, τὸ ὁποῖον μόλις ἀνοίγει, καὶ εὐθὺς κόπτεται ἀπὸ τὸ ἄροτρον, καὶ ξηραίνεται πρὶν νὰ τελειώσῃ ἡ ἰδία ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἤνθησεν. Οἱ Θεοὶ τὸν μετεχειρίσθησαν, καθὼς μεταχειρίζονται τοὺς χειμάρρους, καὶ τὰς καταιγίδας, διὰ νὰ τιμωρῶσι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰ πταίσματά των· μετεχειρίσθησαν αὐτὸν, διὰ νὰ καταθαφίσωσι τὰ τείχη τῆς Τρωάδος, νὰ παιδεύσωσι τὴν ἐπιορκίαν τοῦ Λαομέδοντος, καὶ τοὺς ἀδίκους ἔρωτας τοῦ Πάριδος. Ἀφ' οὗ δὲ τὸν κατέστησαν τοιουτοτρόπως ὄργανον τῶν ἐκδικήσεών των, κατεπραύνθησαν τέλος πάντων, καὶ παραβλέψαντες τὰ δάκρυα τῆς Θέτιδος, δὲν ἄφησαν περισσότερον καιρὸν τὸν νέον τοῦτον Ἥρωα ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ φθείρῃ τὰς Πόλεις, καὶ τὰ Βασίλεια, καὶ νὰ ταράξῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀλλὰ βλέπεις τοῦτον τὸν ἄλλον μὲ τὸ ἄγριον ἐκεῖ-

ἐκεῖνο πρόσωπον; Αὐτὸς εἶναι ὁ Αἴας, Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, καὶ ἐξάδελφος τοῦ Ἀχιλλέως. Ἠξεύρεις ἀναμφιβόλως πόσον ἔνδοξον ἐχρημάτισε τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς πολέμους. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλέως, αὐτὸς διϊσχυρίσθη, ὅτι τὰ ὅπλα ἐκείνου τοῦ Ἥρωος δὲν ἠδύναντο νὰ δοθῶσιν εἰς ἄλλον, εἰμὴ εἰς αὐτόν. Ὁ Πατήρ σου ἐστοχάσθη, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τοῦ τὰ παραχωρήσῃ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἔκριναν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ὀδυσσέως. Ὁ δὲ Αἴας ἀπελπισθεὶς ἐθανατώθη ἰδιοχείρως, καὶ ἀκόμη φαίνονται ἐντετυπωμένα εἰς τὸ πρόσωπόν του ὁ θυμὸς καὶ ἡ λύσσα. Φυλάξου μὴ τῷ πλησιάσῃς, ὦ Τέκνον μου, ἐπειδὴ ἤθελε στοχασθῇ, ὅτι θέλεις νὰ τὸν ὑβρίσῃς εἰς τὰς δυστυχίας του, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ ἔχωμεν εὐσπλαγχνίαν εἰς τὰς συμφοράς του. Δὲν βλέπεις πῶς μᾶς θεωρεῖ μὲ ὀργήν, καὶ ἐμβαίνει μετὰ σπουδῆς εἰς ἐκεῖνο τὸ μικρὸν καὶ σκιώδες δάσος, ἐπειδὴ τῷ εἶναι μισητὴ ἡ θεωρία μας; Ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους σὺ βλέπεις τὸν Ἕκτορα, ὁ ὁποῖος ἤθελε χρηματίσει ἀήττητος, ἐὰν δὲν ἦτον εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπὶ γῆς ὁ Υἱὸς τῆς Θέτιδος. Ἰδοὺ ὁ Ἀγαμέμνων διαβαίνων, καὶ φέρων ἀκόμη μεθ' ἑαυτοῦ τὰ σημεῖα τῆς ἀπιστίας τῆς Κλυταιμνήστρας. Φρίττω, ὦ Υἱέ μου, συλλογιζόμενος τὰς δυστυχίας ταύτης τῆς τοῦ ἀσεβοῦς Ταντάλου οἰκογενείας. Ἡ διχόνοια τῶν δύω ἀδελφῶν Ἀτρέως καὶ Θυέστου ἐγέμισεν τὸν οἶκον τοῦτον ἀπὸ αἱματοχυσίας, καὶ ἀπὸ φρικτὰς κακουργίας. Βαβαί! μία ἁμαρτία πόσας ἄλλας ἑλκύει μεθ' ἑαυτῆς! Ἐπιστρέφας ὁ Ἀγαμέμνων ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῆς Τρῳάδος ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ἦτον Ἀρχιστράτηγος, δὲν ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ ἀπολαύσῃ ἐν εἰρήνῃ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε δόξαν. Τοιαύτη σχεδὸν εἶναι ἡ τύ-

τύχη ὅλων τῶν Καταχθονίων. Ὅλοι οὗτοι οἱ Ἄνδρες, τοὺς ὁποίους βλέπεις, ἐχρημάτισαν φοβεροὶ εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ὄχι εὐμενεῖς καὶ ἐνάρετοι, καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκονται τεθειμένοι εἰς τὴν δευτέραν κατοικίαν τῶν Ἠλυσίων πεδίων.

Οὗτοι, οἵτινες εἶναι ἐδῶ μετ' ἐμοῦ, ἐβασίλευσαν μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἠγάπησαν τοὺς λαούς των· αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀληθεῖς φίλοι τῶν Θεῶν. Ἐν ᾧ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων, μὴ συλλογιζόμενοι ἄλλο τι, εἰμὴ τὰς ἔριδας, καὶ τοὺς πολέμους, διαφυλάττωσι καὶ ἐντεῦθα ἀκόμη τὰς φροντίδας των καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς παλαιᾶς των φύσεως, ἐν ᾧ μεταπλαίωσιν ἀνωφελῶς τὴν ὁποίαν ἔχασαν ζωήν· καὶ θλίβωνται, ὅτι ἔμειναν σκιαὶ ἀδύνατοι καὶ μάταιαι· οὗτοι οἱ δίκαιοι Βασιλεῖς, καθαρισθέντες ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ θεῖον φῶς, τὸ ὁποῖον τοὺς τρέφει, δὲν ἔχουσί τι νὰ ἐπιθυμήσωσι πρὸς τελείωσιν τῆς εὐτυχίας των. Αὐτοὶ θεωροῦσι μὲ εὐσπλαγχνίας ὄμμα τὰς τῶν θνητῶν ἀνησυχίας, καὶ αἱ μεγαλήτεραι ὑποθέσεις, αἵτινες ταράττουσι τοὺς φιλοδόξους ἀνθρώπους, τοῖς φαίνονται παίγνια νηπιώδη. Ἡ καρδία των εἶναι ἐμπεπλησμένη ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετήν, τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς πηγῆς αὐτῆς ἀρύονται· δὲν πάσχουσι τὸ παραμικρὸν οὔτε παρ' ἄλλων, οὔτε ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ των· δὲν εἶναι πλέον ὑποκείμενοι εἰς ἐπιθυμίας, εἰς χρείας, εἰς φόβους, τὸ πᾶν ἐτελείωσε δι' αὐτούς, ἐκτὸς μόνης τῆς χαρᾶς, ἥτις μένει ἀτελεύτητος.

Θεώρησον, ὦ Τέκνον μου, τὸν Ἴναχον (1), ἐκεῖ-

(1) Ὁ Ἴναχος ἦτον ὁ πρῶτος Βασιλεὺς τοῦ Ἄργους. Εἶχε θυγατέρα τὴν Ἰώ, τὴν ὁποίαν, ἐρασθεὶς ὁ Ζεύς, ἐλα-

κεῖνον τὸν παλαιὸν Βασιλέα, παρ' οὗ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐθεμελιώθη τὸ Βασίλειον τοῦ Ἄργους. Σὺ τὸν βλέπεις, μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ γηρατεῖά του, πόσον εἶναι χαροποιὸς καὶ μεγαλοπρεπής· βλαστάνουσιν ὑπὸ τῶν ποδῶν του τὰ ἄνθη, καὶ τὸ βῆμά του εἶναι τόσον ἐλεύθερον καὶ ἐλαφρὸν, ὥστε ὁμοιάζει μὲ τὸ πέταμα τῶν ὀρνέων. Κρατεῖ εἰς τὰς χεῖράς του λύραν ἐλεφαντίνην, καὶ κυριευόμενος ἀπὸ αἰώνιον ἐνθουσιασμὸν, ψάλλει τὰ θαυμάσια τῶν Θεῶν. Ἀπὸ τὴν καρδίαν καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἐξέρχεται εὐωδία αὐράνιος. Ἡ ἁρμονία τῆς φωνῆς του καὶ τῆς λύρας του ἤθελεν ἐνθουσιάσει καὶ Θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Ἀντεμείφθη δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπειδὴ ἠγάπησε τὸ Ἔθνος, τὸ ὁποῖον συνήγαγεν εἰς τὴν νέαν του Πόλιν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωκε νόμους.

Ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους δύνασαι νὰ ἰδῇς μεταξὺ τῶν μυρσινῶν ἐκείνων Κέκροπα (1) τὸν Αἰγύπτιον,

ὅς

λαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν Κρήτην. Τοῦτο ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τοὺς Ποιητὰς νὰ πλάσωσιν, ὅτι, ἀπατηθεῖσα παρὰ τοῦ Διός, μετεβλήθη εἰς Δάμαλιν παρὰ τῆς Ἥρας, εἰς φυλακὴν τῆς ὁποίας διωρίσθη ὁ Ἄργος (ὡς δεδήλωται σελ. 15. ἐν τοῖς σχολίοις). Ὁ Ἶναχος φαίνεται ἐκ τῆς χρονολογίας, ὅτι ἦτον ἰσόχρονος μὲ τὸν Ἀβραάμ. Τὸ Βασίλειον τοῦ Ἄργους ἤρξατο ἐν ἔτει 1080 πρὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, ἀπὸ Κτίσεως Κόσμου 2148 (κατὰ τὸν Εὐσέβ.,) καὶ πρὸ Χριστοῦ 1850, ἢ κατ' ἄλλους 1970.

(1) Ὁ Κέκροψ, ὁ Κάδμος, καὶ ὁ Δαναὸς ἐφάνησαν ὁμοῦ· ὁ πρῶτος εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁ δεύτερος εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ ὁ τρίτος εἰς τὴν Ἀργολίδα. Ὁ μὲν ἐτ. πρὸ Χριστοῦ 1556. ὁ δὲ 1519, καὶ ὁ τρίτος 1586. Ἡ Ἀποικία τοῦ Κέκροπος κατήγετο ἀπὸ τὴν Πόλιν τῆς Αἰγύπτου Σαΐδα. Ἄφησεν αὐτὸς τοὺς εὐτυχεῖς τόπους τοῦ Νείλου, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν δουλείαν ἑνὸς σκληροῦ Τυράννου, καὶ ἀφ' οὗ ἔπλευσεν ἱκα-

κανὸν καιρὸν, ἔφθασεν εἰς τοὺς Λιμένας τῆς Ἀττικῆς, κατοικημένους ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ ἕνα Λαὸν, τὸν ὁποῖον εἶχον ὑποδουλώσει οἱ ἄγριοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἄκαρποι τόποι των δὲν τοῖς ἔδιδον τροφήν τινα, καὶ ὄντες ἀδύνατοι δὲν ἔδιδον ὑποψίαν φόβου εἰς τοὺς γειτνιάζοντας. Ὄντες οὕτως ἀκαλλιέργητοι, εὐθὺς ἠνώθησαν ἑκουσίως μὲ ἐκείνους τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν δυσπυχιῶν των εἶχον μεγαλητέραν μάθησιν. Εὐθὺς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἐσύστησαν ἓν σῶμα. Ἀλλ' οἱ πρῶτοι ἔλαβον τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν δευτέρων, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ τοῖς δοθῇ διὰ τὴν μεγαλητέραν των μάθησιν, καὶ ὁ Κέκροψ ὡς ἀρχηγὸς καὶ τῶν δύω Γενῶν, ἠβουλήθη νὰ κατασταθῇ εὐτυχῆ τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον οἰκειοποιήθη ὡς Πατρίδα του. Ἐδειξε γλυκείας τροφὰς, ἀπορρίψας τοὺς ἀγρίους καρποὺς τῶν Βαλάνων, ἐδίδαξε τὸν τρόπον τῆς αὐξήσεως των, ἔσπειρε διάφορα γεννήματα εἰς τὴν Γῆν, μετέφερε τὸν καρπὸν τῶν Ἐλαιῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἀντήμειψε τοὺς κόπους τῶν Γεωργῶν μὲ ἀγνώριστα δένδρα πλουτισμένα ἀπὸ καρπούς. Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἐλάτρευον Θεούς, χωρὶς νὰ ἦναι εἰς αὐτοὺς γνωστὰ τὰ ὀνόματά των. Αἱ ξέναι Ἀπρικίαι ἔδωκαν εἰς τοὺς ἰδίους Θεοὺς τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὴν Αἴγυπτον, Λυδίαν καὶ Φοινίκην, καὶ ἐχάρισαν εἰς κάθε Θεὸν διωρισμένους τόπους καὶ κατ' ἰδίαν ἐξουσίας. Ἡ πολιτεία τοῦ Ἄργους ἀφιερώθη εἰς τὴν Ἥραν, αἱ Ἀθῆναι εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, αἱ Θῆβαι εἰς τὸν Διόνυσον, κτλ. Ὁ Κέκροψ ηὔξησε τὴν εὐλάβειαν τοῦ κοινοῦ Λαοῦ, ὠνόμασε τὸν πρῶτον Θεὸν Ὕψιστον, καὶ ἔκτισε παντοχοῦ Βωμοὺς καὶ Ναοὺς, δὲν ἐσυγχώρησεν ὅμως νὰ χύνηται ἐν αὐτοῖς αἷμα ζώων, ἀλλὰ νὰ προσφέρηται θυσίαι ἁρμοδιώτεραι εἰς τὴν ἁγαθότητά των, συνισταμένη ἀπὸ ἀστάχεις, ἢ ἀπὸ γεννήματα, ὡς ἀπαρχὰς τοῦ θερισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπλούτιζον οἱ Θεοὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἀπὸ πλακοῦντας, ὡς προσφορὰν τῆς φιλοπονίας. Ὅλαι αἱ διαταγαὶ τοῦ Κέκροπος ἦσαν πλήρεις σοφίας καὶ φιλανθρωπίας. Ἐσύστησεν ἓν Κριτήριον, τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἔγινε πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ ἦτο τὸ Κριτήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐτέλει ποτὲ ἄδικον ἢ ἀξιοκατάκριτον ἀπόφασιν, ἀλλ' ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς Δικαιοσύνης. Διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τοὺς Λαούς του διὰ τῆς ἐνώσεως ἀπὸ τὰ κακὰ τῶν ἐπερχομένων πειρατῶν καὶ τῶν λῃστῶν, ἔβαλε τὰ θεμέλια τῶν Ἀθηνῶν ἐπάνω εἰς τὸν λό-

φον,

ὅς τις πρῶτος ἐβασίλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας (1), Πό-

φον, ὅπου μέχρι τοῦδε ἵστανται, καὶ ἔκτισεν ἄλλας ἑνδεκα πολιτείας εἰς διάφορα μέρη. Ὁ Κέκροψ, βασιλεύσας 50 ἔτη, ἀπέθανεν. Εἶχε γυναῖκα τὴν θυγατέρα ἑνὸς ἐγχρίτου κατοίκου τῆς Ἀττικῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ἐγέννησεν ἕνα Υἱόν, ὃς τις πρὸ αὐτοῦ ἀπέθανε, καὶ τρεῖς θυγατέρας. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐτίμησαν ὡς Θεόν. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐφύλαττον τὸν τάφον του εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἡ μνήμη του ἐχαράχθη μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας εἰς τὴν καταρίθμησιν τῶν Ζωδιακῶν ἀστέρων, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὑδροχόου. Μετὰ τοῦτον διεδέχθη τὴν Βασιλείαν ὁ Κραναός, ἀλλὰ, διωχθέντος αὐτοῦ, τὴν ἔλαβεν ὁ Θετταλὸς Ἀμφικτύων, Υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἕλληνος· διὰ τοῦτο τὸ περικλεὲς ὄνομα τῶν Ἑλλήνων ἔχει τὴν ἀρχήν του ἀπὸ τὸν Ἕλληνα, τὸν Υἱὸν τοῦ Δευκαλίωνος, Βασιλέως τῆς Θεσσαλίας. — Πλάτων ἐν Τιμ. τομ. γ'. σελ. 21. Θεόπομπ. ἐν τῇ τοῦ Εὐσεβ. Εὐαγγελ. Προπ. βιβ. ά. κεφ. ά. Διόδ. Σικ. βιβ. ά. Θουκυδ. βιβ. ά. κεφ. β'. Ἡρόδ. β'. Ὑγίν. μυθ. 143. Ἀπολλόδ. βιβ. γ'. σελ. 257.

(1) Αἱ Ἀθῆναι, κοινῶς Ἀθήνα, ἤτο τὸ πάλαι ἡ Μητρόπολις τῆς Ἀττικῆς, ἐκλαμπροτάτη καὶ διάσημος εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κέκροπος, καὶ ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀφιερώθη, ὥσπερ ἡ Ἐλευσὶν εἰς τὴν Δήμητρα. Εἰς αὐτὴν τὴν Πόλιν ἐσύναξεν ὁ Θησεὺς, ὁ διάδοχος τοῦ Πατρός του Αἰγέως, τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι τὸ πρῶτον ἦσαν σποράδην κατὰ Δήμους, ὅτε διεμοίρασε τὴν Ἀττικὴν εἰς 12 Μέρη διαχωρισμένα. Ὁ Θησεὺς ἔδωκε νὰ καταλάβωσιν οἱ Λαοὶ τὰ κέρδη μιᾶς κοινῆς κυβερνήσεως, καὶ ἀπὸ 12 Προάστεια (ἤ ἐπαρχίας) διῃρημένας εἰς 180 χώρας, συνέστησε μίαν μόνην, ὅπου ἠνώθη ὅλη ἡ ἐξουσία. Ὅθεν ὕστερον ἑώρταζον οἱ Ἀθηναῖοι τῇ 15 ἡμέρᾳ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος Μηνός, ἤτοι τοῦ Κρονίου, ἡ Μετοίκια, ὅπερ καὶ Θησεῖα, καὶ Παναθήναια ἐκάλουν. Κεῖται αὕτη ἡ Πόλις μεταξὺ τῆς Ἐλευσῖνος καὶ τοῦ Σουνίου Ἀκρωτηρίου, τῆς ὁποίας τὰ μέρη πάλαι ἦσαν τρία (κατὰ τὸν Θουκυδίδην), τὸ Ἄστυ, ἤτοι αἱ Ἀθῆναι, τὸ Μακρὸν Τεῖχος, καὶ οἱ Λιμένες, τὸ Φαληρικὸν δηλ. ὁ Πειραιεὺς, καὶ

ἡ

ἡ Μουνυχία. Ἐχρημάτισεν αὕτη ἡ Πόλις Μήτηρ καὶ τροφὸς πασῶν τῶν Ἐπιστημῶν. Καλεῖται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου, Παίδευσις Ἑλλάδος, ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, κοινὸν πάντων ἀνθρώπων Παιδευτήριον, ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, Σοφῶν οἰκητήριον, ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου, Σοφίας Πρυτανεῖον, καὶ ὑπ' ἄλλων, ἄλλως. Εἰς αὐτὴν ἔτρεχον πλῆθος ἀνθρώπων, ἢ διὰ νὰ μάθωσιν, ἢ διὰ νὰ διδάξωσιν. Ἡ Ἑλλὰς ἐπέχει τὸν μέσον τόπον τοῦ Κόσμου, τὸ μέσον τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἀττική, τὸ μέσον τῆς Ἀττικῆς αἱ Ἀθῆναι, ὥστε αὕτη ἡ Πόλις ἐχρημάτισε τῳόντι ἡ καστοικία τῶν Σοφῶν, ἡ Ἑλλὰς τῆς Ἑλλάδος, ψυχή, καρδία, ὀφθαλμός, χεὶρ καὶ εἴτι ἄλλο καλὸν καὶ ἐπαινετὸν εἴποις. Ἠνθησαν ἐξ αὐτῆς ἄνδρες λαμπρότατοι καὶ ἐπισημότατοι τόσον εἰς τὰ πολεμικά, ὅσον καὶ εἰς τὰς Μαθήσεις. Ὁ Ἀμφικτύων, ὁ Ἐριχθόνιος, ὁ Ἐρεχθεὺς, ὁ Αἰγεὺς, ὁ Θησεὺς, ὁ Κόδρος, ὁ Μιλτιάδης, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κώνων, ὁ Θρασύβουλος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Μένανδρος, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Δημοσθένης, ὁ Αἰσχίνης, ὁ Ὑπερίδης, ὁ Δημάδης, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Σόλων, καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. — Συγχωρήσατέ μοι, ὦ ἱεραὶ σκιαὶ τῆς Σοφίας, τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Νοός μου, ἥτις δὲν δύναται νὰ πλέξῃ εἰς τὰς κεφαλάς σας τὸν ἐπάξιον στέφανον, ἂν ἤθελε συναξει καὶ ὅλα τὰ ἄνθη τοῦ Ἑλικῶνος. Αἱ πηγαὶ τῶν δακρύων, αἵτινες ἀπὸ μίαν Ἑλληνικὴν καρδίαν καθαρῶς ῥέουσι, πνίγουσι τοὺς ὑψηλοὺς καὶ ὑπεραν θρώπους κρότους τῶν ἐνδόξων κατορθωμάτων σας. Ἡ λαμπρὰ εὔκλεια τῶν ὀνομάτων σας εἶναι ἐκείνη, ἥτις φυλάττει ἀκόμη τὴν ἴσην μοίραν καὶ εἰς τὰς κακουχίας τῶν Ἀπογόνων σας. Ἐσεῖς εἶσθε ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀφεύρετε τὰς ἀρχὰς καὶ γενέσεις τῶν Θεῶν, ὅθεν εἰκότως εἶσθε καὶ ἰσόθεοι· ἀλλὰ τί λέγω; ἐσεῖς εἶσθε ὑπέρτεροι τῶν ἰδίων Θεῶν, ἐπειδὴ ὁ θάνατος σᾶς ἔφερεν εἰς Ἀθανασίαν ἀνεξάλειπτον καὶ ἀεὶ διαμένουσαν εἰς τὰς ψυχὰς πάντων. Ἐσεῖς τελευταῖον εἶσθε αἱ πηγαὶ τῆς Γνώσεως τῶν ὄντων, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, καὶ οἱ μιμηταί σας, εἶναι μ' ὅλον τοῦτο μικροὶ ῥύακες, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες τὰς ἀρχάς των ἀπὸ τὴν ὑπερβάλλουσαν ῥοὴν τῆς ὀξυνοίας σας, τρέχουσι τελευταῖον εἰς αὐτὴν ἀποδίδοντες τὸ ἐξαίρετον τῆς τιμῆς, καὶ τὸ καθαρὸν σέβας τῆς διαθέσεώς των. Ἐγὼ παύω, ἀφορῶν εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος τῆς Σοφίας σας, καὶ διὰ μιᾶς βαθείας σιγῆς δίδω τρανώτατον κρότον καὶ ἔπαινον, ὅς τις ἀνήκει εἰς τὰς τιμίας ψυχάς σας ἀπὸ ἕνα Ἑλ-

λη-

λινικὸν Νοῦν. — Διῃρεῖτο τὸ πάλαι ἡ Πόλις τῶν Ἀθηνῶν εἰς δέκα Φυλάς, καὶ μετέπειτα εἰς δώδεκα. Ἡ Φυλὴ ἦτο τὸ δέκατον, ἢ τὸ δωδέκατον μέρος τῆς Πόλεως, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς Φυλῆς Τριττὺς ἐκαλεῖτο, ἥδε Συμμορία ἦτον ἀριθμὸς ἑξήκοντα Σωμάτων. Ἐκεῖ εὑρίσκοντο Σχολαὶ καὶ Γυμνάσια ἐπισήμων ἀνδρῶν. Ἔλαμπεν ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος, κληθεῖσα ἀπὸ Ἀκαδήμου, τοῦ καταλείψαντος τὴν κτῆσιν αὐτοῦ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ τόπου, τὸ Λύκειον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Ξενοκράτους, ἡ ποικίλη Στοά, κεκοσμημένη μὲ διαφόρους ζωγραφίας, ἔργον τοῦ Πολυγνώτου, παρ' ἧς ὠνομάζοντο οἱ Στωϊκοὶ Φιλόσοφοι, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, Ἀκαδημιακοί. Ἔξω τοῦ Ἄστεος ἦτο τὸ Κυνόσαργες, εἰς τὸ ὁποῖον Γυμνάσιον ἐξασκοῦντο οἱ Νόθοι, καὶ περὶ οὗ διαλαμβάνει ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ τοῦ Θεμιστοκλέους βίῳ. Ἦσαν καὶ Κῆποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφιλοσόφει ὁ Ἐπίκουρος καὶ οἱ ὀπαδοί του. Διάσημον ἦτο καὶ τὸ Δικαστήριον, ἡ Βουλή, ὁ Ἄρειος Πάγος, ὡς διέλαβον σελ. 350. ἐν τῷ Πρώτῳ Τόμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Διονυσιακὸν Θέατρον, κληθὲν ἀπὸ Διονύσου τοῦ Βάκχου, ὅπου συνηθροίζετο ὁ Δῆμος καὶ ἤκουε τὰς Δημηγορίας. Ἦτο καὶ ἡ Βουλὴ τῶν ἑξακοσίων, καὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλα ἀξιόλογα, ἐξ ὧν ἴχνη τινὰ σώζονται. Ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν Ποιητῶν καὶ ἡ Πηγὴ αὐτῆς, ἡ Καλλιρρόη, Ἐννεάκρουνος λεγομένη. Πρὸ τῆς Πόλεως ἦτο τόπος τις, Κεραμικὸς λεγόμενος, ἐν ᾧ ἦσαν Στοαὶ, Ἀγάλματα, καὶ ὁ Κοινοταφεῖον, ἐν ᾧ ἐφυλάττοντο τὰ ὀστᾶ τῶν τελευτησάντων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πόλεως, ἐπειδὴ ἦτο Νόμος τοῦ Σόλωνος νὰ μὴ θάπτωσιν εἰς τὴν Πόλιν τοὺς νεκρούς. Ἦτο καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ἐφόρου τῆς Πόλεως. Εὑρίσκονται εἰς τὰς Ἀθήνας πλῆθος Γλαυκῶν, ἐπειδὴ τὸ ὄρνεον τοῦτο εἶναι ἱερὸν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, τοῦ ὁποίου ἡ πτῆσις σύμβολον νίκης ἐνομίζετο, ὅθεν καὶ Παροιμία, Γλαῦκας εἰς Ἀθήνας πέμπειν. Ἀλλ' ὑπέπεσαν τῇ τοῦ χρόνου φθορᾷ εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν τῶν Τούρκων, ἀλλὰ τελευταῖον ἐνδύονται πάλιν τὴν στολὴν τῆς ἐλευθερίας, καὶ πλουτίζονται μὲ τῆς παιδείας τὰ φῶτα. Πάλλει καὶ ἐνθουσιᾷ ἡ καρδία μου, ἀναλογιζομένη τὴν ἀνέγερσίν σου ταύτην, ὦ θεία Πόλις. Χαίρετε, ὦ Ἀθῆναι, ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς Τέμενος, καύχημα τῶν Ἑλλήνων ἔνδοξον, ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας καταγώγιον! τὰ νέα σου παθήματα ὑπερύψωσαν καὶ ἐλάμπρυναν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀρχαίαν δόξαν σου· εἰς

Πόλιν ἀφιερωμένην εἰς τὴν Σοφὴν Θεὰν, τῆς ὁποίας φέρει καὶ τὸ ὄνομα. Ἔφερεν αὐτὸς Νόμους ὠφελίμους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἥτις ἐστάθη πηγὴ τῆς παιδείας καὶ τῶν καλῶν ἠθῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἡμέρωσε τὰς ἀγρίας φύσεις τῶν κατοικούντων τὰς Κωμοπόλεις τῆς Ἀττικῆς, καὶ τοὺς ἥνωσε μὲ τοὺς συνδέσμους τῆς κοινωνίας. Ἐστάθη δίκαιος, φιλάνθρωπος, εὔσπλαγχνος, ἄφησε τοὺς Λαοὺς εἰς εὐπορίαν, καὶ τὸν οἰκόντου εἰς κατάστασιν μετρίαν, μὴ θελήσας νὰ τὸν διαδεχθῶσιν οἱ Υἱοί του εἰς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ ἔκρινεν, ὅτι ἦσαν ἄλλοι ἀξιώτεροι τῆς Βασιλείας. Πρέπει ἀκόμη νὰ σοὶ δείξω εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην κοιλάδα τὸν Ἐριχθόνιον (1), ὁ ὁποῖος πρῶτος εὗρε τὴν χρῆ-

---

εἰς τὸν φίλτατόν σου κόλπον θέλει συναχθῇ πάλιν ὅλον τὸ ἄνθος τῶν Ἀπογόνων σου, διὰ νὰ ἀνανεώσῃ τὰς Ἀκαδημίας, τὰ Λύκεια, τὰ Γυμνάσια· ἤδη συλλαμβάνονται εἰς τὸν κόλπον σου Νεοὶ Ἥρωες, ἐφάμιλλοι τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Ἁρμοδίου, τοῦ Ἀριστογείτονος· ἡ δόξα σου θέλει εἶσθαι ἀνέσπερος. Χαῖρε, ὦ φιλτάτη Πόλις! ἡ ἀκαταμάχητος Αἰγὶς τῆς Πολιούχου σου ἐπισκέποι σε εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα!

(1) Ὁ Ἐριχθόνιος ἦτο Βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων, γεγεννημένος ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ Ἡφαίστου, ῥιφθέντος εἰς τὴν Γῆν· ἐπειδὴ κατασκευάσας ὁ Ἥφαιστος ὅπλα εἰς τοὺς Θεούς, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διὸς δῶρον ὑπὲρ τῆς ἐργασίας. Ὁ Ζεὺς ὡρκίσθη νὰ τῷ δώσῃ ὅ,τι ἤθελε ζητήσει παρ' αὐτοῦ· ὅθεν καὶ αὐτὸς ἐζήτησε νὰ λάβῃ τὴν Ἀθηνᾶν εἰς γυναῖκα. Τὸ τοιοῦτον ζήτημά του, καὶ τοι παράλογον, μ' ὅλον τοῦτο ὁ Ζεὺς δὲν ἠδυνήθη νὰ τοῦ τὸ ἀρνηθῇ διὰ τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ἐτέλεσε εἰς τὰ ὕδατα τῆς λίμνης Στυγός, διὸ καὶ ἐπρόσταξε τὴν Ἀθηνᾶν νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὸν Ἥφαιστον καὶ νὰ φυλάξῃ τὴν παρθενίαν της. Ὅθεν ὁ Ἥφαιστος ἐπιθυμῶν νὰ συνουσιασθῇ μετ' αὐτῆς, ἐφθασεν αὐτὴν φεύγουσαν, ἐν ᾧ δὲ τὴν ἐβίαζεν, ἡ Ἀθηνᾶ ἀντέπιπτεν εἰς αὐτόν, ὅθεν αὐτὸς περὶ τοὺς μη-

χρῆσιν καὶ τὸν τρόπον νὰ κόπτωσι τὸν ἄργυρον εἰς Νομίσματα. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῶν Νήσων τῆς Ἑλλάδος· αὐτὸς ὅμως προεῖδε τὸ ἄτοπον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ἀπὸ ταύτην τὴν ἐφεύρεσιν. Ἐπιμελεῖσθε, ἔλεγε πρὸς ὅλους ἐκείνους τοὺς Λαούς, νὰ πολλαπλασιάσητε εἰς τὰς οἰκίας σας τὰ φυσικὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ μόνα ἀληθῆ· γεωργεῖτε τὴν Γῆν, διὰ νὰ ἔχητε εὐθηνίαν σίτου, οἴνου, ἐλαίου, καὶ διαφόρων ἄλλων καρπῶν· ἀποκτήσατε ποίμνια ἀναρίθμητα, διὰ νὰ σᾶς τρέφωσι μὲ τὸ γάλατων, καὶ νὰ σᾶς ἐνδύωσι μὲ τὰ ἔριά των, καὶ οὕτω ποτὲ δὲν θέλετε φθάσει εἰς πενίαν. Ὅσον περισσότερον ἀριθμὸν τέκνων ἔχετε, τόσον θέλετε εἶσθε πλουσιώτεροι, ἂν τὰ καταστήσητε φιλόπονα, ἐπειδὴ ἡ Γῆ εἶναι ἀστείρωτος, καὶ αὐξάνει τὴν εὐκαρπίαν της κατὰ ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων της, ὅταν φροντίζωσι νὰ τὴν καλλιεργῶσι· αὐτὴ τοὺς ἀνταμείβει πλουσίως καὶ δαψιλῶς διὰ τοὺς κόπους των, ἐξ ἐναντίας δὲ γίνεται φο-

μιρούς αὐτῆς ἀπεσπέρμηνεν· ἡ δὲ βδελυχθεῖσα, ἐρίφῳ εἰς γῆν τὸν γόνον ἀπέρριψεν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνεδόθη ὁ Ἐριχθόνιος, κληθεὶς ἀπὸ τοῦ ἐρίου καὶ τῆς χθονός, ἢ ἀπὸ τῆς ἔριδος καὶ τῆς χθονὸς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι κατ' ἐξοχὴν Γηγενεῖς καὶ Αὐτόχθονες ἐκαλοῦντο. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐριχθόνιος εἶχε Δρακοντείους πόδας, ἀφ' οὗ ηὔξησε, διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν αἰσχρότητα τῶν ποδῶν του, ἐφεῦρε τὸν τρόπον τῆς ἁμάξης, καὶ πρῶτος ἐφάνη ἐποχούμενος ἐπὶ τεθρίππου ἅρματος, κατὰ τὸν Βιργίλιον (Lib. 3. Georg.). Αὐτὸς ἐφεῦρε καὶ τὸ ἀργύριον, κατὰ τὸν Πλίνιον, ὁμοίως καὶ τὴν χρῆσιν τῶν Μελισσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐφυλάττοντο ἐπάνω εἰς τὸ Ὄρος Ὑμηττόν. Ἐτέλεσε καὶ νέας προόδους εἰς τὴν Γεωργικήν. Διάδοχος αὐτοῦ ἐχρημάτισεν ὁ Ἐρεχθεύς, παρ' οὗ κατήγοντο οἱ Ἐρεχθεῖδαι, μεγάλως παρὰ τῶν Ποιητῶν ἐπαινούμενοι.

φιλάργυρος καὶ ἀχάριστος πρὸς ἐκείνους, οἵτινες τὴν γεωργοῦσι μὲ ἀμέλειαν. Προσηλωθῆτε λοιπὸν εἰς τὰ ἀληθῆ πλούτη, τὰ ὁποῖα θεραπεύουσι τὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἀργύριον, κεκομμένον εἰς Νομίσματα, δὲν πρέπει νὰ τὸ μεταχειρίζησθε, εἰ μὴ καθόσον εἶναι ἀναγκαῖον, ἢ διὰ τοὺς ἀφεύκτους πολέμους, ἢ διὰ νὰ ἀγοράσητε τὰς ἀναγκαίας πραγματείας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν τόπον σας δὲν εὑρίσκονται. Ἐπιθυμητὸν μάλιστα ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἀμεληθῇ τὸ ἐμπόριον ὅλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα συντελοῦσι πρὸς αὔξησιν τῆς πολυτελείας, τῆς ὑπερηφανείας, καὶ τῆς μαλθακότητος.

Φοβοῦμαι μεγάλως, ὦ Τέκνα μου, ἔλεγε συνεχῶς ὁ Σοφὸς Ἐριχθόνιος, ὅτι σᾶς ἔδοσα χάρισμα ὀλέθριον, διδάξας τὸν τρόπον τοῦ νὰ κόπτητε Νομίσματα. Προβλέπω, ὅτι τοῦτο τὸ ἐφεύρεμα θέλει διεγείρει τὴν φιλαργυρίαν, τὴν ἔπαρσιν, καὶ τὴν ἀσωτείαν εἰς τὰς καρδίας σας, ὅτι θέλει θρέψει πολλὰς βλαβερὰς τέχνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὴν ἐξασθένησιν, καὶ διαφθορὰν τῶν ἠθῶν, ὅτι θέλει σᾶς ἀποκαταστήσει ἀηδῆ τὴν εὐτυχῆ ἁπλότητα, ἥτις συγχροτεῖ τὴν ἐντελῆ ἀνάπαυσιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, ὅτι τελευταῖον θέλει σᾶς ἀναδείξει καταφρονητὰς τῆς Γεωργικῆς, ἡ ὁποία εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἀληθινῶν ἀγαθῶν. Μαρτύρομαι ὅμως τοὺς Θεοὺς, ὅτι σᾶς ἔδωκα μὲ καθαρότητα καρδίας τοῦτο τὸ ἐφεύρεμα, τὸ ὁποῖον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι πολλὰ ὠφέλιμον. Τελευταῖον ἀφ' οὗ παρετήρησεν ὁ Ἐριχθόνιος, ὅτι τὰ ἀργύρια ἔφθειραν τοὺς Λαούς, καθὼς τὸ προεῖδεν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Θλίψιν του ἐπάνω εἰς ἓν ἄγριον Ὄρος, ὅπου, χωρὶς νὰ θελήσῃ πλέον νὰ συμβεβήξῃ

τῶν πολιτικῶν, ἔζησε πτωχὸς, καὶ μακρὰν τῆς συναναστροφῆς τῶν ἀνθρώπων ἕως εἰς ἔσχατον Γῆρας.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς μετὰ τὸν Ἐριχθόνιον, καὶ ἀνεφάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ περίφημος Τριπτόλεμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Δημήτηρ ἔδειξε τὴν τέχνην νὰ γεωργῇ τὴν Γῆν, καὶ νὰ τὴν καλύπτῃ κατ' ἔτος μὲ χρυσοῦς θερισμούς. Ἐγνώριζον καὶ πρότερον οἱ ἄνθρωποι τὸν σῖτον, καὶ τὸν τρόπον τοῦ νὰ τὸν πολυπλασιάζωσι σπείροντές τον, ἀλλ' ἠγνόουν τὴν ἐντέλειαν τῆς Γεωργίας· ὁ δὲ Τριπτόλεμος, ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Δήμητρα, ἦλθε, μὲ τὸ ἄροτρον εἰς τὰς χεῖρας, προσφέρων τὰ δῶρα τῆς Θεᾶς πρὸς ὅλους τοὺς Λαοὺς, ὅσοι ἤθελον ἔχει ἱκανὴν εὐτολμίαν νὰ νικήσωσι τὴν φυσικὴν των ὀκνηρίαν, καὶ νὰ δοθῶσιν εἰς ἐργασίαν ἀκατάπαυστον. Ταχέως ὁ Τριπτόλεμος ἐδίδαξε τοὺς Ἕλληνας νὰ κόψωσι τὴν Γῆν, καὶ νὰ τὴν ἀναδελξωσιν εὔκαρπον, σχίζοντες τοὺς κόλπους της. Ταχέως οἱ πρόθυμοι καὶ ἀνίκητοι ἀπὸ τοὺς κόπους θερισταὶ ἐθέρισαν μὲ τὰ πτερά των δρέπανα τοὺς ξανθοὺς στάχυας, οἵτινες ἐσκέπαζον τὴν πεδιάδα. Οἱ ἴδιοι ἄγριοι καὶ θηριώδεις Λαοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον διεσκορπισμένοι ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὰ δάση τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Αἰτωλίας, ζητοῦντες νὰ τραφῶσιν ἀπὸ βαλάνους, ἀφ' οὗ ἔμαθον νὰ πολυπλασιάζωσι τὰ σπέρματα, καὶ νὰ κατασκευάζωσι τὸν ἄρτον, ἡμέρωσαν τὰ ἄγρια ἤθη των, καὶ ὑπετάχθησαν εἰς νόμους. Ὁ Τριπτόλεμος ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ καταλάβωσι, πόσην ἡδονὴν φέρει τὸ νὰ χρεωστῇ τις τὰ πλούτη του εἰς τὸν κόπον του, καὶ νὰ εὑρίσκῃ εἰς τὸν ἀγρόν του ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸ νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν ζωὴν εὐτυχῆ καὶ ἀναπαυτικήν. Ἡ τόσον ἁπλῆ καὶ ἀθῶα

ἀθῶα αὐτὴ ἀφθονία, ἥτις πηγάζει ἀπὸ τὴν Γεωργικὴν, τοῖς ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην τὰς σοφὰς συμβουλὰς τοῦ Ἐριχθονίου. Κατεφρόνησαν τὰ ἀργύρια, καὶ τὰ λοιπὰ τεχνητὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα τῳόντι δὲν εἶναι πλούτη, ἀλλ' ἐπειδὴ μόνον τοιαῦτα φαίνονται εἰς τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐρεθίζουσιν εἰς τὸ νὰ ζητῶσι τὰς βλαβερὰς ἡδονὰς, καὶ τοὺς ἐκτρέπουσιν ἀπὸ τὸν κόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελον εὕρει ὅλα τὰ πυρίως ἀγαθὰ, ἤθη χρηστὰ, καὶ ἐντελῆ ἐλευθερίαν. Ἐγνώρισαν λοιπὸν, ὅτι ἕνας εὔκαρπος καὶ καλῶς γεωργημένος ἀγρὸς εἶναι ὁ ἀληθὴς θησαυρὸς μιᾶς οἰκογενείας, ἥτις ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὰ ἔμφρων διὰ νὰ θελήσῃ νὰ ζήσῃ μὲ μετριότητα, καθὼς ἔζησαν οἱ Πατέρες της. Εὐτυχεῖς οἱ Ἕλληνες, ἐὰν ἤθελον μείνει σταθεροὶ εἰς τοὺς κανόνας τούτους, οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ τοὺς ἀναδείξωσιν ἰσχυροὺς, ἐλευθέρους, εὐτυχεῖς, καὶ ἀξίους τοῦ νὰ ἦναι τοιοῦτοι διὰ τὴν μόνιμον ἀρετήν των! Ἀλλὰ, φεῦ! αὐτοὶ ἀρχίζουσι νὰ θαυμάζωσι καὶ νὰ τιμῶσι τὰ σφαλερὰ πλούτη, ἀμελοῦσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκλείνουσιν ἀπὸ ἐκείνην τὴν θαυμάσιον ἁπλότητα. Θέλει ἔλθει μία ἡμέρα, ὦ Τέκνον μου, καθ' ἣν θέλεις βασιλεύσει καὶ σὺ μετὰ τὸν Πατέρα σου· ἐνθυμήσου τότε νὰ μεταφέρῃς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν Γεωργικὴν, νὰ τιμήσῃς αὐτὴν τὴν τέχνην, νὰ εὐχαριστήσῃς ἐκείνους, οἵτινες τὴν μεταχειρίζονται, καὶ νὰ μὴν ὑποφέρῃς νὰ ζῶσιν οἱ ὑπήκοοί σου οὔτε ὀκνηροὶ, οὔτε ἐνασχολούμενοι εἰς τέχνας, αἵτινες τρέφουσι τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν μαλθακότητα. Ὁ Ἐριχθόνιος καὶ ὁ Τριπτόλεμος ἐδῶ ἀγαπῶνται παρὰ τῶν Θεῶν, ἐπειδὴ ἐχρημάτισαν τοσοῦτον ἀγαθοὶ καὶ ἔμφρονες ἐπὶ τῆς Γῆς. Παρατή-

τήρησον, ὦ Τέκνον μου, ὅτι ἡ δόξα των τοσοῦτον ὑπερβαίνει τὴν δόξαν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν λοιπῶν Ἡρώων, οἱ ὁποῖοι διέλαμψαν μόνον εἰς τοὺς πολέμους, ὁπόσον ὑπερβαίνει τὸ γλυκὺ καὶ ἀνθηρὸν Ἔαρ τὸν πεπαγωμένον Χειμῶνα, καὶ ὁπόσον λάμπει περισσότερον τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς Σελήνης.

Ἐν ᾧ ὁ Ἀρκεσίος τοιουτοτρόπως διελέγετο, παρετήρησεν, ὅτι ὁ Τηλέμαχος εἶχε πάντοτε τοὺς ὀφθαλμούς του προσηλωμένους πρὸς τὸ μέρος ἑνὸς μικροῦ δάσους σκεπασμένου ἀπὸ δάφνας, καὶ ἑνὸς ῥύακος περικυκλωμένου ἀπὸ Ἴα, Ῥόδα, Κρίνα, καὶ πολλὰ ἄλλα εὔοσμα ἄνθη, τῶν ὁποίων τὰ ζωηρὰ χρώματα ὡμοίαζον μὲ ἐκεῖνα τῆς Θεᾶς Ἶριδος, διὰ τῶν ὁποίων κοσμεῖται, ὁπόταν, ἀπεσταλμένη παρὰ τῶν Θεῶν, διὰ νὰ μηνύσῃ τὰ προστάγματά των εἴς τινα θνητὸν, κατέρχεται ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν εἰς τὴν Γῆν. Εἰς ἐκεῖνον τὸν ὡραιότατον τόπον ὁ Τηλέμαχος ἀνεγνώρισε τὸν Σέσωστριν. Αὐτὸς ὁ Μέγας Βασιλεὺς ἦτο τότε ἀπείρως μεγαλοπρεπέστερος, παρ' ὅσον ἐχρημάτισέ ποτε ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου. Ἀκτῖνες φωτὸς ἱλαροῦ ἐξήρχοντο ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐθάμβωνον ἐκείνους τοῦ Τηλεμάχου. Ἕκαστος βλέπων αὐτὸν, ἤθελε νομίσει, ὅτι ἦτο μεθυσμένος ἀπὸ Νέκταρ· τοσοῦτον τὸ θεῖον Πνεῦμα, διὰ νὰ ἀνταμείψῃ τὰς ἀρετάς του, τὸν ἐνέβαλεν εἰς ἐνθουσιασμὸν ὑπερνικῶντα πάντα νοῦν ἀνθρώπινον.

Τότε ὁ Τηλέμαχος εἶπε πρὸς τὸν Ἀρκεσίον. Πάτερ μου, ἐγὼ ἀναγνωρίζω τὸν Σέσωστριν, ἐκεῖνον τὸν φρόνιμον Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, τὸν ὁποῖον οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκεῖ εἶδον. Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρκεσίος, καὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμά του καλῶς βλέπεις, πόσον οἱ Θεοὶ εἶναι πλουσιόδωροι εἰς

εἰς τὸ νὰ ἀνταμείβωσι τοὺς ἀγαθοὺς Βασιλεῖς Πρέπει ὅμως νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ εὐτυχία του εἶναι τὸ οὐδὲν, συγκρινομένη μὲ ἐκείνην, ἥτις τῷ ἦτον προδιωρισμένη, ἀνίσως μία ἄκρα εὐτυχία δὲν ἤθελε τὸν φέρει εἰς τὸ νὰ λησμονήσῃ τοὺς κανόνας τῆς μετριότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ταπεινώσῃ τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ τὴν αὐθάδειαν τῶν Τυρίων, τὸν ἠνάγκασε νὰ ὑποτάξῃ τὴν Πόλιν των. Αὕτη ἡ κατάκτησις τὸν ἔβαλεν εἰς ἐπιθυμίαν νὰ ὑποτάξῃ καὶ ἄλλας Πόλεις· τὸν ἠπάτησεν ἡ ματαία δόξα τῶν Κατακτητῶν, καὶ ὑπέταξεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐλεηλάτησεν ὅλην τὴν Ἀσίαν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Αἴγυπτον, εὗρε τὸν ἀδελφόν του κυριεύσαντα τὸ Βασίλειον, καὶ διὰ τῆς ἀδίκου του διοικήσεως ἀλλοιώσαντα τοὺς καλοὺς καὶ ἐπωφελεῖς Νόμους τῆς Πολιτείας· ὅθεν αἱ μεγάλαι του ἀνδραγαθίαι δὲν συνήργησαν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ταράξωσι τὸ Βασίλειόν του· κατέστη δὲ ἔτι μᾶλλον ἐπονείδιστος, μεθυσθεὶς ἀπὸ τὴν ἰδίαν δόξαν του, καθότι ἐζεύγνυεν εἰς τὴν ἅμαξάν του τοὺς ὑπ' αὐτοῦ νικηθέντας Βασιλεῖς, πρᾶγμα τῳόντι ἀπάνθρωπον, καὶ κηλὶς ἀνεξάλειπτος τῶν κατορθωμάτων του, τὸ ὁποῖον τελευταῖον καὶ ὁ ἴδιος ἐγνώρισε, καὶ ᾐσχύνθη, ὅτι ἐφάνη τόσον ἀπάνθρωπος· τοιοῦτος ἐστάθη ὁ καρπὸς τῶν ἀνδραγαθημάτων του. Ἰδοὺ τί προξενοῦσιν οἱ Κατακτηταὶ ἐναντίον τῶν Βασιλείων των, καὶ ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των, θέλοντες νὰ ἁρπάσωσι τοὺς τόπους τῶν γειτόνων των. Ἰδοὺ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν δόξαν του ἕνας Βασιλεὺς, ὅς τις καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦτον δίκαιος καὶ ἀγαθός· ἰδοὺ τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον οἱ Θεοὶ ἠλάττωσαν τὴν ὁποίαν τοῦ προπαρεσκεύασαν δόξαν.

Θεώρησον, ὦ τέκνον μου, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἄλλον,

ὅς τις χύνει ἐκ τῆς πληγῆς του ἀκτῖνας λαμπροτάτου φωτός. Αὐτὸς εἶναι ἕνας Βασιλεὺς τῆς Καρίας, ὀνομαζόμενος Διοκλείδης, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Λαοῦ του ἐθυσίασε τὸν ἑαυτόν του εἰς ἕνα πόλεμον, ἐπειδὴ τὸ Μαντεῖον προεῖπεν, ὅτι εἰς τὸν πόλεμον τῶν Καρίων καὶ τῶν Λυκίων, τὸ Ἔθνος, τοῦ ὁποίου ὁ Βασιλεὺς ἤθελεν ἀποθάνει εἰς τὴν μάχην, ἤθελε νικήσει. Ἴδε ἐκεῖνον τὸν ἄλλον· οὗτος εἶναι ἕνας σοφὸς Νομοθέτης (1), ὁ ὁποῖος,

(1) Οὗτος εἶναι ὁ περικλεὴς Νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων Λυκοῦργος. Αὐτὸς ἦτον Υἱὸς τοῦ Πολυδέκτου, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Εὐνόμου, Βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων (περὶ τὸ 884 πρὸ Χρ. ἔτος). Ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ του, διεδέχθη τὴν Βασιλείαν, ἀλλὰ μαθὼν, ὅτι ἡ Γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ του ἦτον ἔγκυος, ἀπέβαλε τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως, καὶ διεδέχθη τὴν Βασιλείαν ὡς Πρόδικος, δηλ. ἐπιστάτης, μέχρις οὗ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Εὐνόμου διάδοχος, Χαρίλαος καλούμενος, ἤθελε φθάσει εἰς νόμιμον ἡλικίαν. Διαδεχθέντος δὲ τοῦ Χαρίλαου, Υἱοῦ τοῦ Εὐνόμου, τὴν Βασιλείαν, ὁ Λυκοῦργος εὐθὺς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ μὴν δώσῃ αἰτίαν ὑποψίας εἰς τὸν νέον Βασιλέα, καὶ περιηγήσατο τὴν Κρήτην, τὴν Ἀσίαν, τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἄλλα διάφορα μέρη. Μετὰ δὲ ταῦτα προσκληθεὶς ἀπὸ τοὺς πολίτας του, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἔνθα ἰδὼν τὰ διεφθαρμένα ἤθη τῶν συμπολιτῶν του, καὶ τὰς λοιπὰς πολιτικὰς βλάβας, ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς Νόμους, πρὸς διόρθωσιν τῆς Πολιτικῆς διοικήσεως. Μετὰ ταῦτα θέλων νὰ διατηρηθῶσιν οἱ Νόμοι του ἀπὸ τὸν Λαὸν ἀμετάτρεπτοι, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅθεν καὶ ἠνάγκασεν τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς ὅρκον τοῦ νὰ μὴ μεταβάλωσιν οὐδεμίαν χαραίαν ἀπὸ τοὺς Νόμους του, ἐν ὅσῳ αὐτὸς λείπει· μετέπειτα πορευθεὶς εἰς τοὺς Δελφοὺς, διὰ νὰ φυλαχθῶσιν οἱ Νόμοι του ἄτρεπτοι, δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὴν Σπάρτην, ἀλλ' ἐξορίσθη ἑκουσίως διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τῆς Πατρίδος του. Μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ Λακεδαίμονες ἀνήγειραν πρὸς τιμήν του ἕνα μικρὸν Ναόν, καὶ τῷ ἐπρόσφερον τιμὰς θείας.

ποῖος, ἀφ' οὗ ἔδωκεν εἰς τὸν Λαόν του Νόμους, ἁρμοδίους εἰς τὸ νὰ τὸν καταστήσωσιν ἐνάρετον καὶ εὐτυχῆ, τὸν καθυπέβαλεν εἰς ὅρκον, ὅτι δὲν ἤθελε παραβῆ κἀνένα νόμον ἀπὸ ἐκείνους εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Μετὰ τοῦτο ἀνεχώρησεν, ἐξορίσας αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τὴν Πατρίδα του, καὶ ἀπέθανε πτωχὸς εἰς γῆν ξένην, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Λαόν του νὰ φυλάξωσι διαπαντὸς δι' ἐκείνου τοῦ ὅρκου τοὺς τοσοῦτον ὠφελίμους Νόμους του. Ἐκεῖνος ὁ ἄλλος, τὸν ὁποῖον θεωρεῖς, εἶναι ὁ Εὐνήσιμος, Βασιλεὺς τῶν Πυλίων, καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ σοφοῦ Νέστορος. Εἰς ἓν θανατικὸν (λοιμὸν), τὸ ὁποῖον ἠφάνιζε τὸν τόπον του, καὶ ἐγέμιζε τὰς ὄχθας τοῦ Ἀχέροντος ἀπὸ νέας ψυχὰς, ἐπαρακάλεσε τοὺς Θεοὺς νὰ πραΰνωσι τὸν θυμόν των, ἐξαγοράζων μὲ τὴν ἰδίαν του ζωὴν τόσας χιλιάδας ἀθώων. Οἱ Θεοὶ εἰσήκουσαν τῆς δεήσεώς του, καὶ τὸν ἔβαλον εἰς στάσιν ἀληθῶς βασιλικὴν ἐδῶ εἰς τὰ Ἠλύσια, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ σκιὰ ἀνύπαρκτος ἐκείνη ἡ ἐπὶ Γῆς.

Ἐκεῖνος δὲ ὁ Γέρων, τὸν ὁποῖον βλέπεις ἐστεφανωμένον ἀπὸ ἄνθη, εἶναι ὁ περίφημος Βῆλος (1), εἰς

(1) Ὁ Βῆλος οὗτος (ἐπονομαζόμενος Πρῖσκος, ἤτοι πρεσβύτερος, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων) ἦτον Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Λιβύης, τὸν ὁποῖον ἐνυμφεύθη ἡ Ἶσις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄπιος, βασιλεύοντος εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ Κέκροπος. Οὗτος ἐγέννησε τὸν Αἴγυπτον καὶ τὸν Δαναόν, καὶ ὁ μὲν Αἴγυπτος κατέσχε τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου, ὀνομάσας αὐτὴν οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματός του, ὡς καλουμένην πρότερον Ὠκεανὴν, Νειλέαν, Ὀσιρίνην κτλ., ὁ δὲ Δαναὸς, διωχθεὶς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔλαβεν εἰς κατοίκησιν τὰ Ἄργος. Κατὰ τὸν Ὑγῖνον, ὁ μὲν Βῆλος κἀλεῖται Ἀμένοφις, οἱ δὲ Υἱοί του Σέσωστρις καὶ Ἀρμαΐς. Ἐκ τούτου γί-

εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐβασίλευσεν. Λυτὸς ἐνυμφεύθη τὴν Ἀγχινόην, θυγατέρα τοῦ ποταμοῦ Νείλου, ὁ ὁποῖος κρατεῖ κεκρυμμένας τὰς πηγάς του, καὶ πλουτίζει τὴν Γῆν, ποτίζων αὐτὴν διὰ τῆς πλημμύρας του. Ἔλαβεν ἐξ αὐτῆς δύο Υἱούς· ὁ μὲν εἷς ἐκαλεῖτο Δαναὸς (1), τὰ συμβάντα τοῦ ὁποίου σοὶ

γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ Ἀμένοφις εἶναι ὁ πρωτότοκος Υἱὸς τοῦ Ῥαμεσσῆ, τοῦ σκληροῦ διώκτου τῶν Ἑβραίων. Οὗτος ὁ Ἀμένοφις φαίνεται, ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ὁ Φαραὼ, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ὁποίου οἱ Ἰσραηλῖται ἐξῆλθον τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ ὁποῖος κατεποντίσθη διαβαίνων τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Ὁ Διόδωρος (βιβ. γ'. σελ. 74), ὁμιλῶν διὰ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, λέγει ἓν πρᾶγμα ἀξιοσημείωτον. Ἦτον εἰς ὅλον ἐκεῖνον τὸν τόπον, σημειώνει αὐτὸς ὁ Ἱστορικὸς, μία παλαιὰ παράδοσις, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας πρότερον οἱ Υἱοὶ παρὰ τῶν Πατέρων, ὅτι ἕνα καιρὸν ἀπὸ μίαν παράδοξον ἀναδρομὴν ἡ Θάλασσα ἐξηράνθη τελείως, εἰς τρόπον ὥστε ἐφαίνετο ὁ βυθὸς, καὶ ὅτι τὰ ὕδατα μετ' ὀλίγον δι' ἑνὸς βιαίου ῥεύματος ἔλαβον πάλιν τὴν προτέραν των τοποθεσίαν. Φανερὸν εἶναι, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ θαυμάσιος διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Μωϋσέως, καὶ τῷ ὄντι ἀλήθεια τῶν Ἐθνικῶν ἀναντίῤῥητος. Ἐγὼ ἐδῶ ἀνέφερον ταύτην τὴν παρατήρησιν, διὰ νὰ νουθετήσω τοὺς Νέους νὰ μὴν ἀφίνωσι νὰ τοὺς φεύγωσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Συγγραφέων τοιαῦτα ἐνταμὰ κόμματα τῆς Ἀρχαιότητος, καὶ μάλιστα, ὅταν ἔχωσι τὰ τοιαῦτα ἀναφορὰν πρὸς τὰ τῆς Πίστεως. Ἐχρημάτισε καὶ ἄλλος Βῆλος, καλούμενος Νεβρωὸδ, Βὴλ, ἢ Βάαλ, τὸ ὁποῖον σημαίνει Κύριον. Οὗτος ἦτον Υἱὸς τοῦ Χοὺς, ἔγγονος τοῦ Χάμ, καὶ ἀπέγγονος τοῦ Νῶε (Γενέσ. ι'. 9.), ὅς τις ἐχρημάτισε πρῶτος Βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων.

(1) Ὁ Δαναὸς, ὁ καὶ Ἀρμαΐς, ἦτον Υἱὸς τοῦ Βήλου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Αἰγύπτου, ἤτοι τοῦ Σεσώστριδος. Οὗτος ἐνήδρευσε τὸν Σέσωστριν, καὶ ἤθελε νὰ τὸν θανατώσῃ, ἀφ' οὗ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Αἴγυπτον Νικήτης, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ. Ἀνεχώρησε λοιπὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἐκυρίευσε τὸ Βασίλειον τοῦ Ἄρ-

Ἄργους, τεθεμελιωμένον τετρακοσίους σχεδὸν χρόνους πρότερον παρὰ τοῦ Ἰνάχου. Ἐκεῖ ἐβασίλευσε χρόνους πεντήκοντα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπειτα οἱ Ἕλληνες ἐκαλοῦντο Δαναοί. Ἐγέννησε θυγατέρας πεντήκοντα, αἱ ὁποῖαι παρὰ τοῦ Πάππου των ἐκαλοῦντο Βηλίδες, παρὰ δὲ τοῦ Πατρός των Δαναΐδες (ὅρα πλατύτερον σελ. 273. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου). Ὁ Λυγκεὺς δὲ ἔπεσε, (οὐχὶ δὲ ὁ Λῖνος), ὁ Υἱὸς τοῦ Αἰγύπτου, ὅς τις μόνος ἐξέφυγε τὴν σκληρότητα τῶν Δαναΐδων, ἔλαβε μετ' αὐτὸν τὴν Διοίκησιν τοῦ Ἄργους. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν (ἔτ. ἀπὸ Κτίσ. Κόσμου 2549 κατὰ τὸν Ῥωλλίνον) ὁ Κάδμος ἔφερεν ἐκ τῆς Συρίας εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ἐφευρεθέντα Γράμματα. Διϊσχυρίζονταί τινες, ὅτι αὐτὰ τὰ Γράμματα ἦσαν τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ὅτι ὁ Κάδμος ἦτον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς Φοινίκης· καὶ μάλιστα οἱ Αἰγύπτιοι, οἵτινες ἔλεγον, ὅτι ἐφεῦρον πάντα, καὶ ἐκαυχῶντο, ὅτι ἐχρημάτισαν οἱ παλαιότεροι πάντων τῶν ἄλλων Λαῶν, δὲν ἔλειψαν τοῦ νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὸν Ἑρμῆν τὴν ἐφεύρεσιν τῶν Γραμμάτων. Τὸ περισσότερον ὅμως μέρος τῶν Σοφῶν συμφωνεῖ, ὅτι ὁ Κάδμος ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ Συριακὰ Γράμματα, ἢ τὰ τῶν Φοινίκων, καὶ ὅτι αὐτὰ ἦσαν τὰ ἴδια μὲ τὰ Ἑβραϊκὰ, ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι τότε, ὡς ὄντες Λαὸς ὀλιγοστὸς, περιεκλείοντο ὑποκάτω εἰς τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν Συρίων. Γωσὴφ ὁ Σκαλιγέρος εἰς τὰς ὑποσημειώσεις του ἐν τοῖς τοῦ Εὐσεβίου Χρονικοῖς ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, καὶ τὸ Λατινικὸν Ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των ἀπὸ τὰ παλαιὰ Γράμματα τῶν Φοινίκων, ὄντα ὅμοια μὲ τὰ τῶν Σαμαρειτῶν, τῶν ὄντων εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς Ἑβραίοις πρὶν τῆς Βαβυλωνιακῆς αἰχμαλωσίας. Ὁ Κάδμος λοιπὸν ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μόνον δεκαεξ Γράμματα, οἷον. α, β, γ, δ, ε, ι, κ, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ, υ, ὁ δὲ Παλαμήδης εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, δηλ. περισσότερον ἀπὸ διακόσια πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Κάδμον, ἐπρόσθεσε τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα. ξ, θ, φ, χ, καὶ ὁ Σιμωνίδης πολὺν χρόνον μετὰ ταῦτα ἐφεῦρε τὰ ἄλλα τέσσαρα. η, ω, ζ, ψ. Δύναται ἕκαστος νὰ θεωρήσῃ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δύω πολυμαθεῖς διαλέξεις τοῦ Κυρίου Ἀββᾶ Ῥενωδώτ, αἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὸν Δεύτερον Τόμον τῆς Ἱστορίας τῆς τῶν ἐπιστημῶν Ἀκαδυμίας. Προσετέθη ἐνταῦθα ἡ τοῦ Κάδμου περὶ τῆς τῶν Γραμμάτων εὑρέσεως ἱστορία, ὡς συντείνουσα εἰς τὴν τοῦ Δαναοῦ χρονολογίαν.

σοὶ εἶναι γνωστὰ, ὁ δὲ ἕτερος, Αἴγυπτος, ὅς τις ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο Βασίλειον. Ὁ Βῆλος ἐστοχάζετο τὸν ἑαυτόν του πλουσιώτερον διὰ τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένει εἰς τὸ Ἔθνος του, καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν ὑπηκόων του ἀγάπην, παρὰ δὶ ὅλους τοὺς φόρους, μὲ τοὺς ὁποίους ἤθελε τοὺς ἐπιβαρύνει. Ζῶσιν, ὦ Τέκνον μου, ὅλοι οὗτοι, τοὺς ὁποίους νομίζεις νεκρούς· Θάνατος δὲ ἀληθὴς εἶναι ἡ ἀθλία ἐκείνη ζωὴ, τὴν ὁποίαν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς Γῆς· τὰ ὀνόματα μόνον μεταβάλλονται. Εἴθε οἱ Θεοὶ νὰ σὲ ἀναδείξωσιν ἀγαθὸν καὶ ἄξιον ζωῆς τοσοῦτον εὐδαίμονος, αἰωνίου, καὶ μακαρίας, τῆς ὁποίας ἡ εὐτυχία ποτὲ δὲν ἀλλοιοῦται, ἀλλὰ μένει πάντοτε ἡ αὐτὴ εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας! Ἀλλὰ τάχυνον, καθότι εἶναι καιρὸς νὰ ὑπάγῃς πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Πατρός σου. Πρὶν ὅμως τὸν εὕρῃς, φεῦ! πόσον αἷμα θέλεις ἰδεῖ νὰ χυθῇ! ἀλλὰ καὶ ποία δόξα σὲ περιμένει εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἑσπερίας! Ἐνθυμοῦ τὰς συμβουλὰς τοῦ φρονίμου Μέντορος, τὰς ὁποίας ἐὰν ἀκολουθήσῃς, ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός σου θέλει διαπεραχθῆ εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, καὶ παραπεμφθῆ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Εἶπε, καὶ ἐν τῷ ἅμα ὠδήγησε τὸν Τηλέμαχον πρὸς τὴν Ἐλεφαντίνην Πύλην, διὰ τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ Βασίλειον τοῦ Πλούτωνος. Ὁ Τηλέμαχος, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῇ, καὶ ἐξερχόμενος ἀπὸ τοὺς σκιώδεις ἐκείνους τόπους, ἐπέστρεψε σπουδαίως εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων, ἀφ' οὗ ἠνώθη εἰς τὴν ὁδὸν πάλιν μετὰ τῶν δύω Νέων Κρητῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν συνώδευσαν μέχρι τοῦ σπηλαίου, καὶ δὲν ἤλπιζον πλέον νὰ τὸν μεταϊδῶσι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Εἰς μίαν Συνέλευσιν τῶν Συμμάχων, προτιμᾶται ἡ γνώμη τοῦ Τηλεμάχου τοῦ νὰ μὴ κυριεύσωσι δι' ἀπάτης τὴν Πόλιν Οὐενουσίαν, ἥτις παρακατεσθῆ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Λευκανῶν. Δεικνύει τὴν φρόνησίν του εἰς τὴν περίστασιν τῶν δύω φυγάδων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἷς, καλούμενος Ἀπάνθης, ἐπεχειρίσθη νὰ τὸν φαρμακεύσῃ, ὁ δὲ ἕτερος, ὀνομαζόμενος Διόσκορος, ἐπρόσφερε πρὸς τοὺς Συμμάχους τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀδράστου. Εἰς τὴν μάχην, ἥτις μετὰ ταῦτα συνεκροτήθη, ὁ Τηλέμαχος φέρει τὸν θάνατον παντοῦ, ὅθεν διαβαίνει, ἀναζητῶν τὸν Ἄδραστον· οὗτος δὲ, ἀναζητῶν ἀμοιβαίως τὸν Τηλέμαχον, ἀπαντᾷ καὶ φονεύει τὸν Πεισίστρατον, Υἱὸν τοῦ Νέστορος. Ὁ Φιλοκτήτης προφθάνει, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἑτοιμάζεται νὰ τοξεύσῃ τὸν Ἄδραστον, πληγώνεται παρ' αὐτοῦ, καὶ βιάζεται νὰ ἐξέλθῃ τῆς μάχης. Ὁ Τηλέμαχος τρέχει εἰς τὰς φωνὰς τῶν συμμάχων, καταδιωκομένων καὶ φονευομένων ἀνιλεῶς ὑπὸ τοῦ Ἀδράστου· καταβάλλει τὸν Ἄδραστον, καὶ τῷ χαρίζει τὴν ζωὴν, ἀφ' οὗ τὸν ὑπέβαλεν εἰς συνθήκας τινας· ἀλλ' αὐτὸς, ἐγερθεὶς, ὁρμᾷ πάλιν κατὰ τοῦ Τηλεμάχου· οὗτος δὲ καταβαλὼν αὐτὸν ἐκ νέου, τὸν θανατώνει.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Ἐν τούτοις οἱ τῶν στρατευμάτων Ἀρχηγοὶ συνήχθησαν διὰ νὰ σκεφθῶσιν, ἐὰν ἔπρεπε νὰ κυριεύσωσι τὴν Οὐενουσίαν, Πόλιν ὀχυρὰν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἄδραστος ἥρπασε πρὸ καιροῦ ἀπὸ τοὺς Ἀπουλίους Πευκετίους, τοὺς γειτονάς του. Οὗτοι δὲ διὰ νὰ ἐκδικηθῶσιν εἰς τὴν ἀδικίαν ταύτην, ἠνώθησαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ συμμαχίαν. Ὁ Ἄδραστος, διὰ νὰ τοὺς πράϋνῃ, ἔβαλε παρακαταθήκην τὴν πόλιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Λευκανῶν· διαφθείρας ὅμως μὲ χρήματα καὶ τὴν φρουρὰν καὶ τὸν Φρούραρχον αὐτῶν, εἶχεν ἐπιρροὴν καὶ δύναμιν εἰς τὴν Οὐενουσίαν πολλὰ μεγαλητέραν ἀπὸ τοὺς Λευκανούς· ὅθεν οἱ Ἀπούλιοι, οἵτινες ηὐχαριστήθησαν νὰ τὴν φυλάττωσιν οἱ τῶν Λευκανῶν στρατιῶται, ἔμειναν ἠπατημένοι εἰς ταύτην τὴν διαπραγμάτευσιν. Εἷς τῶν πολιτῶν τῆς Οὐενουσίας, ὀνομαζόμενος Δημοφάντης, ὑπεσχέθη κρυφίως εἰς τοὺς Συμμάχους νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὴν ἐρχομένην νύκτα μίαν ἀπὸ τὰς πύλας τῆς Πόλεως. Τὸ ἀπόκτημα τοῦτο ἦτον μεγίστης ὠφελείας πρόξενον, διότι ὁ Ἄδραστος ἐφύλαττεν ὅλα τὰ πολεμικά του ἐφόδια καὶ τὰς ζωοτροφίας εἰς ἓν φρούριον πλησίον τῆς Οὐενουσίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῇ, ὁπόταν ἡ Πόλις ἐκυριεύετο.

Ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ Νέστωρ ἔδοσαν εὐθὺς τὰς γνώμας των, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τοιαύτην εὐκαιρίαν. Ὅλοι οἱ Στρατηγοὶ, συρόμενοι ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑπόληψιν, καὶ ἔκθαμβοι εἰς τὴν ὠφέ-

Ἀνδρῶν πονηρῶν, κακοπίστων, ἀνόμων,
Ἔσχατον ἆθλον ἡ ῥομβώδης ὀξύτης.

ὠφέλειαν ἑνὸς τοσοῦτον εὐχεροῦς ἐπιχειρήματος, ἐπαινοῦσαν τὰς γνώμας τῶν δύο ἐκείνων Στρατηγῶν· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος, εἰς τὴν ἐπιστροφήν του, μετεχειρίσθη πάντα λόγον διὰ νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν τοιαύτην γνώμην. Καλῶς ἠξεύρω, τοῖς εἶπεν, ὅτι, ἂν ἐστάθη ποτε ἄνθρωπος, ἄξιος τοῦ νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς παγίδας τῆς ἀπάτης, τοιοῦτος εἶναι ὁ Ἄδραστος, ὅς τις πολλάκις ἠπάτησε τοὺς ἀνθρώπους. Βλέπω καλῶς, ὅτι κυριεύοντες τὴν Οὐενουσίαν, δὲν θέλετε πράξει ἄλλο, εἰμὴ νὰ κυριεύσητε Πόλιν ἐδικήν σας, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι τῶν Ἀπουλίων, ἑνὸς τῶν μὲ σᾶς συμμαχούντων Ἐθνῶν. Ὁμολογῶ, ὅτι δύνασθε νὰ ἐκτελέσητε τοῦτο μὲ λόγον τόσον περισσότερον δίκαιον, καθόσον ὁ Ἄδραστος, ὁ ὁποῖος ἔβαλεν εἰς παρακαταθήκην ταύτην τὴν Πόλιν, διέφθειρε τὸν Στρατηγὸν καὶ τοὺς φύλακας, διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς αὐτὴν, ὅταν τῷ φανῇ ἀναγκαῖον. Γνωρίζω τελευταῖον, ὡς καὶ ὑμεῖς, ὅτι ἐὰν κυριεύσητε τὴν Οὐενουσίαν, εὐθὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν θέλετε γενῇ κύριοι τοῦ φρουρίου, ὅπου εὑρίσκονται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, συσσωρευθέντα ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Ἄδραστον, καὶ τοιουτοτρόπως θέλετε τελειώσει εἰς δύο ἡμέρας τὸν μέγαν τοῦτον πόλεμον. Ἀλλὰ δὲν εἶναι πρεῖττον νὰ ἀποθάνωμεν, παρὰ νὰ νικήσωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; ἄραγε ἡ ἀπάτη πρέπει νὰ ἀντιπολεμῆται διὰ τῆς ἀπάτης; Θέλουσιν εἰπεῖ λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι τόσοι Βασιλεῖς, συμμαχήσαντες διὰ νὰ τιμωρήσωσι τὸν ἀσεβῆ Ἄδραστον διὰ τοὺς δόλους του, ἔγιναν καὶ αὐτοὶ δόλιοι ὡς αὐτός; Ἀνίσως εἰς ἡμᾶς ἦναι συγκεχωρημένον νὰ μιμηθῶμεν τὰς πανουργίας τοῦ Ἀδράστου, αὐτὸς δὲν εἶναι πλέον πταίστης, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἄδικον, θέλοντες νὰ τὸν τιμωρήσωμεν. Πῶς! ἡ Ἐσπε-

σπερία ὅλη, βοηθουμένη ἀπὸ τόσας Ἑλληνικὰς Ἀποικίας, καὶ ἀπὸ Ἥρωας, ἐπιστρέψαντας ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς Τροάδος, δὲν ἔχει ἄλλα ὅπλα ἐναντίον τῆς δολιότητος καὶ τῆς ἐπιορκίας τοῦ Ἀδράστου, εἰμὴ τὴν ἐπιορκίαν καὶ τὴν δολιότητα; Ὑμεῖς οἱ ἴδιοι ὡρκίσθητε ἐπάνω εἰς τὰ πλέον ἱερὰ πράγματα νὰ ἀφήσητε τὴν Οὐενουσίαν εἰς παραπαταθήκην μεταξὺ τῶν χειρῶν τῶν Λευκανῶν.

Ἀλλὰ λέγετε, ὅτι ἡ φρουρὰ τῶν Λευκανῶν διεφθάρη ἀπὸ τὸν χρυσὸν τοῦ Ἀδράστου· εἰς τοῦτο εἶμαι πεπεισμένος ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐσᾶς· ἀλλ' ἡ φρουρὰ αὕτη μένει ἀκόμη ὑπὸ τὴν μίσθωσιν τῶν Λευκανῶν, δὲν ἔδειξε πρὸς αὐτοὺς ἀνυποταγήν, ἐφύλαξε τοὐλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν προσήκουσαν εὐθετερότητα· οὔτε ὁ Ἄδραστος, οὔτε ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του ἐμβῆκαν ποτὲ εἰς τὴν Οὐενουσίαν· ἡ συνθήκη διαμένει, καὶ οἱ Θεοὶ δὲν ἐπελάθοντο τῶν ὅρκων σας. Λοιπὸν τότε μόνον πρέπει νὰ φυλάττωνται αἱ ὑποσχέσεις, ὁπόταν ἐλλείπωσιν εὐλογοφανεῖς προφάσεις πρὸς παράβασίν των; τότε μόνον θέλομεν φυλάττει καὶ σέβεσθαι τοὺς ὅρκους μας, ὅταν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπολαύσωμέν τι, ἂν τοὺς ἀθετήσωμεν; Ἀνίσως ἡ ἀγάπη τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ φόβος τῶν Θεῶν δὲν ἔχωσι πλέον ἰσχὺν ἐπάνω εἰς τὰς καρδίας σας, ἂς σᾶς κινήσῃ καὶ ἡ ὑπόληψίς σας καὶ τὸ συμφέρον σας. Ἐὰν δείξητε εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἓν τοιοῦτον ὀλέθριον παράδειγμα, ὅτι παραβαίνετε τὸν λόγον σας, καὶ καταπατεῖτε τοὺς ὅρκους σας, διὰ νὰ τελειώσητε ἕνα πόλεμον, πόσους ἄλλους πολέμους δὲν θέλετε ἐγείρει καθ' ὑμῶν μὲ τὸ ἀνόσιον τοῦτο ἔργον σας; ποῖος γείτων Λαὸς δὲν θέλει ἀναγκασθῇ νὰ σᾶς φοβῆται καὶ νὰ σᾶς μισῇ; ποῖος εἰς τὸ ἑξῆς δύναται νὰ σᾶς ἐμπιστευθῇ εἰς τὰς πλέον μεγάλας

του

του ἀνάγκας; ποίαν ἀσφάλειαν δύνασθε νὰ δώσητε, ὅταν θελήσητε νὰ φερθῆτε μὲ εἰλικρίνειαν, καὶ σᾶς συμφέρῃ νὰ βεβαιώσητε τοὺς γείτονάς σας περὶ τῆς εἰλικρινείας σας; ἂν πραγματευθῆτε συνθήκην δημόσιον, δὲν θέλουσι σᾶς πιστεύσει, ἐπειδὴ θέλετε καταπατήσει ἤδη μίαν· ἂν ὁρκισθῆτε, καὶ ποῖος δὲν ἠξεύρει, ὅτι σεῖς λογίζεσθε τοὺς Θεοὺς ὡς τὸ οὐδέν, ὅταν ἐλπίζητε νὰ λάβητέ τι κέρδος ἐκ τῆς ἐπιορκίας; ἐπίφοβοι λοιπὸν θέλετε εἶσθαι πάντοτε καὶ εἰς εἰρήνην καὶ εἰς πόλεμον· ὅλα τὰ παρ' ὑμῶν, λόγοι ἢ ἔργα, θέλουσιν ἐκλαμβάνεσθαι ὡς σημεῖα πολέμου κρυπτοῦ, ἢ φανεροῦ. Θέλετε εἶσθε παντοτεινοὶ ἐχθροὶ ὅλων ἐκείνων, οἵτινες θέλουσιν ἔχει τὴν δυστυχίαν νὰ συνορεύωσι μὲ τοὺς τόπους σας. Ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, ὅσαι ἀπαιτοῦσιν ὑπόληψιν, ἐμπιστοσύνην, εὐθύτητα, θέλουσι γένει εἰς ἐσᾶς ἀδύνατοι, καὶ δὲν θέλετε εὕρει πλέον τρόπον νὰ καταστήσετε πιστὰς τὰς ὑποσχέσεις σας. Ἰδού, ἐπρόσθεσεν ὁ Τηλέμαχος, ἓν ἄλλο συμφέρον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ στηρίσῃ τὴν προσοχήν σας, ἀνίσως σᾶς μένῃ αἴσθημά τι δικαιοσύνης, καὶ φροντὶς περὶ τῶν συμφερόντων σας· τοῦτο εἶναι, ὅτι ἐπιχείρησις τοσοῦτον δολερὰ πολεμεῖ ἐσωτερικῶς τὴν συμμαχίαν σας, καὶ θέλει τὴν διαφθείρει· ἡ ἐπιορκία σας θέλει καταστήσει νικητὴν τὸν Ἄδραστον.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὅλη ἡ Συνέλευσις, ταραχθεῖσα, τὸν ἠρώτησε, πῶς ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ, ὅτι ἓν ἔργον, ἐκ τοῦ ὁποίου προήρχετο νίκη βεβαία, ἠδύνατο νὰ φθείρῃ τὴν Συμμαχίαν των. Ἀνίσως, ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος, λείψητε ἅπαξ ἀπὸ τὴν πίστιν, ἥτις εἶναι ὁ μόνος δεσμὸς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς βεβαιότητος, πῶς δύνασθε νὰ ἐμπιστευθῆτε μεταξύ σας; Ἀφ' οὗ παραδεχθῆτε τὴν

γνώ-

γνώμην, ὅτι, διὰ νὰ λάβητε μεγάλην τινα ὠφέλειαν, δύνασθε νὰ καταπατήσητε τοὺς κανόνας τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης, ποῖος ἐξ ὑμῶν θέλει δυνηθῇ νὰ ἐμπιστευθῇ τὸν ἄλλον, ὁπόταν οὗτος δύναται νὰ ὠφεληθῇ μεγάλως, μὴ ἐμμένων εἰς τὰς ὑποσχέσεις του καὶ ἀπατῶν αὐτόν; ποῦ θέλετε φθάσει τότε; ποῖος ἐξ ὑμῶν δὲν ἤθελεν ἐπιμεληθῆ νὰ προλάβῃ τοὺς δόλους τοῦ πλησίον του μὲ τοὺς ἐδικούς του; τί γίνεται τότε μία συμμαχία τόσων λαῶν, ἀφ' οὗ συμφωνήσωσι κοινῇ γνώμῃ μεταξύ των, ὅτι εἶναι συγκεχωρημένον νὰ ἀπατήσωσι τοὺς γείτονάς των, καὶ νὰ παραβῶσι τὴν δοθεῖσαν πίστιν; ὁποῖαι θέλουσιν εἶσθαι αἱ ἀμοιβαῖαι δυσπιστίαι σας, αἱ ἀσυμφωνίαι, ὁ ζῆλος εἰς τὸ νὰ καταστρέψητε ὁ εἷς τὸν ἄλλον! Ὁ Ἄδραστος δὲν θέλει λάβει πλέον χρείαν νὰ σᾶς πολεμήσῃ· θέλετε ἀφανισθῆ ἱκανῶς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, καὶ θέλετε δικαιώσει τὰς παρανομίας του. Ὦ Βασιλεῖς ἔμφρονες καὶ μεγαλόψυχοι, σεῖς, οἵτινες διοικεῖτε ἀπείρους λαοὺς μὲ τόσην ἐμπειρίαν, καταδεχθῆτε νὰ ἀκούσητε τὰς συμβουλὰς ἑνὸς νέου. Ἐὰν ἠθέλετε ὑποπέσει εἰς ἐκείνας τὰς βαρυτάτας δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐνίοτε ὁ πόλεμος ῥίπτει τοὺς ἀνθρώπους, ἤθελε χρεία νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ αὐτὰς διὰ τῆς ἀγρύπνου ἐπιμελείας σας, καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ ἡ ἀληθὴς εὐτολμία δὲν νικᾶται ποτέ. Ἀφ' οὗ ὅμως ἅπαξ ἤθελε διακοπῇ ὁ δεσμὸς καὶ ἡ τήρησις τῆς τιμῆς καὶ τῆς πίστεως, τὸ δεινὸν θέλει εἶσθαι ἀδιόρθωτον· δὲν θέλετε δυνηθῆ πλέον μήτε τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τελείωσιν τῶν σημαντικωτέρων ὑποθέσεων ἐμπιστοσύνην νὰ ἀναπτύξητε, μήτε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀρετῆς νὰ ἐπαναγάγητε, ἀφ' οὗ ἠθέλετε τοὺς διδάξει νὰ τοὺς καταφρο-

φρονῶσιν. Ἀλλ' εἰπέτε μοι, τί φοβεῖσθε; Δὲν ἔχετε λοιπὸν ἱκανὴν εὐτολμίαν καὶ γενναιότητα, διὰ νὰ νικήσητε χωρὶς ἀπάτην; Ἀράγε δὲν σᾶς ἐξαρκεῖ ἡ ἀρετή σας, ἡνωμένη μὲ τὰς δυνάμεις τόσων Λαῶν; Ἂς πολεμήσωμεν, ἂς ἀποθάνωμεν, χρείας τυχούσης, παρὰ νὰ νικήσωμεν οὕτως ἀτίμως. Ὁ Ἄδραστος, ὁ ἀσεβὴς Ἄδραστος εἶναι εἰς τὰς χεῖράς μας, φθάνει μόνον νὰ μὴ θελήσωμεν νὰ ὁμοιωθῶμεν μὲ αὐτὸν, ἀλλὰ μισήσωμεν τὴν κακοπιστίαν καὶ ἀτιμίαν του.

Ἀφ' οὗ ὁ Τηλέμαχος ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ ὁμιλῇ, ἠσθάνθη, ὅτι ἡ γλυκεῖα πειθὼ ἔτρεξεν ἀπὸ τὰ χείλη του, καὶ ὅτι διεπέρασεν ἕως εἰς τὸ βάθος τῶν καρδιῶν. Σιωπὴ βαθεῖα ἐπυρίευσε τὴν Συνέλευσιν. Ἕκαστος εἶχε προσηλωμένον τὸν νοῦν του ὄχι εἰς αὐτὸν, ἢ εἰς τὰς χάριτας τῶν λόγων του, ἀλλ' εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας, ἥτις διέλαμψεν εἰς ὅλην τὴν σειρὰν τῆς ὁμιλίας του· ἡ ἔκπληξις ἦτον ἐζωγραφισμένη ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα. Τελευταῖον ἠκούσθη ἕνας ἤσυχος ψιθυρισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐξεπλοῦτο κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν· ὁ εἷς ἔβλεπε τὸν ἄλλον, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ πρῶτος· ἕκαστος ἀνέμενε τοὺς Στρατάρχας νὰ φανερώσωσι τὴν γνώμην των, καὶ εἶχε μεγίστην ἀνυπομονησίαν νὰ ἐκθέσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἐδικήν του. Τέλος πάντων ὁ σοβαρὸς Νέστωρ εἶπε τούτους τοὺς λόγους.

Ὦ ἄξιε Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, οἱ Θεοὶ σὲ ἐκίνησαν εἰς τὸ νὰ ὁμιλήσῃς οὕτω, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις πολλάκις ἐνέπνευσεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Πατρός σου τὴν Σοφίαν, ἐνέθηκεν εἰς τὴν καρδίαν σου ταύτην τὴν ἔμφρονα καὶ γενναίαν συμβουλὴν, τὴν ὁποίαν ἤδη μᾶς ἐφανέρωσας. Ἐγὼ δὲν θεωρῶ τὴν Νεότητά σου, ἀλλὰ τὴν Ἀθηνᾶν εἰς ὅλα ὅσα εἶπες.

πες. Σὺ ὡμίλησας διὰ τὴν ἀρετήν· ἄνευ ταύτης αἱ μέγισται ὠφέλειαι εἶναι ἀληθεῖς ζημίαι· ἄνευ ταύτης εὐθέως πίπτει ἐφ' ἡμᾶς ἡ ἐκδίκησις τῶν ἐχθρῶν, ἡ δυσπιστία τῶν Συμμάχων, τὸ μῖσος ὅλων τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ δίκαιος θυμὸς τῶν Θεῶν. Ἂς ἀφήσωμεν λοιπὸν τὴν Οὐενουσίαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Λευκανῶν, καὶ ἂς μὴ φροντίσωμεν πλέον ἄλλο, εἰμὴ νὰ νικήσωμεν τὸν Ἄδραστον διὰ τῆς εὐτολμίας μας. Εἶπε, καὶ ὅλη ἡ Συνέλευσις ἐχειροκρότησεν εἰς τοὺς φρονίμους λόγους του· ἀλλὰ, χειροκροτοῦντες, ἕκαστος ἔστρεφεν ἔκθαμβος τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι ἔβλεπεν εἰς αὐτὸν ἐπιλάμπουσαν τὴν σοφίαν τῆς ἐμπνεούσης αὐτὸν Ἀθηνᾶς.

Ἠγέρθη μετ' οὐ πολὺ ἄλλη φιλονεικία εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Βασιλέων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Τηλέμαχος δὲν ἀπέκτησεν ὀλιγωτέραν δόξαν. Ὁ Ἄδραστος, πάντοτε σκληρὸς καὶ δόλιος, ἔπεμψεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων ἕνα στρατιώτην φυγάδα, καλούμενον Ἀκάνθην, διὰ νὰ φαρμακεύσῃ τοὺς πλέον περιφήμους τῶν Στρατηγῶν, καὶ μάλιστα εἶχε διαταγὴν νὰ μεταχειρισθῇ πάθε τρόπον, διὰ νὰ θανατώσῃ τὸν Τηλέμαχον, ὅς τις κατέστη ἤδη ὁ τρόμος τῶν Δαυνίων. Ὁ Τηλέμαχος, ὁ ὁποῖος, διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν του καὶ διὰ τὴν ἀθωότητα τῆς καρδίας του, δὲν ἔκλινεν εἰς τὴν δυσπιστίαν, ἐδέχθη εὐκόλως καὶ μὲ ἀγάπην τοῦτον τὸν δυστυχῆ, ὅς τις ἰδὼν εἰς τὴν Σικελίαν τὸν Ὀδυσσέα, τῷ ἐδιηγεῖτο τὰ συμβάντα ἐκείνου τοῦ Ἥρωος· τὸν ἔτρεφε, καὶ ἔπασχε νὰ τὸν παρηγορῇ εἰς τὴν δυστυχίαν του, ἐπειδὴ ὁ Ἀκάνθης, προσκλαιόμενος, ἔλεγεν, ὅτι ἠπατήθη καὶ ὑβρίσθη σκληρῶς ἀπὸ τὸν Ἄδραστον· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος ἔτρεφε καὶ

καὶ ἐζωογόνει εἰς τὸν κόλπον του μίαν Ἔχιδναν φαρμακερὰν, ἥτις ἦτον ἕτοιμος νὰ τὸν πληγώσῃ θανατηφόρως. Συλληφθεὶς δὲ ἕνας ἄλλος φυγὰς, καλούμενος Ἀρίων, ὅς τις ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Ἀκάνθου εἰς τὸν Ἄδραστον, διὰ νὰ τῷ φανερώσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν Συμμάχων, καὶ νὰ τὸν βεβαιώσῃ, ὅτι τὴν ἐρχομένην ἡμέραν ἤθελε φαρμακεύσει τοὺς ἐξοχωτέρους Βασιλεῖς μετὰ τοῦ Τηλεμάχου εἰς ἓν συμπόσιον, τὸ ὁποῖον οὗτος ἔμελλε νὰ δώσῃ, ὡμολόγησε τὴν προδοσίαν· διεδόθη λοιπὸν ἡ ὑποψία, ὅτι αὐτὸς ἦτο σύμφωνος μετὰ τοῦ Ἀκάνθου, ἐπειδὴ ἦσαν ἡνωμένοι μὲ στενώτατον δεσμὸν ἀγάπης· ἀλλ' ὁ Ἀκάνθης, βαθὺς καὶ ἀτρόμητος ὑποκριτὴς, ἀπελογεῖτο μὲ τόσην τέχνην, ὥστε δὲν ἠδύναντο οὔτε νὰ τὸν ἐλέγξωσιν, οὔτε νὰ ἀνακαλύψωσι τὸ βάθος τῆς συνωμοσίας.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Βασιλέων ἦσαν γνώμης, ὅτι, εἰς τοιαύτην ἀμφιβολίαν, ἔπρεπε νὰ θυσιασθῇ ὁ Ἀκάνθης διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Πρέπει, ἔλεγον, νὰ τῷ δοθῇ θάνατος· ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου εἶναι τὸ μηδὲν, ὅταν κινδυνεύῃ ἐκείνη τόσων Βασιλέων. Τί βλάπτει νὰ ἀποθάνῃ ἕνας ἀθῶος, ὅταν πρέπῃ νὰ διαφυλαχθῶσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες παρασταλνουσι τοὺς Θεοὺς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν; Ὢ ποία γνώμη ἀπάνθρωπος! ὢ ποία βάρβαρος πολιτική! ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος. Τόσον λοιπὸν ἄσωτοι εἶσθε εἰς τὸ ἀνθρώπινον αἷμα; ὦ Σεῖς, οἵτινες ἐκλέχθητε εἰς τὸ νὰ ἦσθε οἱ ποιμένες τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν ἀνελάβετε τὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐξουσίαν, εἰμὴ διὰ νὰ τοὺς διατηρῆτε, καθὼς ἕνας Ποιμὴν διατηρεῖ τὴν ποίμνην του, σεῖς εἶσθε λοιπὸν λύκοι ἁρπακτικοὶ, καὶ ὄχι ποιμένες, ἢ δὲν εἶσθε ποιμένες δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ κουρεύητε καὶ νὰ σφάζητε τὸ ποίμνιον;

ἀντὶ νὰ τὸ ὁδηγῆτε εἰς τὴν βοσκὴν κατὰ τὸ χρέος σας! Ἅμα ἕνας ἄνθρωπος κατηγορηθῇ, εἶναι πτοίστης, κατὰ τὴν ἰδέαν σας, καὶ μόνη ἡ ὑποψία προξενεῖ τὸν θάνατον· οἱ ἀθῶοι ἀφίνονται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν φθονερῶν καὶ τῶν συκοφαντῶν, καὶ ὅσον αὐξάνει εἰς τὰς καρδίας σας ἡ τυραννικὴ δυσπιστία, τόσον περισσότερα θύματα πρέπει νὰ σφάζητε.

Ὁ Τηλέμαχος ἔλεγεν αὐτοὺς τοὺς λόγους μὲ μίαν ὁρμὴν καὶ δύναμιν, ἥτις ὑπεδούλωνε τὰς καρδίας, καὶ κατίσχυνε τοὺς αἰτίους τοιαύτης ἀδίκου συμβουλῆς. Ἔπειτα καταπραϋνθείς, οὕτω τοὺς εἶπεν. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἀγαπῶ τόσον τὴν ζωὴν, ὥστε νὰ ἐπιθυμήσω νὰ ζήσω μὲ τοιαύτην πληρωμήν. Ἔχω μεγαλητέραν εὐχαρίστησιν, ὅτι εἶναι καιροὶς ὁ Ἀκάνθης, παρ' ἐὰν ἤμην ἐγὼ, καὶ προκρίνω μᾶλλον νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ αὐτὸς τὴν ζωὴν μὲ προδοσίαν, παρ' ἐὰν τὸν ἐθανάτωνον ἐγὼ ἀδίκως διὰ μόνην ὑποψίαν. Ἀλλ' ἀκούσατε, ὦ Σεῖς, οἵτινες, καταστηθέντες Βασιλεῖς, τουτέστι Κριταὶ τῶν Ἐθνῶν, πρέπει νὰ ἠξεύρητε νὰ κρίνητε τοὺς ἀνθρώπους μὲ δικαιοσύνην, μὲ φρόνησιν, καὶ μὲ μετριότητα· συγχωρήσατέ μοι νὰ ἐξετάσω ἐγὼ τὸν Ἀκάνθην ἔμπροσθέν σας.

Εὐθὺς λοιπὸν τὸν ἐρωτᾷ περὶ τῆς ἀνταποκρίσεώς του μετὰ τοῦ Ἀρίονος, τὸν στενοχωρεῖ εἰς τὴν ἐρεύνησιν ἀπείρων περιστάσεων, προσποιεῖται πολλάκις νὰ τὸν πέμψῃ εἰς τὸν Ἄδραστον ὡς φυγάδα ἄξιον τιμωρίας, διὰ νὰ παρατηρήσῃ ἐὰν ἐφοβεῖτο νὰ πεμφθῇ ὡς τοιοῦτος, ἢ ὄχι· ἀλλὰ τὸ πρόσωπον, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀκάνθου διεφυλάχθησαν ἀτάραχα. Βλέπων τελευταῖον, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν του τὴν ἀλήθειαν, δός μοι, τῷ εἶπε, τὸν δακτύλιόν σου, ἐπειδὴ θέλω νὰ τὸν πέμψω εἰς τὸν Ἄδραστον. Ὁ Ἀκάνθης ἔγινεν ὠχρὸς εἰς τοιοῦτον ζήτημα, καὶ ἐταράχθη. Ὁ δὲ Τηλέμαχος, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν πάντοτε προσηλωμένοι ἐπάνω εἰς αὐτὸν, τὸν παρετήρησε, καὶ λαβὼν τὸν δακτύλιον, ἐγὼ, τῷ εἶπε, τώρα θέλω τὸν πέμψει εἰς τὸν Ἄδραστον μὲ ἕνα Λευκανὸν, ὀνομαζόμενον Πολύτροπον, γνωστὸν εἰς ἐσέ, ὅς τις θέλει φανῇ, ὅτι ἐστάλη κρυφίως παρὰ σοῦ. Ἀνίσως διὰ τούτου τοῦ μέσου δυνηθῶμεν νὰ ἀναπαλύψωμεν τὴν ἀνταπόκρισίν σου μετὰ τοῦ Ἀδράστου, θέλομεν σὲ θανατώσει ἀνιλεῶς μὲ τὰς πλέον σκληρὰς βασάνους· ἐὰν δὲ ὁμολογήσῃς τώρα εὐθὺς τὸ πταῖσμά σου, θέλομεν σὲ συγχωρήσει καὶ εὐχαριστηθῇ νὰ σὲ πέμψωμεν εἰς μίαν Νῆσον, ὅπου δὲν θέλομεν σὲ ἀφήσει νὰ λάβῃς χρείαν τινὸς πράγματος. Ὁ Ἀκάνθης ὡμολόγησε τότε τὰ πάντα, καὶ ὁ Τηλέμαχος ἀπέλαβε παρὰ τῶν Βασιλέων τὸ νὰ τῷ χαρίσωσι τὴν ζωὴν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὀλίγον πρότερον τῷ τὴν ὑπεσχέθη. Ἐστάλη λοιπὸν ὁ προδότης εἰς μίαν τῶν Ἐχινάδων Νήσων, ὅπου ἐτελείωσεν εἰς εἰρήνην τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του.

Μετ' ὀλίγον διάστημα παιροῦ ἕνας Δαύνιος, γένους παταπροῦ, ἀλλὰ πνεύματος βιαίου καὶ τολμηροῦ, ὀνομαζόμενος Διόσκορος, ἦλθε τὴν νύπτα εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συμμάχων, ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς νὰ σφάξῃ τὸν Ἄδραστον εἰς τὴν σκηνήν του, καὶ ἠδύνατο νὰ τὸ ἐπτελέσῃ, ἐπειδὴ εἶναι ἐξουσιαστὴς τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων, ὅς τις δὲν φροντίζῃ διὰ τὴν ἐδικήν του. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔπνεεν αἷμα καὶ ἐκδίκησιν, διότι ὁ Ἄδραστος τῷ ἥρπασε τὴν γυναῖκά του, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἠγάπα ὑπερβαλλόντως, ἐξισουμένην εἰς τὴν εὐμορφίαν μὲ τὴν Ἀφροδίτην. Εἶχεν ὁ Διόσκορος μέσα τινα ἀπόκρυφα

διὰ νὰ ἔμβῃ τὴν νύκτα εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Βασιλέως, καὶ διὰ νὰ βοηθηθῇ ἀπὸ πολλοὺς Λοχαγοὺς Δαυνίους εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ σκοποῦ του· ἐστοχάζετο ὅμως ἀναγκαῖον, ὅτι καὶ οἱ Σύμμαχοι Βασιλεῖς ἔπρεπεν εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ ἐφορμήσωσι κατὰ τοῦ Ἀδράστου, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ εἰς ἐκείνην τὴν ταραχὴν νὰ διασωθῇ, καὶ νὰ ἁρπάσῃ τὴν γυναῖκά του, διότι ἀνίσως δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ πάλιν, εὐχαριστεῖτο νὰ χάσῃ καὶ τὴν ζωήν του. Εὐθὺς ὅπου αὐτὸς ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς Βασιλεῖς τὸν σκοπόν του, ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, ὡς διὰ νὰ τοῦ ζητήσωσι μίαν ἀπόφασιν.

Οἱ Θεοί, ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος, οἵτινες μᾶς ἐφύλαξαν ἀπὸ τοὺς προδότας, μᾶς ἐμποδίζουσι νὰ τοὺς μεταχειρισθῶμεν· καὶ ἀνδρείαν ἰσανὴν ἂν δὲν εἴχομεν εἰς τὸ νὰ βδελυχθῶμεν τὴν προδοσίαν, μόνον τὸ συμφέρον μας ἤρκει διὰ νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ τὴν ἀπορρίψωμεν. Εὐθὺς ὅπου ἡμεῖς τὴν βεβαιώσωμεν μὲ τὸ παράδειγμά μας, ὅλοι θέλουσιν ἔχει δίκαιον νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν ἐναντίον μας· ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς δύναται πλέον νὰ ζήσῃ εἰς τὸ ἑξῆς εἰς ἀσφάλειαν; Ὁ Ἄδραστος θέλει δυνηθῇ κάλλιστα νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ, διὰ νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Συμμάχων Βασιλέων. Ὁ πόλεμος δὲν θέλει εἶναι πλέον πόλεμος, ἄχρηστος θέλει εἶσθαι καὶ ἡ φρόνησις, καὶ ἡ ἀρετὴ, δὲν θέλομεν βλέπει ἄλλο, εἰμὴ δολιότητας, προδοσίας, καὶ ἐπιβουλάς· ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θέλομεν αἰσθανθῇ τὰ ὀλέθρια τούτων ἀποτελέσματα, καὶ δικαίως, ἐπειδὴ ἐπεκυρώσαμεν τὴν μεγαλητέραν τῶν κακουργιῶν. Εἶμαι γνώμης λοιπὸν, ὅτι πρέπει νὰ μεταπεμφθῇ ὁ προδότης εἰς τὸν Ἄδραστον. Ὁμολογῶ, ὅτι τοῦτο δὲν πρέπει εἰς ἐκεῖνον τὸν Βασιλέα· ὅλη ὅμως ἡ Ἑσπερία, καὶ ὅλη ἡ Ἑλλὰς, αἵτινες προσεκτικῶς μᾶς θεωροῦσι, μᾶς παρακινοῦσι νὰ φυλάξωμεν ταύτην τὴν διαγωγὴν, διὰ νὰ καταστα-

θῶμεν πρὸς αὐτὰς ἔνδοξοι. Χρεωστοῦμεν πρὸς ἑαυτοὺς, χρεωστοῦμεν τελευταῖον πρὸς τοὺς δικαίους Θεοὺς τὸ κατὰ τῆς προδοσίας τοῦτο μῖσος. Ὁ Διόσκορος λοιπὸν ἐπέμφθη χωρὶς ἀναβολὴν εἰς τὸν Ἄδραστον, ὁ ὁποῖος ἔφριξεν εἰς τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ αἰσθανθῇ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὴν μεγαλοψυχίαν τῶν ἐχθρῶν του, ἐπειδὴ οἱ κακοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τὴν καθαρὰν ἀρετήν. Ὁ Ἄδραστος, καὶ μὴ θέλων, ἐθαύμαζε μὲν ὅ, τι εἶδε, δὲν ἐτόλμα δὲ νὰ τὸ ἐπαινέσῃ. Ἀναλογιζόμενος τὴν γενναίαν ταύτην πρᾶξιν τῶν Συμμάχων, ἐνθυμεῖτο μετ' αἰσχύνης τοὺς δόλους, καὶ τὰς θηριωδίας, ὅσας ἔπραξεν· ἔπασχε νὰ σμικρύνῃ τὴν δόξαν τῆς μεγαλοψυχίας τῶν ἐχθρῶν του, καὶ ἰσχύνετο νὰ φανῇ ἀγνώμων, ἐν ᾧ ἦτον εἰς αὐτοὺς χρεώστης τῆς ζωῆς του· ἀλλ' οἱ κακοῦργοι ταχέως σκληρύνονται ἐναντίον παντὸς πράγματος, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μαλάξῃ τὴν καρδίαν των. Βλέπων ὁ Ἄδραστος, ὅτι ἡ ὑπόληψις τῶν Συμμάχων ηὔξανε καθ' ἡμέραν, ἐστοχάσθη, ὅτι ἦτον ἀναγκαῖον νὰ ἐπιτελέσῃ κατ' αὐτῶν ἀνδραγαθίαν τινα· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ λαμπρόν τι κατόρθωμα ἀρετῆς, ἠθέλησε νὰ κινήσῃ πάντα λίθον, διὰ νὰ κατορθώσῃ κἂν διὰ τῶν ὅπλων νίκην τινα λαμπρὰν κατ' αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐτάχυνε τὴν μάχην.

Ὅταν ἔφθασεν ἡ διωρισμένη διὰ τὴν μάχην ἡμέρα, μόλις ἡ Ἠὼ ἤνοιγε πρὸς τὸν Ἥλιον τὰς πύλας τῆς Ἀνατολῆς, κατακοσμοῦσα μὲ ῥόδα τὸν Ὁλας τῆς ῥίζοντα, καὶ ὁ Τηλέμαχος, προλαμβάνων μὲ τὴν

ἐπιμέλειάν του τὸ ἄγρυπνον τῶν πρεσβυτέρων Στρατηγῶν, ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ γλυκέος ὕπνου, καὶ ἔβαλεν εἰς κίνησιν ὅλους τοὺς Ἀξιωματικούς. Ἡ περικεφαλαία του, κεκαλυμμένη ἀπὸ πτερὰ κυματίζοντα, ἔλαμπεν ἤδη ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν του, καὶ ἡ πανοπλία, τὴν ὁποίαν ἐφόρει, ἐθάμβωνε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλου τοῦ στρατεύματος. Ἡ Ἀσπὶς, τὸ ἔργον τοῦ Ἡφαίστου, εἶχεν, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς της ὡραιότητος, τὴν λαμπρότητα τῆς Αἰγίδος, ἥτις εὑρίσκετο εἰς αὐτὴν κεκρυμμένη. Αὐτὸς ἐκράτει μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὸ δόρυ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἔδειχνε τὰς διαφόρους θέσεις, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ προκαταλάβωσιν. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐνέβαλεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του θεῖόν τι πῦρ, καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του φοβεράν τινα μεγαλειότητα, ἥτις ὑπέσχετο πρὸ τῆς μάχης ἔτι τὴν Νίκην. Αὐτὸς προέβαινε, καὶ ὅλοι οἱ Βασιλεῖς, μὴν ἐνθυμούμενοι οὔτε τὴν ἡλικίαν των, οὔτε τὸν βαθμόν των, εἰλκύοντο ἀπὸ δύναμίν τινα ἀνωτέραν, ἥτις τοὺς ἠνάγκαζε νὰ ἀκολουθῶσι τὰ ἴχνη του. Ὁ ἀσθενὴς φθόνος δὲν δύναται πλέον νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς καρδίας· τὰ πάντα ὑποχωροῦσι πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἀθηνᾶ ἀοράτως ὁδηγεῖ διὰ χειρός· ὁ τρόπος του δὲν εἶχε πλέον βλαισόν τι ἢ ἀσυλλόγιστον· ἦτον γλυκὺς, ἥσυχος, ὑπομονητικὸς, ἕτοιμος πάντοτε νὰ ἀκούῃ τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ ὠφελῆται ἀπὸ τὰς συμβουλάς των, ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν προβλεπτικὸς, δραστήριος, προσεκτικὸς καὶ εἰς τὰς πορφωτάτω ἀνάγκας, διατάττων εὐκαίρως τὰ πάντα, μὴ ταραττόμενος ὑπ' οὐδενὸς πράγματος, καὶ μὴ ταράττων τοὺς ἄλλους, συμπαθὴς εἰς τὰ ἁμαρτήματα, διορθώνων τὰ ἄτοπα, προλαμβάνων τὰς δυσκολίας, μὴν ἀπαιτῶν ποτε παρά τινος ἀδύνατα, ἐμπνέων παντοῦ τὸ θάρ-

ρος

ρος καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην. Ὅταν ἔδιδε διαταγήν τινα, μετεχειρίζετο τοὺς πλέον ἁπλοῦς λόγους, καὶ τοὺς πλέον καθαροὺς, ἐπαναλαμβάνων αὐτὴν, διὰ νὰ τὴν καταλάβῃ καλήτερα ἐκεῖνος, ὅς τις ἔμελλε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ· τὸν ἐγνώριζεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐὰν τὴν ἐκατάλαβε καλῶς, καὶ ἔπειτα τὸν ἔβαλλε νὰ τῷ ἐκθέσῃ ἁπλῶς πῶς ἐκατάλαβε τοὺς λόγους του, καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ ἐπιχειρήματός του.

Ἀφ' οὗ οὕτως ἐδοκίμαζε τὴν ὀρθὴν κρίσιν τοῦ ἀποστελλομένου, καὶ τῷ ἔδιδε νὰ ἐννοήσῃ ἀκριβέστατα τοὺς σκοπούς του, δὲν τὸν ἄφινε νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐὰν δὲν τῷ ἔδιδε πρῶτον σημεῖόν τι ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης, διὰ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ· διὰ τοῦτο ὅλοι, ὅσοι ἀπεστέλλοντο παρ' αὐτοῦ πρὸς τελείωσιν πράγματός τινος, κατέβαλον πάντα ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσωσι, καὶ διὰ νὰ λάβῃ καλὴν ἔκβασιν ἡ ὑπόθεσις· δὲν ἐφοβοῦντο ὅμως, ὅτι αὐτὸς ἔμελλε νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν κακὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐπειδὴ ἦτον συγκαταβατικὸς πρὸς ὅλα ἐκεῖνα τὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα δὲν προήρχοντο ἀπὸ κακὴν θέλησιν.

Ὁ Ὁρίζων ἐν τούτοις ἄρχισε νὰ φαίνηται ἐρυθρὸς, καὶ πεπυρωμένος ἀπὸ τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου, καὶ ἡ θάλασσα ἦτον γεμάτη ἀπὸ τὰς φλόγας τῆς ἀναγεννωμένης ἡμέρας. Ὅλον τὸ παράλιον ἦτον σκεπασμένον ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀπὸ ὅπλα, ἀπὸ ἵππους, καὶ ἀπὸ ἁμάξας εἰς κίνησιν· ἠκούετο βοὴ τις συγκεχυμένη, ὁμοία μ' ἐκείνην τῶν θυμωμένων κυμάτων, ὅταν ὁ Ποσειδὼν εἰς τὸ βάθος τῶν ἀβύσσων του διεγείρῃ τὰς ζοφερὰς καταιγίδας· παρομοίως καὶ ὁ Ἄρης μὲ τὸν κρότον τῶν ὅπλων, καὶ μὲ τὴν λυσσομανῆ προπαρασκευὴν τοῦ πο-

πολέμου, ἄρχιζε νὰ σπείρῃ τὴν μανίαν εἰς πᾶσαν καρδίαν. Ἡ πεδιὰς ἦτον γεμάτη ἀπὸ ὀρθωμένας λόγχας, ὁμοίας μὲ τοὺς ἀστάχυας, οἵτινες σκεπάζουσι τοὺς καρποφόρους αὐλακας εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θέρους. Ἄρχισε νὰ ἐγείρηται ἓν νέφος ἀπὸ κόνιν, τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζε τὰ ὄμματα τοῦ νὰ βλέπωσι τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὴν Γῆν. Ὁ θόρυβος, ὁ φόβος, ἡ φθορὰ, καὶ ὁ σκληρὸς θάνατος ἄρχισαν ἤδη νὰ προβαίνωσιν.

Μόλις ἐρρίφθησαν τὰ πρῶτα βέλη, καὶ ὁ Τηλέμαχος ὑψώσας πρὸς Οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας, ἐπρόφερε τοὺς ἑξῆς λόγους. Ὦ Ζεῦ, Πάτερ τῶν Θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων, σὺ βλέπεις, ὅτι μεταξὺ ἡμῶν παρεδρεύει ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν δὲν ἐντράπημεν νὰ ζητήσωμεν· ἡμεῖς πολεμοῦμεν μὲ θλῖψιν, καὶ ἡ ἐπιθυμία μας ἦτον νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν χύσιν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος· ἡμεῖς οὔτε αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐχθρὸν μισοῦμεν, μ' ὅλον ὅτι εἶναι σκληρὸς, δόλιος, καὶ ἱερόσυλος. Ἴδε, καὶ ἀποφάσισον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. Ἀνίσως πρέπῃ νὰ ἀποθάνωμεν, ἡ ζωή μας εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σου. Ἀνίσως δὲ ἦναι πεπρωμένον νὰ νικήσωμεν τὸν Τύραννον, καὶ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν Ἑσπερίαν, τοῦτο θέλει εἶναι ἔργον τῆς δυνάμεώς σου καὶ τῆς σοφίας τῆς θυγατρός σου Ἀθηνᾶς· ἡ ἐκ τούτου δόξα εἰς Σὲ θέλει χρεωστεῖται. Σὺ, μὲ τὴν στάθμην εἰς τὴν χεῖρα, διευθύνεις τὴν τύχην τῶν πολέμων· ἡμεῖς πολεμοῦμεν ὑπὲρ σοῦ, καὶ ἐπειδὴ εἴσαι Κριτὴς, ὁ Ἄδραστος εἶναι μᾶλλον ἐδικός σου ἐχθρὸς, παρὰ ἐδικός μας. Ἂν, πρὶν νὰ τελειώσῃ ἡ ἡμέρα, ἡ νίκη στεφανώσῃ τοὺς ὑπὲρ σοῦ ἀγῶνας, τὸ αἷμα ὁλοκλήρου ἑκατόμβης θέλει ῥεύσει ποταμηδὸν ἐπὶ τῶν Βωμῶν σου.

Εἶπε,

Εἶπε, καὶ ἐν τῷ ἅμα ὠθεῖ τοὺς ἀφρίζοντας καὶ ὁρμητικοὺς ἵππους εἰς τὰς πυκνοτέρας φάλαγγας τῶν ἐχθρῶν. Ἀπήντησε πρῶτον Περίανδρον τὸν Λοκρὸν, ὁ ὁποῖος ἦτον σκεπασμένος μὲ ἓν δέρμα λέοντος, ὑπ' αὐτοῦ φονευθέντος εἰς τὴν Κιλικίαν, ὅταν περιήρχετο ἐκείνους τοὺς τόπους. Αὐτὸς ἦτον, ὡς τὸν Ἡρακλέα, ὡπλισμένος μὲ ἓν ῥόπαλον μέγιστον· ἡ ῥωμαλαιότης του καὶ τὸ ἀνάστημά του τὸν ἀνέδειχνυον ὅμοιον μὲ τοὺς Γίγαντας. Ἅμα εἶδε τὸν Τηλέμαχον, κατεφρόνησε τὴν νεότητά του, καὶ τὴν ὡραιότητα τοῦ προσώπου του. Σὺ, εἶπεν, ὦ Νέε γυναικώδη, θέλεις νὰ φιλονεικήσῃς μὲ ἡμᾶς περὶ τῆς δόξης τῶν πολεμικῶν ἀγώνων; ὕπαγε, ὦ παιδίον, ὕπαγε εἰς τὸν Ἄδην νὰ ζητήσῃς τὸν Πατέρα σου. Λέγων αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐσήκωσε τὸ βαρὺ, τὸ ἀπὸ χονδροὺς ῥόζους καὶ σιδηρᾶ κέντρα καθωπλισμένον ῥόπαλόν του, ὅμοιον μὲ καταρτι καραβίου· ἕκαστος φοβεῖται τὴν πληγὴν τῆς πτώσεώς του· αὐτὸ ἐπαπειλεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσέως, οὗτος ὅμως, ἐκκλίνας τῆς βολῆς, ῥίπτεται κατὰ τοῦ Περιάνδρου μὲ τὴν ὁρμὴν ἑνὸς Ἀετοῦ, ὅς τις σχίζει τὸν ἀέρα. Τὸ ῥόπαλον, πεσὸν, συντρίβει τὸν τροχὸν μιᾶς ἁμάξης, ἥτις ἦτο πλησίον τῆς τοῦ Τηλεμάχου. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ νέος Ἕλλην πληγώνει τὸν Περίανδρον εἰς τὸν λαιμὸν μὲ ἓν βέλος. Τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ῥέει ποταμηδὸν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν πληγήν του, τοῦ πνίγει τὴν φωνήν· οἱ ὁρμητικοί του Ἵπποι, ἐπειδὴ δὲν ἐκρατοῦντο πλέον ἀπὸ τὰς ἀδυνάτους ἤδη χεῖρας τοῦ Κυρίου των, καὶ μισθάνοντο τοὺς χαλινοὺς κυματουμένους ἐπὶ τῆς χαίτης των, τὸν φέρουσιν ἔνθεν κακεῖθεν· πίπτει ἀπὸ τὴν ἅμαξάν του, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους εἰς τὸ φῶς, καὶ ὁ ὠχρὸς θάνατος διαζωγραφίζεται ἤδη ἐπάνω εἰς τὸ

ἄμορ-

ἄμορφόν του πρόσωπον. Ὁ Τηλέμαχος τὸν εὐ-
σπλαγχνίσθη καὶ δοὺς εὐθὺς εἰς τοὺς δούλους
του τὸ σῶμα, ἐφύλαξε, πρὸς σημεῖον τῆς νίκης,
διὰ τὸν ἑαυτόν του τὸ δέρμα τοῦ Λέοντος, καὶ
τὸ ῥόπαλον. Μετὰ τοῦτο ἀναζητεῖ εἰς τὴν συμ-
πλοκὴν τὸν Ἄδραστον, ἀλλ', ἀναζητῶν αὐτὸν, πέμ-
πει εἰς τὸν Ἅδην πλῆθος πολεμιστῶν· ἔπεσε πλη-
γωθεὶς ἀπὸ τὰ βέλη του ὁ Ὕλευς, τοῦ ὁποίου ἡ
ἅμαξα ἐσύρετο ἀπὸ δύω ἵππους, ὁμοίους μὲ ἐκεί-
νους τοῦ Ἡλίου, καὶ τεθραμμένους εἰς τοὺς εὐρυ-
χώρους λειμῶνας, ὁποὺ βρέχονται ἀπὸ τὰ ὕδα-
τα τοῦ ποταμοῦ Αὐφίδου· ὁ Δημολέων, ὁ ὁποῖος
ἄλλοτε εἰς τὴν Σικελίαν ἐχρημάτισε σχεδὸν ὅμοιος
μὲ τὸν Ἐρύκην (1) εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Πυγμα-
χίας· ὁ Κράντωρ, ὅς τις ὑπῆρξε φίλος καὶ ξενοδό-
χος τοῦ Ἡρακλέους, ὅταν ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ Διὸς,
διαβαίνων ἀπὸ τὴν Ἑσπερίαν, ἐθανάτωσε τὸν κα-
κοῦργον Κάκκον (2)· ὁ Μενεκράτης, ὅς τις ὡμοία-
ζεν,

(1) Ὁ Ἐρύκης, ἢ Ἔρυξ, ἦτον Υἱὸς τοῦ Βούτα καὶ τῆς Ἀρτεμιδος. Οὗτος ὢν λίαν ἀνδρεῖος ἐκάλει εἰς μάχην τοὺς παρ' αὐτῷ ξενιζομένους, καὶ πολλοὺς νικῶν ἐθανάτωνεν. Ἀλλὰ διερχόμενος ποτὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐπεῖθεν, καὶ κληθεὶς εἰς ἄμιλλαν, τὸν ἐνίκησε, καὶ θανατώσας τὸν ἔθαψεν εἰς τὸ ὄρος, ἐν ᾧ ἦτον Ναὸς τῆς μητρὸς του Ἀρτέμιδος, παρ' οὗ καὶ τὸ ὄρος ἐκλήθη ἔπειτα Ἔρυξ.

(2) Ὁ Κάκκος ἦτο Ποιμὴν, καὶ μέγιστος κλέπτης, ὁ ὁποῖος πρὸς ταῖς λοιπαῖς κλοπαῖς του ἔκλεψε καὶ τὰς Βοῦς τοῦ Ἡρακλέους, ταῖς ὁποίαις ὁ Ἡρακλῆς τότε, φονεύσας τὸν Γηρύονα, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Ἱσπανίας. Ἐρευνήσας δὲ ὁ Ἡρακλῆς, ἔυρεν αὐταῖς εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Κάκκου, μὴ θέλοντος δὲ ἐκείνου νὰ ταῖς δώσῃ, τὸν ἐθανάτωσε μὲ τὸ ῥόπαλόν του. Περὶ τούτου πλατύτερον διαλαμβάνει ὁ Λίβιος βιβ. α'. Ὁ δὲ Βιργίλ. βιβ. η'. λέγει, ὅτι ὁ Κάκκος ἦτον Υἱὸς τοῦ Ἡφαίστου, καὶ ὅτι ἐβόμβαζεν ἐκ τοῦ στόματός του πῦρ καὶ

ζεν, ὡς ἔλεγον, μὲ τὸν Πολυδεύκην εἰς τὴν Πάλην· ὁ Ἱπποκόων ἀπὸ τὴν Σαλαπίαν, ὁ ὁποῖος ἐμιμεῖτο τὴν ἐπιδεξιότητα, καὶ τὴν χάριν τοῦ Κάστορος εἰς τὴν Ἱππασίαν· ὁ περίφημος κυνηγὸς Εὐρυμήδης, πάντοτε βεβαμμένος μὲ τὸ αἷμα τῶν Ἀρκτων, καὶ τῶν Ἀγριοχοίρων, τοὺς ὁποίους ἐφόνευεν ἐπάνω εἰς τὰς χιονοσκεπάστους κορυφὰς τοῦ ψυχροῦ Ἀπεννίνου, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐφημίζετο, ὅτι τόσον πολλὰ ἠγαπᾶτο παρὰ τῆς Ἀρτέμιδος, ὥστε αὐτὴ ἡ ἰδία τὸν ἐδίδαξε τὴν τοξευτικήν· ὁ Νικόστρατος, νικητὴς ἑνὸς Γίγαντος, ὅς τις, διατρίβων ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ Ὄρους Γαργάνου, ἔῤῥιπτεν ἐκ τοῦ στόματός του φλόγας· ὁ Ἐλεάνθης, ὁ ὁποῖος ἔμελλε νὰ νυμφευθῇ τὴν νέαν Φολόην, θυγατέρα τοῦ Ποταμοῦ Λίριδος· ὁ Πατήρ της ὑπεσχέθη νὰ τὴν δώσῃ εἰς ἐκεῖνον, ὅς τις ἤθελε τὴν ἐλευθερώσει ἀπὸ ἕνα ὄφιν πτερωτὸν, γεννηθέντα ἐπάνω εἰς τὰς ὄχθας του, καὶ μέλλοντα εἰς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὴν πρόῤῥησιν ἑνὸς Μαντείου, νὰ τὴν καταπίῃ. Ὁ Ἐλεάνθης, κινούμενος ἀπὸ βίαιον ἔρωτα, ἐπροσφέρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ νὰ θανατώσῃ τὸν ὄφιν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέτυχε· δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ ἀπολαύσῃ τὸν καρπὸν τῆς νίκης του· καὶ ἐν ᾧ ἡ Φολόη, προετοιμαζομένη εἰς τὸν γλυκὺν Ὑμέναιον, ἀνέμενε μὲ ἀνυπομονησίαν τὸν Ἐλεάνθην, ἔμαθεν, ὅτι αὐτὸς ἠκολούθησεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν Ἄδραστον, καὶ ὅτι αἱ Μοῖραι ἀπέκοψαν σκληρῶς τὰς ἡμέρας του· εἰς ταύτην τὴν εἴδησιν, ἐγέμισεν ἀπὸ τοὺς

καὶ καπνόν. Τοῦ Μύθου τούτου τὴν ἀρχὴν δυνάμεθα νὰ τὴν ἀνάξωμεν εἰς τὰς μεγάλας κλεψίας του, ἐπειδὴ ἠφάνιζεν ὅλους τοὺς πλησιοχώρους λαοὺς διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ξίφους. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη καὶ Κάκκος, οἱονεὶ κακὸς, διὰ τὰ μεγάλα του κακὰ, τὰ ὁποῖα ἔπραττε.

τοὺς ἀναστεναγμούς της ὅλα τὰ περὶ τὸν πατέρα της Ποταμὸν Ὄρη καὶ δάση, ἔπνιξε τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὰ δάκρυα, ἀνέσπασε τὰς ὡραίας κόμας τῆς κεφαλῆς της, ἐλησμόνησε τοὺς ἀνθοπλέκτους στεφάνους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐσυνείθιζε νὰ στολίζηται, καὶ ἐμέμφθη τοὺς Θεοὺς ὡς ἀδίκους· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔπαυε κλαίουσα ἡμέραν καὶ νύκτα, εὐσπλαγχνισθέντες οἱ Θεοὶ τοὺς κλαυθμούς της, καὶ εἰσακούσαντες τὰς δεήσεις τοῦ Ποταμοῦ, ἔδωκαν τέλος εἰς τὴν θλῖψιν της· ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα μετεμορφώθη ἐξαίφνης εἰς πηγήν, ἡ ὁποία τρέχουσα εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ποταμοῦ, μιγνύει τὰ ὕδατά της μὲ ἐκεῖνα τοῦ Πατρός της· τὰ ὕδατα ὅμως αὐτῆς τῆς πηγῆς μένουσιν εἰσέτι πικρά· ὀλόγυρα εἰς αὐτὴν δὲν ἀνθεῖ ποτὲ χόρτον, καὶ εἰς τὰς μελαγχολικὰς ἐκείνας ὄχθας ἄλλη σκιὰ δὲν εὑρίσκεται, εἰμὴ ἐκείνη τῶν Κυπαρίσσων.

Ἐν τούτοις ὁ Ἄδραστος εἰδοποιηθεὶς, ὅτι ὁ Τηλέμαχος διέσπειρε πανταχοῦ τὸν τρόμον, τὸν ἀνεζήτει μὲ μεγάλην σπουδήν· ἤλπιζε νὰ νικήσῃ χωρὶς δυσκολίαν τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, ὡς ὄντα ἀκόμη εἰς τόσον τρυφερὰν ἡλικίαν, καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τριάκοντα Δαυνίους ἐξαισίου δυνάμεως, τόλμης καὶ ἐπιδεξιότητος, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεσχέθη μεγάλας ἀνταμοιβὰς, ἐὰν ἤθελον δυνηθῆ εἰς τὴν μάχην νὰ θανατώσωσι τὸν Τηλέμαχον ὁποιῳδήποτε τρόπῳ. Ἂν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς μάχης ἤθελε τὸν ἀπαντήσει, βεβαίως ἐκεῖνοι οἱ τριάκοντα ἄνδρες, περικυκλοῦντες τὴν ἅμαξαν τοῦ Τηλεμάχου, καὶ τοῦ Ἀδράστου ὁρμῶντος ἐναντίον αὐτοῦ κατὰ μέτωπον, δὲν ἤθελον λάβει κἀμμίαν δυσκολίαν νὰ τὸν φονεύσωσιν· ἀλλὰ συνεργείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ἐκτραπέντες δὲν τὸν ἀπήντησαν.

Ὁ

Ὁ Ἄδραστος, νομίσας, ὅτι βλέπει καὶ ἀκούει τὸν Τηλέμαχον εἴς τινα τόπον τῆς πεδιάδος, κειμένον ὑπὸ τοὺς πρόποδας ἑνὸς λόφου, ὅπου ἦτον μέγας ὁ βρασμὸς τῆς μάχης, τρέχει, πετᾷ, θέλει νὰ χορτάσῃ αἷμα· ἀλλ', ἀντὶ τοῦ Τηλεμάχου, εὑρίσκει τὸν γηραλαῖον Νέστορα, ὁ ὁποῖος μὲ χεῖρα τρέμουσαν ἔρριπτε κατὰ τύχην βέλη τινὰ μάταια. Ὁ Ἄδραστος, εἰς τὴν μανίαν του, ὁρμᾷ νὰ τὸν πλήγωσῃ, ἀλλ' ἓν πλῆθος Πυλίων περικυκλώσε σπουδαίως τὸν Νέστορα. Τότε ἓν νέφος βελῶν ἐσκότισε τὸν ἀέρα, καὶ ἐκάλυψεν ὅλους τοὺς μαχομένους· δὲν ἠκούετο ἄλλο, εἰμὴ αἱ θλιβεραὶ κραυγαὶ τῶν ἀποθνησκόντων, καὶ ὁ κρότος, ὁ γινόμενος ἀπὸ τὰ ὅπλα ἐκείνων, οἵτινες ἔπιπτον εἰς τὴν συμπλοκήν· ἡ γῆ ἐγόγγυζεν ὑπὸ τὸν σωρὸν τῶν νεκρῶν σωμάτων, καὶ ποταμοὶ αἵματος ἔτρεχον πανταχόθεν. Ἡ Ἐνυὼ (1) καὶ ὁ Ἄρης, μὲ τὰς Ἐρινύας τοῦ Ἅδου, ἐνδεδυμένας μὲ αἱμοσταγεῖς ἐσθῆτας, ἔτρεφον τοὺς σκληρούς των ὀφθαλμοὺς εἰς μίαν τοιαύτην θεωρίαν, καὶ ἀνενέωνον ἀκαταπαύστως εἰς τὰς καρδίας τῶν μαχομένων τὴν λύσσαν. Αὐταὶ αἱ θεότητες, ἐχθραὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐσκλήρυναν τοὺς στρατιώτας καὶ τῶν δύω μερῶν, καὶ ἐμάκρυναν ἀπὸ αὐτοὺς τὴν μεγαλόψυχον εὐσπλαγχνίαν, τὴν σώφρονα ἀνδρείαν, καὶ τὸ γλυκὺ αἴσθημα τῆς φιλανθρωπίας. Εἰς ἐκεῖ-

(1) Ἡ Ἐνυὼ ἦτο Θεὰ τῶν πολέμων, καὶ ἀδελφὴ τοῦ Ἄρεως. Καλεῖται ὑπὸ τῶν Λατίνων Bellona (seu Bellorum Dea). Ἐτυμολογεῖται κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἀπὸ τὸ ἐναύειν, ὅ ἐστὶ ἐμφωνεῖν, ἀφ' οὗ καὶ Ἀϋτὴ ὁ πόλεμος λέγεται, καὶ ὁ ἐνυάλιος παράγεται· ἢ, ὡς φησιν ὁ Ἡρακλέων, ἀπὸ τοῦ ἐνῶ, τὸ φονεύω. Οἱ Ἱερεῖς τῆς Ῥώμης ἐπροσφερον εἰς αὐτὴν θυσίαν τὸ ἴδιόν των αἷμα.

ἐκεῖνον τὸν πεπυκνωμένον κυκεῶνα ἀνθρώπων μαινομένων, τὰ πάντα ἦσαν φθοραὶ, ἐκδίκησις, ἀπελπισία καὶ κτηνώδης μανία. Αὐτὴ ἡ σοφὴ καὶ ἀνίκητος Παλλὰς, ἰδοῦσα ταῦτα, φρίξασα, ὀπισθωδρόμησεν.

Ἐν τούτοις ὁ Φιλοκτήτης, κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους, ἐκινεῖτο μὲ βραδέα βήματα, ἐρχόμενος πρὸς βοήθειαν τοῦ Νέστορος. Ὁ Ἄδραστος, μὴ δυνηθεὶς νὰ τοξεύσῃ τὸν θεῖον Γέροντα, ἔρριψε τὰ βέλη του ἐναντίον πολλῶν Πυλίων, καὶ ἐβύθισεν αὐτοὺς εἰς τὰς σκοτειναὰς ὄχθας τοῦ Κωκυτοῦ. Κατέβαλεν ἤδη τὸν Εὐσίλαον, τόσον ἐλαφρὸν εἰς τὸν δρόμον, ὥστε μόλις ἐνετύπωνε τὰ ἴχνη τῶν βημάτων του εἰς τὴν ἄμμον, καὶ εἰς τὴν Πατρίδα του ἄφινεν ὄπισθέν του τὰ ὁρμητικώτερα ῥεύματα τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Εὐρώτα. Ἔπεσαν ὑπὸ τοὺς πόδας του, ὁ Εὐρύφρων, ὡραιότερος ἀπὸ τὸν Ὕλλαν (1), καὶ ὅμοιος εἰς

(1) Ὁ Ὕλλας ἦτον τοῦ Ἡρακλέους ἐρώμενος, Υἱὸς Θειοδάμαντος, τοῦ Δρύοπος, κατὰ τὸν Μνασέαν· ὁ δὲ Ἑλλάνικος κάμνει τὸν Ὕλλαν υἱὸν τοῦ Θειομένους· ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, τοῦ Θειοδαμάντος. Φεύγων ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τῆς Δηϊανείρας διὰ τὸν φόνον τοῦ Οἰνέως, ἦλθεν πρὸς τὸν Θειοδάμαντα, καὶ πεινῶν σφοδρῶς, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τροφήν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Θειοδάμας δὲν ἤθελε νὰ τῷ δώσῃ, ὁ Ἡρακλῆς ἥρπασεν ἕνα βοῦν καὶ τὸν κατέφαγε· διὰ τοῦτο ἐκεῖνος μετὰ καὶ ἄλλων γειτνιαζόντων ἔλαβε τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ γενομένης σφοδρᾶς μάχης, τελευταῖον νικᾷ ὁ Ἡρακλῆς, καὶ θανατώσας τὸν Θειοδάμαντα, ἔλαβε τὸν Υἱόν του Ὕλλαν, τὸν ὁποῖον τόσον μεγάλως ἠγάπησε, ὥστε τὸν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ὅταν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀργοναυτῶν ἐπορεύθη εἰς τὴν Κολχίδα. Ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν διαβὰς μεγάλως, ἔπεμψε τὸν ἠγαπημένον του Ὕλλαν διὰ νὰ φέρῃ ὕδωρ. Αὐτὸς δὲ ἀπελθὼν εἰς ἀνηγὴν, ἔπεσε κατὰ συμβεβηκὸς εἰς αὐτὴν καὶ ἐπνίγη· ἐκ

εἰς τὸν πρὸς τὴν Θήραν ἔρωτα μὲ τὸν Ἱππόλυτον, ὁ Πτερέλαος, ὅς τις ἠκολούθησεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος πολιορκίαν τὸν φρόνιμον Νέστορα, καὶ διὰ τὴν ῥωμαλαιότητα καὶ ἀνδρείαν του ἠγαπήθη ἀπὸ τὸν ἴδιον Ἀχιλλέα, ὁ Ἀριστογείτων, ὁ ὁποῖος βυθισθεὶς εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου, ἔλαβεν ἀποκρύφως ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μεταβάλληται εἰς σχῆμα ὁποιονδήποτε· καὶ τωόντι τοσοῦτον ταχὺς καὶ εὔκαμπτος ἦτον, ὥστε διέφευγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν πλέον δυνατῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ὁ Ἄδραστος, πληγώσας αὐτὸν μὲ τὴν λόγχην, τὸν κατέστησεν ἀκίνητον, καὶ ἡ ψυχή του ἐπέτασεν εὐθὺς μὲ ὅλον τὸ αἷμά του.

Ὁ Νέστωρ, βλέπων τοὺς πλέον ἀνδρείους Στρατηγούς του πίπτοντας ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀσπλάγχνου Ἀδράστου, καθὼς πίπτουσιν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θέρους οἱ ξανθοὶ στάχυες ὑποκάτω εἰς τὸ κοπτερὸν δρέπανον τοῦ ἀκαμάτου θεριστοῦ, δὲν ἐφρόντιζε περὶ τοῦ κινδύνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνωφελῶς ἔτρεχεν· ἡ φρόνησίς του τὸν ἐγκατέλιπε, καὶ ἦτον ὅλος προσεκτικὸς εἰς τὸ νὰ ἀκολουθῇ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν Υἱόν του Πεισίστρατον, ὁ ὁποῖος ὑπεστήριζεν εὐτόλμως τὴν μάχην, διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἐπικείμενον εἰς τὸν Πατέρα του κίνδυνον· ἀλλ' ἦτον ἤδη πλησίον ἡ θανατηφόρος ὥρα, καθ' ἣν ὁ Πεισίστρατος ἔμελλε νὰ ἀποδείξῃ πρὸς τὸν Νέστορα, πόσον μεγάλη δυστυχία εἶναι πολλάκις τὸ νὰ

ἐκ τούτου ἐκηρύχθη ἔπειτα, ὅτι τὸν ἥρπασαν αἱ Νύμφαι. Τοῦτο ὁ Ἡρακλῆς βαρέως φέρων ἄφησε τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ περιήρχετο ζητῶν τὸν Ὕλλαν εἰς ὅλην τὴν Μυσίαν. Διὰ αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἔπειτα οἱ κάτοικοι ἐκείνου τοῦ τόπου κάθε χρόνου εἰς τὰς Ἑορτὰς ἔτρεχον εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ δάση φωνάζοντες καὶ κράζοντες τὸν Ὕλλαν.

νὰ ζήσῃ τις πολὺν χρόνον. Ἐπέφερεν ὁ Πεισίστρατος κατὰ τοῦ Ἀδράστου ἓν κτύπημα λόγχης τόσον βίαιον, ὥστε ὁ Δαύνιος ἔπρεπε νὰ πέσῃ, ἀνίσως δὲν τὸ ἀπέφευγεν· καὶ ἐν ᾧ ὁ νέος υἱὸς τοῦ Νέστορος, τεταραγμένος διὰ τὴν ἀποτυχίαν, ἔσυρεν ὀπίσω τὴν λόγχην του, ὁ Ἄδραστος τὸν διεπέρασε μὲ ἓν ἀκόντιον εἰς τὸ μέσον τῆς κοιλίας· τὰ ἐντόσθιά του ἄρχισαν νὰ ἐξέρχωνται μὲ ποταμὸν αἵματος· τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου του ἐσβέσθη, καθὼς τὸ ἄνθος τῶν λειμώνων, ὁπόταν κόπτηται ἀπὸ τὴν χεῖρα τινὸς Νύμφης· οἱ ὀφθαλμοί του ἔχασαν σχεδὸν τὸ φῶς των, καὶ ἡ φωνή του ἐνεκρώθη. Ὁ παιδαγωγός του Ἀλκαῖος, ὁ ὁποῖος ἦτο πλησίον του, τὸν ἐβάστασε πίπτοντα, καὶ μόλις ἔλαβε καιρὸν νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Πατρός του. Ἐδῶ ὁ Πεισίστρατος ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν Νέστορα τὰ τελευταῖα σημεῖα τῆς ἀγάπης του, ἀλλ' ἀνοίγων τὸ στόμα του, ἐξέπνευσε.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλοκτήτης διέσπειρε περὶ αὐτὸν τὴν σφαγὴν καὶ τὸν τρόμον, ἀγωνιζόμενος νὰ ἀπομαρύνῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀδράστου, ὁ Νέστωρ, κρατῶν σφιγκτὰ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ σῶμα τοῦ Υἱοῦ του, ἐγέμιζε τὸν ἀέρα ἀπὸ φωνάς, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ζωήν. Ὦ δυστυχὴς ἐγώ! ἔλεγεν αὐτός, ὅτι ὑπῆρξα Πατὴρ, καὶ ἔζησα τόσον καιρόν! Ὦ σκληρὰ Μοῖρα, διατί δὲν μὲ ἐστέρησας τῆς ζωῆς ἢ εἰς τὴν θήραν τοῦ Ἀγριοχοίρου τῆς Καλυδῶνος, ἢ εἰς τὸν πρὸς τὴν Κολχίδα (1) πλοῦν,

(1) Αἰήτης, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἡλίου, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀλωέως, λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς εἰς κληρονομίαν τὴν Κόρινθον (ὡς διέλαβον σελ. 124.), καὶ μὴν εὐχαριστηθεὶς, ἀνεχώ-

χώρησε καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὴν Κολχίδα. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Ἀθάμας, ὁ Υἱὸς τοῦ Αἰόλου καὶ Βασιλεὺς τῶν Θηβῶν, ἄφησε τὴν πρώτεραν του γυναῖκα Νεφέλην, μεθ' ἧς ἐγέννησε δύω παῖδας, τὸν Φρύξον, καὶ τὴν Ἕλλην, καὶ ἔλαβε τὴν Ἰνὼ, θυγατέρα τοῦ Κάδμου, μεθ' ἧς ἐγέννησεν ἄλλους δύω τὸν Κλέαρχον, τὸν ὁποῖον καὶ Λέαρχον καλοῦσι, καὶ τὸν Παλαίμονα, τὸν καὶ Μελικέρτην. Ζηλοτυπήσασα δὲ ἡ Νεφέλη, ἀνέπτη εἰς τὸν Οὐρανὸν ὡς Θεά, καὶ εἰς ἐκδίκησιν κολάζει τὸν τόπον, ὅπου ἐξουσίαζεν ὁ Ἀθάμας, μὲ ἀνομβρίαν, τὸ ὁποῖον βλέπων ὁ Ἀθάμας, πέμπει θεωροὺς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα νὰ ἐρωτήσωσι περὶ τοῦ αὐχμοῦ, τοὺς ὁποίους κατέπεισεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἰνὼ διὰ δώρων νὰ εἰπῶσι τῷ Ἀθάμαντι, ὅτι εἶπεν ἡ Πυθία, πῶς δὲν θέλει παύσει ὁ αὐχμός, ἐὰν δὲν θυσιάσῃ τοὺς παῖδας τῆς Νεφέλης, τὸ ὁποῖον ἀκούσας ὁ Ἀθάμας, χράζει τοὺς παῖδας ἐκ τῶν ποιμνίων. Ἀλλ' ἕνας Κριὸς, ὅστις εἶχε τὸ κῶδιον χρυσοῦν (τὸ χρυσόμαλλον) καὶ ἦτον ὁ θησαυρὸς τῆς οἰκίας, χρησάμενος ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, λέγει εἰς τὸν Φρύξον καὶ εἰς τὴν Ἕλλην τὰ περὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς. Ἀναβάντες λοιπὸν ἐπάνω εἰς τὸν Κριὸν ἔφυγον ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς διαβολῆς τῆς Μητρυιᾶς. Ἀλλ' ἐν ᾧ διεπέρων τὴν θάλασσαν, ἡ Ἕλλη φοβηθεῖσα ἔπεσεν εἰς τὸν ἐν Ἀβύδῳ πορθμὸν καὶ ἐπνίγη, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὁ πορθμὸς οὗτος ἐκλήθη εἶτα Ἑλλήσποντος· ὁ δὲ Φρύξος ἐπροχούμενος τῷ Κριῷ ἐφθασεν εὐτυχῶς εἰς τὴν Γῆν τῶν Κόλχων, καὶ ἐκεῖ ἐπροσφερε θυσίαν εἰς τὸν Δία τὸν ῥηθέντα Κριὸν, ὁ ὁποῖος εἰσῆλθεν ἔπειτα εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ· τὸ δὲ Χρυσοῦν δέρας ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Λαΐου Βασιλέως, ὅστις τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἄρεως, ὡς διὰ φύλαξιν βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ, καὶ διὰ μεγαλητέραν ἀσφάλειαν ἐπρόσθεσε Ταύρους τινὰς ὁρμητικοὺς, ἔχοντας πόδας χαλκίνους, καὶ πνέοντας ἐκ τῶν μυκτήρων φλόγας φοβερὰς· εἰς τὸ ἴδιον μέρος εὑρίσκετο ἕνας μέγιστος δράκων μὲ πλῆθος ἀνθρώπων ὡπλισμένων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν γεννημένοι ἀπὸ τοὺς ὀδόντας τοῦ αὐτοῦ δράκοντος, πρόσπαρμένους εἰς τὴν Γῆν. Αὕτη ἦτον ἡ αἰτία, ἥτις ἐκίνησε τοὺς Ἀργοναύτας πρὸς κτῆσιν τούτου τοῦ Χρυσομάλλου, συμβαῖνων κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Πελίας, ὁ Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἐκ τῆς Τυρροῦς, βασιλεύσας τῆς Ἰωλκοῦ, ἔμαθεν ἀπὸ τὸν χρησμόν, ὅτι μέλλει νὰ φονευθῇ ὑπό τινος τῶν ἐξ Αἰόλου, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς ἦτο καὶ ὁ ἀνεψιός του Ἰάσων, Υἱὸς

Υἱὸς τοῦ Αἴσονος, Υἱοῦ τοῦ Κρηθέως, ἀδελφοῦ τοῦ Πελίου, καὶ τῆς Πολυμήδης, θυγατρὸς τοῦ Αὐτολύκου. Ὅθεν ὁ Πελίας βιασθεὶς ἐφόνευσεν ὅλους τοὺς Αἰολίδας, καὶ ἔμελλε νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Ἰάσονα, ἔτι βρέφος ὄντα, ἀλλ' οἱ ἐδικοί του, διὰ νὰ τὸν φυλάξωσιν, ἐπροσποιήθησαν, ὅτι ἀπέθανε, καὶ τὸν εὐγαλον μετὰ δακρύων, φέροντές τον εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Χείρωνος, ὅπου τὸν παρέδωκαν νὰ ἀνατραφῇ καὶ νὰ παιδευθῇ. Ὅταν δὲ ἦλθεν εἰς ἀὐξησιν ὁ Ἰάσων, ἠρώτησε περὶ τὸν Ἄναυρον Ποταμόν. Ἀλλ' ὁ Πελίας πάλιν ἔλαβε χρησμὸν νὰ φυλάττηται ἀπὸ Μονοπεδίλου, τὸ ὁποῖον ἀκούσας, ἐθυσίασεν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, καλέσας ὅλους τοὺς ἐκεῖ εἰς θυσίαν. Ἐκεῖ λοιπὸν εἶδε καὶ τὸν Ἰάσωνα Μονοπέδιλον, τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν, ὅτι, ἐὰν εἰς αὐτὸν ἐδίδετο χρησμός, ὅτι ἔχει νὰ φονευθῇ ὑπό τινος, τί ἔπραττεν; ὁ δὲ Ἰάσων τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι μὲ τὴν βουλὴν τῆς Ἥρας τὸν ἔπεμπον νὰ φέρῃ τὸ Χρυσόμαλλον Δέρας. Ὅθεν ὁ Πελίας, κατὰ τὴν αὐτοῦ κρίσιν, τὸν πέμπει νὰ τὸ φέρῃ ἐκ τῶν Κόλχων. Ὁ Ἰάσων, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του, ἐπεμελήθη νὰ κατασκευάσωσι τὴν Ἀργοναῦν εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦ Παγασαίου Ἀπόλλωνος, ὅθεν ἐπωνομάσθη Παγασαία. Ὁ κτίστης ἐκαλεῖτο Ἄργος, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἡ Ναῦς Ἀργώ. Τὰ ξύλα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Πλοίου τὰ ἔλαβον ἀπὸ τὰ δάση τῆς Πόλεως Δωδώνης, ὅπου τὰ δένδρα ἔδιδον χρησμούς, διὰ τοῦτο καὶ τὸ πλοῖον ὡμίλει, καθὼς μυθολογοῦσι. Πολλοὶ τῆς Ἑλλάδος Ἥρωες ἐξαίρετοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀργοναῦν, θέλοντες νὰ μεθέξωσι τῆς δόξης, ἥτις ἐκ τῆς ὀργασίας ταύτης ἔμελλε νὰ νηροέλθῃ, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν Ἀργοναῦται, καὶ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν 49. ἢ κατ' ἄλλους 55. Ἀναμεταξὺ τούτων ἦσαν ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Τίφυς, ὁ Λυγκεύς, καὶ ἄλλοι. Ὁ Τίφυς ἐκυβέρνα τὸ πλοῖον, ὁ Λυγκεὺς ὡς ὀξύφθαλμος ἐπρόβλεπε μακρόθεν τὰ ὕψη τῆς ἄμμου, καὶ τὰς μεγάλας πέτρας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν κεκρυμμέναι ὑποκάτω τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ μουσικὸς Ὀρφεὺς διὰ τῆς μελῳδίας του ἔτερπε τὴν συντροφίαν, καὶ ἔπαυε τὰ βάρη ὅσα προξενεῖ ὁ πλοῦς. Οἱ Ἀργοναῦται ἀπήντησαν πράγματα δυσχερῆ, ἠναγκάσθησαν νὰ διέλθωσι πλαγίως τὰς Κυανέας Νήσους, αἱ ὁποῖαι παρὰ τῶν Ποιητῶν καλοῦνται Πλαγκταὶ καὶ Συμπληγάδες, ἀπὸ τῆς αὐτῶν συμπλήξεως, καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι δύο πέτραι μεγάλαι, ἤτοι σκόπελοι τοῦ Εὐξείνου Πελάγους, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου· ἀλλὰ

ἀλλὰ τελευταῖον ἔφθασαν εἰς τὴν Κολχίδα. Ὁ Ἰάσων κατὰ πρῶτον ἐφιλιώθη μὲ τὴν Μήδειαν, περιβόητον μάγισσαν, θυγατέρα τοῦ Βασιλέως τῶν Κόλχων Αἰήτου. Αὐτὴ διὰ τῆς μαγικῆς τέχνης ἀπεκοίμησεν ὅλα τὰ θηρία, τὰ ὁποῖα ἐφύλαττον τὸ Χρυσόμαλλον, καὶ οὕτω κατέστησε τὸν Ἰάσονα ἐξουσιαστὴν τοῦ ποθουμένου. Ἐξ ἀνάγκης εἶτα ὁ Ἰάσων ἔφυγε μὲ τὴν Μήδειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε διὰ γυναῖκα. Ἀλλ' ἡ κακόστροπος Μήδεια, λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν μικρὸν ἀδελφόν της Ἄψυρτον, τὸν κατέκοψε μελιδόν, καὶ τὸν ἔρριψεν ἔνθεν κἀκεῖθεν, διὰ νὰ δώσῃ εὐκαιρίαν ὁ Πατήρ της εἰς αὐτὴν νὰ φύγῃ μετὰ τοῦ Ἰάσονος, ὁπόταν τὴν ἐδίωκεν, ἐπιμελούμενος νὰ συνάξῃ τὰ διεσπαρμένα μέλη τοῦ Υἱοῦ του. Ἀφ' οὗ ἔφθασεν ἡ ῥηθεῖσα εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἠβουλήθη νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Αἴσονα, Πατέρα τοῦ Ἀνδρός της, πρεσβύτην ὄντα, ἐνεργοῦσα διὰ τῆς μαγικῆς της τέχνης νὰ λάβῃ αὖθις τὴν Νεότητά του. Καὶ διὰ νὰ ἐκδικηθῇ ἐναντίον τοῦ Πελίου διὰ τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον εἶχεν, ἐνήργησε νὰ ἐπιθυμήσωσιν αἱ θυγατέρες του νὰ δοκιμάσωσι τὴν αὐτὴν δύναμιν πρὸς τὸν Πατέρα των, ὄντα ὑπέργηρον. Καταπεισθεῖσαι λοιπὸν τὸν κατέκοψαν εἰς λεπτὰ μέρη, καὶ τὸν ἔβρασαν εἰς ἕνα λέβητα μὲ χόρτα, τὰ ὁποῖα ἐκείνη ταῖς ἔδωκεν, ἀλλὰ δὲν ἔγινεν ἡ ἐλπιζομένη μεταβολή. Καὶ οὕτως αἱ δυστυχεῖς θυγατέρες ἔμειναν τεθλιμμέναι, ἐπειδή, ἀπατηθεῖσαι, ἐθανάτωσαν τὸν Πατέρα των οὕτως ἀπανθρώπως. Ἡ Μήδεια ἔζη ἀγαπωμένη μετὰ τοῦ Ἰάσονος, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐγέννησε δύο Υἱούς. Ἀλλ' ὁ Ἰάσων, πορευθεὶς εἰς τὴν Κόρινθον πρὸς τὸν Βασιλέα Κρέοντα, ἠγάπησε τὴν θυγατέρα του Κρέουσαν, καὶ τὴν ἔλαβε διὰ γυναῖκα, μὴν ἐνθυμούμενος τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον εἶχε πρὸς τὴν Μήδειαν. Θυμωθεῖσα διὰ τὸ τοιοῦτον ἡ Μήδεια, καὶ προσποιουμένη, ὅτι δὲν ἐφρόντιζε περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἔστειλεν εἰς τὴν Νύμφην λίθους τιμίους καὶ ἄλλα δῶρα θαυμάσια, πάχα διὰ σημεῖον φιλίας, τὰ ὁποῖα ὅλα ἦσαν μαγευμένα· ὅθεν ἐξῆλθε φλὸξ φοβερὰ καὶ κατέκαυσε τὸ Παλάτιον, τὴν Νύμφην, καὶ τὸν Πατέρα της Κρέοντα. Ἔτρεξεν ὁ Ἰάσων, διὰ νὰ παιδεύσῃ τὴν Μήδειαν, ἀλλ' αὐτὴ τὸν ἀνέμενεν εἰς τὸ ὕψος ἑνὸς Πύργου, καὶ ἀφ' οὗ ἤλεγξε τὴν ἀχαριστίαν του, κατέκοψεν ἔμπροσθέν του τοὺς δύο παῖδας, τοὺς ὁποίους μετ' αὐτοῦ ἐγέννησεν. Ἔπειτα δύο μεγάλοι δράκοντες πτερωτοὶ τὴν ἔφερον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ὑπανδρεύθη μὲ τὸν Βασιλέα Αἰγέα, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐγέννησε τὸν Μῆδον. Ἀλλὰ βουλη-

θεῖ-

πλοῦν, ἢ εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τῆς Τροάδος; Ἤθελον ἀποθάνει τότε μὲ δόξαν, χωρὶς νὰ δοκιμάσω τόσας πικρίας· τώρα ὑπομένω ἓν γῆρας ἐπώδυνον, καταφρονημένον, ἀνίσχυρον· δὲν ζῶ δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ πάθω, οὔτε μοὶ μένει πλέον ἄλλο αἴσθημα, εἰμὴ τὸ τῆς λύπης. Ὦ υἱέ μου, υἱέ μου! ὦ ἀγαπητέ μοι Υἱὲ Πεισίστρατε! ὅταν ἐστερήθην τὸν ἀδελφόν σου Ἀντίλοχον, ἐσὲ εἶχον πρὸς παρηγορίαν μου· τώρα δὲν σὲ ἔχω πλέον, καὶ εἶμαι ἀπαρηγόρητος· τὸ πᾶν ἐτελείωσε δι' ἐμέ, Ἡ ἐλπὶς, ἡ μόνη ἀνακούφισις τῶν ἀνθρωπίνων θλίψεων, εἶναι ἓν ἀγαθὸν, τὸ ὁποῖον δὲν χωρεῖ εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀντίλοχε! Πεισίστρατε! ἀγαπητά μοι Τέκνα, μοὶ φαίνεται, ὅτι σᾶς στεροῦμαι καὶ τοὺς δύω σήμερον· ὁ θάνατος τοῦ ἑνὸς μοῦ ἀνοίγει πάλιν τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ὁ ἄλλος ἐπροξένησεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Δὲν θέλω σᾶς ἰδεῖ λοιπὸν πλέον! Ποῖος θέλει κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς μου; Ποῖος θέλει συνάξει τὴν πόνιν τοῦ σώματός μου; Σὺ ἀπέθανες, ὦ ἀγαπητέ μοι Πεισίστρατε, ὡς ὁ ἀδελφός σου, ἐνδόξως· ἐγὼ μόνον δὲν δύναμαι ἀκόμη νὰ ἀποθάνω! Λέγων αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὥρμησε νὰ θανατωθῇ μὲ τὴν ὁποίαν ἐκράτει λόγχην, ἐμπόδισαν ὅμως τὴν χεῖρά του, καὶ ἀπέσπασαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας του τὸ σῶμα τοῦ Υἱοῦ του. Ἐν ᾧ δὲ ὁ δυστυχὴς Γέρων ἔπιπτε λειποθυμημένος, τὸν ἔφερον εἰς τὴν σκηνήν του,

ὅπου

θεῖσα ἔπειτα νὰ φυλαχώσῃ τὸν Θησέα, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ, καὶ ὑπῆγε μὲ τὸν Υἱόν της Μῆδον, διὰ νὰ ζήσῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς της εἰς ἓν μέρος τῆς Ἀσίας, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ἔπειτα Μηδεία.

ὅπου ἀναλαβὼν ὀλίγον τὰς δυνάμεις του, ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μάχην, τὸν ἐμπόδισαν ὅμως καὶ μὴ θέλοντα.

Ἐν τούτοις ὁ Ἄδραστος καὶ ὁ Φιλοκτήτης ἀνεζητοῦντο ἀμοιβαίως· οἱ ὀφθαλμοί των ἐσπινθηροβόλουν, ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Λέοντος καὶ τῆς Λεοπαρδάλεως, οἵτινες ζητοῦσι νὰ κατασπαράξωσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον εἰς τὰς πεδιάδας, τὰς ὁποίας ποτίζει ὁ Κάϋστρος. Αἱ ἀπειλαὶ, ἡ πολεμικὴ μανία καὶ ἡ ἀφιλάνθρωπος ἐπιδίωσις ἀστράπτουσιν εἰς τὰ ἐξηγριωμένα των πρόσωπα· φέρουσι θάνατον βέβαιον ὅπου ῥίπτωσι τὰ βέλη των. Ὅλοι οἱ ἐν τῇ μάχῃ τοὺς θεωροῦσι μὲ τρόμον. Βλέπει ἤδη ὁ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ὁ Φιλοκτήτης κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα ἓν τῶν τρομερῶν ἐκείνων βελῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔσφαλλόν ποτε εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ τῶν ὁποίων αἱ πληγαὶ εἶναι ἀνίατοι. Ὁ Ἄρης ὅμως, ὅστις ὑπερασπίζετο τὸν ἄφοβον καὶ ὡμὸν Ἄδραστον, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὸ νὰ ἀποθάνῃ αὐτὸς τόσον ταχέως, ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ ἤθελε νὰ παρατείνῃ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, καὶ νὰ πολυπλασιάζῃ τοὺς φόνους. Ὁ Ἄδραστος ἦτον ἀκόμι ἀναγκαῖος εἰς τὰς βουλὰς τῆς θείας δικαιοσύνης διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ χύσῃ τὸ αἷμά των. Εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Φιλοκτήτης ὁρμᾷ νὰ τὸν κτυπήσῃ, πληγώνεται ὁ ἴδιος μὲ τὴν λόγχην ἀπὸ τὸν Ἀμφίμαχον, Νέον Λευκανὸν, ὡραιότερον ἀπὸ τὸν περίφημον Νιρέα (1), ὁ ὁποῖος

ὑπε-

---

(1) Ὁ Νιρεὺς τρεῖς Νῆας ἦγεν ἀπὸ τῆς Νίσου Σύμης, Ἦτον Υἱὸς τῆς Ἀγλαΐας καὶ τοῦ Χαρόπου. Ἐντεῦθεν τεχνιέντως δηλοῦται ἡ ὡραιότης του, δηλαδὴ, ἡ μὲν Μήτηρ ἦτον Αἰγλήεσσα, ὁ δὲ Πατὴρ Χαρίεις.

ὑπερέβαινε, μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, κατὰ τὴν ὡραιότητα ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, οἵτινες ἐστράτευσαν κατὰ τῆς Τρῳάδος. Μόλις ὁ Φιλοκτήτης ἔλαβε τὴν πληγήν, καὶ ῥίψας τὸ βέλος κατὰ τοῦ Ἀμφιμάχου, τοῦ διεπέρασε τὴν καρδίαν. Παρευθὺς οἱ ὡραῖοι μέλανες ὀφθαλμοί του ἐσβέσθησαν, καὶ ἐκαλύφθησαν ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ θανάτου· τὸ στόμα του, πλέον πορφυροῦν ἀπὸ τὰ ῥόδα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ ἀρτιγενὴς Ἠὼ σπείρει τὸν Ὁρίζοντα, ἀπέβαλε τὸ λαμπρὸν χρῶμά του, καὶ ὠχρότης φρικτὴ ἠμαύρωσε τὰς παρειάς του· τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο καὶ τρυφερὸν πρόσωπον κατέστη αἰφνιδίως ἄμορφον· ὁ ἴδιος Φιλοκτήτης τὸν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ ὅλοι οἱ μαχόμενοι ἐστέναξαν βλέποντές τον πίπτοντα καὶ κυλιόμενον εἰς τὸ αἷμά του, καὶ τοὺς ὡραίους πλοκάμους τῆς κεφαλῆς του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὅμοιοι μὲ ἐκείνους τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς τὸν κονιορτὸν συρομένους.

Ἀφ' οὗ ὁ Φιλοκτήτης ἐφόνευσε τὸν Ἀμφίμαχον, ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν μάχην, ἐπειδὴ μὲ τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματός του ἔχανε τὰς δυνάμεις του· ἡ παλαιὰ προσέτι πληγή του ἐφαίνετο, ὅτι ἦτον ἕτοιμος, ἀπὸ τὸν κόπον τῆς μάχης, νὰ πικουργίσῃ πάλιν, καὶ νὰ τῷ ἀνανεώσῃ τοὺς πρώτους πόνους του, καθότι οἱ Υἱοὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, μὲ ὅλην τὴν θείαν των ἐπιστήμην, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ἰατρεύσωσι μὲ ἐντέλειαν. Ἐν ᾧ δὲ, κλονούμενος, κινδυνεύει νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὸν περικυκλοῦντα αὐτὸν σωρὸν ἀπείρων αἱματοφύρτων σωμάτων, ὁ Ἀρχιδάμας, ὁ ἀνδρειότερος καὶ ἐπιτηδειότερος ὅλων τῶν Οἰβαλῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Φιλοκτήτης μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερε, διὰ νὰ κτίσῃ τὴν Πετηλίαν, τὸν ἁρπάζει ἀπὸ τὸ μέσον τῆς μάχης καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἄδραστος εὐκόλως ἤθελε τὸν καταβάλει. Οὗτος δὲ,

δὲ, μὴν εὑρίσκων πλέον τινὰ, ἱκανὸν νὰ τῷ ἐναντιωθῇ, ἢ νὰ τῷ βραδύνῃ τὴν νίκην, ἀφανίζει, καταστρέφει, τρέπει τὸ πᾶν εἰς φυγήν, ὅμοιος μὲ ἕνα χείμαῤῥον, ὅστις, ὑπερπηδήσας τὰς ὄχθας του, σύρει μὲ τὰ ὁρμητικά του ῥεύματα τὰ γεννήματα, τὰ ποίμνια, τοὺς Ποιμένας καὶ τὰ χωρία.

Ὁ Τηλέμαχος ἤκουσε μακρόθεν τὰς φωνὰς τῶν Νικητῶν, καὶ εἶδε τὴν ἀταξίαν τῶν ἐδικῶν του, οἵτινες ἔφευγον ἔμπροσθεν τοῦ Ἀδράστου, καθὼς μία Ἀγέλη πεφοβισμένων Ἐλάφων διατρέχει τὰς εὐρυχώρους πεδιάδας, τὰ δάση, τὰ ὄρη, καὶ τοὺς βιαιοτέρους ποταμοὺς, ὅταν καταδιώκηται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν. Αὐτὸς στενάζει, ὁ θυμὸς ἀστράπτει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ παραιτήσας τοὺς τόπους, ὅπου πολὺν καιρὸν ἐπολέμησε μὲ τόσον κίνδυνον καὶ δόξαν, τρέχει πρὸς βοήθειαν τῶν ἐδικῶν του· προχωρεῖ ὅλος βεβαμμένος ἀπὸ τὸ αἷμα ἀπείρων ὑπ' αὐτοῦ θανατωθέντων ἐχθρῶν. Ῥίπτει μακρόθεν μίαν φωνὴν, ἥτις ἐνηχεῖ εἰς τὰς ἀκοὰς ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐνέβαλε τρομερόν τινα πρότον εἰς τὴν φωνήν του, ἐκ τῆς ὁποίας ἀντήχησαν ὅλα τὰ πλησίον Ὄρη. Πότε εἰς τὴν Θράκην δὲν ὑψώνει τόσον μεγάλως ὁ Ἄρης τὴν φρικώδη φωνήν του, ὅταν κράζῃ τὰς καταχθονίους Ἐριννύας, τὸν πόλεμον, καὶ τὸν θάνατον.

Ἡ φωνὴ τοῦ Τηλεμάχου φέρει εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἐδικῶν του εὐτολμίαν καὶ θάρσος, καὶ νεκρώνει ἀπὸ τὸν τρόμον τοὺς ἐχθρούς. Ὁ ἴδιος Ἄδραστος αἰσχύνεται, αἰσθανόμενος δειλιώσαν τὴν καρδίαν του. Προμυνήματά τινα ἀπαίσια τὸν ταράττουσι, καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὸν κινεῖ, εἶναι ἀπελπισία μᾶλλον, ἢ γενναιότης ἀτάραχος. Τρὶς τὰ τρέμοντα γόνατά του ἄρχισαν νὰ τῷ ὑποφεύγωσι, καὶ τρὶς ὀπισθωδρόμησε, χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ τί ἔ-

πρατ-

πραττεν· ὠχρότης λειποθυμίας καὶ ψυχρὸς ἱδρὼς διεχύνοντο εἰς ὅλα τὰ μέλη του· ἡ βραχνὴ καὶ βραδύπνευστος φωνή του δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ σῶον κἀνένα λόγον· οἱ ὀφθαλμοί του, πλήρεις σπινθηροβολοῦντος καὶ ἀλαμποῦς πυρὸς, ἐφαίνοντο ὡς ἐξερχόμενοι τῆς κεφαλῆς του· ὅμοιος μὲ τὸν Ὀρέστην, ταραττόμενον ἀπὸ τὰς Ἐριννύας, ἔπασχε τὰς αὐτὰς μὲ ἐκεῖνον σπασμωδικὰς κινήσεις. Τότε ἄρχισε νὰ αἰσθάνηται, ὅτι εἶναι Θεοί· φαντάζεται, ὅτι τοὺς βλέπει θυμωμένους, καὶ ὅτι ἀκούει μίαν βαθεῖαν φωνὴν, ἐξερχομένην ἀπὸ τὸ βάθος τῆς Ἀβύσσου, καὶ κράζουσαν αὐτὸν εἰς τὸν ζοφερὸν Τάρταρον· ὅλα τὰ ἀντικείμενα φέρουσιν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν αἴσθησιν μιᾶς οὐρανίας καὶ ἀοράτου χειρὸς, ἥτις, κρεμαμένη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἐγγίζει νὰ τὸν καταβάλῃ. Ἡ ἐλπὶς ἐσβέσθη εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του· ἡ τόλμη του διελύετο, καθὼς ἀφανίζεται τὸ ἡμερινὸν φῶς, ὁπόταν ὁ Ἥλιος καταδύῃ εἰς τοὺς κόλπους τῶν ὑδάτων, καὶ ἡ γῆ περιτειλίσσεται ἀπὸ τὰς σκιὰς τῆς Νυκτός.

Ὁ ἀσεβὴς Ἄδραστος, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἤθελον καταστρέψει οἱ Θεοὶ, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχον χρείαν τοιαύτης μάστιγος, ὁ ἀσεβὴς, λέγω, Ἄδραστος ἤγγιζε τέλος πάντων εἰς τὴν τελαιταίαν ὥραν του. Τρέχει μαινόμενος ἔμπροσθεν τῆς ἀναποφεύκτου τύχης του· ἡ φοβία, οἱ δριμεῖς τῆς συνειδήσεως ἔλεγχοι, ὁ τρόμος, ἡ μανία, ἡ λύσσα, ἡ ἀπελπισία τὸν συνοδεύουσι. Μόλις βλέπει τὸν Τηλέμαχον, καὶ νομίζει, ὅτι βλέπει τὸν Ἅδην ἀνοιγόμενον, καὶ τοὺς πυρίνους λαίλαπας, τοὺς ἐξερχομένους ἀπὸ τὸν σκοτεινὸν Πυριφλεγέθοντα, ἑτοίμους νὰ τὸν καταπαύσωσι. Κραυγάζει, καὶ τὸ στόμα του μένει ἀνοικτὸν, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ προφέρῃ λόγον, ὅμοιος μὲ ὑπνώττοντα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος, ταραττόμενος ἀπὸ τρομαχτικόν τι ὄνειρον, ἀνοίγει τὸ στόμα, καὶ ἀγωνίζεται νὰ ὁμιλήσῃ, τῷ λείπουσιν ὅμως οἱ λόγοι, καὶ ματαίως πάσχει νὰ τοὺς εὕρῃ. Ὁ Ἄδραστος μὲ χεῖρα βιαστικὴν καὶ τρέμουσαν ῥίπτει κατὰ τοῦ Τηλεμάχου τὸ δόρυ του. Οὗτος δὲ, ἀτρόμητος ὡς ὢν φίλος τῶν Θεῶν, σκεπάζεται μὲ τὴν ἀσπίδα του· φαίνεται, ὅτι ἡ Νίκη, περισκέπουσα αὐτὸν μὲ τὰς πτέρυγάς της, κρατεῖ ἤδη τὸν στέφανον κρεμάμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του· ἡ ἱλαρὰ καὶ ἀτάραχος ἀνδρεία λάμπει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του· ἤθελε τὸν ἐπλάβει τις διὰ τὴν ἰδίαν Ἀθηνᾶν· τοσοῦτον σοφὸς καὶ εὔτακτος ἐφαίνετο εἰς τὸ μέσον τῶν μεγαλητέρων κινδύνων. Ὁ Ἄδραστος, ἰδὼν, ὅτι τὸ ὁποῖον ἔῤῥιψε κατ' αὐτοῦ δόρυ ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, σύρει ταχέως τὸ ξίφος, διὰ νὰ μὴ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως νὰ ῥίψῃ καὶ αὐτὸς τὸ δόρυ του· ὁ δὲ Τηλέμαχος, ἰδὼν τὸν Ἄδραστον μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα, σύρει καὶ αὐτὸς μετὰ σπουδῆς τὸ ἐδικόν του, καὶ ἀφίνει τὸ δόρυ του ἀνενέργητον.

Ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἀφ' οὗ τοὺς εἶδον ἐγγύθεν μαχομένους, κατέθεσαν ἐν σιωπῇ τὰ ὅπλα, διὰ νὰ τοὺς θεωρήσωσι προσεκτικώτερον, καὶ ἀνέμενον τὴν ἔκβασιν ὅλου τοῦ πολέμου ἀπὸ τὴν μονομαχίαν των. Τὰ δύο ξίφη, λαμπρὰ ὡς αἱ ἀστραπαὶ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁρμῶσιν οἱ περαυνοὶ, ἀπαντῶνται πολλάκις, καὶ κρούουσι ματαίως ἐπάνω εἰς τὰς στιλβούσας πανοπλίας, αἵτινες κρουόμεναι ἀποπέμπουσι μέγαν κρότον. Οἱ δύο μονομάχοι ἀπομακρύνονται, κυρτώνονται, χαμηλώνουσιν, ἀνεγείρονται αἰφνιδίως, καὶ τελευταῖον περιπλέκονται. Ὁ κισσὸς, ὅς τις βλαστάνει εἰς τὴν ῥίζαν τῆς Πτελέας, δὲν σφί-

σφίγγει τόσον μὲ τοὺς ἑλικοειδεῖς κλόνους του τὸν τραχὺν καὶ νευρώδη στέλεχον ἕως εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους κλάδους τοῦ δένδρου, ὅσον οἱ δύο οὗτοι περιπλέκονται καὶ συσφίγγονται ἀμοιβαίως. Ὁ Ἄδραστος ἐφύλαττεν ἀκόμη ὅλας τὰς δυνάμεις του, ὁ δὲ Τηλέμαχος δὲν ἦτον εἰσέτι εἰς τὴν τελειότητα τῶν ἐδικῶν του. Ὁ Ἄδραστος μεταχειρίζεται μυρίους τρόπους διὰ νὰ παγιδεύσῃ τὸν ἐχθρόν του, καὶ νὰ τὸν μετατοπίσῃ· προσπαθεῖ νὰ ἁρπάσῃ τὸ ξίφος τοῦ νέου Ἕλληνος, ἀλλὰ ματαίως· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀγωνίζεται εἰς τοῦτο, ὁ Τηλέμαχος τὸν μετεωρίζει, καὶ τὸν ῥίπτει ἐπτάδην κατὰ γῆς· τότε ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς, ὅς τις πάντοτε κατεφρόνησε τοὺς Θεοὺς, ἔδειξεν ἄνανδρον φόβον πρὸς τὸν θάνατον· αἰσχύνεται νὰ ζητήσῃ τὴν ζωὴν, δὲν δύναται ὅμως νὰ κρατηθῇ τοῦ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὴν ἐπιθυμεῖ· πάσχει νὰ κινήσῃ εἰς εὐσπλαγχνίαν τὸν Τηλέμαχον· Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, τῷ λέγει, τώρα γνωρίζω τοὺς δικαίους Θεοὺς, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι μὲ παιδεύουσι κατὰ τὰ πταίσματά μου· αἱ δυστυχίαι μόναι ἀνοίγουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ ἰδῶσι τὴν ἀλήθειαν· ἐγὼ τὴν βλέπω, καὶ αὐτὴ μὲ καταδικάζει· ἀλλ' ἡ θεωρία ἑνὸς δυστυχοῦς Βασιλέως πρέπει νὰ σοὶ ἐνθυμήσῃ τὸν Πατέρα σου, ὅς τις πλανᾶται μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἰθάκην, καὶ νὰ μαλάξῃ τὴν καρδίαν σου.

Ὁ Τηλέμαχος, ὅς τις, κρατῶν αὐτὸν ὑποκάτω εἰς τὰ γόνατά του, ὕψωσεν ἤδη τὸ ξίφος, διὰ νὰ τὸν θανατώσῃ, εὐθὺς τῷ ἀπεκρίθη. Ἐγὼ δὲν ἔλαβον ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ τὴν νίκην καὶ τὴν εἰρήνην τούτων τῶν Λαῶν, εἰς βοήθειαν τῶν ὁποίων ἦλθον· δὲν χαίρει ἡ ψυχή μου εἰς τὴν χύσιν τῶν αἱμάτων. Ζῆθι λοιπὸν, ὦ Ἄδραστε, ζῆθι διὰ νὰ διορθώσῃς τὰ πταίσματά σου· ἀπόδος ὅσα ἥρπασας,

σας, γενοῦ αἴτιος νὰ ἀνθήσῃ πάλιν ἡ εἰρήνη καὶ ἡ δικαιοσύνη εἰς ὅλην τὴν μεγάλην Ἑσπερίαν, τὴν ὁποίαν πολλάκις ἐμίανας μὲ τόσας προδοσίας καὶ φόνους. Ζῆθι, καὶ γενοῦ ἄλλος ἄνθρωπος. Μάθε ἀπὸ τὴν πτῶσίν σου, ὅτι οἱ Θεοὶ εἶναι δίκαιοι, ὅτι οἱ κακοὶ εἶναι δυστυχεῖς, καὶ ὅτι πλανῶνται, ζητοῦντες τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸ ἄδικον, εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν καὶ εἰς τὸ ψεῦδος, καὶ ὅτι τελευταῖον δὲν εἶναι ἄλλο πρᾶγμα γλυκύτερον καὶ εὐδαιμονέστερον ἀπὸ τὴν ἁπλῆν καὶ σταθερὰν ἀρετήν. Δὸς εἰς ἡμᾶς ἐνέχειρον τὸν Υἱόν σου Μητρόδωρον, καὶ δώδεκα ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους τοῦ Ἔθνους σου.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Τηλέμαχος, ἀφίνει ἐλεύθερον τὸν Ἄδραστον, καὶ τῷ προτείνει τὴν χεῖρα, χωρὶς νὰ διστάσῃ εἰς τὴν ἀπιστίαν του· ἀλλ' εὐθὺς ὁ Ἄδραστος ἔῤῥιψε κατ' αὐτοῦ ἓν δευτέρου ἄλλο ἀκόντιον πολλὰ μικρὸν, τὸ ὁποῖον ἐκράτει κεκρυμμένον. Τὸ ἀκόντιον ἦτον τόσον ὀξὺ καὶ μὲ τόσην ἐπιτηδειότητα διευθυνμένον, ὥστε ἐὰν ἡ πανοπλία τοῦ Τηλεμάχου δὲν ἤθελεν εἶσθαι θεία, βέβαια ἤθελε τὴν διαπεράσει. Εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ὁ Ἄδραστος ῥίπτεται ὄπισθεν ἑνὸς δένδρου, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταδίωξιν τοῦ Τηλεμάχου. Τότε ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως φωνάζει· ὦ Δαύνιοι, ὑμεῖς βλέπετε, ὅτι ἡ Νίκη εἶναι ἐδική μας· ὁ ἀσεβὴς διὰ τῆς προδοσίας ἀποφεύγει τὸν θάνατον· ὅς τις δὲν φοβῆται τοὺς Θεοὺς, φοβεῖται τὸν θάνατον, καὶ, ἐξ ἐναντίας, ὅς τις φοβῆται τοὺς Θεοὺς, δὲν φοβεῖται ἄλλον τινά. Λέγων αὐτοὺς τοὺς λόγους, προβαίνει πρὸς τοὺς Δαυνίους, καὶ νεύει εἰς τοὺς στρατιώτας του νὰ ἀποκόψωσι τὸν δρόμον εἰς τὸν ἀπατεῶνα Ἄδραστον. Ὁ Ἄδραστος, φοβούμενος μὴ συλληφθῇ, προσποιηθεὶς, ὅτι ἐπιστρέφει, ὁρμᾷ νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς Κρῆτας, οἵτινες τοῦ ἐμποδίζου-

ζου-

ζουσι τὸν δρόμον. Ἀλλ' αἰφνιδίως ὁ Τηλέμαχος, ταχὺς ὡς ὁ πέρδυνδς, τὸν ὁποῖον ἡ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς τῶν Θεῶν τοξεύει ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν Ὄλυμπον ἐπὶ τὰς ἐνόχους κεφαλὰς, ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του, τὸν ἁρπάζει μὲ θριαμβεύουσαν χεῖρα, τὸν ῥίπτει κατὰ γῆς, καθὼς ὁ σκληρὸς Βορέας καταβάλλει τὰ τρυφερὰ σπαρτὰ, τὰ ὁποῖα χρυσώνουσι τὴν πεδιάδα, καὶ χωρὶς πλέον νὰ τὸν ἀκούσῃ, (μ' ὅλον ὅτι ὁ ἀσεβὴς τολμᾷ διὰ τῶν δεήσεων νὰ καταχρασθῇ καὶ ἐκ δευτέρου τῆς ψυχικῆς του ἀγαθότητος,) τοῦ ἐμπήγει τὸ ξίφος εἰς τὰ σπλάγχνα, καὶ τὸν κρημνίζει εἰς τὰς φλόγας τοῦ ζοφεροῦ Ταρτάρου, πρὸς ἀξίαν τῶν ἀνομημάτων του τιμωρίαν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἀδράστου, οἱ Δαύνιοι ἁπλώνουσι τὰς δεξιὰς των πρὸς τοὺς Συμμάχους εἰς σημεῖον εἰρήνης, καὶ ζητοῦσι παρ' αὐτῶν Βασιλέα ἐκ τοῦ ἰδίου των Ἔθνους. Ὁ Νέστωρ, κλαίων ἀπαραμυθήτως τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ του, δὲν παρευρίσκεται εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Στρατηγῶν, εἰς τὸ ὁποῖον πολλοὶ γνωμοδοτοῦσιν, ὅτι πρέπει νὰ διαμοιράσωσι τὴν χώραν τῶν νικηθέντων, καὶ νὰ δοθῇ εἰς τὸν Τηλέμαχον ἡ γῆ τῆς Ἅρπης. Ἀλλ' αὐτὸς, μακρὰν τοῦ νὰ δεχθῇ ταύτην τὴν προσφορὰν, τοῖς ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ κοινὸν τῶν Συμμάχων συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ ψηφίσωσι τὸν Πολυδάμαντα Βασιλέα τῶν Δαυνίων, καὶ νὰ τοῖς ἀφήσωσι τὰς γαλας των. Καταπείθει μετὰ ταῦτα τοὺς Δαυνίους νὰ δώσωσι τὴν γῆν τῆς Ἅρπης εἰς τὸν Διομήδην, ἐκ περιστάσεως ἐκεῖ φθάσαντα. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τελειωθέντος εὐτυχῶς τοῦ πολέμου, ἕκαστος τῶν Βασιλέων ἀπέρχεται εἰς τοὺς τόπους του.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Μόλις ἀπέθανεν ὁ Ἄδραστος, ὅλοι οἱ Δαύνιοι, μαπρὰν τοῦ νὰ λυπηθῶσι διότι ἐνικήθησαν, καὶ ἔχασαν τὸν Βασιλέα των, ἐχάρησαν μάλιστα, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὴν δεσποτείαν ἐκείνου τοῦ Τυράννου, καὶ ἥπλωσαν τὰς δεξιάς των πρὸς τοὺς Συμμάχους, εἰς σημεῖον εἰρήνης καὶ διαλλάξεως. Ὁ Μητρόδωρος, Υἱὸς τοῦ Ἀδράστου, ὅς τις ἀπὸ τὸν Πατέρα του ἀνετράφη μὲ ἦθη ὑποκρίσεως, ὠμότητος, καὶ ἀδικίας, ἐδόθη ἀνάνδρως εἰς φυγήν· ἀλλ' ἕνας δοῦλος, συνένοχος τῶν αἰσχρουργιῶν καὶ τῶν σκληροτήτων του, τὸν ὁποῖον ἀπελευθερώσας ὑπερεπλούτισε, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον μόνον ἐφανέρωσε τὴν φυγήν του, δὲν ἐστοχάσθη ἄλλο, εἰμὴ νὰ τὸν προδώσῃ διὰ τὸ ἴδιον ὄφελός του· καὶ φονεύσας αὐτὸν ἀπὸ τὰ ὀπίσθια, ἐν ᾧ ἔφευγε, ἔκοψε τὴν κεφαλήν του καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὸ Στρατόπεδον τῶν Συμμάχων, ἐλπίζων νὰ λάβῃ μεγάλην ἀνταμοιβήν· δι' ἓν τοιοῦτον κακούργημα, τὸ ὁποῖον ἔδιδε τέλος εἰς τὸν πόλεμον. Ἀλλ' οἱ Σύμμαχοι ἐβδελύχθησαν τὴν παρανομίαν του, καὶ τὸν ἐθανάτωσαν. Ὁ Τηλέμαχος, ἰδὼν τὴν κεφαλὴν τοῦ Μητροδώρου, Νέου ἐξαισίου ὡραιότητος καὶ ἀξιολόγου φύσεως, διεφθαρμένου ὅμως ἀπὸ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπὸ τὰ κακὰ παραδείγματα, δὲν ἠδυνήθη νὰ πρατήσῃ τὰ δάκρυα. Οἴμοι! ἐφώναξεν, ἰδοὺ τί προξενεῖ εἰς ἕνα Υἱὸν Βασιλέως τὸ φαρμάκι τῆς εὐτυχίας· ὅσον ὑψίνους καὶ δραστήριος εἶναι, τόσον περισσότερον ἀπομακρύνεται ἀπὸ πᾶν αἴσθημα ἀρετῆς· καὶ ἐγὼ ἴσως ἤθελον εἶσθαι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς πα-

Τῆς ἰσχύος σου, Τηλέμαχε, τῶν λόγων!
Δι' ὧν, ἁπάντων τὰς ψυχὰς εἰς ἑαυτὸν ἕλκεις.

παρομοίαν κατάστασιν, ἐὰν αἱ δυστυχίαι, εἰς τὰς ὁποίας, χάρις τοῖς Θεοῖς, ἐγεννήθην, καὶ αἱ διδασκαλίαι τοῦ Μέντορος δὲν ἤθελον μὲ διδάξει νὰ χαλινώσω τὸν ἑαυτόν μου.

Οἱ Δαύνιοι, συνελθόντες, ἐζήτησαν διὰ μόνην συνθήκην τῆς εἰρήνης τὸ νὰ συγχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσι Βασιλέα ἀπὸ τὸ Ἔθνος των, ὁ ὁποῖος μὲ τὰς ἀρετάς του νὰ δυνηθῇ νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνειδος, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἀσεβὴς Ἄδραστος ἐκάλυψε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Αὐτοὶ εὐχαρίστουν τοὺς Θεούς, διότι ἠφάνισαν τὸν Τύραννον, καὶ ἤρχοντο παμπληθεὶ διὰ νὰ ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν τοῦ Τηλεμάχου, ἥτις ἐβάφη εἰς τὸ αἷμα ἐκείνου τοῦ θηρίου, καὶ ἡ καταστροφή των ἦτον δι' αὐτοὺς μᾶλλον θρίαμβος. Τοιουτοτρόπως ἔπεσεν εἰς μίαν στιγμὴν χωρὶς ἀνάκλησιν ἐκείνη ἡ δύναμις, ἥτις ἐφόβιζεν ὅλας τὰς ἄλλας εἰς τὴν Ἑσπερίαν, καὶ ἐτρόμαζε τόσους λαούς· ὁμοία μὲ ἐκεῖνα τὰ ἐδάφη, τὰ ὁποῖα φαίνονται στερεὰ καὶ ἀσάλευτα, ἀλλ' ὑποκάπτονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑποκάτωθεν· διὰ πολὺν καιρὸν οἱ ἄνθρωποι περιπαίζουσι τὴν ἀδύνατον ἐργασίαν, ἥτις ὑπαναλίσκει τὰ θεμέλια, καθότι δὲν φαίνεται εἰς αὐτὰ τὸ παραμικρὸν σημεῖον χαλασμοῦ, φαίνονται ὁμαλά, εἰς κἀνὲν μέρος δὲν κλονίζονται· ἐν τοσούτῳ ὅλα τὰ ὑποστηρίγματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀφανίζονται, ἕως εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν αἰφνιδίως τὸ ἔδαφος κλίνει, καὶ ἀνοίγει πανταχόθεν χάσματα. Τοιουτοτρόπως καὶ μία ἄδικος καὶ δολερὰ ἐξουσία, ὅσην λαμπρότητα καὶ εὐτυχίαν καὶ ἂν ἀποκτήσῃ διὰ τῆς ἀδικίας, σκάπτει αὐτὴ ἑαυτῇ τὸ βάραθρον ὑπὸ τὰ θεμέλιά της· ὁ δόλος καὶ ἡ ἀπανθρωπία ὑποῤῥύττουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ στερεώτερα θεμέλια τοῦ ἀνόμου κράτους· τὸ θαυμάζουσι, τὸ φο-

βοῦνται, τρέμουσιν ἐμπροσθέν του, ἕως εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει πλέον· ἡ δύναμις αὐτη πίπτει ἀπὸ τὸ ἴδιόν της βάρος, οὔτε πλέον δύναται νὰ ἀνορθωθῇ, ἐπειδὴ μὲ τὴν ἰδίαν της χεῖρα ἠφάνισε τὰ ἀληθῆ θεμέλια τῆς πίστεως καὶ τῆς δικαιοσύνης, αἱ ὁποῖαι χορηγοῦσιν εἰς ἕνα Βασιλέα τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν ἐπιοῦσαν συνῆλθον οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Συμμάχων διὰ νὰ ἀποφασίσωσιν, ἐὰν ἔπρεπε νὰ δώσωσιν ἄδειαν εἰς τοὺς Δαυνίους νὰ ἐκλέξωσι Βασιλέα. Ἐχαιρέτις, βλέπων τὰ δύω στρατεύματα ἡνωμένα μὲ φιλίαν ἀπροσδόκητον, καὶ συνιστῶντα ἓν καὶ τὸ αὐτὸ στρατόπεδον. Ὁ σοφὸς Νέστωρ δὲν ἠδυνήθη νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐπειδὴ ἡ λύπη, ἡνωμένη μὲ τὰ γηρατεῖα, τῷ ἀμάραναν τὴν καρδίαν, καθὼς ἡ βροχὴ καταβάλλει καὶ ἐξασθενεῖ τὸ ἑσπέρας ἓν ἄνθος, τὸ ὁποῖον τὸ πρωῒ μὲ τὴν ἀνατολὴν τῆς αὐγῆς ἦτον ἡ δόξα καὶ ὁ στολισμὸς τῆς πεδιάδος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τούτου τοῦ δυστυχοῦς Γέροντος μετεβλήθησαν εἰς δύο ἀειῤῥόους πηγὰς δακρύων· ὁ γλυκὺς ὕπνος, ὅς τις καταπαύει καὶ τοὺς ὁριμυτέρους πόνους, ἔφευγε μακρὰν ἀπὸ αὐτούς· ἡ ἐλπὶς, ἥτις εἶναι ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἐσβέσθη εἰς αὐτόν. Πᾶσα τροφὴ ἦτον πικρὰ εἰς ἐκεῖνον τὸν δυστυχῆ Γέροντα, τὸ φῶς αὐτὸ τῆς ἡμέρας τῷ ἦτον μισητὸν, καὶ ἡ ψυχή του δὲν ἐπεθύμει, εἰμὴ νὰ παραιτήσῃ τὸ σῶμά της, καὶ νὰ βυθισθῇ εἰς τὴν αἰωνίαν νύκτα τοῦ Βασιλείου τοῦ Πλούτωνος. Ματαίως οἱ φίλοι του τῷ ὡμίλουν διὰ νὰ τὸν παρηγορήσωσιν, ἐπειδὴ ἡ καρδία του, ἐξασθενήσασα, ἀπέῤῥιπτε πάθε φιλίαν, καθὼς ὁ ἀσθενὴς ἀποστρέφεται τὰ γλυκύτερα φαγητά. Εἰς ὅλας τὰς παρηγορίας τῶν φίλων του

δὲν

δὲν ἀπεκρίνετο, εἰμὴ μὲ κλαυθμοὺς καὶ ἀναστεναγμούς. Ἐκ διαλειμμάτων τὸν ἤκουον κράζοντα· ὦ Πεισίστρατε, Πεισίστρατε, υἱέ μου Πεισίστρατε, σὺ μὲ κράζεις, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος νὰ σοὶ ἀκολουθήσω. Ἀγαπητέ μοι Υἱέ! σὺ ἀποκατασταίνεις εἰς ἐμὲ γλυκὺν τὸν θάνατον, ἐπειδὴ ἄλλο δὲν ἐπιθυμῶ, φίλτατόν μου τέκνον, εἰμὴ νὰ σὲ ἰδῶ πάλιν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Στυγός. Μετὰ τοῦτο παρήρχοντο πολλαὶ ὧραι, χωρὶς νὰ προφέρῃ τὸν παραμικρὸν λόγον, ἀλλ' ἀναστενάζων, ὕψωνε πρὸς τὸν Οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς του.

Ἐν τούτοις οἱ Βασιλεῖς, συνελθόντες, ἀνέμενον τὸν Τηλέμαχον, ὁ ὁποῖος ἱστάμενος πλησίον τοῦ σώματος τοῦ Πεισιστράτου, τὸ ἐῤῥαίνε μὲ πλῆθος μύρων, προσθέτων εἰς αὐτὰ πολύτιμα ἀρώματα, καὶ χύνων πικρότατα δάκρυα. Ὦ ἀγαπητέ μοι Συστρατιῶτα! τῷ ἔλεγε, ποτὲ δὲν θέλω λησμονήσει, ὅτι σὲ εἶδον εἰς τὴν Πύλον, ὅτι ἔγινες ὁδηγός μου εἰς τὴν Σπάρτην, ὅτι σὲ εὗρον ἐδῶ εἰς τὰ παράλια τῆς μεγάλης Ἐσπερίας. Ἐγὼ σοὶ εἶμαι χρεώστης διὰ μυρίους ὑπὲρ ἐμοῦ κόπους καὶ φροντίδας σου· ἐγὼ σὲ ἠγάπων, ἀμοιβαίως δὲ καὶ σὺ μὲ ἠγάπας· ἐγνώρισα τὴν ἀνδρείαν σου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἤθελες ὑπερβῆ πολλοὺς περιφήμους Ἕλληνας. Οἴμοι! αὐτὴ ἡ ἀνδρεία σου σοὶ ἔγινεν αἴτιος τοῦ ἐνδόξου τούτου θανάτου, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν Κόσμον μίαν νεόβλαστον ἀρετὴν, ἡ ὁποία ἤθελεν ἐξισωθῇ μὲ ἐκείνην τοῦ Πατρός σου.

Ναὶ, ἡ φρόνησις καὶ ἡ εὐγλωττία σου, εἰς ὡριμωτέραν ἡλικίαν, ἤθελον παρομοιωθῇ μὲ τὰς τοῦ Γέροντος ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἐθαύμασε καὶ θαυμάζει ὅλη ἡ Ἑλλάς. Σὺ εἶχες ἤδη ἐκείνην τὴν γλυ-

κεῖαν

κεῖαν πειθὼ, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ καρδίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντισταθῶσιν, ὅταν ὡμιλοῦσες, τὸν ἁπλοῦν ἐκεῖνον τρόπον τοῦ διηγεῖσθαι, τὴν ἔμφρονα μετριότητα, ἥτις εἶναι θέλγητρον ἐξημερῶνον τὰ ἐξηγριωμένα πνεύματα, ἐκείνην τὴν ὑπεροχὴν, ἥτις γεννᾶται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἀγαθῶν παραινέσεων. Ὅταν ὡμίλεις, ὅλοι ἴσταντο προσεκτικοὶ, ὅλοι ἦσαν προκατειλημμένοι ὑπὲρ σοῦ, ὅλοι ἐπεθύμουν νὰ εὕρωσιν, ὅτι εἶχες δίκαιον. Οἱ ἁπλοῖ καὶ ταπεινοὶ λόγοι σου ἔρρεον εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν, καθὼς ἡ δρόσος ἐπάνω εἰς τὰ τρυφερὰ χόρτα. Φεῦ! τόσα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ἀπελαμβάνομεν, μᾶς ἀφηρέθησαν διαπαντός. Ὁ Πεισίστρατος, τὸν ὁποῖον ἐνηγκαλίσθην τὸ πρωΐ, δὲν ὑπάρχει· ἐξ αὐτοῦ δὲν μᾶς μένει ἄλλο, εἰμὴ ἡ θλιβερὰ μνήμη. Ἂν τουλάχιστον ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Νέστορος, καὶ ὄχι ἡμεῖς νὰ κλείσωμεν τοὺς ἐδικούς σου, αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἰδεῖ ὅ,τι τώρα βλέπει, καὶ δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὁ δυστυχέστερος ὅλων τῶν Πατέρων.

Ἀφ' οὗ ὁ Τηλέμαχος εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐπρόσταξε νὰ πλύνωσι τὴν καταιματωμένην πληγὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Πεισίστρατος εἶχεν εἰς τὴν πλευράν. Ἔπειτα τὸν ἤπλωσαν ἐπάνω εἰς ἕνα κράββατον ἐκ πορφύρας, ὅπου, μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ ἠμαυρωμένην ἀπὸ τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου, ὡμοίαζε μὲ ἓν τρυφερὸν δένδρον, τὸ ὁποῖον μόλις ἐσκέπασε τὴν γῆν μὲ τὴν σκιάν του, καὶ ἀνεβλάστησε πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ἀνθισμένους κλόνους του, ἐπληγώθη ἀπὸ τὸν κοπτερὸν πέλεκυν τοῦ ξυλουργοῦ· δὲν συνέχεται πλέον οὔτε μὲ τὴν ῥίζαν του, οὔτε μὲ τὴν γῆν, μητέρα καρποφόρον, ἥτις ἔθρεψε τὸν στέλεχόν του εἰς τὸν κόλπον της· μα-

μαραίνεται, ἡ ἀνθηρότης του ἐξαλείφεται, δὲν δύναται πλέον νὰ κρατηθῇ, καὶ πίπτει· οἱ κλόνοι του, οἱ ὁποῖοι ἐμπόδιζον τὴν θέαν τοῦ Οὐρανοῦ, σείρονται εἰς τὴν κόνιν μαραμένοι καὶ κατάξηροι· αὐτὸ κεῖται στέλεχος κεκομμένος, καὶ γυμνὸς ὅλων τοῦ τῶν χαρίτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Πεισίστρατος, νεκρὸς ἄμορφος, ἐφέρετο ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἔμελλον νὰ τὸν βάλωσιν ἐπὶ τῆς ὀλεθρίου πυρᾶς. Ἡ φλὸξ ἤδη ὑψοῦτο πρὸς τὸν Οὐρανόν· ἓν τάγμα Πυλίων, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς νεύοντας πρὸς τὴν γῆν καὶ πλήρεις δακρύων, μὲ τὰ ὅπλα ἀνατετραμμένα, τὸν ἔφερον, βραδέως περιπατοῦντες. Ἅμα δὲ κατηναλώθη τὸ σῶμα, ἡ κόνις ἐτέθη εἰς χρυσῆν κάλπην, καὶ ὁ Τηλέμαχος, ἀπὸ τὴν προσοχὴν τοῦ ὁποίου δὲν διαφεύγει τὸ παραμικρὸν, ἐμπιστεύεται ταύτην τὴν κάλπην ὡς πολύτιμον θησαυρὸν εἰς τὸν Καλλίμαχον, τὸν παιδαγωγὸν τοῦ Πεισιστράτου· διατήρησον, τῷ λέγει, τὴν κόνιν ταύτην, θλιβερὸν, ἀλλὰ πολύτιμον λείψανον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἠγάπησας· φύλαξον αὐτὴν διὰ τὸν Πατέρα του, περίμεινον ὅμως νὰ τῷ τὴν δώσῃς, ὅταν ἔλθῃ εἰς κατάστασιν, ἵνα καὶ τοῦ νὰ τὴν ζητήσῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἐκεῖνο τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐρεθίζει τὴν λύπην, αὔριον τὴν καταπραΰνει.

Τούτων τελεσθέντων, ἐμβῆκεν ὁ Τηλέμαχος εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν Συμμάχων Βασιλέων, ὅπου ὅλοι, ἅμα τὸν εἶδον, ἐσιώπησαν διὰ νὰ τὸν ἀκούσωσιν. Αὐτὸς ἠρυθρίασε, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ, μάλιστα ηὔξησαν τὴν ἐντροπήν του οἱ ἔπαινοι, τοὺς ὁποίους μὲ ὁμοφώνους χειροκροτήσεις ἔδιδον εἰς αὐτὸν δι' ὅσα κατώρθωσεν· ἐπεθύμει κάλλιον νὰ ἤθελον μείνει κεκρυμμέναι αἱ ἀνδραγαθίαι του, καὶ τότε πρῶτον ἐφάνη τεταραγμένος

καὶ ἀμφίβολος. Τελευταῖον ἐζήτησεν ὡς χάριν τὸ νὰ παύσωσι πλέον ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους. Δὲν ἀρνοῦμαι, εἶπεν, ὅτι τοὺς ἀγαπῶ, καὶ μάλιστα ὅταν δίδωνται ἀπὸ τοιούτους δικαίους κριτὰς τῆς ἀρετῆς, τοὺς ἀποφεύγω ὅμως, ἐπειδὴ φοβοῦμαι μήπως τοὺς ἀγαπῶ ὑπὲρ τὸ δέον. Οἱ ἔπαινοι διαφθείρουσι τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς καταστήνουσι φιλαύτους, ματαίους, καὶ κενοδόξους. Πρέπει νὰ γίνηταί τις ἄξιος αὐτῶν, καὶ νὰ τοὺς ἀποφεύγῃ, ἐπειδὴ οἱ καλήτεροι καὶ ἀληθέστεροι ἔπαινοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ψευδεῖς. Οἱ πονηρότεροι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ Τύραννοι λέγω, ἐκεῖνοι ἀπαιτοῦσι νὰ ἐπαινῶνται παρὰ τῶν κολάκων. Ποῖαν λοιπὸν ἡδονὴν εὑρίσκει τις, ἐπαινούμενος ὡς αὐτούς; Οἱ ἀληθεῖς ἔπαινοι εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους θέλετε μοὶ δώσει εἰς τὴν ἀπουσίαν μου, ἐὰν ἤθελον ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ φανῶ τούτων ἄξιος. Ἐὰν κατὰ ἀλήθειαν μὲ πιστεύητε ἀγαθὸν, πρέπει ὁμοίως νὰ πιστεύητε, ὅτι ἀγαπῶ τὴν μετριότητα, καὶ φοβοῦμαι τὴν ματαιοδοξίαν. Λοιπὸν παύσατε, παρακαλῶ, ἐὰν μὲ τιμᾶτε, τοῦ νὰ μὲ ἐπαινῆτε ὡς ἄνθρωπον, ὅς τις ἐπιθυμεῖ τοὺς ἐπαίνους.

Ἀφ' οὗ οὕτως ὡμίλησεν ὁ Τηλέμαχος, δὲν ἀπεκρίθη πλέον πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ τὸν ὑψώνωσιν εἰς τὰ οὐράνια, καὶ μὲ σχῆμα ἀδιαφορίας κατέπαυσε τοὺς πρὸς αὐτὸν διδομένους ἐπαίνους. Ἄρχισαν νὰ φοβῶνται μὴ τὸν ἐνοχλήσωσιν ἐπαινοῦντές τον· ἀλλ' ὁ θαυμασμός των ηὔξησεν, ἐπειδὴ ὅλοι ἐγνώριζον τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Πεισίστρατον ἀγάπην, καὶ τὴν ὁποίαν ἔλαβε φροντίδα περὶ τῆς καλῆς του. Τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ἀγαθότητος τῆς καρδίας του ἐκίνησαν περισσότερον τὸν θαυμασμὸν τοῦ στρατεύματος, παρ' ὅλα τὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρείας τεράστια, τὰ

τὰ ὁποῖα πρὸ μικροῦ κατώρθωσεν. Ὁ Τηλέμαχος εἶναι φρόνιμος καὶ ἀνδρεῖος, ἔλεγε κρυφίως ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, εἶναι ὁ φίλος τῶν Θεῶν, καὶ ὁ ἀληθὴς Ἥρως τοῦ αἰῶνός μας· αὐτὸς εἶναι ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλ' ὅλα ταῦτα εἶναι ἐξαίσια, καὶ δὲν προξενοῦσιν, εἰμὴ θαυμασμὸν εἰς τὰς καρδίας μας· ἐξ ἐναντίας ἡ ἀγαθότης του, ἡ φιλανθρωπία του, ἡ πιστὴ καὶ ἐγκάρδιος φιλία του, τὸ εὐσυμπάθητον, τὸ ἐλευθέριον, τὸ εὐεργετικόν, ἡ πρὸς τοὺς φίλους του ὁλόκληρος ἀφοσίωσις, ἡ πρὸς τοὺς μετ' αὐτοῦ συζῶντας γλυκύτης καὶ εἰλικρίνειά του, αὐτὰ εἶναι πρὸς τὸ κοινὸν χρησιμώτερα, αὐτὰ θέλγουσι τὰς ψυχάς μας, αὐτὰ μᾶς κινοῦσι νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, καὶ νὰ αἰσθανώμεθα ὅλας τὰς ἀρετάς του, καὶ δι' αὐτὰ ἠθέλαμεν ὑπὲρ αὐτοῦ θυσιάσει καὶ μυρίας ζωὰς ἂν εἴχομεν.

Ἅμα ἐτελείωσαν οὗτοι οἱ λόγοι, ἐσπούδασαν νὰ ὁμιλήσωσι περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ δώσωσι βασιλέα εἰς τοὺς Δαυλίους. Τὸ περισσότερον μέρος τῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν παρευρισκομένων Ἡγεμόνων ἦτον εἰς γνώμην, ὅτι τὸ Βασίλειον τοῦ Ἀδράστου, ἐπειδὴ ἐκυριεύθη διὰ τῶν ὅπλων, ἔπρεπε νὰ τὸ διαμοιράσωσι μεταξύ των. Ἐπρόσφερε πρὸς τὸν Τηλέμαχον εἰς τὸ μερίδιόν του τὴν εὔκαρπον Ἐπαρχίαν τῆς Ἄρπης, ὅπου ἡ γῆ φέρει δὶς τοῦ ἔτους τὰ πλούσια τῆς Δήμητρος δῶρα, τὰ γλυκέα τοῦ Βάκχου χαρίσματα, καὶ τοὺς ἀειθαλεῖς καρποὺς τῆς εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ἀφιερωμένης ἐλαίας. Ἡ γῆ αὕτη, τῷ ἔλεγον, πρέπει νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν μνήμην σου τὴν πτωχὴν Ἰθάκην μὲ τὰς καλύβας της, τὰ ἄγρια δάση τῆς Ζακύνθου, καὶ τοὺς φοβεροὺς βράχους τοῦ Δουλιχείου. Παύσον πλέον τοῦ νὰ τρέχῃς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Πα-

τρός σου, ὅς τις ἴσως ἀπέθανεν εἰς τὰ ὕδατα περὶ τοὺς σκοπέλους τοῦ Ἀκρωτηρίου τοῦ Καφηρέως διὰ τῆς ἐνδικήσεως τοῦ Ναυπλίου (1), καὶ ὑπὸ τῆς

(1) Ὁ Ναύπλιος ἦτον Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμυμώνης, θυγατρὸς τοῦ Δαναοῦ, Βασιλέως τῶν Ἀργείων, Βασιλεὺς τῆς Εὐβοίας, καὶ Πατὴρ τοῦ Παλαμήδου, τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν ἐκ τῆς Κλυμένης, θυγατρὸς τοῦ Ἀτρέως. Τοῦτον λιθοβολήσαντες οἱ Ἕλληνες ἀδίκως ἐφόνευσαν, διὰ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ Ὀδυσσέως. Ἐπειδὴ, (ὡς δεδήλωται σελ. 5. ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου,) προσποιηθέντος τοῦ Ὀδυσσέως μωρίαν, ὁ Παλαμήδης σοφώτατος ὢν τὸν ἐφανέρωσε διὰ τεχνάσματος, διὰ τὸ ὁποῖον ἔπειτα ὁ Ὀδυσσεὺς ἐφθόνει τὸν Παλαμήδην, μέχρις οὗ εὑρὼν καιρὸν ἁρμόδιον ἔπλασεν ἐπιστολὰς ψευδεῖς, ἐν αἷς διελάμβανεν, ὅτι ὁ Παλαμήδης ἔμελλε νὰ προδώσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν Πρίαμον, τὰς ὁποίας ἐπιστολὰς εἶχε κρύψαι πρότερον τεχνιέντως εἰς τὴν σκηνήν του. Ἢ κατ' ἄλλους, ἰδόντες αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἁλιεύοντα ὁ Διομήδης, ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ἄλλοι, ἐκ τοῦ φθόνου, τὸν ὁποῖον πρὸς αὐτὸν εἶχον, λιθοβολήσαντες τὸν ἔπνιξαν. Μαθὼν δὲ ὁ Ναύπλιος τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Υἱοῦ του, ἔπλευσε πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀπῄτει ποινήν, ἀλλ' ἐπέστρεψεν ἄπρακτος, ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἔκριναν, χαριζόμενοι πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ὀδυσσεὺς ἐφόνευσε τὸν Παλαμήδην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ναύπλιος, περιπλεύσας τὰς Ἑλληνίδας Πόλεις, ἐνέργησε νὰ μοιχευθῶσιν αἱ Γυναῖκες τῶν Ἑλλήνων, ἡ Κλυταιμνήστρα, γυνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος, μὲ τὸν Αἴγισθον, ἡ Αἰγιάλεια τοῦ Διομήδους μὲ τὸν Σθένελον, ἡ Μήδα τοῦ Ἰδομενέως μὲ τὸν Λεύκον, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Λεύκος ἔπειτα ἐφόνευσεν, ὁμοῦ μὲ τὴν θυγατέρα της Κλεισυθήραν, ἐν ᾧ κατέφυγον εἰς τὸν Ναὸν, ὁμοίως καὶ τὰς τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων. Πρὸς τούτοις ἀπεστέλλισεν ὁ Ναύπλιος νὰ ἀποσχισθῶσι καὶ δέκα Πόλεις ἀπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Κρήτης, τὰς ὁποίας ἐξουσίασεν αὐτὸς, καὶ μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἐνέργησε νὰ διώξωσι καὶ τὸν Ἰδομενέα ἐκ τῆς Κρήτης. Καὶ τελευταῖον μαθὼν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπάνοδον, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς πάσχοντας ὑπὸ ζάλης καὶ ταραχῆς

τῆς ὀργῆς τοῦ Ποσειδῶνος· παῦσον τοῦ νὰ ἀναζητῇς τὴν Μητέρα σου, ἡ ὁποία, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου, εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐραστῶν της· μὴ ζητεῖς πλέον τὴν Πατρίδα σου, εἰς τῆς ὁποίας τὴν γῆν ὁ Οὐρανὸς δὲν εἶναι τόσον εὐμενὴς, ὡς εἰς ταύτην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς σοὶ προσφέρομεν.

Ὁ Τηλέμαχος ἤκουε μὲ ὑπομονὴν τούτους τοὺς λόγους· ἀλλ' οἱ βράχοι τῆς Θράκης καὶ τῆς Θεσσαλίας δὲν εἶναι τόσον κωφοὶ καὶ ἀναίσθητοι εἰς τοὺς κλαυθμοὺς τῶν ἀπηλπισμένων ἐραστῶν, ὅσον αὐτὸς πρὸς ἐκείνας τὰς προσφοράς. Ἐγὼ, ἀπεκρίθη, δὲν φροντίζω οὔτε διὰ πλούτη, οὔτε διὰ ἡδονάς· τί μὲ ὠφελεῖ νὰ ἔχω μεγάλην ἔκτασιν γῆς, καὶ νὰ ἐξουσιάζω πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων; τοῦτο

χῆς τῶν ἀνέμων; ἄναψε πῦρ μεγάλον, καὶ φάνε τὴν νύκτα εἰς τὸ Καφάρειον Ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον ἦτο πάντοχόθεν περικυκλωμένον ἀπὸ κρημνοὺς καὶ σκοπέλους τραχεῖς, τὰ ὁποῖα φῶτα ἰδόντες οἱ Ἕλληνες, ἐνόμισαν, ὅτι εἶναι λιμήν, ὅθεν καὶ ὁρμίσαντες μὲ τὰ πλοῖά των πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐσύντριψαν τὰ περισσότερα, καὶ οἱ πλείονες ἐπνίγησαν, ἐκτὸς τοῦ Διομήδους καὶ Ὀδυσσέως, οἵτινες ἔπλευσαν ἀπὸ ἄλλο μέρος. Ὁ Υἱὸς αὐτοῦ Παλαμήδης εὗρε (ὡς δεδήλωται σελ. 217,) εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον τέσσαρα γράμματα θ, ζ, φ, χ. Πρὸς τούτοις ἐπενόησε τὰ παίγνια τῶν ψηφίδων (τῶν κύβων, ἢ ἀζαρίων), τοὺς λογαριασμοὺς τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, καὶ τὰς ψηφοφορίας, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα εἰς ἐκλογήν τινός. Ἦτον ὁμοίως ἔμπειρος τῆς Ἀστρονομίας, καὶ ἄδεται, ὅτι αὐτὸς διώρθωσε τὸ Ἔτος, κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Ἡλίου, καὶ τοὺς Μῆνας, κατὰ τὸν δρόμον τῆς Σελήνης, καὶ πρῶτος ἐδίδαξεν, ὡς εἰς τὸ στρατόπεδον, τὴν Ἔκλειψιν τοῦ Ἡλίου, ὅτι εἶναι φυσικὸν φαινόμενον, καὶ οὐδόλως φοβερόν. Ἔτι ἐπενόησε καὶ τὰς Φυλακὰς, ἢ νυκτερινὰς φρουρὰς, τὰς ὁποίας ἐφεῦρεν ἐκ παρατηρήσεως τῶν Γερανῶν, οἱ ὁποῖοι φυλάττουσι τὴν ἰδίαν τάξιν, ὅταν ἵπτανται ἑλκδόν. Ἐντεῦθεν καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν Ποιητῶν καλοῦνται, Ὄρνιθες Παλαμήδου.

το

το θέλει μὲ ὑποβάλει εἰς περισσοτέρας φροντίδας, καὶ μοὶ ἐλαττώσει τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ζωὴ εἶναι ἱκανῶς βεβαρυμένη ἀπὸ θλίψεις καὶ δυστυχίας διὰ τοὺς ἔμφρονας καὶ μετρίους ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ προστεθῇ εἰς αὐτὴν καὶ ἡ βάσανος τῆς διοικήσεως τῶν ἄλλων, οἵτινες εἶναι ἀπαταδάμαστοι, ταραχοποιοὶ, πλάνοι καὶ ἀχάριστοι. Ὅταν τις θέλῃ νὰ ἦναι κύριος τῶν ἀνθρώπων μόνον διὰ τὴν ἰδίαν του φιλαυτίαν, χωρὶς νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, εἰς τὰς ἡδονάς του, καὶ εἰς τὴν δόξαν του, τότε εἶναι ἀσεβὴς, εἶναι τύραννος, εἶναι ἡ μάστιξ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὅταν δὲ ἐξ ἐναντίας κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τοὺς ἀληθεῖς πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν κανόνας, τότε εἶναι μᾶλλον Ἐπιστάτης αὐτῶν, ἢ Κύριος· δὲν ἀπολαμβάνει εἰμὴ κόπους ἀπείρους, καὶ μακρύνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐκτείνῃ περαιτέρω τὴν δύναμίν του. Ὁ Ποιμὴν, ὅς τις δὲν τρώγει τὸ ποίμνιον, τὸ προφυλάττει ἀπὸ τοὺς Λύκους κινδυνεύων καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, ἐπιμελεῖται ἡμέραν καὶ νύκτα νὰ τὸ ὁδηγῇ εἰς παχείας βοσκὰς, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν προβάτων του, καὶ νὰ ἁρπάσῃ ἐκεῖνα τοῦ γείτονός του, ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἤθελεν αὐξήσει τοὺς κόπους του. Ἐγὼ, μ' ὅλον ὅτι ποτὲ δὲν ἐκυβέρνησα, ἐπρόσθετεν ὁ Τηλέμαχος, ἐδιδάχθην ὅμως ἀπὸ τοὺς Νόμους, καὶ ἀπὸ τοὺς διατάξαντας αὐτοὺς σοφοὺς ἄνδρας, πόσον εἶναι δύσκολον καὶ ἐργώδες τὸ νὰ διοικῇ τις τὰς Πόλεις, καὶ τὰ Βασίλεια. Εἶμαι λοιπὸν εὐχαριστημένος νὰ ἐξουσιάζω εἰς τὴν πτωχήν μου Ἰθάκην· μ' ὅλον ὅτι μικρὰ καὶ πτωχὴ, θέλω ἀποκτήσει ἀρκετὴν δόξαν, ἐὰν βασιλεύσω μὲ δικαιοσύνην, μὲ εὐτολμίαν, καὶ μὲ τὸν φόβον τῶν Θεῶν· δὶ ἐμὲ ὅμως εἶναι παράκαιρος ἀκόμη ἡ

ἡ ἐξουσία· εἴθε νὰ δώσωσιν οἱ Θεοὶ νὰ διασωθῇ ὁ Πατήρ μου ἀπὸ τὴν λύσσαν τῶν κυμάτων, καὶ νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν Ἰθάκην ἕως εἰς ἔσχατον γῆρας, διὰ νὰ διδαχθῶ καὶ ἐγὼ ὑποκάτω εἰς αὐτὸν διὰ πολὺν ἀκόμη καιρὸν, πῶς πρέπει νὰ νικᾷ τις τὰ πάθη του, διὰ νὰ μάθῃ νὰ χαλινώνῃ ἐκεῖνα ἑνὸς ὁλοκλήρου Ἔθνους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Τηλέμαχος εἶπεν. Ἀκούσατε, ὦ Βασιλεῖς, ἐνταῦθα συνηθροισμένοι, ἀκούσατε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μοὶ φαίνεται, ὅτι πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ διὰ τὸ συμφέρον σας. Ἀνίσως δώσητε εἰς τοὺς Δαυνίους Βασιλέα δίκαιον, αὐτὸς θέλει τοὺς κυβερνήσει μὲ δικαιοσύνην, καὶ θέλει τοὺς διδάξει πόσον εἶναι ὠφέλιμον νὰ φυλάττωσι τὴν πίστιν, καὶ νὰ μὴν ἁρπάζωσί ποτε τὰ ἀγαθὰ τῶν γειτόνων των· ἰδέα, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀδράστου. Ἐν ὅσῳ ἤθελον κυβερνᾶσθαι ἀπὸ Βασιλέα ἔμφρονα καὶ μέτριον, σεῖς δὲν πρέπει νὰ φοβῆσθε ἀπὸ αὐτοὺς τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν· αὐτοὶ θέλουσι σᾶς εἶναι χρεῶσται διὰ ἐκεῖνον τὸν ἀγαθὸν Βασιλέα, ὅς τις ἤθελε τοῖς δοθῇ παρ' ὑμῶν, καὶ ἔτι διὰ τὴν ὁποίαν ἤθελον ἀπολαμβάνει εἰρήνην καὶ εὐτυχίαν. Μικρὰν τοῦ νὰ σᾶς πολεμήσωσι, τὰ Ἔθνη ταῦτα θέλουν σᾶς εὐλογεῖ πάντοτε, καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ Ἔθνος θέλουσιν εἶσθαι ἔργα τῶν χειρῶν σας. Ἐὰν δὲ ἐξ ἐναντίας θελήσητε νὰ διαμοιράσητε μεταξύ σας τοὺς τόπους των, ἰδοὺ ποίας δυστυχίας προβλέπω, ὅτι μέλλουν νὰ σᾶς ἀκολουθήσωσιν. Τὸ Ἔθνος τοῦτο, πεσὸν εἰς ἀπελπισίαν, θέλει ἐπαναλάβει τὸν πόλεμον· θέλει πολεμήσει δικαίως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, καὶ οἱ Θεοὶ, ἐχθροὶ τῆς Τυραννίας, θέλουν συμμαχήσει μετ' αὐτοῦ. Ἐὰν καταστήσητε ἐχθρούς σας τοὺς

Θεοὺς,

Θεούς, θέλετε μείνει ἀφεύκτως κατησχυμμένοι, καὶ αἱ εὐτυχίαι σας θέλουσι διαλυθῆ ὡς καπνός· ἡ φρόνησις καὶ ἡ νουνέχεια θέλουσιν ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τοὺς στρατηγούς σας, ἡ τόλμη ἀπὸ τὰ στρατεύματά σας, ἡ εὐθηνία ἀπὸ τοὺς ἀγρούς σας· θέλετε ἀπατήσει αὐτοὶ ἑαυτούς, φερόμενοι ἀφρόνως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σας· θέλετε φράξει τὰ στόματα τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἤθελον ἔχει διάθεσιν νὰ εἰπῶσι τὴν ἀλήθειαν· θέλετε πέσει ἐξάλφνης, καὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουσι λέγει περὶ ὑμῶν· οὗτοι λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνοι οἱ Λαοί, οἵτινες ἔπρεπε νὰ δώσωσι Νόμους εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ τώρα φεύγουσιν ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν των, εἶναι τὸ παίγνιον ὅλων τῶν Ἐθνῶν, καὶ καταπατοῦνται παρ' αὐτῶν; τοῦτο εἶναι ἔργον τῶν Θεῶν· εἶναι ποινὴ ἀξία τῶν ἀδίκων, τῶν ἁλαζόνων καὶ ἀπανθρώπων Ἐθνῶν. Σκεφθῆτε προσέτι, ὅτι ἐὰν ἐπιχειρισθῆτε νὰ διαμοιράσητε τὸν καταπτηθέντα τοῦτον τόπον, θέλετε συνδιεγείρει ὅλους τοὺς πλησιοχώρους λαοὺς ἐναντίον σας. Ἡ συμμαχία σας, ἥτις συνεκροτήθη πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κοινῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑσπερίας ἐναντίον τοῦ ἀνόμου Ἀδράστου, θέλει καταστραθῆ μισητὴ, καὶ ὅλα τὰ Ἔθνη θέλουν κατηγορήσει δικαίως ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι ἠθελήσετε νὰ ἁρπάσητε τὴν γενικὴν τυραννίαν. Ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐνικήσετε τοὺς Δαυνίους καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Ἔθνη, ἄυτη ἡ νίκη θέλει σᾶς ἀφανίσει, καὶ ἰδοὺ μὲ ποῖον τρόπον.

Στοχασθῆτε, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις ἄυτη θέλει ῥίψει τὴν διχόνοιαν εἰς τὸ μέσον σας, καθότι, μὴν ὄντων θεμελιωμένων τῶν ἐπιχειρημάτων σας ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, δὲν θέλετε ἔχει μεταξύ σας οὔτε κανόνα, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ περιορίσητε τὰς ἀπαιτήσεις ἑκάστου· ἕκαστος θέλει ζητήσει νὰ τῷ δοθῇ

μέρος ἀνάλογον τῆς δυνάμεώς του, καὶ οὐδεὶς μεταξὺ ὑμῶν θέλει ἔχει ἱκανὴν ὑπεροχὴν ἐπάνω εἰς τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ μὲ εἰρήνην τὴν διανομὴν ταύτην. Ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ ἑνὸς πολέμου, τοῦ ὁποίου οἱ ἀπόγονοί σας δὲν θέλουσιν ἰδεῖ ποτὲ τὸ τέλος. Δὲν εἶναι ὠφελιμώτερον νὰ ἦσθε δίκαιοι καὶ μέτριοι, παρὰ νὰ ἀπολουθῆτε τὴν φιλοδοξίαν σας μὲ τόσον κίνδυνον, καὶ διὰ τοσούτων ἀφεύκτων δυστυχιῶν; Ἡ βαθεῖα εἰρήνη, αἱ γλυκεῖαι καὶ ἀθῶαι ἡδοναὶ, αἵτινες τὴν συντροφεύουσιν, ἡ εὐτυχὴς εὐκαρπία, ἡ ἀγάπη τῶν γειτόνων, ἡ δόξα, ἥτις εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, ἡ ὑπεροχὴ, τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ τις, ὅταν διὰ τῆς πίστεως καταστραθῇ Κριτὴς πληρεξούσιος ὅλων τῶν ξένων λαῶν, δὲν εἶναι ἀγαθὰ ἐπιθυμητότερα ἀπὸ τὴν μωρὰν κενοδοξίαν μιᾶς καταπτήσεως ἀδίκου; Ὦ Βασιλεῖς! ὦ Ἡγεμόνες! βλέπετε καλῶς, ὅτι ἐγὼ σᾶς ὁμιλῶ ἀφιλοκερδῶς. Ἀκούσατε λοιπὸν ἐκεῖνον, ὅς τις τόσον σᾶς ἀγαπᾷ, ὥστε δὲν ἐφοβήθη νὰ σᾶς ἐναντιωθῇ καὶ νὰ σᾶς δυσαρεστήσῃ, παρασταίνων σας τὴν ἀλήθειαν.

Ἐν ᾧ ὁ Τηλέμαχος οὕτως ὡμίλει μὲ μίαν δύναμιν ἀπαραδειγμάτιστον, καὶ ἄλοι οἱ Ἡγεμόνες, μένοντες εἰς ἀπορίαν καὶ ἔκπληξιν, ἐθαύμαζον τὰς φρονίμους του συμβουλὰς, ἠκούσθη μία συγκεχυμένη βοὴ, ἥτις διεχύθη εἰς ὅλον τὸ Στρατόπεδον, καὶ ἔφθασεν ἕως εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐγίνετο τὸ Συμβούλιον. Ἠγγέλθη, ὅτι ξένος τις ἔφθασεν εἰς ἐκεῖνα τὰ παραθαλάσσια μὲ ἓν τάγμα ἀνδρῶν ἐνόπλων. Οὗτος ὁ ἀγνώριστος ἔχει πρόσωπον εὐγενὲς, καὶ ὅλα εἰς αὐτὸν εἶναι Ἡρωϊκά· εὐκόλως δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ, ὅτι αὐτὸς ὑπέφερε πολυχρονίους δυστυχίας, ἀλλὰ μὲ τὴν μεγαλοψυχίαν του ὑπερενίκησεν ὅλα του τὰ δυστυχήματα. Κατ' ἀρ-

χὰς

χὰς οἱ ἐγχώριοι λαοὶ, οἵτινες φυλάττουσι τὰ παράλια, ἠθέλησαν νὰ τὸν διώξωσιν ὡς ἐχθρὸν, ἐρχόμενον νὰ εἰσβάλῃ εἰς τοὺς τόπους των· ἀλλ' αὐτὸς, ἑλκύσας τὴν σπάθην του μὲ σχῆμα ἄτρομον, διεκήρυξεν, ὅτι, ἐὰν τὸν ἠνώχλουν, εἶχεν ἱκανὴν γενναιότητα νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐζήτει, εἰμὴ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν φιλοξενίαν, καὶ εὐθὺς ἐπαρρησίασε κλάδον ἐλαίας, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἱκετευόντων. Τότε ἐκεῖνοι ἠκροάσθησαν τοὺς λόγους του, καὶ αὐτὸς ἐζήτησε νὰ τὸν φέρωσιν ἔμπροσθεν εἰς ἐκείνους, οἵτινες κυβερνῶσι τὴν παραλίαν ταύτην τῆς Ἑσπερίας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὁδηγοῦσιν ἐνταῦθα, διὰ νὰ τὴν παρρησιάσωσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν Βασιλέων.

Μόλις ἔλαβε τέλος αὐτὴ ἡ ὁμιλία, καὶ εὐθὺς ἐπαρρησιάσθη ἐκεῖνος ὁ ἀγνώριστος μὲ μίαν μεγαλοπρέπειαν, ἥτις ἐξέπληξεν ὅλην τὴν Συνέλευσιν. Εὐθύλως ἤθελε τὸν ἐκλάβει τις διὰ τὸν Θεὸν Ἄρην, ὁπόταν συγκαλῇ εἰς τὰ Ὄρη τῆς Θρᾴκης τὰς αἱμοβόρους του φάλαγγας. Ἄρχισε δὲ νὰ ὁμιλῇ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ὦ σεῖς, Ποιμένες τῶν Λαῶν, οἵτινες εἶσθε ἀναμφιβόλως ἐδῶ συνηγμένοι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος κατὰ τῶν ἐχθρῶν της, ἢ διὰ νὰ ἐνεργήσητε νὰ ἀνθήσωσιν οἱ πλέον δίκαιοι Νόμοι, ἀκούσατε τοὺς λόγους ἑνὸς ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον κατατρέχει ἡ Τύχη. Οἱ Θεοὶ νὰ σᾶς διαφυλάξωσι νὰ μὴ δοκιμάσητέ ποτε παρομοίας δυστυχίας! Ἐγὼ εἶμαι ὁ Διομήδης, Βασιλεὺς τῆς Αἰτωλίας, ὅς τις εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τροάδος ἐπλήγωσα τὴν Ἀφροδίτην. Ἡ ἐκδίκησις ταύτης τῆς Θεᾶς μὲ κατατρέχει εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. Ὁ Ποσειδῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀρνεῖται ποτὲ καμμίαν χάριν εἰς τὴν ἱερὰν Θυγατέρα τῆς Θαλάσσης μὲ παρέδωκεν εἰς

τὴν

τὴν λύσσαν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑδάτων, οἵτινες πολλάκις ἐσύντριψαν τὰ πλοῖά μου κατὰ τῶν σκοπέλων. Ἡ ἄσπλαγχνος Ἀφροδίτη μοῦ ἀφαίρεσε κἀθε ἐλπίδα τοῦ νὰ ἰδῶ πάλιν τὸ Βασίλειόν μου, τὴν οἰκογένειαν μου, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἠγαπημένον τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ πρῶτον εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ὄχι, ποτὲ δὲν θέλω λάβει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ πάλιν ὅ,τι μοὶ ἦτον προσφιλέστερον εἰς τὸν Κόσμον. Ὕστερον ἀπὸ τόσα ναυάγια ἔρχομαι τέλος πάντων ἀναζητῶν μικρὰν ἀνάπαυσιν, καὶ ἄσυλον ἀσφαλὲς ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἀγνώριστα παραθαλάσσια. Ἀνίσως φόβησθε τοὺς Θεούς, καὶ μάλιστα τὸν Δία, ὅς τις ἔχει τὴν φροντίδα τῶν ξένων, ἀνίσως ἔχητε αἴσθημα εὐσπλαγχνίας, μὴ μοὶ ἀρνηθῆτε εἰς τοῦτον τὸν εὐρύχωρον τόπον κἀμμίαν γωνίαν Γῆς ἀκάρπου, κἀμμίαν ἔρημον, κἀνένα τόπον ἀμμώδη, κἀνένα βράχον ἀπότομον, διὰ νὰ κτίσω μὲ τοὺς συντρόφους μου μίαν Πόλιν, ἡ ὁποία κἂν νὰ ἦναι εἰς ἡμᾶς θλιβερὰ εἰκὼν τῆς ὁποίας ἐχάσαμεν Πατρίδος. Ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν ἄλλο, εἰμὴ μικρὸν διάστημα γῆς, ἀνωφελοῦς πρὸς ἐσᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μᾶς ἦναι συγχωρημένον νὰ ζήσωμεν κατὰ τοὺς Νόμους μας· Θέλομεν ζήσει εἰς εἰρήνην καὶ στενὴν φιλίαν μὲ ἐσᾶς· οἱ ἐχθροί σας θέλουσιν εἶσθαι καὶ ἐδικοί μας, καὶ τὰ συμφέροντά σας συμφέροντά μας.

Ἐν ᾧ ὁ Διομήδης οὕτως ὡμίλει, ὁ Τηλέμαχος τὸν ἐθεώρει ἀσπαρθαμυκτί, καὶ ἐδείκνυεν εἰς τὸ πρόσωπόν του διάφορα πάθη· καὶ ὅταν ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ διηγῆται τὰς πολυχρονίους του δυστυχίας, ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως ἤλπισεν, ὅτι ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος ἀνὴρ ἦτον ἴσως ὁ Πατήρ του· ἅμα δὲ ἐφανερώθη, ὅτι ἦτον ὁ Διομήδης, τὸ πρόσωπον τοῦ

Τη-

Τηλεμάχου ἔχασε τὴν ζωηρότητά του, ὡς ἓν ὡραῖον ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλει τὴν φαιδρότητά του, ἅμα πνεύσωσιν ἐπ' αὐτὸ αἱ φθοροφόροι πνοαὶ τοῦ μελαινεφοῦς Βορέως. Ἔπειτα οἱ λόγοι τοῦ Διομήδους, ὅς τις ἐπροσηλαίετο διὰ τὴν πολυχρόνιον ὀργὴν μιᾶς Θεᾶς, ἐκίνησαν τὴν καρδίαν του μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἰδίων δυστυχιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέφερεν αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του. Ἔτρεξαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του δάκρυα μεμιγμένα μὲ θλῖψιν καὶ χαρὰν, καὶ ἐρρίφθη αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὸν Διομήδην διὰ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῇ.

Ἐγὼ, τῷ εἶπεν, εἶμαι ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, τὸν ὁποῖον καλῶς γνωρίζεις, καὶ ὁ ὁποῖος σοὶ ἐστάλθη ὠφέλιμος βοηθὸς, ὁπόταν ἐκυριεύσετε τοὺς περιφήμους ἵππους τοῦ Ῥήσου. Οἱ Θεοὶ ἔδειξαν πρὸς αὐτὸν τὴν ἰδίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν καὶ πρὸς ἐσέ. Ἐὰν δὲν μὲ πλανῶσι τὰ Μαντεῖα τοῦ Ἅδου, ὁ Ὀδυσσεὺς εἶναι ἀκόμη ἐν τοῖς ζῶσιν· ἀλλ' οἴμοι! δὲν ζῇ δι' ἐμὲ τὸν δυστυχῆ. Ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Πατρίδα μου διὰ νὰ ὑπάγω εἰς ἀναζήτησίν του, καὶ τώρα δὲν δύναμαι νὰ μεταϊδῶ οὔτε τὴν Πατρίδα μου, οὔτε τὸν Πατέρα μου. Κρῖνον ἀπὸ τὰς δυστυχίας μου εἰς πόσην εὐσπλαγχνίαν μὲ φέρουσιν αἱ δυστυχίαι τῶν ἄλλων· τὸ πρωτέρημα, τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ τις εἰς τὰς δυστυχίας του, εἶναι, ὅτι γίνεται συμπαθὴς εἰς τὰς δυστυχίας τῶν ὁμοίων του. Μ' ὅλον ὅτι ἐγὼ εἶμαι ξένος εἰς τοῦτον τὸν τόπον, δύναμαι ὅμως, ὦ μέγιστε Διομήδη, (σὲ ὀνομάζω οὕτως, ἐπειδὴ μὲ ὅλας τὰς δυστυχίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν νεαράν μου ἡλικίαν κατέθλιψαν τὴν πατρίδα μου, δὲν ἔλαβον μ' ὅλον τοῦτο τόσον βάρβαρον ἀνατροφὴν, ὥστε νὰ ἀγνοῶ πόσον ἐδόξασας εἰς τοὺς πολέμους τὸ ὄνομά σου) δύναμαι, λέγω, ὦ πλέον ἀήττητε μετὰ τὸν

τὸν Ἀχιλλέα μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, νὰ σοὶ χορηγήσω τινὰ βοήθειαν. Οὗτοι οἱ Ἡγεμόνες, τοὺς ὁποίους ἐδῶ βλέπεις, εἶναι φιλάνθρωποι καὶ ἐλεύθεριοι, καὶ ἠξεύρουσιν, ὅτι, χωρὶς φιλανθρωπίαν, οὔτε ἀρετὴ, οὔτε ἀληθὴς γενναιότης, οὔτε σταθεραὶ δόξα, δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν. Ἡ δυστυχία προσθέτει νέαν λαμπρότητα εἰς τὴν δόξαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν· ἐλλείπει ἀπὸ αὐτούς τι, ἐν ὅσῳ δὲν δοκιμάσωσι δυστυχίαν τινὰ· ἐλλείπουσιν ἀπὸ τὸν βίον των παραδείγματα ὑπομονῆς καὶ σταθερότητος· ἡ πάσχουσα ἀρετὴ κινεῖ εἰς συμπάθειαν ὅλας τὰς καρδίας, ὅσαι συνέλαβον αἴσθησιν ἀρετῆς. Ἡμετέρα λοιπὸν φροντὶς θέλει εἶναι νὰ σὲ ἐπιμεληθῶμεν, ἐπειδὴ οἱ Θεοὶ σὲ ἐμπιστεύονται εἰς τὰς χεῖράς μας· τοῦτο εἶναι δῶρον πολύτιμον, εἰς ἡμᾶς δοθὲν ἐκ τῆς θείας χειρός των, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ λογισθῶμεν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ δώσωμεν παρηγορίαν τινὰ εἰς τὰς θλίψεις σου.

Ἐν ᾧ ὁ Τηλέμαχος ὡμίλει, ὁ Διομήδης, ἔκθαμβος, τὸν ἐθεώρει προσεκτικῶς, καὶ ᾐσθάνετο καταμαλασσομένην τὴν καρδίαν του. Αὐτοὶ ἐναγκαλίζοντο ἀμοιβαίως, ὡς νὰ ἦσαν ἡνωμένοι ἐκ πολλοῦ χρόνου μὲ στενώτατον δεσμὸν φιλίας. Ἄξιε Υἱὲ τοῦ φρονίμου Ὀδυσσέως, ἔλεγεν ὁ Διομήδης, εἰς ἐσὲ ἀναγνωρίζω τὴν γλυκύτητα τοῦ προσώπου του, τὴν χάριν τῶν λόγων του, τὴν δύναμιν τῆς εὐγλωττίας του, τὴν σοφίαν τῶν φρονημάτων του, καὶ τῶν αἰσθημάτων του τὴν εὐγένειαν.

Ἐν τούτοις ὁ Φιλοκτήτης ἐπλησίασε καὶ ἐναγκαλίσθη τὸν ἔνδοξον Υἱὸν τοῦ Τυδέως (1)· ἐδιηγοῦντο ἀμοι-

(1) Ὅρα Σελ. 121. ἐν τοῖς Σχολίοις.

ἀμοιβαίως τὰ θλιβερά των συμβεβηκότα, καὶ τελευταῖον ὁ Φιλοκτήτης τῷ εἶπεν· Θέλει σοὶ εἶναι ἀναμφιβόλως εὐχάριστον νὰ μεταϊδῇς τὸν ἐμφρονέστατον Νέστορα· αὐτὸς πρὸ ὀλίγου ἐστερήθη τὸν Πεισίστρατον, τὸν τελευταῖον υἱόν του, καὶ δὲν τῷ μένει ἄλλο εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, εἰμὴ μία ὁδὸς πλήρης δακρύων, ἥτις τὸν φέρει εἰς τὸν τάφον. Ἐλθὲ νὰ τὸν παρηγορήσῃς· ἕνας φίλος δυστυχὴς ἔχει ἰσχὺν περισσοτέραν παρὰ πάντα ἄλλον εἰς τὸ νὰ ἀναπουφίσῃ τὴν θλῖψιν του. Ὑπῆγαν λοιπὸν εὐθὺς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Νέστορος, ὁ ὁποῖος μόλις ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ τὸν Διομήδην· τόσον ὁ νοῦς καὶ αἱ αἰσθήσεις τοῦ δυστυχοῦς τούτου Γέροντος ἦσαν νενικημέναι ἀπὸ τὴν θλῖψιν. Ὁ Διομήδης ἔκλαυσε πρῶτον μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀναγνωρισμός των ἐδιπλασίασε τὴν λύπην τοῦ Νέστορος· ἡ παρουσία ὅμως τοιούτου φίλου καθησύχασε βαθμηδὸν τὴν καρδίαν του· ἡ ἡδονὴ, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε, διηγούμενος ὅσα ἔπαθε, καὶ ἀκούων ὅσα εἰς τὸν Διομήδην συνέβησαν, ἀνεκούφιζεν ὀλίγον τῶν δεινῶν του τὴν δριμύτητα.

Ἐν ᾧ αὐτοὶ συνδιελέγοντο, οἱ Βασιλεῖς, συνηγμένοι, ἐσυμβουλεύοντο μετὰ τοῦ Τηλεμάχου περὶ τοῦ πρακτέου. Ὁ Τηλέμαχος τοὺς ἐσυμβούλευε νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Διομήδην τὴν Γῆν τῆς Ἄρπης, καὶ νὰ ἐκλέξωσι διὰ Βασιλέα τῶν Δαυνίων τὸν Πολυδάμαντα, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐκ τοῦ Ἔθνους των. Ὁ Πολυδάμας οὗτος ἦτον ἕνας περίφημος στρατηγὸς, τὸν ὁποῖον ὁ Ἄδραστος, διὰ ζηλοτυπίαν, δὲν ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ ποτὲ εἰς κἀμμίαν μάχην, φοβούμενος, μήπως ἤθελεν ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἔμπειρον τοῦτον Ἄνδρα τὸ εὐτυχὲς τέλος τοῦ πολέμου, τοῦ ὁποίου τὴν δόξαν ἤλπιζε νὰ ἀπολαύσῃ μόνος. Ὁ Πολυδάμας τῷ ἐφανέρωσε πολλάκις κατ' ἰδίαν,

ἰδίαν, ὅτι αὐτὸς ἔρριπτεν εἰς μεγάλον κίνδυνον τὴν ζωήν του καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς Βασιλείας του εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἤγειρεν ἐναντίον τόσων συμμαχούντων Ἐθνῶν· ἠθέλησε νὰ τὸν βιάσῃ εἰς τὸ νὰ φέρηται μὲ περισσοτέραν εὐθύτητα καὶ μετριότητα πρὸς τοὺς γείτονάς του· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες μισοῦσι τὴν ἀλήθειαν, μισοῦσιν ὁμοίως καὶ ἐκείνους, ὅσοι τολμῶσι νὰ τὴν φανερώσωσιν· ἡ καρδία των μένει ἀναίσθητος εἰς τὴν εἰλικρίνειαν, εἰς τὸν ζῆλον, εἰς τὴν ἀφιλοκέρδειαν τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων. Μία ἀπατηλὴ εὐτυχία ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Ἀδράστου ἐναντίον εἰς τὰς πλέον ὠφελίμους συμβουλὰς, καθότι, μὴν ἀκολουθῶν αὐτὰς, ἐθριάμβευε πάντοτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ ἀλαζονεία, ἡ δολιότης, ἡ δυναστεία τὸν ἀπέδειχνυον πάντοτε νικητὴν, καὶ αἱ δυστυχίαι, μὲ τὰς ὁποίας ἐκ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἐπαπειλεῖ αὐτὸν ὁ Πολυδάμας, δὲν ἀληθεύουν ποτέ. Ὁ Ἄδραστος δὲ αὐτὴν τὴν αἰτίαν περιέπαιζε τὴν δειλίαν του φρόνησιν, ἡ ὁποία ἐπρόβλεπε πάντοτε δυστυχήματα· καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ τὸν ὑποφέρῃ, ἀφ' οὗ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀξιώματα, τὸν ἄφησε νὰ ζῇ ζωὴν πικρὰν καὶ ἐρημικήν.

Ὁ Πολυδάμας κατ' ἀρχὰς ἐνικήθη ἀπὸ τὴν δυστυχίαν ταύτην· ἀλλ' αὐτὴ τῷ ἔδωκεν ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἐστερεῖτο, τοῦ ἤνοιξε δηλαδὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ματαιότητα τῶν μεγάλων εὐτυχιῶν. Ἡ συμφορά του τὸν κατέστησε φρόνιμον, ἐχάρη, ὅτι ἐδυστύχησε, καὶ ἔμαθε κατὰ μικρὸν νὰ ὑποφέρῃ, νὰ ζῇ μὲ ὀλίγα, νὰ τρέφηται ἡσύχως ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, νὰ καλλιεργῇ εἰς ἑαυτὸν τὰς ἀποκρύφους ἀρετὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι πλέον ἀξιοτίμητοι ἀπὸ τὰς φανερὰς, καὶ τελευταῖον νὰ μήν ἔχῃ χρείαν

ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Κατφύησεν εἰς μίαν ἐρημίαν, κειμένην εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὄρους Γαργάνου, ὅπου εἶχε διὰ κατοικίαν ἕνα βράχον, ἐσπαραμένον εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου· μικρὸς ῥύαξ, καταῤῥέων ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐθεράπευε τὴν δίψαν του, καὶ δένδρα τινὰ τὸν ἔτρεφον μὲ τοὺς καρπούς των. Εἶχε δύω δούλους, οἵτινες ἐγεώργουν ἓν μικρὸν ἀγροκήπιον· ἐκοπίαζε δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοῦ μὲ ἐκείνους μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας. Ἡ Γῆ τὸν ἀντέμειβε πλουσίως διὰ τοὺς κόπους του, καὶ δὲν τὸν ἄφινεν εἰς ἔνδειαν τινὸς πράγματος· αὐτὸς ὄχι μόνον ἀπελάμβανεν ἀφθόνως ὀπώρας καὶ ὄσπρια, ἀλλ' εἶχε προσέτι κἀθε εἶδος ἀνθέων εὐόσμων. Ἐκεῖ ἐταλάνιζε τὴν δυστυχίαν τῶν Λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν ἀνόητον φιλοδοξίαν ἑνὸς Βασιλέως σύρονται εἰς τὸν ἀφανισμόν των. Ἐκεῖ ἀνέμενε καθ' ἡμέραν νὰ ἀκούσῃ, ὅτι οἱ δίκαιοι Θεοὶ, καὶ τοι μακρόθυμοι, ἐκρήμνισαν ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς εὐτυχίας τὸν Ἄδραστον. Ὅσον ηὔξανεν ἡ εὐτυχία τούτου τοῦ Βασιλέως, τόσον ὁ Πολυδάμας ἐνόμιζεν, ὅτι ἔβλεπε πλησίον τὴν ἀνίατον πτῶσίν του, ἐπειδὴ ἡ ἀφροσύνη, εὐτυχοῦσα εἰς τὰ ἀτοπήματά της, καὶ ἡ δύναμις, φθάσασα εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν ἐξουσίας ἀπολύτου, εἶναι οἱ πρόδρομοι τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν Βασιλέων, καὶ τῶν Βασιλειῶν. Ὅταν ἔμαθε τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδράστου, δὲν ἔδειξε τὴν παραμικρὰν χαρὰν, μήτε ὅτι προεῖδε τὴν δυστυχίαν του, μήτε ὅτι ἠλευθεράθη ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν Τύραννον· ἐστέναξε μόνον φοβηθεὶς μὴν ἰδῇ τοὺς Δαυνίους ὑπὸ τὴν δουλείαν.

Ἰδοὺ ὁ Ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ὁ Τηλέμαχος ἐπρόβαλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν διὰ Βασιλέα τῶν Δαυνίων. Αὐτὸς ἐγνώριζε πρό τινος καιροῦ τὴν γενναιότητά του καὶ τὴν ἀνδρείαν του, διότι, ἀκολουθῶν τὰς συμ-

βου-

βουλὰς τοῦ Μέντορος, δὲν ἔπαυε τοῦ νὰ ἐξετάζῃ μυριοτρόπως περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἐλαττωμάτων ὅλων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες εὑρίσκοντο εἰς ἐπίσημα ἀξιώματα, ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον συμμαχούντων Ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν. Ἡ κυριωτέρα του φροντὶς ἦτο νὰ ἀναπαλύπτῃ, ἐρευνῶν πανταχόθεν, ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι εἶχον προτέρημά τι, ἢ ἰδιαιτέραν τινα ἀρετήν.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Σύμμαχοι Βασιλεῖς ἔλαβον δυσκολίαν τινὰ νὰ ὑψώσωσιν εἰς τὴν Βασιλικὴν ἀξίαν τὸν Πολυδάμαντα. Ἐδοκιμάσαμεν, ἔλεγον, πόσον ἕνας Βασιλεὺς τῶν Δαυνίων, ὅταν ἔχῃ κλίσιν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἠξεύρῃ νὰ πολεμήσῃ, εἶναι φόβερὸς εἰς τοὺς γείτονάς του. Οὗτος, τὸν ὁποῖον μᾶς προβάλλεις, εἶναι πολεμικὸς ἐμπειρότατος, καὶ δύναται νὰ μᾶς ῥίψῃ εἰς μεγάλους κινδύνους. Ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος τοῖς ἀπεκρίθη· ὁμολογῶ, ὅτι ὁ Πολυδάμας γνωρίζει τὴν τέχνην τοῦ πολέμου, ἀγαπᾷ ὅμως τὴν εἰρήνην, καὶ ἰδοὺ τὰ δύω ἀπαιτούμενα πράγματα. Ἕνας ἄνθρωπος, ὅς τις γνωρίζει τὰς δυστυχίας, τοὺς κινδύνους, καὶ τὰς δυσκολίας τοῦ πολέμου, εἶναι πλέον ἕτοιμος νὰ τὸν ἀποφύγῃ, ἢ ἐκεῖνος, ὅς τις δὲν τὰ γνωρίζει. Ὁ Πολυδάμας ἔμαθε νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν εὐτυχίαν μιᾶς ζωῆς εἰρηνικῆς, κατεδίκασε τὰ ἄδικα ἐπιχειρήματα τοῦ Ἀδράστου, καὶ προεῖδε τὰ ὀλέθρια τούτων ἀποτελέσματα. Ἕνας Βασιλεὺς ἀδύνατος, ἄπειρος, καὶ ἀμαθὴς πρέπει νὰ σᾶς φοβίζῃ περισσότερον, ἢ ἕνας ἄνθρωπος, ὅς τις θέλει γνωρίζει καὶ ἀποφασίζει ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ πράγματα. Ὁ ἀδύνατος, ὁ ἀμαθὴς, ὁ ἄπειρος Βασιλεὺς δὲν βλέπει μὲ τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τινὸς πρὸς αὐτὸν ἀγαπητοῦ, κυριευομένου ἀπὸ τὰ

πάθη, ἢ πόλακός τινος παραχοποιοῦ καὶ κενοδόξου. Τοιουτοτρόπως ὁ τυφλὸς οὗτος Βασιλεὺς θέλει παρασυρθῆ καὶ ἀπουσίως εἰς τὸν πόλεμον· σεῖς δὲν θέλετε δυνηθῆ νὰ ἐμπιστευθῆτε εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ οὔτε αὐτὸς ὁ ἴδιος θέλει δυνηθῆ νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς τὸν ἑαυτόν του· δὲν θέλει φυλάξει πρὸς σᾶς τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ θέλει σᾶς φέρει ταχέως εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε θέλει γένει χρεία, ἢ σεῖς νὰ τὸν καταστρέψητε, ἢ αὐτὸς νὰ σᾶς καταδαμάσῃ. Δὲν εἶναι τάχα ὠφελιμώτερον, ἀσφαλέστερον, καὶ ἐν ταὐτῷ δικαιότερον καὶ εὐγενέστερον νὰ ἀνταποκριθῶμεν πιστῶς εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς τῶν Δαυνίων ἐμπιστοσύνην, καὶ νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς Βασιλέα ἄξιον τοῦ βασιλικοῦ σκήπτρου;

Ὅλη ἡ Συνέλευσις κατεπείσθη εἰς τούτους τοὺς λόγους. Ὑπῆγαν λοιπὸν εὐθὺς νὰ προβάλωσι τὸν Πολυδάμαντα εἰς τοὺς Δαυνίους, οἱ ὁποῖοι ἀνυπομόνως ἀνέμενον τὴν ἀπόκρισιν. Ὅταν ἤκουσαν τὸ ὄνομα τοῦ Πολυδάμαντος, ἀπεκρίθησαν· τώρα γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι οἱ Σύμμαχοι Βασιλεῖς φέρονται μεθ' ἡμῶν μὲ εἰλικρίνειαν, καὶ θέλουσι νὰ συνδέσωσιν εἰρήνην αἰώνιον, ἐπειδὴ δίδουσιν εἰς ἡμᾶς διὰ Βασιλέα ἕνα ἄνδρα τόσον ἐνάρετον, καὶ τόσον ἄξιον εἰς τὸ νὰ μᾶς διοικήσῃ. Ἐὰν μᾶς ἐπρόβαλον ἄνδρα τινα ἀνάξιον, μαλθακὸν, καὶ τῶν πραγμάτων ἄπειρον, ἠθέλαμεν πιστεύσει, ὅτι δὲν ἐζήτουν ἄλλο, εἰμὴ νὰ μᾶς ἐξουθενήσωσι, καὶ νὰ διαφθείρωσι τὸ σύστημα τῆς διοικήσεώς μας· αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἠθέλαμεν φυλάττει εἰς τὴν καρδίαν ἄσβεστον μῖσος διὰ μίαν τόσον σκληρὰν καὶ ἐπίβουλον πρᾶξιν· ἡ ἐπιλογὴ ὅμως τοῦ Πολυδάμαντος ἀποδεικνύει ἀληθῆ εἰλικρίνειαν. Οἱ Σύμμαχοι ἀναιτοῦσιν ἀναμφιβόλως παρ' ἡμῶν δικαιοσύνην καὶ αἰσθημάτων εὐγένειαν, ἐπειδὴ μᾶς δίδουσιν ἕνα Βα-

σιλέα, ὅς τις εἶναι ἀνίκανος νὰ πράξῃ τι ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δόξης τῶν Ἐθνῶν. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ διαμαρτυρήσωμεν ἐνώπιον τῶν δικαίων Θεῶν, ὅτι οἱ ποταμοὶ θέλουν ἀναδράμει πρότερον πρὸς τὰς πηγάς των, ἢ ἡμεῖς νὰ παύσωμεν τοῦ νὰ ἀγαπῶμεν Βασιλεῖς τόσον εὐεργετικούς. Εἴθε οἱ ἔσχατοι τῶν ἀπογόνων μας νὰ ἐνθυμῶνται τὴν εὐεργεσίαν, τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν ἡμεῖς σήμερον, καὶ νὰ ἀνανεώνωσιν ἀπὸ Γενεὰν εἰς Γενεὰν τὴν εἰρήνην τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος εἰς ὅλην τὴν παραλίαν τῆς Ἑσπερίας.

Μετὰ τοῦτο ὁ Τηλέμαχος ἐπρόβαλεν εἰς αὐτοὺς νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Διομήδην τὰς πεδιάδας τῆς Ἄρπης, διὰ νὰ θεμελιώσῃ τὴν νέαν του Ἀποικίαν. Οὗτος ὁ νέος Λαὸς, εἶπε, θέλει σᾶς χρεωστεῖ τὴν ἀποκατάστασίν του εἰς μίαν γῆν, παρ' ἡμῶν μὴ κατοικουμένην. Ἐνθυμηθῆτε, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἀγαπῶνται ἀμοιβαίως, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι πολλὰ εὐρύχωρος δι' αὐτούς, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχητε γείτονας, καὶ μάλιστα τοιούτους, οἵτινες νὰ σᾶς χρεωστῶσι τὴν ἀποκατάστασίν των. Κινηθῆτε εἰς εὐσπλαγχνίαν διὰ τὴν δυστυχίαν ἑνὸς Βασιλέως, ὅς τις δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν τόπον του. Ὄντες ἡνωμένοι ὁ Πολυδάμας καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς συνδέσμους τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς, οἵτινες εἶναι οἱ μόνοι ἀδιάῤῥηκτοι, θέλουν φυλάξει μεταξὺ ὑμῶν βαθεῖαν εἰρήνην, καὶ θέλουν σᾶς ἀναδείξει φοβεροὺς εἰς ὅλους τοὺς πλησιοχώρους Λαούς, οἵτινες ἤθελον φανταστῆ νὰ ἐξαπλώσωσι τὴν δύναμίν των. Σεῖς βλέπετε, ὦ Δαύνιοι, ὅτι ἐδώσαμεν εἰς τὴν χώραν σας ἕνα Βασιλέα, ἄξιον νὰ ὑψώσῃ τὴν δόξαν σας μέχρι τῶν Ἀστέρων· δότε λοιπὸν καὶ ὑμεῖς, ἐπειδὴ σᾶς τὸ ζητοῦμεν, εἰς ἕνα Βασιλέα, εἰς τὸν ὁ-

ποῖον

ποῖον πρέπει βοήθεια, μίαν Γῆν ἄχρηστον πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνωφελῆ.

Οἱ Δαύνιοι ἀπεκρίθησαν, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀρνηθῶσί τι εἰς τὸν Τηλέμαχον, ἐπειδὴ δι' αὐτοὶ ἀπέκτησαν εἰς βασιλέα τὸν Πολυδάμαντα. Ἀνεχώρησαν ταχέως, διὰ νὰ τὸν ἀναζητήσωσιν εἰς τὴν ἔρημόν του, καὶ νὰ τὸν ἀναγορεύσωσι βασιλέα των. Πρὶν νὰ ἀπέλθωσιν, ἔδωκαν εἰς τὸν Διομήδην τὰς καρποφόρους πεδιάδας τῆς Ἄρπης, διὰ νὰ βάλι τὰ θεμέλια μιᾶς νέας Βασιλείας. Εἰς τοῦτο οἱ Σύμμαχοι ἔλαβον μεγάλην χαράν, ἐπειδὴ ἡ ἀποικία αὕτη τῶν Ἑλλήνων ἠδύνατο νὰ τοῖς ἦναι ἰσχυρὰ βοήθεια, ἐὰν ποτὲ οἱ Δαύνιοι ἤθελον ἐπιχειρισθῆ νὰ ἀνανανεώσωσι τὰς ἀδίκους καταπτήσεις, τῶν ὁποίων τὸ κακὸν παράδειγμα ἔλαβον ἀπὸ τὸν Ἄδραστον.

Ὅλοι οἱ Βασιλεῖς δὲν ἐφρόντισαν, εἰμὴ νὰ ἀναχωρήσωσιν· ὁ δὲ Τηλέμαχος, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς μὲ τὸ στράτευμά του, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐνηγκαλίσθη μὲ θερμὴν ἀγάπην τὸν ἀνδρεῖον Διομήδην, τὸν ἀπαραμύθητον Νέστορα, καὶ τὸν Φιλοκτήτην, ἄξιον κληρονόμον τῶν βελῶν τοῦ Ἡρακλέους.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Τηλέμαχος, ἐπιστρέψας εἰς τὸ Σάλεντον, θαυμάζει τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν, καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς πολυτελείας τῆς Πόλεως. Ὁ Μέντωρ τῷ φανερώνει τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς ταύτης, καὶ τῷ διασαφηνίζει τὰ ἄτοπα, τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουσι τὴν αὔξησιν καὶ εὐεξίαν τοῦ Βασιλείου, φέρων εἰς παράδειγμα τὴν διαγωγὴν καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἰδομενέως. Ὁ Τηλέμαχος μετὰ τοῦτο ἐμπιστεύεται πρὸς τὸν Μέντορα τὴν ὁποίαν εἶχε κλίσιν τοῦ νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν Ἀντιόπην, θυγατέρα τοῦ Βασιλέως. Ὁ Μέντωρ ἐπαινεῖ μετ' αὐτοῦ τὰς ἀρετάς της, καὶ τὸν βεβαιώνει, ὅτι οἱ Θεοὶ τὴν ἔχουν δι' αὐτὸν προωρισμένην· ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἰθάκην, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Πηνελόπην ἀπὸ τοὺς Μνηστῆράς της.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ο Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως ἐφλέγετο ἀπὸ ἀνυπόμονον ἐπιθυμίαν νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Μέντορα εἰς τὸ Σάλεντον, καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν Πατρίδα του Ἰθάκην, ὅπου ἤλπιζε νὰ εὕρῃ ἐπιστρέφαντα τὸν Πατέρα του. Ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὸ Σάλεντον, ἐθαύμασε μεγάλως, ἰδὼν ὅλας τὰς περιξ πεδιάδας, τὰς ὁποίας ἄφησε σχεδὸν ἀγεωργήτους καὶ ἐρήμους, καλλιεργημένας ὡς περιβόλια, καὶ πλήρεις ἀπὸ ἐπιμελεῖς ἐργάτας· ἐγνώρισεν, ὅτι τοῦτο ἦτον ἀποτέλεσμα τῶν παραινέσεων τοῦ ἔμφρονος Μέντορος. Εἰσελθὼν ἔπειτα εἰς τὴν Πόλιν, παρετήρησεν εἰς αὐτὴν ὀλίγους τεχνίτας διὰ τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου, καὶ πολλὰ ὀλιγωτέραν λαμπρότητα καὶ πολυτέλειαν. Τοῦτο ἐλύπησεν ὁπωσοῦν τὸν Τηλέμαχον, ἐπειδὴ ἠγάπα ἐκ φύσεως τὰ λαμπρὰ καὶ πολυτελῆ πράγματα, ἀλλ' εὐθὺς ἄλλοι στοχασμοὶ περιεκύκλωσαν τὴν διάνοιάν του. Εἶδε μακρόθεν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον τὸν Ἰδομενέα μετὰ τοῦ Μέντορος, καὶ ἠσθάνθη εὐθὺς εἰς τὴν καρδίαν του παλμοὺς ἀγάπης καὶ χαρᾶς· μὲ ὅλας δὲ τὰς ἀνδραγαθίας, ὅσας κατώρθωσεν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἀδράστου πόλεμον, ἐφοβεῖτο μήπως ὁ Μέντωρ δὲν ἔμεινεν ἀπὸ αὐτὸν εὐχαριστημένος, καὶ ὅσον τὸν ἐπλησίαζε, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τοὺς ὀφθαλμούς του, διὰ νὰ καταλάβῃ ἐὰν ἔμελλε νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ εἴς τι ὁ Μέντωρ.

Πρῶτον ὁ Ἰδομενεὺς ἐνηγκαλίσθη τὸν Τηλέμαχον μὲ πατρικὸν φίλτρον· ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος

ἐρ-

Ἀδρὰ̓ς μεθορμῶν παθρῶσαν παμάσσε,
θαύμβος συνεσχε Τηλεμαχέων φρένα.

ἐρρίφθη εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Μέντορος, καὶ τὸν ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά του. Ἐγὼ, τῷ εἶπεν ὁ Μέντωρ, εἶμαι ἐπὶ σοὶ εὐχαριστημένος. Ἔπραξες κατὰ ἀλήθειαν μεγάλα σφάλματα, ἀλλ' αὐτὰ σοὶ ἐβοήθησαν εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃς, καὶ νὰ δυσπιστῇς εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι ὠφελοῦνται περισσότερον ἀπὸ τὰ σφάλματά των, ἢ ἀπὸ τὰ κατορθώματά των. Αἱ μεγάλαι πράξεις γεμίζουσι τὴν καρδίαν ἀπὸ ὑψηλοφροσύνην, καὶ ἐμπνέουσι φαντασίαν κινδυνώδη. Τὰ σφάλματα ἀναγκάζουσι τὸν ἄνθρωπον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ τῷ δίδουσι τὴν φρόνησιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀπώλεσεν εἰς τὰς εὐτυχίας. Τώρα δὲν σοὶ μένει ἄλλο, εἰμὴ νὰ δώσῃς δόξαν πρὸς τοὺς Θεοὺς, καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἐπαινῆσαι παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἔπραξες μεγάλα πράγματα, ἀλλὰ, πρέπει νὰ μαρτυρήσῃς τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὰ ἔπραξες σύ. Δὲν εἶναι τάχα ἀληθὲς, ὅτι αὐτὰ ἐνηργήθησαν εἰς ἐσὲ ἀπὸ ξένην τινα δύναμιν, ἐντεθεῖσαν εἰς τὴν καρδίαν σου; χωρὶς ταύτης δὲν ἤθελες τάχα τὰ φθείρει μὲ τὴν ἀπροσεξίαν καὶ ἀνοησίαν σου; δὲν μισθάνεσο, ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ σὲ μετεμόρφωσέ πως εἰς ἄλλον ἄνθρωπον ἀνώτερον τοῦ ἑαυτοῦ σου, θέλουσα νὰ κατορθώσῃ διὰ σοῦ ὅσα σὺ ἔπραξας; αὐτὴ ἐχαλίνωσεν ὅλα σου τὰ ἐλαττώματα, καθὼς ὁ Ποσειδῶν, ὅταν καταπαύῃ τὰς τρικυμίας, καὶ χαλινώνῃ τὴν ὁρμὴν τῶν ἐξηγριωμένων κυμάτων.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἰδομενεὺς ἠρώτα μετὰ περιεργείας τοὺς Κρῆτας, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὸν πόλεμον, ὁ Τηλέμαχος ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰς φρονίμους νουθεσίας τοῦ Μέντορος. Ἔπειτα θεωρῶν κύκλῳ πανταχόθεν, τῷ ἔλεγε· βλέπω μίαν μεταβολὴν, τῆς ὁποίας δὲν δύναμαι νὰ καταλάβω καλῶς τὴν αἰτίαν. Ἄρα γε ἠκολούθησεν εἰς τὰς

λεντον κἀμμία δυστυχία ἐν καιρῷ τῆς ἀπουσίας μου; Ποία εἶναι ἡ αἰτία τῆς εἰς τὸ παντελὲς καθαιρέσεως ἐκείνης τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ πλουσιότητος, ἥτις πανταχόθεν διέλαμπε πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς μου; δὲν βλέπω πλέον οὔτε χρυσὸν, οὔτε ἄργυρον, οὔτε λίθους πολυτίμους· τὰ ἐνδύματα εἶναι ἁπλᾶ, αἱ οἰκοδομαὶ ὀλιγώτερον ἐστολισμέναι καὶ εὐρύχωροι, αἱ τέχναι ἀσθενοῦσιν, καὶ ἡ Πόλις ἔγινεν ἐρημία.

Ὁ Μέντωρ, ὑπομειδιῶν, τῷ ἀπεκρίθη· παρετήρησες τὴν κατάστασιν τῶν γαιῶν κύκλῳ τῆς Πόλεως; Ναὶ, ἐπανέλαβεν ὁ Τηλέμαχος, ἐθεώρησα τὴν Γεωργικὴν πανταχόθεν ἀνθοῦσαν, καὶ τοὺς ἀγροὺς καλλιεργημένους. Ποῖον εἶναι ὠφελιμώτερον, ἐπρόσθεσεν ὁ Μέντωρ, μία Πόλις μεγαλοπρεπὴς καὶ πλουσία εἰς μάρμαρα, εἰς χρυσίον, εἰς ἀργύριον, μὲ γῆν χερσωμένην καὶ ἄκαρπον, ἢ μία γῆ καλλιεργημένη καὶ εὔκαρπος, μὲ πόλιν μετρίαν καὶ σώφρονα εἰς τὰ ἤθη της; Μία μεγάλη Πόλις, ἥτις εἶναι πλήρης ἀπὸ τεχνίτας, ἐνασχολουμένους εἰς τὸ νὰ χαυνώνωσι τὰ ἤθη τοῦ βίου μὲ τὰς ἡδυπαθείας, ὅταν περικυκλοῦται ἀπὸ ἐπικράτειαν πτωχὴν καὶ ἀκαλλιέργητον, ὁμοιάζει μὲ θηρίον, τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ εἶναι ὑπερβολικῆς παχύτητος, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα, ἰσχνὸν καὶ κατάξηρον, δὲν ἔχει ἀναλογίαν τινὰ μὲ ἐκείνην τὴν κεφαλήν· ἡ ἀληθὴς δύναμις, καὶ τὰ ἀληθῆ πλούτη μιᾶς Βασιλείας συνίστανται εἰς τὸ πλῆθος τοῦ Λαοῦ, καὶ τὴν αὐτάρκειαν τῶν ἀναγκαίων. Ὁ Ἰδομενεὺς ἤδη ἔχει ἀναρίθμητον πλῆθος ὑπηκόων ἐπιμελῶν, καὶ φιλοπόνων, οἱ ὁποῖοι ἐγέμισαν ὅλην τὴν περιφέρειαν τῆς ἐξουσίας του, καὶ ὅλη ἡ χώρα του φαίνεται, ὅτι εἶναι μία καὶ μόνη Πόλις, τῆς ὁποίας κέντρον εἶναι τὸ Σάλεντον. Ἡμεῖς μετεβιβάσαμεν ἀπὸ τὴν Πό-

λιν εἰς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐλλείποντας ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς ἄνδρας, οἵτινες ἦσαν περιττοὶ εἰς τὴν πόλιν· ἐκτὸς τούτου ἐφειλκύσαμεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην πολὺ πλῆθος ξένων. Ὅσον πολυπλασιάζονται οἱ Λαοὶ οὗτοι, τόσον περισσότερον αὐτοὶ διὰ τῆς ἐργασίας των πολυπλασιάζουσι τοὺς καρποὺς τῆς Γῆς, καὶ ὁ τοιοῦτος πολυπλασιασμὸς, ὁ τόσον γλυκὺς καὶ εἰρηνικὸς, αὐξάνει πολὺ περισσότερον τὸ Βασίλειόν του, παρὰ μία κατάκτησις. Ἐκ τῆς Πόλεως ἀπεβλήθησαν μόνον αἱ περιτταὶ τέχναι, αἱ ὁποῖαι ἐμποδίζουσι τοὺς πτωχοὺς νὰ βάλωσιν ὅλην των τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν γεωργικὴν διὰ τὰς ἀληθεῖς των ἀνάγκας, καὶ διαφθείρουσι τοὺς πλουσίους, ῥίπτοντές τους εἰς τὴν τρυφηλότητα, καὶ εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν· δὲν κατεφρονήσαμεν ὅμως τὰς ὡραίας τέχνας, μήτε τοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἔχουσιν ἀληθῆ καὶ ἔξοχον κλίσιν εἰς αὐτάς. Ὁ Ἰδομενεὺς λοιπὸν τώρα εἶναι πολλὰ δυνατώτερος, παρ' ὅσον ἦτον τότε, ὅταν ἐθαύμαζες τὴν ὑπερήφανόν του μεγαλοπρέπειαν. Ἐκείνη ἡ ἐνθαμβοῦσα λαμπρότης ὑπέκρυπτεν ἀδυναμίαν, καὶ δυστυχίαν, αἵτινες ταχέως ἤθελον ἀφανίσει τὸ Βασίλειόν του· τώρα ἔχει ἀριθμὸν πολὺ μεγαλήτερον ὑπηκόων, καὶ τοὺς τρέφει μὲ ἄκραν εὐπολίαν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, συνειθίσαντες διὰ τῆς ἀγάπης τῶν ὠφελίμων Νόμων νὰ ἀσκῶνται εἰς τοὺς πόνους καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ νὰ καταφρονῶσι τὴν ζωὴν, εἶναι ἕτοιμοι νὰ πολεμήσωσι, χρείας τυχούσης, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Γῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐγεώργησαν μὲ τὰς ἰδίας των χεῖρας. Θέλεις ἰδεῖ ἐντὸς ὀλίγου νὰ γένῃ τὸ θαῦμα τῆς Ἑσπερίας τὸ Βασίλειον τοῦτο, τὸ ὁποῖον νομίζεις εἰς πτῶσιν.

Ἐνθυμοῦ πάντοτε, ὦ Τηλέμαχε, ὅτι δύω πράγμα-

ματα εἶναι ὁλόθρια εἰς τὴν Διοίκησιν τῶν Ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιδέχονται σχεδὸν ποτε θεραπείαν. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἄδικος καὶ πολλὰ δυναστικὴ ἐξουσία τῶν Βασιλέων· τὸ δεύτερον, ἡ πολυτέλεια, ἥτις διαφθείρει τὰ ἤθη. Ὅταν οἱ Βασιλεῖς συνειθίσωσι νὰ μὴ γνωρίζωσι πλέον ἄλλους Νόμους, εἰμὴ τὴν ἀπόλυτον θέλησίν των, καὶ δὲν βάλλωσι πλέον χαλινὸν εἰς τὰ πάθητων, δύνανται νὰ πράξωσιν ὅ,τι θέλουσιν: ἀλλὰ δυνάμενοι τὸ πᾶν, διορύττουσι καὶ ἀφανίζουσι τὰ θεμέλια τῆς δυνάμεώς των· δὲν ἔχουσι πλέον ἀσφαλῆ κανόνα, οὔτε βάσιν διοικήσεως. Ἐπειδὴ ὅλοι συντρέχουσι προθύμως εἰς τὰς θελήσεις των, καὶ τοὺς κολακεύουσι, δὲν μένουσι πλέον εἰς αὐτοὺς ὑπήκοοι ἄξιοι, ἀλλὰ μόνον ἀνδράποδα, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς σμικρύνεται καθ' ἡμέραν. Ποῖος τολμᾷ νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν; ποῖος εἶναι ἱκανὸς νὰ βάλῃ ὅρους εἰς ἕνα τοιοῦτον χειμαῤῥόν; τὰ πάντα ὑποχωροῦσιν, οἱ Σοφοὶ φεύγουσι, πρύπτονται, καὶ ἀναστενάζουσι· μία αἰφνίδιος καὶ βιαία ἐπανάστασις δύναται μόνον νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν ὑπερπηδήσασαν τὰ ὅριά της ταύτην ἐξουσίαν εἰς τὸν φυσικὸν δρόμον της· πολλάκις ὅμως ἡ προσβολὴ αὕτη τῆς ἐπαναστάσεως, ἀντὶ νὰ τὴν βελτιώσῃ, τὴν καταστρέφει χωρὶς ἐλπίδα ἀνορθώσεως· δὲν εἶναι πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπαπειλῇ τόσον πτῶσιν ἐπώλεθρον, ὅσον μία ἐξουσία δυναστικὴ καὶ ἄδικος· αὕτη ὁμοιάζει μὲ τόξον πολλὰ τανυσμένον, τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν εὐρυνθῇ, συντρίβεται αἰφνιδίως· ἀλλὰ τίς τολμᾷ νὰ τὸ εὐρύνῃ; Ὁ Ἰδομενεὺς διεφθάρη ἕως εἰς τὸ κέντρον τῆς καρδίας. Αὕτη ἡ τόσον σφαλερὰ ἐξουσία τὸν ἐπρήμνισεν ἀπὸ τὸν θρόνον του, ἀλλ' αὐτὸς ἔμενεν ἀκόμη εἰς τὴν ἀπάτην του. Ἔγινε χρεία νὰ πέμψωσιν ἡμᾶς οἱ Θεοὶ ἐνταῦθα διὰ

νὰ

νὰ τὸν ἐλευθερώσωμεν ἀπὸ τὴν πλάνην ταύτης τῆς τυφλῆς καὶ δυναστικῆς ἐξουσίας, ἥτις δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἐχρειάσθησαν προσέτι καὶ θαύματά τινα, διὰ νὰ τοῦ ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ ἄλλο δεινὸν, τὸ σχεδὸν ἀνίατον, εἶναι ἡ πολυτέλεια. Καθὼς ἡ ἀπεριόριστος ἐξουσία διαφθείρει τοὺς Βασιλεῖς, ἡ πολυτέλεια διαφθείρει τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον. Εἶναι γνώμη, ὅτι ἡ πολυτέλεια συντείνει εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν πτωχῶν μὲ τὰς δαπάνας τῶν πλουσίων, ὡς τάχα οἱ πτωχοὶ νὰ μὴν ἠδύναντο νὰ κερδίσωσι μὲ μεγαλητέραν ὠφέλειαν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ζωοτροφίαν, πολυπλασιάζοντες τὰς προσόδους τῆς Γῆς, χωρὶς νὰ χαυνώνωσι τοὺς πλουσίους μὲ τὰ ἀπατηλὰ θέλγητρα τῆς ἡδονῆς. Ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος συνειθίζει νὰ θεωρῇ ὡς χρείας τοῦ βίου τὰ περιττὰ πράγματα· καθ' ἡμέραν ἐφευρίσκουσι νέας χρείας, καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ ζήσωσι χωρὶς ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα πρὸ τριάκοντα χρόνων δὲν ἐγνώριζον. Ἡ πολυτέλεια καλεῖται διάγνωσις τοῦ καλοῦ, τελειοποίησις τῶν τεχνῶν, καὶ ἐξευγενισμὸς τοῦ Ἔθνους. Ἡ καρδία αὕτη, ἥτις ἐπισύρει μεθ' ἑαυτῆς πλῆθος ἄλλων, ἐπαινεῖται ὡς ἀρετή· διαδίδει τὸ μίασμά της καὶ εἰς τὴν ἐσχατωτέραν τάξιν τοῦ Λαοῦ· οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ Βασιλέως θέλουσι νὰ μιμηθῶσι τὴν μεγαλοπρέπειάν του, οἱ Μεγιστᾶνες, ἐκείνην τῶν συγγενῶν τοῦ Βασιλέως, οἱ μετρίας στάσεως ἄνθρωποι ζητοῦν νὰ ἐξομοιωθῶσι μὲ τοὺς Μεγιστᾶνας (ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ κρίνωσι δικαίως καὶ σωφρόνως τὸν ἑαυτόν τους)· οἱ μικροὶ θέλουν νὰ ζῶσιν, ὡς οἱ τῆς μετρίας καταστάσεως· ὅλοι πράττουσιν ὑπὲρ τὴν δύναμίν των, οἱ μὲν δι' ἀλαζονείαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου των, οἱ δὲ διὰ παράλογον αἰσχύνην, θέλοντες

νὰ

νὰ κρύψωσι τὴν πτωχείαν των. Ὅσοι πάλιν ἔχουσιν ἱκανὴν φρόνησιν εἰς τὸ νὰ μισῶσι τὰς τοιαύτας ἀταξίας, δὲν ἔχουσιν ἱκανὴν γενναιότητα διὰ νὰ ἐγείρωσιν αὐτοὶ πρῶτοι τὴν κεφαλήν, καὶ νὰ δώσωσιν ἐναντία παραδείγματα. Ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος ἀφανίζεται· ὅλοι οἱ βαθμοί, καὶ αἱ καταστάσεις συγχέονται· ἡ ἐπιθυμία τοῦ πλούτου, πρὸς ἐξοικονόμησιν ματαίων καὶ ὑπερόγκων δαπανῶν, διαφθείρει καὶ τὰς καθαρωτέρας καρδίας· ἡ πρώτη καὶ κυρία φροντὶς εἶναι ὁ πλοῦτος, ἡ δὲ πενία καταστατίνεται ἄτιμία καὶ ὄνειδος. Ἔσο σοφὸς, ἄξιος, ἐνάρετος· παίδευε τοὺς ἀνθρώπους, κατόρθωνε νίκας, διάσωζε τὴν πατρίδα, θυσίαζε πάντα τὰ συμφέροντά σου, θέλεις καταφρονεῖσαι καὶ παραβλέπεσαι, ἐὰν τὰ προτερήματά σου δὲν λαμβάνωσιν ἰσχὺν καὶ τόνον ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν. Ὅσοι δὲν ἔχουσι πλούτη, θέλουσι νὰ φαίνωνται, ὅτι ἔχουσι· δαπανῶσιν ὡς νὰ ἦσαν πλούσιοι· δανείζονται, ἀπατῶσι, μεταχειρίζονται μυρίας ἀτόπους μηχανουργίας, διὰ νὰ πλουτήσωσιν. Ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν εἰς τὰ τοιαῦτα δεινά; Πρέπει νὰ μεταβληθῇ ἡ αἰσθητικὴ κρίσις καὶ αἱ ἕξεις ὁλοκλήρου τοῦ Ἔθνους· πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸ νέοι Νόμοι. Ποῖος δύναται νὰ ἐπιχειρισθῇ τὸ τοιοῦτον, εἰμὴ ἕνας Βασιλεὺς Φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἰδίας του μετριότητος νὰ ἐμβάλῃ αἰσχύνην εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων, οἵτινες ἀγαπῶσι τὰς μεγαλοπρεπεῖς δαπάνας, καὶ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θέλουν λάβει μεγάλην εὐχαρίστησιν, βλέποντες ἐπικυρουμένην ἀπὸ τὸν Βασιλέα ἐκείνην τὴν ἔντιμον λιτότητα, εἰς ἣν ζῶσιν;

Ὁ Τηλέμαχος ἀκούων τὴν ὁμιλίαν ταύτην, ἦτον ὅμοιος μὲ ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐξυπνᾷ ἀπὸ βαθὺν ὕπνον.

Ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν τούτων τῶν λόγων· αὐτοὶ ἐνετυπώνοντο εἰς τὴν ψυχήν του, καθὼς ἐγχαράττονται ἀπὸ ἐπιτήδειόν τινα Γλύπτην ἐπάνω εἰς τὸ μάρμαρον διάφοροι χαρακτῆρες, διὰ τῶν ὁποίων δίδει εἰς αὐτὸ αἰσθητικότητα, ζωὴν, καὶ κίνησιν. Αὐτὸς δὲν ἀπεκρίθη τὸ παραμικρὸν, ἀλλ' ἀναπολῶν ὅσα ἤκουσε παρὰ τοῦ Μέντορος, περιέτρεχε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰς εἰς τὴν πόλιν γενομένας μεταλλαγάς· ἔπειτα εἶπε πρὸς τὸν Μέντορα.

Σὺ ἀνέδειξας τὸν Ἰδομενέα σοφώτατον ὅλων τῶν Βασιλέων· ἐγὼ δὲν γνωρίζω πλέον οὔτε αὐτὸν, οὔτε τὸ Ἔθνος του· ὁμολογῶ μάλιστα, ὅτι τὰ παρὰ σοῦ ἐνταῦθα πραχθέντα εἶναι ἀπείρως μεγαλήτερα ἀπὸ ὅσας ἡμεῖς κατωρθώσαμεν πρὸ ὀλίγου νίκας. Ἡ Τύχη, καὶ ἡ δύναμις ἔχουσι μεγάλην σχέσιν καὶ ἐπιρροὴν εἰς τὰ κατορθώματα τοῦ πολέμου· ἡ δόξα τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἀνήκει ἐν μέρει εἰς τοὺς στρατιώτας μας· ὅλον ὅμως τοῦτο τὸ κατόρθωμά σου πηγάζει ἀπὸ μίαν μόνην κεφαλήν· ἔγινε χρεία νὰ κοπιάσῃς μόνος ἐναντίον ἑνὸς Βασιλέως καὶ ὁλοκλήρου ἑνὸς Ἔθνους, διὰ νὰ τοὺς διορθώσῃς. Τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα εἶναι πάντοτε μισητὰ καὶ ὀλέθρια· ἐνταῦθα ὅμως τὰ πάντα εἶναι ἔργον Οὐρανίου Σοφίας, ὅλα εὐμενῆ, ὅλα ἀμεμπτα, ὅλα ἀγαπητὰ, ὅλα ἀποδεικνύουσι μίαν ὑπεράνθρωπον δύναμιν. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμῶσι δόξαν, διατί δὲν τὴν ζητοῦσιν εἰς τὰ τοιαῦτα τῆς ἀγαθοποιΐας ἔργα; ὢ ποίαν καινὴν ἰδέαν ἔχουσι περὶ δόξης, ἐλπίζοντες νὰ ἀπολαύσωσι δόξαν ἀληθῆ καὶ βάσιμον μὲ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ Κόσμου, καὶ μὲ τὴν χύσιν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος!

Ὁ Μέντωρ ἔδειξεν ἐπὶ τοῦ προσώπου χαρὰν προφανῆ, βλέπων τὸν Τηλέμαχον τοσοῦτον ἐλεύθε-

ρον ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς ἐκ τῶν νικῶν καὶ κατακτήσεων προερχομένης δόξης, εἰς ἣν ἦτον ἐπόμενον νὰ μεθυσθῇ εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε λαμπρὰν φήμην. Εἶναι ἀληθὲς, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα ὁ Μέντωρ, ὅτι ὅσα βλέπεις ἐνταῦθα εἶναι καλὰ καὶ ἐπαινετὰ, ἀλλ' ἤξευρε, ὦ Τηλέμαχε, ὅτι ἠδύνατο τις νὰ πράξῃ καὶ καλήτερα. Ὁ Ἰδομενεὺς χαλινώνει τὰ πάθη του, καὶ κοπιᾷ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ἔθνους του, δὲν παύει ὅμως τοῦ νὰ πράττῃ ἀκόμη πολλὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄθλια ἐπακολουθήματα τῶν παλαιῶν του ἐλαττωμάτων. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι θέλωσι νὰ ἀφήσωσι τὸ κακὸν, φαίνεται ὅτι τὸ κακὸν τοὺς κατατρέχει διὰ πολὺν καιρὸν, ἐπειδὴ μένουσιν εἰς αὐτοὺς ἕξεις κακαὶ, φύσις ἀδύνατος, πεπαλαιωμένα ἐλαττώματα, καὶ προλήψεις σχεδὸν ἀθεράπευτοι. Εὐτυχεῖς, ὅσοι δὲν ἐπλανήθησαν ποτέ! αὐτοὶ πράττουσι τὸ ἀγαθὸν μὲ περισσοτέραν εὐτέλειαν. Οἱ Θεοὶ, ὦ Τηλέμαχε, θέλουν ἀπαιτήσει παρὰ σοῦ πλέον τοῦ Ἰδομενέως, ἐπειδὴ ἐγνώρισας τὴν ἀλήθειαν ἐκ νεότητός σου, καὶ δὲν ἔπεσες εἰς τὰ ἀπατηλὰ θέλγητρα τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ δόξης.

Ὁ Ἰδομενεὺς, ἐξηκολούθησεν ὁ Μέντωρ, εἶναι σοφὸς καὶ ἔμπειρος, δίδει ὅμως μεγάλην προσοχὴν εἰς τὰ μικρὰ, καὶ παραβλέπει τὰ ἀναγκαῖα καὶ μεγάλα πράγματα. Ἡ ἀξιότης ἑνὸς Βασιλέως, ὅς τις κρατεῖ τὸν ἀνώτατον βαθμὸν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ θέλῃ νὰ ἐκτελῇ κάθε πρᾶγμα αὐτὸς ὁ ἴδιος· εἶναι εὐήθης κενοδοξία τὸ νὰ ἐλπίζῃ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ἢ νὰ θέλῃ νὰ καταπείσῃ τὸν κόσμον, ὅτι δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ. Ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ διοικῇ, ἐκλέγων καὶ ὁδηγῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν διοικοῦντας· δὲν πρέπει νὰ καταγίνηται εἰς τὰ μικρὰ πράγματα, καθότι τότε πράττει ὅ,τι πρέπει νὰ πράττωσιν οἱ ὑπ' αὐτὸν διατελοῦντες· πρέπει μόνον νὰ ἀπαιτῇ λογαριασμὸν τῶν πράξεών των, καὶ νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὰ πράγματα, διὰ νὰ θεωρῇ μετ' ἐμπειρίας τὰ ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα. Ἄριστα διοικεῖ ὁ Βασιλεὺς, ὅταν ἐκλέγῃ τοὺς ὑπουργοὺς μετὰ διακρίσεως, καὶ διανέμῃ τὰ ἐπαγγέλματα ἀναλόγως μὲ τὰς δυνάμεις ἑκάστου· ὅταν τοὺς παρατηρῇ, τοὺς δοκιμάζῃ, τοὺς σωφρονίζῃ, τοὺς διορθώνῃ, τοὺς ἐνθαρρύνῃ, τοὺς ὑψώνῃ, τοὺς ταπεινώνῃ, τοὺς μεταθέτῃ, τοὺς ἔχῃ πάντοτε, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, ἀναχεῖρας. Τὸ νὰ θέλῃ δὲ νὰ ἐξετάζῃ κάθε πρᾶγμα ὁ ἴδιος, τοῦτο εἶναι δυσπιστία, εἶναι μικροπρέπεια, εἶναι ἀπρεπὴς ζῆλος πρὸς τὰ μικρὰ πράγματα, ὅς τις δαπανᾷ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὰς μεγάλας ὑποθέσεις· διὰ νὰ συλλαμβάνῃ σκοποὺς μεγάλους, πρέπει ὁ Βασιλεὺς νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν ἐλεύθερον καὶ ἀτάραχον· πρέπει νὰ σκέπτηται μὲ τὴν ἡσυχίαν του καὶ μακρὰν ἀπὸ πᾶσαν ἀνανθώδη ὑπόθεσιν. Ἕνας Νοῦς, ὅς τις καταδαπανᾷ τὰς δυνάμεις του εἰς τὰ παραμικρὰ πράγματα, εἶναι ὡς ἡ λάσπη τοῦ οἴνου, ἥτις πλέον δὲν ἔχει οὔτε ἡδύτητα, οὔτε δύναμιν. Ὅσοι διαπαῦσι μὲ λεπτολογίαν, περιορίζονται πάντοτε εἰς τὸ παρὸν, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐξαπλώσωσι περαιτέρω τὰς ἰδέας των· φέρονται πάντοτε ἀπὸ τὴν φροντίδα τῶν ὑποθέσεων τῆς σημερινῆς ἡμέρας, καὶ εἰς αὐτὰς μόνας ἐνασχολούμενοι, σκοτίζουσι καὶ περιορίζουσι τὸ πνεῦμά των, διότι ἂν δὲν παραβάλῃς πρῶτον ὁμοῦ καὶ διαθέσῃς ὅλας τὰς ὑποθέσεις εἰς κάποιαν τάξιν, διὰ νὰ δώσῃς εἰς αὐτὰς σειρὰν καὶ ἀναλογίαν, δὲν δύνασαι νὰ κρίνῃς ὀρθῶς περὶ αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἀμελήσῃ εἰς τὴν διοίκησίν του τοῦτον τὸν κανόνα, ἐξομοιοῦται μὲ ἕνα Μουσικὸν, ὁ ὁποῖος εὐχαριστούμενος, ὅτι εὑρῆκε φωνάς τινας ἁρμονικὰς, δὲν ἐπιμελεῖται νὰ τὰς ἑνώσῃ καὶ νὰ τὰς συμφωνήσῃ, διὰ νὰ συνθέσῃ μὲ αὐτὰς ἡδεῖαν καὶ θελκτήριον μουσικήν· μὲ ἕνα Ἀρχιτέκτονα, ὅς τις νομίζει, ὅτι ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, ἐπειδὴ ἐσύναξε πολλὰς καὶ μεγάλας στήλας, καὶ πολλοὺς λίθους ἐντέχνως λελαξευμένους, χωρὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀναλογίας τῶν ὡραϊσμάτων τῆς οἰκοδομῆς του. Ὅταν οἰκοδομῇ ἕν δῶμα, δὲν προβλέπει, ὅτι πρέπει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ καὶ ἀνάλογον ἀναβάθραν· ὅταν ἐργάζηται εἰς τὸ ὅλον σῶμα τοῦ κτιρίου, δὲν σκέπτεται μήτε περὶ τῆς αὐλῆς, μήτε περὶ τῶν προπυλαίων· τὸ ἔργον του εἶναι σωρὸς ἄμορφος μερῶν λαμπρῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναλογίαν μεταξύ των. Ἡ οἰκοδομὴ αὕτη οὐχὶ μόνον δὲν τοῦ προξενεῖ δόξαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποτελεῖ αἰώνιον τὸ ὄνειδός του, ἐπειδὴ φανερώνει, ὅτι αὐτὸς δὲν εἶχεν ἱκανὴν ἔπτασιν νοὸς διὰ νὰ συλλάβῃ διὰ μιᾶς τὸ γενικὸν σχέδιον ὅλης τῆς οἰκοδομῆς του· χαρακτὴρ πνεύματος ταπεινοῦ καὶ στενωτάτου. Ὅταν γεννηθῇ τις μὲ πνεῦμα, περιωρισμένον εἰς τὰς μικρολογίας, δὲν εἶναι ἄξιος δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ ἐνεργῇ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἄλλων. Ἔσο βέβαιος, ὦ φίλτατέ μοι Τηλέμαχε, ὅτι ἡ διοίκησις μιᾶς Βασιλείας ἀπαιτεῖ ἁρμονίαν τινα, ὡς ἡ Μουσικὴ, καὶ ἀκριβεῖς ἀναλογίας, ὡς ἡ Ἀρχιτεκτονική.

Ἀνίσως θέλῃς νὰ μεταχειρισθῶ ἀκόμη τὴν σύγκρισιν τούτων τῶν τεχνῶν, θέλω σοὶ παραστήσει, πόσον ἐκεῖνοι, οἵτινες διοικοῦσι μὲ λεπτολογίαν, εἶναι ἄνθρωποι μετρίου βαθμοῦ. Ἐκεῖνος, ὅς τις εἰς μίαν μουσικὴν συμφωνίαν ψάλλει μόνον μερικά τινα ἄσματα, μ' ὅλον ὅτι τὰ ψάλλει μὲ ἐντέλειαν, δὲν εἶναι, εἰμὴ ψάλτης ἁπλοῦς· ἐκεῖνος δὲ, ὅς τις διοικεῖ ὅλην τὴν συμφωνίαν, καὶ κανονίζῃ διὰ μιᾶς ὅλα τὰ μέρη, εἶναι ὁ μόνος διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ὁ τελεκητὴς τῶν στηλῶν, καὶ ὁ κτίστης μιᾶς πλευρᾶς τῆς οἰκοδομῆς, εἶναι τέκτων ἁπλοῦς, ἐκεῖνος δὲ, ὅς τις ἐσχεδίασεν ὅλον τὸ κτίριον, καὶ ἔχει εἰς τὸν νοῦν του ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀναλογίας, εἶναι ὁ μόνος Ἀρχιτέκτων. Ἀπαραλλάκτως λοιπὸν καὶ ὅσοι ποπιάζουσι καὶ ἐκτελοῦσι τὰς περισσοτέρας ὑποθέσεις, διοικοῦσιν ὀλιγώτερον, καὶ εἶναι ὑποτελεῖς ἐργάται· ὁ ἀληθὴς δὲ καὶ μόνος Νοῦς, ὅς τις κυβερνᾷ τὴν Πολιτείαν, εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μηδὲν πράττων πράττει τὰ πάντα διὰ τῶν ἄλλων, ὅς τις μελετᾷ, ἐφευρίσκει, προνοεῖ τὸ μέλλον, ἀνατρέχει εἰς τὸ παρελθὸν, διατάττει, ῥυθμίζει, προπαρασκευάζει μακρόθεν, ἀντιπολεμεῖ ἀδιακόπως καὶ γενναίως μὲ τὴν τύχην, καθὼς ὁ κολυμβιστὴς ἀντιπαλαίει μὲ τὴν ὁρμὴν τοῦ ῥεύματος· ὅς τις τελευταῖον ἐπαγρυπνεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ὀρθὴν τῶν πραγμάτων ἔκβασιν.

Νομίζεις, ὦ Τηλέμαχε, ὅτι ἕνας μεγαλοφυὴς Ζωγράφος ποπιάζει ἀπὸ τὸ πρωὶ μέχρις ἑσπέρας, διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ ἐπὶ χεῖρας ἔργον του μὲ περισσοτέραν ταχύτητα; Ὄχι, ἐπειδὴ ἡ στενοχωρία αὕτη καὶ ὁ δουλικὸς οὗτος κόπος ἤθελον σβέσει τὸ πῦρ τῆς φαντασίας του· δὲν ἤθελε καταγίνεσθαι πλέον μὲ πόθον καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τὸ ἔργον του· πρέπει νὰ ἐργάζηται, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, ἀτάκτως καὶ καθ' ὁρμὴν, καθ' ὅσον ἡ αἰσθητική του κρίσις τὸν κινεῖ καὶ τὸ πνεῦμα του τὸν ἐρεθίζει. Νομίζεις, ὅτι δαπανᾷ τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ παρασκευάζῃ χρώματα, καὶ νὰ ἑτοιμάζῃ γρα-

φίδας; Ὄχι, αὐτὰ εἶναι ἔργα τῶν μαθητῶν του· αὐτὸς μόνον μελετᾷ, καὶ δὲν φροντίζει ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἀποτελῇ σχέδια τολμηρὰ, διὰ νὰ δώσῃ ζωὴν, δύναμιν, καὶ χάριν εἰς τὰς ζωγραφίας του· ἔχει εἰς τὸν νοῦν του τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰ αἰσθήματα ἐκείνων τῶν Ἡρώων, τοὺς ὁποίους θέλει νὰ παραστήσῃ· μεταφέρεται εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἐκεῖνοι ἐχρημάτισαν. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πρέπει νὰ ἑνώσῃ τὴν φρόνησιν, ἥτις νὰ τὸν χαλινώσῃ, διὰ νὰ ἀποβαίνωσι τὰ ἔργα του ἀληθῆ, ἀκριβῆ, καὶ εὔρυθμα. Νομίζεις, ὦ Τηλέμαχε, ὅτι ἀπαιτεῖται ὀλιγωτέρα μεγαλοφυΐα, καὶ δύναμις φρονήσεως ἀσθενεστέρα πρὸς μόρφωσιν ἑνὸς μεγάλου Βασιλέως, ἢ ἑνὸς ἐμπείρου Ζωγράφου; Ἐκ τούτων λοιπὸν συμπέρανε, ὅτι ἔργον τοῦ Βασιλέως πρέπει νὰ ἦναι ἡ μελέτη, ἡ σχεδίασις μεγάλων ἐπιχειρημάτων, καὶ ἡ ἐκλογὴ ἀνδρῶν, ἱκανῶν νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του.

Μοὶ φαίνεται, ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος, ὅτι καταλαμβάνω τὰ λεχθέντα. Ἐὰν ὅμως τὰ πράγματα προέβαινον τοιουτοτρόπως, ὁ Βασιλεὺς πολλάκις ἤθελεν ἀπατᾶσθαι, μὴν ἐξετάζων ὁ ἴδιος τὰς μικρὰς ὑποθέσεις. Σὺ ἀπατᾶσαι, ἐπανέλαβεν ὁ Μέντωρ· ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἔχῃ γενικὴν γνῶσιν τῆς Διοικήσεως, αὐτὸ τοῦτο δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἀπατηθῇ. Ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἀρχὰς βασίμους τῶν ὑποθέσεων, καὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ διακρίνωσι τῶν ἄλλων τὰ πνεύματα, εὑρίσκονται πάντοτε εἰς τὸ σκότος· ἐὰν δὲ ἐνίοτε δὲν ἀπατῶνται, τοῦτο προέρχεται ἐκ τύχης μᾶλλον ἢ ἀπὸ κρίσιν. Ἐκτὸς τούτου, αὐτοὶ δὲν ἠξεύρουσι μετ' ἀκριβείας τί ζητοῦσιν, καὶ εἰς τί πρέπει νὰ ἀποβλέπωσιν· δὲν ἠξεύρουσιν ἄλλο, εἰμὴ νὰ δυσπιστῶσι, καὶ δυσπιστοῦσι μᾶλλον εἰς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, οἵτινες τοὺς ἐναντιοῦνται, παρὰ εἰς τοὺς ἀπατεῶνας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κολακεύονται.

Ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκεῖνοι, ὅτινες ἔχουσιν ἀληθῆ ἰδέαν τῆς Διοικήσεως, καὶ γνωρίζουσι τοὺς ἀνθρώπους, ἠξεύρουσι τὶ πρέπει νὰ ζητήσωσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ τὰ μέσα τοῦ νὰ τὸ κατορθώσωσι. Γνωρίζουσι τοὐλάχιστον ἐν περιλήψει, ἀνίσως ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται, εἶναι ἐπιτήδεια ὄργανα εἰς τοὺς σκοπούς των, καὶ ἂν βαθύνωσιν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ φθάσωσι εἰς τὸν προσδιορισθέντα ὅρον· πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ δὲν δίδονται εἰς τὴν μοχθηρὰν ἐργασίαν τῶν μικρῶν πραγμάτων, ἔχουσι τὸν νοῦν των πλέον ἐλεύθερον, διὰ νὰ συλλαμβάνωσιν ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ ὅλον τῆς ὑποθέσεως, καὶ νὰ παρατηρῶσιν, ἐὰν οἱ ὑπουργοί των προβαίνωσι πρὸς τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ ἔργου. Ἐὰν δὲ ἀπατῶνται, τοὐλάχιστον δὲν ἀπατῶνται εἰς οὐσιώδη πράγματα. Ἐκτὸς τούτου, εἶναι ἀνώτεροι τῆς μικροπρεποῦς ἐκείνης ζηλοτυπίας, ἡ ὁποία ἀποδείχνει μικρὸν πνεῦμα, καὶ ἀγενῆ καρδίαν· ἠξεύρουσιν, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ἀπατηθῶσιν εἰς τὰς μεγάλας ὑποθέσεις, ἐπειδὴ πρέπει νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς αὐτὰς ἀνθρώπους, οἵτινες εἶναι πολλάκις ἀπατεῶνες· ζημιοῦταί τις περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν ὁποίαν φέρει ἡ δυσπιστία, ἢ ἐὰν ἀπατηθῇ ὀλίγον. Εἶναι εὐτυχέστατος ἐκεῖνος, ὅς τις ἀπατᾶται μόνον εἰς τὰ μέτρια πράγματα, ἐπειδὴ ἐν τοσούτῳ τὰ μεγάλα προβαίνουσιν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον, περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ φροντίζῃ ἕνας μέγας ἄνθρωπος. Ἡ ἀπάτη, ἀναπαλυφθεῖσα, πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ αὐστηρότητα· εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ ὑποθέτῃ τινὰ ἀπάτην, ἐὰν δὲν θέλῃ τῷ ὄντι νὰ ἀπατᾶται. Ὁ χειροτέχνης εἰς τὸ

ἐργαστήριόν του βλέπει ὅλα μὲ τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμούς, καὶ πράττει μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας· ἕνας Βασιλεὺς ὅμως, εἰς μίαν μεγάλην Πολιτείαν, δὲν δύναται οὔτε νὰ ἰδῇ, οὔτε νὰ πράξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα· δὲν πρέπει νὰ ἐκτελῇ, εἰμὴ μόνον ὅσα οὐδεὶς ἄλλος ὑπ' αὐτὸν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ, δὲν πρέπει νὰ βλέπῃ, εἰμὴ ὅσα τείνουσιν εἰς τὴν τελείωσιν τῶν ἀναγκαιοτέρων πραγμάτων.

Τελευταῖον ὁ Μέντωρ εἶπεν εἰς τὸν Τηλέμαχον. Σὲ ἀγαπῶσιν οἱ Θεοί, ὦ Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ θέλουν σὲ ἀναδείξει Βασιλέα ἔμφρονα εἰς τὸν Λαόν σου. Ὅσα ἐδῶ βλέπεις, ἔγιναν ὄχι τόσον πρὸς δόξαν τοῦ Ἰδομενέως, ὅσον πρὸς ἐδικήν σου διδασκαλίαν. Ὅλαι αὗται αἱ σοφαὶ διατάξεις, τὰς ὁποίας θαυμάζεις εἰς τὸ Σάλεντον, εἶναι σκιὰ τῶν ὅσων σὺ θέλεις ἐκτελέσει εἰς τὴν Ἰθάκην, ἐὰν διὰ τῶν ἀρετῶν σου γενῇς ἄξιος τῆς ὁποίας σὲ περιμένει λαμπρᾶς Εἱμαρμένης. Εἶναι δὲ καιρὸς νὰ φροντίσωμεν περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς μας· ὁ Ἰδομενεὺς ἔχει πλοῖόν ἕτοιμον διὰ τὴν ἐπιστροφήν μας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Μέντωρ, ὅς τις ἐρρύθμιζε καὶ τὰ παραμικρότερα βήματα τῆς ζωῆς τοῦ Τηλεμάχου, διὰ νὰ τὸν ὑψώσῃ εἰς τὸν πλέον ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς δόξης, δὲν τὸν ἄφινε νὰ διαμένῃ ἐπὶ πολὺ εἰς ἕνα τόπον, παρὰ μόνον ὅσον ἦτον ἀναγκαῖον, διὰ νὰ βάλῃ εἰς ἄσκησιν τὴν ἀρετήν του, καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ ἔμπειρον τῶν πραγμάτων.

Ὁ δὲ Τηλέμαχος ἤνοιξε τὴν καρδίαν του πρὸς τὸν φίλον του, μὲ κάποιαν ὅμως δυσκολίαν, καὶ ἐφανέρωσε πρὸς αὐτὸν ἕνα δεσμὸν ἐρωτικόν, ὅς τις τῷ ἀπετέλει θλιβερὰν τὴν ἐκ τοῦ Σαλέντου ἀναχώρησιν. Θέλεις μὲ ἐλέγξει ἴσως, τῷ εἶπεν, ὡς εὔκολον νὰ πίπτω εἰς ἔρωτας εἰς τοὺς τόπους, διὰ τῶν ὁποίων διέρχομαι· ἀλλ' ἡ καρδία μου

μου ἤθελε μὲ ἐλέγχει πάντοτε, ἐὰν σοὶ ἀπέκρυπτον, ὅτι ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰδομενέως Ἀντιόπην. Ὄχι, ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, τοῦτο δὲν εἶναι τυφλὸν πάθος, καθὼς ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον μὲ ἐτρεύσας εἰς τὴν Νῆσον τῆς Καλυψοῦς. Ἐγνώρισα, ναὶ, τὸ βάθος τῆς ἐρωτικῆς πληγῆς, τὴν ὁποίαν μοὶ ἤνοιξεν εἰς τὴν καρδίαν ἡ Νύμφη Εὔχαρις· ἀπόμη ἕως τώρα δὲν δύναμαι νὰ προφέρω τὸ ὄνομά της χωρὶς νὰ ταραχθῶ, μήτε ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τὴν ἐνθύμησίν μου ὁ καιρὸς, καὶ ἡ μακροχρόνιος ἀπουσία. Ἡ ὀλεθρία ἐκείνη πεῖρα μὲ διδάσκει νὰ μὴν ἐμπιστεύωμαι εἰς τὸν ἑαυτόν μου· τὸ αἴσθημα ὅμως, τὸ ὁποῖον φέρω πρὸς τὴν Ἀντιόπην, δὲν ἔχει κἀμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὸ προρρηθέν· δὲν εἶναι ἔρως ἐμπαθὴς, ἀλλὰ κρίσις αἰσθητικὴ τοῦ καλοῦ, σέβας, βεβαιότης· ὦ πόσον ἤθελον εἶσθαι εὐτυχὴς, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ ἀπεράσω τὴν ζωήν μου μὲ αὐτήν! Ἀνίσως ποτὲ οἱ Θεοὶ ἤθελον μοὶ ἐπιστρέψει τὸν Πατέρα μου, καὶ ἤθελον μοὶ δώσει ἄδειαν νὰ ἐκλέξω κατὰ τὴν θέλησίν μου γυναῖκα, ἡ Ἀντιόπη θέλει εἶναι ἡ σύζυγός μου. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μὲ θέλγει εἰς αὐτὴν, εἶναι ἡ σιωπὴ, ἡ σεμνότης, ἡ συστολὴ, ἡ ἀδιάκοπος ἐργασία, ἡ ἐπιδεξιότης εἰς τὸ νὰ ὑφαίνῃ καὶ νὰ κεντᾷ, ἡ ἐπιμέλεια εἰς τὸ νὰ διατάττῃ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Μητρός της ὅλην τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰδομενέως, ἡ κατηφρόνησις τῶν ματαίων στολισμῶν, ἡ λήθη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἡ ἄγνοια περὶ τῆς ὡραιότητός της.

Ὅταν τὴν προστάζῃ ὁ Ἰδομενεὺς νὰ ῥυθμίσῃ τοὺς χορούς τῶν Κρητικῶν κορασίων πρὸς τῶν ὀργάνων τὴν ἁρμονίαν, ἤθελε τὴν ἐκλάβει τις διὰ τὴν χαριεσσαν Ἀφροδίτην· τόσην χάριν καὶ ὡραιότητα ἔχει ὁπόταν χορεύῃ. Ὅταν τὴν φέρῃ

μεθ'

μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὰ δάση πρὸς Θήραν, φαίνεται τόσον μεγαλοπρεπὴς, καὶ ἔχει τόσην ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ νὰ τοξεύῃ, ὥστε ὁμοιάζει τὴν Ἀρτέμιδα περικυκλουμένην ἀπὸ τὰς Νύμφας της· μόνη αὐτὴ ἀγνοεῖ τὰς χάριτάς της, ἐν ᾧ ὅλος ὁ Κόσμος τὴν θαυμάζει. Ὅταν ἐμβαίνῃ εἰς τὸν Ναὸν τῶν Θεῶν, καὶ φέρῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἰς κάνιστρον τὰ ἱερὰ δῶρα, ἤθελε νομίσει τις, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδία Θεότης, ἥτις κατοικεῖ εἰς τὸν Ναόν. Μὲ ποῖον φόβον, καὶ μὲ πόσην εὐλάβειαν τὴν εἴδομεν νὰ προσφέρῃ τὰς θυσίας; καὶ νὰ ἀποστρέφῃ τὴν ὀργὴν τῶν Θεῶν, ὅταν ἐγίνετο δέησις ὑπὲρ ἐξιλεώσεως πταίσματός τινος, ἢ ὑπὲρ ἀποφυγῆς ἁπαισίου τινος οἰωνοῦ! Τελευταῖον ὅς τις τὴν βλέπῃ εἰς τὴν ἑταιρείαν πολλῶν παρθένων μὲ τὴν χρυσῆν βελόνην ἐπὶ χεῖρας, θαῤῥεῖ, ὅτι βλέπει τὴν ἰδίαν Ἀθηνᾶν, ἡ ὁποία ἀποκάτω εἰς μορφὴν ἀνθρωπίνην ἦλθε νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰς ὡραίας τέχνας. Αὐτὴ ἐγκαρδιώνει τὰς ἄλλας εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐλαφρώνει εἰς αὐτὰς τὸν κόπον καὶ τὴν ἀηδίαν μὲ τὴν ἡδύτητα τῆς φωνῆς της, ὅταν ψάλλῃ τὰ θαυμάσια τῶν Θεῶν, καὶ τὰ τεχνικώτατα καὶ λεπτότατα κεντήματά της ὑπερβαίνουσι τὴν ἀξιολογωτέραν ζωγραφίαν. Εὐτυχὴς ὁ ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ὁ γλυκὺς Ὑμέναιος θέλει ἑνώσει μετ' αὐτῆς! δὲν θέλει φοβεῖται ἄλλο, εἰμὴ μὴ τὴν χάσῃ καὶ ἐπιζήσῃ μετ' αὐτήν.

Λαμβάνω, ὦ ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, μάρτυρας τοὺς Θεοὺς, ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσω. Θέλω ἀγαπᾷ τὴν Ἀντιόπην, ἐὰν ζήσω καὶ περισσότερον τοῦ Φοίνικος (1), ἀλλ' ὁ ἔρως μου δὲν θέλει ἐμ-

(1) Ὁ Ἡρόδοτος, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι Συγγραφεῖς διηγοῦν-

γοῦνται ἓν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνέβαινεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἡλίου εἰς μίαν πόλιν τῆς Αἰγύπτου, καλουμένην Ἡλιούπολιν. Τοῦτο ἤθελεν εἶναι θαυμάσιον ἐὰν ἦτον ἀληθές, δηλαδὴ τὸ περὶ τοῦ Φοίνικος. Τοῦτο τὸ πτηνὸν (ἂν πιστεύσωμεν εἰς τοὺς Ἀρχαίους) εἶναι ἓν καὶ μόνον εἰς τὸ γένος του. Γεννᾶται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ζῇ πεντακόσια, ἢ ἑξακόσια ἔτη. Ὁμοιάζει τὸν Ἀετὸν κατὰ τὸ μέγεθος, ἔχει τὴν κεφαλὴν ἐστολισμένην καὶ λαμπρὰν μὲ ἐξαίρετα πτερὰ, τὸν λαιμόν του μὲ χρυσοειδῆ, καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι πορφυρᾶ. Ἡ οὐρά του εἶναι λευκὴ ἔχουσα μεμιγμένα πτερὰ σαρκόχροα, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του λάμπουσιν ὡς ἀστέρες. Αὐτὸ, ὅταν ἦναι βεβαρυμένον ἀπὸ πολλοὺς χρόνους, καταλαμβάνει, ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος του, ὅθεν κατασκευάζει μίαν φωλεὰν ἀπὸ ξύλα καὶ ἀπὸ δάκρυα ἀρωματικὰ τῶν δένδρων, καὶ ἔπειτα ἀποθνήσκει. Ἀπὸ τὴν κεφαλήν του γεννᾶται ἕνας Σκώληξ, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνεται ἄλλος Φοῖνιξ. Ἡ πρώτη φροντὶς τοῦ γενομένου Φοίνικος εἶναι, νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Πατέρα του τὴν τιμὴν τοῦ ἐνταφιασμοῦ, καὶ μὲ τοιοῦτον σκοπὸν σχηματίζει ὡς ἕνα βῶλον, ἢ ὡς ἓν ᾠὸν ἀπὸ πολλὰ ἀρώματα τόσον βαρύ, ὅσον νὰ δύναται νὰ τὸ βαστᾷ, δοκιμάζων τοῦτο πολλάκις. Ἔπειτα εὐκαιρώνει μέρος ἀπὸ αὐτὸ, ἐντίθησι μέσα τὸ σῶμα τοῦ Πατρός του, κλείει μὲ προσοχὴν τὴν ὀπὴν (τρύπαν), καὶ τὴν ἀσφαλίζει μὲ Σμύρναν καὶ μὲ ἄλλα θυμιάματα, καὶ λαβὼν εἰς τὰς πτέρυγας τὸ πολύτιμον τοῦτο βάρος, ὑπάγει νὰ τὸ καύσῃ ἐπάνω εἰς τὸν Βωμὸν τοῦ Ἡλίου, εἰς τὴν Ἡλιούπολιν. Ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Τάκιτος ἀμφιβάλλουσιν εἰς περιστάσεις τινὰς ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ὑποθέτουσι τὸ θεμέλιον ὡς ἀληθές. Ὁ Πλίνιος ἐξ ἐναντίας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς διηγήσεώς του παρασταίνει φανερῶς, ὅτι πρῶ φαίνεται ὅλον ψευδές, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη ὅλων τῶν Νεωτέρων. Αὕτη ἡ παλαιὰ παράδοσις, ἥτις εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπάνω εἰς ἓν φανερὸν ψεῦδος, ἐστερέωσε μ' ὅλον τοῦτο μίαν συνήθειαν κοινὴν σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς διαλέκτους, νὰ δίδωσι τὸ ὄνομα τοῦ Φοίνικος εἰς ὅλα τὰ σπάνια καὶ ἐξαίρετα πράγματα. „ Σπανία ὄρνις ἐν τῇ Γῇ· " λέγει ὁ Ἰουβενάλης ὁμιλῶν, ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ μία Γυνὴ τελεία καθ' ὅλας της τὰς περιστάσεις. Καὶ ὁ Σένεκας τὸ ἴδιον φιλοσοφεῖ διὰ ἕνα καλὸν ἄνθρωπον., „ Ὁ καλὸς ἄνθρωπος „ (λέγει) οὔτε δύναται νὰ γένῃ τόσον ταχέως, οὔτε νὰ νοηθῇ .... γεννᾶται μίαν φορὰν κάθε πεντακοσίους χρόνους,

„ ὡς

ἐμποδίσει οὔτε διὰ μίαν στιγμὴν τὴν ἐπιστροφήν μου εἰς τὴν Ἰθάκην. Ἀνίσως ἤθελε τὴν ἀπολαύσει ἄλλος, ἐγὼ θέλω ζήσει τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μου εἰς θλῖψιν καὶ πικρίαν· μ' ὅλα ταῦτα θέλω τὴν ἀφήσει, καί τοι ἤξεύρων, ὅτι ἡ ἀπουσία δύναται νὰ μοὶ προξενήσῃ τὴν στέρησίν της. Δὲν θέλω νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ ἔρωτός μου οὔτε πρὸς αὐτὴν, οὔτε πρὸς τὸν Πατέρα της, ἐπειδὴ περὶ τούτου δὲν πρέπει νὰ ὁμιλήσω, εἰμὴ πρὸς σὲ μόνον, ἕως οὗ ὁ Ὀδυσσεὺς, ἀποκατασταθεὶς εἰς τὸν θρόνον του, ἤθελε μοὶ φανερώσει, ὅτι συγκατανεύει εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. Ἐκ τούτου λοιπὸν δύνασαι νὰ καταλάβῃς, ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, πόσον οὗτος ὁ Ἔρως διαφέρει ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον μὲ ἐτύφλωσεν, ὡς εἶδες, πρὸς τὴν Νύμφην Εὔχαριν.

Συμ-

„ ὡς ὁ Φοῖνιξ. " Ἐκεῖνο πάλιν, τὸ ὁποῖον λέγουσι διὰ τοὺς Κύκνους, ὅτι τότε μόνον κελαδοῦσιν, ὅταν πλησιάζωσιν εἰς θάνατον, καὶ ὅτι τότε κελαδοῦσι μὲ περισσοτέραν μελῳδίαν, εἶναι ὁμοίως μία κοινὴ πλάνη, καὶ μ' ὅλον τοῦτο συνεθίζεται ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς Ποιητάς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς Ῥήτορας, καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους Φιλοσόφους. Ὦ Μοῦσα, (λέγει ὁ Ὁράτιος ὁμιλῶν μὲ τὴν Μελπομένην) ὅτις, ὅταν σοὶ ἀρέσῃ, χαρίζεις τὴν φωνὴν τοῦ Κύκνου καὶ εἰς τοὺς ἀφώνους ἰχθύας. Καὶ ὁ Κικέρων συγκρίνει τὴν θαυμαστὴν διάλεξιν, τὴν ὁποίαν ὡμίλησεν ὁ Κρᾶσος ἔμπροσθεν τῆς Γερουσίας ὀλίγον τι πρότερον τοῦ θανάτου του, μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνὴν ἑνὸς Κύκνου, ὅταν ἀποθνήσκῃ. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι πρέπει νὰ μιμηθῶσι τοὺς Κύκνους, οἱ ὁποῖοι αἰσθανόμενοι διά τινος ἀποκρύφου φυσικῆς ἰδιότητος, καὶ διά τινος εἴδους προγνώσεως, τὸ ὄφελος τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὸν θάνατον, ἀποθνήσκουσι χαίροντες καὶ κελαδοῦντες. — Ἡρόδοτ. βιβλ. β'. κεφ. 75. Πλίνιος βιβ. ί. κεφ. β'. Τάκιτος Χρονικ. βιβ. ς'. κεφ. 28. Ἰουβενάλ. Ποιημ. Σατυρικῷ ς'. Σένεκ. Ἐπιστ. μγ'. Ὁράτ. ᾠδῇ γ'. βιβλ. δ'. Κικέρ. βιβλ. γ'. περὶ Ῥητορ., καὶ βιβλ. ά. τῶν Τουσκουλανῶν Ζητημάτων.

Συμφωνῶ καὶ ἐγὼ, ὦ Τηλέμαχε, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, περὶ αὐτῆς τῆς διαφορᾶς. Ἡ Ἀντιόπη εἶναι ἁπλῶν καὶ σεμνῶν ἠθῶν, εἶναι φρόνιμος· αἱ χεῖρές της δὲν ἀποβάλλουσι τοὺς κόπους· αὐτὴ προβλέπει μακρόθεν, καὶ φροντίζει περὶ πάντων· ἠξεύρει νὰ φυλάττῃ τὴν σιωπὴν, ἐνεργεῖ ἀταράχως καὶ μετὰ προσοχῆς, εὑρίσκεται πάντοτε ἐνασχολημένη, καὶ δὲν συγχέεται ποτε, ἐπειδὴ πράττει τὰ πάντα ἐν καιρῷ. Ἡ εὐταξία τῆς πατρικῆς της οἰκίας εἶναι ἡ δόξα της, ἥτις τὴν στολίζει περισσότερον τοῦ κάλλους της. Μ' ὅλον ὅτι φροντίζει περὶ πάντων, καὶ ἔχει τὴν ἐπιστασίαν νὰ ἐπιπλήττῃ, νὰ ἀποβάλλῃ, νὰ οἰκονομῇ, (πράγματα, τὰ ὁποῖα κατασταίνουσιν ὅλας σχεδὸν τὰς Γυναῖκας μισητὰς), αὐτὴ κατέστη ἀγαπητὴ πρὸς ὅλους τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκουσιν εἰς αὐτὴν οὔτε πάθος, οὔτε θυμόν, οὔτε κουφότητα, οὔτε πεῖσμα, καθὼς εἰς τὰς ἄλλας Γυναῖκας. Ἀπὸ ἓν μόνον βλέμμα της καταλαμβάνουσι τὴν θέλησίν της, καὶ φοβοῦνται μὴ τὴν δυσαρεστήσωσιν· αἱ διαταγαί της εἶναι ἀκριβεῖς, δὲν προστάζει πράγματα ἀδύνατα, ἐπιπλήττει μὲ γλυκύτητα, καὶ ἐπιπλήττουσα ἐνθαρρύνει. Ἡ καρδία τοῦ πατρός της ἀναπαύεται εἰς αὐτὴν, καθὼς ὁ καταπεπονημένος ἀπὸ τὰς φλόγας τοῦ Ἡλίου ὁδοιπόρος ἀναπαύεται εἰς τὴν σκιὰν ἐπὶ τῶν τρυφερῶν χόρτων. Ἔχεις δίκαιον, ὦ Τηλέμαχε! Ἡ Ἀντιόπη εἶναι θησαυρὸς, ἄξιος νὰ ἀναζητηθῇ καὶ εἰς τὰς ἐσχατιὰς τοῦ Κόσμου. Τόσον τὸ πνεῦμά της, ὅσον καὶ τὸ σῶμά της δὲν στολίζονται ποτε μὲ ματαίους καλλωπισμούς· ἡ φαντασία της, καί τοι ζωηρὰ, φέρει ὅμως τὸν χαλινόν· δὲν ὁμιλεῖ, εἰμὴ ὅταν ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεία τὸ ἀπαιτῇ, καὶ ὅταν ἀνοίγῃ τὸ στόμα, ἡ γλυκεῖα πειθὼ καὶ αἱ ὠφελεῖς χάριτες ῥέουσιν ἀπὸ

τὰ

τὰ χείλη της. Ἅμα ἀρχίσῃ νὰ ὁμιλῇ, ὅλοι σιωπῶσιν· αὐτὴ δὲ παρατηροῦσα, ὅτι τὴν ἀκούουσι μὲ τόσην προσοχὴν, ἐρυθριᾷ, καὶ κινδυνεύει νὰ διακόψῃ τὴν σειρὰν τῆς ὁμιλίας της· ἡμεῖς μόλις τὴν ἠκούσαμεν ὁμιλοῦσαν.

Ἐνθυμεῖσαι, ὦ Τηλέμαχε, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Πατήρ της τὴν ἔκραξεν ἔμπροσθέν του; Αὐτὴ ἐπαρρησιάσθη, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς νεύοντας πρὸς τὴν γῆν, περικεκαλυμμένη μὲ μεγάλην σκέπην, καὶ ὡμίλησε τόσον μόνον, ὅσον ἦτον ἀναγκαῖον εἰς τὸ νὰ πραΰνῃ τὸν Θυμὸν τοῦ Ἰδομενέως, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς ἕνα τῶν δούλων του. Κατὰ πρῶτον αὐτὴ συμμετέσχε τῆς ὀργῆς του, ἔπειτα τὸν ἐπροφύλαττε, τελευταῖον τῷ παρέστησε διὰ λόγου ὅλα, ὅσα ἠδύναντο νὰ δικαιώσωσιν ἐκεῖνον τὸν δυστυχῆ, καὶ, χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν Βασιλέα, ὅτι ὁ Θυμός του ὑπερέβη τὰ ὅρια τοῦ μετρίου, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν αἰσθήματα δικαιοσύνης καὶ εὐσπλαγχνίας. Ἡ Θέτις (1), ὅταν κολακεύῃ τὸν Γέροντα Νηρέα, δὲν καταπαύει μὲ περισσοτέραν γλυκύτητα τὸν Θυμὸν τῶν ἀφριζόντων κυμάτων, μὲ ὅσην ἡ Ἀντιόπη κατέπαυσε τὴν ὀργὴν τοῦ Πατρός της. Μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ τὰ θέλγητρά της, θέλει διοικεῖ ποτὲ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρός της, καθὼς σήμερον ῥυθμίζει τὴν λύραν της, ὅταν θέλῃ νὰ δώσῃ γλυκεῖς καὶ ἁρμονικοὺς ἤχους. Πάλιν σοὶ λέγω, ὦ Τηλέμαχε, ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως σου εἶναι δίκαιος· οἱ Θεοὶ σοὶ τὴν ἔχουσι προδιωρισμένην, σὺ τὴν ἀγαπᾷς μὲ κρίσιν καὶ φρόνησιν, πρέπει ὅμως νὰ ἀναμείνῃς νὰ σοὶ δοθῇ παρὰ τοῦ Ὀδυσσέως. Σὲ ἐπαινῶ,

(1) Ὅρα σελ. 177 ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου.

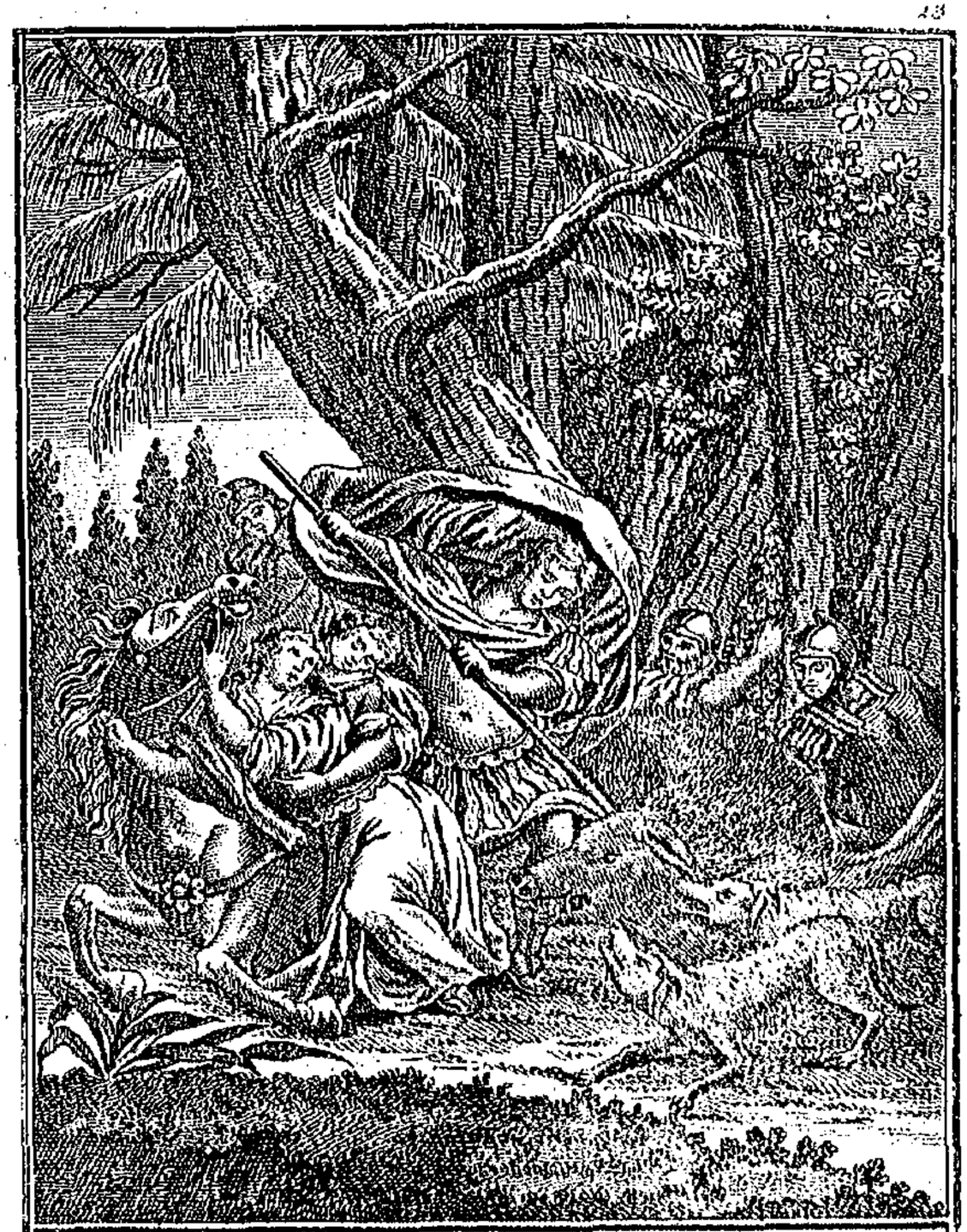
νῶ, ὅτι δὲν ἠθέλησας νὰ φανερώσῃς πρὸς αὐτὴν τὰ αἰσθήματά σου· ἤξευρε ὅμως, ὅτι ἐὰν ἤθελες μεταχειρισθῆ μηχανήν τινα διὰ νὰ τὴν πληροφορήσῃς περὶ τοῦ σκοποῦ σου, αὐτὴ ἤθελε τὸν ἀπορρίψει, καὶ παύσει ἀπὸ τὸ νὰ σὲ τιμᾷ. Ἡ Ἀντιόπη δὲν θέλει ὑποσχεθῆ ποτε τὸν ἑαυτόν της εἰς κἀνένα, ἀλλὰ θέλει ὑποταχθῆ εἰς τὰς βουλὰς τοῦ Πατρός της· δὲν θέλει λάβει εἰς σύζυγον, εἰμὴ ἄνθρωπον, ὅς τις φοβεῖται τοὺς Θεοὺς, καὶ ἐκπληροῖ ὅλα του τὰ καθήκοντα. Παρετήρησες, καθὼς ἐγὼ, ὅτι, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν σου, παρρησιάζεται ὀλιγώτερον ἔμπροσθέν μας, καὶ χαμηλώνει περισσότερον τοὺς ὀφθαλμούς της; αἰτία τῆς τόσης σεμνότητος καὶ συστολῆς της εἶναι, τὸ ὅτι ἠξεύρει ὅλα τὰ εἰς τὸν πόλεμον εὐτυχῆ σου κατορθώματα, τὸ Γένος σου, τὰς Τύχας σου, καὶ ὅσας εὐεργεσίας παρὰ τῶν Θεῶν ἔλαβες. Ἂς ἐπιστρέψωμεν, ὦ Τηλέμαχε, ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Ἰθάκην. Δὲν μοὶ μένει ἄλλο πλέον, εἰμὴ νὰ ἐνεργήσω εἰς τὸ νὰ εὕρῃς τὸν Πατέρα σου, καὶ νὰ σὲ βάλω εἰς στάσιν τοῦ νὰ ἀπολαύσῃς μίαν Σύζυγον ἀξίαν τοῦ Χρυσοῦ Λίωνος. Ὄχι θυγάτηρ τοῦ Βασιλέως τοῦ Σαλέντου, ἀλλὰ καὶ βοσκοπούλα ἂν ἦτον εἰς τὸ ψυχρότατον ὄρος τῆς Ἀλγίδος, εὐτυχία μεγάλη ἤθελε σοὶ εἶσθαι τὸ νὰ σὴν ἀπολαύσῃς.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Ἰδομενεὺς, φοβούμενος τὴν ἀναχώρησιν τῶν δύω του φίλων, προβάλλει εἰς τὸν Μέντορα πολλὰς ὑποθέσεις δυσχερεῖς καὶ περιπεπλεγμένας, βεβαιώνων αὐτὸν, ὅτι δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ τὰς τελειώσῃ ἄνευ τῆς βοηθείας του. Ὁ Μέντωρ τῷ σαφηνίζει τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ φερθῇ εἰς τὸ νὰ διατάξῃ καὶ νὰ διαλύσῃ αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐπιμένει σταθερὸς εἰς τὴν ἀπόφασίν του, τοῦ νὰ ἐπανάξῃ τὸν Τηλέμαχον εἰς τὴν Πατρίδα του. Ὁ Ἰδομενεὺς δοκιμάζει ἀκόμη νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, διεγείρων τὸν ἔρωτα τοῦ Τηλεμάχου πρὸς τὴν θυγατέρα του Ἀντιόπην. Τοὺς λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν θήραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ διαταγῆς του ἔπρεπε να εὑρεθῇ παροῦσα καὶ ἡ θυγάτηρ του Ἀντιόπη, ἡ ὁποία ὀλίγον ἔλλειψε νὰ φονευθῇ ἀπὸ ἕνα Ἀγριόχοιρον, ἐὰν δὲν ἤθελε τὴν σώσει ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Οὗτος αἰσθάνεται ἔπειτα μεγάλην λύπην εἰς τὸ νὰ τὴν παραιτήσῃ, καὶ δὲν ὑποφέρει νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν Πατέρα της Βασιλέα. Ἀλλ' ἐνισχυθεὶς ἀπὸ τὸν Μέντορα, νικᾷ τὴν θλῖψιν του, καὶ ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Πατρίδα του.

Λαμπρῶς Μοιτᾶ καβαβάλλων μανίαις,
Σώδει θανάτα ταχέως Λιτιόπην.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ο Ἰδομενεὺς, φοβούμενος τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Τηλεμάχου καὶ τοῦ Μέντορος, κατεγίνετο ὅλαις δυνάμεσι νὰ τὴν ἀναβάλῃ. Ὅθεν ἐπαράστησεν εἰς τὸν Μέντορα, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ χωρὶς αὐτὸν μίαν διαφοράν, ἥτις ἠγέρθη μεταξὺ τοῦ Θεοφάνους, Ἱερέως τοῦ Σωτῆρος Διὸς, καὶ τοῦ Ἡλιοδώρου, Ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος, περὶ τῶν οἰωνῶν, τῶν προερχομένων ἀπὸ τὴν πτῆσιν τῶν ὀρνέων, καὶ ἀπὸ τὰ τῶν θυμάτων ἐντόσθια. Διατί, τῷ εἶπεν ὁ Μέντωρ, ἐμβαίνεις εἰς τὰ Ἱερὰ πράγματα; Ἄφες νὰ τὰ διορθώσωσιν οἱ Τυρρηνοὶ (1), οἵτινες ἔχουσι τὴν παράδοσιν τῶν ἀρχαιοτά-

(1) Οἱ Τυρρηνοὶ εἰσὶν Ἔθνος Ἀρχαιότατον τῆς Ἰταλίας, ἔχον τὴν κατοικίαν του μεταξὺ εἰς τὸν Μάκρην καὶ Τίβερην Ποταμόν. Καλοῦνται ὑπὸ τῶν Λατίνων Hetrusci et Tusci, παρ' οὗ Τουσκία καὶ Τοσκάνα κοινῶς, Τυρρηνοὶ δὲ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Τυρρηνοῦ, Υἱοῦ τοῦ Ἄτυος, τοῦ ἐκ τῆς Λυδίας Ἀποικίαν ἐκεῖσε ἀγαγόντος, ἐπειδὴ ὁ Ἄτυς, εἷς τῶν μεταγενεστέρων τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ὀμφάλης, διὰ τὴν μεγάλην ἀφορίαν καὶ πεῖναν, ἥτις συνέβη, βιαζόμενος νὰ μεταφέρῃ ἓν μέρος τοῦ Λαοῦ του, διὰ νὰ τὰ μετοικήσῃ εἰς ἄλλον τόπον, κατὰ κλῆρον ἐκράτησε μεθ' ἑαυτοῦ διάδοχον τῆς Βασιλείας τὸν Λύδον, τὸν δὲ Τυρρηνὸν ἔστειλε μὲ ἱκανὸν πλῆθος Λαοῦ νὰ μετοικήσωσιν εἰς ἄλλον τόπον. Αὐτοὶ ὕστερον ἀπὸ πολλὰς πλάνας καὶ περιφορὰς ἔφθασαν εἰς ἓν παραθαλάσσιον μέρος τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἔπηξαν τὰς κατοικίας των, καλέσαντες τὸν τόπον ἐκεῖνον Τυρρηνίαν. Φέρεται, ὅτι αὐτοὶ ἐφεῦρον τὴν πολεμικὴν Σάλπιγγα, ἥτις εἶναι λίαν χρή-

τάτων Μαντείων, καὶ ἐμπνέονται παρὰ τῶν Θεῶν, διὰ νὰ ἦναι οἱ ἐξηγηταὶ τῶν Θείων μυστηρίων. Μεταχειρίζου μόνον τὸ Βασιλικόν σου ἀξίωμα εἰς τὸ νὰ καταπαύῃς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰς τοιαύτας διαφοράς· μὴ δείκνυε οὔτε φιλοπροσωπίαν, οὔτε πρόληψιν, εὐχαριστοῦ μόνον νὰ ἐπικυρώνῃς καὶ προστατεύῃς τὴν ἐκφωνηθεῖσαν ἀπόφασιν. Ἐνθυμοῦ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὴν Θρησκείαν, καὶ νὰ μὴν ἐπιχειρίζηται ποτὲ νὰ τὴν ῥυθμίσῃ. Ἡ Θρησκεία ἔρχεται παρὰ τῶν Θεῶν, καὶ εἶναι ὑπεράνω τῶν Βασιλέων· ἐὰν οἱ Βασιλεῖς ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ Θρησκευτικὰ, ἀντὶ νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι, τὴν ὑποβάλλουσιν εἰς δουλείαν. Αὐτοὶ εἶναι τόσον ἰσχυροὶ, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τόσον ἀδύνατοι, ὥστε εἶναι κίνδυνος νὰ ἀλλοιωθῶσι τὰ πάντα κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῶν Βασιλέων, ἐὰν τοὺς ἐπιτρέψωσι νὰ ἐμβαίνωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς Θρησκευτικὰς διαφιλονεικίας. Ἄφες λοιπὸν εἰς πλήρη ἐλευθερίαν τοὺς φίλους τῶν Θεῶν νὰ κρίνωσι καὶ νὰ ἀποφασίζωσι περὶ τῶν ἱερῶν πραγμάτων, σὺ δὲ περιορίζου μόνον εἰς τὸ νὰ χαλινώνῃς ὅσους δὲν ἤθελον ὑποταχθῆ εἰς τὰς παρ' ἐκείνων ἐκφωνηθείσας ἀποφάσεις.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰδομενεὺς παρεπονέθη διὰ τὴν ζάλην, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο, ἐπειδὴ τινὲς ἰδιῶται, ἔχοντες πολλὰς διαφορὰς μεταξύ των, τὸν ἐβίαζον νὰ τὰς θεωρήσῃ. Σὺ χρεωστεῖς, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, νὰ κρίνῃς καὶ νὰ ἀποφασίζῃς ἐκείνας μόνον τὰς συζητήσεις, ὅσαι, διὰ τὸ νέον καὶ ἀπαραδειγμάτιστον τοῦ εἴδους των, συντελοῦσιν

σιμοι εἰς τοὺς πολέμους. — Virgilius Lib. 7. et 8. Aeneid. et Scriptar. Hist. Universalis.

σὶν εἰς σύστασιν γενικῶν Νομικῶν Κανόνων, καὶ εἰς διασάφησιν τῶν νόμων· μὴν ἀναλαμβάνῃς ὅμως τὰς κρίσεις τῶν μερικῶν ὑποθέσεων, ἐπειδὴ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλουν σὲ περικυκλώσει πάμπληθεῖ, σὺ μόνος γενόμενος ὁ Κριτὴς τοῦ Λαοῦ σου, θέλεις καταστήσει τοὺς ἄλλους ὑπὸ σὲ Κριτὰς ἀργοὺς καὶ ἀνωφελεῖς· θέλεις χάσει τὴν ἡσυχίαν σου, καὶ αἱ μικραὶ ὑποθέσεις θέλουν σοὶ ἁρπάζει τὸν καιρὸν, τὸν ὁποῖον χρεωστεῖς εἰς τὰς μεγάλας· χωρὶς πάλιν μ' ὅλον τοῦτο νὰ ἐξάρχῃς εἰς τὴν διάταξιν τῶν μικρῶν. Πρόσεχε λοιπὸν καλῶς μὴν ἐμβάλῃς τὸν ἑαυτόν σου εἰς ἕνα τοιοῦτον πυκεῶνα· Πέμπε τὰς διαφορὰς τῶν μερικῶν εἰς τοὺς συνήθεις Κριτὰς, καὶ πράττε μόνον ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι πρὸς ἐλάφρωσίν σου· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλεις ἐκτελεῖ τὰ ἀληθῆ ἔργα τοῦ Βασιλέως.

Τινὲς μὲ παρακαλοῦσι προσέτι, ἔλεγεν ὁ Ἰδομενεὺς, νὰ ἐκτελέσω τινὰ συνοικέσια. Ὅσοι, ἐκ γένους λαμπροῦ ὄντες, μὲ ἠκολούθησαν εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, καὶ ἔχασάν πολλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων των δουλεύοντές μοι, ἐπεθύμουν εἰς ἀνταμοιβὴν νὰ νυμφευθῶσι κόρας τινὰς πλουσίας· εἷς μόνος λόγος μου ἀρκεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν των ταύτην.

Εἶναι ἀληθὲς, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, ὅτι εἷς μόνος λόγος σου εἶναι ἱκανὸς εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ πράγματος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος λόγος ἤθελε σοὶ προξενήσει οὐ μικρὰν ζημίαν. Ἤθελες τολμήσει νὰ ἀφαιρέσῃς ἀπὸ τοὺς Πατέρας καὶ τὰς Μητέρας τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν παραμυθίαν τοῦ νὰ ἐπλέγωσι τοὺς Γαμβρούς των, καὶ ἑπομένως τοὺς κληρονόμους των; μὲ τοῦτο ἤθελες ὑποβάλει εἰς πρωτάτην δουλείαν ὅλας τὰς οἰκογενείας, καὶ ἤθελες

καταστα θῆ αἴτιος ὅλων τῶν οἰκειακῶν δυστυχιῶν τῶν πολιτῶν σου· ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῆς πικρίας ταύτης, τὰ συνοικέσια ἔχουσιν ἀρκετὰς λύπας. Ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ ἀντιβραβεύσῃς τοὺς πιστούς σου ὑπηρέτας, δὸς πρὸς αὐτοὺς γῆν ἀκαλλιέργητον, πρόσθες εἰς τοῦτο τιμὰς καὶ ἀξίας ἀναλόγους μὲ τὴν κατάστασίν των καὶ μὲ τὰς ἐνδουλεύσεις των, πρόσθες ἀκόμη, ἐὰν ἦναι χρεία, καὶ μερικὰ χρήματα ἀφ' ὅσα σὲ περισσεύουσιν ἐκ τῆς πρὸς ἐξοικονόμησίν σου διατεταγμένης ποσότητος· μὴ πληρώνῃς ὅμως ποτὲ τὰ χρέη σου, θυσιάζων τὰς θυγατέρας τῶν πλουσίων πολιτῶν ἐναντίον τῆς θελήσεως τῶν συγγενῶν των.

Ὁ Ἰδομενεὺς μετέβη εὐθὺς ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν εἰς ἄλλην. Οἱ Συβαρῖται (1), ἔλεγε, προσκλαί-

(1) Συβαρῖται ἐκαλοῦντο οἱ κάτοικοι τῆς Συβάρεως, Πόλεως κειμένης εἰς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ μεγάλην Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Συβάρεως καὶ τοῦ Ἀκράθιος τῶν Ποταμῶν, ἥτις καὶ Κόπιαι, καὶ Θούριον ἐκαλεῖτο· ἤδη δὲ ἐρίπτειον ἐστίν. Οὗτοι οἱ Συβαρῖται ἦσαν λίαν σπαταλῶδεις καὶ γυναικῶν θηλύτεροι, ὥστε καὶ Παροιμία, Τράπεζα Συβαριτική, λεγομένη ἐπὶ τῶν ἁβροδιαίτως ἐσθιόντων. Ἐσυνείθιζον νὰ προσκαλῶσι τοὺς ὁμοτραπέζους των πρὸ ἑνὸς χρόνου εἰς τὸ συμπόσιον, διὰ νὰ δυνηθῶσιν ἐν τῷ μεταξὺ νὰ ἑτοιμάσωσιν ὅσα ἐδώδιμα Γῆ τε καὶ Θάλασσα φέρει, καὶ οἱ κεκλημένοι ἤρχοντο ἐστολισμένοι χρυσίῳ, καὶ λίθοις τιμίοις. Διὰ νὰ κοιμῶνται μὲ μεγάλην ἀνάπαυσιν, λέγεται, ὅτι ἐξήλασαν τῆς πόλεως ὅλους τοὺς χαλκέας καὶ τοὺς λοιποὺς τεχνίτας, οἵτινες ἐπροξένουν κρότον, καὶ τοὺς ἐδιώρισαν νὰ κατοικῶσιν ἐκτὸς τῆς Πόλεως, εἰς τὸ προάστειον, ὁμοίως καὶ τοὺς Ἀλεκτρυόνας, καὶ τὰ λοιπὰ ἠδύφωνα ὄρνεα. Ἀλλὰ τελευταῖον ἠφανίσθησαν εἰς ἕνα πόλεμον, τὸν ὁποῖον κατὰ τῶν Κροτωνιατῶν ἤγειραν, τρόπῳ τοιῷδε, κατ' Ἀριστοτέλην. Οἱ Συβαρῖται ἐδίδαξαν τοὺς Ἵππους των νὰ χορεύωσι πρὸς τὴν ἁρμο-

μονίαν τῶν αὐλῶν. Γενομένης λοιπὸν τῆς παρατάξεως, οἱ Κροτωνιᾶται εἶχον ἐξεπίτηδες ἱκανοὺς αὐλητὰς ἐν εἴδει στρατιωτικῷ, οἵτινες αὐλοῦντες ἐκεῖνο τὸ σύνηθες μέλος, τόσον ἐτάραξαν τοὺς ἵππους αὐτῶν, ὥστε χορεύοντες ἐκρήμνισαν τοὺς ἀναβάτας, καὶ οὕτως οἱ Κροτωνιᾶται δι' ἑνὸς τοιούτου στρατηγήματος παντάπασι τοὺς ἠφάνισαν.

(1) Σιπούντιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Πόλεως Σιποῦς, ἥτις παρὰ Λατίνοις καλεῖται Sipontum, Ἰταλιστὶ δὲ Siponto. Αὕτη τὸ πάλαι ἦτο Πόλις τῆς Ἀπουλίας, τῆς ὁποίας νῦν ἐρίπτεια κεῖνται εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Γαργάνου Ὄρους. Pomponius Lib. 3. cap. 1. Στράβ. βιβ. ς'. Lucanus Lib. 4.

σκλαίονται καθ' ἡμῶν, ὅτι ἡρπάσαμεν τόπους πρὸς αὐτοὺς ἀνήκοντας, καὶ τοὺς ἐδώσαμεν εἰς καλλιέργειαν πρὸς τοὺς ξένους, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ ἐπροσκαλέσαμεν ἐνταῦθα. Πρέπει νὰ ὑποχωρήσω εἰς τὰ ζητήματά των; ἐὰν πράξω τοῦτο, ἕκαστος θέλει πιστεύσει, ὅτι, διὰ νὰ ἀπολάυσῃ τις τὸ ποθούμενόν του, ἀρκεῖ νὰ πλάσῃ κατ' ἡμῶν τὸ τυχὸν ζήτημα.

Δὲν εἶναι δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, νὰ πιστεύσωμεν τοὺς λόγους τῶν Συβαριτῶν, ἀλλὰ μήτε τοὺς ἐδικούς σου. Ποῖον λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν; ἐπανέλαβεν ὁ Ἰδομενεύς. Δὲν πρέπει νὰ δώσωμεν πίστιν, ἐξηκολούθησεν ὁ Μέντωρ, εἰς κἀνὲν ἀπὸ τὰ δύω μέρη, ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβωμεν αἱρετοκριτὴν ἕνα Λαὸν γειτνιάζοντα, ὅστις νὰ ἦναι εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη ἀνύποπτος. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ Σιπούντιοι (1), τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα δὲν ἔχουσί τινα ἐναντιότητα μὲ τὰ ἐδικά σας. Ἀλλὰ χρεωστῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰδομενεύς, νὰ πιστεύσω ἕνα αἱρετοκριτὴν, ἐν ᾧ εἶμαι Βασιλεύς; ἕνας Ἡγεμὼν εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ὑποτάσσηται εἰς ξένους κριτὰς περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς Ἐπικρατείας του;

Ὁ

Ὁ Μέντωρ ἐπανέλαβεν οὕτως τὸν λόγον του. Ἐπειδὴ θέλεις νὰ ἐπιμεληθῇς εἰς τὴν γνώμην σου, πρέπει νὰ κρίνῃς, ὅτι τὸ ζήτημά σου εἶναι δίκαιον· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ Συβαρῖται δὲν πλέουσι τελείως, ἀλλὰ διϊσχυρίζονται, ὅτι τὸ δίκαιόν των εἶναι βέβαιον. Εἰς τοιαύτην αἰσθημάτων ἐναντιότητα, πρέπει, ἢ ἕνας αἱρετοκριτὴς, ἐκλεχθεὶς καὶ ἀπὸ τὰ δύω διαφωνοῦντα μέρη, νὰ σᾶς συμβιβάσῃ, ἢ ἡ τύχη τῶν ὅπλων νὰ ἀποφασίσῃ, ἐπειδὴ μέσος ὅρος δὲν ὑπάρχει. Ἐὰν ἤθελες ἐμβῇ εἰς μίαν Δημοκρατίαν, ὅπου νὰ μὴν ὑπάρχωσιν οὔτε Ἀρχαὶ, οὔτε Κριτήρια, ἀλλ' ἐπάστη οἰκογένεια νὰ νομίζῃ, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποφασίζῃ ἀφ' ἑαυτῆς μὲ δυναστείαν περὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἤθελεν ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν Γειτόνων της, ἤθελες θρηνήσει τὴν δυστυχίαν τοιούτου Ἔθνους, καὶ φρίξει εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην ἀταξίαν, ὅπου ὅλαι αἱ οἰκογένειαι ἤθελον ἐγείρει κατ' ἀλλήλων τὰ ὅπλα. Νομίζεις, ὅτι οἱ ἀθάνατοι Θεοὶ θεωροῦσι μὲ ὀλιγωτέραν ἀποστροφὴν ὅλον τὸν Κόσμον, ὅς τις εἶναι ἡ Γενικὴ Δημοκρατία, ὅταν ἕκαστον Ἔθνος, ὅμοιον μὲ μεγάλην οἰκογένειαν, νομίζῃ, ὅτι ἔχει πλήρες δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποφασίζῃ ἀφ' ἑαυτοῦ μὲ βίαν περὶ τῶν ὅσων ἀδίκως ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν ἄλλων γειτνιαζόντων Λαῶν; Ἕνας μερικὸς ἄνθρωπος, ὅς τις ἐξουσιάζει ἕνα ἀγρὸν, τὸν ὁποῖον ἔλαβεν εἰς κληρονομίαν παρὰ τῶν Προπατόρων του, δὲν δύναται νὰ τὸν ἀπολαμβάνῃ ἡσύχως, εἰμὴ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν Νόμων, καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀρχαῖς ὄντων· ἐὰν δὲ οὗτος ἤθελεν ἐπιχειρισθῇ νὰ διατηρήσῃ μὲ βίαν τὸ δοθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἤθελεν εἶσθαι ἄξιος ἀντιπροστάτης τις μω-

μωρίας, ὡς ἀποστάτης καὶ φιλοτάραχος. Νομίζεις, ὅτι οἱ Βασιλεῖς δύνανται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν δυναστείαν, διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ ζητήματά των, χωρὶς νὰ δοκιμάσωσι πρότερον ὅλους τοὺς δρόμους τῆς πραότητος καὶ φιλανθρωπίας; Ἄραγε οἱ Βασιλεῖς δὲν πρέπει νὰ φυλάττωσιν ἱερὰν καὶ ἀπαραβίαστον τὴν δικαιοσύνην ὡς πρὸς ὁλοκλήρους Ἐπαρχίας, περισσότερον, παρ' ὅσον αἱ οἰκογένειαι ὡς πρός τινας ἀγροὺς γεωργημένους; Ἄδικος καὶ ἁρπαξ θέλει ὀνομασθῇ, ὅς τις λαμβάνει μόνον μερικὰ πλέθρα γῆς, δίκαιος δὲ καὶ ἥρως, ὅς τις ἁρπάζει ὁλοκλήρους ἐπαρχίας; ἂν εἰς τὰ παραμικρὰ συμφέροντα τῶν μερικῶν προλαμβάνεταί τις, κολακεύεται καὶ τυφλώττει, δὲν πρέπει ἄραγε νὰ φοβῆται περισσότερον μὴ κολακευθῇ καὶ ἀπατηθῇ εἰς τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Πολιτείας; δὲν πρέπει νὰ δυσπιστῇ εἰς τὸν ἑαυτόν του εἰς μίαν τοιαύτην ὑπόθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμενος, ἔχει τόσους λόγους διὰ νὰ μὴν ἐμπιστεύηται αὐτὸς ἑαυτόν; δὲν πρέπει νὰ φοβῆται μὴν ἀπατηθῇ εἰς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάτη ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου ἔχει τρομερὰ ἀποτελέσματα; Τὸ σφάλμα ἑνὸς Βασιλέως, ὅς τις ὑπολαμβάνει δίκαια τὰ ζητήματά του, προξενεῖ πολλάκις ἐρημώσεις, πείνας, φόνους, ζημίας, διαφθορὰς ἠθῶν, καὶ ἄλλα δυστυχήματα, τῶν ὁποίων τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐκτείνονται μέχρι τῶν ἐσχάτων αἰώνων. Ὁ Βασιλεὺς, ὅς τις συνάζει περὶ αὐτὸν τόσους κόλακας, δὲν πρέπει νὰ φοβῆται μὴν ἀπατηθῇ εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις; Ἐὰν δὲ δεχθῇ αἱρετοκριτὴν, διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν διαφοράν, δεικνύει τὴν ἐπιείκειάν του, καὶ τὴν μετριοφροσύνην του. Δημοσιεύει τὰ κύρια αἴτια, εἰς τὰ

ὑποῖα ἡ ὑπόθεσίς του θεμελιώνεται· ὁ ἐκλεχθεὶς αἱρετοκριτὴς εἶναι μεσίτης φιλίας, καὶ ὄχι κριτὴς αὐστηρός. Δὲν ὑποτάσσεταί τις τυφλῶς καὶ ἀπερισκέπτως εἰς τὰς ἀποφάσεις του, ἀλλὰ μόνον φέρει πρὸς αὐτὸν μεγάλην προτίμησιν· ὁ τοιοῦτος δὲν ἐκφωνεῖ τὴν ἀπόφασιν ὡς Κριτὴς ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ προτείνει τινὰ προβλήματα, καὶ θυσιάζει μικρόν τι μὲ τὰς συμβουλάς του, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν εἰρήνην. Ἐὰν δὲ, μὲ ὅλην τὴν φροντίδα, ὅσην ὁ Βασιλεὺς λαμβάνει πρὸς συντήρησιν αὐτῆς, ἀκολουθήσῃ ὁ πόλεμος, τότε ἔχει τοὐλάχιστον ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν τοῦ συνειδότος του, τὴν ὑπόληψιν τῶν γειτόνων του, καὶ τὴν δικαίαν τῶν Θεῶν ὑπεράσπισιν. Κινηθεὶς ὁ Ἰδομενεὺς ἀπὸ τοὺς λόγους τούτους, συγκατένευσε νὰ μεσιτεύσωσιν οἱ Σπουντιοι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Συβαριτῶν.

Τότε ὁ Βασιλεὺς βλέπων, ὅτι δὲν ἠδύνατο μὲ κἀνένα τρόπον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς δύω ξένους, ἐπεχείρισθη νὰ τοὺς κρατήσῃ δι' ἑνὸς ἰσχυροτέρου δεσμοῦ. Παρατηρήσας, ὅτι ὁ Τηλέμαχος ἠγάπα τὴν Ἀντιόπην, ἤλπισε νὰ τὸν κερδίσῃ διὰ τοῦ ἔρωτος. Ὅθεν τὴν ἐπρόσταξε πολλάκις νὰ τραγῳδήσῃ εἰς τὰ συμπόσια. Αὐτὴ ὑπήκουσεν εἰς τὸν Πατέρα της, ἀλλὰ μὲ τόσην σεμνότητα καὶ λύπην, ὥστε ἐφαίνετο καθαρῶς ὁ ἀγών, τὸν ὁποῖον ὑπέφερε πειθομένη. Ὁ Ἰδομενεὺς ἔφθασε νὰ τὴν προστάξῃ τὸ νὰ ψάλῃ τὴν κατὰ τῶν Δαυνίων καὶ τοῦ Ἀδράστου Νίκην, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταπεισθῇ εἰς τὸ νὰ ψάλῃ τοὺς ἐπαίνους τοῦ Τηλεμάχου· ἠναντιώθη εἰς τοῦτο μὲ σέβας, καὶ ὁ Πατήρ της δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν βιάσῃ. Ἡ μελῳδικὴ καὶ γλυκεῖα φωνή της ἔφθανεν ὡς εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσέως, ὅς τις ἦτον ὅλος ἐνθουσιασμένος. Ὁ Ἰδομενεὺς, ὅς τις εἶχε τοὺς ὀφ-

θαλμούς του προσηλωμένους εἰς αὐτὸν, ἐλάμβανε μεγάλην εὐχαρίστησιν, θεωρῶν τὴν παραχήν του, ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος ἐπροσποιεῖτο, ὅτι δὲν ἐκαταλάμβανε τὸν σκοπὸν τοῦ Βασιλέως. Δὲν ἠδύνατο τῳόντι νὰ μὴν ἐνθουσιασθῇ εἰς τοιαύτην περίστασιν, ἀλλ' ὁ ὀρθὸς λόγος ἐνίκα τὸ αἴσθημα, καὶ δὲν ἦτον πλέον ἐκεῖνος ὁ ἴδιος Τηλέμαχος, τὸν ὁποῖον ἓν τυραννικὸν πάθος ὑπεδούλωσεν ἄλλοτε εἰς τὴν Νῆσον τῆς Καλυψοῦς. Ἐν ᾧ ἡ Ἀντιόπη ἔψαλλεν, αὐτὸς ἐφύλαττε βαθεῖαν σιωπὴν, μόλις δὲ αὐτὴ ἔπαυεν, καὶ ὁ Τηλέμαχος ἔστρεφε μετὰ σπουδῆς τὴν συνομιλίαν εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν.

Ὁ Βασιλεὺς μὴ δυνάμενος νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπόν του μὲ τοῦτο τὸ μέσον, ἀπεφάσισε τελευταῖον νὰ συγκροτήσῃ μεγάλην θήραν, θελήσας μὲ τοῦτο νὰ εὐφράνῃ τὴν θυγατέρα του. Ἡ Ἀντιόπη ἔκλαυσε, μὴ θέλουσα νὰ ὑπάγῃ, ἦτον ὅμως χρεία νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν τοῦ Πατρός της. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἕνα ἀφρίζοντα καὶ ὁρμητικὸν ἵππον, ὅμοιον μὲ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ὁ Κάστωρ ἐπαίδευε διὰ τοὺς Ἀγῶνας· τὸν κυβερνᾷ χωρὶς δυσκολίαν· ὅμιλος νέων Παρθένων τὴν ἀκολουθεῖ μὲ ζέσιν, εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων αὐτὴ φαίνεται ὁμοία μὲ τὴν Ἀρτέμιδα εἰς τὰ Δάση. Ὁ Βασιλεὺς τὴν βλέπει, καὶ δὲν δύναται νὰ σηκώσῃ ἀπὸ αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμούς του· βλέπων αὐτὴν, λησμονεῖ ὅλα τὰ παρελθόντα δεινά του· τὴν βλέπει δὲ καὶ ὁ Τηλέμαχος, καὶ θέλγεται περισσότερον ἀπὸ τὴν σεμνότητα τῆς Ἀντιόπης, παρὰ ἀπὸ τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὰς χάριτάς της.

Οἱ Κύνες ἐδίωκον ἕνα λυσσομανῆ καὶ ὑπερμεγέθη Ἀγριόχοιρον, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον τῆς Καλυδῶνος

νος (1). Αἱ μακρεῖς τρίχες του ἦσαν σκληραὶ καὶ ὄρθιαι ὡς ἀκόντια· οἱ σπινθηροβολοῦντες ὀφθαλμοί του ἔγεμον ἀπὸ αἷμα καὶ πῦρ· τὸ φύσημά του ἠκούετο μακρόθεν, ὡς ἡ βαθεῖα βοὴ τῶν στασιωδῶν ἀνέμων, ὅταν ὁ Αἴολος τοὺς ἀναπαλῇ εἰς τὰ σπήλαιά του, διὰ νὰ καταπαύσῃ τὰς τρικυμίας· οἱ μακρεῖς καὶ καμπύλοι ὀδόντες του, οἵτινες ἦσαν ὅμοιοι μὲ τὰ ὀξέα δρέπανα τῶν θεριστῶν, ἔκοπτον τὰ στελέχη τῶν δένδρων. Ὅσοι Κύνες ἐτόλμων νὰ τῷ πλησιάσωσι, διεσπαράττοντο ἀπ' αὐτὸν, καὶ ὁ πλέον τολμηρὸς κυνηγὸς, ἐν ᾧ τὸν ἐδίωκε, ἐφοβεῖτο νὰ τὸν πλησιάσῃ. Ἡ Ἀντιόπη, ἐλαφρὰ εἰς τὸν δρόμον ὡς οἱ ἄνεμοι, δὲν ἐφοβήθη νὰ προσβάλῃ ἐγγύθεν κατὰ τοῦ θηρίου, καὶ ῥίπτουσα ἓν βέλος, τὸ πληγώνει ἐπάνω εἰς τὸν ὦμον· τὸ τερατῶδες ζῶον, αἰσθανόμενον τὸ ἐκ τῆς πληγῆς ῥέον αἷμα, πυριεύεται ἀπὸ περισσοτέραν λύσσαν, καὶ στρέφεται κατ' ἐκείνης, ἡ ὁποία τὸ ἐπλήγωσε. Παρευθὺς ὁ ἵππος τῆς Ἀντιόπης, καί τοι θρασὺς καὶ ἄφοβος, δειλιάσας ὀπισθοδρομεῖ· ὁ δὲ τερατώδης Λαγριόχοιρος ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ, ὅμοιος μὲ τὰς βαρείας Μηχανὰς, αἱ ὁποῖαι διασείουσι τὰ τείχη τῶν δυνατωτάτων πόλεων· χλονισθεὶς ὁ ἵππος, πίπτει, σύρων

(1) Ἡ Καλυδὼν ἦτο πόλις τῆς Αἰτωλίας, εἰς ἣν εἶχε τὸ Ἀνάκτορον ὁ Οἰνεύς, Πατὴρ τοῦ Μελεάγρου. Ἀφίστατο τῆς Θαλάσσης 7. μιλίων καὶ 500. βημάτων. Εἰς αὐτὴν ἐτιμᾶτο ἡ Λαφρία Ἄρτεμις. Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ Καλυδώνιος Δρυμὸς καὶ ὁ Ἀγριόχοιρος ἀμετρήτου μεγέθους, τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσεν ὁ Μελέαγρος. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ Παροιμία· πολὺ πίλει μεταξὺ κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου· ἔτι ἐπαινεῖτο καὶ ὁ Καλυδώνιος Οἶνος. — Ovidius Lib. 8. Metamor. Luc. Lib. 3. Silius Lib. 3.

σύρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν Ἀντιόπην, ἥτις δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀλεθρίαν πληγὴν τῶν ὀδόντων τοῦ κατ' αὐτῆς ἐξηγριωμένου Ἀγριοχοίρου· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος, προσεκτικὸς εἰς τὸν κίνδυνον τῆς Ἀντιόπης, εἶχεν ἤδη καταβῇ ἀπὸ τὸν Ἵππον μὲ τὴν ταχύτητα τῆς ἀστραπῆς· ῥίπτεται μεταξὺ τοῦ πεσόντος ἵππου, καὶ τοῦ πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ ἰδίου αἵματος ἐφορμῶντος θηρίου· κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας ἓν μακρὺ ἀκόντιον, καὶ τὸ ἐμπήγει σχεδὸν ὅλον εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ τρομεροῦ τέρατος, τὸ ὁποῖον πίπτει ἀφρίζον ἀπὸ λύσσαν. Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Τηλέμαχος κόπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου, ἡ ὁποία προξενεῖ ἀπόμη φόβον πρὸς ὅσους τὴν βλέπουν ἐγγύθεν, καὶ ἐπιπλήττει ὅλους τοὺς κυνηγοὺς, τὴν προσφέρει πρὸς τὴν Ἀντιόπην· αὐτὴ δὲ ἐρυθριάσασα, ζητεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν συμβουλὴν τοῦ Πατρός της, ὅς τις τρομάξας εἰς τὴν ἀρχὴν, χαίρει χαρὰν μεγίστην βλέπων ἐκτὸς κινδύνου τὴν θυγατέρα του, καὶ τὴν νεύει, ὅτι πρέπει νὰ δεχθῇ τὸ δῶρον. Λαβοῦσα λοιπὸν αὐτὸ, εἶπεν εἰς τὸν Τηλέμαχον· δέχομαι παρὰ σοῦ μὲ εὐγνωμοσύνην ἄλλο μεγαλήτερον δῶρον, καθότι σοὶ χρεωστῶ τὴν ζωήν.

Μόλις ἐπρόφερεν αὐτοὺς τοὺς λόγους, καὶ φοβηθεῖσα, μήπως ὡμίλησεν ὑπὲρ τὸ δέον, ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ δὲ Τηλέμαχος, βλέπων τὴν ταραχήν της, δὲν ἐτόλμησε νὰ τῇ εἰπῇ ἄλλο, εἰμὴ τοὺς ἑφεξῆς λόγους. Εὐτυχὴς ὁ Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως, ὅτι ἔσωσε μίαν ζωὴν τόσον πολύτιμον, ἀλλ' εὐτυχέστερος, ἐὰν ἠδύνατο νὰ συζήσῃ μετὰ σοῦ! Ἡ Ἀντιόπη, χωρὶς νὰ τῷ ἀποκριθῇ, ἐμβῆκε μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ πλῆθος τῶν νέων συντρόφων της, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν Ἵππον.

Ὁ Ἰδομενεὺς εὐθὺς ἀπ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤ-

Θε-

θελεν ὑποσχεθῆ τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Τηλέμαχον, ἀλλ' ἤλπιζε νὰ ἐξάψῃ τὸ πάθος του περισσότερον, ἀφίνων αὐτὸν εἰς ἀβεβαιότητα, καὶ μάλιστα ἐνόμισε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπόμη εἰς τὸ Σάλεντον διὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ συνοικέσιόν του. Ὁ Ἰδομενεὺς τοιουτοτρόπως ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτὸν, ἀλλ' οἱ Θεοὶ περιπαίζουσι τὴν σοφίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου ἐστοχάζετο αὐτὸς νὰ κρατήσῃ τὸν Τηλέμαχον, ἐκεῖνο μάλιστα τὸν ἐβίασε νὰ ἀναχωρήσῃ. Τὸ αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ἄρχισε νὰ γεννᾶται εἰς τὴν καρδίαν του, τῷ ἐνέπνευσε δικαίαν πρὸς τὸν ἑαυτόν του δυσπιστίαν· ὁ Μέντωρ ἐδιπλασίασε τοὺς ἀγῶνάς του, διὰ νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ ἐπιθυμίαν φλογερὰν τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Πατρίδα του· ἐβίασε τὸν Ἰδομενέα νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἦτον ἤδη ἕτοιμόν, ἐπειδὴ ὁ Μέντωρ ἐφρόντισε νὰ τὸ ἑτοιμάσωσιν, εὐθὺς ὅπου ὁ Τηλέμαχος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Σάλεντον· ἀλλ' ὁ Ἰδομενεὺς, ὅς τις ἐθλίβετο μεγάλως, βλέπων αὐτὰ ἑτοιμαζόμενον, ἔπεσεν εἰς θανατηφόρον λύπην καὶ ἀξιολύπητον ἀθυμίαν, ὅταν εἶδε, ὅτι οἱ δύο του ξένοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβε τόσας βοηθείας, ἦσαν ἕτοιμοι νὰ τὸν ἀφήσωσι. Ἐκλείετο εἰς τοὺς πλέον ἀπορρύφους τόπους τοῦ παλατίου του, καὶ ἐκεῖ ἔδιδεν ἐλάφρωσιν εἰς τὴν καρδίαν του, ἐκπέμπων βαρεῖς ἀναστεναγμοὺς, καὶ χύνων πικρότατα δάκρυα· ἐλησμόνει τὴν τροφὴν, καὶ ὁ ὕπνος δὲν ἐπράϋνε τὰς δριμυτάτας βασάνους του· ἐξηραίνετο καὶ κατετήκετο ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν του· εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην κατάστασίν του ἠδυνατόθη νὰ τὸν παραβάλῃ μὲ δένδρον μεγάλον, τὸ ὁποῖον μὲ τοὺς δασυφύλλους κλώδους του σκιάζει τὴν γῆν, ἀλλ' ὁ σκώληξ, ὁ ἐμφωλεύων εἰς τοὺς λεπτοτάτους σω-

σωλῆνας, διὰ τῶν ὁποίων ῥέει ὁ πρὸς τροφήν του ἀναγκαῖος χυλὸς, ἀρχίζει νὰ κατατρώγῃ τὸν στέλεχόν του· τὸ δένδρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνεμοι ποτὲ δὲν ἐκλόνισαν, τὸ ὁποῖον ἡ καρποφόρος γῆ τρέφει μετ' εὐχαριστήσεως εἰς τὸν κόλπον της, καὶ ὁ πέλεκυς τοῦ Γεωργοῦ ἐσεβάσθη πάντοτε, φθείρεται ἀδιακόπως, χωρὶς νὰ ἦναι φανερὰ ἡ αἰτία τῆς ἀσθενείας του· μαραίνεται, γυμνώνεται ἀπὸ τὰ φύλλα του, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ στολισμός καὶ ἡ δόξα του, καὶ δὲν παριστάνει πλέον, εἰμὴ στέλεχον, σκεπασμένον ἀπὸ φλοιὸν σαθρὸν καὶ ἀδύνατον, καὶ φορτωμένον μὲ κλάδους ξηρούς. Τοιοῦτος ἐφάνη ὁ Ἰδομενεὺς εἰς τὴν λύπην του.

Ὁ Τηλέμαχος, εὐσπλαγχνιζόμενος τὸν Ἰδομενέα, δὲν ἐτόλμα νὰ τῷ ὁμιλήσῃ, μάλιστα φοβούμενος τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως, ἐζήτει προφάσεις διὰ νὰ τὴν ἀναβάλῃ, καὶ ἤθελε μείνει πολὺν καιρὸν εἰς αὐτὴν τὴν ἀβεβαιότητα, ἐὰν ὁ Μέντωρ δὲν ἤθελε τῷ ὁμιλήσῃ οὕτω. Ἔχω μεγάλην εὐχαριστησιν θεωρῶν σε τόσον μετηλλαγμένον· Σὺ ἐγεννήθης ἀσπλαγχνος καὶ ἀλαζὼν, καὶ ἡ καρδία σου δὲν ἐκινεῖτο, εἰμὴ ἀπὸ τὰς ἰδίας σου ὠφελείας καὶ ἀναπαύσεις· ἀλλὰ τέλος πάντων ἔγινες ἄνθρωπος, καὶ ἀρχίζεις ἤδη ἀπὸ τὴν πεῖραν τῶν δυστυχιῶν σου νὰ εὐσπλαγχνίζησαι τὰς τῶν ἄλλων. Ἄνευ τῆς εὐσπλαγχνίας ταύτης, δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀγαθότης, οὔτε ἀρετὴ, οὔτε ἀξιότης, ἀπαιτουμένη εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἀνθρώπων· δὲν πρέπει ὅμως νὰ ὑπερβαίνῃς τοὺς ὅρους τοῦ μετρίου, καὶ νὰ πίπτῃς εἰς ἀσθενῆ καὶ ἄνανδρον φιλίαν. Ἐγὼ ἀσμένως ἤθελον ὁμιλήσει πρὸς τὸν Ἰδομενέα, διὰ νὰ τὸν καταπείσω νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν ἀναχώρησίν σου, καὶ σὲ ἐλευθεράσει ἀπὸ μίαν τόσον ὀχληρὰν συνάντησιν, δὲν θέλω ὅμως νὰ βλέ-

πω

πω κυριευομένην τὴν καρδίαν σου ἀπὸ δειλίαν καὶ ἐντροπὴν παράλογον. Πρέπει νὰ συνειθίσῃς νὰ ἐγνώρῃς τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὴν σταθερότητα μὲ τὴν τρυφερὰν καὶ εὐαίσθητον φιλίαν· πρέπει νὰ φοβῆσαι μὴ λυπήσῃς τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς ἀνάγκην· ἐὰν ὅμως δὲν δύνασαι νὰ τὸ ἀποφύγῃς, πρέπει νὰ συμπάσχῃς μὲ αὐτοὺς, καὶ νὰ πράττῃς τὸ τραῦμα ὅσον δύνασαι περισσότερον, ἀφ' οὗ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἐμποδίσῃς παντάπασι. Ζητῶν λοιπὸν καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος, νὰ καταστήσω ἐλαφροτέραν τὴν πληγὴν τοῦ Ἰδομενέως, ἐπεθύμουν νὰ μάθῃ τὴν ἀναχώρησίν μας ἀπὸ τὸ στόμα σου καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ἐδικόν μου.

Πλανᾶσαι, ὦ ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, τῷ εἶπεν εὐθὺς ὁ Μέντωρ. Σὺ ἐγεννήθης καὶ ἀνετράφης εἰς τὰ μεγαλεῖα, ὡς ὅλοι οἱ Υἱοὶ τῶν Βασιλέων, οἱ ὁποῖοι θέλουσι νὰ γίνηται πάθε πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀρέσκειάν των, καὶ ὅλη ἡ φύσις νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὰ θελήματά των, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὴν δύναμιν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τινὰ κατὰ πρόσωπον· ὄχι, ὅτι φροντίζουσι περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἐπειδὴ φοβοῦνται μὴ τοὺς λυπήσωσιν, ἀγαθότητι καρδίας φερόμενοι, ἀλλὰ δι' ἰδίαν των ἀνάπαυσιν, ἐπειδὴ δὲν θέλουσι νὰ βλέπωσιν ἔμπροσθέν των πρόσωπα μελαγχολικὰ καὶ ἀνευχάριστα. Αἱ θλίψεις καὶ αἱ δυστυχίαι τῶν ἀνθρώπων δὲν τοὺς κινοῦσιν εἰς εὐσπλαγχνίαν, φθάνει μόνον νὰ μὴ τὰς ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν· ἂν φθάσωσί ποτε εἰς τὰ ὦτά των αἱ κραυγαὶ τῆς δυστυχίας, τοὺς ἐνοχλοῦσι καὶ τοὺς ταράττουσι· διὰ νὰ τοῖς ἀρέσκῃ τις, πρέπει νὰ τοῖς λέγῃ πάντοτε, ὅτι πάντα προβαίνουσι κατ' εὐχήν, καὶ ἐν ᾧ τρυφῶσι καὶ εὐφραίνωνται, δὲν θέλουσιν οὔτε νὰ ἰδῶσιν, οὔτε νὰ ἀκούσωσί τι, δυνάμενον νὰ διαπόψῃ τὰς ἡδονάς των. Ὅταν ἦναι

χρεία

χρεία νὰ ἐλέγξωσι, νὰ διορθώσωσι, νὰ ἐξαπατήσωσί τινα, νὰ ἐναντιωθῶσιν εἰς τὰ ἄδικα ζητήματα καὶ εἰς τὰς παραλόγους ἐπιθυμίας τινὸς ἀτάκτου, ἀντὶ νὰ ὁμιλήσωσιν οἱ ἴδιοι μὲ ἱλαρὰν σταθερότητα, δίδουσι πάντοτε εἰς ἄλλους τὴν ἐπίστασίαν. Εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ἤθελον προκρίνει καλήτερα νὰ κάμωσι τὰς πλέον ἀδίκους χάριτας, ἤθελον στρέβλώσει τὰς σημαντικωτέρας ὑποθέσεις, ἐπειδὴ δὲν ἠξεύρουσι νὰ ἀντισταθῶσι κατὰ τῆς θελήσεως ἐκείνων, οἵτινες τοὺς πλησιάζουσι καθ' ἡμέραν. Γνωρίζοντες οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀδυναμίαν των, προσπαθοῦσι μυριοτρόπως νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ αὐτήν· τοὺς βιάζουσι, τοὺς ἐνοχλοῦσι, τοὺς καταθλίβουσι, καὶ ἐπιτυγχάνουσι τῶν σκοπῶν των καταθλίβοντές τους· κατ' ἀρχὰς τοὺς κολακεύουσι, καὶ τοὺς λατρεύουσι, διὰ νὰ προχωρήσουν· ἅμα δὲ ἀποκτήσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην των, καὶ ἀναβῶσιν εἰς λαμπρὰ ἀξιώματα πλησίον των, ἄγουσιν αὐτοὺς καὶ φέρουσι κατὰ τὴν ἀρέσκειάν των, καὶ τοῖς ἐπιφορτίζουσι τὸν ζυγόν· αὐτοὶ ἀναστενάζουσι, πολλάκις θέλουσι νὰ τὸν ἀποσείσωσι, τὸν ὑποφέρουσιν ὅμως καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς των. Φιλοτιμοῦνται νὰ κρύπτωσι τὴν δουλείαν των, καὶ δοῦλοι μένουσιν πάντοτε, μάλιστα δὲν ἔχουσι τὴν ἰσχὺν νὰ ἐλευθερωθῶσι, ἐπειδὴ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὰ τρυφερὰ στελέχη τῶν κλημάτων, τὰ ὁποῖα, μὴν ἔχοντα στήριγμα ἐδικόν των, περιτείλλσσονται εἰς τὸν κορμὸν τινὸς δένδρου.

Ἐγὼ, ὦ Τηλέμαχε, δὲν θέλω ὑποφέρει ποτὲ νὰ πέσῃς εἰς τοιοῦτον ἄτοπον, τὸ ὁποῖον καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον ἀνίκανον εἰς τὴν διοίκησιν. Σὺ, ὅς τις ἔχεις τόσον τρυφερὰν καρδίαν, ὥστε δὲν τολμᾷς νὰ ὁμιλήσῃς πρὸς τὸν Ἰδομενέα, δὲν

θέ-

θέλεις αἰσθανθῆ πλέον εὐσπλαγχνίαν εἰς τὰ δει-
νά του, ἅμα εὔγῃς ἔξω ἀπὸ τὸ Σάλεντον. Δὲν σὲ
κινεῖ εἰς συμπάθειαν ἡ θλῖψις του, ἀλλ' ἡ παρου-
σία του σὲ ταράττει. Ὕπαγε, ὁμίλησον σὺ αὐτὸς
πρὸς τὸν Ἰδομενέα, μάθε εἰς αὐτὴν τὴν περίστα-
σιν νὰ ἦσαι εὔσπλαγχνος καὶ γενναῖος εἰς τὸν αὐ-
τὸν καιρόν· δεῖξον πρὸς αὐτὸν τὴν ὁποίαν δοκιμά-
ζεις λύπην εἰς τὸ νὰ τὸν ἀφήσῃς, ἀλλ' ἀπόδειξον
συγχρόνως μὲ τόνον ἀποφασιστικὸν τὴν ἀνάγκην
τῆς ἀναχωρήσεώς σου.

Ὁ Τηλέμαχος δὲν ἐτόλμα οὔτε εἰς τὸν Μέντορα
νὰ ἐναντιωθῇ, οὔτε πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Ἰδομενέως
νὰ ὑπάγῃ· ἠσχύνετο εἰς τὴν δειλίαν του, καὶ δὲν
εἶχεν ἱκανὴν ἀνδρείαν νὰ τὴν νικήσῃ· ἐδίσταζεν, ἔ-
καμνεν ὀλίγα βήματα, καὶ εὐθὺς ἐπέστρεφεν ὀπί-
σω, διὰ νὰ προτείνῃ εἰς τὸν Μέντορα νέαν τινὰ πρό-
φασιν ἀναβολῆς, ἀλλ' ἓν μόνον βλέμμα τοῦ Μέν-
τορος ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸ στόμα του τοὺς λόγους,
καὶ ἠφάνιζε τὰς ἐντέχνους του προφάσεις. Οὗτος
λοιπὸν εἶναι, ἔλεγεν ὁ Μέντωρ ὑπομειδιῶν, ὁ Νι-
κητὴς τῶν Δαυνίων, ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς μεγάλης
Ἑσπερίας, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ φρονίμου Ὀδυσσέως, ὁ ὁ-
ποῖος μέλλει μετ' αὐτὸν νὰ κατασταθῇ τὸ θαῦμα
τῆς Ἑλλάδος; αὐτὸς δὲν τολμᾷ νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν
Ἰδομενέα, ὅτι πλέον δὲν δύναται νὰ βραδύνῃ τὴν
ἐπιστροφήν του εἰς τὴν Πατρίδα του, διὰ νὰ μεταϊ-
δῇ τὸν Πατέρα του. Ὢ πόσον δυστυχὴς ἤθελες εἶ-
σθαι, Ἔθνος τῆς Ἰθάκης, ἐάν ποτε ἤθελες λά-
βει Βασιλέα, ὅς τις νὰ κυριεύηται ἀπὸ τὴν παρά-
λογον συστολήν, καὶ εἰς τὰ πλέον παραμικρὰ
πράγματα νὰ θυσιάζῃ εἰς τὰς ἀδυναμίας του τὰ
μεγαλήτερά του συμφέροντα! Ἴδε, ὦ Τηλέμαχε,
ὁποία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀνδρείας εἰς
τοὺς πολέμους, καὶ τῆς γενναιότητος εἰς τὰς ὑπο-

Θέ-

θέσεις. Σὺ δὲν ἐφοβήθης τὰ ὅπλα τοῦ Ἀδράστου,
καὶ τώρα φοβεῖσαι τὴν θλῖψιν τοῦ Ἰδομενέως. Ἰ-
δοὺ ποῖον πρᾶγμα ἀμαυρώνει τὴν ὑπόληψιν καὶ
φήμην τῶν Βασιλέων, οἵτινες κατώρθωσαν τὰς με-
γαλητέρας ἀνδραγαθίας. Ἀφ' οὗ ἐφάνησαν εἰς τὸν
πόλεμον Ἥρωες, φαίνονται οἱ πλέον ἄνανδροι ἀνα-
μέσον τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς κοινὰς πράξεις, εἰς
τὰς ὁποίας ἄλλοι φέρονται μὲ ἀνδρείαν.

Αἰσθανθεὶς ὁ Τηλέμαχος κατὰ βάθος τὴν ἀ-
λήθειαν τῶν λόγων τούτων, καὶ κεντηθεὶς ἀπὸ τοῦ-
τον τὸν ἔλεγχον, ἀνεχώρησεν εὐθὺς, χωρὶς νὰ δώ-
σῃ ἀκρόασιν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ μόλις ἐφά-
νη εἰς τὸν τόπον, ὅπου ὁ Ἰδομενεὺς ἐκάθητο μὲ
τοὺς ὀφθαλμοὺς νεύοντας πρὸς τὴν γῆν, ἀδυνάτους
καὶ καταπεπονημένους ἀπὸ τὴν θλῖψιν, ἀμφότε-
ροι συνέλαβον ἀμοιβαῖον φόβον· δὲν ἐτόλμα νὰ
θεωρήσῃ ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ἐκαταλαμβάνοντο, χω-
ρὶς νὰ εἰπῶσι λόγον, καὶ ἕκαστος ἐφοβεῖτο μή-
πως ὁ ἕτερος διαλύσῃ τὴν σιωπήν· ἄρχισαν καὶ
οἱ δύο νὰ κλαίωσι· τελευταῖον δὲ ὁ Ἰδομενεὺς,
βιασθεὶς ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον τῆς θλίψεως, ἐφώ-
ναξε· τί ὠφελεῖ νὰ ζητῇ τινὰς τὴν ἀρετὴν, ὁπό-
ταν αὐτὴ ἀνταμείβῃ τόσον κακῶς ἐκείνους, οἵτινες
τὴν ἀγαπῶσιν; Ἀφ' οὗ μοὶ ἔδωκαν νὰ καταλάβω
τὴν ἀδυναμίαν μου οἱ φίλοι μου οὗτοι, μὲ ἀφίνου-
σιν ἔρημον· ἀλλ' ἔστω· ἐγὼ κινδυνεύω νὰ πέσω
πάλιν εἰς τὰς προτέρας μου δυστυχίας· δὲν θέλω
νὰ ἀκούσω πλέον περὶ καλῆς διοικήσεως, ἐπειδὴ
δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὴν κατορθώσω, καὶ ἐβαρύν-
θην τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ ποῦ θέλεις νὰ ὑπά-
γῃς, ὦ Τηλέμαχε; ὁ Πατήρ σου δὲν ζῇ πλέον, καὶ
τὸν ζητεῖς ματαίως· ἡ Ἰθάκη εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξου-
σίαν τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἴσως ἀπὸ αὐτοὺς κφ-
νένας ἔλαβε διὰ σύζυγον τὴν Μητέρα σου Πηνελό-

πην· αὐτοὶ θέλουν σὲ θανατώσει, ὅταν σὲ ἰδῶσι νὰ ἐπιστρέψῃς. Μεῖνον εἰς τὸ Σάλεντον, θέλεις γένει ὁ γαμβρός μου καὶ ὁ κληρονόμος μου, θέλεις βασιλεύσει μετὰ τὸν θανατόν μου· ἐν ὅσῳ ζῶ, θέλεις χαίρει ἐξουσίαν ἀπόλυτον, καὶ ἡ πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνη μου θέλει εἶναι ἀπεριόριστος· ἀλλ' ἐὰν κἀνὲν ἀπὸ ὅσα σοὶ ἐπρόσφερα δὲν θέλῃ τὴν καρδίαν σου, ἄφες μοι κἀν τὸν Μέντορα, ὅς τις εἶναι ἡ μόνη μου ἐλπίς. Ὁμίλησον, ἀποκρίθητί μοι, μὴ σκληρύνῃς τὴν καρδίαν σου, καὶ λάβε εὐσπλαγχνίαν διὰ τὸν δυστυχέστερον πάντων τῶν ἀνθρώπων. Πῶς! δὲν μοὶ ἀποκρίνεσαι; φεῦ! γνωρίζω, πόσον οἱ Θεοὶ εἶναι σκληροὶ πρὸς ἐμέ! τώρα μὲ παιδεύουσι πολὺ περισσότερον παρὰ εἰς τὴν Κρήτην, ὅταν ἐφόνευσα τὸν Υἱόν μου.

Τελευταῖον ὁ Τηλέμαχος μὲ φωνὴν ἔμφοβον καὶ τεταραγμένην οὕτω τῷ ἀπεκρίθη. Ἐγὼ δὲν ἐξουσιάζω τὸν ἑαυτόν μου, καὶ αἱ Μοῖραι μὲ καλοῦσιν εἰς τὴν Πατρίδα μου. Ὁ Μέντωρ, ὅς τις ἔχει τὴν σοφίαν τῶν Θεῶν, μὲ προστάζει ἐν ὀνόματί των νὰ ἀπέλθω ἀπὸ τοῦτον τὸν τόπον. Τί θέλεις λοιπὸν νὰ πράξω; δύναμαι τάχα νὰ ἀπαρνηθῶ τοὺς Γεννήτοράς μου καὶ τὴν Πατρίδα μου, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀγαπῶ περισσότερον καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Γονεῖς μου; Γεννηθεὶς διὰ νὰ βασιλεύσω ποτὲ, δὲν εἶμαι τεταγμένος νὰ ζῶ ζωὴν γλυκεῖαν καὶ ἀναπαυτικὴν, καὶ νὰ ἀκολουθῶ τὰς ὀρέξεις μου. Τὸ Βασίλειόν σου εἶναι πλουσιώτερον καὶ ἰσχυρώτερον ἀπὸ τὸ τοῦ Πατρός μου· ἀλλὰ χρεωστῶ νὰ προτιμήσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ Θεοί μοὶ διορίζουσιν, ἀπὸ τὸ προσφερόμενόν μοι παρὰ τῆς ἀγαθότητός σου. Ἤθελον νομίσει ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, ἐὰν ἐλάμβανον εἰς σύζυγον τὴν Ἀντιόπην, χωρὶς τῆς ἐλπίδος τοῦ Βασιλείου σου· ἀλλὰ διὰ νὰ γενῶ ἄξιος

ξιος αὐτῆς, πρέπει νὰ ὑπάγω ὅπου μὲ προσκαλεῖ τὸ χρέος μου; καὶ νὰ σοὶ τὴν ζητήσῃ ὁ Πατήρ μου εἰς νύμφην του. Δὲν ὑπεσχέθης νὰ μὲ ἀποστείλῃς εἰς τὴν Ἰθάκην; ἐπὶ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης θεμελιούμενος, δὲν ἐπολέμησα ὑπὲρ σοῦ κατὰ τοῦ Ἀδράστου μετὰ τῶν Συμμάχων; Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ λάβω πρόνοιαν περὶ τῶν οἰκιακῶν μου δυστυχιῶν. Οἱ Θεοὶ, οἵτινες μὲ παρέδωκαν εἰς τὸν Μέντορα, ἔδωκαν ὁμοίως τὸν Μέντορα εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, διὰ νὰ τὸν καταστήσωσιν ἱκανὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ περὶ αὐτοῦ προορισθέντα. Θέλεις λοιπὸν νὰ στερηθῶ τὸν Μέντορά, ἀφ' οὗ ἐστερήθην ὅλα τὰ ἄλλα; δὲν ἔχω πλέον οὔτε πλοῦτη, οὔτε καταφυγήν, οὔτε Γεννήτορας, οὔτε ἀσφαλῆ Πατρίδα· ἄλλο δὲν μοὶ μένει, εἰμὴ εἷς Ἀνὴρ ἔμφρων καὶ ἐνάρετος, ὅς τις εἶναι δι' ἐμὲ τὸ πολυτιμώτερον δῶρον τοῦ Διός. Σὺ αὐτὸς κρῖνον, ἐὰν δύναμαι νὰ τὸν ἀπαρνηθῶ, καὶ νὰ συγκατανεύσω νὰ μὲ ἀφήσῃ· ὄχι, ὄχι· εὐχαριστοῦμαι πάλλητερὰ νὰ ἀποθάνω. Λάβε παρ' ἐμοῦ μᾶλλον τὴν ζωήν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ εἶναι τὸ μηδέν, μὴ μοῦ στερήσῃς ὅμως τὸν Μέντορά.

Ὅσον ὁ Τηλέμαχος ἐπροχώρει εἰς τὴν ὁμιλίαν, τόσον ἡ φωνή του ἐγίνετο πλέον δυνατή, καὶ διελύετο ὁ πρῶτός του φόβος. Ὁ Ἰδομενεὺς δὲν ἤξευρε τί νὰ ἀποκριθῇ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συμφωνήσῃ εἰς ὅσα ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως τῷ ἔλεγε· καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὁμιλήσῃ, ἐπάσχιζε κἀν μὲ τὰ βλέμματα καὶ σχήματά του νὰ τὸν κινήσῃ εἰς εὐσπλαγχνίαν. Εἰς τὴν ἰδίαν στιγμὴν εἶδε παρρησιασθέντα ἔμπροσθέν του τὸν Μέντορα, ὁ ὁποῖος τῷ εἶπε τοὺς σοβαροὺς τούτους λόγους.

Μὴ λυπεῖσαι, ὦ Ἰδομενεῦ! Ἡμεῖς καὶ, σὲ ἀφίνομεν; ἀλλ' ἡ Σοφία, ἥτις διοικεῖ τὰς βουλὰς

τῶν Μεγίστων Θεῶν, θέλει ἔχει οὐρανόθεν τὴν περὶ σοῦ φροντίδα καὶ μέριμναν· στοχάσου μόνον εὐτυχέστατον τὸν ἑαυτόν σου, διότι ὁ Ζεὺς μᾶς ἔστειλεν εἰς τοῦτον τὸν τόπον, διὰ νὰ διασώσωμεν τὸ Βασίλειόν σου, καὶ νὰ σὲ λυτρώσωμεν ἀπὸ τὴν πλάνην σου. Ὁ Φιλοκλῆς, τὸν ὁποῖον σοὶ ἐπεστρέψαμεν, θέλει σοὶ δουλεύσει πιστῶς· ποτὲ αὐτὸς δὲν θέλει ἀφήσει τὸν πρὸς τοὺς Θεοὺς φόβον καὶ τὸ σέβας, ἀλλὰ πάντοτε θέλει αἰσθάνεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν ἀρετήν, θέλει ἀγαπᾷ τοὺς Λαούς, καὶ θέλει εὐσπλαγχνίζεται τοὺς δυστυχεῖς. Ἄκουε τὰς συμβουλάς του, καὶ μεταχειρίζου αὐτὸν θαρρέλαίως καὶ χωρὶς φθόνον. Ἡ μεγαλητέρα ἐκδούλευσις, τὴν ὁποίαν παρ' αὐτοῦ δύνασαι νὰ ἀπολαύσῃς, εἶναι τὸ νὰ τὸν ἀναγκάσῃς νὰ σοὶ φανερώνῃ ἐλευθέρως καὶ γνησίως τὰ ἐλαττώματά σου. Ἡ μεγαλητέρα ἀνδρεία ἑνὸς ἀγαθοῦ Βασιλέως εἶναι, τὸ νὰ ζητῇ ἀληθεῖς φίλους, οἵτινες νὰ τῷ φανερώνωσι τὰ σφάλματά του. Ἐὰν ἔχῃς τοιαύτην μεγαλοψυχίαν, ἡ ἀπουσία μας οὐδεμίαν βλάβην θέλει σοὶ προξενήσει, καὶ θέλεις ζήσει εὐδαίμων· ἐὰν ὅμως ἡ κολακεία, ἥτις εἰσέρπει κρυφίως εἰς τὰς ψυχὰς ὡς ὄφις, εὕρῃ πάλιν δρόμον εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ σὲ βάλῃ εἰς δυσπιστίαν ἐναντίον εἰς τὰς ἀφιλοκερδεῖς συμβουλάς, ὁ ἀφανισμός σου εἶναι ἄφευκτος. Μὴν ἀφίνῃς τὴν λύπην νὰ σὲ καταβάλῃ, ἀλλὰ πάσχιζε νὰ ἀκολουθῇς τὴν ἀρετήν. Ἐγὼ εἶπον εἰς τὸν Φιλοκλέα ὅσα πρέπει νὰ πράξῃ διὰ νὰ σὲ ἐλαφρώσῃ ἀπὸ τοὺς κόπους σου, καὶ νὰ μὴ μεταχειρισθῇ καπῶς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην σου, καὶ δύναμαι νὰ σοὶ ἐγγυηθῶ ὑπὲρ αὐτοῦ· οἱ Θεοὶ ἔδωκαν πρὸς σὲ τὸν Φιλοκλέα, καθὼς ἐμὲ πρὸς τὸν Τηλέμαχον· ἕκαστος πρέπει νὰ ἀκολουθῇ μετὰ γενναιότητος τὴν τύχην του, καὶ εἶ-

ναι πάντῃ ἀνωφελὲς νὰ θλίβηται. Ἄν ἴσως ποτὲ χρειασθῇς τὴν βοήθειάν μου, θέλω ἔλθει πάλιν πρὸς ἐπίσκεψίν σου, ἀφ' οὗ ἀποδώσω τὸν Τηλέμαχον εἰς τὸν Πατέρα του καὶ εἰς τὴν Πατρίδα του. Τί ἄλλο πρᾶγμα ἠδυνάμην ποτὲ νὰ πράξω ἡδονικώτερον καὶ λυσιτελέστερον; Ἐγὼ δὲν ζητῶ οὔτε πλοῦτη, οὔτε ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Γῆς, δὲν θέλω ἄλλο, εἰμὴ μόνον νὰ βοηθῶ ἐκείνους, οἵτινες ζητοῦσι τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀρετήν. Δύναμαι νὰ λησμονήσω τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν φιλίαν, τὴν ὁποίαν πρὸς ἐμὲ ἔδειξας;

Οὗτοι οἱ λόγοι ἐπροξένησαν αἰφνίδιον μεταβολὴν εἰς τὸν Ἰδομενέα, καὶ κατέπαυσαν τὸν δριμὺν πόνον τῆς καρδίας του, καθ' ὃν τρόπον πράῢνει ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν Τρίαινάν του τὰ ἐξηγριωμένα κύματα, καὶ τὰς πλέον ζοφερὰς καταιγίδας· εἰς αὐτὸν ἔμενε μόνον μία θλῖψις γλυκεῖα καὶ ἥσυχος, ἥτις δὲν ἦτον πλέον ἐκεῖνος ὁ δριμὺς πόνος, ἀλλὰ ἓν αἴσθημα λύπης ἁπαλὸν καὶ γαλήνιον. Ἡ γενναιότης, ἡ πίστις, ἡ ἀρετή, ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας τῶν Θεῶν, ἄρχισαν νὰ ἀναγεννῶνται εἰς τὴν καρδίαν του. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη, εἶπεν, ὦ ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, νὰ στερηθῶ τὸ πᾶν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο νὰ μὴν ἀποβάλω τὴν ἀνδρείαν μου. Ἐνθυμήσου τοὐλάχιστον τὸν Ἰδομενέα, ὅταν φθάσῃς εἰς τὴν Ἰθάκην, ὅπου ἡ σοφία σου θέλει σὲ στεφανώσει μὲ ὅλα τὰ στέφη τῆς εὐδαιμονίας· μὴ λησμονήσῃς, ὅτι τὸ Σάλεντον εἶναι ἔργον σου, καὶ ὅτι ἐδῶ ἐγκατέλιπες ἕνα Βασιλέα δυστυχῆ, ὅς τις δὲν ἐλπίζει εἰς ἄλλον, εἰμὴ εἰς ἐσέ. Ὕπαγε, ὦ ἄξιε Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, δὲν ἐμποδίζω πλέον τὴν ἀναχώρησίν σου, οὔτε εἰμὶ ἄξιος νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὴν θέλησιν τῶν Θεῶν, οἵτινες μοὶ ἐδάνεισαν τοιοῦ-

τοιοῦτον θησαυρόν. Ὕπαγε καὶ σύ, ὦ Μέντωρ, μέγιστε καὶ ἐμφρονέστατε πάντων τῶν ἀνθρώπων, (ἐὰν μ' ὅλον τοῦτο δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἡ ἀνθρωπότης ὅσα εἶδον παρὰ σοῦ ἐκτελεσθέντα, καὶ ἐὰν δὲν ἦσαι κάμμια Θεότης, ἥτις ἀναλαβοῦσα μορφὴν ἀνθρωπίνην ἦλθε νὰ ἐκπαιδεύσῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἀμαθεῖς ἀνθρώπους·) ὕπαγε, λέγω, καὶ λάβε μετὰ σεαυτοῦ τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, ὅς τις εἶναι πλέον εὐτυχὴς διότι σὲ ἔχει ὁδηγόν, παρὰ διότι ἐνίκησε τὸν Ἄδραστον. Ἀπέλθετε καὶ οἱ δύω, ἐγὼ δὲν τολμῶ πλέον νὰ σᾶς ὁμιλήσω· συγχωρήσατέ μοι τοὺς στεναγμούς μου. Ναί, Ναί! ἀπέλθετε, ζῆτε καὶ εὐτυχεῖτε ὁμοῦ· εἰς ἐμὲ δὲν μένει πλέον ἄλλο εἰς τὸν Κόσμον, εἰμὴ ἡ ἐνθύμησις τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς σας. Ὦ γλυκεῖαι καὶ εὐτυχεῖς ἡμέραι, τῶν ὁποίων δὲν ἐγνώρισα ὅλην τὴν ἀξίαν! Ἡμέραι, ὡς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ παρελθοῦσαι, σεῖς δὲν θέλετε ἐπιστρέψει πλέον· οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν θέλουν μεταϊδεῖ ποτὲ ὅ,τι βλέπουσι τὴν στιγμὴν ταύτην.

Ὁ Μέντωρ δὲν ἔχασεν οὔτε στιγμὴν διὰ τὴν ἀναχώρησιν· ἐνηγκαλίσθη τὸν Φιλοκλέα, ὁ ὁποῖος τὸν ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ὁ Τηλέμαχος ἔλαβε τὸν Μέντορα ἀπὸ τὴν χεῖρα, θέλων νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὰς τοῦ Ἰδομενέως· ἀλλ' ὁ Ἰδομενεὺς, λαβὼν τὸν δρόμον τοῦ λιμένος, ἐμβῆκε μεταξὺ τοῦ Μέντορος καὶ τοῦ Τηλεμάχου· τοὺς ἐθεώρει, ἐστέναζεν, ἄρχιζε διακοπομένους τινὰς λόγους, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τελειώσῃ κἀνένα.

Ἐν τοσούτῳ φωναὶ συγκεχυμέναι ἀκούονται εἰς τὸ παράλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι πλῆρες ἀπὸ Ναύτας· τανύουσι τὰ σχοινία, τὰ πανία ἀνοίγονται, καὶ ὁ

ὁ βοηθητικὸς ἄνεμος ἐγείρεται. Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Μέντωρ, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, λαμβάνουσι τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν παρὰ τοῦ Βασιλέως, ὅς τις τοὺς κρατεῖ διὰ πολλὴν ὥραν σφιγκτὰ εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τοὺς ἀκολουθεῖ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅσον δύναται μακρύτερα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Τηλέμαχος, εἰς τὸ διάστημα τῆς θαλασσοπλοΐας των, ἐρωτᾷ καὶ μανθάνει παρὰ τοῦ Μέντορος πολλὰς ἀπορίας, αἱ ὁποῖαι τοῦ ἔμενον ἀκόμη, περὶ τῆς καλῆς διοικήσεως τῶν Ἐθνῶν, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων διδάσκεται τὸν τρόπον τοῦ νὰ γνωρίζῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γνωρίζων αὐτοὺς, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς νὰ μεταχειρίζηται, ἀπὸ δὲ τῶν πονηρῶν νὰ φυλάττηται. Πρὸς τὸ τέλος τῆς διαλέξεώς των, ἐπιγενομένης γαλήνης, βιάζονται νὰ προσορμίσωσιν εἰς μίαν Νῆσον, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε προσορμίσει πρὸ ὀλίγου καὶ τὸ πλοῖον τοῦ Ὀδυσσέως. Ὁ Τηλέμαχος βλέπει ἐκεῖ τὸν Πατέρα του, τὸν ὁμιλεῖ, πλὴν δὲν τὸν ἀναγνωρίζει· ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸν εἶδεν ἀναχωροῦντα, αἰσθάνεται ἐνδόμυχόν τινα ταραχὴν, τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν αἰτίαν. Ὁ Μέντωρ τοῦ τὴν ἐξηγεῖ, τὸν παρηγορεῖ, τὸν βεβαιώνει, ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλει ἰδεῖ τὸν Πατέρα του, καὶ βάλλει εἰς δοκιμὴν τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν εὐσέβειάν του, ἀναβάλλων τὴν ἀναχώρησίν του μὲ μίαν θυσίαν πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν. Τελευταῖον ἡ Θεὰ Ἀθηνᾶ, κεκρυμμένη ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μέντορος, ἀναλαμβάνει τὴν μορφήν της, καὶ ἀναγνωρίζεται πρὸς τὸν Τηλέμαχον· δώσασα δὲ εἰς αὐτὸν τὰς ὑστέρας νουθεσίας της, γίνεται ἄφαντος. Μετὰ τοῦτο ὁ Τηλέμαχος φθάνει εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ εὑρίσκει τὸν Πατέρα του Ὀδυσσέα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πιστοῦ Εὐμαίου.

Πλάστη νῦν ἔνθες Πατριχὴ θεὰ σεῖρας,
Ὦ Τηλέμαχε· καὶ γε ἀσείροις σοῖσις.

ΤΥΧΑΙ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τὰ πανία ἤδη τοῦ πλοίου φουσκώνουσιν, αἱ ἄγκυραι ἀνασύρονται, ἡ Γῆ φαίνεται φεύγουσα, καὶ ὁ ἔμπειρος Ναύκληρος βλέπει μακρόθεν τὰ Ὄρη τῆς Λευκάδος, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ κρύπτονται εἰς νέφη παγωμένης ὁμίχλης, καὶ τὰ Ἀκροκεραύνια Ὄρη, τὰ ὁποῖα ἀκόμη ὑψοῦνται ἐναντίον εἰς τὸν Οὐρανὸν μὲ τὴν ὑπερήφανόν των κορυφὴν, μ' ὅλον ὅτι συνετρίβησαν πολλάκις ἀπὸ τοὺς κεραυνούς.

Εἰς τὸ διάστημα τῆς Θαλασσοπλοΐας, ὁ Τηλέμαχος ἔλεγεν εἰς τὸν Μέντορα. Τώρα μοὶ φαίνεται, ὅτι καταλαμβάνω τοὺς τρόπους τῆς διοικήσεως, τοὺς ὁποίους μοὶ ἐσαφήνισας. Αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς μοὶ ἐφαίνοντο ὡς ὄνειρον, κατὰ μικρὸν ὅμως ἄρχισαν νὰ ἀναπτύσσωνται εἰς τὸν Νοῦν μου, καὶ νὰ παρρησιάζωνται εἰς αὐτὸν μὲ ὅλην τὴν καθαρότητα, καθὼς τὸ πρωὶ εἰς τὰ πρῶτα φωτοβολήματα τῆς αὐγῆς ὅλα τὰ ἀντικαίμενα παριστάνονται σκοτεινὰ καὶ συγχεχυμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καθόσον τὸ φῶς ἀνεπαισθήτως αὐξάνει, φαίνονται ὡς νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ ἓν Χάος, διακρίνονται, καὶ λαμβάνουσι, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, τὰ φυσικὰ σχήματά των καὶ χρώματα. Ἔχω στερεὰν πεποίθησιν, ὅτι τὸ πρῶτον συστατικὸν τῆς διοικήσεως εἶναι τὸ νὰ διακρίνῃ τις καλῶς τοὺς διαφόρους χαρακτῆρας τοῦ πνεύματος, διὰ νὰ τοὺς ἐκλέγῃ καὶ νὰ τοὺς προσαρμόζῃ κατὰ τὰς δυνάμεις των, μοὶ μένει ὅμως νὰ μάθω, πῶς δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ-

Τότε ὁ Μέντωρ τῷ ἀπεκρίθη· διὰ νὰ γνωρίσῃ τις τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ τοὺς σπουδάσῃ πρῶτον, νὰ τοὺς ἰδῇ καὶ νὰ τοὺς συναναστραφῇ. Οἱ Βασιλεῖς πρέπει νὰ συναναστρέφωνται μὲ τοὺς ὑπηκόους των, νὰ τοὺς δίδωσιν αἰτίαν εἰς τὸ νὰ ὁμιλῶσι, νὰ ζητῶσι τὴν γνώμην των, νὰ τοὺς δοκιμάζωσι μὲ μικρὰ ὑπουργήματα, ἀπαιτοῦντες παρ' αὐτῶν λογαριασμὸν τῶν πράξεών των, διὰ νὰ καταλάβωσιν ἐὰν ἦναι ἄξιοι μεγαλητέρων ὑπουργημάτων. Τίνι τρόπῳ, ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, ἔμαθες εἰς τὴν Ἰθάκην νὰ γνωρίζῃς τοὺς ἵππους, εἰμὴ βλέπων αὐτοὺς, καὶ ἐξετάζων τὰ ἐλαττώματα καὶ προτερήματά των μὲ ἄνδρας εἰδήμονας; Κατὰ τὸν αὐτὸν λοιπὸν τρόπον ὁμίλει συχνάκις περὶ τῶν καλῶν καὶ κακῶν χαρακτήρων τῶν ἀνθρώπων μὲ ἄλλους σοφοὺς καὶ ἐναρέτους ἄνδρας, οἵτινες ἐξώδευσαν πολὺν καιρὸν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· ἀνεπαισθήτως θέλεις γνωρίσει ὁποῖοι εἶναι οἱ χαρακτῆρες οὗτοι, καὶ τί δύναται νὰ ἐλπίσῃ τις παρ' αὐτῶν. Ποῖος σὲ ἐδίδαξε νὰ διακρίνῃς τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀμούσους Ποιητάς; ἡ συχνὴ ἀνάγνωσις, καὶ ἡ μελέτη, τὴν ὁποίαν ἔκαμες μὲ ἄνδρας ἔχοντας τὸ πνεῦμα τῆς ποιήσεως. Ποῖος σοὶ ἔδωκε τὴν κρίσιν τῆς μουσικῆς; ἡ ἰδία μελέτη καὶ προσοχὴ τοῦ νὰ παρατηρῇς τοὺς ἀγαθοὺς Μουσικούς. Πῶς λοιπὸν δύναταί τις νὰ ἐλπίσῃ τὸ νὰ διοικήσῃ καλῶς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν δὲν τοὺς γνωρίζῃ, καὶ πῶς δύναται νὰ τοὺς γνωρίσῃ, ὅταν δὲν συζῇ μετ' αὐτῶν; δὲν ἐννοῶ διὰ συζωΐαν τὸ νὰ τοὺς βλέπῃ τις μόνον ἐν δημοσίῳ, ὅπου καὶ ὁ διοικῶν καὶ οἱ διοικούμενοι δὲν ὁμιλοῦσιν, εἰμὴ περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων καὶ μὲ τέχνην προπαρεσκευασμένων· εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς συναναστρέφηται κατ' ἰδίαν, νὰ ἀνασύρῃ ἀπὸ τὰ

βάθη τῶν καρδιῶν των ὅσας ἐκεῖ ἐμφωλεύουσιν ἀποκρύφους δυνάμεις, νὰ τοὺς ψηλαφᾷ, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτω, πανταχόθεν, νὰ τοὺς μετρᾷ, διὰ νὰ ἀναλύῃ τὰς ἰδέας των. Διὰ νὰ κρίνῃ δέ τις καλῶς περὶ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἠξεύρῃ πρῶτον ὁποῖοι χρεωστοῦσι νὰ ἦναι· πρέπει νὰ γνωρίζῃ τί ἐστιν ἡ ἀληθὴς καὶ βάσιμος ἀξία, διὰ νὰ διακρίνῃ τοὺς αὐτὴν ἔχοντας τῶν μὴ ἐχόντων. Οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦσιν ἀδιακόπως περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀξίας, χωρὶς νὰ ἠξεύρωσι τί σημαίνει τῷ ὄντι ἀρετὴ καὶ ἀξία· ὀνόματα λαμπρά, λέξεις θελκτικαὶ διὰ τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι νομίζουσι δόξαντων τὸ νὰ ὁμιλῶσι περὶ αὐτῶν εἰς πᾶσαν ὥραν. Πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἀρχὰς ἀσφαλεῖς δικαιοσύνης, φρονήσεως, καὶ ἀρετῆς, διὰ νὰ γνωρίζῃ τοὺς φρονίμους καὶ ἐναρέτους· πρέπει νὰ ἠξεύρῃ τοὺς κανόνας μιᾶς σοφῆς καὶ δικαίας διοικήσεως, διὰ νὰ διακρίνῃ τοὺς γνωρίζοντας καὶ ἀπολουθοῦντας αὐτοὺς ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες εἶναι μακρὰν τούτων διὰ τὰς μηχανουργίας καὶ πονηρίας των· ἐν ἐνὶ λόγῳ, καθὼς διὰ νὰ μετρήσῃ τις πολλὰ σώματα, χρειάζεται μέτρον θεμελιῶδες καὶ βάσιμον, οὕτω, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀρχὰς βεβαίας, εἰς τὰς ὁποίας νὰ ὑπάγωνται ὅλαι αἱ κρίσεις του. Πρέπει νὰ ἠξεύρῃ μετ' ἀκριβείας ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ εἰς τί πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ ὁ διοικῶν τοὺς ἀνθρώπους· ὁ μόνος καὶ κύριος οὗτος σκοπὸς εἶναι τὸ νὰ μὴ θέλῃ ποτὲ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ μεγαλεῖα διὰ τὸν ἑαυτόν του, καθότι ἡ κενόδοξος αὕτη ἐπιθυμία γεννᾶται ἀπὸ τυραννικὴν ἀλαζονείαν· ἐξ ἐναντίας χρεωστεῖ νὰ θυσιάζηται εἰς τοὺς ἀπείρους μόχθους τῆς διοικήσεως, διὰ νὰ ἀναδείξῃ ἀγαθοὺς καὶ εὐτυχεῖς τοὺς ἀνθρώπους·

ἀλ-

ἀλλέως, βαδίζει εἰς τὸ σκότος καὶ κατὰ τύχην εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, καὶ κινεῖται ὡς πλοῖον, τὸ ὁποῖον, εὑρισκόμενον χωρὶς κυβερνήτην εἰς τὸ πέλαγος, οὔτε τοὺς Ἀστέρας περιεργάζεται, οὔτε γνωρίζει κἀνὲν ἀπὸ τὰ πλησίον παραθαλάσσια· τὸ τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ βέβαια τὸ ναυάγιον.

Οἱ Βασιλεῖς πολλάκις, μὴν ἠξεύροντες εἰς τί συνίσταται ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ, δὲν ἠξεύρουσιν ἐπομένως τί πρέπει νὰ ζητήσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ ἔχει δι' αὐτοὺς κάποιόν τι δριμὺ καὶ πικρόν· τοῖς φαίνεται πολλὰ ἀυστηρὰ καὶ ἀπεριόριστος, τοὺς τρομάζει καὶ τοὺς λυπεῖ, διὰ τοῦτο στρέφονται πρὸς τὴν κολακείαν· ἐξ αὐτῆς τῆς στιγμῆς δὲν δύνανται πλέον νὰ εὕρωσιν οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ἀρετὴν, τρέχουσιν ὄπισθεν μιᾶς σκιᾶς δόξης ψευδοῦς, ἡ ὁποία τοὺς κατασταίνει ἀναξίους τῆς ἀληθοῦς, καὶ ταχέως συνειθίζουσι νὰ στοχάζωνται, ὅτι ἀληθὴς ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, διότι οἱ ἀγαθοὶ γνωρίζουσι κάλλιστα τοὺς κακούς, οἱ κακοὶ ὅμως δὲν γνωρίζουσι τοὺς ἀγαθούς, καὶ δὲν δύνανται νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ὑπάρχουσι τοιοῦτοι εἰς τὸν Κόσμον. Τοιοῦτοι Βασιλεῖς δὲν ἠξεύρουσιν ἄλλο, εἰμὴ νὰ δυσπιστῶσιν πάσης πρὸς ὅλους· καταπλέονται, κρύπτονται, εἶναι ὑπόπτοι καὶ εἰς τὰ παραμικρότερα πράγματα· αὐτοὶ φοβοῦνται τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται αὐτούς· φεύγουσι τὸ φῶς, καὶ δὲν τολμῶσι νὰ φανῶσι τοιοῦτοι, ὁποῖοι εἶναι ἐκ φύσεως· μ' ὅλον ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ μένωσιν ἀγνώριστοι, ὅλοι τοὺς γνωρίζουσιν, ἐπειδὴ ἡ πονηρὰ περιέργεια τῶν ὑπηκόων των ἀνακαλύπτει καὶ μαντεύει τὰ πάντα, τοὐναντίον αὐτοὶ δὲν γνωρίζουσι κἀνένα. Οἱ περικυκλοῦντες αὐτοὺς φιλοκερδεῖς ἄν-

θρω-

θρωποι χαίρουσι βλέποντές τους ἀπροσίτους. Ὁ Βασιλεὺς, ὅς τις εἶναι ἀπρόσιτος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι τοιοῦτος καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν· οἱ ὑπήκοοί του λοιπὸν ἀμαυρώνουσι μὲ αἰσχρὰς δημοσιεύσεις τὴν ὑπόληψίν του, καὶ ἀπομακρύνουσιν ἀπὸ αὐτὸν ὅ,τι δύναται νὰ τῷ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ τοιοῦτοι Βασιλεῖς διάγουσι τὴν ζωήν των εἰς μίαν ἀγρίαν καὶ θηριώδη μεγαλειότητα, καὶ φοβούμενοι πάντοτε, μὴν ἀπατηθῶσιν, εὑρίσκονται καθ' ἡμέραν ἀναποφεύκτως εἰς τὴν ἀνάτην, καὶ κατ' ἀξίαν ἀπατῶνται. Ὅταν συναναστρέφηταί τις μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους, ἀναγκάζεται νὰ λάβῃ τὰ πάθη των καὶ τὰς προλήψεις των, καθότι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ἔχουσι τὰ ἐλαττώματά των καὶ τὰς ἀδυναμίας των· ἐκτὸς τούτου εὑρίσκεται ὑποκείμενος εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Μεταγγελτῶν (Rapporteurs), τάγματος οὐτιδανοῦ καὶ πονηροῦ, οἱ ὁποῖοι τρέφονται ἀπὸ φαρμάκι, φαρμακεύουσι τὰ ἀθῶα πράγματα, μεγαλύνουσι τὰ μικρὰ, ἐφευρίσκουσι τὸ κακὸν, ἀντὶ νὰ παύσωσιν ἀπὸ τὸ νὰ βλάπτωσι, καὶ περιπαίζουσι πρὸς ἴδιον ὄφελος τὴν δυσπιστίαν, καὶ τὴν μωρὰν περιέργειαν ἑνὸς Βασιλέως ἀνάνδρου καὶ ὑπόπτου.

Μάθε λοιπὸν, ὦ ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, νὰ γνωρίζῃς τοὺς ἀνθρώπους, ἐξέταζέ τους, δίδε εἰς αὐτοὺς αἰτίαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ ἀλλήλων, καὶ δοκίμαζέ τους κατὰ μικρόν· μὴ παραδίδεσαι εἰς κἀνένα· ὠφελοῦ ἀπὸ τὰς δοκιμάς σου, ὅταν ἀπατηθῇς εἰς τὰς κρίσεις σου, καθότι ἐνίοτε θέλεις ἀπατηθῇ· ἐκ τούτου μάθε νὰ μὴ κρίνῃς ταχέως περὶ κἀνενὸς οὔτε διὰ καλὸν, οὔτε διὰ κακόν. Οἱ πονηροὶ ἠξεύρουσι νὰ ὑποκρίνωνται βαθέως, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ μὴν ἀπατήσωσι τοὺς ἀγαθοὺς μὲ τὰς τέχνας των, ἀλλὰ τὰ παρελθόν-

τα

τα σφάλματά σου θέλουν σὲ διδάξει μετὰ μεγάλης ὠφελείας. Ὅταν εὕρῃς προτερήματα καὶ ἀρετὴν εἰς ἕνα ἄνθρωπον, μεταχείρίζου αὐτὸν μετ' ἐμπιστοσύνης, ἐπειδὴ οἱ τίμιοι ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσι νὰ γνωρίζηται ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρός των· προκρίνουσι μᾶλλον ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην, παρὰ θησαυρούς· πρόσεχε ὅμως μὴ τοὺς διαφθείρῃς, δίδων πρὸς αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπόλυτον. Ὁ δεῖνα ἤθελε μένει πάντοτε εἰς τὴν ἀρετὴν, τῆς ὁποίας τώρα ἀπεμακρύνθη, ἐπειδὴ ὁ Κύριός του τῷ ἔδωκε πολλὰ πλούτη καὶ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν. Ὅς τις διὰ τῆς εὐνοίας τῶν Θεῶν ἤθελεν εὕρει εἰς ὁλόκληρον τὸ Βασίλειόν του δύο ἢ τρεῖς ἀληθεῖς φίλους, προικισμένους μὲ σοφίαν καὶ μὲ ἀσάλευτον ἀγαθότητα, ταχέως εὑρίσκει διὰ μέσου αὐτῶν καὶ ἄλλα ὑποκείμενα ὅμοιά των, διὰ νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ εἰς τὰ ὑποδεέστερα ἐπαγγέλματα. Ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστεύεταί τις, μανθάνει ὅσα δὲν δύναται νὰ μάθῃ ἀφ' ἑαυτοῦ περὶ τῶν ἄλλων ὑπηκόων του.

Εἶναι δὲ ἀνάγκη, ἔλεγεν ὁ Τηλέμαχος, ὡς πολλάκις ἤκουσα, νὰ μεταχείρίζηταί τις ἐνίοτε καὶ τοὺς πονηρούς, ὅταν ἦναι ἄξιοι; Συμβαίνει, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, πολλάκις νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ τις καὶ μὴ θέλων. Εἰς ἔν Ἔθνος, εὑρισκόμενον εἰς ταραχὴν καὶ ἀταξίαν, εὑρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤδη ἐν ἐξουσίᾳ ἄνδρες ἄδικοι καὶ δόλιοι, κρατοῦντες σημαντικὰ ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα δὲν δύναταί τις νὰ τοῖς ἀφαιρέσῃ· καὶ ἐπειδὴ κατώρθωσαν νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην ἰσχυρῶν τινων ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ οἰκονομῇ τις ἐξ ἀνάγκης, διὰ τοῦτο εἶναι χρεία νὰ οἰκονομῇ προσέτι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους πονηροὺς, καθότι εἶναι ἐπίφοβοι, καὶ δύνανται νὰ ἀνατρέψωσι τὰ πάν-

τα· πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ τις διὰ μερικὸν καιρὸν, μὲ σκοπὸν ὅμως πάντοτε νὰ τοὺς καταστήσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνωφελεῖς· Πρόσεχε καλῶς μὴ δώσῃς ποτὲ εἰς αὐτοὺς ἀληθῆ καὶ ἐγκάρδιον ἐμπιστοσύνην, καθότι δύνανται νὰ κάμωσι κατάχρησιν αὐτῆς, καὶ νὰ σὲ κράτῶσιν ἔπειτα δεδεμένον, καὶ μὴ θέλοντα, δι' αὐτῆς σου τῆς ἐμπιστοσύνης· δεσμὸς πλέον δυσύνθλαστος ἀπὸ πᾶσαν σιδηρᾶν ἅλυσσον. Μεταχειρίζου αὐτοὺς εἰς ὑποθέσεις μικρὰς καὶ ἐφημέρους· περιποιοῦ αὐτοὺς, καὶ ὑποχρέωνέ τους μὲ τὰ ἴδιά των πάθη νὰ σοὶ ἦναι πιστοὶ, ἐπειδὴ κατ' ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς βαστάσῃς, μὴ τοὺς δέχεσαι ὅμως εἰς τὰς μυστικάς σου συνδιασκέψεις. Ἔχε πάντοτε ἕτοιμόν τι μέσον, διὰ νὰ τοὺς κινῇς κατὰ τὴν θέλησίν σου, πλὴν μὴ δώσῃς εἰς αὐτοὺς τὸ κλειδίον τῆς καρδίας σου καὶ τῶν ὑποθέσεών σου. Ὅταν τὸ βασίλειόν σου εἰρηνεύσῃ, κανονισθῇ, καὶ κυβερνᾶται ἀπὸ ἄνδρας φρονίμους καὶ ἐναρέτους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπαναπαύεσαι ἀμερίμνως, οἱ πονηροὶ, τοὺς ὁποίους ἦσο ἀναγκασμένος νὰ μεταχειρίζησαι, γίνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἄχρηστοι. Δὲν πρέπει ὅμως τότε νὰ παύσῃς τοῦ νὰ τοὺς περιποιῆσαι, καθότι οὔτε πρὸς αὐτοὺς τοὺς πονηροὺς εἶναι δίκαιον νὰ ἀχαριστῇ ποτέ τις· ἀλλὰ περιποιούμενος αὐτοὺς, πρέπει νὰ καταγίνησαι εἰς τὸ νὰ τοὺς καταστήσῃς ἀγαθούς. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑποφέρῃς εἰς αὐτοὺς ἐλαττώματά τινα, συγγνωστὰ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· πρέπει ὅμως νὰ ἐνδυναμώνῃς ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἐξουσίαν σου, καὶ νὰ ἐμποδίζῃς τὰ κακὰ, ὅσα αὐτοὶ ἤθελον πράξει ἀναφανδὸν, ἂν ἔμενον ἀχαλίνωτοι. Ἐκτὸς τούτου, δὲν εἶναι ὠφέλιμον τὸ νὰ πράττηται τὸ καλὸν ἀπὸ τοὺς πονηροὺς, καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸ κα-

κὸν πολλάκις εἶναι ἄφευκτον, πρέπει ὅμως νὰ ἐπιμεληθῇς εἰς τὸ νὰ παύσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ὁ σοφὸς Βασιλεὺς, ὅς τις ἀγαπᾷ τὴν καλὴν τάξιν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θέλει κατορθώσει μὲ τὸν καιρὸν νὰ μὴν ἔχῃ τὴν χρείαν τῶν διεφθαρμένων καὶ ἀπατεώνων ἀνθρώπων, καὶ θέλει εὕρει πολλοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἱκανῶς ἐπιτηδείους εἰς τὰς ὑποθέσεις.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως τὸ νὰ εὕρῃ τις ἀγαθοὺς ἄνδρας εἰς ἓν Ἔθνος, πρέπει καὶ νὰ μορφώσῃ τοιούτους. Τοῦτο βεβαιότατα, ἀπεκρίθη ὁ Τηλέμαχος, εἶναι ἔργον δυσχερὲς καὶ δεινόν. Παντελῶς, ἐπανέλαβεν ὁ Μέντωρ· ἡ φροντίς σου εἰς τὸ νὰ ἀναζητῇς τοὺς ἐπιτηδείους καὶ ἐναρέτους ἄνδρας, διὰ νὰ τοὺς ὑψώσῃς, διεγείρει καὶ ἐμψυχώνει ὅλους, ὅσοι ἔχουσι ψυχὴν γενναίαν καὶ προτερήματα, καὶ ἕκαστος φιλοτιμεῖται ὅλαις δυνάμεσι νὰ φανῇ τοιοῦτος. Πόσοι μαραίνονται εἰς τὴν ἀργίαν χωρὶς ὑπόληψιν, χωρὶς δόξαν, οἱ ἁποῖοι ἤθελον καταστα θῆ μεγάλοι ἄνδρες, ἐὰν ἡ ἄμιλλα καὶ αἱ ἀγαθαὶ ἐλπίδες τοὺς ἐγκαρδίωνον εἰς τὸν πόπον! Πόσοι, τυραννούμενοι ἀπὸ τὴν δυστυχίαν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑψωθῶσι διὰ τῆς ἀρετῆς, ἐπιχειρίζονται νὰ κατορθώσωσι τοῦτο διὰ τῆς κακίας! Ἀνίσως λοιπὸν ἀνταμείβῃς καὶ τιμᾷς τὰ προτερήματα καὶ τὴν ἀρετὴν, πόσοι ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους σου θέλουσι μορφωθῆ ἀφ' ἑαυτῶν! ἀλλὰ καὶ σὺ πόσους θέλεις μορφώσει, ἀναβιβάζων αὐτοὺς ἀπὸ βαθμὸν εἰς βαθμὸν, ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ὑπουργημάτων ἕως τῶν πρώτων! Θέλεις ἐξασκήσει τὰ προτερήματά των, θέλεις δοκιμάσει τὴν ἔκτασιν τοῦ νοός των, καὶ τὴν καθαρότητα τῆς ἀρετῆς των· οἱ εἰς τὰς μεγάλας ἀξίας ἀναβάντες θέλουσιν εἶσθαι ἀνατεθραμμένοι ὑπ' ὀφθαλμῶν σου εἰς τὰς μικροτέρας· θέλεις τοὺς ἀπολουθήσει καθ' ὅλην σου τὴν ζωὴν ἀπὸ

ἀπὸ βαθμὸν εἰς βαθμὸν, καὶ θέλεις κρίνει περὶ αὐτῶν, ὄχι ἀπὸ τοὺς λόγους των, ἀλλ' ἀπὸ ὅλην τὴν σειρὰν τῶν πράξεών των.

Εἰς καιρὸν ὅπου ὁ Μέντωρ συνωμίλει τοιουτοτρόπως μὲ τὸν Τηλέμαχον, εἶδον ἓν πλοῖον Φαιάκειον, τὸ ὁποῖον προσώρμισεν εἰς μίαν μικρὰν Νῆσον ἔρημον καὶ ἀγρίαν, περικυκλωμένην ἀπὸ φοβεροὺς σκοπέλους. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν οἱ ἄνεμοι ἐσιώπησαν, οἱ γλυκεῖς αὐτοὶ ζέφυροι ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐκράτησαν τὰς πνοάς των, ὅλη ἡ Θάλασσα ἔγινεν ὁμαλὴ ὡς κρύσταλλον, τὰ πανία, νεκρὰ καὶ ἀκίνητα, δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ κινήσωσι τὸ πλοῖον, καὶ οἱ κόποι τῶν κεκμηκότων ἤδη Ναυτῶν ἦσαν ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι· ἔγινε λοιπὸν χρεία νὰ ἀράξωσιν εἰς ἐκείνην τὴν Νῆσον, ἡ ὁποία ἦτον Σκόπελος μᾶλλον, ἡ γῆ ἐπιτηδεία εἰς τὸ νὰ κατοικηθῇ ἀπὸ ἀνθρώπους· εἰς ἄλλον καιρὸν ὀλιγώτερον γαλήνιον δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ προσορμίσῃ ἐκεῖ πλοῖον χωρὶς μέγαν κίνδυνον. Ἐκεῖνοι οἱ Φαίακες, οἵτινες περιέμενον τὸν ἄνεμον, δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον ἀνυπόμονοι ἀπὸ τοὺς Σαλεντίνους εἰς τὸ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸ ταξίδιόν των. Ὁ Τηλέμαχος πλησιάζει πρὸς αὐτοὺς ἐπάνω εἰς ἐκεῖνο τὸ κριμνώδες παραθαλάσσιον, καὶ ἐρωτᾷ τὸν πρῶτον, τὸν ὁποῖον ἀπαντᾷ, ἀνίσως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βασιλέως Ἀλκινόου εἶδε τὸν Ὀδυσσέα, Βασιλέα τῆς Ἰθάκης.

Ἐκεῖνος, πρὸς τὸν ὁποῖον διευθύνθη κατὰ τύχην ὁ Τηλέμαχος, δὲν ἦτον Φαίαξ, ἀλλ' ἀγνώριστός τις ξένος, ὅς τις εἶχε πρόσωπον μὲν μεγαλοπρεπὲς, μελαγχολικὸν ὅμως καὶ τεθλιμμένον· ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς συλλογισμοὺς, τόσον ὥστε μόλις ἤκουσε τὴν ἐρώτησιν τοῦ Τηλεμάχου, ἀλλὰ τελευταῖον τῷ ἀπεκρίθη. Ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ Βα-

σιλεὺς τῶν Φαιάκων Ἀλκίνοος ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Ὀδυσσέα, ὡς εἰς τόπον, ὅπου ὁ φόβος τῶν Θεῶν κυριεύει, καὶ ἡ φιλοξενία ἐνεργεῖται· δὲν εἶναι ὅμως πλέον ἐκεῖ, ὅθεν ματαίως ἤθελες ὑπάγει πρὸς ἀναζήτησίν του· ἀνεχώρησε διὰ νὰ μεταϊδῇ τὴν Ἰθάκην, ἐὰν οἱ Θεοὶ, ἐξιλεωθέντες, ἤθελον τῷ συγχωρήσει τέλος πάντων νὰ ἀσπασθῇ τοὺς πατρῴους Θεούς του. Μόλις ὁ ξένος ἐκεῖνος ἐπρόφερε μετὰ λύπης τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐμβὰς μετὰ σπουδῆς εἰς ἓν μικρὸν καὶ πυκνὸν Δάσος, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς βράχου, ἐθεώρει ἐκεῖθεν προσεκτικῶς τὴν θάλασσαν, φεύγων τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνθρώπους, καὶ φαινόμενος περίλυπος, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔβλεπεν ἀσπαρδαμυκτὶ, καὶ ὅσον τὸν ἔβλεπε, τόσον ἠσθάνετο τὴν καρδίαν του κινουμένην, καὶ ἐξεπλήττετο. Ὁ ἀγνώριστος οὗτος, ἔλεγεν εἰς τὸν Μέντορα, μοὶ ἀπεκρίθη ὡς ἄνθρωπος, ὅς τις μόλις ἀκούει τί τῷ λέγουσι, καὶ εἶναι εἰς ἄκρον περίλυπος. Εὐσπλαγχνίζομαι τοὺς δυστυχεῖς, ἀφ' οὗ ἐδυστύχησα, καὶ αἰσθάνομαι τὴν καρδίαν μου συμπάσχουσαν μὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον, χωρὶς νὰ ἠξεύρω τὴν αἰτίαν. Αὐτὸς μὲ ἐδέχθη μὲ τρόπον πολλὰ βάρβαρον, μ' ὅλον τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ λάβωσι τέλος τὰ δεινά του.

Ἰδού, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ μειδιῶν, εἰς τί ὠφελοῦσιν αἱ δυστυχίαι τοῦ βίου. Αὗται ἀναδεικνύουσι τοὺς Βασιλεῖς σώφρονας καὶ συμπαθεῖς εἰς τὰς θλίψεις τῶν ἄλλων. Ὅσοι δὲν γευθῶσιν ἄλλοτι, εἰμὴ τὸ γλυκὺ φαρμάκι τῶν εὐτυχιῶν, ὑπολαμβάνουσιν ἑαυτοὺς Θεοὺς, θέλουσι νὰ ἐξομαλισθῶσι τὰ Ὄρη, διὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσωσι, λογίζονται εἰς οὐδὲν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ περιπαίζουσιν ὅλην τὴν φύσιν. Ὅταν γίνηται λόγος περὶ δυστυχίας, δὲν ἠξεύρουσι τί σημαίνει αὐτὴ ἡ λέξις, καὶ τὴν θεωροῦσιν ὡς ὄνειρον, ἐπειδὴ ποτὲ δὲν ἐδοκίμασαν τὴν διαφορὰν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· ἡ δυστυχία μόνη δύναται νὰ τοὺς καταστήσῃ φιλανθρώπους καὶ νὰ μεταβάλῃ τὴν καρδίαν των ἀπὸ πέτραν εἰς ἀνθρωπίνην καρδίαν. Τότε αἰσθάνονται, ὅτι εἶναι ἄνθρωποι, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἦναι εὔσπλαγχνοι πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοίους των. Ἀνίσως ἕνας ἀγνώριστος σὲ κινῇ εἰς τόσην εὐσπλαγχνίαν, ἐπειδὴ περιπλανᾶται, ὡς καὶ σὺ, εἰς τὴν Νῆσον ταύτην, πόσον περισσότερον πρέπει νὰ σὲ κινήσῃ εἰς εὐσπλαγχνίαν ὁ Λαὸς τῆς Ἰθάκης, ὅταν τὸν ἰδῇς ποτὲ νὰ πάσχῃ. Αὐτὸς ὁ Λαὸς, τὸν ὁποῖον οἱ Θεοὶ θέλουν σοὶ ἐμπιστευθῆ, ὡς ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Ποιμένα τὸ Ποίμνιον, θέλει καταστραθῆ ἴσως δυστυχὴς διὰ τὴν φιλοδοξίαν σου, διὰ τὴν ἀσωτείαν σου, διὰ τὴν ἀφροσύνην σου, καθότι τῶν Ἐθνῶν ὁ ὄλεθρος καὶ ἡ ἀθλιότης ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὰς ἀτόπους πράξεις τῶν Βασιλέων, οἱ ὁποῖοι ἐχρεώστουν νὰ ἐπαγρυπνῶσιν καὶ νὰ ἐπιμελῶνται ὅλαις δυνάμεσι εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν ὑπηκόων των.

Ἐν ᾧ ὁ Μέντωρ τοιουτοτρόπως ὡμίλει, ὁ Τηλέμαχος ἦτο βυθισμένος εἰς θλῖψιν καὶ ἀθυμίαν, καὶ τελευταῖον τῷ ἀπεκρίθη μὲ ταραχὴν καρδίας· ἐὰν ὅλα ταῦτα ἦναι ἀληθῆ, ἡ κατάστασις τοῦ Βασιλέως εἶναι ἀθλιεστάτη· αὐτὸς εἶναι δοῦλος ὅλων ἐκείνων, τῶν ὁποίων φαίνεται Κύριος· ἐγεννήθη ὄχι τόσον διὰ νὰ τοὺς ἐξουσιάζῃ, ὅσον διὰ νὰ θυσιάζηται ὑπὲρ αὐτῶν· εἶναι ὅλος εἰς αὐτοὺς ἀφιερωμένος ἔχει τὴν ἐπιστασίαν ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα τοῖς εἶναι ἀναγκαῖα, εἶναι ὑπηρέτης ὅλου γενικῶς τοῦ Ἔθνους, καὶ ἑνὸς ἑκάστου κατ' ἰδίαν· πρέπει νὰ συγκαταβαίνῃ εἰς τὰς

ἀσθενείας των, νὰ τοὺς διορθώσῃ ὡς Πατὴρ, καὶ νὰ τοὺς ἀναδείκνύῃ ἔμφρονας καὶ εὐτυχεῖς. Ἡ ἐξουσία, τὴν ὁποίαν φαίνεται, ὅτι ἔχει, δὲν εἶναι ἐδική του, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τι οὔτε πρὸν δόξαν του, οὔτε πρὸς εὐχαρίστησίν του· ἡ ἐξουσία του εἶναι ἐξουσία τῶν Νόμων, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ὑποτάσσηται, διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς τοὺς ὑπηκόους του· καὶ, διὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ὑπερασπιστὴς τῶν Νόμων, διὰ νὰ ἐνεργῇ νὰ βασιλεύωσιν αὐτοί· πρέπει νὰ ἀγρυπνῇ, καὶ νὰ κοπιάζῃ πρὸς διατήρησίν των· εἶναι ὁ μόνος εἰς τὸ Βασίλειόν του, ὅς τις ἀπολαμβάνει ὀλιγωτέραν ἐλευθερίαν καὶ ἡσυχίαν· εἶναι δοῦλος, ὅς τις θυσιάζει τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ἐλευθερίαν του ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐτυχίας καὶ ἐλευθερίας.

Εἶναι ἀληθὲς, ἀπεκρίθη ὁ Μέντωρ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶναι Βασιλεὺς δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ φροντίζῃ περὶ τοῦ λαοῦ του, καθὼς ὁ Ποιμὴν διὰ τὴν Ποίμνην του, ἢ ὁ Πατὴρ διὰ τὴν οἰκογένειάν του. Ἀλλὰ δυστυχίαν ὀνομάζεις, ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, τὸ νὰ ἦναι εἰς χρέος νὰ ἀγαθοποιῇ τόσους ἀνθρώπους; Αὐτὸς διορθώνει διὰ τῶν τιμωριῶν τοὺς κακοὺς, ἐγκαρδιώνει διὰ τῶν δωρεῶν τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ὁδηγῶν τοιουτοτρόπως τὸ ἀνθρώπινον Γένος εἰς τὴν ἀρετὴν, παρασταίνει ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν τοὺς Θεούς. Δὲν ἀπολαμβάνει ἱκανὴν δόξαν, ἐνεργῶν νὰ φυλάττωνται οἱ Νόμοι; ἡ καταπάτησις τῶν νόμων εἶναι δόξα ψευδὴς, ἥτις ἐμπνέει φρίκην καὶ καταφρόνησιν. Ὅταν ἦναι πονηρὸς, πρέπει ἀφεύκτως νὰ δυστυχῇ, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν εἰς τὰ πάθη του καὶ εἰς τὴν κενοδοξίαν του· ἂν δὲ ἦναι ἀγαθὸς, ἀπολαμβάνει τὴν καθαρωτέραν καὶ μονιμωτέραν τῶν

ἡδονῶν, κοπιῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀναμένων παρὰ τῶν Θεῶν τὰς αἰωνίους ἀνταμοιβάς.

Ὁ Τηλέμαχος, ταραττόμενος ἐσωτερικῶς ἀπὸ ἀδηλόν τινα βάσανον, ἐφαίνετο, ὡς νὰ μὴν ἐννόησε τὸ παραμικρὸν ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ αἰσθήματα, μ' ὅλον ὅτι ἦτον εἰδημονέστατος τούτων, καὶ τὰ ἐδίδαξε πολλάκις αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὸς τοὺς ἄλλους· ἀγανάκτησίς τις ἐσωτερικὴ τῷ ἔδιδε πνεῦμα ἀντιλογίας καὶ σοφιστικότητος ἐναντίον τῶν ἀναντιρρήτων ἐκείνων λόγων, καὶ τὸν ἐρέθιζε νὰ πολεμῇ τὰς παρὰ τοῦ Μέντορος διασαφηνιζομένας ἀληθείας. Αὐτὸς ἀντέταττεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Μέντορος τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων. Διατὶ, ἔλεγε, νὰ καταβάλλῃ τις τόσους κόπους διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ποτὲ δὲν θέλουσιν ἴσως τὸν ἀγαπήσει, καὶ διατὶ νὰ ἀγαθοποιῇ τοὺς κακοὺς, οἱ ὁποῖοι θέλουσι μεταχειρισθῆ τὰς εὐεργεσίας του πρὸς βλάβην του; Ὁ δὲ Μέντωρ τῷ ἀπεκρίθη μετὰ πραότητος· δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπῃς εἰς τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ νὰ πράττῃς τὸ ἀγαθὸν πρὸς αὐτοὺς ἀδιακόπως, κινούμενος ὄχι τόσον ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην, ὅσον ἀπὸ τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς, οἵτινες τὸ προστάζουσιν. Τὸ ἀγαθὸν δὲν χάνεται ποτέ· ἂν οἱ ἄνθρωποι τὸ λησμονήσωσιν, οἱ Θεοὶ τὸ ἐνθυμοῦνται καὶ τὸ ἀνταμείβουσιν. Ἐκτὸς τούτου, ἂν ὁ ὄχλος ἦναι ἀχάριστος, εὑρίσκονται ὅμως πάντοτε καὶ ἄνθρωποι δίκαιοι, οἱ ὁποῖοι εὐγνωμονοῦσι πρὸς τὴν ἀρετήν σου· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὄχλος, καὶ τοι εὐμετάβλητος καὶ φαντασιώδης, ἀποδίδει ἀργὰ ἢ ὀλίγωρα τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀρετήν. Θέλεις ὅμως νὰ ἐμποδίσῃς τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων; μὴ καταγίνεσαι μόνον εἰς τὸ νὰ τοὺς καταστήσῃς ἰσχυ-

ρούς,

ρους, πλουσίους, φοβερούς διὰ τῶν ὅπλων, εὐτυχεῖς διὰ τῶν ἡδονῶν· ἡ δόξα, ἡ εὐτυχία, αἱ ἡδοναὶ αὗται τοὺς διαφθείρουσι, τοὺς καταστρέφουσι πονηροτέρους, καὶ ἐπομένως πλέον ἀχαρίστους· μὲ τοῦτο ἤθελες τοῖς προσφέρει δῶρον ὁλέθριον καὶ θανατηφόρον· ἐξ ἐναντίας κατάβαλε πάντα πόνον εἰς τὸ νὰ διορθώσῃς τὰ ἤθη των, νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃς τὴν δικαιοσύνην, τὴν εἰλικρίνειαν, τὸν φόβον τῶν Θεῶν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν πίστιν, τὴν μετριότητα, τὴν ἀφιλοκέρδειαν· ἀναδεικνύων αὐτοὺς ἀγαθοὺς, τοὺς ἐμποδίζεις τοῦ νὰ ἦναι ἀχάριστοι, καὶ τοῖς δίδεις τὸ ἀληθινὸν ἀγαθὸν, τὴν ἀρετήν· ὅταν αὐτὴ στερεωθῇ καλῶς εἰς τὰς διανοίας των, θέλει τοὺς κρατεῖ πάντοτε ἡνωμένους μὲ τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης πρὸς ἐκεῖνον, ὅς τις τοῖς τὴν ἐνέπνευσε· δίδων λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἀληθῆ ἀγαθὰ, θέλεις ὠφελήσει τὸν ἑαυτόν σου, καὶ δὲν θέλεις φοβεῖσθαι τὴν ἀχαριστίαν των. Εἶναι τάχα ἄξιον ἀπορίας, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι φαίνωνται ἀχάριστοι πρὸς ἐκείνους τοὺς Βασιλεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἔμαθον ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν ἀδικίαν, τὴν ἀχαλίνωτον δοξομανίαν, τὴν πρὸς τοὺς γείτονάς των ζηλοφθονίαν, τὴν σκληρότητα, τὴν ἔπαρσιν, καὶ τὴν ἀπιστίαν; ὁ Βασιλεὺς δὲν πρέπει νὰ περιμένῃ ἀπ' αὐτοὺς παρ' ὅ,τι τοὺς ἐδίδαξε νὰ πράττωσιν, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐὰν μὲ τὸ παράδειγμά του καὶ μὲ τὴν ἐξουσίαν του κατέγινετο νὰ τοὺς ἀναδείξῃ ἀγαθοὺς, ἤθελεν εὕρει τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν ἀγώνων του εἰς τὴν ἀρετήν των, ἢ τοὐλάχιστον ἤθελεν ἔχει παρηγορίαν εἰς πᾶσάν του πικρίαν τὴν ἐδικήν του ἀρετὴν καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν Θεῶν.

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ συνομιλία αὕτη, ὁ Τηλέμαχος ἔτρεξε μετὰ σπουδῆς πρὸς τοὺς Φαίακας, τῶν ὁ-

ὁποίων τὸ πλοῖον ἔστεκεν ἀραγμένον εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸν πρεσβύτερον μεταξὺ αὐτῶν, τὸν ἠρώτησε πόθεν ἤρχοντο, ποῦ ἐπήγαινον, καὶ ἂν εἶδον τὸν Ὀδυσσέα. Ὁ Γέρων ἀπεκρίθη· ἡμεῖς ἐρχόμεθα ἀπὸ τὴν Νῆσον Φαιακίαν, τὴν πατρίδα μας, καὶ πηγαίνομεν ἐμπορίου χάριν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἠπείρου. Ὁ Ὀδυσσεὺς, ὡς πρὸ ὀλίγου ἤκουσας, ἦλθεν εἰς τὴν Πατρίδα μας, ἀλλ' ἀνεχώρησε πάλιν ἐκεῖθεν. Ποῖος εἶναι, ἠρώτησεν εὐθὺς ὁ Τηλέμαχος, ὁ τόσον περίλυπος ἐκεῖνος Ἀνὴρ, ὅς τις ζητεῖ τοὺς πλέον ἐρήμους τόπους, περιμένων νὰ ἀναχωρήσῃ τὸ πλοῖόν σας; Ξένος εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, καὶ ἀγνώριστος εἰς ἡμᾶς· λέγουσιν, ὅτι καλεῖται Κλεομένης, καὶ κατάγεται ἐκ τῆς Φρυγίας· ἡ Μήτηρ του, πρὶν νὰ τὸν γεννήσῃ, ἔλαβε Χρησμὸν, ὅτι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον βαστᾷ εἰς τὴν κοιλίαν της, θέλει γένει Βασιλεὺς, ἐὰν δὲν μείνῃ εἰς τὴν Πατρίδα του, ἐὰν δὲ ἐξ ἐναντίας ἔμενεν εἰς αὐτὴν, ἡ ὀργὴ τῶν Θεῶν ἤθελε πέμψει λοιμὸν τρομερὸν κατὰ τῶν Φρυγῶν. Ἅμα ἐγεννήθη, οἱ συγγενεῖς του τὸν παρέδωκαν εἴς τινας Ναύτας, οἵ τινες τὸν ἔφερον εἰς τὴν Νῆσον Λέσβον, ὅπου ἀνετράφη κρυφίως μὲ ἔξοδα τῆς Πατρίδος του, ἥτις εἶχε μεγάλην φροντίδα τοῦ νὰ τὸν κρατῇ μακρὰν ἀφ' αὐτῆς. Ταχέως αὐξηνθεὶς, ἔγινεν εὔρωστος, ὡραῖος, καὶ ἐπιδέξιος εἰς ὅλας τὰς γυμνάσεις τοῦ σώματος· ἐδόθη πρὸς τούτοις μὲ πολὺν πόθον καὶ δεξιότητα εἰς τὰς ὡραίας τέχνας καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ δὲν ἐστάθη τρόπος νὰ τὸν ὑποφέρωσιν εἰς κἀνένα τόπον· ἡ περὶ αὐτοῦ πρόρρησις ἔγινε παροιμία, καὶ εἰς ὅποιον τόπον ἔφθασεν, ἀμέσως τὸν ἀνεγνώρισαν. Παντοῦ οἱ Βασιλεῖς ἐφοβοῦντο μὴ τοῖς ἁρπάσῃ τὰ

διαδήματά των· δι' αὐτὰ τὰ αἴτια περιπλανώμενος ἐκ νεότητός του, δὲν δύναται νὰ εὕρῃ κἀνὲν μέρος τοῦ Κόσμου, διὰ νὰ κατοικήσῃ ἐλευθέρως. Πολλάκις μετέβη εἰς Ἔθνη πολὺ τῆς Πατρίδος του διεστῶτα, ἀλλὰ μόλις ἐμβαίνει εἰς μίαν πόλιν, γίνονται φανερὰ καὶ τὸ γένος του, καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ προρρηθεὶς χρησμός· δὲν δύναται νὰ κρυφθῇ, καὶ νὰ ἐκλέξῃ ὁποιανδήποτε ἰδιωτικὴν ζωήν· τὰ εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὴν παιδείαν, καὶ εἰς τὰς σημαντικωτέρας ὑποθέσεις προτερήματά του τὸν προδίδουσι πάντοτε καὶ μὴ θέλοντα· παρρησιάζεται πάντοτε εἰς κάθε τόπον ἀπροσδόκητός τις περίστασις, ἥτις σύρουσα αὐτὸν, τὸν δημοσιεύει εἰς τὸ κοινόν· τὰ προτερήματά του προξενοῦσι τὴν δυστυχίαν του, τὸν κατασταίνουσιν ἐπίφοβον, καὶ τὸν ἀποβάλλουσιν ἀπὸ κάθε τόπον, ὅπου ἀποφασίζει νὰ κατοικήσῃ. Ἡ Εἱμαρμένη ἐθέσπισεν τὸ νὰ τιμᾶται, νὰ θαυμάζηται, νὰ ἀγαπᾶται παρὰ πάντων, πλὴν νὰ ἀποβάλληται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐγνωσμένους τόπους· μ' ὅλον ὅτι εἰς ἡλικίαν προχωρημένην, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἀκόμη οὔτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε εἰς τὴν Ἀσίαν κἀνένα τόπον, ὅπου νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ ζήσῃ εἰς κἄποιαν ἀνάπαυσιν· φαίνεται ἀφιλόδοξος, δὲν ζητεῖ κἀμμίαν τύχην, καὶ ἤθελεν εἶσθαι πολλὰ εὐτυχὴς, ἐὰν ὁ Χρησμὸς δὲν ἤθελε τῷ ὑποσχεθῇ ποτε τὸν Βασιλικὸν Θρόνον· δὲν ἔχει τὴν παραμικρὰν ἐλπίδα νὰ μεταϊδῇ ποτε τὴν πατρίδα του, ἐπειδὴ ἠξεύρει, ὅτι θέλει φέρει πένθος καὶ δάκρυα εἰς ὅλους τοὺς συμπολίτας του. Ἡ ἰδία αὐτὴ Βασιλεία, διὰ τὴν ὁποίαν πάσχει τόσα δεινὰ, δὲν φαίνεται πρὸς αὐτὸν ἐπιθυμητὴ, τρέχει μ' ὅλον τοῦτο, καὶ ἀκουσίως, ὄπισθέν της, συρόμενος ἀπὸ ὀλεθρίαν τινὰ ἐπιρροὴν τῆς τύχης, καὶ περιφέρεται ἀπὸ Βασίλειον εἰς Βασίλειον· ἀλλ' αὐτὴ φεύγει μακρὰν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ τὸν περιπαίζει ἕως εἰς τὰ γηρατεῖά του, δῶρον τῶν Θεῶν ὀλέθριον, τὸ ὁποῖον ταράττει τὴν ἀνθρακὴν τῆς νεότητός του ἡλικίαν, καὶ τῷ προξενεῖ μυρίους πόνους εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ἀσθενὴς ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς μελετᾷ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Θράκην εἰς ἀναζήτησιν Ἔθνους τινὸς ἀγρίου καὶ ἀπαιδεύτου, διὰ νὰ τὸ ἑνώσῃ, νὰ τὸ ἐκπαιδεύσῃ, καὶ νὰ διοικήσῃ εἰς αὐτὸ διὰ μερικὸν καιρόν· ἀφ' οὗ δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκπληρωθῇ ὁ Χρησμὸς, δὲν θέλει εἶσθαι πλέον ἐπίφοβος εἰς τοὺς ἄλλους Βασιλεῖς· μελετᾷ τότε νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς ἓν χωρίον τῆς Καρίας, ὅπου θέλει δοθῇ εἰς τὴν Γεωργίαν, τὴν ὁποίαν ὑπερβαλόντως ἀγαπᾷ. Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶναι φρόνιμος καὶ σώφρων, ἔχει τὸν φόβον τῶν Θεῶν, γνωρίζει κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἠξεύρει νὰ ζήσῃ μετ' αὐτῶν εἰς εἰρήνην, μ' ὅλον ὅτι δὲν ἔχει πρὸς αὐτοὺς κλίσιν καὶ ὑπόληψιν. Ἰδοὺ ὅσα διηγοῦνται περὶ τοῦ ξένου τούτου, περὶ τοῦ ὁποίου μ' ἐζήτησας πληροφορίαν.

Ἐν ᾧ ὁ Γέρων ὡμίλει ταῦτα, ὁ Τηλέμαχος ἔστρεφε συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν θάλασσαν, ἥτις ἄρχιζε νὰ ταράττηται. Ὁ ἄνεμος διήγειρε τὰ κύματα, τὰ ὁποῖα συντριβόμενα κατὰ τῶν σκοπέλων, τοὺς ἐρράντιζον μὲ τοὺς λευκοὺς ἀφρούς των. Τότε ὁ Γέρων εἶπεν εἰς τὸν Τηλέμαχον· εἶναι καιρὸς νὰ ἀναχωρήσω, ἐπειδὴ οἱ σύντροφοί μου δὲν δύνανται νὰ μὲ προσμένωσι. Εἰπὼν ταῦτα, τρέχει εἰς τὸ παραθαλάσσιον, ἐμβαίνει εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν συντρόφων του, καὶ ὁ ἀὴρ ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰς συγκεχυμένας βοὰς τῶν Ναυτῶν, οἵτινες ἦσαν ἀνυπόμονοι νὰ ἀναχωρήσωσιν. Ὁ δὲ ἀγνώριστος ἐκεῖνος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνηντήθη ὁ Τη-

Τηλέμαχος κατὰ πρῶτον, ἐπλανᾶτο φερόμενος ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὴν Νῆσον, ἀναβαίνων εἰς τὰς κορυφὰς ὅλων τῶν σκοπέλων, καὶ θεωρῶν ἐκεῖθεν τὸ ἀπέραντον διάστημα τῆς Θαλάσσης μὲ βαθυτάτην μελαγχολίαν. Ὁ Τηλέμαχος δὲν τὸν ἔχασεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ δὲν ἔπαυε νὰ παρατηρῇ τὰ βήματά του. Ἡ καρδία του εὐσπλαγχνίζετο τοιοῦτον ἀγαθὸν ἄνδρα, ὅς τις, προωρισμένος ὑπὸ τῶν Θεῶν εἰς τὰ μεγαλήτερα πράγματα, περιεπλανᾶτο εἰς ἄκραν δυστυχίαν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ ἦτο παίγνιον τῆς σκληρᾶς τύχης μακρὰν τῆς πατρίδος του. Τοὐλάχιστον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Τηλέμαχος, ἐγὼ θέλω μεταϊδεῖ ἴσως τὴν Ἰθάκην· ἀλλ' ὁ Κλεομένης οὗτος δὲν δύναται νὰ μεταϊδῇ ποτε τὴν Φρυγίαν. Ἡ θλῖψις τοῦ Τηλεμάχου ἐσμικρύνετο μὲ τὸ παράδειγμα ἑνὸς ἄλλου, ὅστις ἦτον δυστυχέστερος ἀπὸ αὐτόν.

Τελευταῖον ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ἀφ' οὗ εἶδε τὸ πλοῖόν του ἕτοιμον, κατέβη ἀπὸ τοὺς ἀποτόμους ἐκείνους βράχους μὲ τόσην ταχύτητα καὶ ἐλαφρότητα, μὲ σὴν ὁ Ἀπόλλων εἰς τὰ δάση τῆς Λυκίας, ἔχων τοὺς ἀνθοὺς πλοκάμους του πεπλεγμένους, διαβαίνει πὶ τῶν κρημνῶν, τρέχων νὰ καταβάλῃ μὲ τὰ βέλη του τὰς Ἐλάφους καὶ τοὺς ἀγριοχοίρους· ὁ ἀγνώριστος εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον, σχίζον τὰ ὕδατα, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Γῆν. Τότε ἀπόκρυφός τις προσβολὴ θλίψεως κυριεύει τὴν καρδίαν τοῦ Τηλεμάχου· λυπεῖται, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν· τὰ δάκρυα τρέχουσιν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ εἰς αὐτὰ μόνα εὑρίσκει ἡδονὴν καὶ παρηγορίαν. Συγχρόνως παρατηρεῖ ἐπὶ τοῦ παραλίου ὅλους τοὺς Σαλεντίνους Ναύτας ἐξοπλωμένους ἐπάνω εἰς τὸν χόρτον, καὶ βαθύτατα κοιμωμένους· ὁ γλυκὺς ὕπνος διεδόθη εἰς

εἰς τὰ καταπεπονημένα καὶ ἀπαυδήσαντα μέλη των, καὶ ἡ Νὺξ, διὰ ἐνεργείας τῆς Ἀθηνᾶς, ἐφύπλωσεν ἐπ' αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀκμὴν αὐτὴν τῆς ἡμέρας τὴν ὑπνωτικήν της δύναμιν. Ὁ Τηλέμαχος μένει ἔκθαμβος βλέπων τὸν γενικὸν λήθαργον τῶν Σαλεντίνων, εἰς καιρὸν ὅπου οἱ Φαίακες ἔλαβον τόσην προσοχὴν καὶ φροντίδα εἰς τὸ νὰ ὠφεληθῶσι ἀπὸ τὸν βοηθητικὸν ἄνεμον· δὲν ἔχει τόσην φροντίδα εἰς τὸ νὰ ἐξυπνίσῃ τοὺς Σαλεντίνους, ὅσον εἶναι προσηλωμένος εἰς τὸ νὰ παρατηρῇ τὸ Φαιάκειον πλοῖον, ἕτοιμον νὰ γένῃ ἄφαντον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἔκπληξίς τις καὶ ταραχὴ ἀνεξήγητος κρατεῖ προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς ἐκεῖνο τὸ πλοῖον, τοῦ ὁποίου μόλις φαίνονται ἐπὶ τῶν ὑδάτων τὰ λευκὰ πανία· δὲν ἀκούει πλέον οὔτε τὸν Μέντορα, ὅς τις τῷ ὁμιλεῖ, ἀλλ' εἶναι ὅλος ἐκτὸς ἑαυτοῦ, κυριευόμενος ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον τῶν Μαινάδων (1), ὅταν αὗται τρέχωσι μὲ τὸν Θύρσον εἰς τὴν χεῖρα καὶ γεμίζωσιν μὲ τὰς βακχικὰς κραυγάς των τὰς ὄχθας τοῦ Ποταμοῦ Ἔβρου, καὶ τὰ ὄρη τῆς Ῥοδόπης.

Τελευταῖον συνελθὼν ὀλίγον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἄρχισεν ἐκ νέου νὰ κλαίῃ, καὶ τότε ὁ Μέντωρ τῷ εἶπεν. Δὲν θαυμάζω, ὦ ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, θεωρῶν σε κλαίοντα· ἡ αἰτία τῆς θλίψεώς σου, ἥτις εἰς ἐσὲ εἶναι κρυφία καὶ ἄδηλος, εἶναι φανερὰ καὶ κατάδηλος εἰς τὸν Μέντορα· ἡ φύσις, ὦ Τηλέμαχε, ἐνεργεῖ ἐπὶ σοὶ, αὐτὴ σοὶ προξενεῖ ταῦτα τὰ δάκρυα. Ὁ ἀγνώριστος, διὰ τὸν ὁποῖον τόσον ἐταράχθη ἡ καρδία σου,

---

(1) Ὅρα Σελ. 256, ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Πρώτου Τόμου.

σου, εἶναι ὁ μέγας Ὀδυσσεὺς· ὅσα σοὶ ἐδιηγήθη περὶ αὐτοῦ ὁ Γέρων Φαλαξ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Κλεομένους, εἶναι ὅλα πλάσματα, ἐπινοηθέντα διὰ νὰ μείνῃ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Πατρός σου εἰς τὸ Βασίλειόν του. Αὐτὸς πηγαίνει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἰθάκην, εἶναι ἤδη πλησίον τοῦ Λιμένος, καὶ βλέπει πάλιν, τέλος πάντων, ἐκείνους τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τόσον καιρὸν ἐπεθύμει. Σὺ τὸν εἶδες, ὡς ποτὲ σοὶ ἐπροφητεύθη, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν γνωρίσῃς, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου θέλεις τὸν ἰδεῖ, θέλεις τὸν γνωρίσει, καὶ θέλεις ἀναγνωρισθῆ παρ' αὐτοῦ· καθότι οἱ Θεοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ συγχωρήσωσιν τὴν ἀναγνώρισίν σας ἔξω ἀπὸ τὴν Ἰθάκην. Ἡ καρδία του δὲν ἐταράχθη ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου, ἀλλ' ἡ φρόνησις δὲν τὸν ἄφησε νὰ φανερωθῇ εἰς ἕνα τόπον, ὅπου οἱ ἄδικοι ἐρασταὶ τῆς Πηνελόπης ἠδύναντο νὰ τὸν ἐμβάλωσιν εἰς μυρίους κινδύνους. Ὁ Πατήρ σου εἶναι ὁ φρονιμώτερος ὅλων τῶν ἀνθρώπων· ἡ καρδία του ὁμοιάζει μὲ βαθὺ φρέαρ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃ κάνεὶς ἀπόκρυφον. Αὐτὸς ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν λέγει ποτέ τι ἐναντίον εἰς αὐτήν· δὲν τὴν λέγει ὅμως, εἰμὴ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, καὶ ἡ φρόνησις, ὡς σφραγὶς, ρυλάττει πάντοτε τὸ στόμα του κεκλεισμένον εἰς κάθε μάταιον λόγον. Ποσάκις ἀνεσκίρτησεν ἡ καρδία του, ἐν ᾧ ὡμίλει μετὰ σοῦ· πόσην βίαν ἔφερεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ μὴ φανερωθῇ· ὁποίους παλμοὺς καρδίας ἐδοκίμασεν, ὅταν σὲ εἶδεν! Ἰδοὺ ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἦτον τόσον μελαγχολικὸς καὶ περίλυπος.

Ἐν ᾧ ὁ Μέντωρ οὕτως ὡμίλει, ὁ Τηλέμαχος καταυνχθεὶς τὴν καρδίαν καὶ τεταραγμένος, δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰ ποταμηδὸν ῥέοντα δάκρυά του· οἱ λυγμοὶ τὸν ἐμπόδισαν διὰ πολλὴν ὥραν νὰ ἀπο-

ἀποριθῇ, τελευταῖον ὅμως ἐφώναξεν. Ἐγὼ καλῶς ἠσθανόμην, ὦ ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, εἰς τοῦτον τὸν ἀγνώριστον δύναμίν τινα, ἥτις μὲ εἵλκυε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐτάραττε τὰ σπλάγχνα μου. Ἀφ' οὗ ὅμως τὸν ἐγνώριζες, διατὶ δὲν μοὶ ἐφανέρωσες, πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ Ὀδυσσεύς; Διατὶ τὸν ἄφησες νὰ ἀναχωρήσῃ, χωρὶς νὰ τῷ ὁμιλήσῃς, καὶ χωρὶς νὰ δείξῃς, ὅτι τὸν γνωρίζεις; τί μυστήριον εἶναι τοῦτο; Θέλουσι λοιπὸν οἱ ἀδυσώπητοι Θεοὶ νὰ μὲ βασανίζωσιν ὡς τὸν διψῶντα Τάνταλον, τὸν ὁποῖον περιπαίζει ἓν ἀπατηλὸν ὕδωρ, διαφεῦγον πάντοτε ἀπὸ τὰ φλογιζόμενα χείλη του; Ὀδυσσεῦ! Ὀδυσσεῦ! σ' ἐστερήθην λοιπὸν διὰ πάντα; Ἴσως δὲν τὸν μεταϊδῶ πλεόν! Ἴσως οἱ ἐρασταὶ τῆς Πηνελόπης τὸν ῥίψωσιν εἰς τὰς παγίδας, τὰς ὁποίας εἶχον ἡτοιμασμένας κατ' ἐμοῦ! Ἐὰν ἠπολούθουν, ἤθελον συναποθάνει μετ' αὐτοῦ. Ὀδυσσεῦ! Ὀδυσσεῦ! ἐὰν ἡ ζάλη τῆς Θαλάσσης δὲν συντρίψῃ πάλιν τὸ πλοῖόν σου εἰς κάνένα σκόπελον, (ἐπειδὴ φοβοῦμαι τὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἐχθρὰν Εἱμαρμένην), τρέμω μήπως φθάσῃς εἰς τὴν Ἰθάκην μὲ τὴν ἰδίαν ἐπώλεθρον τύχην, μὲ τὴν ὁποία ἔφθασεν καὶ ὁ Ἀγαμέμνων εἰς τὰς Μυκήνας. Ἀλλὰ διατὶ, ὦ ἀγαπητέ μοι Μέντωρ, ἐφθόνησας τὴν εὐτυχίαν μου; Ἐγὼ τώρα ἤθελον τὸν ἐναγκαλισθῆ, ἤθελον εἶσθαι μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Λιμένα τῆς Ἰθάκης, καὶ ἠθέλαμεν συμπολεμήσει διὰ νὰ νικήσωμεν ὅλους τοὺς ἐχθρούς μας.

Ὁ Μέντωρ, ὑπομειδιῶν, τῷ ἀπεκρίθη· Ἴδε, ὦ ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, ὁποῖοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Σὺ εἶσαι ἀπαρηγόρητος, ἐπειδὴ εἶδες τὸν Πατέρα σου, καὶ δὲν τὸν ἐγνώρισες· ἀλλὰ τί δὲν ἤθελες θυσιάσει χθὲς, μόνον διὰ νὰ πληροφορηθῇς, ὅτι

δὲν

δὲν ἀπέθανε; σήμερον δέ, ἐν ᾧ τὸν εἶδες μὲ τοὺς ἰδίους σου ὀφθαλμούς, ἀντὶ ἡ βεβαιότης αὕτη νὰ γεμίσῃ τὴν καρδίαν σου ἀπὸ χαρὰν, σὲ ῥίπτει εἰς θλῖψιν καὶ ἀθυμίαν. Τοιουτοτρόπως ἡ ἀσθενὴς καρδία τῶν θνητῶν, ἅμα ἀπολαύσῃ ὅσα μὲ περισσοτέραν ζέσιν ἐπεθύμησε, τὰ παραβλέπει καὶ τὰ λησμονεῖ, ἐφευρίσκουσα μυρίους τρόπους διὰ νὰ κατατήκηται περὶ τῶν ὅσων εἰσέτι δὲν ἀπήλαυσε. Οἱ Θεοὶ, ὦ Τηλέμαχε, σὲ κρατοῦσιν εἰς τοιαύτην ἀβεβαιότητα διὰ νὰ γυμνάσωσι τὴν ὑπομονήν σου· ὁ καιρὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν ἰδέαν σου, ἐδαπανήθη ματαίως, ἤξευρε, ὅτι εἶναι ὁ ὠφελιμώτερος καιρὸς τῆς ζωῆς σου, διότι σὲ διδάσκει τὴν ἀρετὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαιοτέρα πασῶν τῶν ἄλλων εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ βασιλεύσωσι. Πρέπει νὰ ἦσαι ὑπομονητικὸς, διὰ νὰ γένῃς κύριος σεαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων. Ἡ ἀνυπομονησία, ἥτις φαίνεται, ὅτι εἶναι δύναμις καὶ εὐρωστία τῆς ψυχῆς, εἶναι ἐξ ἐναντίας ἀσθένεια, καὶ ἀνικανότης εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ τὰς δυστυχίας. Ὅς τις δὲν ἠξεύρῃ νὰ ὑπομένῃ, εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν μὴ δυνάμενον νὰ σιωπήσῃ τὰ ἀπόῤῥητα· ἀμφότεροι δὲν ἔχουσι δύναμιν νὰ κρατηθῶσι· πάσχουσι τὰ αὐτὰ μὲ τὸν ἐπὶ ἁμάξης τρέχοντα, ὅς τις δὲν ἔχει χεῖρα ἱκανῶς ῥωμαλαίαν εἰς τὸ νὰ ἀναχαιτίσῃ, χρείας τυχούσης, τὴν ὁρμὴν τῶν Ἵππων του, οἵτινες μὴν ὑποτασσόμενοι πλέον εἰς τὸν χαλινὸν, ταραχρημνίζονται, καὶ ὁ ἀσθενὴς κύριός των συντρίβεται εἰς τὴν πτῶσίν του. Ἀπαραλλάκτως καὶ ὁ ἀνυπόμονος ἄνθρωπος σύρεται ἀπὸ τὰς ἀκαθέκτους καὶ θηριώδεις ἐπιθυμίας του εἰς δυστυχημάτων ἄβυσσον. Ὅσον μεγαλητέρα εἶναι ἡ ἐξουσία του, τόσον ἡ ἀνυπομονησία του τῷ εἶναι ἐπώλεθρος· δὲν περιμένει τίποτε, οὔτε θέλει νὰ λάβῃ καιρὸν τοῦ νὰ μετρήσῃ τὰ πράγματα· βιάζει τὰ πάντα, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἑαυτόν του, κατασπᾷ τοὺς κλόνους, διὰ νὰ τρυγήσῃ, τὸν καρπὸν ἔτι ἄωρον, συντρίβει τὰς θύρας, χωρὶς νὰ ἀναμείνῃ νὰ τῷ τὰς ἀνοίξωσιν, θέλει νὰ θερίσῃ, ὅταν ὁ φρόνιμος Γεωργὸς σπείρῃ· ὅσα πράττει μὲ βίαν καὶ ἀπροσέκτως, εἶναι κακῶς πεπραγμένα, καὶ δὲν διαρκοῦσι περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀστάτους ἐπιθυμίας του. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἀνόητοι σκοποὶ ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος νομίζει, ὅτι ὅλα τὰ πράγματα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ δίδεται εἰς τὰς ὁρμητικάς του ὀρέξεις, καταχρώμενος τῆς ἐξουσίας του. Οἱ Θεοὶ, ὦ ἀγαπητέ μοι Τηλέμαχε, ἀκονίζουσι τόσον τὴν ὑπομονήν σου, καὶ φαίνονται ὡς νὰ σὲ περιπαίζωσι, κρατοῦντές σε πάντοτε εἰς ἀβεβαιότητα, ὄχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ σὲ διδάξωσι νὰ ἦσαι ὑπομονητικός. Τὰ ὁποῖα ἐλπίζεις ἀγαθὰ παῤῥησιάζονται ἔμπροσθέν σου, καὶ ἐν τῷ ἅμα φεύγουσιν, ὡς πτερόεν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ἀφύπνωσιν γίνεται ἄφαντον, διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι τὰ αὐτὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος νομίζει ἀσφαλῆ εἰς τὰς χεῖράς του, ἐν ἀπαρεῖ ἀφανίζονται. Αἱ σοφώτεραι νουθεσίαι τοῦ Ὀδυσσέως δὲν θέλουν σοὶ δώσει τόσην ὠφέλειαν, ὅσην σοὶ ἔδοσεν ἡ μακροχρόνιος ἀπουσία του, καὶ αἱ δυστυχίαι, τὰς ὁποίας ὑποφέρεις εἰς τὴν ἀναζήτησίν του.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μέντωρ ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Τηλεμάχου διὰ τὴν τελευταίαν φορὰν εἰς βάσανον ἔτι δριμυτέραν. Εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως ἔτρεχε μετὰ σπουδῆς διὰ νὰ βιάσῃ τοὺς Ναύτας εἰς τὸ νὰ ταχύνωσι τὴν ἀναχώρησιν, ὁ Μέντωρ ἐξαίφνης τὸν ἐμπόδισε, καὶ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ προσφέρῃ ἐπάνω εἰς τὸ παραθαλάσσιον μεγάλην θυσίαν πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν. Ὁ Τη-

Τηλέμαχος πράττει μὲ εὐπείθειαν ὅ,τι τὸν προστάζει ὁ Μέντωρ. Ἐγείρονται δύο βωμοὶ ἀπὸ τρυφερὸν χόρτον, τὸ θυμίαμα καπνίζει, τὸ αἷμα τῶν θυμάτων ῥέει· ὁ Τηλέμαχος ἀναπέμπει γλυκεῖς στεναγμοὺς πρὸς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τῆς Θεᾶς. Μόλις ἐτελείωσεν ἡ θυσία, ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως ἀπολουθεῖ τὸν Μέντορα εἰς τὰς κατασκίους διόδους ἑνὸς μικροῦ δάσους, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐκεῖ πλησίον. Ἐξαίφνης παρατηρεῖ, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ φίλου του λαμβάνει νέαν μορφήν· αἱ ῥυτίδες, τοῦ μετώπου του ἐξαλείφονται, καθὼς διασκεδάζονται τὰ σκότη, ὅταν ἡ ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς ἀνοίγῃ τὰς πύλας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ φλογίζῃ τὸν ὁρίζοντα· οἱ ποῖλοι καὶ αὐστηροὶ ὀφθαλμοί του μεταβάλλονται εἰς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς χρώματος ιωνοῦ, καὶ πλήρεις θείου φωτός· τὸ πολιὸν καὶ ἠμελημένον γένειόν του γίνεται ἄφαντον· χαρακτῆρες εὐγενεῖς καὶ γενναῖοι, μεμιγμένοι μὲ γλυκύτητα καὶ χάριν, παριστάνονται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἐκπεπληγμένου Τηλεμάχου· ἀναγνωρίζει πρόσωπον γυναικὸς ὁμαλώτερον καὶ λαμπρότερον ἑνὸς ἄνθους τρυφεροῦ καὶ προσφάτως ἀνοίξαντος τοὺς λαμπροὺς κόλπους του πρὸς τὸν ἥλιον· ἐπιλάμπει εἰς αὐτὸ ἡ λευκότης τῶν κρίνων μεμιγμένη μὲ ἀρτιφυῆ ῥόδα. Ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου θάλλει ἀμάραντος νεότης μὲ μεγαλοπρέπειαν ἁπλῆν καὶ ἀπέριττον· ὀσμὴ Ἀμβροσίας διαχέεται ἀπὸ τὴν κυματίζουσαν κόμην της· τὰ φορέματά της λάμπουσιν ὡς τὰ ζωηρὰ χρώματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Ἥλιος, ἀνατέλλων, ζωγραφίζει τὰς νυκτοβαφεῖς τοῦ Οὐρανοῦ καμάρας, καὶ χρυσώνει τὰ νέφη. Ἡ Θεὰ αὕτη δὲν ἐγγίζει μὲ τοὺς πόδας τὴν Γῆν, ἀλλὰ φέρεται ἐλαφρὰ εἰς τὸν ἀέρα, καθὼς τὸ πτηνὸν τὸν σχίζει, μὲ

μὲ τὰς πτέρυγάς του· κρατεῖ μὲ τὴν ἰσχυρὰν της χεῖρα λόγχην στίλβουσαν, ἱκανὴν νὰ τρομάξῃ τὰς πλέον πολεμικὰς πόλεις, καὶ τὰ μαχιμώτερα Ἔθνη· ὁ ἴδιος Ἄρης, ἂν τὴν ἔβλεπε, ἤθελε ταραχθῆ. Ἡ φωνή της εἶναι γλυκεῖα καὶ σεμνὴ, δυνατὴ ὅμως καὶ διαπεραστική· ὅλοι οἱ λόγοι της εἶναι φλογερὰ, βέλη, τὰ ὁποῖα πληγώνουσι τὴν καρδίαν τοῦ Τηλεμάχου, καὶ τῷ προξενοῦσι θαυμάσιόν τινα καὶ γλυκεῖαν θλῖψιν· ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας της φαίνεται τὸ ἄχαρι πτηνὸν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους λάμπει ἡ φοβερὰ Αἰγίς. Ἀπὸ τὰ σημεῖα ταῦτα ὁ Τηλέμαχος ἀναγνωρίζει τὴν Ἀθηνᾶν.

Ὦ Μεγίστη Θεὰ, λέγει, σὺ λοιπὸν ἡ ἰδία κατεδέχθης νὰ γένῃς ὁδηγήτρια εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως, διὰ τὴν ὁποίαν φέρεις πρὸς τὸν Πατέρα του ἀγάπην; Ἤθελε νὰ εἰπῇ περισσότερα, τῷ ἔλλειψεν ὅμως ἡ φωνὴ, καὶ ματαίως ἠγωνίζοντο τὰ χείλη του νὰ ἐκφράσωσι τὰς ἰδέας, αἱ ὁποῖαι μὲ ὁρμὴν ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδίας του. Ἡ παρουσία τῆς Θεᾶς τὸν κατεβάρυνε καὶ ὡμοίαζε μὲ ἄνθρωπον, ὅς τις, στενοχωρούμενος εἰς τὸ ὄνειρόν του, χάνει καὶ αὐτὴν τὴν ἀναπνοὴν, καὶ κινῶν μὲ μεγάλην δυσκολίαν τὰ χείλη, δὲν δύναται νὰ προφέρῃ οὐδὲ λόγον.

Τελευταῖον ἡ Ἀθηνᾶ ἐπρόφερε τοὺς ἀκολούθους λόγους. Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, ἄκουσον τοὺς τελευταίους μου τούτους λόγους. Δὲν ἐδίδαξα κἀνένα θνητὸν μὲ τόσην ἐπιμέλειαν, μὲ ὅσην ἐσέ· σὲ ὡδήγησα διὰ χειρὸς διὰ μέσου ναυαγίων, τόπων ἀγνώριστων, πολέμων φθοροφόρων, καὶ ὅλων τῶν ἄλλων δεινῶν, ὅσα ὑποβάλλουσιν εἰς βάσανον τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Σοὶ ἔδειξα μὲ ψηλαφητὰς πείρας τόσον τοὺς ἀληθεῖς, ὅσον καὶ τοὺς σφαλε-

ρους κανόνας, δι' ὧν δύναταί τις νὰ βασιλεύσῃ· τὰ σφάλματά σου δὲν σοὶ ἔδοσαν ὠφέλειαν ὀλιγωτέραν ἀπὸ τὰς δυστυχίας σου· διότι ποῖος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅς τις δύναται νὰ διοικήσῃ ἐμφρόνως, ἐὰν ποτε δὲν ἐδυστύχησε, καὶ ἐὰν δὲν ὠφελήθη ἀπὸ τὰς δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας τὰ σφάλματά του τὸν ἔρριψαν; Σὺ ἐγέμισας, ὡς ὁ Πατήρ σου, ἀπὸ τὰς δυστυχίας σου τὴν Γῆν καὶ τὴν Θάλασσαν. Ὕπαγε λοιπὸν, ὅτι τώρα εἶσαι ἄξιος νὰ ἀκολουθήσῃς τὰ ἴχνη του· δὲν σοὶ μένει πλέον, εἰμὴ ἓν μικρὸν καὶ εὔκολον πέραμα ἕως εἰς τὴν Ἰθάκην, ὅπου αὐτὸς εἰς ταύτην τὴν στιγμὴν φθάνει· πολέμησον πρὸς βοήθειάν του, καὶ ὑπάκουε εἰς αὐτὸν, ὡς ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπηκόων του, δίδων εἰς τοὺς ἄλλους παράδειγμα εὐπειθείας· αὐτὸς θέλει σοὶ δώσει εἰς σύζυγον τὴν Ἀντιόπην, καὶ θέλεις εὐτυχήσει μετ' αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐζήτησας μᾶλλον τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησιν, ἢ τὴν ὡραιότητα. Ὅταν βασιλεύσῃς, βάλε ὅλην τὴν δόξαν σου καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ ἀνανεώνῃς τὸν Χρυσοῦν Αἰῶνα· δίδε ἀκρόασιν εἰς ὅλους, πίστιν δὲ πρὸς ὀλίγους μόνον· φυλάξου μὴ δώσῃς πολλὴν πίστιν εἰς τὸν ἑαυτόν σου· φοβοῦ μὴν ἀπατηθῇς, μὴ δειλιάσῃς ὅμως ποτὲ νὰ ἀποδείξῃς πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι ἠπατήθης· ἀγάπα τοὺς Λαούς σου, καὶ ἐπιμελοῦ νὰ ἀνταγαπᾶσαι παρ' αὐτῶν. Ὁ φόβος εἶναι ἀναγκαῖος, ὅταν λείπῃ ἡ ἀγάπη, πρέπει ὅμως πάντοτε νὰ τὸν μεταχειρίζηταί τις μὲ δυσαρέσκειαν, ὡς τὰ βίαια καὶ κινδυνώδη Ἰατρικά. Θεώρει πάντοτε μακρόθεν ὅλα τὰ ἀποτελέσματα ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα θέλεις νὰ ἐπιχειρισθῇς· πρόβλεπε τὰ φοβερώτερα ἄτοπα, καὶ ἤξευρε, ὅτι ἡ ἀληθὴς μεγαλοψυχία συνίσταται, εἰς τὸ νὰ βλέπῃς ὅλους τοὺς κινδύνους, καὶ νὰ τοὺς καταφρο-

φρονῇς, ὅταν γένωνται ἀναγκαῖοι. Ὅς τις δὲν θέλῃ νὰ τοὺς ἰδῇ, δὲν ἔχει ἱκανὴν ἀνδρείαν, διὰ νὰ ὑποφέρῃ ἀταράχως τὴν παρουσίαν των.

Τῳόντι σοφὸς καὶ μεγαλόψυχος εἶναι ἐκεῖνος, ὅς τις βλέπει ὅλους τοὺς κινδύνους, ἀποφεύγει ὅσους δύναται νὰ ἀποφύγῃ, καὶ παλαίει μὲ τοὺς λοιπούς, χωρὶς νὰ ταράττηται. Φεῦγε τὴν ἀνανδρίαν, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν ἀσωτίαν, νόμιζε δόξαν σου τὴν ἁπλότητα· αἱ ἀρεταί σου καὶ αἱ ἀγαθαὶ πράξεις σου ἂς ἦναι οἱ μόνοι στολισμοὶ τοῦ ὑποκειμένου σου καὶ τοῦ παλατίου σου· αὗται ἂς ἦναι οἱ φύλακές σου, καὶ ἂς μάθῃ παρὰ σοῦ ὅλος ὁ Κόσμος, εἰς τί συνίσταται ἡ ἀληθὴς εὐτυχία· μὴ λησμονήσῃς ποτὲ, ὅτι οἱ Βασιλεῖς δὲν βασιλεύουσι διὰ νὰ ἀπολαύσωσι δόξαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ὠφελήσωσι τὸν Λαόν των· αἱ εὐποιΐαι των ἐξαπλοῦνται μέχρι τῶν ἐσχάτων αἰώνων, αἱ ἀπατηλαὶ των δὲ πάλιν πολυπλασιάζονται ἀπὸ γενεὰν εἰς γενεὰν μέχρις ἐσχάτης διαδοχῆς. Μία διοίκησις καλὴ προξενεῖ ἐνίοτε τὴν δυστυχίαν πολλῶν αἰώνων. Φυλάττου πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν παράλογον φαντασίαν σου, ἐχθρόν, ὁ ὁποῖος θέλει σ' ἀκολουθεῖ παντοῦ μέχρι θανάτου, θέλει εἰσχωρήσει εἰς τὰς βουλάς σου, καὶ θέλει σὲ βλάψει, ἂν δώσῃς πρὸς αὐτὴν ἀκρόασιν· διὰ τὴν παράλογον φαντασίαν ὁ ἄνθρωπος πολλάκις ἀποβάλλει τὰς ὠφελιμωτέρας εὐκαιρίας· αὐτὴ δίδει ἀλίσθους καὶ ἀντιπαθείας νηπιώδεις, καὶ βλάπτει τὰ συμφερώτερα συμφέροντα· δι' αὐτὴν αἱ μεγαλήτεραι ὑποθέσεις θεωροῦνται καὶ ἀποφασίζονται πολλάκις χωρὶς προσοχὴν καὶ σκέψιν· αὐτὴ προφαίνει κάθε προτέρημα, ταπεινώνει τὴν ἀνθρωπότητα, κατάσταλνει τὸν ἄνθρωπον ἄστατον, ἀόριστον, ἀνυπόφορον· λάβε λοιπὸν προσοχὴν ἐναντίον ἑνὸς τοιούτου

του ἐχθροῦ. Φοβοῦ τοὺς Θεοὺς, ὦ Τηλέμαχε. αὐτὸς ὁ φόβος εἶναι ὁ μέγιστος θησαυρὸς τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ δι' αὐτοῦ θέλεις ἀποκτήσει τὴν φρόνησιν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν εἰρήνην, τὴν χαρὰν, τὰς καθαρὰς τέρψεις, τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, τὴν ποθητὴν εὐπορίαν, καὶ τὴν ἀπηλίδωτον δόξαν.

Σὲ ἀφίνω, ὦ Υἱὲ τοῦ Ὀδυσσέως, ἀλλ' ἡ Σοφία μου δὲν θέλει σὲ ἀφήσει ποτὲ, ἐὰν γνωρίσῃς πάντοτε, ὅτι οὐδὲν δύνασαι ἄνευ ταύτης. Εἶναι καιρὸς νὰ μάθῃς νὰ βαδίζῃς μόνος. Ἐγὼ ἠθέλησα νὰ χωρισθῶ ἀπὸ σοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὸ Σάλεντον ὄχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ σὲ συνειθίσω εἰς τὴν στέρησιν ταύτης τῆς γλυκύτητος, καθὼς ἀπογαλακτίζει ἡ Μήτηρ τὸ βρέφος, ὅταν θέλῃ νὰ τὸ θρέψῃ μὲ στερεωτέραν τροφήν.

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ Θεὰ τοὺς λόγους τούτους, καὶ ὑψωθεῖσα εἰς τὸν ἀέρα, περιετειλίχθη εἰς κυανόχρυσον νεφέλην, καὶ ἔγινεν ἄφαντος. Ὁ δὲ Τηλέμαχος, στενάζων, ἔκθαμβος, καὶ ἔξω ἑαυτοῦ; προσπεσὼν, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν Οὐρανόν· μετὰ δὲ τοῦτο ἐξυπνήσας τοὺς συντρόφους του, ἀνεχώρησε μετὰ σπουδῆς, ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Πατέρα του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πιστοῦ Εὐμαίου.

Τέλος τοῦ Δευτέρου καὶ τελευταίου Τόμου.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΣ. Α. ΠΟΛΙΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ Δ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΣ

Τῶν ἐν τοῖς Σχολίοις εἰς μαρτυρίαν ἀναφερομένων Συγγραφέων.

Ἀθανάσιος ὁ Μέγας.
Ἀθήναιος.
Αἰσχύλος.
Αἰλιανός.
Ἀλκαῖος.
Ἀλκμαίων.
Ammianus Marcellinus.
Ἀνάχαρσις Νέος.
Ἀπολλόδωρος.
Ἀπολλώνιος.
Apulejus.
Ἄρατος.
Ἀρριανός.
Αὐγουστῖνος.
Βασιλειῶν β'. καὶ γ'.
Bannier.
Bauprierius.
Βιργίλιος.
Bossuet.
Bochartus.
Γενέσ. κεφ. β'.
Gellius.
Gronovius.
Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.
Διόδωρος ὁ Σικελιώτης.
Διογένης Λαέρτιος.
Ἐρασμος.
Εὐριπίδης.
Εὐσέβιος Καισαρεύς.
Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης.
Eobanius.

Ἡρόδοτος.
Ἡσίοδος.
Holle Josephus.
Hyginus.
Θέογνις ὁ Μεγαρεύς.
Θεοδοτίων.
Θεόκριτος.
Θεόφραστος.
Θουκυδίδης.
Ἰεζεκιήλ.
Ἱερεμίας.
Ἱερώνυμος.
Ἰουστῖνος ὁ Ἱστορικός.
Juvenalius.
Ἰω. Στοβαῖος.
Isaac Bossius.
Ἰώσηπος Φλάβιος.
Ἰσοκράτης.
Julius Solinus Polistor.
Καλλίμαχος.
Κασσιόδωρος.
Κικέρων.
Κλαυδιανός.
Κρῆται.
Κούρτιος.
Λακτάντιος.
Lavaurius.
Λιβάνιος.
Λίβιος.
Λουκᾶς ὁ Ἀπόστολος.
Λουκιανός.

Lucre-

Lucretius.
Λυκόφρων.
Μακρόβιος.
Μελέτιος ὁ Γεωγράφος.
Mela Pomponius.
Ναούμ Προφήτης.
Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος.
Νικόλαος ὁ Μαλαξός.
Ξενοφῶν.
Ὅμηρος, καὶ Σχολιαστὴς αὐτοῦ.
Ὁράτιος (Horatius).
Orosius.
Ὀρφεύς.
Ὀβίδιος.
Ὀλυμπιόδωρος.
Παλαίφατος.
Παλλάδιος.
Παμφώ.
Parmenius.
Παυσανίας.
Περσεύς.
Πλάτων.
Πλίνιος.
Πλούταρχος.
Pomay Franciscus.
Πολύβιος.
Πολυδεύκης.
Πρόκλος.
Πτολεμαῖος.
Prideaux.
Rollinus.
Σαπφώ.
Σίναχας.
Σέρβιος.
Σιληνὸς Χῖος.
Σιμωνίδης.
Silius.
Στέφανος Λεξικογράφος.
Στράβων.
Στάτιος.
Σοφοκλῆς.
Σύμμαχος.
Σωζόμενος.
Σωκράτης.
Τάκιτος.
Τερτυλλιανός.
Τζέτζης.
Tibullus.
Trogus.
Varro.
Φάβιος.
Φιλόστρατος.
Φουρνούτιος.
Φοντενέλλης.
Χαζέλλης.
Χριστόφ. Κελλάριος.
Χρύσιππος παρὰ Βοσσίῳ.
Ὠριγένης.

ΠΙΝΑΞ.

Τῶν ἔν τε τῷ πρώτῳ καὶ Δευτέρῳ Τόμῳ Περιεχομένων Κυριωτέρων Ὀνομάτων.

Α

Ἄβαντες. ά. . . Σελ. 395
Ἀβύλη. ά. 58
Ἀγαμέμνων. ά. 351
Ἀγχίσης. ά. 29
Ἀγῶνες Ὀλύμπιοι. ά. . 193
Ἄδμητος. ά. 69. 84
Ἀδόαμος. ά. 262
Ἄδραστος. β'. 120
Ἄδωνις ά. 280
Ἀζαίλης. ά. 165
Ἀζαρίας. β'. 163
Ἀθάμας. β'. 243
Ἀθηνᾶ. ά. 55. 151
Ἀθῆναι. β'. 204
Ἀιάνα Ν. ά. 6
Αἴας. ά. 315
Ἀιακός. β'. 173
Αἰγαίων. ά. 16
Αἰγεύς. ά. 140
Ἀιγιάλεια. ά. 315
β'. 264
Αἴγινα. ά. 79
β'. 124
Ἀιγίοχος ὁ Ζεύς, ά. . . 32
Αἰγίς. ά. . . . . —
Αἴγισθος. β'. . . . 72. 264
Αἴγυπτος. ά. . . . 92. 99
β'. 215
Ἀϊδωνεύς. β'. 77
Αἰτίης. β'. 124. 242
Αἰθρα. ά. . . . . Σελ. 268
Αἶμων. ά. 122
Αἰολία Ν. ά. 6
Αἰολεῖς. ά. 53
Αἴσων. β'. 245
Αἴτνη. ά. 81
Ἀκαδημία. β'. 206
Ἀκάμας ά. 299
Ἀκάνθης. β'. 226
Ἀκέστης ά. 28
Ἀκόνιτον. ά. 58
Ἀχαιῶν ά. 241
Ἀλεκτρυών. ά. 330
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. ά. 59
Ἀλεξάνδρεια Π. ά. . 41. 42
Ἀλιρρόθιος. ά. 330
Ἀλκαῖος. β'. 242
Ἀλκάθουν. ά. 44
Ἄλκηστις. ά. 84
Ἀλκίππη. ά. 330
Ἀλκμήνη. ά. 55
Ἀπεμόρη. ά. 6
Ἀλωεύς. β'. 124
Ἀμάλθεια. ά. 52
Ἀμαλθείας κέρας. ά. 32. 59
Ἀμένοφις. ά. 99
β'. 215
Ἀμμών. ά. 42
Ἀμφιάραος. ά. 121
Ἀμφικτύων. β'. 204

Ἀμφίμαχος. β'. . Σελ. 247
Ἀμφιτρύων. ά. 55
Ἀμφιτρύτη. ά. 187
Ἀνανίας. β'. 163
Ἀνδρομάχη. ά. 140
β'. 71
Ἀνθοῦσα. ά. 330
Ἀνταῖος. ά. 58
Ἀντεια. β'. 178
Ἀντέρως. ά. 149
Ἀντιγόνη. β'. 120
Ἀντίκλεια. ά. 4
Ἀντίλοχος. β'. 75
Ἀντιόπη. ά. 79
β'. 297
Ἀντιφάντης. ά. 20
Ἄπις ά. 95
Ἀπόλλων. ά. 68
Ἀπουλία. ά. 335
Ἀργειφόντης. β'. 15
Ἄργος πύων. ά. 7
Ἄργος. ά. 13
Ἀργολίς. β'. 202
Ἀργοναῦται. β'. 243
Ἀργώ. β'. 244
Ἄρειος Πάγος. β'. 203. ά. 330
Ἄρης. ά. 329
Ἀριάδνη. ά. 141
β'. 152
Ἀριστεύς. ά. 19
Ἀριστόδημος. ά. 215
Ἀρχεῖσιος. β'. 192
Ἄρκτος. ά. 79
Ἀρκτοφύλαξ. ά. . . . . —
Ἁρμαῖς. ά. 99
Ἅρπη. β'. 263
Ἄρτεμις. ά. 68. 240. 351
Ἀρχιδάμας. β'. 248
Ἀσκίλης. β'. 87
Ἀσκάλαφος. ά. 283
Ἀστέρβη. ά. Σελ. 133. 264
Ἀστρέα. ά. 288
Ἀταλάντη. ά. 17
Ἄτλας. ά. 367
Ἀτρύς. β'. 72
Ἄτροπος. ά. 113
Ἄτυς β'. 147. 305
Αὐγείας. ά. 57
Αὐτόχθονες. β'. 208
Ἀφροδίτη. ά. . . . 83. 130
Ἀχελῶος. ά. 59
Ἀχέρων. ά. 155
Ἀχιλλεύς. ά. . . . 60. 325

B

Βάβυλών. β'. 163
Βαίτη. ά. 284
Βάκχος. ά. 17. 248
Βάκχαι. ά. 249
Βάττος. ά. 227
Βελεάζαρ. ά. 264
Βελλεροφόντης. β'. 124. 178
Βῆλος. ά. 98
β'. 215
Βοάτης. ά. 79
Βορρᾶς. ά. 178
Βούσιρις. ά. 57
Βρενδίσιον. ά. 337
Βριάρεως. ά. 16
β'. 124
Βρόντης. ά. 33
Βρυσηΐς. ά. 61
Βρούτιοι. ά. 336

Γ

Γαλαξίας. ά. 55
Γανυμήδης. ά. 78
β'. 64

Γε-

Γέρανοι. β'. . . . . Σελ. 265
Γηγενεῖς β'. 208
Γηρυόνης. ά. 57
Γιβελτέρα. ά. 58
Γίγαντες. ά. 15
Γόζος. ά. 8
Γότθοι. ά. 54
Γραικία. ά. 52
Γυμνασταί. ά. 194

Δ

Δαίδαλος. ά. 141. 167. 185
Δανάη. ά. 78
Δαναΐδες. ά. 273
Δαναός. ά. 99
β'. . 202. 215. 216
Δάνιηλ. β'. 162
Δάφνη. ά. 69
Δέλτα. ά. 44. 93
Δελφίν. ά. 187
Δευκαλίων. ά. 175
Διϊτάνειρα. ά. 59
β'. 58
Διϊδάμεια. ά. 61
Δῆλος. ά. 68
Δημήτηρ. ά. . . 242. 283
β'. 129
Δημοκράτης. ά. 42
Δημολέων. β'. 236
Δημοσθένης. β'. 125
Διδώ. ά. 116
Διοκλείδης. β'. 214
Διομήδης. ά. . . . 57. 315
β'. . . . 122. 270
Διόνυσος. ὅρα Βάκχος.
Διόσκορος β'. 229
Διόσπολις. ά. 42. 48
Δούριος ἵππος. ά. . . 6. 317
Δωριῆς. ά. 53

E

Ἐγχέλαδος. ά. . . Σελ. 16
Εἱμαρμένη. ά. 113
Ἕκτωρ. ά. 62. 140
Ἑλλάς. ά. . . . . 52. —
Ἐλεάνθης. ά. 237
Ἐλένη. ά. 17
β'. 77
Ἕλενος. β'. 71. 86
Ἐλευσίος. β'. 130
Ἐλευσίνια. β'. . . . . —
Ἕλλην. β'. 304
Ἕλλη. β'. 243
Ἑλλήσποντος. β'. . . . . —
Ἐνδυμίων. ά. 241
Ἐνυώ. β'. 239
Ἐξέδρα. ά. 43
Ἔπαφος. ά. . . . 93. 395
Ἐπίδαυρος. β'. 87
Ἔρεβος. ά. 143
β'. 170
Ἐρινύες. ά. 190
Ἐριχθόνιος. β'. 207
Ἕρμαια. ά. 227
Ἑρμαφρόδιτος. ά. . . . . —
Ἑρμῆς. ά. 226
Ἑρμιόνη. β'. 71
Ἐρόστρατος. ά. 241
Ἐρύκης β'. 237
Ἔρως. ά. 149
Ἑσπερίδες Νύμφαι. ά. . 58
Ἕσπερος. ά. 139
Ἑστιοκλῆς. β'. 120
Εὔβοια. ά. 395
Εὐοῖ. ά. 249
Εὐρυδίκη. ά. 19
Εὔρυλοχος. ά. 6
Εὐρυμήδης. β'. 257

Εὐ-

Εὐρυσθεύς. ά. . . . Σελ. 55
Εὐρύφρων. β'. 240
Εὐρώπη. ά. 79
Εὐσίλαος. β'. 240
Εὐχαρις. ά. 238

Z

Ζέφυρος. ά. 6. 88
Ζεύς. ά. 77
Ζώρ. ά. 39

H

Ἥβη. β'. 63
Ἡγήσιππος. β'. 35
Ἡλιούπολις. ά. 102
β'. 299
Ἡλύσια. ά. 154
Ἤπειρος. ά. 55
Ἥρα. ά. 55
β'. 62
Ἡρακλῆς. ά. 55
β'. 57
Ἥφαιστος. ά. 82
Ἠχώ. β'. 45
Ἠώς. ά. 138

Θ

Θάνατος. ά. 145
Θειοδάμας. ά. 58
Θέμις. ά. 176. 288
Θεοφάνης. ά. 319
Θερμάσιρις. ά. 68
Θερσίτης. β'. 76
Θεσσαλία. ά. 53. 85
Θεσμοφόρια. β'. 130
Θέτις ά. 4. 60. 177
Θεῶν διαίρεσις. ά. 173
Θῆβαι. ά. 48
Θηβῶν πόλεμος. β'. Σελ. 122
Θησεύς. ά. 57. 140
Θησηΐς. β'. 204
Θόας. ά. 352
β'. 66
Θυέστης β'. 72

I

Ἰανός. ά. 175
Ἰασώ. β'. 87
Ἰάσων. β'. 244
Ἰβηρία. β'. 6
Ἰδομενεύς. ά. 185
Ἰθάκη. ά. 51
Ἴκαρος. ά. 5. 167
Ἴλιον. ά. 5. 50
Ἶναχος. β'. 201
Ἰνώ. β'. 243
Ἰξίων. ά. 18. 273
Ἰοβάτης. β'. 178
Ἰοκάστη. β'. 120
Ἰόλεως. ά. 57
Ἰόλη. ά. 60
Ἱππίας. β'. 91
Ἱππεκένταυρος. ά. . . . 87
Ἱπποκόων. β'. 237
Ἱππολύτη. ά. 57
Ἱππόλυτος. β'. . . . 86. 198
Ἱππομέδων. β'. 121
Ἱππομένης. ά. 17
Ἶρις. ά. 300
β'. 100
Ἶσις. ά. 95
Ἱσπανία. β'. 6
Ἰφιγένεια. ά. 351
Ἴφικλος. ά. 57
Ἰώ. β'. 13
Ἰωάζαρ. ά. 264
Ἴωνος. ά. 53

Κάδ-

K

Κάδμος. β'. . Σελ. 202. 217
Κάικος. β'. 236
Καλυδών. ά. 141
β'. 313
Καλλιστώ. ά. 79
Κάλπη ά. 58
Καλυψώ. ά. 4
Κάλχας. ά. 61
Κανώπιον. ά. 42. 43
Καπανεύς. β'. 121
Καρχιδών. ά. 35
Κάστωρ. β'. 96
Κάῦρον. ά. 43
Καφάρειον Ἄκρ. β'. . . . 265
Κέκροψ. β'. 202
Κέρβερος. ά. 58. 283
Κέφαλος. ά. 138
Κηρύκειον. ά. 226
Κικόνων N. ά. 6
Κίρκη. ά. . . . . —
Κλέαρχος. β'. 243
Κλεομένης. β'. . . . . —
Κλεοπάτρα. ά. 41. 42
Κλυταιμνήστρα. ά. . . . 351
β'. . . . 264
Κλυτίη. ά. 69
Κλωθώ. ά. 113
Κοῖος. ά. 68
Κόρινθος. β'. 124
Κόρσικα. ά. 22
Κορύβαντες. ά. 77
Κράντωρ. β'. 236
Κρέουσα. β'. 245
Κρέων. β'. 119
Κρήτη. ά. 53. 165
Κρόνος. ά. 174
Κροτώνη. ά. 336
Κύκλωπες. ά. . . . Σελ. 33
Κύκνοι. β'. 300
Κυνόσαργες. β'. 206
Κυπάρισσος. ά. 69
Κύπρος. ά. 104
Κῦρος. ά. 53
Κύσσαβος ὄρα. Ὄσσα. . . —
Κωκυτός. ά. 155

Λ

Λαέρτης. β'. 99
Λάϊος. β'. 117
Λαΐς. β'. 126
Λαιστρυγόνες. ά. . . . 6. 20
Λαοκόων. ά. 317
Λαομέδων. ά. 70
Λάχεσις. ά. 113
Λεοντή. ά. 56
Λεοντόπολις. ά. 43
Λέρνη. ά. 56
Λέων. ά. . . . . —
Λευκανοί. ά. 336
Λευκοθέα. ά. 7
Λευκοθόη. ά. 69
Λεῦκος. β'. 264
Λῆμνος. β'. 66
Λητώ. ά. 68
Λιγυρίων. ά. 60
Λῖνος. ά. 72
Λίρις. β'. . . . . 237.
Λίχας. ά. 60
β'. 59
Λιχάδες N. ά. 60
Λοχροί. ά. 336
Λοτοφάγων N. ά. 6
Λυγκεύς. β'. 217
Λύδα. ά. 79
Λυδία. β'. 135

Λύ-

Λύδιος λίθος. β'. . Σελ. 135
Λυκάων. ά. 79
Λύκειον. β'. 206
Λυκομήδης. ά. . . . 51. 61
Λύκος. ά. 59
β'. 78
Λυκοῦργοι. β'. 214
Λυσιδίκη. ά. 55

M

Μακεδονία. ά. 54
Μαλάχων. ά. 135
Μάλτα. ά. 8
Μαμαλοῦκοι. ά. 96
Μάξιμος ά. 40
Μαραθών. ά. 141
Μαρσύας Σάτ. ά. 69
Μέδουσα. ά. 32
Μελέαγρος. ά. 141
β'. 314
Μελικέρτης. β'. 243
Μέλισσα. ά. 32
Μέμνων. ά. 138
Μέμφις. ά. 44
Μενεκράτης. β'. 236
Μενέλαος. ά. 23
Μενιχεύς. β'. 121
Μέντωρ. ά. 9
Μεταπόντης. ά. 325
Μετοικία. β'. 204
Μῆδα. β'. 264
Μήδεια. β'. 245
Μῆδος. β'. 246
Μηριόνης. β'. 140
Μητρόδορος. β'. 253
Μίδα. ά. 70
Μίλων. ά. 536
Μίνως. ά. 166
Μινώταυρος. ά. . . 141. 167
Μισαήλ. β'. . . . Σελ. 162
Μοῖραι. ά. 113
Μορφεύς. ά. 143
Μοῦσαι. ά. 72
Μουσῶν ὀνόματα. ά. . . 74
Μουσεῖον Ἀριστ. ά. . . 43
Μῶλυ. ά. 6

N

Ναβουχοδονόσωρ. β'. . . 162
Ναφοβαρζάνης. β'. . . . —
Νάρκισσος. β'. 45
Ναύπλιος. β'. 264
Ναυσικάα. ά. 7
Ναυσιδράτης. ά. 219
Νεβρώδ. β'. 164
Νεῖλος. ά. 92
Νεκρόπολις. ά. 43
Νεμέα. ά. 56
Νέμεσις. ά. 288
Νεοπτόλεμος. β'. 71
Νέσσος Κεντ. ά. 59
Νέστωρ. ά. 23
Νεφέλη. β'. 243
Νίριτον. ά. 337
Νικόκαστρος. β'. 257
Νῖνος. β'. 164
Νιρεύς. β'. 247
Νῖσος. ά. 21
Νοσόφυγος. β'. 140
Νύμφαι. ά. 177
Νύξ. ά. 143
Νῶ Ἀμμών. ά. 42

O

Ὀβελίσκοι 44. 94
Ὄγδοος Β. ά. 44
Ὀδυσσεύς. ά. 1

Οἰδίπους. β'. . . . Σελ. 118
Οἰνεύς. β'. 313
Ὀλλενία αἶξ. ά. 32
Ὀλυμπιάς. ά. 193
Ὄλυμπος ὄρ. ά. 86
Ὄμηρος. ά. 9
Ὀμφάλη. β'. 57
Ὀρέστης. ά. 352
Ὄρθρυς ὄρ. ά. 86
Ὀρφεύς. ά. 18
Ὄσιρις. ά. 95
Ὄσσα ὄρ. ά. 86
Οὐλπιανός. ά. 40

Π

Παγκρατιασταί. ά. . . . 194
Παλάδιον. ά. 6
Παλαίμων. ά. 177
Παλαίστρα. ά. 145
β'. 243
Παλαίτυρος. ά. 40
Παλαμήδης. ά. 5
β'. . . 217. 264
Παλλάς. ά. 152
Πᾶν. β'. 5
Παναθήναια. ά. 152
β'. 204
Πανδώρα. ά. 83
Πενθησιλέα. ά. 62
Περδεναπεύς. β'. 121
Πάρις. ά. 17
Πασιφάη. ά. 167
Πάτροκλος. ά. 61
β'. 75
Παῦλος Ἀπ. ά. 40
β'. 125
Πειραεύς. β'. 204
Πειρήνη. β'. 124
Πειρίθοος. β'. 77
Πεισίστρατος. β'. . Σελ. 241
Πελασγοί. ά. 53
Πελίας. β'. 243
Πελοπόννησος. ά. 55
Πελοποννησιακὸς πολ. ά. 54
Πέλοψ. ά. 274
Περίανδρος, β'. 235
Περιβοία. ά. 10
Περίπατος. ά. 43
Περσίς. ά. 6
Περσεύς. ά. 367
Περσεφόνη. ά. . . . 241. 283
β'. 77
Πετηλία, ά. 525
Πήγασος ἵπ. ά. 73
β'. 124
Πηλεύς. ά. 177
Πήλιον ὄρ. ά. 86
Πηλούσιον. ά. 102
Πηνελόπη. ά. 10
Πῖχος. β'. 6
Πλειάδες. ά. 368
Πλειόνη. ά. . . . . —
Πλούτων. ά. . . . 78. 282
Πολύβιος. β'. 118
Πολυδάμας. β'. 274
Πολυδεύκης. β'. 96
Πολυνείκης. β'. 120
Πολυξένη. ά. 62
Πολύφημος. ά. 6. 33
Πορφύριος Φ. ά. 49
Ποσειδῶν. ά. 80
Πρίαπος. ά. 131
Πρῖσμος. β'. 215
Προῖτος. β'. 178
Προμηθεύς. ά. 58
Πρυτανεῖον. β'. 205
Πρωτεσίλαος. β'. 8
Πτερέλαος. β'. 241
Πτολεμαῖος. ά. 41

Πυγμαλίων. ά. Σελ. 116. 263
Πυθία. ά. 70
Πύθων. ά. 63
Πυλάδης. ά. 352
Πύρρα. ά. 176
Πυράκμων. ά. 33
Πυραμίδες ά. 44. 95
Πυρίθοος. ά. 142
Πυριφλεγέθων. ά. 155
β'. 170
Πύρρος ὁρα Νεοπτόλεμος.

P

Ῥαδάμανθυς. β'. 173
Ῥαχῶτις. ά. 43
Ῥαχία. ά. 44
Ῥέα. ά. 147
Ῥῆσσος. ά. 5
Ῥούμελη. ά. 52

Σ

Σαΐς. β'. 202
Σαρμάται. ά. 241
Σάτυροι. ά. 76
Σειληνοί. ά. 17
β'. 6
Σείριος Ἀστὴρ. β'. . . . 187
Σειρῆναι. ά. 6
Σεμέλη. ά. 16
Σεμίραμις. β'. 164
Σέραπις. ά. 43. 97
Σεσόωσις. ά. 115
Σέσωστρις. ά. . . . . —
Σηκούντιοι. β'. 309
Σθένελος. ά. 55
β'. 122. 264
Σιμωνίδης. ά. 217
Σίνων. ά. 317
Σίσυφος. ά. . . . . Σελ. 274
Σιχεύς. ά. 116
Σκύλλα καὶ Χάρυβδις. ά. 20
Σκίρων. ά. 140
Σκῦρος. ά. 61
Σολύμοι. β'. 178
Σούρ. ά. 39
Σοφοκλῆς. β'. 122
Στοά. β'. 206
Στυμφαλὶς. ά. 57
Στύξ. ά. . . . . 155.
Συβαρῖται. β'. 308
Συμμορία. β'. 206
Συμπληγάδες. β'. 244
Σφὶγξ. β'. 119
Σῶμα. ά. 45
Σώστρατος Κνίδιος. ά. . 41
Σωφρόνιμος. ά. 189

T

Τάνταλος. ά. 274
Τάραντον. ά. 523
Τάρταρος. β'. 170
Ταῦρος. ά. 167
Τειρεσίας. ά. 6. 153
β'. 121
Τελαμὼν. β'. 75
Τέμπη. ά. 86
Τεῦκρος. β'. 75
Τηλέγονος. ά. 6
Τηλέμαχος. ά. 4
Τιβερία. β'. 87
Τιθωνὸς. ά. 138
Τιμοκράτης. β'. 15
Τιτυὸς. ά. 274
Τραυμάφιλος. β'. 140
Τριετηρικὰ. ά. 249
Τριτόλεμος. β'. 210
Τρίτιτυς. β'. 206

Τρί-

Τρίτωνες. ά. 176
Τροιὰς. ά. 50
Τυδεὺς. β'. 121
Τύνδαρος. ά. . . . . —
Τυρρηνοί. β'. 205
Τύρος. ά. 39
Τυφὼν. ά. 16
Τύχη. ά. 169

Υ

Ὑάδες. ά. 368
Ὑάκινθος. ά. 70
Ὑγιεία. β'. 87
Ὕδρα. ά. 56
β'. 58
Ὑδροχόος. β'. 64
Ὑλεὺς. β'. 236
Ὕλας. β'. 240
Ὑμέναιος. β'. 4
Ὑμηττὸς ὄρ. β'. 208
Ὕπνος. ά. 143
Ὑψιπύλη. β'. 66

Φ

Φαέθουσα. ά. 7
Φαιάκων Ν. ά. 22
Φαίδρα. ά. 141
β'. 198
Φάλαντος. ά. 324
Φαληρικὸν. β'. 204
Φάρος. Ν. ά. 41
Φασέλις. ά. 352
Φαῦνος. β'. 6
Φερεκύδης. β'. 146
Φίλιππος. ά. 54
Φιλοκλῆς. β'. 11
Φιλοκτήτης. ά. 5. 324
β'. 56
Φοῖνιξ. β'. 73
Φοῖνιξ ὄρνις. β'. 399
Φολόη. β'. 237
Φόρβας. β'. 118
Φόρκυς. ά. 20. 21
Φρέαρ ὑδάτων ζώντων. ά. 40
Φρύξος. β'. 243
Φυλὴ. β'. 206
Φωσφόρος. ά. 139

X

Χαλκὶς. ά. 395
Χάος. ά. 143
Χαρίλαος. β'. 214
Χάριτες. ά. 150
Χάριβδις. ὄρα Σκύλλα.
Χάρων. β'. 160
Χείρων Κέντ. ά. 60
β'. 87
Χίμαιρα. β'. 178
Χίρα. ά. 39
Χρύσομαλον. β'. 243
Χρυσοῦς αἰὼν. ά. 175
Χρῶμα. ά. 110

Ω

Ὠγυγία Νῆ. ά. 7
Ὧραι. ά. 289

Παροράματα.

Σελ. 6.	Στ. 21.	τὸν πόλιν	γράφε τὴν πόλιν
16.	11.	εἰς	„ ἄχρηστον
32.	15.	μετ' ἐμοῖ	„ μετ' ἐμοῦ
45.	6.	ἑρημνίαν	„ ἐρημίαν
88.	32.	σημεῖυν	„ σημεῖον
93.	9.	διάγνωσιν	„ διάγνωσιν
97.	35.	τύναντίον	„ τοὐναντίον
98.	4.	Ἡρααλέα	„ Ἡρακλέα
99.	28.	μανιωδῶης	„ μανιωδῶς
110.	28.	Δάυινοι	„ Δαύνιοι
111.	21.	στάτευμα	„ στράτευμα
121.	4.	Ὑτῆγα	„ Ὑπῆγα
299.	3.	τοῦστο	„ τοῦτο

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΘΕ. Α.Π.Θ.
ΣΠΥΡΟΥ Δ. ΜΑΛΑΦΟΥΡΗ

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις πωλεῖται Λίτρας Βενετικὰς 16 χωρὶς συγκατάβασιν.